

**Tupanana taca ega guxchaxũ taxçax
inguxgu**

6 ¹Pa Corix ;tauxũ i choxũ cuxúáxũ ega chaugagu cunuxgu! ;Rũ tauxũ i curũ nugagu choxũ cupoxcuxũ! ²Pa Corix ;cuxũ changechaũtũmũxũ erũ chama rü chatura! ;Rũ chauxçax yataanexẽxẽ! Erũ poraãcü chidaxawe. ³Rũ nhuxmax rü chorũ muũmaxã chiduxrux. Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax ;rũ nhuxguxiratáta i choxũ curũngũxẽxũ? ⁴Pa Corix ;nua naxũ rü chauxçax yataanexẽxẽ! ;Rũ cuxũ changechaũtũmũxũgagu choxũ ínapoxũ! ⁵Erũ yíxema yúxe rü marũ taxucürüwa cuxna tacuaxãchi. ;Rũ nhuxãcü tá cuxũ ticuaxũxũxũ ya yíxema yuxe ya tũmamaxũwa ngẽxmaxe? ⁶Rũ marũ chipa nax chaxaxuxũ. Rũ guxũ i chũtaxũgu rü poraãcü chaxaxu rü ngẽmacax düxwa chaugũxũtũmũmaxã chayawaixẽxẽ i chorũ cüxeruxũ. ⁷Rũ ngẽma ngúxũ nax chingexũgagu rü daa chauxetũgũ rü marũ nixogũ. Rũ ngẽma chorũ uanũgũgagu rü chixogũxetũ. ⁸;Rũ choxna pexĩgachi, Pa Chixexũarũ Üruxũgũx, erũ nũma ya Cori ya Tupana rü marũ nüxũ naxĩnũ i chorũ axu! ⁹Rũ nũma rü marũ nüxũ naxĩnũ nax nüxna chacaxaxũ, rü marũ choxũ nanayaxu i chorũ yumixẽ. ¹⁰Rũ guxũma i ngẽma chorũ uanũgũ rü tá nabãixãchie rü namũie, rü ngẽmacax cugüruxũ tá nixĩgũ. Rũ ngẽmaãcü paxa norũ ãnemaxã tá nibuxmũ.

**Cori ya Tupana rü ãẽxgacũ ya mea
duũxũgũmaxã icuácũ nixĩ**

7 ¹Rũ cuxmexwa chaugũ changexmaxẽxẽ, Pa Cori Pa Chorũ Tupanax, nax ngẽmaãcü choxũ

ícupoxũxũçax nüxna i ngẽma chawe ingẽxũtanũxũ. ²;Rũ naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! Erũ nhama aigũ i chagu wagũchaũgũxũrũxũ nixĩgũ. Rũ tataxuma ya texẽ ya nüxna choxũ ípoxũxe. ³Pa Corix, Pa Chorũ Tupanax ;rũ taxacürũ chixexũ chaxũ? ;Rũ ẽxna chamãeta? ⁴;Rũ ẽxna ngẽxguma chamücü mexũ chamaxã üxguyane rü chixexũmaxã tũxũ chanatãeguxẽxẽ? ;Rũ ẽxna wüxi i chorũ uanũ rü ngürũmare chanapoxcux? ⁵Rũ ngẽxguma chi ngẽmaãcü chanaxũxgux, rü marũ name nax chorũ uanũgũ chawe yangẽxũtanũxũ rü waixũmũanegu choxũ nanhagũxũ rü ãtxexeanexũgu napuxcuchigũaxũ i chorũ maxũ. ⁶Pa Corix ;curũ numaxã chauétũwa nachogũ rü nadai i ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ! Cuma rü cunaxuegu nax cunapoxcuxũ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. Rũ nhuxmax rü chanaxwãxe nax chauétũwa cuhogũxũ. ⁷;Rũ cugũpexegu nangutaquexegũxẽxẽ i guxũma i nachixũanecũãxgũ i duũxũgũ! ;Rũ guxũma i ngẽma nachixũanecũãxgũarũ ãẽxgacũgüétũwa cugũ nangexmaxẽxẽ rü namaxã inacua! ⁸Rũ cuma nax guxũ i nachixũanecũãxgũmaxã icucuáxũ, rü chanaxwãxe i duũxũgũpexewa nüxũ quixu nax aixcuma cupexewa chamexũ rü chawa rü nataxuxũma i taxacürũ chixexũ. ⁹Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacũx, cuma rü cunangugũ i wüxichigũ i duũxũgũarũ ínũgũ rü norũ ngũchaũgũ i naãxẽwa nagu naxĩnũexũ. ;Rũ íyanaxoxẽxẽ i norũ chixexũ i ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ! Notürũ ngẽma mea maxũxũ i duũxũ ;rũ nüxna

nadau nax guxũguma cugu yaxõgüechaxũca! ¹⁰Rü Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü chorü poxũruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxũ namaxẽxẽxũ ya yixema namaxã ixaxcumagüxe. ¹¹Rü Tupana rü ãẽxgacü ya aixcuma wexgucü nixĩ, rü nüma rü guxũguma naxchi naxai i ngẽma chixexũ. ¹²Rü ngẽxgumachi taguma Tupanaxax natãeguxgu i wüxi i duũxũ rü nüma ya Tupana rü tá nanawaixmagu i norü tara rü tá tüxũ nadai. Rü yima norü würa rü marü ínaporamaãxũ. ¹³Rü marü narütonümare ya norü chuchigü ya iyauxramagugüne. Rü marü ínamemare ya naxnegü ya tüxũ imáxüne. ¹⁴Rü dücax, nüxũ pedax i ngẽma chixexũarü üruxũ! Rü nhama wüxi i ngexũ i ixíraxacüchaũxũrũxũ nixĩ erü nanaxĩxãchiãxẽ. Rü ngẽma chixexũ i nawa ngẽxmaxũ rü nawa tá ínguxuchi i ngẽma dora. ¹⁵Rü nüma rü toguecax nanaxü i maxmaxũxũ i ãxmaxũ notürü nümatátama nagu ningucuchi i ngẽma. ¹⁶Rü ngẽma chixexũ i togücax naxũxũ rü ngẽma máeta i nagu naxĩnũxũ, rü nagu tátama nangu. ¹⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuaxũxũ erü nüma rü aixcumacü nixĩ. Rü chama rü chorü wiyaemaxã tá chanataxẽxẽ ya yimá Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü.

**Tupana rü guxũarü yora nixĩ
notürü yima duũxũmexẽwa
nanangexmaxẽxẽ i nhama i naane**

8 ¹Pa Cori Pa Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuaxgü. Rü

ngẽma curü üüne rü dauxũguxũ i naanearü yexerawa nangu. ²Rü ngẽma buxũgü rü woo ngẽma maiexũ rü nüxna cunanguxẽxẽ nax cuxũ yacuaxũũgũxũcax nax ngẽmaacü nangóxũcax i curü pora, rü ngẽma curü uanügü rü cupexewa naxãneexũcax rü yanangeaxgũxũcax. ³⁻⁴Rü ngẽxguma chütacü dauxũgu chadawenügu rü nüxũ chadau i ngẽma cumatama cuxũxũ ya tauemacü rü õxtagü i ngẽma cunxmagüxẽxẽxũ. Rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¿Taxacüwa cuxũ name i duũxũgü rü ngẽmacax nagu curüxĩnũxũ? ¿Rü tüxçüü nüxna cucuaxãchixũ rü naxcax cuxoégaãxũ?” nhachagürü. ⁵Rü wixgutaax cugüraxũxũchiãcü cunaxü ya yimá yatü, rü cunataxẽxẽ, rü nagu cuyaxõ. ⁶Rü guxũma i ngẽma cuxũxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü, rü namaxã nüxũ icucuaxẽxẽ. ⁷Rü carnérugüétüwa rü wocagüétüwa rü naexũgüétüwa cunangexmaxẽxẽ. ⁸Rü werigü i dauxũanegu ixüxũxũétüwa, rü choxnigü i natüwa maxẽxũétüwa rü guxũma i márwa ngẽxmagüxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü. ⁹Pa Cori ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuaxgü.

Tupanaxũ ticuaxũxũ erü mexũ naxü

9 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ chicuaxũxũchaũ guxũne ya chorü maxũnemaxã. Rü nüxũ chixuchigachaũ i ngẽma muxũma i mexũgü i cuxũxũ. ²Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü chorü taãxemaxã poraãcü cuxũ chicuaxũxũ. Rü cuxcax chawiyachaũ. ³Rü ngẽma chorü uanügü rü cuxcaxwa

nibuxmü rü nayayi rü nayue. ⁴Cuma rü ãëxgacü ya ixaixcumacü quixĩ. Rü curü tochicaxüwa curüto nax ngéma chauétüwa cuchogüxüçax. ⁵Rü cuyangagü i ngéma tama cuxü yaxögüxü, rü cunadai i ngéma chixri maxëxü. Rü noxtacüma ícunapi i naégagü i curü poperawa. ⁶Rü ngéma chorü uanü rü marü nayu, rü yima norü íanegü rü namaxátama narüxogü. Rü cumax, Pa Tupanax, nixĩ ga cuyanaxoxëxü. Rü taxuxüma i taxacü nawa inayaxügü rü bai i taxacü i nawa nüxna nax icuaxächixüçax. ⁷Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãëxgacü nixĩ. Rü nüma rü norü tochicaxüwa narüto nax ngéma nangugüaxüçax i wüxichigü i duüxügüarü maxü. ⁸Rü nüma rü tá mea guxü i duüxügüarü maxü nangugü. Rü nhüxüchi tá nüxü nixu i taxacü tá nixĩ i namaxã naxueguxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema chixri tümamaxã inacuaxgüxe. Rü tüxü narüngüxëë ega ngúxü tingegügu. ¹⁰Pa Corix, yíxema cuxü cuaxgüxe rü cugu tayaxögü. Rü taguma tüxü icuyarüngüma ya yíxema cuxçax daugüxe. ¹¹¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana ya Yerucharéüwa ãëxgacü ixicü! ¡Rü guxüma i íanegüwa nüxü pexu i ngéma mexügü i naxüxü! ¹²Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacuaçächi ya yíxema ngechaügüxe rü tama nüxü inarüngüma i ngéma tümäärü axu. Nottürü nanapoxcue i ngéma chixri tümamaxã icuaxgüxü. ¹³Pa Corix ¡cuxü changechaxütümüxü! ¡Rü dücax, nüxü nadawenü i nhuxäcü choxü nachixeäxë i ngéma chauuchi aiexü! ¡Rü nawa choxü ínanguxuchixëxë i ngéma yu! ¹⁴Rü ngëxguma choxü

íconguxuchixëëgu rü chama rü tá Yerucharéüarü íaxwa cuxü chicuaxüxü napexewa i guxüma i duüxügü. Rü namaxã tá nüxü chixu nax chataãxëxü erü choxü íconguxuchixëxë. ¹⁵Rü ngéma tama yaxögüxü i duüxügü, rü nümatátama nagu nayi i ngéma äxmaxü i toguxecax namagu naxügüxü. Rü nümatátama nagu ínanue i ngéma püxcha i toguxecax bexma ngëxma naxügüxü. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügü nangoxëxë i ngëxguma napoxcuäxgu i ngéma chixexü ügüxü. Rü ngëmacax i ngéma chixexü ügüxü rü tá napoxcue nagagu i ngéma chixexü i nümagütama bexma toguxecax naxügüxü. ¹⁷Rü ngéma chixexü ügüxü rü ngéma tama yaxögüxü rü ngéma Tupanaxü iyarüngümaexü rü poxcu i taguma gúxüwa tá naxĩ. ¹⁸Notürü yíxema yaxna ínüexe ega woo guxchaxügü tümacaç ínguxgu rü tama notüçaxma Tupanaarü ngüxëë ítananguxëëgü, erü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxü inarüngüma rü tá tüxü narüngüxëë. ¹⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxü i cunaxüchicaxü i ngéma duüxügü i cuétüwa nügü ügüxëëchaüxü! ¡Ëcü cugüpexewa nagagü i ngéma tama yaxögüxü nax nüxna cucaxaxüçax nachiga i norü chixexügü! ²⁰Pa Corix ¡namuüexëxë i ngéma chixexü ügüxü! ¡Rü nüxü nüxü nacuaçëxë nax nümagü rü duüxügümare yixügüxü!

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëëçax íçaxaxü**

10 ¹Pa Corix, Pa Tupanax ¿Tüxcüü toxna cuyáxügu? ¿Rü tüxcüü iquicux ega ngúxü tingegügu? ²Erü

ngêma chixri maxũxũ rü nügü írutaxũ
 rü norü numaxã tüxũ nachixewe ya
 yíxema tama nüxũ cuáxe nax tügü
 ítapoxũxũ. Notürü nümatátama nagu
 nangu i ngêma chixexũ i toguxemaxã
 nagu naxĩnũxũ. ³Rü ngêma chixexũ i
 duũxũ rü nügü namaxã nicuaxũxũ i
 noxrütama ngúchaũ. Rü ngêma duũxũ i
 ngêmaxũgü nügüna nanuxũchixũ, rü
 Cori ya Tupanamaxã naguchiga rü nüxũ
 naxo. ⁴Rü ngêma yatü i chixexũ rü nügü
 nicuaxũxũ rü nhanagürü: “Nataxuma ya
 Tupana. Rü taxúetáma choxna taca
 nachiga i ngêma chaxũxũ”, nhanagürü.
 Rü ngêmaguxicatama narüxĩnũ. ⁵⁻⁶Rü
 ngêma naxũxũwa rü guxũguma mea
 nüxũ ínanguxuchi. Rü nüma rü nüxna
 nixũgachi i curü mugü rü nagu
 naxĩnũgü rü tagutáma cunapoxcu, Pa
 Tupanax. Rü norü uanũgũxũ nacugü rü
 nagu narüxĩnũ nax taxúetáma
 iyanguxẽxũ rü tagutáma guxchaxũ
 nüxũ ngêxmaxũ. ⁷Rü naãxwa ínaxũxũ i
 chixexũ i dexa rü doraxũ nixu rü
 naguxchigawaxe. Rü ngêxguma
 yadexaxgu rü mexũ i oregu nayacux i
 ngêma chixexũ i nagu naxĩnũxũ, rü
 ngêmaacü tüxũ nawomüxẽxẽ ya
 duẽxẽgü. ⁸Rü chütacü rü íaneacügü i
 éanexũgü tüxũ ínicuxẽxũ rü ngêxma
 tüxũ nimax ya yíxema ngêma úpetüxe.
 Rü guxũguma bexma tüxũ
 ínidawenũchigũxũ ya yíxema turaxe i
 taxucürüwama tügü ípoxũxe. ⁹Rü
 nhama ai i naxmaxũwa naexũcax
 idawenũxũrũxũ nügü nixĩxẽxẽ i ngêma
 yatü i chixexũ. Rü ngêma íyacúxũwa
 tüxũ nananguxẽxẽ ya yíxema turaxe nax
 ngêmaacü tüxũ yayaxuxũcax. Rü
 ngêxguma tüxũ yayaxuxgu rü marü

taxucürüwama nüxna tinha. ¹⁰Rü
 nhama ai i yaxuxũchaũxũrũxũ norü
 poramaxã tüxũ narüyexera ya yíxema
 turaexe rü ngêmaacü naxmexgu tayi.
¹¹Rü ngêma yatü i chixexũ rü nagu
 narüxĩnũ nax nüma ya Tupana rü marü
 nüxũ yanangũmaxũ rü nügü
 yadũxchiwexũ nax tama nüxũ
 nadauxũcax i ngêma norü chixexũ i
 naxũxũ i ngêma duũxũ. ¹²Inachi Pa
 Corix, Pa Tupanax, rü
 naxunagũchacixü! ¡Rü tauxũ i tüxũ
 curüngũmaxũ ya yíxema
 naxĩxãchiãxẽgũxẽ! ¹³¡Rü tüxcüũ, Pa
 Tupanax, icunaxũchicaxũ nax cuxũ
 nacugũxũ i ngêma chixexũ i duũxũgü?
 Erü nümagü nagu narüxĩnũe rü
 tagutáma nüxna cuca nachiga i ngêma
 chixexũ i naxũgũxũ. ¹⁴Pa Corix,
 cumatama nüxũ cudau i ngêma chixexũ
 i naxũgũxũ. ¡Ëcü napoxcue naxcax i
 ngêma guxchaxũgü i naxũgũxũ rü
 ngũxũ nax duũxẽgũxũ yangexẽẽgũxũ!
 Rü yíxema turaexe rü curü ngũxẽẽcax
 nixĩ itadaugũxũ, erü cuma nixĩ i
 túmaarü poxũruxũ quixĩxũ. Rü cuma
 nixĩ i tüxũ curüngũxẽxẽ ya yíxema
 taxcutagü. ¹⁵¡Rü íyanaxoxẽxẽ i ngêma
 norü pora i ngêma chixexũgü! ¡Rü
 nüxna naca nachiga i norü chixexũgü,
 rü bai tá i wüxi i nüxũ cuxũpetümarexũ!
¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i
 ãẽxgacü yixĩxũ i guxũguma. Rü ngêma
 duũxũgü i tama Tupanaaxũ yaxõgũxũ,
 rü Tupanaarü naanewa tá ínawoxũ.
¹⁷Pa Corix, cuma rü nüxũ cuxĩnũ i
 túmaarü yumüxẽ ya yíxema tama tügü
 icuaxũũgũxe. Rü cuma rü tüxũ
 cutaãxẽgũxẽxẽ rü tüxũ curüngũxẽẽ.
¹⁸¡Rü ëcü túmaétüwa nachogü ya

yíxema taxcutagü rü yíxema
 togümexêwa ngêxmagüxe! Rû yima
 yatü ya waixümüwa cunaxücü, rü tama
 tanaxwaxe nax wena muñ naxçax
 ínanguxêxü i curü duñxügü.

**Cori ya Tupana rü aixcuma tóriu
 poxüruxü nixi**

11 ¹Chama rü Cori ya
 Tupanamexêwa chaugü
 changexmaxêxê nax choxü
 ínapoxüxüçax nüxna i chorü uanügü.
 ¿Rü tñxcüü choxü nhapegürü:
 “¡Máxpúneanewa nanha nax ngéma
 werigürüxü cugü quicüxüçax!”
 nhaperügü choxü? ²¡Rü dücax, nangugü
 i ngéma chixexü ügüxü i duñxügü! Rû
 yima naxnegü rü pexcunüne ya norü
 würawa nanadagü rü yacuxgüácüma
 duñxügü i mea maxêxüguama
 nanamaxgü. ³Rü ngêxguma chi nüma ya
 ãêxgacü marü chixexügu nanguxgu ¿rü
 nhuxácü tá nügü ínapoxü ya yimá mecü
 ya duñ? ⁴Notürü nüma ya Cori ya
 Tupana rü napata ya üünenewa
 nangexma. Rû nüma ya Cori rü
 dauxügüxü i naanewa nüxü nangexma i
 norü tochicaxü, rü ngéma meama
 ínadawenü rü nanangugü i duñxügü.
⁵Rü nüma ya Tupana rü nanangugü i
 ngéma mexü ügüxü rü ngéma chixexü
 ügüxü, rü naxchi naxai i ngéma
 máxwaxegüxü. ⁶Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü nhama pucürüxü tá ngéma
 chixexü ügüxüétügu nanayixêxê ya
 áxwe rü üxiema i êsúrfremaxá ãêxüxü.
 Rû tá naxçax ínananguxêxê ya wüxi ya
 buanecü nax yaxaexüçax i guxüma. Rû
 nüma ya Cori ya Tupana rü ngémaácü
 tá nanapoxcue i ngéma duñxügü i

chixexü ügüxü. ⁷Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü íxaixcumacü nixi, rü
 ngêmacax nüxü nangechañ i ngéma
 wexguxü. Rû ngêmacax ya yíxema
 aixcuma imexe rü tá nüxü
 tadaugüxüchi.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngüxêçax íçaxaxü**

12 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡paxa
 toxü rüngüxêxê! Erü marü
 nataxuma i ngéma aixcuma cuxü
 yaxögüxü. Rû marü inarüxo i ngéma
 duñxügü i aixcuma mexügu rüxñüxü.
²Rü nügütanüwa i duñxügü rü nügü
 nawomüxêégü. Rû mea nidexagüneta
 notürü tama aixcumaxü nixügü. ³Pa
 Tupanax ¡yanaxoxêxê i guxüma i
 ngéma nügü írümegünetaxü rü ngéma
 nügü icuaxüügüxü! ⁴¡Rü napoxcue i
 ngéma nhagüxü: “Toma rü mea nüxü
 tacuaxgü nax tidexagüxü rü torü
 oremaxá togü ítapoxü. ¿Rü texê tá toxü
 tarüngeaxgüxêxê?” nhagüxü! ⁵Notürü
 nüma ya Cori ya Tupana rü pexü
 nangäxü rü nhanagürü pexü: “Yíxema
 ngearü ngêmaxüãxgüxe rü chixri
 tümamaxá ipecuaxgüxe rü ngüxü tüxü
 pingexêégü. Rû ngêmacax i nhüxmax i
 chama rü tá tümaétüwa chachogü rü tá
 tüxü charüngüxêxê erü ngéma nixi i
 guxüguama tüma tanaxwaxegüxü”,
 nhanagürü. ⁶Rü ngéma Cori ya
 Tupanaarü uneta rü aixcuma nixi. Rû
 nüma rü tama nidora ega taxacüxü
 yaxuxgux. Rû ngéma nüxü yaxuxü rü
 aixcumama nayanguxêxê. Rû ngéma
 diêrumü i ⁷expüxcüna i guxürüxü nixi
 nax namexü i norü uneta. ⁷⁻⁸Pa Cori Pa
 Tupanax, rü woo guxüma i duñxügü rü

namaxã nataãxê i ngêma chixexũ i
naxügüxũ rü woo guxũwama toxũ
ínachomaeguãchi i ngêma duũxügü,
notürü i cuma rü tá toxna cudarü rü
guxũgutãma toxũ ícupoxũ nüxna i
ngêma chixexũ ügüxũ.

Yumüxê i nawa ngüxêêçax íçaxaxũ

13 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¿Rü
nhuxguxüratãta nüxũ
curüchaxũ nax choxũ icurüngümaxũ?
¿Êxna choxũ icurüngümaxüchi? ¿Rü
nhuxguxüratãta nüxũ curüchaxũ nax
çaxçaxwa iquicúxũ? ²¿Rü
nhuxguxüratãta iyanaxoxũ i ngêma
guxchaxügü i choxũ ngêxmaxũ? ¿Rü
tüxcüü i guxũ i ngunexügu rü ngüxũ rü
ngechaũ chingeechaxũ? ¿Rü
nhuxguxüratãta iyanaxoxũ nax chorü
uanümexêwa changexmaxũ? ³Pa Cori
Pa Chorü Tupanax ¿choxũ nadawenü rü
choxũ nangãxũ rü choxna naxã i maxũ
nax tama chayuxüçax! ⁴Rü ngêmaäcü i
chorü uanü rü taxütãma nhanagürü:
“Marü nüxũ charüporamae”, nhanagürü.
¿Rü choxna nadau nax tama
nataãxêüçax i ngêma chorü uanü i
ngêxguma guxchaxügu changuxgux!
⁵Rü chama rü chayaxõ nax aixcuma
choxũ cungechaũxũ rü chataãxê erü
cuma rü choxũ cumaxêxê. ⁶Rü chorü
wiyaemaxã tá Cori ya Tupanaxũ
chicuaxüxũ erü porãcü choxũ
narüngüxêê.

**Nüma ya yatü rü chixexügu
narüxínüecha**

14 ¹Rü ngêma duũxügü i
naechitamare maxêxũ rü nagu
narüxínüie nax nataxuxũ ya Tupana. Rü

guxũma rü chixexügu narüxínüie rü
nanaxügü i ngêma Tupanapexewa
chixexüchixũ. Rü bai i wüxi i mexũ üxũ.
²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
daxüxügüxũ i naanewa duũxügüxũ
nadawenü. Rü tüxũ nangugü rü ngoxi
tayíxema ya tümaãxêxũ cuãxe rü naxçax
daxe. ³Notürü guxũma i duũxügü rü
chixexüwe narüxü rü guxũma wüxigu
chixexügu narüxínüie. Rü marü
tataxuma ya texé ya mexũ úxe, rü bai
ya wüxie. ⁴Rü tama naãxêxũ nicuax i
ngêma chixexũ ügüxũ. Rü norü
chixexümaxã nanaguxêxê i chorü
duũxügü nhama poü ingóxũ rü
iguxêêxürüxũ. Rü taguma Cori ya
Tupanacax nadaugü. ⁵Notürü ngêma
chixexũ ügüxũ rü wüxi i ngunexũ tá
muũmaxã niduxrue. Erü Tupana rü
tümaxütawa nangexma ya yíxema naga
ínüxe. ⁶Rü ngêma chixexũ ügüxũ rü
tüxũ nüxũ nacugüe i tümaarü ínü ya
yíxema mea maxêxe, notürü nüma ya
Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ.
⁷Chierü yimã Tupana ya maxpüne ya
Chíãüwa ngêxmacü nua üxgu nax norü
uanügümexêwa ínanguxüxêêãxüçax i
norü duũxügü i Iraéuanecüãxgü. Rü
ngêxguma nüma ya Cori ya Tupana
ínanguxüxêêgu rü guxũma i Yacútaagü i
Iraéutanüxügü rü tá nataãxêgü.

**Tupana nanaxwaxe nax mexũ
naxüxũ ya yatü**

15 ¹Pa Corix ¿texé tá tixí ya
yíxema cupata ya üünenewa
ngêxmaxe? ¿Rü texé tá tixí ya yima
curü maxpüne ya üünenegu áchiüxe?
²Rü yíxema ngearü chixexüãxe, rü mexũ
üxe, rü íaixcumaxe, ³rü yíxema tama

texéchiga chixri idexáxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú tùmamücümaxã üxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú üxe namaxã i ngêma tûmaarü ngaicamagu pexú, ⁴rü yíxema naxchi aixe i pecádugü rü tama nanaãxêraxúxe i ngêma duúxügü i chixexú ügüxú, rü yíxema nüxü ngechaügüxe i ngêma duúxügü i Tupanaxú ngechaügüxú, rü yíxema naxúamáxe i ngêma nagu taxunetaxú woo tama mea túxú ínganguchigu, ⁵rü yíxema tûmaarü diêru ngíxü íxáxe ngearü üetúãcüma, rü yíxema diêruxú oxe ega texé naxútanüchaügu nax napoxcuxúcax i ngêma taxuxúma i chixexú üxú. Rü yíxema ngêmaãcü maxúxê rü tagutáma tãxacürü chixexúgu túxú nanguxêxê.

Ngêma mexú i Tupana tûxna áxü rü natakuma i to i ngêmaarü yexeraxú

16 ¹Choxna nadau, Pa Tupanax! Erü cuma nixí i choxú ícupoxúxü. ²Chama rü marü cumaxã nüxü chixu rü nhachagürü: “Cuma nixí i chorü Cori quixúxü, rü natakuma i to i cuxrúxü aixcuma choxú rüngüxêxêxü”, nhacharügü. ³Rü ngêma duúxügü i namaxã taãxêgüxü i norü tupanenetachicünaxägü rü nhanagürügü: “Torü tupanagü rü naporae”, nhanagürügü. ⁴Rü ngêmacax nayamuxêetanü i ngêma naxchicünaxägü rü nüxü nicuãxúxügü guxúma i norü taãxêmaxã. Notürü i chama rü tagutáma ichaxã nawa i ngêma nacüma i norü tupanenetagüçax nagü nawa inabaxêgüxü rü bai i chauãxmaxã nüxü chixu i ngêma tupanenetagüéga. ⁵Rü cumax, Pa Corix,

nixí i chamaxã icucuáxü. Rü cuma nixí i choxna cunaxãxü i guxúma i mexügü. Rü cuxmexwa nangexma i chorü maxú. ⁶Rü yexguma icuyanuxgu ga yema naane nüxü ga Iraéutanüxügü, rü yema choxna cuxãxü nixí ga yema rümemaexü. Rü namexechi i ngêma naane i choxna cuxãxü. ⁷Rü nüxü chicuãxúxü ya Cori ya Tupana erü nüma rü chamaxã inacuçax. Rü chütacü rü nüma rü chauãxêwa choxü naxucuxê. ⁸Rü guxúguma nagu charüxínüecha ya Cori. Rü nüma nax chauütawa nangexmaxü rü taxuxútáma i tãxacürü chixexúgu choxü nanguxêxê. ⁹Rü ngêmacax i nhuxmax rü guxúguma chataãxê rü taxuçaxtáma tãxacüçax chaxoégaãxê. ¹⁰Erü cuma rü taxútáma tauquewa choxü cutaçax. Rü taxútáma wüxi i áxmaxúgu nüxü curüngüma ya yima aixcuma cumücü ixícü. ¹¹Rü cuma rü tá choxü cunawex i ngêma nama i maxúwa nadaxú. Rü cuxútawa nangexma i taxüchixü i taãxê, rü ngêma taãxê rü taguma inayagux.

Duúxü i mea maxúxüarü yumüxê

17 ¹Pa Corix ¡choxú nüxü naxínü i chorü yumüxê, rü choxna naxã i ngêma ngüxêxê i cuxna naxçax chacãxü! Erü cupexewa rü taxuxúma i chixexú chaxü rü tama wüxi i doratãxãxü chixí. ²Rü cuma rü guxúguma quixaixcuma, rü ngêmacax guxü i duúxügüpexewa nangox nax taxuxúma i chixexú chaxüxü. ³Rü cuma rü marü nüxü cucuçax i ngêma chauãêwa nagu charüxínüxü, rü chütacü rü choxna cudau. Rü choxü cuxü rü taxuxúma i chixexú chawa

icuyangau. Rû ngẽmawa nüxũ cucuax nax aixcumaxũ chixuxũ. ⁴Rû mea nagu chamaxũ i ngẽma curũ mugũ rû tama nüxũ chayadauxũ i ngẽma duũxũgũ i máetagũxũ rû chixexũ ügũxũ. ⁵Rû aixcumama mea nagu chixũ i ngẽma cucũma rû taguma ichayangex. ⁶Pa Tupanax, cumaxã nixĩ i chidexaxũ erũ nüxũ chacuax rû cuma rû choxũ nüxũ cuxĩnũ i chorũ yumüxẽ ega cumaxã chidexaxgux. ⁷Rû choxna naxã i nhaa cuxna naxçax chacaxũ! ⁷Rû chanaxwaxe i choxũ cunawex nax aixcuma choxũ cungechaũxũ. Erũ cuma rû tüxũ curüngĩxẽ ya yixema cuxõtawa tümaarũ ngũxẽçax ícagũxe naxçaxwa i tümaarũ uanüğü. ⁸Rû choxna nadau nhama cugüpüxüxetũna cudauxürũxũ! ⁹Rû cugüpeçátütũwa choxũ nangexmaxẽxẽ! ⁹Rû ngẽma chorũ uanüğü rû choxũ ínachomaeguãchi, rû ngẽma chixexũ i duũxũgũ rû çauçaxçax ínayaxüãchi. ¹⁰Rû nüğü yacuaxũüğüãcũma nidexagũ, rû tama ngechaũxũ nacuaxgũ. ¹¹Rû choxũ nangugũgũ nax ngextá chaxũxũ nax choxũ yanguxẽëgũxũçax. ¹²Rû nümagũ rû nhama aigürũxũ nixĩgũ nax choxũ iyacuxeũgũxũ nax choxũ yamaxgũxũçax. ¹³Pa Corix ¹³çecü chauétũwa nayuxu rû nadai i ngẽma chorũ uanüğü! ¹⁴Rû curũ taramaxã yabuxmüxẽxẽ rû choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma duũxũgũ i chixexũ! ¹⁴Pa Corix ¹⁴çurũ poramaxã choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ! ¹⁵Rû ínawoxũ nawa i nhama i naane i nawa nüğü yacuaxũüğüxũ namaxã i norũ ngẽmaxũgũ! Rû taxuwama choxũ name ega woo

nümagũ rû namuarũ ngẽmaxũãxgũgu rû naxacüğü rû meama nachibüegu rû nataagũçax rû muxũ i norũ ngẽmaxũgũ nüxũ íyaxũxgu. ¹⁵Notürũ i chamax rû ngẽma namaxã chataãxẽxũ nixĩ nax cuxũxũchi tá chadauxũ rû cuxõtawaxũchi tá changexmaxũ i ngẽxguma tá yuwa ícharüdaxgux.

**Norũ uanũxũ nax
naporamaexũchigaarũ wiyae**

18 ¹Rû cuma nixĩ, Pa Corix, i chorũ poraxẽerũxũ quixĩxũ. Chama rû cuxũ changechaũ. ²Rû cuma nixĩ i chorũ poxürũxũ quixĩxũ rû chorũ çuxchicaxũ quixĩxũ, rû chorũ nguxuchixẽerũxũ quixĩxũ, rû chorũ Tupana quixĩxũ. Rû cuma nixĩ i nuta i taxüchixũ i chorũ poxürũxũ quixĩxũ, rû chorũ tüpexerũxũ quixĩxũ, rû chorũ maxẽerũxũ quixĩxũ, rû ngẽma chorũ çuxchicaxũ i maçpúnetapexewa quixĩxũ, rû ngẽma chorũ çuxchicaxũ i maçpúnetapexewa nagu changaxixũ quixĩxũ. ³Rû cuma nixĩ, Pa Cori Pa Tupanax, i namexũ nax cuxũ ticuaxũüğüxũ. Rû ngẽxguma aũcũmaxũwa changexmagu, rû aita cuxçax chaxũxgu, rû cuma rû chorũ uanüğümexẽwa choxũ ícupoxũ. ⁴Rû yema yu rû choxna nangaicama rû choxũ nimáxchaũ. Rû poraãcũ chamuũ napexewa ga guxũma ga yema aũcũmaxũ ga chauxõtawa namuxũ. ⁵Rû yema yu rû choxũ ínananumaeguãchi ga norũ yaruũgũ, rû yemaacũ choxũ niyaxu nax choxũ yamáxũçax. ⁶Rû yema aũcũmaxũwa nax chayexmaxũ, rû Coriçax aita chaxũ nax nüma ga Tupana choxũ rüngũxẽẽxũçax. Rû nüma rû

choxũ naxĩnũ ga yéa ínayexmaxũwa. Rũ yema aita nax chaxũxũ rũ naxmachixẽwa changuga. ⁷Rũ yexguma rũ poraãcũ naxĩãxãchiane. Rũ guma maxpũnegũ rũ naxĩãxãchitanũ. Rũ Cori ya Tupanaarũ numaxã nixĩãtanũcũxũ. ⁸Rũ naxmaraũwa rũ caxixũ ínaxũxũ. Rũ naãxwa ínaxũxũ ga ùxũema ga nhama ga naane íxaxẽxũ, rũ áxwe ga inaicũ. ⁹Rũ ningena ga dauxũguxũ ga naane rũ nũma ga Tupana rũ nhama ga naanegu ínarũxĩ. Rũ nacutũtũwa rũ nataxũchi ga caixanexũ rũ naxẽane. ¹⁰Rũ wũxi ga dauxũcũãx ga ãxpxãtũxũtũtu gũ naxaunagũ rũ yema namaxã nigoe. Rũ buanecũemagu namaxã nayangaxi. ¹¹Rũ yema waanexũ nixĩ ga yadũxchipetaxũ. Rũ caixanexũ ga pucũmaxã waxũgu namaxã nayangaxi. Rũ yemagu nũgũ nicũx rũ yemaarũ aixepewa nayexma. ¹²Rũ naxũtawã rũ naxãemacũane rũ yema caixanexũwa narũyi ga gáuxũ rũ áxwe ga inaicũ. ¹³Rũ nũma ga Cori ya Tupana ya guxãtũwa ngẽxmacũ rũ dauxũguxũ ga naanewa ínanaxũ ga naga ga nhama idũxruanexũrũxũ íxĩxũ. Rũ yéma narũyi ga gáuxũ ga ãpũxũxũ rũ áxwe ga naicũ. ¹⁴Rũ yéma ínanacũxgũ ga naxne, rũ ãemacũgũ ínaxũxẽxẽ. Rũ yemachãxwa ga yema chorũ uanũgũ rũ nũgũ nawoone rũ nibuxmũ. ¹⁵Rũ yema mártama rũ nipa, rũ yexma nangox ga natama nagagu ga yema naga ga ãũcũmaxũ rũ gumá buanecũ ga yéma namuãcũ. ¹⁶Rũ nũma ga Tupana rũ dauxũguxũ ga naanewa chãuxcãx narũxũe rũ choxũ ínayaxuchi nawa ga yema taxũ ga ãũcũmaxũ. ¹⁷Rũ chorũ uanũgũ ga poraexũ ga chauxchi aixũmexẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ.

¹⁸Rũ yexguma chaturayane rũ chãuxcãx ínayaxũãchi. Notũrũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ narũngũxẽxẽ. ¹⁹Rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ rũ choxũ nanapu erũ choxũ nangechaũ. ²⁰Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxcãx ga yema mexũ ga chaucũma. ²¹Yerũ chama rũ nagu chixũ i ngẽma Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ taguma nũxũ chaxo. ²²Rũ guxũma i norũ ucũxẽgũ rũ nachauãxẽgũ, rũ taguma nũxũ chaxo i norũ mugũ. ²³Rũ napẽxewa rũ taguma taxacũrũ chixexũ chaxũ rũ nũxna chayáxũgu i chixexũ. ²⁴Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxcãx ga yema mexũ ga napẽxewa chaxũxũ. ²⁵Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ tũmamaxã quixaixcuma ya yíxema aixcuma cuga ãnũxe. Rũ cuxũ tangechaũtũmũxũ ya yíxema tũmamũcũ tũxũ ngechaũtũmũxe. ²⁶Rũ cuma rũ aixcuma tũxũ curũngũxẽxẽ ya yíxema cuga ãnũxe, notũrũ ngẽma tama cuga ãnũxũ rũ cuma nũxũ cucuãx nax nhuxãcũ tá cunapoxcuxũ. ²⁷Rũ cumax, Pa Tupanax, rũ tũxũ ícunguxuchixẽxẽ ya yíxema tama tũgũ icuãxũũgũxe, notũrũ cuyaxãcuchi i ngẽma nũgũ icuãxũũgũxũ. ²⁸Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ chãuxcãx cunangóonexẽxẽ. Rũ ngẽxguma ãanexũwa changexmagu rũ choxũ quibaixmaxũ. ²⁹Rũ curũ ngũxẽxẽmaxã rũ tá naxcãx íchayagoõchi i ngẽma chorũ uanũ. Rũ norũ íanegũarũ poxeguxũtũwa tá chaxĩpetũ. ³⁰Rũ ngẽma Tupanaarũ ãnũ rũ aixcuma guxũwama name. Rũ ngẽma norũ uneta rũ name nixĩ nax aixcuma yaxõxũ. Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nadau ya yíxema nũxũ yaxõgũxe. ³¹¿Rũ texẽ tixĩ

ya Coriétüwa Tupana ixixe? ¿Rü taxacürü to i tupana nangexma i tüxna dauxü? ³²Rü Tupana nixí ya yimá choxü poraxêëcü. Rü yimá nixí ya iyanawexächixêëcü i chaucüma nax taxuwama nachixexüçax i chorü maxü. ³³Rü nüma ya Tupana nixí i choxü naporaeparaxêëxü nhama cowürüxü rü maxpúneanewa chamaxã inacuax nax taxuguma chayarüngxüçax. ³⁴Rü nüma nixí i choxü nanguxêëxü nax daixü chacuáxüçax rü pora choxna naxã nax bróchenaxçax ya würa ichamaxüçax. ³⁵Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü rü chorü uanümexêwa choxü cunapu. Rü curü tügünechacüümaxã choxü quingí. Rü ngêma curü ngechaügagu rü cuaxwa changu. ³⁶Rü choxü cunatauxchaxêxê ga chamaxü nax yemaacü tama ichinguxüçax. ³⁷Rü nawe changê ga yema chorü uanügu rü nhuxmata nüxü ichayangau. Rü tama chatáegu nhuxmata guxüma chadai. ³⁸Rü nagu chachexgü rü yemaacü marü taguma ínarüdagü rü chayapuxyexaxägu. ³⁹Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxü cuporaxêxê ga daiwa rü yemaçax ga yema chamaxã nuexü rü çaxmexgu cunayixêxê. ⁴⁰Rü yemaçax choxna nibuxmü ga yema chorü uanügu. Rü yemaacü chanadai ga yema chauxchi aiexü. ⁴¹Rü aita naxüe nax ngüxêëçax ínacagüxü notürü taxúema nüxü tarüngüxêë. Rü cuxna nacagüe, “Pa Cori Pa Tupanax”, notürü ga cuma rü tama nüxü cungäxüga. ⁴²Rü chanapuxächixêxê rü nhuxmata nhama ätxeanaxü i buanecü nüxü cuexürüxü yixigü. Rü nagu chapugü nhama

namaarü ächaraxügu ipugüxürüxü. ⁴³Rü cuma rü choxü ícunguxuchixêxê naxmexwa ga yema duüxügü ga tama chauga ínüechaüxü. Rü yema togü ga nachixüanegüaru äëxgacüxü choxü quixixêxê. Rü yemaacü ga yema duüxügü ga noxri tama nüxü chacuáxü rü nhuxmax rü chorü puracütanüxügü nixigü. ⁴⁴Rü ngëxguma choxü naxínüegu rü chauga naxínüe rü ngêma togü i nachixüanecüäx rü duüxügü rü chamaxã nataäxëgünetä. ⁴⁵Rü ngêma togü i nachixüanecüäxgü rü choxü namüie, rü ngêma íyacuxgüxüwa rü duxrueäcü ínachoxü. ⁴⁶¡Namaxü ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecümäxüchi ya yimá chorü poxüruxü! ¡Rü nüxü icuaxüxügü ya yimá chorü maxêëxüxü ya Tupanax! ⁴⁷Rü nüma ya Tupana nixí i chauétüwa nayuxuxü rü çaxmexgu nayixêëxü i ngêma togü i nachixüanegü. ⁴⁸Rü nüma rü naxmexwa choxü ínanguxuchixêxê i chorü uanügu rü ngêma chamaxã nuexü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxü ícupoxü nüxna i ngêma choxü imaxgüchaüxü. ⁴⁹Rü ngemacax i natanüwa i ngêma nachixüanegü rü cuxü chicuaxüxü rü cuégagu chawiyae. ⁵⁰Rü cuma rü chorü uanügüxü choxü curüporamaexêxê erü cumatama choxü cuxuneta nax äëxgacü chixixü. Rü cuma rü guxüguma choxü cungechaü rü nüxü cungechaü i chautaaqü.

**Ngêma naxüxüwa nangox i
Tupanaarü üüne**

19 ¹Rü ngêma dauxüwa nüxü idauxü nanangoxêxê i Tupanaarü üüne rü norü pora. Rü guxüma i ngêma dauxüwa ngëxmaxü

tüxü nüxü nacuaxêxê nax nhuxãcü
 namexechixü i ngêma nüma naxüxü.
 2Rü wüxichigü i ngunexü rü wüxichigü i
 chütaxü rü taxçax nanangoxêxê nax
 nhuxãcü namexechixü ya Tupana. 3Rü
 woo taxuxüma i dexagüxü taxinü rü
 taxuxü i naga taxmachixêwa nanaxu,
 4notürü ngêma Tupanaarü üünechiga rü
 guxü i naanewa nangu nhuxmata naane
 íyacuáxüwa rü nhuxmata üaxcü
 íngexmaxüwa. 5Rü nüma ya üaxcü rü
 taãxêãcü inarügo nax ngêma namaxügu
 yaxüxü nhama wüxi i duüxü
 inhaãchichaüxürüxü rü nhama wüxi i
 yatü i ngexwacax ngíwa íxüxüxürüxü.
 6Rü nüma ya üaxcü rü wüxi i nhama i
 naanecüwawa ne naxü rü norü
 tocüwawa narüxücu, rü taxucürüwa
 texé norü naiëmaxüchaxwa tinha. 7Rü
 Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name
 erü nanaxüchicüxü i tacüma rü
 ngexwacaxüxü i maxü tüxna naxã. Rü
 Cori ya Tupanaarü mugü rü aixcumaxü
 nixu rü cuaxwa nananguxêxê ya yimá
 yatü ya ímemarecü nax nayauxãxü i
 ucüxêgü. 8Rü Cori ya Tupanaarü
 ucüxêgü rü aixcuma mea iniwex rü
 ngêmacax taãxê tüxna naxã. Rü Cori ya
 Tupanaarü mu rü taxuwama nachixe rü
 ngêmacax taãxêxü tüxü nacuaxêxê. 9Rü
 Tupanaarü ore rü taxuwama nachixe rü
 tagutáma nagux. Rü norü mugü rü
 aixcuma name rü mexüwa tüxü nagagü.
 10Rü ngêma mugü rü mexechixü i
 úruarü yexera nixí. Rü berure ya
 naxchiãüwa yaxunearü yexera tüxü
 name. 11Rü choxü ínapoxü naxüpa nax
 chixexügu changuxü rü mexü i namawa
 choxü naga i ngêxguma naga
 chaxinügu. 12¿Rü texé ya nüxü cuáxe i

tümaarü chixexü tümawatama
 ngêxmaxü? Pa Cori Pa Tupanax ¿choxü
 nüxü irüngüma i ngêma chixexü i
 chawa ngêxmaxü! 13¿Rü choxü ínapoxü
 nax tama ngêma chixexü i nagu
 charüxinüxügu changuxüçax! ¿Rü choxü
 rüngüxêxê nax ngêma chixexüna
 chixügachixüçax! Rü ngêxgumarica tá
 nixí i taxütáma chixexü chaxüxü rü
 nawa íchanguxuchixü i ngêma chixexü i
 taxüchixü. 14¿Rü choxü nayaxu i ngêma
 chorü dexagü i cumaxá nüxü chixuxü rü
 chorü ínügü, Pa Cori Pa Tupana ya
 chorü poxürüxü rü chorü
 nguxuchixêëruxü ixícüx!

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngüxêëçax íçaxaxü nax ngêma
 uanüxü naporamaegüxüçax**

20 1¿Rü nüma ya Cori ya Tupana
 cuxü ínü, Pa Æëxgacüx, ega
 guxchaxüwa cungexmayane
 cuyumüxêgu! ¿Rü yimá Yacüarü Tupana
 cuxü ípoxü nüxna i curü uanü! 2¿Rü
 Yerucharéüwa ngexmane ya napatawa
 cuxçax ne nanamu i ngüxêë nax curü
 uanügüpexewa cuporaxüçax! 3¿Rü
 nüxna nacuaxãchi i curü amaregü, rü
 cuxü nanayaxu i ngêma naxünagü i
 naxçax quiguxü! 4¿Rü nüma rü cuxna
 nanaxã i ngêma cuma cunaxwaxexü, rü
 aixcuma yanguxêxê i guxüma i taxacü
 nagu curüxinüxü! 5Rü ngêmaãcü tá
 tanaxüchiga, Pa Æëxgacüx, i ngêxguma
 curü uanügüxü curüporamaegu. Rü
 Tupanaégagu tá tanawexgü ya tóru
 woneragü. ¿Rü Tupana yanguxêxê i
 guxüma i ngêma nüxna naxçax
 cucaxaxü! 6Rü chama ya ãëxgacü ya
 Tupana choxü naxunetaxü rü chayaxó

nax nūma rü tá chorü uanügüxü choxü naporamaexēxü. Rü nüxü chacuax nax nūma choxü naxinüxü i dauxügüxü i naanewa rü tá choxü nangäxüxü rü norü poramaxä tá choxü naporamaexēxü nüxü i chorü uanügu. 7Rü nūmaxü i nachixüanegüarü äëxgacügü rü nüxü nangexma ya nawexügü ya daiwa namaxä naxixüne. Rü togü rü nüxü nangexma i norü cowarugü i dairuxü ixügüxü. Notürü i yixema rü tüxü nangexma ya tóru ngüxēeruxü napexewa i tóru uanügu, rü nūma rü Cori ya Tupana nixi. 8Rü ngēma nachixüanegü rü tá inayayitanü rü tá inayarüxo. Notürü i yixema rü tá tanaxaixrügumagüiraxüecha rü yexeraäcü tá taporae. 9Pa Cori Pa Tupanax ¡naporamaexēxē ya yimá torü äëxgacü rü toxü nüxü naxinü i torü yumüxē!

Nataaxē ya äëxgacü erü norü uanüxü narüporamae

21 1Pa Cori Pa Tupanax, rü yimá äëxgacü rü nataaxē erü pora nüxna cuxä. Rü poraäcü nataaxēxüchi erü norü uanügüxü cunaporamaexēxē. 2Rü cuma rü marü nüxna cunaxä i ngēma norü ngüchaü ixixü, rü tama nüxna cunachüxu i ngēma naxçax cuxna naxaxü. 3Rü taaxēäcü cunayaxu rü poraäcü nüxü curüingüxēē. Rü úirunaxçax i äëxgacüarü ngaxcueruxü i naeruwa quixücuchi. 4Rü cuxna naca nax cunamáarü maxüäxēxüçax rü cuma rü nüxna cunaxä nax guxüguma nüxü nangexmaxüçax i maxü. 5Rü ngēma curü ngüxēēgagu rü nataxüchi i norü pora ya yimá äëxgacü. Rü cuma rü

norü duixügüpexewa nüxü quicuaxüxü. 6Rü guxüguma nüxü curüingüxēē, rü ngēma nax naxütawa cunexmaxügagu rü guxüguma nataaxēxüchi. 7Rü cumax, Pa Äëxgacüx, rü aixcuma Cori ya Tupanaaxü cuyaxō, rü ngēmacax i curü uanügu rü taxütáma cuxü narüporamae, erü cuyaxō nax cuxü nangechaüxü ya yimá guxäétüwa ngēxmacü. 8Rü nhüxmax, Pa Äëxgacüx, rü guxüma i curü uanügümaxä tá icucuax. Rü ngēmaäcü cuxmexwa tá nangexmagü i ngēma cuxchi aiexü. 9Rü ngëxguma cunapoxçuxgux, rü nhama üxüemawa taxacü iguxürüxü tá cuyaxixēxē. Rü nūma ya Cori ya Tupana rü tá norü numaxä üxüwa nayawocu i ngēma curü uanügu nax ngëxma yanaxoxüçax. 10Rü ngēmaäcü i curü uanügu rü naxacügü rü nataagü rü tá icuyanaxoxēxē i nhama i naanewa. 11Rü ngēma curü uanügu rü woo chixexü cumaxä naxügüchaügu, notürü taxütáma mea nüxü ínanguxuchi i ngēma nagu naxinüexü. 12Erü cuma rü tá cuyabuxmüxēxē erü yima curü würa rü naguama cunatoenü. 13Rü ecü curü poramaxä toétüwa ínayuxu, Pa Cori Pa Tupanax! Rü toma rü tá tanaxüchiga nax wiyaegümaxä cuxü ticuaxüügüxü, erü cuma rü nüxü curüporamae i torü uanügu.

Ngüxü yangexügagu aita naxü notürü Tupanaxü nicuaxüxü

22 1Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tüxcüü choxna quixügachi? ¿Rü tüxcüü tama choxü curüingüxēēchaü rü tama nüxü cuxinüchaü i chorü axu? 2Pa Chorü Tupanax, ngunecü rü chütacü cuxna

chaca rü tama choxũ cungãxũ rü marü düxwa chipa. ³Notürü i cumax rü cuxüüne rü torü ãëxgacü quixĩ rü ngëmacax i toma i Iraéuanecüãxgü rü cuxũ ticuaxüxügü. ⁴Rü tonatügü rü cugu tayaxögü, rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë naxmëxwa i tümaarü uanügü. ⁵Rü ngüxëëcax cuxna tacagü rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë. Cuxũ tayaxögü rü taguma tüxũ cuwomüxëxë. ⁶Notürü i chamax rü tama wüxi i duüxũ chixĩ, rü nhama wüxi i õxmürüümare ngëma chataxmare. Rü duüxũgüarü cugüruxũ chixĩ. ⁷Rü ngëma choxũ daugüxũ rü choxũ nacugüe rü choxna nabíaxgü rü nanexáerugü. ⁸Rü nhanagürügü: “Nhaa nixĩ i ngëma yatü ga Cori ya Tupanaaxü yaxõxü. ¡Rü ëcü rü ínanguxichixëãx rü namaxëxëãx ega aixcuma nüxũ nangechaügu!” nhanagürügü. ⁹Notürü cumax, Pa Corix, nixĩ i chauéanüwa choxũ cunaxixichixëxü rü chabuxgumama choxũ curüngüxëxü. ¹⁰Rü yexguma tauta chabuxgu rü choxna cudau. Rü yexguma noxri chabuxgutama rü chorü Tupana quixĩ. ¹¹¡Rü tauxü i choxna quixügachixü! Erü ngëmama choxna nangu i ãücümaxü rü taxúema choxũ ítapoxü. ¹²Rü nhama tuirügü i Bacháücüãx i düraexürüxü choxũ ínachomaeguãchi i chorü uanügü. ¹³Rü nhama ai i norü düramaxã aita üexürüxü nichogü rü choxna nayuxgü. ¹⁴Rü ngëma chorü pora rü nhama dexá i baxürüxü nixĩ rü guxünema ya chauxchinaãxã rü ta inagü. Rü yima chorü maxüne rü nhama taxacü idexëxürüxü nixĩ. ¹⁵Rü ngëma chorü pora rü choxna ínaxüxü rü nhama

mairaxü i üaxcüemamaxã ipaxürüxü nixĩ. Rü yimá chorü conü rü chauxmanaxãwa nayaxüx erü yuwa choxũ cutágachi. ¹⁶Rü chorü uanügü rü nhama airugürüxü choxũ ínachomaeguãchi i guxüwama rü chauxmëxwa rü chaucutuwa choxũ ínipotagü. ¹⁷Rü ngëma ngúxü nax chingexügagu rü nangox ya wüxichigü ya chauxchinaãxremügü. Rü ngëma chorü uanügü rü tama choxna ningëxetügü, rü choxũ narüdaunüecha. ¹⁸Rü nügü nayanu ga chauxchiru rü nügümaxã naxcax naxñücaxwaxegü nax nüxü nacuaxgüxücax nax texégu nanguxü. ¹⁹Notürü cumax, Pa Corix, nax chorü poraxëeruxü quixixü ¡rü tauxü i choxna quixügachixü! ¡Rü paxa nua naxü rü choxü rüngüxëxë! ²⁰¡Rü choxü ínapoxü nax tama taramaxã choxü yamãxgüxücax i nhaa chorü uanügü i nhama airugürüxü taxuwama mexü! ²¹¡Rü choxü ínapoxü nüxna i nhaa yatügü i nhama aigiürüxü rü nhama tuirügü i düraexürüxü ixügüxü! ²²Rü chaueneegümaxã tá cuchigaxü chixu, rü curü duüxügütanuwa tá cuxü chicuaxüxü. ²³Rü chama rü nhacharügü: “Guxãma ya texë ya Tupanaxü ngechaügüxe ¡rü nüxü pecuaxüxügü! Rü guxãma i pema i Iraéutanüxügü i Yacútaagü ixügüxe ¡rü penataxëxë!” nhachagürü. ²⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma tüxü ínarüngüma ya yíxema ngúxü ingegüxe rü taguma tümachaxwa inicux. Rü nüma ya Tupana rü tüxü naxínü ega ngëxguma nüxna icaxgux, rü tüxü narüngüxëxë. ²⁵Rü ngëmacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá cuxü chicuaxüxü napëxewa i ngëma

curü duũxũgü. Rü tá nüxũ chixu nax quixaixcumaxũ. Rü napexewa i ngẽma duũxũgü i cuxũ taxẽegũxũ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã ichaxunetaxũ. ²⁶Rü pema i togü chixri pemaxã cuaxgũxe ¡rũ meama pechibũe rü nhũxmata mea pexũ yangu! Rü pema i Tupanacax daugũxe ¡rũ nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü namá i perü maxũ! ²⁷Rü Pa Guxãma ya Duẽxẽgü i Nhama i Naanewa Maxẽxe ¡rũ nüxna pecuaxãchie ya Cori ya Tupana rü naxcax pexĩ! ¡Rü napexegu pecaxápũxũgü rü nüxũ pecuaxũxũgü! ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ãẽxgacü nixĩ rü guxũ i nachixũanegũmaxã inacuax. ²⁹Rü guxũma i ngẽma diẽruãxgũxũ rü name nixĩ nax Cori ya Tupanapexegu nacaxápũxũgũxũ nax nüxũ yacuaxũũgũxũcax. Erü guxũma i ngẽma nhama i naanewa maxẽxũ rü wena tá waixũmũxũ nixĩgü, erü nügũwatama rü nataxuma i maxũ. ³⁰Rü ngẽma tawena ngóexũ i duũxũgü rü tá Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũgü rü nüxũ nixuchigagü. ³¹Rü woo ngẽma duũxũgü i ngẽmawena buexũ rü tá nüxũ naxĩnũechiga ga yema taxũ ga mexũgü ga Cori ya Tupana norü poramaxã üxũ.

**Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü
chauxũtawa cungexmaecha**

23 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü daruxũ nixĩ rü taxuxũma choxũ nataxu. ²Rü mexũ i nachicagu choxũ narüngũxẽẽ rü mechiũxũ i natũwa choxũ naga. ³Rü ngẽxguma chaturagu rü choxũ naporaxẽẽama rü mexũ i namawa choxũ

naga nax ngẽmaãcü natachigaxũcax i naéga. ⁴Rü woo taxacürü ãũcũmaxũ i taxũwa chaxüpetũxgug, rü taxucaxma chamuũ erü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxũtawa cungexma. Rü yima curü naixmenaxãmaxã mexũ i namawaama choxũ cuxũxẽxẽ, rü curü caxũruũmaxã choxũ ¡cupoxũ. ⁵Rü mexũ i õna chauxcax cumexẽxẽ, napexewa i chorü uanũgü, rü pumáramaxã choxũ cubaeru. Rü nangupetũxũchi i ngẽma curü ngũxẽẽ i choxna cuxãxũ. ⁶Rü guxũ i ngunexũgu rü chamaxã cumecũma, rü cuxũ changechaũtũmũxũ. Rü ngẽmacax, Pa Corix, rü cupatawa tá changexmaecha rü guxũgutãma cuxũtawa chamaxecha.

Tupana nixĩ ya ãẽxgacü ya üünecü

24 ¹Rü Cori ya Tupanaarü nixĩ i guxũma i nhaa naane, rü guxũma i nawa ngẽxmagũxũ rü nawa maxẽxũ. ²Yerü nüma nixĩ ga naxũãxũ ga nhama ga naane. Rü nüma nixĩ ga naxũchicaãxũ ga márgü rü taxtũgü nax yemaacü nangóxũcax ga paanexũ. ³¡Rü texé tame nax nawa tanguxũ ya yima maxpũne ya üünene i Tupana íngexmaxũwa? ¡Rü texé tame nax napata ya üünenewa tamaxũxũ? ⁴Rü tũma tixĩ ya yixema taguma chixexũ úxe rü taguma tũmãẽwa chixexũgu rüxĩnũxe, rü taguma tupananetachicũnaxãgũxũ icuaxũũxũgũxe rü taguma idoraxe. ⁵Rü Cori ya tũmaarü Tupana ya tũmaarü maxẽeruxũ rü tá mexũ tũmamaxã naxuegu rü tá tũxũ narüngũxẽẽ. ⁶Rü ngẽmaãcü tanaxwãxe nax tamaxẽxũ ya yixema Yacúarü Tupanacax daugũxe

nax tūmaxūtawa nangexmaechaxūcax.
 7;Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, pengeenügü nax
 yaxūcuxūcax ya yimá guxāarū āēxgacū
 ya üü necü ya poracü! 8;Rü texé nixī ya
 yimá āēxgacū ya üü necü? Rü nüma nixī
 ya Cori ya Tupana ya poracü rü tama
 muūcū. Rü aixcuma nüma ya Cori ya
 Tupana nixī ya taxuxūma muūcū ega
 ngēxguma texémaxā nügü nadaixgux.
 9;Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, rü pengeenügü
 nax yaxūcuxūcax ya yimá āēxgacū ya
 üü necü ya poracü! 10;Rü texé nixī ya
 yimá āēxgacū ya üü necü ya poracü? Rü
 nüma nixī ya Cori ya Tupana ya
 guxāétüwa ücü. Rü nümatama nixī ya
 āēxgacū ya aixcuma üü necü ya poracü.

**Yumūxē i nawa Tupanaarū
 ngūxēēcax icaxaxū**

25 1Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna
 nixī i chacaxaxū. 2Pa Chorū
 Tupanax, cuxū chayaxō. ;Rü tauxū i
 cunaxūchicaxū i chorū uanügü nax āne
 choxū yangexēēgūxūcax rü choxū
 nacugūxūcax! 3Rü tama chanaxwaxe
 nax texé āne tūxū ingexēēxū ya yíxema
 cuxū yaxōgūxe. Notürü i ngēma tama
 cuga ĩnüexū rü cumaxā nuexū, rü name
 nixī i āne nūxū quingegūxēxē. 4Pa Corix
 ;choxū nawex i cumaxū rü ngēmagu
 choxū ixūxēxē! 5;Rü chamaxā inacua
 x rü choxū nanguxēxē i ngēma curü ore i
 aixcuma ixīxū! Erü cuma nixī i chorū
 Tupana rü chorū maxēēruxū quixīxū.
 Rü guxūma i oragu rü cugu chayaxō.
 6Pa Cori Pa Tupanax ;nūxna nacua
 xāchi nax nhuxācü guxūgumachirēx
 toxū cungechaūxū rü cuxū

tangechaūtümūxūgūxū! 7;Notürü tauxū
 i nūxna cucua
 xāchixū i chorū chixexūgū
 rü yema chixexū ga chaxūxū ga
 yexguma changextūxūgu! Pa Cori Pa
 Tupanax ;choxna nacua
 xāchi erü ngēma
 curü ngechaū rü curü mecūma rü nata!
 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 namecūma rü aixcumacū nixī. Rü nüma
 rü tūxū narūwēxāchixēxē ya yíxema
 chixri maxēxe. 9Rü namaxūgu tūxū
 naxīxēxē ya yíxema tama tūgū
 icua
 xūūgūxe, rü mexūwa tūxū nagagū.
 10Rü ngēxguma naga ixīnūegu i norū
 mugū rü mea yanguxēēgu i ngēma
 uneta i namaxā ixīxū, rü nüma rü tūxū
 nangechaūācūma tūxū naxucuxē
 namaxā i norū ore i aixcuma ixīxū. 11Pa
 Cori Pa Tupanax, nata i chorū chixexū i
 cupexewa chaxūxū ;Rü choxū nūxū
 irūngūma i ngēma nax taxūema chixri
 cuchiga idexaxūcax! 12Rü yíxema Cori
 ya Tupanax ngechaūxe, rü nüma rü tá
 tūxū nanawex i nama i mexū nax nagu
 tixūxū. 13Rü tá tūxū narūngūxēē rü
 tūmaxaciügūmēxēgu nanaxū i nhaa
 nachixūane nax namaxā
 inacua
 xgūxūcax. 14Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü yíxema nūxū
 ngechaūgūxēmücü nixī, rü meama
 tūmacax nanangoxēxē i ngēma norū
 uneta. 15Rü guxūguma Cori ya
 Tupanaarū ngūxēēcax chadau erü nüma
 nixī i choxū ĩnapoxūxū nawa i guxūma i
 āūcūmaxū. 16Pa Corix ;choxū rūngūxēxē
 rü cuxū changechaūtümūxū! Erü
 chatura rü taxū i guxchaxūwa
 changexma. 17Chama rü yexera
 chanaxīxāchiāēchigū. ;Rü nawa choxū
 ĩnanguxuchixēxē i nhaa ngūxū i
 chingexū! 18;Choxū nūxū nadau i chorū

guxchaxũgũ rü nhaa ngúxũ ichingexũ rü choxũ íyanaxoxêxê! ;Rü choxũ nüxũ yarüingüma i chorü chixexũgũ! ¹⁹;Rü dücax i nhuxre i chorü uanügi i choxũ imaxgüchaũxũ! ²⁰;Rü choxna nadau rü choxũ ínapoxũ nax tama choxũ yamaxgüxũcax! ;Rü tauxũ i cunaxüchicaxũ i chorü uanügi nax ãne choxũ yangexêêgüxũcax! Erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ, rü cuxũtagu nixĩ i nüxũ ichayangaxũ i ngũxê. ²¹Rü ngêma chaugü namaxã íchapoxũxũ nixĩ nax aixcumaxũ chixuxũ rü taxuxũma i chixexũ chaxũxũ. Rü ngêmaãcü chamaxũ erü cugu chayaxô. ²²Pa Tupanax ínapoxũ i guxũma i chautanüxũgũ i Iraéuanecüãxgü nawa i torü guxchaxũgũ!

**Yimá norü maxũmaxã mea
icúaciärü yumüxê**

26 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ rüngüxêxê! Erü chorü maxũwa rü nataxuma i chixexũ. Rü aixcuma cugu chayaxô, Pa Cori Pa Tupanax. ²;Rü êcü choxũ nangugũ! ;Rü choxũ naxü! ;Rü nüxũ naxü i chorü ñnü rü chorü ngúchaũ i chaxica nüxũ chacuáxũ! ³Chama rü nagu charüxinü nax choxũ cungechaũxũ, rü guxũguma meama cuga chaxinü. ⁴Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngêma idorataaxgüxũ rü bai i nhuxgu wüxiwa namaxã changexma i ngêma duũxũgüpexewa mexü ügünetaxũ. ⁵Rü choxũ nawaxtümüxũ i norü ngutaquexe i ngêma chixexũ ügüxũ i duũxũgü. Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngêma duũxũgü i chixecümaxũ. ⁶⁻⁷Rü cupexewa chaugü chayauxmex nax

ngêmaãcü cuxũ chawéxũcax nax chawa rü nataxuxũma i taxacürü chixexũ. Rü ngêmaãcü, Pa Cori Pa Tupanax, curü ãmarearü guchicaxũwa changu nax cuxcax chawiyaexũcax rü cuxũ chicuaxüxũcax naxcax i ngêma mexũgü i cuxũxũ. ⁸Pa Corix, chama rü nüxũ changechaũ ya yima cupata ya nawa curü üünemaxã cungexmane. ⁹Rü tama chanaxwaxê i choxũ quimax wüxigu namaxã i ngêma pecaduãxgüxũ. Rü tama chanaxwaxê i ngêma máetagüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹⁰Rü tama chanaxwaxê i ngêma chixexũ ügüxũrũxũ rü ngêma ãêxgacügi i diêrucax chixri duũxũgümaxã icuaxgüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹¹Erü chorü maxũ rü taxuwama nachixe ;rü ngêmacax choxũ rüngüxêxê rü cuxũ changechaũtümüxũ! ¹²Rü cumax, Pa Corix, rü taianexũgu choxũ cuchixêxê nax tama chorü uanügümexêgu changuxũcax. Rü ngêmacax guxũ i duũxũgüpexewa tá cuxũ chicuaxũxũ rü mexü cumaxã chaxuegu.

**Cori ya Tupana rü chorü omü rü
chorü maxêêruxũ nixĩ**

27 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü omü rü chorü maxêêruxũ nixĩ. ¿Rü ngêmacax rü texêxũ tá nixĩ i chamuũxũ? Rü nüma ya Cori ínanapoxũ i chorü maxũ. ¿Rü nhuxmax rü texêxũ tá nixĩ ichamuũxũ? ²Rü ngêxguma chixexũgü i chorü uanügi chauxcax ibuxmügu nax choxũ yamaxgüxũcax, rü nüxchama tá guxchaxũgu nayi. ³Rü woo muxüchixũ i chorü uanügi choxũ íchomaeguãchigu rü taxucaxtáma chamuũ. Rü woo nügü

ínamexêégügu nax cháuxcax
 íyaxüächixüçax rü taxuçaxma
 chanaxixächixüçax erü nüxü chacuax nax
 nüma ya Tupana tá choxü ípoxüxü. ⁴Rü
 ngêma Cori ya Tupanana naxcax
 chacaxü rü choxü ngúchaüxü rü
 wüxitama nixí. Rü ngêma nixí nax
 guxüma i chorü maxügu Cori ya
 Tupanapatawa changexmaxü nax
 ngêmaäcü nüxü chicuaxüüxüçax rü
 norü üünemaxã chataãxêxüçax. ⁵Rü
 ngêxguma guxchaxü cháuxcax ínguxgu
 rü nüma ya Cori rü napatawa tá choxna
 nadau. Rü nügümaxã tá choxü
 natüxchipeta rü wüxi ya nuta ya
 tacüétügu tá choxü namunagü nax
 taxuxüma choxü imáxüçax. ⁶Rü ngêma
 rü taxuxütáma i chorü uanü choxna
 nangu. Rü ngêxguma rü tá choxü
 natauxcha nax Cori ya Tupanacax
 chayaguxü i ämaregü i napatawa rü
 taãxêäcüma naxcax chawiyaexü rü nüxü
 chicuaxüüxü. ⁷Rü cuxna nixí i
 chacaxaxü, Pa Corix. ¡Rü choxü naxínü!
 ¡Rü cuxü changechaxütümüxü rü choxü
 nangãxü! ⁸Rü chauãewa rü nagu
 charüxínü rü chaugü nhachagürü: “Cori
 ya Tupanacax tá chadau”, nhachagürü.
 Rü ngêmacax i chamax, Pa Corix, rü
 cuxcax chadau. ⁹¡Rü tauxü i
 cháuxchaxwa iquicüxü rü tauxü i curü
 numaxã choxü cuxoxü! Erü cuxicatama
 nixí i chorü ngüxêeruxü quixixü. ¡Rü
 tauxü i chaxica nua choxü cutáxü nax
 ngêmaäcü changemüçüxüçax! Erü cuma
 nixí ya chorü Tupana rü chorü
 maxêeruxü quixixü. ¹⁰Rü woo chaunatu
 rü chaué choxü ítaxgügu notürü cumax,
 Pa Corix, tá nixí i choxna cudauxü. ¹¹Pa
 Corix ¡choxü nawex i cumaxü rü chorü

uanügüchaxwa choxü nüxü nacuçaxêxê i
 ngêma mexü i nama nax nagu
 chixüxüçax! ¹²¡Rü tauxü i norü
 ngúchaüwa choxü cutáxü! Erü ngêma
 duüxügü i choxü imaxgüchaüxü rü
 chixri chauchiga nidexagü, notürü
 guxüma i ngêma rü doragümare nixí.
¹³Notürü i chama rü chayaxõ nax nüxü
 tá chadauxü nax nhuxäcü choxü
 nangechaüxü ya Cori ya Tupana i
 guxüma i ngunexügü i nagu
 chamaxüxüwa. ¹⁴¡Ëcü nüxü yaxõ ya
 Cori! ¡Rü cugü naporaxêxê rü tauxü i
 nüxü curüxoxü nax cuyaxõxü! Rü
 cumaxã nüxü chixu rü ¡nagu yaxõ ya
 Cori ya Tupana!

**Cori ya Tupana rü nüxü naxínü i
 tórü yumüxê**

28 ¹Pa Cori Pa Tupana Pa Chorü
 Poxüruxüx, rü cuxna nixí i
 chacaxü. ¡Rü tauxü i cháuxchaxwa
 iquicüxü nax tama choxü
 cungãxüxüçax! Erü ngêxguma taxütáma
 choxü cungãxüxgu rü tá chayü. ²¡Rü
 choxü naxínü i ngêxguma cupata
 íngexmaxügu chawéxmexäcüma curü
 ngüxêçax íchacaxgu! ³Rü tama
 chanaxwaxe i choxü cupoxcu wüxigu
 namaxã i ngêma chixexü ügüxü. Rü
 nümagü rü mea tûmamaxã
 naxãmüçügüneta ya duêxëgü, notürü
 naãxewa rü nagu narüxínüe nax
 nhuxäcü tüxü yamaçgüchaüxü. ⁴Rü
 ngêmacax, Pa Corix, rü name nax
 cunapoxcuxü naxcax i ngêma norü
 chixexü i naxügüxü. ¡Rü ngêma chixexü
 i toxguãxmaxã naxügüxütama naxcax
 natáeguxêxê nax ngêmatama i
 chixexümaxã cupoxcuxüçax! ⁵Rü

nūmagü rü tama Tupanaxũ
nacuaxgüchaũ rü tama nüxũ
nacuaxgüchaũ i ngēma Tupana
ngoxēxũ. Rü ngēmacax ya Tupana rü
tá nanadai rü tagutáma wena
inanachigüxēxē. ⁶Rü namecūmaxũchi
ya Cori ya Tupana erü nüxũ naxĩnũ i
chorü yumüxē. ⁷Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü chorü poxũruxũ ya
poraxũchicü nixĩ. Rü nagu nixĩ ga
chayaxõxũ rü nūma nixĩ ga choxũ
nangũxēxũ. Rü poraãcü chataãxē i
nhuxmax. Rü ngēmacax tá Cori ya
Tupanaçax chawiyae rü tá moxē nüxna
chaxã. ⁸Rü nūma ya Cori ya Tupana
nixĩ i norü duũxũgüxũ naporaexēxũ.
Rü nūma nixĩ i nüxũ nangũxēxũ rü
ínapoxũãxũ ya yimá ãëxgacü ya
nūmatama nüxũ naxunetacü. ⁹Pa Cori
Pa Tupanax ¡nüxũ rüngũxēxē ya curü
duũxũgü rü mexũ namaxã naxuegu! ¡Rü
nhama wüxi i carnéruarü daruũrũxũ
nüxna nadau rü guxũguma mea yagagü!

Napora i naga ya Cori ya Tupana

29 ¹Pa Dauxũcũãx ¡nüxũ
pecuaxũxũ ya Cori ya Tupana
naxçax i norü pora rü norü üüne! ²¡Rü
nüxũ pecuaxũxũ i ngēma naéga i
üünexũ! ¡Rü yima napata ya
mexechinewa rü penatachigaxēxē! ³Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
márétügu nayaxũ. Rü nūma ya Tupana
ya poracü rü nayaduruanexēxē. Rü
nūma rü ngēma taxũ i már-étüwa
nangexma. ⁴Rü ngēma naga ya Cori ya
Tupana rü napora rü guxũwama nangu.
⁵Rü ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
nanabũüchacüxü ya yima oçayiwagü ya
Líbanuwa ngēxmagüne. ⁶Rü nagamaxã

nayaduxruexēxē ya yima maçpúnegü ya
Líbanu rü Chiriú. Rü nhama
tuirugürũxũ rü nhama naxacügürũxũ
nanayuxnagütanüxēxē. ⁷Rü ngēma
nagawa rü ínaxũxü i üxüema. ⁸Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
ngēma ínachianexüwa rü
nayaduxruxēxē. ⁹Rü ngēma naga ya
Cori rü yima carabáyugü rü
nayawaxgüxēxē rü ngēmaãcü i ngēma
dauxchitagü rü nanangearü
naixnecũãxēxē. Rü napatawa ya Cori rü
guxãma nüxũ ticuaxũxũgü. ¹⁰Rü nūma
ya Cori ya Tupana rü pucūmaxã
ínacuax. Erü nūma nixĩ i guxũguma
ãëxgacü yixĩxũ. ¹¹Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü nanaporaexēxē i norü
duũxũgü. Rü mexũ namaxã naxuegu rü
nanataãxēxēgü.

Dawí rü Cori ya Tupanaxũ ticuaxũxũ erü norü daxawewa naxçax nayataanexēxē

30 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ
chicuaxũxũ erü cuma nixĩ i
chorü daxawewa choxũ ícurüdaxēēamaxũ
rü ngēmacax tama chayü. Erü cuma rü
tama cunaxwaxe nax choxũ nacugüexũ i
chorü uanügü. ²Pa Cori Pa Chorü
Tupanax, chama rü cuxũtawa naxçax
íchaca i curü ngũxēē, rü cuma rü choxũ
cungãxũga rü çauxçax cuyataanexēxē.
³Rü nawa choxũ ícunguxuchixēxē i
ngēma yu rü choxũ cumaxēēama. Rü
ngēmacax tama chayü. ⁴Rü ngēmacax i
pemax, Pa Chamücügü i aixcuma Cori ya
Tupanaaxũ Yaxõgüxũ ¡rü ngĩxã wüxigu
Tupanaçax tawiyægü rü nüxũ
ticuaxũxũgü ya yimá üüneçü! ⁵Erü
ngēma norü nu rü paxaãchimare nixĩ,

notürü ngēma norü ngüxēē rü taguma inayagux. Rü woo chütacü ixauxegu, notürü moxüäcü rü taãxēäcü tingunexüğü. ⁶Rü chama rü yexguma taxüta chidaxawegu rü chaugügu charüxīnū rü nhachagürü: “Nhuxma rü marü taxuxütáma i taxacü choxü nangupetü”, nhachagürü. ⁷Notürü i cuma rü choxü cuxü, rü choxna quixügachi rü tama choxü curüngüxēē. Rü ngēmacax chorü muümaxã chabäxãchiãxē. Notürü yemawena rü chamaxã cumecüma, rü chauxcax cuyataanexēxē. ⁸Rü cuxna nixī i chacaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixī i chachixewexü. ⁹Rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax ;rü taxacüwa namexü ega taxwa choxü nangegügu? Erü wüxi i waixümü rü taxucürüwa cuxü nicuaxüxü rü taxucürüwa nüxü nixu nax cuma rü aixcumacü quixixü”, nhachagürü. ¹⁰Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxütümüxü rü choxü naxīnū rü choxü rüngüxēxē! ¹¹Rü nhuxmax nax chauxcax cuyataanexēxē rü ngēma chorü ngechaü rü taãxēxü choxü cuyanguxuchixēxē. Rü ngēmaäcü choxna cuyaxügachixēxē i ngēma chorü ngechaü rü nhuxmachi taãxē choxna cuxã. ¹²Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü taxucürüwama charüngeaxmare. Rü ngēmacax wiyaegümaxã tá cuxü chicuaxüxü rü guxügutáma moxē cuxna chaxã.

Name nax aixcuma Tupanagu nax yaxöxü

31 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxütagu nixī i chaugü charücücüxü nax choxü ícupoxüxcax nax tama choxü yamaxgüxcax i chorü uanügü. ;Rü

tauxü i nüxü icurüngümaxü ega curü ngüxēēcax íchacaxgux! ;Rü choxü ínanguxuchixēxē naxmexwa i chorü uanügü! Erü cuma rü Tupana ya aixcuma mecü quixī. ²;Rü ecü choxü nüxü naxīnū i chorü yumüxē! ;Rü paxa nua naxü rü naxmexwa choxü ínanguxuchixēxē i chorü uanügü! Rü chanaxwaxe i chorü poxüruxü nax quixixü i cumax, rü chanaxwaxe nax chorü cuxchicaxü nax quixixü nax tama choxü yamaxgüxcax. ³Rü cuma nixī i chorü poxüruxü rü chorü cuxchicaxü. ;Rü chamaxã inacuax rü choxna nadau naxchaxwa i chorü uanügü! Rü ngēmaäcü i nümagü rü tá nüxü nacuaxgü nax aixcuma Tupana ya poracü nax quixixü. ⁴;Rü choxü ínanguxuchixēēama nawa i ngēma guxchaxü i chauxcax inaxügüxü! Erü cuma nixī i chorü poxüruxü quixixü. ⁵Rü cuxmexwa chanangex i chorü maxü. ;Rü choxü ínanguxuchixēxē, Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacüx! ⁶Rü tama namaxã chataãxē i ngēma duüxügü i naxchicünaãgü i taxuwama mexüxü icuaxüügüxü. Erü cugu nixī i chayaxöxü, Pa Cori Pa Tupanax. ⁷Rü ngēma choxü nax cungechaüxcax rü chataãxē rü mexügu charüxīnū. Rü cuma rü nüxü cucuax nax ngechaü chingexü rü chanaxixãchiãxē. ⁸Notürü tama chorü uanümegegu choxü cüngexē. Rü chauxcax cunamexēxē i wüxi i nachica i nüxü guxchaxü nax choxna nangugüxü. ⁹Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxütümüxü! Erü äücümäxüwa changexma i nhuxmax. Rü ngēma ngüxü nax chingexüxcax rü changuxetü rü changuxune rü guxüwama choxü

nangux. ¹⁰Rü ngêma nax ngúxũ chingexũ rü nax changechaũxũgagu rü tá paxa chayu. Rü ngêma nax ngechaũ chingexũgagu rü chiturachigü. Rü ngêmacax i chaxune rü natura. ¹¹Rü chama rü norü cugüruxũ chixĩ i ngêma chorü uanügü. Rü ngêma chorü ngaicamagu ächiügũxũ i duũxũgü rü norü ñnucaruũmare choxũ nixĩgũxẽxẽ. Rü ngêma choxũ cuaxgũxũ i duũxũgũcax rü wüxi i äñächixũ chixĩ. Rü ngêxguma ñtamüwa choxũ nadaugügu rü chauxchaxwa nibuxmü. ¹²Rü choxũ inarüngümaexũchima rü nhama marü chayuxũrũxũ choxũ nadau. Rü ngêmaäcü nhama wüxi i axepáxũ i puxächixũrũxũ chixĩ. ¹³Rü duũxũgü rü bexma choxũ nixugüechamare chixexũmaxã. Rü ngexta íchadawenüxũwa rü nangexma i äñcũmaxũ rü poraäcü chamuũ. Rü duũxũgü rü wüxigu nagu narüxĩnüe nax nhuxãcü choxũ yama_xgũchaũxũ. ¹⁴Notürü i chamax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugu chayaxõ rü nhachagürü: “Rü cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ”, nhachagürü. ¹⁵Rü nhaa chorü maxũ rü cuxmexwa nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i naxmexwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ i ngêma chorü uanügü i chauxchi aiexũ. ¹⁶Rü chama nax curü duũxũ chixĩxũ ¡rü cuxũ changechaxũtümüxũ! ¡Rü ëcü choxũ ínanguxuchixẽxẽ erü choxũ cungechaũ! ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna nixĩ ichacaxũ. Rü chanaxwaxe i choxũ cungãxũga nax tama ãne chingexũcax. Notürü ngêma chixexũ ügũxũ i duũxũgü rü name nixĩ i ãne nüxũ quingexẽxũ. ¡Rü ëcü noxtacüma naxmaxũ i chianexũ

i tauquewa ngêxmaxũwa namugü! ¹⁸Rü ngêmaäcü tá narüchianegü i ngêma duũxũgü i dorata_xgũxũ i cugüwaxegũxũ rü toxgu_xũ oexũ rü guxchigawaxegũxũ tũmamaxã ya yíxema mexe ya duũxẽgü. ¹⁹Pa Tupanax, cuma rü poraäcü cumecüma tũmamaxã ya yíxema cuga ñnüexe. Rü duũxũgüpe_xewa cunawex nax nhuxãcü cumecũmaxũ tũmamaxã ya yíxema cugu yaxõgũxe. ²⁰Rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngêma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ. Rü cugütũüwa tüxũ cungexmagũxẽxẽ nax ngêmaäcü tama tũmamaxã naguxchigagũxũcax i tũmaarü uanügü. ²¹Rü cumexechi, Pa Cori Pa Tupanax. Erü choxũ nax cungechaũxũgagu taxũ i mexũ chauxcax cuxü ga yexguma ngúxũ chingeyane. ²²Rü ngêxguma guxchaxũwa changexmayane rü nagu charüxĩnü nax choxna quixũgachixũ. Notürü yexguma cuxna chacaxgu nax choxũ curüngũxẽxũcax rü cuma rü choxũ cuxĩnü nax aita cuxcax chaxũxũ. ²³Pa Guxãma i Pema i Cori ya Tupanaaxũ Yaxõgũxex ¡rü nüxũ pengechaxũgũx! Erü nüma ya Cori rü tüxna nadau ya yíxema naga ñnüexe. Notürü ngêma tama naga ñnüexũ rü tá poraäcü nanapoxcue. ²⁴Rü guxãma i pema i Cori ya Tupanagu nax peyaxõgũxũ ¡rü peporae rü petaãxẽgü!

**Ngêxguma Tupanamaxã nüxũ
ixuxgu i tórü chixexũ rü nüma rü
tüxũ nüxũ inarüngüma**

32 ¹Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya
Tupana marü nüxũ nüxũ
irüngümacü i norü pecádugü. ²Rü

nataãxê ya yimá yatü ya tama chixexũgu rüxintücü rü Tupana taxuxũma i chixexũ nachigaxũ ixücü. ³Rü yexguma tama Tupanamaxã nüxũ chixuxgu ga yema chorü chixexũ rü guxũ ga ngunexũgu rü chaxauxecha rü yexeraãcü chaxoégaãxê rü chiturachigü. ⁴Rü chütacü rü ngunecü choxũ cuchixewe Pa Tupanax. Rü yema chorü pora rü ínaxũxü nhama putürachacu i üaxcü ipaxêëxürüxü. ⁵Notürü wüxi ga ngunexũgu rü cumaxã nüxũ chixu ga guxũma ga chorü chixexũgü rü taxuxũma chicux. Rü chaugümaxã nhacharügü: “Cori ya Tupanamaxã tá nüxũ chixu i chorü chixexũgü”, nhacharügü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxũ nüxũ icurüngüma ga guxũma. ⁶Rü ngëmacax i guxũma i duũxũgü i aixcuma yaxögüxü rü ngëxguma ngürüãchi guxchaxüwa nangexmagu rü tá cumaxã nidexa. Rü woo chi taxüchixü i guxchaxü nüxũ ingaicagu rü taxütáma nüxna nangu. ⁷Rü cumax rü chorü daruxũ quixĩ, rü cuma nixĩ i choxũ ícupoxũxü i ngëxguma äücümaxüwa changexmagu. Rü ngëxguma nüxũ charüporamaegu i chorü uanügü rü chapexewa taãxêãcü cunawiyaegüxêxê i duũxũgü. ⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nhacugürü choxü: “Chama rü guxũguma cuxũ chadawenü rü tá cuxũ changüxêxê i ngëma cuxũ chanaxwaxexü. Rü tá cuxũ chaxucuxê rü cumaxã tá nüxũ chixu i ngëma nama i nagu tá quixũxü. ⁹Rü tama name nax nhama cowarurüxü rüxna nhama múlarüxü quixĩxü rü nax nataxuxũma i curü cuax rü nhuxmata ütjünágucax cuwáxü nax mea namagu

quixũxüçax”, nhacurügü choxü. ¹⁰Rü muxütáma i ngüxü ningegü i ngëma chixexüarü üruxü ixĩgixü, notürü ngëma cugu yaxögüxü rü guxũgutáma Cori ya Tupana nüxũ nangechaü. ¹¹¡Rü Cori ya Tupanamaxã petaãxêgü, Pa Yatügü i Mexü i Tama Chixexü Ügüxüx! ¡Rü petaãxêgü rü taãxëmaxã Tupanaxü pecuaxüxügüx!

Tupanana moxê taxã rü nüxü ticuaxüxügü

33 ¹Rü pemax, Pa Duũxũgü i Tupanaga Ínuxüx ¡rü nüxü pecuaxüxügü! Erü nüma ya Tupana rü namaxã nataãxê i norü duũxügiarü cuaxüxü. ²¡Rü moxê nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ¡Rü árpamaxã rü árpaxacümaxã taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ³¡Rü ngexwacaxüxü i wiyaeü! ¡Rü mea pepaxetagüãcüma nüxü pecuaxüxügü! ⁴Rü ngëma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name. Rü ngëma naxüxüwa nangox nax nüma rü aixcuma yanguxêãxü i ngëma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxê i ngëma aixcuma ixĩxü rü ngëma wëxguxü. Rü ngëma norü ngechaü rü nhama i naane namaxã nanapá. ⁶Rü ngëma dauxüxüxü i naane rü guxũma i ngëma ngëxmagüxü rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü dexamaxã nanaxü rü naétü “cue”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü nanaxü ga yema taxü ga már i mátamaxü. Rü yema norü dexá rü wüxítama ga nachicawa nanayexmaxêxê. ⁸Pa Guxũma i Taxacü i Nhama i Naanewa Ngëxmagüxüx ¡rü

Tupanaga pexĩnie! Rũ guxãma i pemax, Pa Nhama i Naanecũãx i Duũxũgũx ¡rũ nüxũ pengechaxũgũ! ⁹Yerũ nüma rũ norũ dexamaxã guxũma naxũ. Rũ nanamu rũ guxũma mea inanu. ¹⁰Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ i ngẽma duũxũgũ i tama nüxũ yaxõgũxũ. ¹¹Notürũ i ngẽma nüma ya Cori ya Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ guxũguma nanaxãixrũgumaraxũ rũ taguma narũixo. ¹²Rũ nataãxẽgũ i ngẽma nachixũane ya Cori ya Tupanamaxã Tupanaãxgũxũ rũ ngẽma duũxũgũ ya Cori ya Tupana nügũxũ dexũ. ¹³Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ dauxũgũxũ i naanewa ínadauwenũ, rũ nüxũ nadau i guxũma i duũxũgũ. ¹⁴Rũ ngẽma dauxũgũxũ i naane i nawa nangexmaxũwa nixĩ i tüxũ nangugũxũ ya yĩxema nhama i naanewa ngẽxmagũxe. ¹⁵Rũ nüma nixĩ i maxũ tüxna naxãxũ rũ nüxũ nadauxũ i guxũma i ngẽma taxũgũxũ. ¹⁶Rũ taxucũma ya ãẽxgacũ ya woo muarũ churaraãcũ rũ tá nügũ ínapoxũ ega tama Tupana nüxũ rũngũxẽẽgu. Rũ bai ya wũxi ya yatũ ya poraxũchicũ rũ tá norũ poramaxã nügũ ínapoxũ ega tama Tupana naxũtawa ngẽxmagu. ¹⁷Rũ woo cowarugũ i poraxũchixũ rũ taxuacũma norũ yoraxũ ínapoxũ ega tama Tupana nüxũ rũngũxẽẽgu. ¹⁸Notürũ nüma ya Cori ya Tupana rũ guxũguma tüxna nadau ya yĩxema nüxũ ngechaũgũxe rũ nagu yaxõgũxe. ¹⁹Rũ ngẽmaãcũ yuwa tüxũ ínapoxũ rũ maxũ tüxna naxã ega taiya ínguxgu. ²⁰Rũ Tupanaxũtaguxicatama nixĩ i nüxũ yarũngauxũ i tórũ maxũ. Erũ nüma rũ

tüxũ narũngũxẽẽ rũ tüxũ ínapoxũ. ²¹Rũ ngẽmacax tórũ Cori ya Tupanamaxã tataãxẽgũ rũ aixcuma naẽga i üunexũgu tayaxõgũ. ²²¡Rũ tauxũ i nüxũ curũxoxũ nax toxũ cungechaũxũ, Pa Cori Pa Tupanax! Erũ cuma rũ tomaxã icuxuneta rũ taxũtãma toxũ ícuwogũ.

**Tupanaxũ ticuãxũxũ erũ tamaxã
namecũma**

34 ¹Rũ guxũ i oragu rũ Cori ya Tupanamaxã tá mexũ chaxuegu, rũ chauãxmaxã rũ guxũgutãma nüxũ chicuãxũxũ. ²Rũ Cori ya Tupanamaxã chaugũ chicuãxũxũ. ¡Rũ nüxũ íperũxĩnũe rũ namaxã petaãxẽgũ, Pa Duũxũgũ ya Mexũgu Rũxĩnũexex! ³¡Rũ ngĩxã wũxigu nüxũ ticuãxũxũgũ rũ tanatachigaxẽxẽ i naẽga! ⁴Rũ Cori ya Tupanana chaca rũ nüma rũ choxũ nangãxũga, rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i chorũ oẽgaãẽgũ. ⁵Rũ yĩxema Cori ya Tupanagu rũdaunũxe rũ guxũgutãma tataãxẽgũ rũ tagutãma ãne tingegũ. ⁶Rũ dama yatũ ya ngearũ ngẽmaxũãcũ rũ Cori ya Tupanana naca rũ nüma nüxũ naxĩnũ rũ norũ guxchaxũgũwa ínananguxuchixẽxẽ. ⁷Rũ Cori ya Tupaanaarũ orearũ ngeruxũ i dauxũcũãx rũ tüxna nadau rũ tüxũ namaxẽxẽ ya yĩxema Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe. ⁸¡Rũ nüxũ pixũx nax ngẽmaãcũ nüxũ pecuãxũcãx nax nhuxãcũ namecũmaxũ ya Cori ya Tupana! Rũ nataãxẽ ya yimã yatũ ya Cori ya Tupanagu yaxõcũ. ⁹Rũ pema i aixcuma Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe, rũ name nixĩ i nüxũ pecuãxũxũgũ rũ naga pexĩnũe. Erũ taxuxũtãma tãxãcũ tüxũ nataxu ya

yíxema nüxũ ngechaũgũxe rü naga ãnüexe. ¹⁰Rü woo ya yimá ai ya porachirécü i nhuxguxacü rü taiya nüxũ nangux. Notürü yíxema aixcuma Cori ya Tupanaga ãnüexe rü tagutáma tüxũ nataxu i mexũ. ¹¹Pa Chaucacügüx ãnua pexĩ rü choxũ iperüxĩnü! Rü pexũ tá changüexêxê i nhuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax pecuaxũüügüxũ. ¹²¿Cunawaxexũ nax cutaãxêxũ rü namáxũ i curü maxũ i nhama i naanewa? ¹³Rü dücax ãnaxuãxê rü nüxna nadau ya curü conü rü tauxũ i quidoraxũ! ¹⁴Rü nüxna ixügachi i guxũma i chixexũ rü mea namaxũ! ¡Rü naxçax nadau nax taxúemaama nax cuguxchaxũáxũ rü ngêmaãcü namaxũ! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema aixcuma mea maxêxe. Rü tüxũ nüxũ naxĩnü i tümaarü yumüxê. ¹⁶Notürü nüxũ naxo i ngêma chixexũ ügüxũ rü inayanaxoxêxê i nhama i naanewa nax taxúema nüxna cuaxãchixũçax. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ naxĩnü i norü yumüxê ya yimá mecü ya duũ. Rü guxũma i norü guxchaxũgüwa rü ãnanapoxũ. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ãnamemare nax tüxũ nangüxêxêxê ya yíxema tügüçax iyarütauxexe. Rü tüxũ namaxêxê ya yíxema tümaarü chixexũçax tügümaxã ngechaũgũxe. ¹⁹Rü yimá yatü ya mecü rü nawa nangupetü i muxũma i guxchaxũgü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü nawa ãnanapoxũ i guxũma i ngêma. ²⁰Rü nüma ya Tupana nüxna nadau nax tama yexeraxũ i guxchaxũgü naxçax ãngüçax rü woo naxchinaxãgü rü nüxna nadau. ²¹Rü ngêma duũxũ i

chixexũ ügüxũ rü ngêma norü guxchaxũgu tátama nayi. Rü ngêma tũmachi aixũ ya yíxema mexũ üxe rü Tupana tá nanapoxcu. ²²Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ãnapoxũ ya yíxema norü duũxũgü ixügũxe. Rü tama tüxũ napoxcue ya yíxema nagu yaxõgũxe.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngüxêçax ãçaxxũ**

35 ¹Pa Cori Pa Tupanax ãnaxçax íyaxüãchi i ngêma çaxçax yaxüãchixũ rü nadai i ngêma choxũ imaxgüchaũxũ! ²Rü êcü nayaxu i curü poxũruxũ rü nua naxü rü choxũ rüngüxêxê! ³Rü nhuxmax rü nayaxu ya cuxne nax namaxã cunadaixũçax i ngêma chawe ingêxũtanüxũ! ¡Rü chamaxã nüxũ ixu nax cuma yixĩxũ i choxũ cumaxêxêxê! ⁴Rü yabuxmüxêxê i ngêma choxũ imaxgüchaũxũ! ¡Rü yabuxmüxêxê rü naxãneexêxê i ngêma choxũ chixexêégüchaũxũ! ⁵Rü namu i curü orearü ngeruxũ i dauxücüãx nax ãnawoxũãxçax nhama buanecü arúchuchirexũ ngianexêxêxürüxũ! ⁶Rü ngêma namaxũ i chorü uanügü rü naxêanexêxê rü nacoraxêxê i namaxũ! Rü chanaxwaxe i curü orearü ngeruxũ i dauxücüãx nawe ningêchigü. ⁷Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxiyane rü nümagü rü chixexũgu choxũ nanguxêégüchaũ. Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxiyane rü nümagü rü bexma nanaxügü i wüxi i ãxmaxũ nax ngêmagu chingucuchixũçax. ⁸Rü êcü ngürüãchi chixexũgu nayixêxê nax ngêma nümatama namexêégüxũ i ãxmaxũgu nayixũçax rü ngêmaãcü nagu

yanachixexũcax! ⁹Notürü i chamax rü Cori ya Tupanamaxã tá chataãxê erü choxũ ínapoxũ. ¹⁰Rü guxũma i chorü maxũmaxã rü nhachariũgü tá: “¿Texé cumaxã tawüxigu, Pa Cori Pa Tupanax? Erü yíxema ngearü diëruãxgũxe rü tüxũ nataxu i ngẽmaxũgü, rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma tüxũ rüporamaegũxü rü ngẽma chixri tümaarü puracü ütanügũxü”, nhachagürü. ¹¹Rü nhuxmax rü inachigü i duũxũgü i chauchiga doraxü ixugũxü. Rü choxna naxcax nacagüe i taxacü i chama tama nüxũ chacuáxü. ¹²Rü ngẽma duũxũgü rü yema mexü ga naxcax chaxũxü rü chixexũmaxã choxũ nanatãeguxêëgü. Rü ngẽma nixí i poraãcü ngechaũ choxna äxü. ¹³Rü yexguma nümagü yadaçaweegu rü chama rü naxcax chaxoégaãxê rü naxchiru ga témümarexũgü chicux. Rü tama chachibüãcüma guxũguma naxcax chayumüxê. ¹⁴Rü chama rü naxcax changechaũ rü nhama chaué yuxürüxü rüexna wüxi i chamücü rüexna chauenexê yuxürüxü chixí. ¹⁵Notürü yexguma guxchaxü chauxcax ínguxgu ga chamax rü nümagü rü naxítaquexê rü choxü nacugüe nhama tama choxü nacuxgũxürüxü. Rü yemaacü chixexũmaxã choxü nixugüiecha. ¹⁶Rü ngũxü choxü ningexêëgü rü choxü nacugüe rü numaxã choxna nadaugü. Rü yemaacü chauxchi naxaie. ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax ¿nhuxguxüratáta i nüxü curüchaxxü nax ngẽma nüxü cudawenümarexü i ngẽma duũxũgü i nhama aigürüxü chauxcax ínginetanücüüxü? ¿Rü nüxna choxü ínapoxü nax tama choxna

nayauxgüãxũcax i ngẽma nügümaxã choxü wüxicaxü i chorü maxü! ¹⁸Rü nhuxüchi i chama rü tá moxê cuxna chaxã napexewa i ngẽma muxüchixü i curü duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma duũxũgüpepexewa rü tá cuxü chicuaxxü. ¹⁹Rü tama chanaxwaxe i chauchigagu nataãxêgü i ngẽma chorü uanügü. Rü tama chanaxwaxe nax choxna nanuxetügũxü i ngẽma duũxũgü i chauxchi aiexü woo taxuxũma chaxüyane. ²⁰Rü nümagü rü tama ngüxmüecax nadaugü. Notürü ngẽma naxcax nadaugũxü nixí nax tümaechitawaxegüxü ya yíxema nhaa nachixüanewa mexügu rüxínüexe. ²¹Rü poraãcü nichogü chixexü i chauchigamaxã rü nhanagürügü: “Dücax, toxetüxüchimaxã cuxü tadau nax chixexü cuxüxü”, nhanagürügü. ²²Pa Corix, cuma rü meama nüxü cucuax i ngẽma naxügüxü i ngẽma duũxũgü. ¿Rü tauxü i choxna cuyáxügüxü! ²³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿nabajächichi rü inachi rü chauétüwa nachogü! ²⁴Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuma nax mecü quixixü ¿rü choxü nangugü! Erü tama chanaxwaxe i choxü nax nacugüexü i chorü uanügü. ²⁵Rü tama chanaxwaxe i chauchiga nidexagü rü chauchiga chixexügu narüxínüe nhaxũmaxã: “Nhaa nixí i ngẽma inaxwaxegüxü rü düxwa marü chixexügu tananguxêxê”, nhanagürügü. ²⁶Rü nhuxmax chanaxwaxe i ãne ningegü i ngẽma duũxũgü i taãxêgüxü naxcax nax chixexügu changuxü. Rü chanaxwaxe i guxüwama ãne ningegü i ngẽma nügü ixugüexü nax choxü nayexeragüxü.

²⁷Notürü yíxema naxwaxegüxe nax chorü uanügüxũ charüporamaegüxũ, rü name nixĩ i taãxêacü guxũguma tagaãcü nhatarügügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namecümamaxũchi. Rü namaxã nataãxê i ngêxguma norü duũxũ mexũ nüxũ ngupetügu”, nhatarügügü. ²⁸Rü chama rü chorü conümaxã tá nüxũ chixuchiga i nhuxãcü ãëxgacü ya mecü nax quixixũ. Rü guxũ i ngunexũgu tá cuxũ chicuaxũxũ.

Duũxũgü rü guxũwama nachixe notürü Tupana rü guxũguma namecüma

36 ¹Rü ngêma duũxũ i tama Tupanaga ñnüxũ rü ngêma pecádu nixĩ i norü ñnüwa nüxũ nangúchaũxêxũ nax chixexũ naxiũcax. Rü ngêmacax taguma nagu narüxinü nax Tupanaxũ namuũxũ. ²Rü nügügu narüxinü nax namexũ i ngêma chixexũ i naxüxũ rü ngêmamaxã nügü nicuaxũxũ. ³Rü ngêma duũxũ i chixexũ rü ngêxguma yadexagu rü taguma mexũ i orexũ nixu rü doraxũxicatama nixu. Rü wüxi i duũxũ i tama naãxêxũ cuaxũ nixĩ, rü taguma mexũ naxü. ⁴Rü ngêxguma norü pechicaxũgu nacaxgu rü ngêma nagu narüxinü nax chixexũ naxiũxũ. Rü ngêma nax poraãcü nüxũ nangúchaũ i ngêma chixexũ i naxiũxũ rü ngêmacax tama ñnanangéxchaũ. ⁵Notürü i ngêma curü ngechaũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü dauxũguxũ i naanewa nangu. Rü ngêma nax quixaixcumaxũ rü yaxuwtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁶Rü ngêma nax mea guxũmaxã icucuaxũ rü nanaxaixrügumaraxũ, nhama maxpünegü ya taxũnegürüxũ. Rü

ngêma curü mugü rü guxũgucax nixĩ nhama már i taxũ rü mátamaxũchixiũrũxũ. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nüxna cudau i guxũma i duũxũgü rü naexũgü. ⁷Rü ngêma curü ngechaũ, Pa Tupanax, rü namexechi. Rü ngêmacax i duũxũgü rü cupexátütüxũcax nibuxmü nax ícupoxũxũcax. ⁸Rü cuma rü duũxũgüna cunaxã i nawemü i mexũ rü natü i mexüwa cuyaxaxegüxêxê. Rü ngêmaãcü meama nüxũ ningu. ⁹Rü aixcuma cuwa nangexma i maxũ rü cuma nixĩ i toxcax cunangóonexêxêxũ. ¹⁰Rü ngêma curü duũxũgü i cuxũ cuaxgüxũ rü cuga ñnüxũ, rü cuma rü nüxũ cungechaũ rü mea namaxã icucuax. ¹¹Notürü tauxũ i cunaxüchicaxũ i chauétü nax nachigüxũ i ngêma nügü icuaxüügüxũ rü bai i choxũ nax ñnataxüchigüxũ i ngêma tama cuga ñnüxũ! ¹²Dücax, marü ngêxma nayayitanü i ngêma chixexüarü üruũgü. Nayayitanü rü marü taxuciüruwa inachigü.

¡Cori ya Tupanagu yaxô!

37 ¹¡Tauxũ i cunaxixächiãêxũ namaxã i ngêma duũxũgü i chixexũ ügüxũ! ¡Rü tauxũ i quixaũxächixũ! ²Erü ngêma duũxũgü rü paxa tá inayarüxo nhama maxê ya rühxêcürüxũ rü nhama natüane i pagüxüürüxũ. ³¡Rü nagu yaxô ya Cori ya Tupana rü mexũ naxü! ¡Rü nhama i naanewa namaxũ rü guxũguma aixcuma nagu yaxô! ⁴¡Rü aixcuma nüxũ nangechaxũ ya Cori ya Tupana! Rü nüma rü tá nayangüxêxê i ngêma cuma nagu curüxinüxũ. ⁵¡Rü Cori ya Tupanamexêgu naxü i curü maxũ! ¡Rü

nagu yaxō! Rū nūma rü tá cuxũ
 narüngũxẽ. ⁶Rü nūma rü tá ngóxũwa
 nanange nax cumexũ rü quixaixcumaxũ
 nhama üaxcü tocuchigu ibáixixũrũxũ.
⁷Rü tama name nax taxacüçax
 quidexaxũ napexewa ya Cori ya Tupana.
 ;Rü yaxna naxĩnũ! Rū nūma rü tá cuxũ
 narüngũxẽ. ;Rü tauxũ i namaxã
 cuchixeãxẽxũ ega ngẽma chixexũ ügũxũ
 muarũ ngẽmaxũãxgũ rü mea yaxũxgu
 i ngẽma chixexũ i nūmagũ nagu
 naxĩnũexũ! ⁸;Rü nüxũ rixo nax
 cunuxwaxexũ rü nüxna ixũgachi nax
 ngẽma curũ numaxã chixexũ cuxũxũ!
 ;Rü tauxũ i ngẽma nugu curũxĩnũxũ!
 Erũ ngẽxguma ngẽmagu curũxĩnũamagu
 rü yexera cugũtama cuchixeãxẽ. ⁹Erũ
 ngẽma duũxũgũ i chixexũ rü tá ínawoxũ
 nawa i nhaa nachixũane. Notürũ ngẽma
 duũxũgũ i Cori ya Tupanagu yaxõgũxũ
 rü nūmagũ tá nixĩ i nayauxgũãxũ i nhaa
 nachixũane. ¹⁰Rü noxretama i ngunexũ
 nataxu nax ngẽma chixexũ ügũxũ rü
 nax iyanaxoxũ. Rū woo tá naxçax
 cudaxgu rü taxugutãma nüxũ
 icuyangau. ¹¹Notürũ yixema Cori ya
 Tupanapexewa mexũgu rüxĩnũexe rü
 yixemagũ tá tixĩ ya nayauxgũxe i nhaa
 naane rü ngẽmawa tá nixĩ i aixcuma
 tataãxẽgũxũ. ¹²Rü ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ rü naxçax nadaugũ nax
 nhuxãcü yimã yatü ya mecũxũ
 nachixexẽẽxũ. Rū nuãcüma nüxũ
 nadawenũ. ¹³Notürũ nūma ya Cori ya
 Tupana rü nüxũ nacugũ. Erũ nüxũ
 nacuax nax marũ yangaicaxũ i norũ
 poxcu i ngẽma duũxũgũ i chixexũgũ.
¹⁴Rü ngẽma chixexũ rü norũ tara
 nanatũxuchi nax tüxũ nachexexũçax rü
 norũ würaxũ natũ nax tüxũ

namáxũxũçax ya yixema ngearũ
 ngẽmaxũãxgũxe rü mexũ ügũxe. Rū
 ngẽmaãcü tüxũ nadaixçauũ ya yixema
 mea maxẽxe. ¹⁵Notürũ ngẽma norũ tara
 tátama nixĩ i norũ maxũnewa yarüwãxũ,
 rü yima norũ würagũ rü íxraxũgu tá
 inabũe. ¹⁶Rü woo namuarũ
 ngẽmaxũãxgũ i ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ, notürũ narũmemae nixĩ ya
 yimã yatü ya mecũ nax noxretama i
 ngẽmaxũgũ nüxũ ngẽxmaxũ. ¹⁷Erũ
 nūma ya Cori ya Tupana rü tá
 inayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ ügũxũ, notürũ tá tüxũ
 inachigũxẽxẽ ya yixema mexũ ügũxe.
¹⁸Rü nūma ya Cori ya Tupana rü tüxna
 nadau ya yixema mea ímaxẽxe, rü
 ngẽma tümaane i tümanatũwa tayaxuxũ
 rü guxũtãma tümataawa naxũxe. ¹⁹Rü
 ngẽxguma guxchaxũgũ íngugũgux, rü
 taiya nguxgu, rü taxũtãma ãne tinge,
 erũ õna rü tá tüxũ ínayaxũxuchi.
²⁰Notürũ ngẽma chixexũ ügũxũ rü
 nhama maxẽ i pagücü íguxũrũxũ tá
 inayarũxogũ. Rū ngẽma Tupanaarũ
 uanũgũ rü nhama taemaxũrũxũ tá
 inayarũtauxe. ²¹Rü ngẽma chixexũ i
 duũxũ rü ngẽxguma texexũtawa
 taxacüçax ínaçaxgu rü taguma
 nanatãeguxẽxẽ. Notürũ yimã mecũ ya
 yatü rü namücü nüxũ tangeçauũtũmũxũ
 rü norũ ngẽmaxũgũ tümamaxã nangau.
²²Rü yixema Cori ya Tupana tüxũ
 rüngũxẽẽgũxe rü tümaarũ tá nixĩ i
 naane. Notürũ i ngẽma tama naga
 ínũexũ rü Tupana tá chixexũwa
 nanawogũ rü tá inayarũxogũ. ²³Rü yimã
 yatü ya mecũ rü Cori ya Tupana rü
 ngẽma nama i mexũwaama nanamu. Rū
 ngẽxguma ngẽma namagu yaxũxgu ya

yimá yatü rü nüma ya Cori rü nataãxê.
²⁴Rü woo ega ngürüãchi chixexũgu nanguxgu ya yimá yatü rü tama ngêma nangexmaecha erü nüma ya Cori ya Tupana rü naxmexgu ningĩ rü wenaxarü inanachixêêama. ²⁵Rü yexguma changextüxügucürüwa rü nhuxmax nax chayaxũgu rü taguma nüxũ chadau ya wüxi ya yatü ya mexũ ücü rü ngextá nax nataxmarexũ rü bai i nanegü i nüxũ chadauxũ i ngextá diêrucax nax nacaaxũwaxegũxũ. ²⁶Rü nüma ya yimá yatü ya mecü rü guxũguma duũxê nüxũ tangechaütümũxũ rü tüxna nanaxã êga taxacüçax nüxna tacagügu. Rü nanegü rü norü taãxêêeruxũ nixĩgü. ²⁷¡Rü nüxna ixügachi i ngêma cucüma i chixexũ, Pa Duũxũx, rü mexũ naxü! Rü ngêmaãcü tá guxũgutáma cuxũ nangexma i cuchica i taguma gúxũ i Tupanaxütawa. ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma mea tüxũ nangugü rü ngêmacax taguma tüxũ ínatax ya yíxema aixcuma nawe rüxixe. Notürü ngêma chixexũ ügüxũ rü tá inayanaxoxêxê rü taxuxütáma i tümataxa ínayaxügü. ²⁹Notürü ngêma mexügu rü noxrü tá nixĩ i nhaa naane rü guxũgutáma nawa namaxê. ³⁰Rü yimá yatü ya mecü nüxũ nacuaãcüma nidexa, rü ngêxguma yadexagu rü aixcumaxũ nixu. ³¹Rü nügüãêgu namaxã nanguxũ i ngêma ore i Tupana namaxã nanguxêêxũ. Rü ngêmacax i ngextá ínaxũxüwa rü naxuãxê nax tama chixexũgu nanguxüçax. ³²Rü ngêma chixexũ i duũxũ rü yimá yatü ya mecüxũ nangugü erü naxçax nadau nax nhuxãcü yamáaxüçax. ³³Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá yimá yatü ya

mecüxũ ínapoxũ nax tama ngêma chixexũ i duũxũmexêgu nanguxüçax rü taxúetáma i texê ãêxgacüpexewa chixexũ nachiga ixuxüçax. ³⁴Rü cumax, Pa Duũxũx ¡rü Cori ya Tupanagu yaxô rü naga naxĩnü! Rü nüma rü tá cuxũ nicuaxuxũ rü tá cuxna nanaxã i nhama i naane nax cuxrü yixĩxüçax. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cდაu i nhuxãcü nax yanaxoxũ i ngêma chixexũ ügüxũ. ³⁵Rü nüxũ chadau i ngêma duũxügu i chixecümaxũ nax nügü yacuaxüügüxũ rü nügü ínataxüxũ nhama wüxi i nai i mexũ rü taetaxürüxũ. ³⁶Notürü ngêxguma wena ngêma chaxüpetüxgux, rü naxçax chadau rü marü nataxuma rü taxuxüxüma ichayangau. ³⁷¡Notürü düçax, nangugü ya yimá duũ ya aixcuma mecü rü taguma chixexũ ücü! Rü ngêma naxçax ínguxũ rü taãxê nixĩ. ³⁸Notürü ngêma duũxügu i tama Tupanaga ínüechaũxũ rü tá inayarüxo rü ngêma naxügüxũ rü ngêxma nayacuax. ³⁹Notürü ngêma duũxügu i mexũ rü Tupanawa nixĩ i ne naxüxũ i norü ngüxêê. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ ega guxchaxü naxçax ínguxgu. ⁴⁰Rü ngêxguma Tupanaarü ngüxêêçax nüxna nacagügu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ narüngüxêê nax tama ngêma chixexũ i duũxügmexêgu nayixüçax.

Yumüxê i Tupanaarü ngüxêêçax íçaxũ

38 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxũ i choxũ cuxüáxũ ega chaugagu cunuxgu! ¡Rü tauxũ i choxũ cupoxcuxũ i curü numaxã! ²Rü yimá cuxne rü chawa narüwaxgu rü cuxmexmaxã choxũ

quimax. ³Rü ngēma chorü chixexũgagu nixĩ i chamaxã cunuxũ. Rü ngēmacax i nhaa chaxune rü guxũwama nidaxawe rü bai ya wüxi ya chauxchinaxã ya mexũne. ⁴Rü ngēma chorü chixexũgü rü chauétüwa nangu rü choxũ narüyexera rü taxucürüwama namaxã chapora. ⁵Rü ngēma tama chauãexũ nax chacuáxũgagu rü chorü oxri rü niyixi rü naxãxũchixü. ⁶Rü guxũma i ngunexũgu rü changechaũ rü chamã rü chanaxixãchiãxẽ. ⁷Rü chauxcaxwe rü niyauca erü chixaxüne. Rü guxũwama i chaxunewa rü chidaxawe. ⁸Rü chaxune rü nhama inapoexürüxũ nixĩ erü chipaxüchi rü changearü poraãx. Rü ngēma nax chixãinecüüxũ rü aixcuma nixĩ erü poraãcü choxũ nanguxuchi. ⁹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i chorü ngúchaũgü. Rü ngēma nax yaxna charüngüxũ rü cuma nüxũ cucuáchiga nax taxacücax ngēmaãcü chixixũ. ¹⁰Rü chorü maxũne rü poraãcü nixĩaxcütü rü ngēma chorü pora rü nigúchigü. Rü woo ya yima chauxetü rü marü taxuxũma nadau. ¹¹Rü ngēma chamücücüchi ixĩgüxũ rü woo i ngēma chautanüxũgü rü choxna nayáxũgugü naxchaxwa i ngēma chorü oxrigü. ¹²Rü ngēma choxũ imaxgüchaũxũ rü chapexegu nananu i norü yaxruũgü. Rü ngēma choxũ chixexẽchaũgüxũ rü nügümaxã nidexagü nax nhuxãcü choxũ iyanaxoxẽgüxũcax. Rü guxũ i oragu rü nagu narüxinüe nax nachauechitaegüchaũxũ. ¹³Notürü i chama rü chaugü changauchixēnetaxẽmare rü nhama tama nüxũ chaxĩnürüxũ chixĩ. Rü

nhama ngeáxürüxũ taguma chidexa. ¹⁴Rü wüxi i ngauchixẽxũ i taxuxũma ixuxũ nax nügü inapoxũxũcaxrürüxũ chaugü chixixẽxẽ. ¹⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü curü ngüxẽxẽ nixĩ i ngēma chanaxwaxexũ. Rü chanaxwaxe nax cuma yixixũ i cunangãxũxũ i ngēma chorü uanügü. ¹⁶Rü ngēma cuxna naxcax chacaxũ nixĩ nax tama choxũ nacugüexũ rü nataãxẽgüxũ i chorü uanügü i ngëxguma guxchaxũgu changuxchaũgu. ¹⁷Rü aixcuma nixĩ nax marü ichayanguxchaũxũ. Rü ngēma nax choxũ nangüxũ rü taguma choxũ narüna. ¹⁸Rü nhuxmax, Pa Tupanax, rü cumaxã nüxũ chixu i ngēma chorü pecádugü erü naxcax chaugü íchicuax ga yema chixexũ ga chaxuxũ. ¹⁹Rü ngēma chorü uanügü rü nimuetanü rü ngēmacax namuxüchi i ngēma notücaxma chauxchi aiexũ. ²⁰Rü ngëxguma mexũ naxcax chaxũxgux rü chixexũmaxã choxũ nanaxütanügü. Rü ngëxguma naxcax chadaxgux nax mexũ chaxixũ rü nümagü rü chamaxã nanue. ²¹Pa Corix ¡tauxũ i chaxica nua choxũ cutáxũ! Pa Chorü Tupanax ¡rü tauxũ i choxna quixũgachixũ! ²²Pa Tupana ya Chorü Maxẽeruxũ Ixĩcix ¡paxa nua naxũ rü choxũ yarüngüxẽxẽ!

Maxũ rü paxa nagux

39 ¹Chama rü marü chaugümaxã nhachagürü: “Chaugüna tá chadau nax ngēmaãcü tama chixexũ chaxixũcax i ngëxguma chidexaxgu. Rü tá changeaxmare i ngëxguma chapexewa nangexmagügu i ngēma duũxũgü i chixexũgu rüxinüexũ”, nhachagürü. ²Rü wüxi ga tama

idexaxũrũxũ chaugũ chixĩxẽxẽ. Rũ taxuxũma chixu rũ bai ga wũxi ga dexa ga mexũxũ chixu. Notũrũ yema choxũ ngũxũ rũ yexeraãcũ ningũchigũ. ³Rũ poraãcũ chauãẽwa nangux i ngẽma choxũ ãpetũxũ. Rũ yexguma yexeraãcũ nagu charũxĩnũgu rũ yexeraãcũ chanuãxẽ. Rũ yemaçax dũxwa tagaãcũ nhachagũrũ: ⁴“Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ nacuaçẽxẽ nax ngexta tá yacuãxũ i chorũ maxũ rũ nhuxre i ngunexũ tá choxũ ngẽxmaxũ! ;Rũ choxũ nũxũ nacuaçẽxẽ nax nhuxãcũ nanuxũxũ i nhaa chorũ maxũ! ⁵Erũ nhaa maxũ i choxna cuxãxũ rũ aixcuma nanuxu. Rũ cupẽxewa rũ wũxi i paxaãchiruũmare nixĩ. Rũ wũxichigũ i duũxũarũ maxũ rũ nhama wũxi i ngũãcũrũxũ nixĩ. ⁶Rũ wũxichigũarũ maxũ rũ nhama wũxi i gaũxchipeta i ngupetũxũrũxũ nixĩ. Rũ notũçaxma nananutaquexe i norũ ngẽmaxũgũ, notũrũ tama nũxũ nacuaçax i texearũ tá yixĩxũ i nawena. ⁷Rũ ngẽmaçax, Pa Corix ;rũ taçacũ chi i to i íchayangũxẽxũ? Erũ cuma nixĩ i choxna cunaxãxũ i nhaa chorũ maxũ. ⁸;Rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i chorũ pecãdugũ! ;Rũ tauxũ i nũxũ cunatauxchaxẽxũ i ngẽma chixearũ ãnũãxũ i duũxũgũ nax choxũ nacugũxũ! ⁹Pa Corix, cupẽxewa rũ changeãx rũ taxu nhachagũrũ, erũ cuma nixĩ i cunaxũxũ i nhaa chorũ maxũ. ¹⁰;Rũ marũtama nax choxũ quimãxũ! Erũ nhaa curũ maçmaxã rũ tá chayũ. ¹¹Rũ cuma rũ ngẽxguma norũ chixexũgagu cunapoxcũxgux i wũxi i duũxũ, rũ ngẽmaãcũ ícuyanawẽxãchixẽxẽ. Rũ ngẽma yexeraãcũ nũxũ cungechaũxũ rũ

aixcumama cuyanawẽxãchixẽxẽ. Rũ wũxichigũ i duũxũ rũ nhama wũxi i ngũãcũrũxũ nixĩ i norũ maxũ. ¹²Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ naxĩnũ i chorũ yumũxẽ! ;Rũ irũxĩnũ nax nhuxãcũ auxãcũ cumaxã chidexaxũ! ;Rũ tauxũ i cungeãxmarexũ naxçax i chorũ axu! Chama rũ cupẽxewa rũ nhama wũxi i duũxũ i tama curũ duũxũ íxũrũxũ chixĩ. Rũ chorũ oxigũrũxũ rũ wũxi i paxaãchimare nhama i naanewa ngẽxmaxe chixĩ. ¹³Pa Corix ;tauxũ i yumaxã choxũ cupoxcũxũ! ;Rũ chaũxçax yataanexẽxẽ nax wena chataãxẽxũçax naxũpa nax chayuxũ!” nhachagũrũ.

**Chorũ taãxẽmaxã chanaxũ i curũ
ngũchaũ, Pa Chorũ Tupanax**

40 ¹Rũ chama rũ yaxna chaxĩnũãcũma íchanangũxẽxẽ nax Tupana choxũ rũngũxẽxẽ. Rũ nũma rũ choxũ naxĩnũ ga yema nũxna nax chacaxaxũ. ²Rũ yuwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ. Rũ ngẽxguma ngẽma ãcharaanexũgu changuchaũgu rũ taianexũwaama choxũ nagagachi nax íchixũxũçax. ³Rũ wũxi i ngexwacũxũxũ i wiyae chauãxwa nanguxẽxẽ nax ngẽmamaxã nũxũ chicuãxũxũçax. Rũ muxema ga yema wyaexũ taxĩnũegu rũ tataãxẽgũ rũ Cori ya Tupanaxũ tamũie rũ nagu tayaxõgũ. ⁴Rũ tataãxẽgũ ya yixema Cori ya Tupanagu yaxõxe, rũ tama ngẽma chixexũ ügũxũxũtagu naxçax dauxe i tũmaarũ ngũxẽẽ rũ tama ngẽma tupanenetachicũnãxãgũxũ icuãxũũgũxe. ⁵Pa Cori Pa Chorũ Tupanax, rũ namuxũchima nixĩ ga yema mexũgũ ga curũ poramaxã toxçax

cuxiuxũ. Rũ cuma rũ guxũguma togu curiuxĩnũ rũ taxũema cumaxã tawũxigu. Rũ ngẽma toxçax cuxiuxũ rũ ngẽma togu nax curiuxĩnũxũ rũ chanaxunagũchaũ, notĩrũ namuxũchi i ngẽma rũ ngẽmacax taxucĩriuwama nũxũ chixu i guxũma. ⁶Cuma rũ tama namaxã cutaãxẽ nax duũxũgũ cuxçax nadaixũ rũ yagugũãxũ i wocaxacũgũ rũ carnérugũ. Rũ woo i ngẽma ãmaregũ i chawũarũ rũ trĩguarũ rũ chewádaarũ rũ tama namaxã cutaãxẽ. Rũ tama naxçax ícuca nax ãmaregũ cuxçax yagugũxũ i duũxũgũ nax ngẽmaãcũ norũ chixexũxũ curũngũmaxũçax. Notĩrũ ngẽma cuma cunaxwaxexũ nixĩ nax guxũguma cuga chaxĩnũxũ rũ cuxna chanaxãxũ i chorũ maxũ. ⁷Rũ ngẽmacax cumaxã nũxũ chixu rũ daxe chixĩ rũ chaugũ ichaxã yema curũ orearũ uruũgũ curũ orewa naxũmatũxũrũxũ. ⁸Rũ chamax, Pa Chorũ Tupanax, rũ namaxã chataãxẽ nax curũ ngũchaũ chaxũxũ. Rũ chauãẽgu namaxã changuxũ i ngẽma curũ nguxẽẽtae. ⁹Rũ ngẽma muxũ i curũ duũxũgũpexewa chanaxunagũ i curũ ore i aixcuma ixĩxũ. Cumax rũ meama nũxũ cucuax nax marũ namaxã nũxũ chixuxũ. ¹⁰Rũ tama chaugũgu chayacux nax nhuxãcũ aixcuma namexũ i ngẽma cuxiuxũ. Rũ marũ namaxã nũxũ chixu nax nhuxãcũ cuyanguxẽẽxũ i ngẽma nũxũ quixuxũ rũ nhuxãcũ toxũ cumaxẽẽẽxũ. Rũ ngẽxgumarũxũ ta rũ marũ tama ichayacux nax nũxũ chixuxũ nax aixcuma cuxũ nangechaũtũmũxũgũxũ i ngẽma muxũchixũ i curũ duũxũgũ. ¹¹Rũ nhuxmax, Pa Corix, rũ tama chanaxwaxẽ nax nũxũ curũchaxũxũ nax

cuxũ changechaũtũmũxũxũ. Erũ ngẽma curũ ngechaũ rũ curũ ore i aixcuma ixĩxũicatama nixĩ i chorũ poxũruxũ ixĩxũ. ¹²Rũ ngẽma chixexũgũ i choxũ ngupetũxũ rũ namuxũchi, rũ dũxwa taxucĩriuwama chayaxugũ. Rũ ngẽma choxrũtama chixexũgũgu changu rũ ngẽmagagu taxucĩriwama cuxũ chadawenũ. Erũ ngẽma chorũ chixexũgũ rũ chauyãexũ narũmumae rũ ngẽmagagu cuxũ charũxochigũ. ¹³Pa Corix, cuxũ chacãxũ ;rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma chorũ chixexũgũ rũ paxa choxũ rũngũxẽxẽ! ¹⁴⁻¹⁵Rũ ngẽxgumarũxũ ta, Pa Corix, rũ chanaxwaxẽ i cunaxãneexẽxẽ i ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ ímaxgũchaũxũ. Rũ name nixĩ nax norũ ãnemaxã cuyabuxmũxẽẽxũ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ chamaxã ugũchaũxũ rũ nhuxmax choxũ cugũexũ. ¹⁶Notĩrũ guxãma ya yĩxema cuxçax daugũxe rũ name nixĩ nax porãcũ tataãxẽgũxũ. Rũ guxãma ya yĩxema tũxũ nangũchaũgũxe nax tũxũ cumaxẽẽẽxũ rũ name nixĩ i guxũguma nhatarũgũgũ: “;Cori ya Tupanaxũ pecuaxũxũgũ erũ guxãetũwa nangexma!” nhatarũgũgũ. ¹⁷Rũ chama nax taxuxũma chixĩxũ rũ chanaxĩxãchiãẽxũ ;rũ tauxũ i choxũ curũngũmaxũ, Pa Corix! Erũ cuma nixĩ i choxũ curũngũxẽẽxũ rũ choxũ ícupoxũxũ. Rũ ngẽmacax, Pa Chorũ Tupanax ;rũ tauxũ i cunũxcũãẽxũ nax choxũ curũngũxẽẽxũ!

Duũxũ i daxawexũarũ yumũxẽ

41 ¹Rũ nũma ya Tupana rũ tũmamaxã nataãxẽ ya yĩxema tũmamũcũ ya ngearũ ngẽmaxũãxexũ

rüngũxêxêxe. Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxũ ínanguxuchixêxê ega ngêxguma guxchaxũ tũmacax ínguxgu. ²Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxna nadau rũ tá maxũ tũxna naxã rũ tá tũxũ nataãxêxêxê i nhama i naanewa. Rũ taxûtãma tũmaarũ uanũgũarũ ngũcháũwa tũxũ natax. ³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá pora tũxna naxã ega ngũxũ tingegũgu. Rũ ngêxguma tidaxawegu rũ tá tũmacax nayataanexêxê. ⁴Rũ chama rũ nhaãcũ chayumũxê: “Pa Corix ꞑcuxũ changechaxũtũmũxũ rũ chaũxçax yataanexêxê! Erũ marũ cumaxã nũxũ chixu i chorũ chixexũgũ”, nhachagũrũ. ⁵Notũrũ ngẽma chorũ uanũgũ rũ nhanagũrũgũ: “Chierũna paxa nayuxgux nax ngẽmaãcũ ngêxma yanaxoxũçax”, nhanagũrũgũ. ⁶Rũ ngêxguma choxũ íyadaugũgu i ngẽma nax chidaxawexũ rũ chamũcũxũ nũgũ nixĩxêenetağũ. Notũrũ chauxchi naxaie rũ nataãxêgũ i ngêxguma nũxũ nadaugũgu nax ngũxũ chingexũ. Rũ ngêxguma choxna nawoeguxgu rũ choxũ nacugũe. ⁷Rũ ngẽma chauxchi aieũ rũ naxĩtaquexe rũ chauchiga nidexagũ. Rũ nagu narĩxĩnũe nax chaugagutama ngũxũ chingexũ. ⁸Rũ nhanagũrũgũ: “Rũ ngẽma nax yadaçawexũ rũ yuũxũ chixexũ namaxã naxũ rũ ngẽmacax i nhũxmax rũ marũ tagutãma wena ínarũda”, nhanagũrũgũ. ⁹Rũ woo ga yema mexũ ga chamũcũ ga nagu chayaxõxũ nax aixcuma choxũ nangechaũxũ rũ wũxiwa chamaxã chibũchirêxũ rũ nhũxmax rũ chamaxã narũxuanũ. ¹⁰Notũrũ cumax, Pa Corix ꞑrũ cuxũ changechaxũtũmũxũ! ꞑRũ choxũ írudaxêxê nax ngẽmaãcũ

chanapoxcuxexũçax i ngẽma chamaxã rũxuanũgũxũ! ¹¹Rũ aixcuma tá nũxũ chachuax nax cuxũ chataãxêxêxũ ega ngêxguma ngẽma chorũ uanũgũ rũ taxûtãma nũgũ yaxuxgu nax choxũ naporamaexũ. ¹²Rũ chamax nax mea chamaxũxũ rũ taguma chixexũ chaxũxũ ꞑrũ choxna nadau nax ngẽmaãcũ guxũguma cuxũtawã changexmaxũçax! ¹³Rũ namexechi ya Cori ya Iraéutanũxũarũ Tupana. Rũ nhũxmax rũ guxũgutãma rũ ngẽmaãcũeche nixĩ.

**Tupanaxũtawã ne
naxũ i chorũ ngũxêxê**

42 ¹Rũ nhama wũxi i cowũ i taxawaxũchixũ i natũçax dauxũrũxũ chixĩ nax cuxçax chadauxũ, Pa Chorũ Tupanax. ²Rũ choxũ nangũcháũ nax namaxã chaxãmũcũxũ ya Tupana ya maxũarũ yora. ꞑRũ nhuxgu tá i wena napatawa chaxũxũ nax ngẽma nũxũ chicuaxũxũçax? ³Nguncẽ rũ chũtacũ rũ chaxaxu nax norũ ngũxêçax íchacaxaxũçax. Rũ yoxni i chorũ uanũgũ rũ choxũ nacugũe rũ nhanagũrũgũ: “ꞑNgexcũ nixĩ ya curũ Tupana?” nhanagũrũgũ. Rũ ngẽmamaxã choxũ nacugũe. ⁴Rũ ngêxguma ngẽmagu charĩxĩnũgu rũ marũ tama yaxna namaxã chaxĩnũ i ngẽma choxũ ngũxũ. Rũ nũxna chacuaxãchi nax nhuxãcũ taãxêãcũma rũ Tupanana moxê itaxããcũma napatawa chanagagũxũ ga yema muxũma ga duũxũgũ. Rũ nhuxãcũ tataãxêgũ ga yexguma. ⁵ꞑRũ nhũxmax rũ taxacũçax chi i nũxũ charũxoxũ? ꞑRũ taxacũçax chi i naxçax chaxoégaãxũ? Rũ Tupanawaxicatama nũxũ ichayangau i chorũ ngũxêxê, rũ yimáxũ tá nixĩ i

chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixĩ ya chorü Tupana ya chorü maxëeruxü.
 6Notürü i nhuxmax rü poraäcücüchima íchayaxoöchi. Rü ngëmacax, Pa Tupanax, poraäcü cuxna chacuaxächi nawa i nhaa naane i natü i Yurdáu nawa dapetüxü rü yima maxpúnegü ya Ermóü rü Michá nawa ngëxmagüne.
 7Rü guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngüxügü i chauxcax ícunanguxëxü rü nhama wüxi ya yuape ya taxüchicürüxü chauétüwa naxüpetü. Rü nhama dexá i dauxüwa nagoxüchiüürüxü chauétü nangu.
 8Rü ngunecü rü nüma ya Cori rü choxü nangechaü. Rü chütacü rü tama nüxü charüchau nax chawiyaexü rü chayumüxëxü naxcax ya Tupana ya chorü maxëeruxü.
 9Rü nhachagürü nüxü ya Tupana ya chorü poxüruxü: “¿Tüxcüü choxü curüngüma? ¿Rü taxacüçax i nhuxmax rü ngechaüäcü íchixüxü rü choxü nua nachixeäxëgüxü i chorü uanügü?” nhachagürü.
 10Rü woo ya chauxchinaxägü rü ta nangúe nagagu i ngëma chorü uanügü i guxüguma choxü cügüxü rü nhagüxü: “¿Ngexcü nixĩ ya curü Tupana?” nhagüxü.
 11¿Notürü taxacüçax chi nüxü charüxoxü? ¿Rü taxacüçax chi ichaxoégaäxü? Erü Tupanagu nixĩ i chayaxöxü rü yimáxü tá nixĩ i chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixĩ i chorü Tupana ya chorü maxëeruxü íxíçü.

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changuxü**

43 ¹Pa Tupanax íchauétüwa ídexa! ¿Rü chauétüwa nachogü napëxewa i nhaa duüxügü i tama

yaxögüxü! ¿Rü naxmexwa choxü ínanguxuchixëxë i ngëma idorataxáxü rü ngëma chixexügu rüxínüxü! ²Erü cuma nixĩ i chorü Tupana i chorü poxüruxü quixixü. ¿Rü tüxcüü i cügüna choxü cuyáxügüxëxëxü? ¿Rü taxacüçax i ngechaü chingeechaxü rü ngëma chorü uanügü rü chixri chamaxá nachopetü? ³¿Rü ëcü chauxcax nangóonexëxë nax nüxü chacuáxüçax i ngëma curü ore i aixcuma íxixü nax ngëma choxü nüxü cuaxëxüçax i ngëma nama ya yima curü maxpúne ya üinenewa nadaxü i ngextá cuma ícungexmaxüwa! ⁴Rü ngëmaäcü tá nawa changu i ngëma curü ämarearü guchicaxü, Pa Tupanax. Rü ngëma tá cuxü chicuaxüxü árpagamaxá. Erü cumax, Pa Tupanax, rü taäxëmaxá choxü cunapaxëxë. ⁵¿Rü nhuxmax rü taxacüçax tá i nüxü charüxoxü i ngëma? ¿Rü taxacüçax tá ichaxoégaäxü? Erü chama rü marü Tupanaaxü chayaxö rü tá yimáxü nixĩ i chicuaxüüxëchaxü. Rü nüma nixĩ i chorü Tupana i chorü maxëeruxü yixixü.

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëçax íçaxü**

44 ¹Pa Tupanax, tomatama nüxü taxínüechiga ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma cuxüxü. Yerü torü oxigü rü nüxü tixugügü ga yema nüxcüma cuxüxü ga yexguma túma tamaxëgu. ²Rü cumatama nixĩ ga norü naanewa ícuwoxüxü ga yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü. Rü yemaacü cunapoxcue ga yema duüxügü nax yema naanegu torü oxigüxü cuxächüügüxëxüçax. ³Rü tama túmaarü poramaxá rü túmanegümaxá nixĩ ga

tanayauxgũxũ ga yema naane. Notürü yema curü poragagu rü curü ngũxêëgagu nixĩ ga nawa tangugũxũ ga yema naane. Yerü cuma rü tüxũ cungechaũ rü yemaçax tũmamaxã cumecũma. ⁴Pa Chorü Âëxgacũx, Pa Chorü Tupanax, cuma nixĩ i icunaporamaexêëxũ i curü duũxũgũ. ⁵Rü cugagu nixĩ i nüxũ tarüporamaegũxũ i torü uanügu. Rü ngêxguma cuéga tanaxuxuchigu rü nüxũ tarüyexera i ngêma toxũ daixchaũxũ. ⁶Rü chama rü tama chauxnegügu chayaxõ erü yimá chauxnegü rü tagutáma chorü uanüguxũ choxũ narüporamaexêë. ⁷Rü cuma nixĩ ga torü uanüxũ toxũ curüporamaexêëxũ rü cuma nixĩ i cunaxãneexêëxũ i ngêma toxchi aioxũ. ⁸Rü guxũguma cumaxã togü ticuaxũxũgũ, Pa Tupanax. Rü guxũgutáma nüxũ ticuaxũxũ i cuéga. ⁹Notürü i cumax rü toxũ cuxo rü toxũ cuxãneexêë. Rü marü tama ícuyaxũmücü i torü churaragü. ¹⁰Rü cuma rü nüxũ cunatauxchaxêë i torü uanügu nax toxũ yabuxmüxêëxũçax. Rü ngêmacax i ngêma toxchi aioxũ rü toxũ nangĩxgũ rü nayana i ngêma nüma nanaxwaxegũxũ. ¹¹Rü cuma rü nüxna toxũ cumugü nhama carnérugü i daiwa nagagũxũrũxũ. Rü ngêma duũxũgũ i tama cuxũ yaxõgũxũtanügu toxũ cuwoonexêëmare. ¹²Rü ítanüxũgu tomaxã cutaxe rü taxuxũma nawa cuyaxu nax tomaxã cutaxexũ. ¹³Rü ngêma toxna ngaicamagũxũ i nachixũanecüãxgü rü toxũ nacugüe rü tomaxã naguxchigagü nagagu ga yema chixexũ ga toxçax ícunguxêëxũ. ¹⁴Rü ngêmagagu i ngêma duũxũgũ i tama

yaxõgũxũ rü toxũ nacugüe. Rü ngêxguma toxũ nadaugügu rü nanexáerugüãcũma toxũ nacugüe. ¹⁵Rü wüxichigü i ngunexũ rü ngêma guxchaxũwa changexma. Rü ngêmacax chorü ânemaxã tama chadaunagü. ¹⁶Erü ngêma chorü uanügu rü choxũ nimaxgũchaũ rü chamaxã naguxchigagü rü chagu nidauxcüraxũgũ. ¹⁷Rü ngêma nhuxmax toxũ ngupetũxũ rü tama ngêma cuxũ nax itarüngümaxũgagu nixĩ rü tama nax taxacürü chixexũ cupeçewa taxũxũgagu nixĩ. ¹⁸Rü toma rü tama nagu tarüxĩnüe nax cuxũ ítatáxũ rü tama nagu tarüxĩnüe nax nüxũ itarüngümaexũ i curü ore. ¹⁹Notürü i cuma rü toxũ cupoxcueama. Rü ngexta guxũma i ngêmaxũgü ítaxuxũwa toxũ cuwogü rü ngêmaãcü yuwa toxũ cumugü. ²⁰⁻²¹Rü ngêxguma chí cuxũ itarüngümaegux rü chí nüxũ ticuaxũxũgux i tomare i tupana, rü cuma rü chí nüxũ cucuaxama. Erü cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i ngêma bexma toõxêwa nagu tarüxĩnüexũ. ²²Notürü cugagu rü guxũguma ãcũmaxũ i yuwa tangexmagü. Rü ngêma torü uanügu rü nhama carnérugü i daiwa nagagũxũrũxũ tomaxã nixĩgü. ²³Pa Corix ¿tüxcüũ tama ícuxuãxê? ¿Rü nabajãxchi, rü tauxũ i toxũ ícuwogũxũchixũ! ²⁴¿Tüxcüũ toxchaxwa íquicux? ¿Rü tüxcüũ toxũ ícurüngüma i toma nax poraãcü ngúxũ tingegüechaxũ? ²⁵Rü nhuxmax rü tipaexũchima rü ãne tingegü. Rü nhaxtüanegumare togü titügü. ²⁶¿Ëcü inachi rü nua naxü rü toxũ yarüngũxêë! ¿Rü taxũ i curü ngechaũmaxã toxũ ínanguxũxêë!

Ãexgacüarü ngichixüguarü wiyae

45 ¹Rü chauãxëwa nangu i mexũ i dexagü, rü chorü conü rü nhama wüxi i ümatixüruüürüxũ nixĩ. Rü nhaa chorü ore i chaxümatüxũ rü ãexgacüpëxewa tá nüxũ chixu. ²Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü guxũ i yatügüxũ curümema. Rü ngëma curü dexa i cuãxwa íxüxüxũ rü namexechi. Rü ngëmacãx ya Tupana rü guxüguma cuxũ narüngüxëë. ³Pa Poracüx jëcü cugücüwawa yangãxcuchi i ngëma curü tara! Rü ngëma nixĩ i curü meruxũ íxixũ. ⁴Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü ngëma curü poramaxã nüxũ curüyexera i guxüma i tóru uanügü rü ícunapoxũ i ngëma ore i aixcuma íxixũ. Rü yíxema duëxëgü i tama tügü icuãxüüügüxe rü cuma rü tüxũ ícupoxũ. Rü yima curü tügünechacüümaxã rü taxüma i mexügü cuxü. ⁵Pa ãexgacüx, rü ngëma togü i nachixüanecüãxgü rü cumëxgu nayi. Rü yimá cuxnegü rü meama nixãmagu rü ngëma curü uanügüarü maxünewa nayariüwãxgü. ⁶Pa Tupanax, cuma rü guxüguma ãexgacü quixĩ rü aixcuma mea guxüma i duüxügümaxã icucüãx. ⁷Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü namaxã cutaãxë i ngëma mexũ íxixũ, notürü naxchi cuxai i ngëma chixexũ. Rü yemacãx nixĩ ga Tupana ga cuxũ naxunetaxũ rü cumücüguarü yexera taãxë cuxna naxãxũ. ⁸Rü guxüma i cuxchirugü rü pumára i paacaxüchixũ i míra rü aroë rü canéramaxã napaxema. Rü paxetarüügü i ätüxüxümaxã cuxũ nataãxëxëëgü nawa ya cupata ya nuta ya mexechicü ya marflnaxcãx íxixüne. ⁹Rü natanüwa i ngëma ngëxügü i cupatawa

ngëxmagüxũ rü nangëxmagü i to i nachixüanegüarü ãexgacüguarü paxüügü. Rü curü tochicaxüarü tügünecüwawa ingexma i cuxmax i úru i mexechixümaxã ngaxãëcü. ¹⁰Rü irixüñü, Pa Chauzacüx, rü mea nangugü i ngëma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ;Rü nüxũ irüngüma i ngëma cutanüxügü rü ngëma curü duüxügü! ¹¹Erü nüma ya yimá ãexgacü rü nüxũ cungüchaũ. Rü nüma nixĩ i curü cori yixixũ rü name nixĩ i naga cuxñü. ¹²Pa Pacü i Tírucüãx, rü ngëma duüxügü i curü íanewa poraacü diëruãxüchigüxũ rü mexechixũ i ãmare tá cuxna naxãgü nax ngëmamaxã cuxũ íyapuxëëgüxüçãx. ¹³Rü nhuxmax rü iyaxücu i ngëma pacü i meama ngaxãëcü. Rü ngëma naxchiru rü úrumaxã naxãmatü. ¹⁴Rü meama ngaxãëcü ãexgacüpëxewa ngixũ nagagü. Rü ngëma ngimücügü i pacügü rü ngiwe nixãxütanü. ¹⁵Rü taãxëãcüma iyaxĩ rü taãxëãcü nagu ichocu ya yima ãexgacüpata. Rü yimá cunegü i tá cuxũ ngëxmagücü, Pa ãexgacüx, rü nümagü tá nixĩ i cuchicüxü ãexgacügü yixügüxũ. Rü cuma rü naxmëxwa tá cunangëxmaxëxë i nhaa nachixüane nax nüma namaxã inacuãxgüxüçãx. ¹⁶Rü chama rü tagutáma ichayanaxoxëxë i ngëma cuéga nax ngëmaãcü i guxüma i ngëma ngëxwacãx i ngoetanüxũ i duüxügü rü nüxna nacuãxächieüçãx, rü guxüma i nachixüanecüãxgü cuxũ icuãxüüügüxüçãx. ¹⁷Rü chamax, Pa ãexgacüx, rü chanaxümatü i nhaa ore nax guxüma i ngëma duüxügü i ngëxwacãx tá ingóetanüxũ cuxna cuãxächieüçãx rü guxügütáma cuxũ yacuãxüüügüxüçãx i guxüma i nachixüanecüãxgü.

**Tórü poxüruxũ ya Tupana rü
tatanüwa nangexma**

46 ¹Rü nüma ya Tupana rü tórü poxüruxũ nixĩ rü tórü poraxêeruxũ nixĩ. Rü nüma rü tüxũ narüngũxêê ega guxchaxũ taxçax ínguxgux. ²Rü ngêmacax taxuçaxma tamuêe ega woo nhama i naane rü nangĩächigu rü mǎxpúnegü rü márchíütamagu nayixgu. ³Rü woo naxãügachiügutama i ngêma már rü poraãcü nayuapegu rü ngêmaãcü ya yima mǎxpúnegü rü niduxrue nagagu nax nanuxũ i ngêma már, notürü i yixema rü taxuçaxma tamuêe. ⁴Rü wüxi i natü rü nachacüügümaxã nanataãxêxêxê ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéü. Rü yima ñane rü naxiüinexũchi rü yimawa nixĩ i nangexmaxũ ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü ngêxma naxächíü rü namaxã napora. Rü nüma rü guxũma i ngunexũ i noxri yangunegu rü nüxũ narüngũxêê. ⁶Rü ngêma nachixũanegü rü nügümaxã nanue rü nügü naxãxünegü. Notürü ngêxguma Tupana idexagu rü ngêma ãêxgacügü rü niduxrue rü ngêma waixüümü rü nananguxmüächiane. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü yimá Yacúarü Tupana nixĩ ya tórü poxüruxũ ixícü. ⁸¡Rü nua ípeyadaux i ngêma taxũ i ãücümamaxũ i Cori ya Tupana nhama i naanewa üxũ! ⁹Erü guxüwama i nhama i naanewa rü marü inayanaxoxêxê ga nügü nax nadaixũ i duũxũgü rü nüxũ nayachixegüxêxê ya norü würagü rü naigü ya naxnegü. Rü

yima nawexũgü ya daiwa namaxã naxixũne rü ínanagu. ¹⁰Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Nachixũanegüarü ãêxgacügüx ¡rü choxũ íperüxĩnie! ¡Rü nagu perüxĩnie nax chama rü Tupana chixixũ! Rü chama nixĩ i namaxã ichacuáxũ i guxũma i nachixũanegü. Rü chama nixĩ i guxũma i nhama i naaneétüwa changexmaxũ”, nhanagürü. ¹¹Rü Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü nümatama nixĩ i Yacúarü Tupana yixixũ. Rü nüma nixĩ i tórü poxüruxũ yixixũ.

**Tupana rü nhama i naanearü
ãêxgacü nixĩ**

47 ¹Pa Guxũne ya ñanecüãxgüx ¡penapépüne ya Cori ya Tupana rü taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ²Erü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü naxãücüma. Rü nüma nixĩ i nhama i naanearü ãêxgacü yixixũ. ³Rü nüma rü nanadaíacu ga ñanegü rü nachixũanegü rü taxmexwa nanangexmagüxêxê i norü duũxũgü. ⁴Rü nümatama nixĩ ga tüxũ naxunetaxũ nax norü duũxũgü i Yudéugü ixígüxũ. Rü ngêmaãcü nanataãxêxêxê ya Yacú ya nüma nüxũ nangechaũxũchicü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxũ naxĩ nax norü tochicaxũwa namaxã inacuáxüçax i guxũma. Rü duũxũgü yoxni taãxêãcüma nawiyaegü rü cornétamaxã nanapxpúnegü. ⁶¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxçax pewiyaegü ya yimá tórü ãêxgacü! ⁷Erü nüma ya Tupana rü nhama i naanearü ãêxgacü nixĩ. Rü ngêmacax name nixĩ i mea nagu

perüxĩnũeácũma nüxũ pecuaxũüügũxũ rü naxçax pewiyaegũxũ. ⁸Rü nüma ya Tupana rü guxũ i nachixũanegüarü ãëxgacü nixĩ. Rü nüma ya Tupana rü norü tochicaxũ i üünexũwa narũto. ⁹Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãëxgacügü rü tamaxã nangutaquẽxe nax wüxigu Abraãũarü Tupanaxũ icuaxũüügũxũçax. Erü Tupanamexẽwa nangexmagü i guxũma i ãëxgacügü i nhama i naanewa ngẽxmagũxũ. Rü nüma ya Tupana rü naetũwa nangexma i guxũma.

Namexechi ya Tupanaarü ãane ya Chiãũarü maxpũnewa ngexmane

48 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãetũwa nangexma rü nüxũ nacuaxũchi. Rü ngẽmacax name nax nüxũ icuaxũüügũxũ nawa ya yima norü ãane ya norü maxpũne ya üünene ya Chiãũwa ngexmane. ²Namexechi ya yima maxpũne ya Chiãũ i nõrchiwaama ngexmane. Rü yima nixĩ ya namaxã nataãxëgũne i guxũma i duũxũgü i nhama i naanewa maxëxũ. Rü yimawa nixĩ i nangexmaxũ i norü ãane ya yimã ãëxgacü ya guxãetũwa ngẽxmacü. ³Rü Yerucharẽũwa ngexmane ya ãëxgacüpatagüwa nixĩ i nangexmaxũ ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü nügü nangoxëxë nax yima ãanearü poxũruxũ ya aixcuma mecü yixixũ. ⁴Rü nhama i naanecüãx i nachixũanegüarü ãëxgacügü rü nügũmaxã nangutaquẽxegü rü wüxigu yima ãanecax ãnayachõõchi. ⁵Notürü yexguma nüxũ nadaugügu rü poraãcü nabãjxãchiãxëgü rü nibuxmü. ⁶Rü poraãcü namuũe. Rü nanaxĩxãchiãëgü nhama wüxi i nge i

ixĩxraxacüchaũcürũxũ. ⁷Rü nüma ya Tupana rü wüxi ya taxũchicü ya buanecü ya lëstewaama ne namuãcũmaxã inanayixëxë ya yima Tãrchiacüãxgüarü wapurugü ya tórü daiwa ãxũne. ⁸Rü yima Tupanaarü ãane ya Yerucharẽũ rü namexeche yema tórü oxigüwa nüxũ taxĩnüechigaxũrũxũ. Rü nhuxmax i yixema rü ta rü taxetũmaxãxũchi nüxũ tadaugü i ngẽma. Rü nümatama ya Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacü rü guxũgütãma yima ãanexũ ãnapoxũ. ⁹Pa Tupanax, rü nua cupatawa tangexmagügu rü nüxna tacuaxãchie nax nhuxãcü poraãcü toxũ cungechaũxũ i cumax. ¹⁰Pa Tupanax, guxũwama i nhama i naanewa rü cuxũ nicuaxũxũgü, erü woetama ngẽmaãcü nixĩ i cuxna üxũ. Rü ngẽma curü poramaxã nixĩ i mea tomaxã icucuaxũ. ¹¹Rü name nixĩ i petaãxëgũxũ, Pa Yerucharẽũcũãxgũx rü Guxãma i Pemax i Yudãanecüãxgũx. Erü nüma ya Tupana rü aixcuma mexũ pemaxã naxuegu. ¹²Rü ëcü, nüxũ ípeyachoegu ya yima ãane rü peyaxugü ya yima norü tórregü rü nhuxre yixixũ! ¹³Rü mea penangugü i ngẽma norü poxeguxũtapũxügü rü yima ãëxgacüpatagü nax pexũ natauxchaxũçax nax namaxã nüxũ pexuchigaxũ i ngẽma petaagü! ¹⁴Erü nüma ya Tupana rü guxũgütãma tórü Tupana nixĩ. Rü nüma rü guxũgütãma mea tamaxã inacuaç.

Tórü maxũ rü tama diërumaxã naxçax tataxe

49 ¹Düçax, rü mea iperüxĩnũe i nhaa ore, Pa Guxũma i Duũxũgü i Nhama i Naanewa Maxëxũx!

²Rü guxāma i pema i diēruāxgūxe, rü pema ya ingearü diēruāxgūxe, rü pema i duūxūgūmaxā icuaxgūxe, rü pema i togūmexēwa ngēxmagūxe ꞑrü mea iperūxīnūe i nhaa ore! ³Rü nhuxmax rü tá chidexa namaxā i ore i aixcuma cuax tūxna āxū rü tá nüxū chixu i ngēma ĩnū i aixcuma Tupanaarü cuaxwa ne ũxū.
⁴Rü mexū i cuaxāchixēēruūgūgu tá charūxīnū rü árpamaxā chapaxetaxācū ore i ēxūguxūchiga tá chawiyae. ⁵ꞑRü taxacūcax tá chamuū i ngēxguma ĩnangugūgu i ngunexūgū i āucūmaxū rü ngēxguma ngēma chauxchi aiexū i duūxūgū choxū ĩchomaeguāchigu namaxā i norū chixexūgū? ⁶Rü nūmagū rü norū diēruaguama narūxīnūe rü muxū i norū ngēmaxūgūmaxā nūgū nicuaxūxūgū.
⁷Notürü taxūema tūxū natauxcha nax tūgūtama tamaxēēxū rüexna Tupanaaxū tanaxūtanūxū nax tūxū namaxēēxūcax. ⁸⁻⁹Rü taxuxūma i diēru ningu nax naxçax itaxexūcax i wūxi i duūxūarü maxū nax ngēmaācū nūxna ĩnanguxuchixūcax i yu rü guxūguma namaxechaxūcax. ¹⁰Rü nhuxmax rü nüxū tadau nax guxūma i duūxūgū yuexū woo i ngēma nüxū cuaxūchigūxū rü nayue, rü woo i ngēma naechitamare maxēxū rü nayue rü ngēma norū ngēmaxūgū rü togūcax ngēma nawogū.
¹¹Rü ngēma diēruāxgūxū rü nūgūgu nanaxūēga i ngēma norū naane nhama guxūgutāma noxrü yixīxūrūxū. Notürü ngēxguma nayuxgux rü ngēma naxmaxū tá nixī i napata ixīxū i guxūgutāma. ¹²Rü wūxi ya yatū rü tama nixī i namaxechaxū ega woo nadiēruāxūchigux, erü nhama naexūgürūūtama nayu. ¹³Rü ngēmaācū

nixī i nayuexū i ngēma duūxūgū i nūgūgu yaxōgūxū, rü ngēmaācūtama nayue i ngēma duūxūgū i nūgūtama icuaxūūgūxū. ¹⁴Rü yu nixī i namaxā icuaxū i ngēma duūxūgū erü naxmaxūwa nanagagū nhama carnérugū igagūxūrūxū. Notürü ngēma ngunexū i nagu yuwa ĩnadagūxūgu i duūxūgū rü ngēma mea maxēxū rü tá ngēma chixri maxēxūmaxā inacūaxgū. Erü ngēma chixri maxēxū i duūxūgū rü ngēma nūgū namaxā yacuaxūūgūxū, rü ngēxma tá nayacuax i ngēxguma nayuegu, erü taxucürüwa nayana i norū ngēmaxūgū.
¹⁵Notürü nūma ya Tupana tá nixī i yuwa choxū ĩnanguxuchixēēxū, erü nūgūxūtawa tá choxū naga. ¹⁶ꞑRü tauxū i naxçax quixaxūchixū ega texe muarū diēruāxgu rü yamuxgu i norū meruūgū i napatawa! ¹⁷Erü ngēxguma nayuxgux rü taxucürüwatāma taxacū ninge. Rü woo i ngēma norū meruūgū rü taxūtāma naxmaxūwa namaxā naxū. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nhuxmax nax maxūgux rü nataāxē, rü duūxūgū rü nüxū nicuaxūxūgū naxçax i norū ngēmaxūgū, notürü wūxi i ngunexūgu rü tá nayu rü marū tagutāma nhamaarü ngóonexūxū nadau. ²⁰Rü wūxi i duūxū rü tama namaxecha ega woo namuarū ngēmaxūāxgux, rü nayuama nhama naexūgürūūtama.

Tupana tá nixī ya nüxna çaxcū i ngēma mea maxēxū rü ngēma chixri maxēxū

50 ¹Rü nūma ya Cori ya Tupana ya guxāétüwa ngēxmacū rü nidexa rü naxçax nangema i guxūma i duūxūgū i nhama i naanewa ngēxmagūxū. ²Rü nūma ya Tupana rü

yima mexechine ya napata ya Chiáúwa ngexmanewa norü üünemaxã nanangóonexêxê. ³Rü nüma ya tórü Tupana rü nua naxü. Notürü tama bexma ñangu erü napexewa nangexma i wüxi i üxüema i tüxü iguxü, rü nacüwawa nangexma ya buanecü ya tacü. ⁴Rü dauüwa rü Tupana naxçax nangema i ngêma dauücüãx rü nhama i naanecüãx nax inadauñüüçax i ngêxguma norü duüxügü i Iraéutanüxügüxü yacagügux. ⁵Rü nhanagürü nüü: “¡Penangutaquexêxê i ngêma duüxügü i norü ãmaregü i çauxçax yaguxümaxã chamaxã ixunetagüxü nax aixcuma chauga naxñüexü!” nhanagürü. ⁶Rü ngêma dauücüãxgü rü nüxü nixügü nax nüma ya Tupana rü ãêxgacü ya aixcuma mecümacü nax yixüxü erü meama norü duüxügümaxã inacuax. ⁷Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügüxü ¡rü iperüñüe! Rü nhüxmax rü tá pemaxã chanangoxêxê i ngêma perü chixexü. Rü dücax, chaxicatama nixü i Tupana chixixü. Rü chamatama nixü i perü Tupana chixixü. ⁸Rü nhüxmax rü tama pexü chapoxcu naxçax i ngêma ãmaregü i guxüguma çauxçax pedaiü rü çauxçax ípeguxü. ⁹Rü tama pexna naxçax chaca i ngêma wocaxacü i yatüxü rü carnéruxacü i yatüxü i perü naxpüücüãx ixixü. ¹⁰Erü choxrügü nixü i guxüma i naexügü i naixnecücüãx ixügüxü, rü ngêxgumarüxü ta i ngêma wocagü i máxpüxanexüwa ngêxmagüxü. ¹¹Rü choxrügü nixü i ngêma werigü i máxpüñeanecüãxgü, rü guxüma i ngêma nhama i naanewa aexü rü naxüanexü.

¹²Rü ngêxguma chi chataiyaxgu i chama rü taxüchima pemaxã nüxü chixu erü choxrü nixü i nhama i naane namaxã i guxüma i taxacü i nawa ngêxmagüxü. ¹³¿Ëxna pema nüxü pecuaxgu rü wocamachimaxã chaxãwemüxü rü namaxã chaxaxexüáxü ya yimá nagü i wocaxacü i yatüxü? ¹⁴Rü ngêma ãmare i chanaxwaxexü nixü nax moxê choxna pexãxü rü aixcuma peyanguxêxüxü i ngêma perü uneta. ¹⁵¡Rü çauxçax peca ega ngêxguma guxchaxü pexü ngupetüxgux! Rü chama rü tá pexü íchapoxü rü pema rü tá choxü pecuaxüxügü”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁶⁻¹⁷Notürü ngêma chixexü ügüxü rü Tupana rü nhanagürü nüxü: “¿Taxacüwa i cuxü namexü nax nüxü cucuaxmarexü i ngêma chorü mugü rü nüxü quixumarexü i ngêma chorü uneta, notürü tama namaxã cutaãxêgu i ngêxguma cuxü chaxucüxêgu rü tama nüxü cucuáxçauügu i ngêma chorü ore? ¹⁸Notürü taãxêacü cunayaxu i ngêma ngítaaxgüxü rü namaxã cuxãmücü i ngêma duüxügü i naxmãxechita nai i ngemaxã maxêxü. ¹⁹Rü ngêxguma quidexaxgu rü chixexü i dexa ícuxuxüxêxê, rü curü conü rü doraxü nixu. ²⁰Rü ngêxguma ícurütöxgu, rü chixri nachiga quidexa ya cuenexê. Rü yimá cuenexêxüchi rü namaxã cuguxchiga. ²¹Rü guxüma i ngêma nixü i ngêma cuxüxü, rü chama rü ngêma changeãxmare. Rü cuma nagu curüñüügu rü marü nüxü icharüngüma i ngêma cuxüxü. Notürü i nhüxmax rü tá cupexewa chanangoxêxê i ngêma chixexü icuxüxü rü tá naxçax cuxna chaca. ²²¡Dücax i pemax nax choxü

iperüngümaexũ! ;Rü cḥax̣c̣ax̣ pewoegu naxũpa nax pexũ chadaixũ rü taxúema pexũ ípoxũxũ! ²³Rü choxũ ticuaxũxũ ya yíxema moxê choxna âxê. Rü chama rü tũxũ chamaxêxê ya yíxema aixcuma chauga ñnuxe”, nhanagürü ya Tupana.

**Yumüxê nax Tupana pecáduxũ
rüngümaxũc̣ax̣**

51 ¹Pa Tupana ya Choxũ Ngechaũwaxecü rü Mecümacüx ;cuxũ changechaxũtümüxũ! ;Rü curü ngechaũgagu rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ²;Rü choxũ nayaxu i nhaa chorü aũächixũ! ;Rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ³Rü chamatama chaugü íchicuax̣ nax aixcuma wüxi i âne yixĩxũ i ngêma chaxũxũ. Rü ngêma chorü pecádugagu rü ngunecü rü chütacü rü choxũ nachixeãxêcha. ⁴Rü cupexewatama nixĩ i chanaxũxũ i ngêma taxũ i chixexũ i nagagu choxũ cupoxcuxũ. Rü ngêmacax̣ i ngêma poxcu i chamaxã cuxueguxũ rü aixcuma name rü taxucürüwa texé nüxũ tixu nax chixri choxũ cungugũxũ. ⁵Rü aixcuma nixĩ nax wüxi i chixexũ chixĩxũ ga noxritama chabuxgu rü woetama pecáduwa chayaxĩxĩchi ga chauéanüwa. ⁶Cuma rü aixcuma nüxũ cungechaũ i ngêma duũxũ i aixcuma cumaxã nüxũ ixuxũ i norü pecádugü. Rü ngêmacax̣ chanaxwaxe i choxna cunaxã i cuax̣ nax aixcumaxũ cumaxã chixuxũc̣ax̣. ⁷;Rü êcü ngêma maxcurüumaxã choxũ namaxcuxũne nax iyanaxoxũc̣ax̣ i chorü chixexũ! Rü ngêmaäcü wena cupexewa tá chame rü ngêma caixanexũ i cómuxũarü yexera tá nacómüxũ i chorü

maxũ. ⁸Rü woo choxũ nax cupoxcuchiréxũ naxc̣ax̣ i chorü chixexũ, notürü i nhuxmax̣ rü chanaxwaxe i wena cḥax̣c̣ax̣ cunataéguxêxê i chorü taãxê. ⁹;Rü êcü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü rü tauxũ i nüxũ cudawenüxũ! ¹⁰Pa Tupanax ;ñnü i mexũ chauãêwa nanguxêxê! ;Rü choxna naxã i wüxi i naãxê i ngexwacaxũxũ i cumaxã ixaixcumaxũ! ¹¹;Rü tauxũ i choxũ cuxoxũ! ;Rü tauxũ i choxna cuyaxũgachixêxêxũ i Cuãxê i Üünexũ! ¹²⁻¹³;Êcü wena cḥax̣c̣ax̣ natáeguxêxê i ngêma taãxê ga noxri choxũ yexmaxũ nagagu nax choxũ cumaxêxêxũ! ;Rü choxũ naporaxêxê nax nhuxmawena rü aixcuma cuga chaxĩnũxũc̣ax̣ rü ngêmaäcü chanangüexêxũc̣ax̣ i ngêma chauxrũxũ pecádu ügũxũ nax nümagü rü ta nüxũ naxoexũc̣ax̣ i norü chixexũ rü cuxc̣ax̣ nawoeguxũc̣ax̣! ¹⁴Pa Tupana ya Chorü Maxêëruuxũx̣ ;choxũ ñnanguxuchixêxê nawa i ngêma nax chamáxwaxexũ! Rü wiyaeäcü tá nüxũ chixu nax cuma rü aixcumacü quixĩxũ. ¹⁵Pa Corix̣ ;êcü choxũ ichoxêxê nax cuxc̣ax̣ chawiyaexũc̣ax̣ rü ngêmaäcü cuxũ chicuaxũüxũc̣ax̣! ¹⁶Erü cuma rü tama cunaxwaxe nax taxacürü âmare cuxc̣ax̣ iguxũ. Rü chama rü chi cuxna chanaxã, notürü tama ngêma nixĩ i namaxã cutaãxêxũ. ¹⁷Rü ngêma cuma cunaxwaxexũ, Pa Tupanax, nixĩ i wüxi i duũxũ i aixcuma norü maxũwa nüxũ rüxoxũ i chixexũ. Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxũ cuxo i ngêma duũxũ i nügümaxã nangechaũäcüma cumaxã nügü ixuxũ nax nachixexũ. ¹⁸Pa Cori Pa Tupanax ;cuxũ nangechaxũtümüxũ ya yima cupata ya

Chiáúwa ngexmane erü nüxü
 cungechaü! ¡Rü curü duüxügüxü
 rüngüxêxê rü ínapoxü ya Yerucharéü!
 19Rü ngêxguma marü cupexewa
 chamexgux, rü ngêxguma rü tá choxü
 cunayaxu i ngêma âmaregü i wocagü i
 tá cuxçax chadaixü rü íchaguxü. Rü
 nhuxüchi i duüxügü rü tá curü
 âmarearü guchicaxüwa cuxçax
 nayagugü i wocaxacügü.

**Natüçaxma nügü nicuaxüxü i
 ngêma duüxü i chixri maxüxü**

52 1Pa Yatü i Poraxüx çtixcütü
 cugü quicuaxüxü namaxã i
 ngêma chixexü i cuxüxü napexewa i
 ngêma Tupanaarü duüxügü i nüma
 guxüguma nüxü nangechaxüxü? 2Rü
 cuma rü chixexüarü ügucicatama
 curüxínü. Rü yimá curü conü rü
 naxãücüma nhama wüxi i cüxchi i
 tēxechixürüxü. 3Rü cuma rü
 chixexüguama curüxínü. Rü ngêma
 mexüarü yexera cunaxwaxe i ngêma
 chixexü. Rü ngêma ore i aixcuma
 ixixüarü yexera curü me nixi i ngêma
 dora. 4Rü curü me nixi nax curü
 conümaxã toxguaxü quixuxü rü curü me
 nixi nax nüxü quixuxü i doramare i
 toxguaxçhiga ixixü. 5Notürü nüma ya
 Tupana rü ngêmacax tá cuxü napoxcu,
 rü tagutáma ngêmawa ícunguxuchi. Rü
 tá cupatawa cuxü ínataxüchi, rü tá
 cuxna nanayaxu i curü maxü. 6Rü
 ngêma duüxügü i Tupanaga ínüexü rü
 ngêxguma nüxü nadaugügu i ngêma, rü
 tá poraãcü namuüe. Rü tá cuxü nacugüe
 rü nhanagürügü tá: 7“¡Düçax, nüxü
 pedax i ngêma duüxü i tama Tupanaga
 ínüchaüxü rü ngêma norü

ngêmaxügügu yaxõxü rü chixexüguama
 maxüxü!” nhanagürügü tá. 8Notürü i
 chama rü nhama wüxi i nanetü i oríwa i
 bacaxü i Tupanapataxütu toxürüxü
 chixi. Rü ngêmacax guxügutáma norü
 ngechaxügu chayaxõ. 9Pa Tupanax,
 chama rü guxügutáma moxê cuxna
 chaxã naxçax i ngêma cuxüxü. Rü
 napexewa i ngêma aixcuma cuga ínüexü
 rü tá mea cuxü íchanangüxêxê, erü
 chamaxã cumecüma.

Duüxügüarü chixexüchiga

53 1Rü ngêma duüxügü i naechita
 maxêmarexü rü nhanagürügü:
 “Nataxuma ya Tupana”, nhanagürügü.
 Rü guxüma i duüxügü rü chixexügu
 narüxínü rü chixexü naxügü. Rü
 tataxuma ya texé ya mexü üxe. 2Rü
 nüma ya Tupana rü dauxüwa
 duüxügüxü nadawenü nax nüxü
 nacuáxüçax rü tayíxema ya aixcuma
 tümaãxü cuáxe rü naga ínüxe rü naxçax
 dáuxe. 3Notürü guxüma i duüxügü rü
 Tupanana nixígachitanü rü guxüma
 chixexügu narüxínü. Rü marü tataxuma
 ya texé ya mexü üxe, rü bai ya wüxiê.
 4Rü ngêma chixexü ügüxü rü
 nangeãxëgümare rü paxama
 nanachixexêxê i chorü duüxügü. Rü
 ngêma duüxügü i tama Tupanaga ínüexü
 rü chorü duüxügüxü inarüxoxêgü
 nhama poü ingõxgu rü
 iyanaxoxêxürüxü. Rü ngêmaãcü nixígü
 i ngêma duüxügü i tama Tupanaxü
 cuaxgüxü. 5Rü woo i nhuxmax rü
 taxuxüma namuüe i nümagü, notürü
 wüxi i ngunexü rü tá muümaxã
 niduxrue. Erü nüma ya Tupana rü norü
 uanügüchinqãmaxã nanawoone. Rü

ngêmaãcü tá wüxi i cugüxü nixügu erü nûma ya Tupana rü marü nüxü naxo. ⁶Chierü yima ma xpüne ya Chiãüwa ne naxüxgu i Iraéutanüxügiarü maxêxêruxü. Rü ngêxguma nûmatama ya Tupana nügiuçax nawoeguxêëgu i ngêma norü duüxügu rü ngêxguma tá nixü i nawoeguxü i guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügu i Yacútaagü ixügiüxü.

**Tórü yumüxéwa Tupanaarü
ngüxêëçax ítaca**

54 ¹Pa Tupanax ꞑcumatama choxü ínanguxuchixêxê! ꞑRü choxü ínapoxü namaxã i curü pora! ²Pa Tupanax ꞑchoxü nüxü naxínü i chorü yumüxê rü êcü íruxínü i chorü dexa! ³Erü ngêma duüxügu i nügu írútagüxü rü máxwaxegüxü rü chauxchi naxaie rü choxü nimaxgüchaü. Rü ngêmagü rü tama cuxü namuê, Pa Tupanax. ⁴Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü curüngüxêë rü choxü cumaxêxê. ⁵Rü cumax, Pa Tupanax, rü tá ngêma chorü uanügiuçax cunatáeguxêë i ngêma norü chixexügu. ꞑRü êcü nadai, Pa Corix! Erü cuma rü quixaixcuma. ⁶Rü chama rü chorü ngúchaümaxã tá cuxna chanaxã i chorü ãmare i cuxçax chigüxü. Rü tá cuxü chicuaxüxü erü cuma rü chamaxã cumecümaxüchi. ⁷Erü choxü ícunguxuchixêxê nawa i guxüma i chorü guxchaxügu rü nüxü chadau i ngêma chorü uanügiüxü nax curüporamaexü.

**Wüxi ya yatü ya nawe
yangexütanüciarü yumüxê**

55 ¹Pa chorü Tupanax ꞑnüxü naxínü i chorü yumüxê rü tauxü i cugü iquicüxü naxchaxwa i

ngêma cuxna naxçax chacaxü! ²ꞑRü chauga naxínü erü ngüxü chingeyane cuxna chaca! ³Rü ngêma naga i chorü uanügu i chixexügu rü choxü niduxruxêxê. Rü poraãcü choxü nanaxixächiãêxêëgu rü nuãcüma chauççax nibuxmü. ⁴Rü chiyuxnearü maxüneãx erü poraãcü chamuü nüxü i ngêma yu i choxna nguxü. ⁵Rü poraãcüxüchi muü choxna nangu rü ngêmacax ngêma muümaxã chiduxrux. ⁶Rü ngêmacax nhachagürü: “Chierü nhama muxtucurüxü chaxãxpexátügu rü ngêxguma rü chi chigoe nax naxchaxwa chinhaxüçax rü ngexta charüngüxüçax. ⁷⁻⁸Rü yáxüguxü i chianexüwa chi chanha rü ngêxma chi charüxãüx, rü paxa chi chanhaãchi nax chaugü ichayarücüxüçax naxchaxwa i ngêma guxchaxügu i nhama buanecü ya poraxüchicürüxü chauççax ngêma ne üëmaxü”, nhachagürü. ⁹Pa Corix ꞑnadai i ngêma chamaxã rüxuanügiüxü! ꞑRü noxrütama dexagu ínatüexêxê! Erü ngêma nüxü chadauxü nixü nax nügu nadaixü rü yapuraexü. ¹⁰Rü chütacü rü ngunecü rü íanexü ínayachoegu, rü ngêmaãcü norü chixexümaxã nayapaxêxê ya yima íane. Rü ngêmacax rü duüxügu rü ãëxgacümaxã nanue rü ãëxgacüaxü nanaxütanü nax tama napoxcuexüçax ega woo taxacürü chixexü naxüegu. ¹¹Rü yima íanearü ítamügu rü namaxã nanapã i máetagüxü rü dorataxgüxü. ¹²Rü ngêxguma wüxi i chorü uanü chamaxã nuxgu, rü chama rü chi yaxna namaxã chaxínü. Rü ngêxguma chi ngêma chauxchi aiexü choxü ímaxchaügu, rü chama rü chi naxchaxwa ichicux. ¹³⁻¹⁴Notürü

cumatama, Pa Chomücüxüchichirex
 Ixixex, nixi i cuchauechitaexü woo
 wüxigu Tupanapatawa nax
 ixixüüchiréxü nax yigü
 ingechaügiüácüma yigümaxã idexagüxü
 natanüwa ga yema muxüma ga
 duüxügü. ¹⁵Rü ngëma chorü uanügü rü
 noxtacüma yu naxçax íngu rü maxüácü
 naxmaxügu nayicu! Erü ngëma norü
 chixexü rü nanachixexëëxüchi i norü
 maxü. ¹⁶Notürü i chama rü Tupanana
 chacaama rü nüma ya Cori rü tá choxü
 ínapoxü. ¹⁷Rü exüwa rü tocuchigu rü
 chütacü rü Tupanaxü chacaxü rü nüma
 rü tá choxü naxínü rü tá choxü
 nangaxüga. ¹⁸Rü ngëxguma chorü
 uanügümaxã togü tadaixgux rü nüma ya
 Tupana rü tá choxü narüporamaexëxë
 nax tama choxü yamaxgüxüçax woo
 namuxüchigu i ngëma chorü uanügü.
¹⁹Rü nüma ya Tupana ya guxüguma
 äëxgacü ixicü rü tá choxü naxínü rü
 ngëmaácü tá nayaxãneächitanüxëxë i
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü. Erü
 nümagü rü tama nüxü narüxoechaü i
 nacümagü i chixexü rü tama Tupanaga
 naxínüechaü. ²⁰Rü tüxü nimaxgüama ya
 yíxema namücüchirex ixixe. Rü
 ngëmaácü tama aixcuma nayanguxëxë i
 ngëma uneta i namücümaxã nüxü
 yaxuxü. ²¹Rü ngëxguma yadexagügu rü
 namexechi i norü dexa, notürü i norü
 ínüwa rü daigu narüxínüe. Rü
 mexechixü i dexamaxã nidexagüchirex
 nax ngëmaácü tüxü ínayapuxëxë,
 notürü ngëma dexagü rü nhama taragü i
 meama téxürüxü nixigü. ²²Notürü i
 cumax, Pa Chomücüx jrü Cori ya
 Tupanamexëwa nangex i curü
 guxchaxügü! Rü nüma rü tá cuxü

naporaxëxë. Rü tagutáma chixexügu
 nananguxëxë ya yimá yatü ya naga
 ínücü. ²³Pa Chorü Tupanax, rü ngëma
 máetagüxü rü idorataaxgüxü rü
 taxütáma ngaxü i norü maxüwa
 nangugü nax namaxëxü. Rü cuma rü
 yumaxã tá cunapoxcue. Notürü i chama
 rü cugu chayaxõ.

**Tupanagu chayaxõ rü norü
 oremaxã chataaxë**

56 ¹Pa Chorü Tupanax jçxü
 changechaxütümüxü! Erü
 guxüguma nangexma i duüxügü i chawe
 ingëxütanüxü rü çauxçax íyaxüächixü
 rü choxü naxixächiaëgüxëxë. ²Rü
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü rü guxü i
 ngunexügügu rü chawe ningëxütanü. Rü
 namu i ngëma nügü rütagüxü rü
 çauxçax íyaxüächixü. ³Rü ngëxguma
 chamuügu rü cugu chayaxõ. ⁴Rü chama
 rü Tupanagu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataaxë. Rü ngëma nax nagu
 chayaxõxügagu rü taxuçaxma chamuü.
 jRü taxacürü chixexü tá chamaxã
 naxügüxü i ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü? ⁵Rü ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü, rü guxüma i oragu rü
 norü dexamaxã ngüxü choxü
 ningexëëgü. Rü ngëma nax chixexügu
 choxü nanguxëëgüxüicatama nixi i
 nagu naxínüexü. ⁶Rü ngextá
 íchaxüxüwa rü chawe ningëxütanü rü
 nuxica choxü ínicuxëxügü. Rü
 ngëmaácü naxçax nadaugü nax choxü
 yamaxgüxü. ⁷Rü nüma nagu naxínüegu
 rü tagutáma texé nüxü tacuçaxama i
 ngëma chixexü i naxügüxü. Pa Chorü
 Tupanax jnaëtügu nanguxëxë i curü nu,
 rü curü poxcumaxã

yaxãneeächitanüxêxê i ngêma duũxũgü!
 8Rü cuma rü meama nüxũ cucuax i
 nhuxrexpüxcüna naxchaxwa chinha.
 Rü cuma rü nuxũ cudau i
 nhuxrexpüxcüna ngúxũ chingexũ rü
 chaxaxuxũ. Rü cuma rü curü poperagu
 cunaxümatü i guxüma i ngêma chorü
 guxchaxũgü. 9Rü ngêma chamaxã
 rüxuanüãxgüxũ rü tá cuxchaxwa
 nibuxmü i ngêxguma curü ngũxêẽcax
 cuxna chacaxgu. Pa Tupanax, chama rü
 meama nüxũ chacuax nax chauétüwa
 cuhogüxũ. 10Rü chama rü Tupanagu
 chayaxõ, rü norü oremaxã chataãxê. Rü
 Corigu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataãxê. 11Rü Tupanagu chayaxõ rü
 taxucaxma chamuũ. 12Rü taxacürü
 chixexũ tá chamaxã naxüxũ i ngêma
 chamaxã rüxuanüãxũ? 12Pa Tupanax,
 cuxũ chicuaxüxũãcüma tá
 chayanguxêxê i ngêma chorü uneta i
 cumaxã nüxũ chixuxũ. 13Erü cuma rü
 yuwa choxũ ícunguxuchixêxê rü choxũ
 ícupoxũ nax tama chayuxũcax rü
 ngêmaãcü cupepewa chamaxũxũcax.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngũxêẽcax ícaxü**

57 1Cuxũ changechaxütümüxũ, Pa
 Chorü Tupanax, cuxũ
 changechaxütümüxũ! Erü cuxcax chinha
 nax choxũ ícupoxũxũcax. Rü
 cupeátütüũgu chaugü chícuxcháũ
 nhuxmatáta nangupetü i ngêma
 ãücümáxũ. 2Rü nhuxmax rü tá nüxna
 chaca ya yimá Tupana ya guxãétiwa
 ngêxmacü, erü nüma rü guxüwama choxũ
 narüngüxê. 3Rü nüma rü nixaixcuma rü
 poraãcü choxũ nangechaũ. Rü ngêmacax
 dauxüwa tá chauxcax ne nanamu i norü

ngũxêẽ nax naxmexwa choxũ
 ínanguxuchixêẽxũcax i ngêma nuãcüma
 chawe ingêxütanüxũ. 4Rü ngêxguma
 chapexgu rü nhama aitanüwa
 chapexürüxũ chixĩ erü ãücümáxüwa
 nangexma i chorü maxũ. Rü ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü napüta rü
 nhama naxnegü i ãmaguxürüxũ nixĩ rü
 norü conü rü nhama tara i meama
 waixmaguxürüxũ nixĩ. 5Pa Chorü
 Tupanax, cuma rü dauxũgüxũ i
 naanemaxã ícucuax rü curü üüne rü
 nhama i naane namaxã nanapá. 6Ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü chauxcax
 nanaxügi i wüxi i yaxruxũ nax ngêmagu
 changuxũcax. Rü chamaxüwa nanaxügi i
 ãxmaxũ, notürü nümatama nagu nayi. 7Pa
 Chorü Tupanax, nhuxmax rü chataãxê rü
 íchame nax chorü wiyemaxã cuxũ
 chicuaxüxũ. 8Rü paxmama tá ícharüda
 rü chorü paxetarüũgümáxã tá chapaxeta.
 Rü ngêmaãcü tá naxcax ícharüda i ngêma
 ngexwacaxũ i ngunexũ. 9Pa Cori Pa
 Tupanax, rü chorü wiyægümáxã tá cuxũ
 chicuaxüxũ napexewa i guxüma i
 nachixüanecüãx i duũxũgü. 10Erü ngêma
 curü ngechaũ rü dauxũgüxũ i naanearü
 yexerawa nangu. Rü ngêxgumarüxũ ta i
 curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü
 yexerawa nangu. 11Pa Chorü Tupanax,
 cuma rü dauxũgüxũ i naanemaxã ícucuax
 rü curü üüne rü nhama i naane namaxã
 nanapá.

**Tupanana naxcax naca nax
 ãêxgacügü mea duũxũgümáxã
 inacuaxgüxũcax**

58 1Rü pexna chaca, Pa
 ãêxgacügüx 2rü pexcax marü
 meama nüxna pecaxũ i ngêma duũxũgü

i chixexũ ügüxũ? ¿Rü pexçax rü marü aixcuma nawexgux i ngẽma poxcu i namaxã pexueguxũ? ²Rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽxguma texé tũmaarü guxchaxũ pepexewa mexẽchaũgux rü tama tüxũ iperüxinüe, notürü naga pexĩnüe i ngẽma doramare pemaxã ixuxũ erü pexũ nanaxütanü. Rü ngẽmacax pegümaxã penanüexẽxẽ i duũxũgü i pechixũanewa. ³Rü ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgü rü woetama naéanüwa nixĩ i chixexũ nüxna ngxũ. Rü ngẽma idorataxáxũ rü woetama taxüta nabuxgu rü ngẽma dora namaxã inacuax. ⁴⁻⁵Rü norü dexa rü nhama äxtapeguchatarüxũ tüxũ nimax. Rü nacüma rü nhama äxtape i düraxüchixũ i tama norü puxẽrüüarü paxetaga ñnuchaũxürüxũ nixĩ. ⁶Pa Tupanax ¡rü napoxüpüta i ngẽma chixexũ ügüxũ! ¡Rü nabüü ya yima norü cuainagi i ngẽma duũxũgü i aigürüxũ idüraexũ! ⁷¡Rü noxtacüma yanaxoxẽxẽ nhama wüxi i dexá i yachexürüxũ! ¡Rü nüxna nayaxu i norü maxũ nhama wüxi ya maxë ya namawa yadaxüchicürüxũ! ⁸¡Rü nhama wüxi i meru i yarüxoxürüxũ rü nhama wüxi i buxũ i naéanügu yuxũ rü taguma ngóonexũxũ dauxürüxũ yaxixẽxẽ! ⁹Rü name nixĩ nax nayuxũ nhama chuchuxũgü i paxa ixaxürüxũ. Rü name nixĩ nax curü numaxã cunadaixũ nhama maxë i woxürüxũ. ¹⁰Rü ngẽma duũxũgü i aixcuma Tupanaga ñnüexũ rü tá nataãxëgü i ngẽxguma nüxũ nadaugügu nax napoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü nümagü i ngẽma mea maxẽxũ rü ngẽma chixexũ ügüxũgüwa tá nangagü. ¹¹Rü nhuxüchi ngẽma aixcuma

Tupanaarü duũxũgü ixigüxũ rü nhanagürügü tá: “Aixcuma nangexma i natanü i mexũ ega mea Tupanapexewa imaxëgu. Rü nüma ya Tupana rü aixcuma nanapoxcue i ngẽma chixexũ ügüxũ”, nhanagürügü tá.

Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya tóru poxürüxũ ixicü

59 ¹Pa chorü Tupanax ¡choxũ ñanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma chamaxã rüxuanüãxgüxũ! ¡Rü nüxna choxũ ñnapoxũ i ngẽma chauxçax ñyaxüãchixũ! ²¡Rü nüxna choxũ ñanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ! ¡Rü choxũ ñnapoxũ nüxna i ngẽma máetagüxũ! ³Erü nangexma i yatügü i máwxaxegüxũ i naxçax daugüxũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgüxũ. ⁴Pa Cori Pa Tupanax, taguma nhuxgu cumaxã chanu rü chixri cuga chaxĩnü rüxna cupexewa pecádu chaxü. Rü taxuxüma i chixexũ chaxü. Notürü ngẽma chorü uanügü rü nanhuxãëgü nax chauxçax ñyaxüãchixũ. ¡Rü paxa nua naxü, rü choxũ yarüngüxẽxẽ! ⁵Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Torü Tupana Ixícüx ¡rü paxa napoxcue i ngẽma tama cuxũ yaxõgüxũ! Rü tama chanaxwaxë i cuxũ nangechaütümüxũgü i ngẽma chixexũ ügüxũ rü taechitawaxegüxũ. ⁶Nümagü rü chütacü nanaxĩane rü ñanemaxũgüwa naxãügatanü nhama airugü i nügü daixürüxũ. ⁷Rü chixexũ i dexamaxã nanacaetanüane rü cumaxã naguchigagü rü nhanagürügü: “Rü nataxuma i taxacü i tüxũ ñnüxũ”, nhanagürügü. ⁸Notürü i cumax, Pa Corix, rü nüxũ cuxĩnü rü nüxũ cucugü

rü cunaxãeexêxê i ngêma duũxũgü i tama cuxũ yaxõgũxũ. ⁹Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, tá nixĩ i choxna cudauxũ erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ rü chorü daruxũ quixĩxũ. ¹⁰Rü nũma ya Tupana ya choxũ ngechaũcü rü tá choxũ ínayadau. Rü tá choxũ nüxũ nadauxêxê nax nhuxãcü nüxũ naporamaexũ i ngêma chamaxã rüxuanũãxgũxũ. ¹¹¡Rü tauxũ i noxtacüma cunadaixũ notürü curü poramaxã namaxã nawoone rü naxãeexêxê nax ngêmaãcü i chautanũxũgü tama paxa nüxũ iyanangũmaexũcax i curü poxcu! Erü cumax, Pa Corix, rü torü daruxũ quixĩ. ¹²Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü guxũma i norü dexawa nidora. ¡Rü ngêma nügü nax yacuaxũũgagu rü nax inaxunetanetaxũgagu rü napoxcu! ¹³¡Rü curü numaxã yanaxoxêxê i ngêma duũxũgü! ¡Rü noxtacüma nayuexêxê nax ngêmaãcü nüxũ nacuaxgũxũcax i duũxũgü nax cuma aixcuma Iraéutanüwa rü guxũ i nhama i naanewa ãëxgacü quixĩxũ! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü ngëxguma chütacü nhama airugürũxũ naxãũgatanü rü ñanegu ínayachoegu nax nawemüçax nadaugũxũcax, rü tá naxauxe erü tama nüxũ inguxũ i nawemüxũ i inayangaugü. ¹⁶Notürü i chama rü paçmama tá cuxçax chawiyae. Rü ngêma chorü wiyaeua rü tá nüxũ chixu nax cuporaxũ rü cuxũ tangechaütümüxũgũxũ. Erü cuma rü chorü daruxũ quixĩ rü cuxũtagu nixĩ i chaugü charücúxũ i ngëxguma ãũcũmaxũwa changexmagu. ¹⁷Rü ngêmaãcü tá cuxçax chawiyae, Pa

Tupanax, erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ rü cuma nixĩ i choxna cudauxũ. Rü aixcuma cuma nixĩ i chorü Tupana i choxũ cungechaxũxũ.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngũxêëçax ícaxũ**

60 ¹Pa Tupanax, cuma rü curü numaxã toxna quixũgachi rü toxũ cuwoone. Rü tanaxwaxe i wenaxarü toxçax cutáegu nax noxririxũ taporaexũçax. ²Cuma rü cunaxĩãxãchixêxê ga nhaa naane rü yemaçax inangúcuane. ¡Rü êcü nügüna naxĩxêxê i ngêma norü ngúcuane nax tama nabuxũçax! ³Rü cuma rü taxũ i guxchaxũgü toxçax ícunguxêxê. Rü nhama wüxi ya wíu ya toxũ ãũxãxêëcürũxũ toxũ nixĩgũxêxê i ngêma guxchaxũgü. ⁴Rü nhuxmax i toma nax cuga taxĩnüexũ rü tanaxwaxe i wüxi i cuaxruxũ toxna cuxã nax ngêmaãcü nüxna toxũ ícupoxũxũcax ya yimá naxne i ngêma torü uanũgü. ⁵¡Rü toxũ nangãxũ rü curü poramaxã toxũ ínanguxũxêxê i toma nax toxũ cungechaũgũxũ! ⁶Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurũgü: “Guxũma i ngêma naane i oéstewaama Chiquéüwa ixũgũxũ rü nhuxmata léstewaama Sucóchiarü ngatexũwa nguxũ rü choxrü nixĩ. ⁷Rü ngëxgumarũxũ ta i Yiriáyiarü naane rü Manachéarü naane rü choxrü nixĩ. Rü ngêma Efraíarü naane i churragü i poraxũ nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. Rü ngëxgumarũxũ ta i ngêma Yudáarü naane i Iraéutanũxũgüarü ãëxgacũgü nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. ⁸Rü ngêma Moábiane rü Edóüane rü chautüüwa

nangexmagü. Rü ngêma Firitéutanüxüğü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. 9-10Pa Tupanax ¿Texé tá Edóúanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü iane ya poranegu choxü taxücuxêxê i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? 11Rü torü uanügüchaxwa toxü rüngüxêxê nax nüxü tarüporamaegüxücax! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxügüarü ngüxêê. 12Notürü curü ngüxêemaxã, Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngêma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxêxê.

**Tupanagu tayaxõ erü
nüma tüxü ínapoxü**

61 1Pa Chorü Tupanax ¡rü choxü nüxü naxínü i chorü yumüxê nax cuxna chacaxü nhuxmax nax poraãcü ngüxü chingexü! ¡Rü choxü nangãxü! 2Rü nhuxmax nax chorü naanena chayáxüguxü rü cuxna chaca nax choxü curüngüxêxêxücax, erü guxchaxü choxü nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i choxü ícupoxü. ¡Rü wüxi i nachica i ngextá taxücürüwa chorü uanügü nawa choxna nguxügu choxü namunagü! 3Erü cuma nixí i chorü daruxü quixixü. Rü cuma rü nhama wüxi i poxüchicaxü i taxücürüwa taxacürü uanü nawa ngugüxürüxü quixí. 4Rü chanaxwaxe nax guxügutáma cupatawa changexmaxü nax ngêma cupexátütüügu chicúxücax. 5Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü marü nüxü cuxínü i chorü unetagü i cumaxã nüxü chixuxü. Rü cuma rü marü choxna

cunaxã i ngêma ãmare i ngêma duüxüğü i cuxü ngechaxügüxücax ixixü. 6Rü chama nax ãêxgacü chixixü rü chanaxwaxe i cunamaxêxê i chorü maxü nax ngêmaãcü mucü ya taunecü chamaxüxücax. 7Rü chanaxwaxe i mexü chamaxã cuxuegu nax ngêmaãcü meama chorü duüxügümaxã ichacuáxücax. Rü cumax, Pa Tupanax, rü quixaixcuma rü choxü cungechaü. Rü ngêmacax meama choxna cudau. 8Rü ngêmacax guxügutáma cuxü chicuaxüxü. Rü wüxichigü i ngunexügu tá cupexewa chayanguxêxê i ngêma unetagü i cumaxã nüxü chixuxü.

**Tupanaxicatama nixí
ya poxüruxü ixücü**

62 1Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêxêcü. Rü nüma nixí i choxna naxãaxü i maxü. 2Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna nadauxü. Rü ngêmacax tagutáma ichayangu erü nüma nixí i chorü poxüruxü yixixü. 3¿Rü nhuxguxüratáta nüxü perüchau nax chauxcax ípexaxüächixü nax ngêmaãcü ichayanguxücax nhama wüxi ya íxtapüx iwaxgüxürüxü rüxna nhama wüxi ya poxeguxü iwáxürüxü? 4Rü ngêma duüxüğü i chixexü rü ngêma nagu naxínüexüxícatama nixí nax choxü ínataxüchigüxü. Rü ngêma guxüarü yexera namaxã nataãxêgüxü nixí i norü dora. Rü naãxmaxã choxü nicuaxüxügü, notürü norü ínúwa rü chamaxã naguxchigagü. 5Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêxêcü. Erü nüma tá nixí i choxü nangüxêxêxü. 6Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna

nadauxũ. Rũ ngẽmacax tagutáma ichayangu, erũ nũma nixĩ i chorũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁷Rũ naxmexwa nangexma i chorũ maxũ rũ guxũma i chauchiga nax nhuxãcü chamaxũxũ. Rũ nũma nixĩ i chorũ daruxũ rũ chorũ poxũruxũ. ⁸Pa Chorũ Duũxũgũx ;rũ guxũguma nagu peyaxõgũ! ;Rũ tauxũ i nũxũ pemuũexũ nax perũ yumũxẽwa namaxã nũxũ pexuxũ i perũ guxchaxũgũ! Erũ nũma nixĩ i aixcuma tórũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁹Rũ Tupanapexewa rũ ;taxacũwa name i ngẽma diẽruãxgũxũ rũ ngẽma ngearũ diẽruãxgũxũ? Erũ guxũma rũ napexewa rũ nawũxigumare. Rũ nũmagũ rũ ngẽxguma chi yaxũarũ ngugũxũwa iyangugũgu, rũ taxuxũma nũgũ narũyamaegũ. ¹⁰;Rũ tauxũ i máetagu rũexna ngĩxgu pegũ pediẽruãxẽxũ! Rũ ngẽxguma pemuarũ diẽruãxgu rũ ;tauxũ i ngẽma perũ diẽrugu peyaxõgũxũ! ¹¹⁻¹²Rũ chama rũ marũ taxrexpũxcũna nũxũ chaxĩnũ i Tupanaarũ ore i nhaxũ: “Rũ ngẽma pora rũ ngẽma ngechaxũ rũ Tupanaarũ nixĩ. Rũ ngẽma nhuxãcü nũxũ tapuracũxũrũxũ tátama tũxũ nanaxũtanũ ya wũxĩechigũ”, nhaxũ.

**Tupana rũ duũxũgũarũ
taãxẽxẽeruxũ nixĩ**

63 ¹Pa Chorũ Tupanax, cuma nixĩ i aixcuma chorũ Tupana quixĩxũ. Rũ guxũma i chorũ ngũchaũmaxã cuxçax chadau erũ poraãcüxũchi choxũ cungũchaũ. Rũ chacuxwaxe erũ nhaa chorũ maxũ rũ nhama wũxi i waixũmũ i paxũrũxũ nixĩ. ²⁻³Rũ ngẽmacax chanaxwaxe i cupatawa chaxçax cungox nax ngẽmaãcü nũxũ

chadauxũçax nax nhuxãcü cuporaxũ rũ cuxũinexũ. Erũ ngẽma curũ ngechaũ rũ maxũarũ yexera name. Rũ chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁴Rũ nhuxmax nax nhama i naanewa chamaxũxũgu rũ tá cuxũ chixuchiga rũ cuxçax chaxunagũmexẽãcüma tá chayumũxẽ. ⁵Rũ ngẽxguma rũ tá poraãcü chataãxẽxũchi nhama wũxi i duũxũ i õna i taxũwa chibũxũrũxũ. Rũ taãxẽãcü chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁶Rũ ngẽxguma chũtacũ i marũ ichacaxgu rũ cuxna chacuaxãchi rũ cugu charũxĩnũ. ⁷Erũ cuma nixĩ i choxũ curũngũxẽxũ. Rũ chataãxẽ i cupexátũgũtũũwa. ⁸Rũ nhaa chorũ maxũ rũ cuxna chanaxã. Rũ yima curũ tũgũnemexẽ rũ tama choxũ ningex. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ rũ nũxchama waixũmũgu nataxgũ. Erũ taramaxã tá nadai rũ aigũwemũxũ tá nixĩgũ. ¹¹Notũrũ i chama nax ãexgacũ chixĩxũ rũ tá Tupanamaxã chataãxẽ. Rũ guxũma i ngẽma nũxũ yaxõgũxũ rũ tá taãxẽãcü naxçax nawiyaegũ rũ nũxũ nicuaxũxũgũ. Notũrũ ngẽma idorataxgũxũ rũ Tupana rũ tá inayanangeaxẽgũ.

**Yumũxẽ i nawa Tupanaarũ
ngũxẽçax fĩçaxũ**

64 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ naxĩnũ nax cuxũtawa íchaxuaxũxũ! ;Rũ choxna nadau naxchaxwa i ngẽma choxũ imãxgũchaxũxũ! ²;Rũ naxchaxwa choxũ icux i ngẽma máxwaxegũxũ i bexma nagu rũxĩnũexũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgũchaxũxũ! ;Rũ nagu yanachixexẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ!

³Erü norü conü rü nhama tararüxü natexechi nax doraxü yaxuxü. Rü nhama naxnegürüxü inananha i norü dexagü i poraäcü tüxü nanguxëëxü. ⁴Rü ngëma íyacuxgüxüwa rü ínanaxüxüxë i chixexü i ore tümacax ya yíxema taxuxüma guxchaxü namaxã üxe. Rü tama namuüäcüma ngürüächi tümaechita ínanaxüxüxë i ngëma norü dexa i chixexü. ⁵Rü nügüxü nanangüchaüxë nax chixexü naxügüxü. Rü nügümaxã nagu narüxínüe nax nhuxäcü bexma duüxügüxü chixexügu nayixëëchaüxü. Rü nüma nüxü nacuxgügu rü taxúema nüxü tadau. ⁶Rü nagu narüxínüe nax taxúema bexma nangugüxü i ngëma chixexü i naxügüxü. Notürü yimá nüxü cuäcü i guxãarü ínú rü nüma tá nixí i bexma nangugüãxü. ⁷Rü nüma rü ngürüächi naxnemaxã tá nanapíxëxë. ⁸Rü ngëmaäcü i ngëma chixexü i togüçax nagu naxínüexü rü nümagütátama nagu nayí. Rü texé ya nüxü daugüxe nax nümagütama nagu nayixü, rü tá nüxü tacugüe. ⁹Rü ngëxguma ngëmaxü nadaugügu i duüxügü rü tá Tupanaxü nicuaxüxügü. Rü ngëma naxüxüchiga tá nixügügu rü tá nüxü nicuaxächitanü nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü yimá yatü ya mea maxücü rü Cori ya Tupanamaxã tá nataãxë rü tá naxçax nixü nax ínapoxüãxüçax. Rü guxüma i duüxügü i mexügu rüxínüexü rü tá nataãxëgü.

**Tupana nixí ya mecü nax nüxü
icuaxüxügüxü**

65 ¹Rü cumax, Pa Tupanax i Chiáügu Ápataxex, rü name nixí i cuxü ticuaxüxügü rü cupexewa

tayanguxëxë i ngëma unetagü i cumaxã nüxü tixuxü. ²Erü cuma rü nüxü cuxínü i torü yumüxë. Rü guxüma i duüxügü rü cuxütawa naxí nax curü ngüxëçax íyacagüxüçax. ³Rü ngëma torü chixexügüama tomaxã inacuax notürü cuma rü toxü nüxü icuyarüngüma i ngëma torü pecädugü. ⁴Rü nataãxë i ngëma duüxü i cuma cuyaxuxü nax yima cupata ya Chiáüwa ngexmanewa cumaxëëxüçax. Rü wüxi i taãxë tá nixí nax natanüwa tangexmagüxü i ngëma mexügü i cupata ya üünenewa ngëxmagüxü. ⁵Pa Tupana Pa Torü Maxëxëeruxüx, cuma rü tomaxã quixaixcuma rü ngëmacax toxü cungãxü namaxã i ngëma mexügü i curü poramaxã cuxüxü. Rü guxüma i duüxügü rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü cugu nayaxögü. ⁶Rü cuma rü curü poramaxã mea nachicawa cunangexmagüxëxë ya yima maxpünegü. ⁷Rü cuma rü cunachiächixëxë i ngëma yuapegü i taxügü, rü cuyanangeãxgüxëxë i ngëma duüxügü i ípuraexü. ⁸Rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü nüxü namuë i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma taxü i mexügü i curü poramaxã cuxüxü. Rü guxüwama i duüxügü rü cugagu poraäcü nataãxëgü. ⁹Rü cuma nixí i nhama i naanena cudauxü rü nagu cupuxëëxü nax naxügüxüçax i nanetügü. Rü cuma rü natüxacügümaxã cuyawaimüanexëxë nax naxügüxüçax i trígugü. Rü ngëmaäcü nixí i cunangomüanexëëxü i waixümü. ¹⁰Rü cuma rü cuyamegütanü i ngëma nanetü

i aimüanexũgu togüxũ. Rü ngêma ngüchitaerugüxũ rü cuyanawexãchianexêxê. Rü pucümaxã cunangomüanexêxê rü ngêmaäcü duũxũgüaxũ cunamuarü oxôxêxê i nanetügü. ¹¹Rü wüxichigü ya taunecü rü mexümaxã ícunanguxêxê. Rü ngêma curü caixanexũgü rü poraãcü nanapuxêxê. ¹²Rü ngêma carnéruchitaxũgü i paanexüwa ngêxmagüxũ rü narüxügü rü nayaxüétüane. Rü yima maxpúnegü rü maxêmaxã nangaxãêgü. ¹³Rü ngêma metachinüanegüxũ rü carnérugümaxã nayapagü. Rü ngêma ngategü rü tríguncü i bacaxü nixígü. Rü guxüma i ngêma rü taãxêäcü nacuxcutanügü.

**Guxüma i ngêma
Tupana üxũ rü namexechi**

66 ¹Pa Duũxũgü i nhama i Naanewa Maxêxũx jrü Tupanacax taãxêäcü pewiyaegü! ²Jrü perü wiyawa nüxũ pexu nax naxüünexũ i naéga! jRü wiyaeäcüma nüxũ pecuaxüxügü! ³⁻⁴Jrü Tupanamaxã nüxũ pexu rü nhapegügü: “Curü puracügü rü namexechi erü curü poramaxã cunaxü. Rü ngêma cumaxã rüxuanügüxũ rü norü muũmaxã cuxmexgu nügü nayixêxê. Rü guxüma i duũxũgü rü cuxũ nicuaxüxügü rü norü wiyægümaxã cuxũ nataxêêgü”, nhapegügü! ⁵Jrü nua pexí nax nüxũ pedaugüxüçax i ngêma taxü i mexügü i duũxũgüçax naxüxü ya Tupana! ⁶Rü nüma rü nayapachitamaxêxê ga yema már nax tümacutümaxã yéma tichoũxüçax ga tórü oxigü. Rü yemacax poraãcü nataãxêgü ga duũxũgü. ⁷Rü

nüma ya Tupana rü guxümguma norü poramaxã nhama i naanemaxã inacuçax. Rü nüma rü nüxna nadau i guxüma i nachixüanegü nax tama namaxã nanuexüçax i ngêma tama naga ínüexũ. ⁸Pa Guxüma i Nachixüanecüãxgüx jmxexũ i nachigaxü pexugü ya tórü Tupana! jRü perü wiyægümaxã nüxũ pecuaxüxügü! ⁹Erü nüma rü tüxna nadau rü tüxna nanaxã i maxü nax tama iyuexüçax. ¹⁰Pa Tupanax, cuma rü poraãcü toxü cuxü. Rü ngêmaäcü toxü cumexêxê nhama diêrumü üxüwa imexêxürüxũ. ¹¹Rü cuma rü torü uanügüaxü cunatauxchaxêxê nax toxü ínayauxüxüçax nax ngêmaäcü poraãcü toxü napuracüexêxüçax. ¹²Rü cunatauxchaxêxê nax ngexürüxümare ga duũxũgü togu idauxcüraxügüxũ. Rü toma rü guxchaxügu ga äücümaxüchixüwa tachopetü, notürü düxwa nhaa naane i mexüwa toxü cugagü. ¹³⁻¹⁴Rü ngêmacax i nhuxmax rü cupatawa tá chaxü rü ngêma tá cupexewa chayagu i âmaregü. Rü ngêmaäcü tá chayanguxêxê i ngêma cumaxã ichaxunetaxü ga yexguma äücümaxüwa chayexmagu. ¹⁵Rü ngêma curü âmarearü guchicaxüwa rü tá cuxçax chayagu i wocaxacügü i ngüexũ, rü wocagü i yatüxũ, rü bóyigü i yatüxũ, rü carnérugü nax ngêma naemamaxã cutaãxêxüçax. ¹⁶Pa Duũxũgü i Tupanaga Ínüexũx jrü nua pexí rü iperüxínüe! Rü tá pemaxã nüxü chixu i ngêma mexügü i Tupana çauxçax üxũ. ¹⁷Rü nhaa chauãxmaxã nüxna chaca rü daa chorü conümaxã nüxü chicuaxüxü. ¹⁸Rü ngêxguma chi chixexügu charüxínügu rü nüma ya Cori rü

taxũchima choxũ nangãxũ. ¹⁹Notürü i nũmax rü choxũ naxĩnũ rü nanangãxũ i chorü yumüxê. ²⁰Rü namexechi ya Tupana, erü tama choxũ nüxũ naxox i ngẽma naxçax íchacaxũ. Rü tama nüxũ narũchau nax choxũ nangechaũxũ.

Name nixĩ i guxũma i nachixũanegü rü Tupanaxũ nicuaxũxũgü

67 ¹⁻²Pa Tupanax ꞑcuxũ tangechaxũtũmũxũgü rü toxũ rüngũxêxê, rü taãxêãcü toxũ nadawenü nax ngẽmaãcü guxũ i nachixũanecũãxgü nüxũ cuaxgũxũçax nax curü ngúchaũ yixĩxũ nax cunamaxêxêxũ i duũxũgü! ³Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũ i nachixũanegüwa ngẽmagũxũ cuxũ icuaxũxũgũxũ. ⁴Rü ngẽma nachixũanegü rü name nixĩ nax taãxêãcü cuxũ yacuaxũũgũxũ erü norü ãêxgacü quixĩ rü mea namaxã icucuax. ⁵Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũma i nachixũanecũãx cuxũ icuaxũũgũxũ. ⁶Erü poraãcü toxũ curũngũxêxê rü ngẽmacax ngẽma waixũmũwa mea nayae i tonetũgü rü namu i norü o. ⁷Rü Tupana tũxũ rüngũxêxê! Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgü nüxũ nicuaxũxũgü.

Tupana rü norü uanũxũ narüporamaegü

68 ¹Pa Tupanax ꞑpaxa nua naxũ rü inawoxũ i ngẽma cumaxã rüxuanũãxgũxũ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma cuxchi aixũ rü tá cuxchaxwa nibuxmü. ²Rü nũmagü rü nhama caixanexũrũxũ tá ngẽxma narũtauxe. Rü nhama wera idexexũrũxũ tá inarũxo. Rü cupexewa rü taxuwama name i ngẽma chixexũ

ũgũxũ. ³Notürü ngẽma mexũ ügũxũ rü tá nataãxêgü. Rü cupexewa, Pa Tupanax, rü taãxêãcü tá cuxũ nicuaxũxũgü. ⁴Pa Duũxũgũx ꞑTupanax pewiyaegü rü perü wiyaewa penataxêxê! Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya yimá caixanexũétũgu ixũcü! ꞑRü namaxã petaãxêgü ya yimá Cori rü napexewa petaãxêgü! ⁵Rü yimá Tupana ya napata ya üinenewa ngẽxmacü rü ngẽma tacutagũmaxã inacuax rü ngẽma yutegũxũarü poxũrũxũ nixĩ. ⁶Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ nataxuxũ i natanũxũ rü nũma ya Tupana rü nüxũ nanangexmaxêxê ya nachiũ. Rü nũma rü ínanangũxũxêxê i ngẽma poxcuexũ nax mexũwa nangexmagũxũçax. Notürü ngẽma tama ixĩnũechaxũxũ rü naane i taxuxũma nawa rüxũxũwa tá nanamaxêxêxê. ⁷Pa Tupanax, rü yexguma Eyítuanewa ícunangũxũxêxêgu ga curü duũxũgü rü chianexũgu cuyagagü. ⁸Rü yexguma ga nhama ga naane rü naxĩãxãchi. Rü pucü narũxüe ga dauxũgũxũ ga naanewa. Rü guma maxpũne ga Chinaĩ rü cunaxĩãxãchixêxê, Pa Torü Tupanax. ⁹Rü cuma rü cunapuechaxêxê nax yemaacü cuyawaimũanexêxêxũçax ga yema curü naane ga ipaxũ nax nawa naxũgũxũçax ga nanetũgü. ¹⁰Rü yema curü duũxũgü rü yexma naxãchiũgü. Rü cumax, Pa Tupanax, rü namaxã cumecũma, rü yemaçax nüxna cunaxã ga norü õna ga nüxũ taxuxũ. ¹¹⁻¹³Rü yexguma Tupana idexagu rü yema uanũgü rü nibuxmü. Rü yema ngexũgü ga ípatawachigü yexmagũxũ rü tagaãcü nüxũ nixugũgü nax yabuxmũxũ ga yema norü uanũgü ga norü daiwa yema

ixũ. Rü nüma ga yema ngexũgũ rü nanade ga yema norü uanügiarü yemaxũgũ ga nüxna yéma yabuxmüxũ rü nügiamaxã nayatoye. Rü norü uanügiarü ngaxãeruũgiamaxã nügi ningaxãêgũ. Rü namaxã naxãxünegü rü nhama wüxi i muxtucu i naxpexátümaxã tüxünexürüxũ nixĩgũ. 14Rü yexguma Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü yabuxmüxêêgu ga tóru uanügi rü guma maxpüne ya Charumúçax nibuxmü, notürü gáuxũ yexma nayi. 15Rü namáxchanexüchi ya yima maxpüne ya Bacháũ. Rü nataxpexegü rü nadauxũguxüchi. 16Rü pemax, Pa Maxpünegü ya Máchanexüchigünex çrü tüxcüü auxächiãcü nüxũ perüdaunü ya yima maxpüne ya Chiáũ ya Tupana nagu ächiüchaxüne? Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngéma tá nangexmaecha. 17Rü nüma ya Tupana rü guxünema ya nawexũmaxã Chinaíarü maxpünewa ínaxüxü nax napata ya Chiáũwa ngexmanewa naxüxüçax. 18Pa Tupanax, rü ngêxguma Chiáũ ya maxpünegü cuxínagügu rü cugüwe cuyagagü i ngéma ícuyauxüxü i curü uanügi, rü natanüwa cunayaxu i diêru. Rü woo i ngéma tama cuga ñüechaxüxü rü cuxmexwa nügi nangexmagüxêxê. 19Cumexechi, Pa Cori Pa Torü Tupana i Torü Maxêxêêruxüx. Rü wüxichigü i ngunexügu rü toxü curtingüxêxê. 20Rü nüma ya tóru Tupana rü tüxü maxêxêêcü nixĩ. Rü nüxü natauxcha nax yuwa tüxü ínanguxüxêxêxü. 21Rü nüma ya Tupana rü tá nanamateeru i ngéma norü uanügi i tama nüxü rüxoechaxüxü i norü chixexügi. 22Rü nüma ya Tupana

rü nhanagürü: “Pa Iraéutanüxüx, rü chama rü tá pexü chamupetütanüamaxü i Bacháũanewa nax nawa pengugüxüçax i perü naane i már i mátamaxücutüwa ngêxmaxü. 23Rü ngéma rü tá pegü piwaiecutüxêxê nagümaxã i perü uanügi. Rü perü airugü rü tá yimá nagüwa naxaxegü”, nhanagürü. 24Pa Tupanax, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Äêxgacüx, rü cupataxtüwa nüxü tadau i ngéma curü duüxügi i ngéma chocuchimüxü rü cuxü nicuaxüxügi erü nanaxüchigagü nax curü uanügi curüporamaexü. 25Rü ngéma wiyaegüxü rü napexegu naxägi, rü ngéma paxetaxü rü ngémaweama naxägi, rü ngéma paxügi i päderü pagüxü rü ngäxütanügu naxägi. 26Rü guxãma i pema i ngêxma chocuxe çrü nüxü pecuaxüxü ya Cori ya Tupana! Rü guxãma i pema i Iraéutanüxü çrü nüxü pecuaxüxügi! 27Rü Bëyamíchimüxü rü napexewaama naxü, rü ngémaweama naxü i Yudáchimüxü norü äêxgacügümaxã. Rü ngémaweama naxügi i Yeburóuchimüxü rü Nataríchimüxü. 28Pa Chorü Tupanax jinawex i curü pora! çRü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxü ga mexügi ga nüxcüma curü poramaxã cuxüxü! 29Rü yima cupata ya maxpünewa ngexmane i Yerucharéüwa rü togü i nachixüanegüarü äêxgacügi cuxçax ngéma nananagi i ämaregi. 30çRü yima cupatawa yangagi i ngéma cumaxã rüxuanügi xü i nhama dextrnecüçax i wocagi i düraexüchixürüxü ixügi xü! Rü nümagü rü nhama tuirugü i düraexürüxü nachixecüma, rü nhama wocaxacügürüxü nimu. çRü

naxãeexêxê i ngêma duũxũgũ i nori diêruguama rûxĩnũexũ! ;Rũ nawoone i ngêma daigu rûxĩnũexũ! ³¹Rũ ngêma Eyítuanecũãxaru ãêxgacũgũ rû tá cupexewa nangugũ rû ngêma Echiopíacũãxgũ rû tá cuxũ nicuaxũxũgũ. ³²Pa Nhama i Naanewa Ngêxmagũxũ i Nachixũanegũaru ãêxgacũgũx ;rũ nũxũ pecuaxũxũgũ ya Tupana! ;Rũ naxcax pewiyaegũ ya Cori! ³³Rũ nũma rû caixanexũgu nixũ i dauxũgũx i naane i nũxcũma ùxũwa. Rũ ngêma rû tagaãcü nidexa. ³⁴;Rũ nagu perũxĩnũe nax nhuxãcü naporaxũchixũ ya Tupana! Rũ nũma rû guxũma i Iraéutanũxũmaxã inacua. Rũ nori pora rû yauxtũweanexũwa nangu. ³⁵Rũ nũma ya Tupana ya napatawa ngêxmacũ rû naxũũne. Rũ nũma ya Iraéuarũ Tupana rû nanaporaexêxê i nori duũxũgũ rû nũxũ nanatauxchaxêxê nax nori uanũgũxũ naporamaegũxũcax. ;Rũ namexechi ya Tupana!

Aita Tupanacax naxũ erũ taxũ i guxchaxũwa nangexma

69 ¹;Choxũ namaxêxê, Pa Chorũ Tupanax! Erũ ngêmatama nagu changu i taxũ i guxchaxũ. ²Rũ nhama wũxi i ngóxũcharawa rû wáxũrũxũ chixĩ. Rũ taxuguma chayachiãchiéga. Rũ nhama mátamaxũchixũ i dexáwa ingaxgurũxũ chixĩ nax choxũ yachaxêêxũ i poraxũchixũxũ. ³Rũ chama rû dũxwa chipa nax curũ ngũxêêcax íchacaxaxũ. Rũ marũ dũxwa changuxmanaxã. Rũ dũxwa chipaxetũ nax cuxcax ichadawenũxũ, Pa Chorũ Tupanax. ⁴Rũ ngêma natũxcaxma chauxchi aiexũ rû chauyáexũ

narũmumae. Rũ nimuetanũ i ngêma chamaxã rũxuanũãxgũxũ. Rũ nũmagũ rũ naxcax nadaugũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgũchaũxũ. Rũ choxũ nachixewegũ nax chanatãeguxêêxũcax i ngêma tama naxcax changĩxchiréxũ. ⁵Pa Chorũ Tupanax, cuma nũxũ cucuaq nax nhuxãcü tama chauãêxũ chachuáxũ. Rũ ngêmacax taxucũrũwama cupexewa ichayacũxgũ i chorũ chixexũgũ. ⁶Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétiwa Ngêxmacũx, tama chanaxwãxe nax chaugagu ãne yangegũxũ i ngêma chautanũxũ i cuxũ yaxõgũxũ. Pa Torũ Tupanax, rũ tama chanaxwãxe nax chaugagu cuxũ naxoexũ i chautanũxũgũ i noxri nori ngũchaũmaxã cuxcax daugũxũ. ⁷Rũ cuxcax nixĩ ga yaxna namaxã chaxĩnũxũ rũ ãne chingexũ ga yexguma cumaxã nachixegagũgu i ngêma cumaxã rũxuanũãxgũxũ. ⁸Rũ chautanũxũgũpexewa rũ nhama wũxi i to i nachixũanecũãxrxũxũ chixĩ rũ nhama tama choxũ nacuaqgũxũrũũãcü choxũ narũdaunũ. ⁹Rũ chama rũ ngũxũ chinge erũ poraãcü chayanuxũ ya cupata nax taxũema chixexũ nawa ùxũcax. Rũ chauxchaama chanangenagũ i nori guxchigagũ i ngêma cumaxã rũxuanũgũxũ. ¹⁰Rũ ngêxguma cuxcax chaxayuxgu rũ tama chachibũãcũma chayumũxêgu rũ nũmagũ rũ choxũ nacugũe. ¹¹Rũ ngêxguma chorũ ngechaxũchirugu chicuxgu rũ guxũma choxũ narũcutanũxũ. ¹²Rũ duũxũgũ rũ chauchiga nidexagũ rũ ngêma ngãxêxũ rũ chagu nawiyaegũ. ¹³Notũrũ i chamax, Pa Corix, rũ chorũ yumũxêwa rũ cuxna chacaama. Rũ ngêmacax, Pa Chorũ Tupanax ;choxũ rũngũxêxê i

nhuxmax! Rü ngēma choxũ nax
 cungechaũxũgagu j̄rũ choxũ nangãxũ!
 Rü cuma nax guxũguma choxũ
 curũngũxẽxũ, rü chanaxwaxe i
 chauétüwa cuhogü. ¹⁴j̄Rü choxũ
 rüngũxẽxẽ nax tama nagu changuxũcax
 i ngēma chixexũgü, nhama wüxi i
 ãchixũanexũgu inguxgurũxũ! j̄Rü
 naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i
 ngēma chauxchi aiexũ! j̄Rü nüxna
 choxũ ixũgachixẽxẽ i ngēma chorü
 guxchaxũgü i nhama dexá i
 mátamaxũrũxũ ixĩxũ! ¹⁵Rü tama
 chanaxwaxe i ngēma guxchaxũgü choxũ
 narüyexera nhama poraxũchiixũ choxũ
 ichaxẽxũrũxũ. Rü tama chanaxwaxe i
 nagu changu i ngēma guxchaxũ i
 taxũchixũ nhama wüxi ya tupuyuca
 choxũ ítúcuchigurũxũ. ¹⁶Pa Corix
 j̄choxũ nangãxũ! Erü cuma rü chamaxã
 cumecüma rü poraãcü choxũ
 cungechaũ. Rü ngēma nax choxũ
 cungechaxũxũgagu j̄rũ chagu rüxĩnú!
¹⁷Rü chama nax curü duũxũ chixĩxũ j̄rũ
 taxũ i choxũ cuxoxũ! j̄Rü paxa choxũ
 nangãxũ! Erü ãücümamaxũwa changexma.
¹⁸j̄Rü nua naxü rü choxũ rüngũxẽxẽ!
 j̄Rü naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i
 ngēma chamaxã rüxuanũgũxũ! ¹⁹Cuma
 rü nüxũ cucuax nax nhuxãcü chamaxã
 nachixegagũxũ rü chamaxã
 naguxchigagũxũ rü ãne choxũ
 yangexẽgũxũ. Rü cuma nüxũ cucuax
 nax taxacügü yixĩxũ i ngēma chamaxã
 rüxuanũgũxũ. ²⁰Rü ngēma chamaxã nax
 nachixegagũxũ rü poraãcü choxũ
 nangyx. Rü ngēmacax charũmaãchi rü
 changearü poraãx. Rü notũcaxma
 naxcax chadau nax texéaxũ
 changechaũtümũxũxũ rü texé choxũ

taãxẽxẽxũ. ²¹Rü ngēma chauxchi aiexũ
 rü chawemügu nanaxũgü i chãxũrũxũ.
 Rü yexguma chitaxawagu rü wũ ya
 ngúchiãxũchicü choxna naxãgü.
²²Notürü ngēma norü ãna i taxũgü i
 nügümaxã nangõxgũxũ rü namaxã
 ínataãxẽgũxũ rü nhuxmax rü
 chanaxwaxe nax noxrütama
 chixexẽerũxũ yanguxuchixũ. ²³j̄Rü êcü
 yangexetũxẽxẽ rü guxũguma
 yaduxrueparagü! ²⁴j̄Rü êcü curü
 numaxã napoxcue nax ngēmaarü
 poramaxã nayuexũcax! ²⁵Rü
 chanaxwaxe i ngēma ínaxãchiũgũxũwa
 rü wüxi i nachica i chianexũxũ
 cunanguxuchixẽxẽ nax taxúema
 napatagüwa ngëxmagũxũcax. ²⁶Erü
 nümagü rü tũmawe ningëxũtanü ya
 yíxema cuma tũxũ cunaxĩxãchiãxẽxẽxẽ.
 Rü tũxũ nacugüe ya yíxema tũxũ
 nangüe nagagu nax tũxũ cunapĩxẽxẽxũ.
²⁷j̄Êcü poxcumaxã nüxũ naxũtanü
 naxcax i ngēma chixexũ i naxũgũxũ!
 j̄Rü taxũ i nüxũ nüxũ curũngũmaxũ i
 ngēma norü chixexũ! ²⁸j̄Rü ínapiéga
 nawa i ngēma curü popera i curü
 duũxũgüéga nagu ümatũxũ! Rü tama
 chanaxwaxe i ngēma cuga
 ínũxũtanüwa cunangoxégagũxẽxẽ.
²⁹Notürü i chama nax chidãxawexũ rü
 chanaxĩxãchiãxẽxũ j̄rũ choxũ írüdaxẽxẽ
 rü choxũ ínapoxũ, Pa Chorü Tupanax!
³⁰Rü chama rü wiyamaxã tá cuxũ
 chicuaxũxũ rü moxẽ tá cuxna chaxã, Pa
 Tupanax. ³¹Rü ngëxguma wüxi i tuiru
 rüxna wocaxacü cuxcax chiguxguarü
 yexera tá namaxã cutaãxẽ i ngëxguma
 cuxũ chicuaxũxũgu rü moxẽ cuxna
 chaxãxgu, Pa Corix. ³²Rü yíxema
 naxĩxãchiãxẽgũxe rü tá tataãxẽgü i

ngëxguma nüxü tadaugügu nax nhuxäcü
Tupana chamaxä taäxëxü. Rü yíxema
Tupanaçax daugüxe rü tá yexera tüxü
nangúchaü nax nawe tarüxixü. ³³Erü
nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü naxínü
ya yíxema tüxü nataxúxe i túmaarü
ngëmaxügü. Rü tama tüxü naxo ya
yíxema norü duëxëgü ya poxcuexe. ³⁴Pa
Dauxüguxü i Naane, rü Pa Nhama i
Naane rü Pa Már, rü name nixí i
Tupanaxü pecuaxüxügü i pemax rü
guxüma i pewa maxëxü. ³⁵⁻³⁶Erü nüma
rü tá naétüwa nachogü ya Chiáü. Rü tá
nüxü narüngüxëe i norü duüxügü nax
wena táxarü namexëëgüaxüçax ya
Yudátanüxüarü íanegü. Rü yima íane ya
Yerucharéü rü Tupanaarü
duüxügüxacügüarü tá nixí. Rü ngéma tá
namaxë rü tá namaxä inacuaxgü. Rü
guxüma i ngéma Tupanaga ínüexü rü
ngëxma tá naxächíügü.

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëëçax íçaxü**

70 ¹Pa Chorü Tupanax ¡nua naxü
rü choxü íyanguxuchixëxë! Pa
Corix ¡paxa nua naxü nax choxü
curüngüxëëxüçax! ²¡Rü naxãneexëxë i
ngéma choxü imaxgüchaüxü nax
ngémaäcü norü ãneemaxã
yabuxmüxüçax i ngéma chixexü
chamaxã ügüchaüxü! ³Rü ngéma choxü
cugüexü, rü chanaxwaxe i
cunaxãneexëxë. ⁴Notürü guxãma ya
texé ya cuçax daugüxe rü name nixí
nax poraäcü tataãxëgüxü. Rü yíxema
naxwaxegüxe nax túmaétüwa
cuchogüxü rü name nixí i guxügüma
nhatagürügü: “Namexechi ya Tupana”,
nhatagürügü. ⁵Notürü i chama nax

changearü ngëmaxüáxü rü
chanaxüächíäëxü, rü chanaxwaxe i
paxa nua cuxü rü choxü curüngüxëe, Pa
Tupanax. Erü cuma nixí i choxü
curüngüxëëxü rü choxü
íçunguxuchixëëxü nawa i guxchaxügü.
¡Rü paxa choxü rüngüxëxë, Pa Corix!

Wüxi i yaxguaxarü yumüxë

71 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma
nixí i chorü poxüruxü quixixü.
¡Rü tauxü i ãne choxna cuxãxü! ²¡Rü
ëcü chorü uanügüna choxü ínapoxü!
Erü cuma rü quixaixcuma. ¡Rü choxü
nüxü naxínü i chorü yumüxë rü choxü
ínganguxuchixëxë! ³Rü chanaxwaxe nax
chorü tüxchipetaruxü rü chorü
cuxchicaxü rü chorü poxüruxü quixixü.
Rü ngémaäcü taxucürüwa choxü
nimaxgü. Erü cuma nixí i chorü
tüxchipetaruxü rü chorü cuçchicaxü
quixixü. ⁴Pa Chorü Tupanax ¡choxü
ínganguxuchixëxë naxmexwa i ngéma
duüxügü i chixexügü i máetagüxü rü
nuxwaxegüxü! ⁵Yerü yexguma
changextüxügutama cuxü chayaxo yerü
cuma nixí ga aixcuma choxü
curüngüxëëxü rü choxna cudauxü. ⁶Rü
yexguma chauéanuwa chayexmagu, rü
cuma rü woetama marü choxü
curüngüxëe rü choxü cubuxëxë. Rü
ngëmacax i nhuxmax rü guxügütama
cuxü chicuaxüxü. ⁷Rü muxüma i
duüxügü rü chamaxã nabaxächíäxëgü
erü marü chaya. Notürü cuma nixí i
chorü poxüruxü quixixü. ⁸Rü guxüma i
ngunexügügu rü cuxü chicuaxüxüecha,
Pa Tupanax, naxçax i ngéma mexü i
çaxçax cuxüxü. ⁹Notürü nhuxmax
nax yaxguax chixixü rü changearü

poraáxũ |rũ tauxũ i choxũ cuxoxũ, rũ tauxũ i choxũ ícutáxũ! ¹⁰Rũ ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ rũ nũgũ narũngũxẽẽgũ rũ wũxigu nũgũmaxã nãgu narũxĩnũe nãx nhuxãcũ choxũ yamãxgũxũ. ¹¹Rũ nãanãgũrũgũ: “iNãwe pengẽxũtanũ rũ peyayãuxgũ, erũ ya Tupana rũ marũ nũxna nixũgãchĩ rũ taxũetãma ítanãpoxũ!” nãanãgũrũgũ. ¹²Pa Tupanãx |tauxũ i choxna quixũgãchixũ! |Rũ pãxa nua nãxũ rũ choxũ yarũngũxẽxẽ! ¹³|Rũ nãxãneexẽxẽ rũ nadãi i ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchãxũxũ! |Rũ duũxũgũarũ cugũruxũ yaxĩgũxẽxẽ i ngẽma nanãxwãxegũxũ nãx chixexũgu changũxũ! ¹⁴Notũrũ i chama rũ gũxũgũma íchanãngũxẽxẽ nãx choxũ curũngũxẽxẽxũ. Rũ ngẽmacãx yexeraãcũ tá cuxũ chicuãxũxũ. ¹⁵Rũ wũxichigũ i ngunexũgu rũ tá nũxũ chixu nãx cuma quixĩxũ nãx toxũ cumãxẽxẽxũ rũ aixcuma toxũ curũngũxẽxẽxũ. Rũ ngẽma nãx namũxũchixũ i ngẽma mexũgũ i chãuxcãx cuxũxũ, rũ taxucũrũwama gũxũxũ chixu. ¹⁶Pa Corix, gũxũma i duũxũgũmaxã tá nũxũ chixu i ngẽma taxũgũ i mexũgũ i cuxũxũ. Rũ tá chanãxunãgũ nãx cuxicatãma yixĩxũ nãx quixãixcumãxũ. ¹⁷Pa Chorũ Tupanãx, yexgũma changextũxũgũgutãma choxũ cungũxẽxẽ i curũ ore, rũ nhũxmax rũ ta nũxũ chixuchigũama ga yema mexũ ga taxũ ga cuxũxũ. ¹⁸Pa Chorũ Tupanãx |tauxũ i choxna quixũgãchixũ i nhũxmax nãx marũ chayãxũ rũ chapuxeruxũ! Rũ nhũxmax rũ ta curũ porãchigãxũ chixu namãxã i ngẽma nhũxmax maxẽxũ i duũxũgũ nãx nũmagũ rũ ta ngẽma duũxũgũ i tá

ingóetanũxũmaxã nũxũ yaxugũxũcãx. ¹⁹Pa Tupanãx, ngẽma curũ porãchigã rũ curũ mecũmachigã rũ gũxũwama nangũ nhũxmata dauxũgũxũ i naanewa. Rũ cuma rũ cunãxũ i taxũgũ i mexũgũ. Rũ tataxuma ya texẽ ya cumãxã wũxigũxe. ²⁰Rũ woo muxũma ga gũxchãxũgũ rũ íxãchiãẽgũwa choxũ cuxũpetũxẽxẽ, notũrũ wenatãxãrũ choxũ cutããxẽxẽxẽ. Rũ tá choxũ ícurũdãxẽxẽ nãwa i chorũ gũxchãxũgũ, nhãma waixũmũtũũwa írũdãxgũrũxũ. ²¹Rũ noxriãrũ yexera tá chamãxã cutããxẽ rũ wena tãxãrũ choxũ cuporãxẽxẽ. ²²Pa Chorũ Tupana ya Gũxũma i Iraẽuanecũãxgũarũ Tupana ya Üunecũx, rũ cuxcãx tá chãwiyãe rũ chorũ árpãmaxã rũ chorũ árpãxãcũmaxã tá cuxũ chicuãxũxũ. Erũ aixcuma cuyãngũxẽxẽ i gũxũma i ngẽma nũxũ quixũxũ. ²³Rũ ngẽmaãcũ taãxẽãcũma chãuxãmaxã tá cuxcãx chãwiyãe, rũ chãuxãxẽ i wena ícurũdãxẽxẽxũmaxã tá cuxũ chicuãxũxũ. ²⁴Rũ chorũ conũ rũ gũxũma i orãgu tá nũxũ nixu nãx cuma rũ íxãixcumãcũ quixĩxũ. Erũ ngẽma duũxũgũ i nãxwãxegũxũ nãx chixexũgu changũxũ rũ nhũxmax rũ ãne ningegũ.

Yumũxẽ i ãẽxgãcũcãx íxĩxũ

72 ¹⁻²Pa Tupanãx |nũxna nãxã ya ãẽxgãcũ i cuãx nãx cuxrũxũ mexũgu nãxĩnũxũcãx rũ aixcumãcũ nãx yixĩxũcãx, nãx ngẽmaãcũ meã namãxã ínacũãxũcãx i curũ duũxũgũ rũ tũxũ nangũxẽxẽxũcãx ya yĩxema gũxchãxũwa ngẽxmagũxe! ³Rũ chanãxwãxe i cunãbacãxẽxẽ i ngẽma nanetũgũ i mãxpũneãnewa ngẽxmagũxũ nãx ngẽmaãcũ nataãxẽgũxũcãx i duũxũgũ rũ meã namãxẽxũcãx. ⁴Rũ chanãxwãxe i

nüma ya ãëxgacü rü mea tümamaxã inacuax ya yíxema ingearü ngëmaxüãxgüxe, rü tüxü narüngüxëe ya tümamaxügü ya yíxema tüxü nataküxe, rü napoxcueã i ngëma chixri norü puracütanüxümaxã icuaxgüxü. ⁵Rü ngëmaãcü ya yimã ãëxgacü rü guxügütãma cuxü namuü rü cuga naxínü ngëxgumarüxü ya üaxcü rü tauemacü rü guxügüma nangexmagüechaxürüxü. ⁶Rü chanaxwaxe nax yimã ãëxgacü rü meama guxüma i norü duüxügüxü nangüxëxü nhama pucü i guxüma i nanetügü meama iwainecüxëcürüxü. ⁷Rü nüma ãëxgacü yixüyane rü chanaxwaxe nax guxüma mea ixüxü rü guxü i ngunexügu nax natakuxüma i chixexü rü nu. ⁸Rü nüma rü name nixí i namaxã inacuáxü i guxüma i naane i léstearü taxtüwa inaxügü rü nhuxmata oéstearü márwa nangu. Rü ngëmaãcü i norü naane rü taxtü ya Eufátewa tá inaxügü rü naane íyacuáxüwa tá nangu. ⁹Rü ngëma ãëxgacüarü uanügü i chianexügu áchiügüxü rü name nixí i yimã ãëxgacüpepewa nügü nangexmagüxëxë rü naga naxínüe. ¹⁰Rü ngëma Tárchiaanearü ãëxgacü, rü Capaxügüarü ãëxgacü, rü Chabáanearü ãëxgacü, rü Chébaanearü ãëxgacü, rü name nixí i guxüma i ngëma ãëxgacügü rü torü ãëxgacüxütawa nanana i norü ámaregü rü diërugü. ¹¹Rü guxüma i nachixüanegüarü ãëxgacügü, rü name nixí i torü ãëxgacüpepexegu nacaxápüxügü. Rü guxüma i ngëma nachixüanegüarü duüxügü, rü name nixí i torü ãëxgacümexëwa nangexmagü. ¹²Erü nüma ya yimã

ãëxgacü rü tá tüxü ínapoxü ya yíxema ngearü ngëmaxüáxe ya nüxna caxe. Rü yíxema taxúema tüxü rüngüxëxëxe rü nüma tá tüxü narüngüxëe. ¹³Rü yíxema tama tügü icuaxüxügüxe, rü tá nüxü tangechaütümüxügü. Rü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü tá tüxü ínapoxü. ¹⁴Rü tá tüxü ínangüxüxëxë naxmëxwa i ngëma chixri tümamaxã icuáxü rü tüxü daixü. Erü ngëma tümaarü maxü rü naxçax rü namexechi. ¹⁵¡Namaxü ya yimã ãëxgacü! ¡Rü nüxna penaxã i ngëma Chabáanearü úru! ¡Rü guxügüma Tupanapexewa naxçax peyumüxëgü! ¡Rü name nixí i guxügüma mexü nüxü naxüpetü! ¹⁶¡Rü toxü rüngüxëxë, Pa Tupanax, nax toxü yaxoxochixüçax i torü trígugü rü toxü nabacaxüçax i torü tríguncügü i maçpúneanewa ngëxmagüxü! ¡Rü namuxëxë i norü o ngëma Líbanuanewa ngëxmagüxü i nanetügürüxü! ¡Rü nhama maxë i naanegüwa rüxügüxürüxü yamuxëxë i duüxügü i torü íanegüwa! ¹⁷Rü chanaxwaxe nax guxügüma mea yimã ãëxgacüchiga yadexagüxü i duüxügü. Rü name nixí i guxügüma duüxügü nüxü nacuáchiga nhama üaxcü guxügüma íbáxixürüxü. Rü chanaxwaxe nax guxüma i nachixüanecüãxgü i duüxügü nayauxgüxü i norü ngüxëe rü ngëmaãcü guxüma i ngëma nachixüanecüãxgü nüxü icuaxüxügüxü. ¹⁸¡Namexechi ya Cori ya Tupana ya tórü Tupana íxíci. Rü nüxicatama nixí i naxüáxü i ngëma mexügü i taxügü i norü poramaxã naxüxü. ¹⁹Rü name nixí i guxügüma nüxü ticuaxüxügü erü namexechi. Rü tanaxwaxe nax guxüma i nhaa naane rü namaxã napaxü i norü

üüne. Rü ngēmaācü yixĩ. ²⁰Rü nuxã nixĩ i yagũxũ i norũ yumũxēgũ ya Dawĩ ya Yeché nane.

Tupanaarũ mecũmachiga

73 ¹Rü Tupana rü namaxã namecũma i ngēma Iraéutanũxũ i mexũgu rũxĩnüexũ. ²Rü chama rü chiwĩxĩchi rü wixgutaax nagu changu ga yema chixexũ. ³Yerũ chixauxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarũ ngēmaxũãxgũxũ i ngēma duũxũgũ i nügũ icuaxũxũgũxũ rü chixexũ ügũxũ. ⁴Rü ngēma duũxũgũ rü tama nagu narũxĩnüe tá nax nayuexũ erũ naporae rü taxuxũma nüxũ naxüpetũ. ⁵Rü taguma ngúxũ ningegũ rü taguma toxguãxgũrũxũ nangearũ diéruãxgũ. ⁶Rü ngēma nax nügũ yacuaxũügũxũ rü norũ ngaxãëxũrũxũ nayaxĩxēgũ. Rü ngēma dai nixĩ i guxũguma naãxēwa ngēxmaechaxũ. ⁷Rü norũ ngũmaxã naxetũgũ rü nanayigũ, rü ngēma norũ chixexũ i nagu naxĩnüexũ rü nangupetũxũchiamã. ⁸Rü Tupanaxũ nacugüeäcũma chixexũ namaxã nixugüe. Rü chixexũmaxã rü maxmaxã duũxũgũxũ naxãxũnegũ. Rü nügũ yacuaxũügũäcũma nidexagũ. ⁹Rü chixri dauxũgũxũ i naanechiga nidexagũ rü ngextã ínaxĩxũwa rü norũ ngēmaxũgũmaxã nügũ nicuaxũxũgũ. ¹⁰Rü ngēmacax i nümaxũ i Tupanaarũ duũxũgũ rü düxwa nawe narũxĩ rü naga naxĩnüe rü nanayauxgũ i norũ ore i nüxũ yaxugüexũ. ¹¹Rü ngēma duũxũgũ i chixexũ rü nügũmaxã nhanagürtügũ: “Nũma ya Tupana rü taxũtãma nüxũ nacuax i ngēma ixũgũxũ. Rü yimã guxãétũwa ngēxmacũ rü taxũtãma nüxũ

nacuaxama”, nhanagürtügũ. ¹²Rü dücax i ngēma duũxũgũ i chixri maxẽxũ nax nhuxãcü taãxëäcũma yamuxëëãxũ i norũ ngēmaxũgũ! ¹³Rü ngēmacax i chamax rü düxwa nagu charũxĩnü rü notũçaxmamare nixĩ nax mea chamaxũxũ rü chaugũna chadauxũ nax tama chixexũ chaxũxũçax. ¹⁴Erũ nhuxmax nax Tupanawe charũxũxũ rü taxuwama choxũ name. Erũ guxũ i ngunexũgu rü ngúxũ chinge rü guxchaxũgũ choxũ nangupetũ. ¹⁵Notürũ, Pa Tupanax, rü ngēxguma chi ngēma nüma nagu naxĩnüexũgu charũxĩnügu rü chama rü chi naechita chixri chamaxũ i curũ duũxũgũ. ¹⁶Rü yexguma ga chama rü pora chaxũ nax nüxũ chacuáxũçax nax tũxcũĩ i ngēma chixri maxẽxũ rü poraäcü namuarũ ngēmaxũãxgũxũ notürũ ngēma yaxõgũxũ rü ngúxũ yangegũxũ. Notürũ choxũ naguxcha nax nüxũ chacuáxũ. ¹⁷Notürũ yexguma cupatagu chaxũcũxgu, Pa Tupanax, rü yexguma nixĩ ga nüxũ chicuaxãchixũ nax ngextã tá naxĩxũ i ngēma chixexũ ügũxũ. ¹⁸Rü cuma rü marũ nüxũ quingex nax ngēmaäcü norũ chixexũgu nayixũçax rü ngēxma yanaxoxũçax i norũ guxũma. ¹⁹⁻²⁰Rü ngürũächimare tá narũxo. Rü norũ muũmaxã tá nayue. Rü ngēxguma cumax, Pa Corix, ícurũdaxgu nhama wũxĩe pewa írũdaxũrũxũ, rü cuma rü tá nüxũ cuxo erũ tama aixcuma mea cupexewa namaxë. ²¹Rü noxri ga chama rü chixãũxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarũ ngēmaxũãxgũxũ i ngēma chixexũ ügũxũ, rü poraäcü chauãëwa nangux. ²²Yerũ wũxi ga ngēãëmarexũ chixĩ ga yexguma rü tama chauãëxũ

chacuax. Rū cupexewa, Pa Tupanax, rū nhama wüxi ga naeürüümare chixi. ²³Notürü i chama rū guxũguma cugu charüxinü. Rū chorü tügünemexëgu cuyayauxâchi. ²⁴Rū ngëma curü ucuxëmaxâ choxũ icuyarüwexâchixëxë. Rū wüxi i ngunexũ rū taãxëácüma tá choxũ cuyaxu i dauxũguxũ i naanewa. ²⁵¿Rū texë tixi ya chamücü i dauxũguxũ i naanewa? Rū cuma nixi, Pa Tupanax. Rū cuxicatama nixi i chacuxwaxexũ i nhama i naanewa rū taxuxũma i to. ²⁶Rū nhama i naanewa rū guxũma i nhaa chaxune rū inayarüxo, rū ngëma chorü pora rū nhaxtüwa naxü. Notürü i cumax, Pa Tupanax, rū guxũgutáma chorü Tupana quixi. Rū cuma nixi i choxũ cuporaxëxũ i chorü maxüwa. ²⁷Rū ngëma duũxũgü i cuxna ixigachixũ rū tá nayue. Rū tá icuyanaxoxëxë i ngëma tama aixcuma cuga inüexũ. ²⁸Notürü i chamax rū yexeraácü tá cuxna changaixcama. Erü ngëma nixi i chauxcax rümemaexũ. Rū cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rū chorü poxüruxũ quixi. Rū ngëmacax tá nüxü chixuchiga i guxũma i ngëma chauxcax cuxüxü.

**Yumüxë i nawa naxcax inacaxaxü
nax norü uanügümexëwa
inanguxũxũcax i Tupanaarü
duũxũgü**

74 ¹Pa Tupanax, toma nax curü duũxũgü nax tixigüxũ, rū ¿tüxcüü toxü ícuwogüxüchi? ¿Rü tüxcüü tomaxâ cunu? ²¿Rü nüxna nacuxâchi i curü duũxũgü ga woetama nüxcüma cudexü! Rū yemagü nixi ga norü uanügümexëwa ícunguxũxëxũ nax curü duũxũgü yixigüxũcax. ¿Rü

nüxna nacuxâchi ya yima maxpüne ya Chiáü ga nagu cuxâchixüne! ³¿Rü nua naxü rū íyadau ya daa curü íane nax guxũwama nagu napogüene! Rū yema curü uanügü rū cupatawa rū nagu napogüe ga guxũma ga taxacü yéma yexmagüxü. ⁴Rü nhuxmax i ngëma curü uanügü rū noxrütama wiyaegügu nawiyægü nawa ya cupata erü marü narüporamaegü. Rū yimá norü woneragü rū ngëma nanawãxnagügu. ⁵⁻⁶Rü nhama naixnecüwa üxü imaxürüxü rū nagu namagüe rū nagu napogüe ga guxũma ga norü merüügü ga guma cupata. ⁷Rü guma cupata ga üünene rū nagu nanangixgü rū nayawaxëëgü. Rū yemaacü nanachixexëëgü ga guma cupata. ⁸Rü ngëma torü uanügü rū nagu narüxinüene nax noxtacüma toxü nadaixüchixü. Rū torü íanegüwa rū ínanagu ga torü ngutaquxepataügü ga nawa cuxü ticuxüügüne. ⁹Rü nhuxmax rū marü nataxuma ya cupata rū nataxuma i curü orearü urügü. Rū tama nüxü tacuax nax nhuxgu tá nangupetüxü i nhaa guxchaxü i toétüwa ngëmaxü. ¹⁰Pa Tupanax ¿nhuxguxüratáta nixi i nüxü nachauxexü i ngëma torü uanügü nax chixri tomaxâ nachopetüxü? ¿Rü ngëxgumarüxü ta rū nhuxguxüratáta nixi i nüxü nachauxexü nax cumaxâ chixexü yaxugüexü? ¹¹¿Rü tüxcüü tama ícunawéxchaxü i curü pora? ¿Rü tüxcüü ngëma nüxü cudawenümare? ¹²Rü nüxcümacürüwatama rū cuma nixi ga torü ãëxgacü quixixü. Rū nhama i naanewa rū muxũma ga ãëxgacügüxü curüporamae. ¹³Rü cuma rū curü poramaxâ cuyayauxye ga már-arü dexá.

Rü yema ngoxogü ga márwa yexmagüxü rü cunadaieru. ¹⁴Rü yema ngoxo ga taxüchixü ga márcüâx rü cuyama_xerü. Rü yema aigü ga dauxchitacüâxna cunaxã nax nawemü yixixüçax. ¹⁵Rü cuma nixi ga cungóexêexü ga dexáarü baibeane_güxü rü natügü. Rü cuma nixi ga cuyapagüxêexü ga natügü ga noxri taguma ngearü dexá_xgüxü. ¹⁶Rü cuma nixi ga cuxüxü ga ngunexü rü chütaxü. Rü yimá tauemacü rü üaxcü, rü cuma nixi ga namagu cuyaxüxêechigüxü ga wüxichigü. ¹⁷Rü cuma nixi ga cuxunetaxü ga ngextã tá yacuáxü ga naane. Rü cuma nixi ga cungoxêexü ga mucü rü taunecü. ¹⁸Pa Corix i_tauxü i nüxü icurüngümaxü i nhuxäcü ngëma curü uanü_xgü cumaxã chixexü yaxugüexü! iRü dücax i ngëma duü_xügü i tama naãxêxü cu_xgüxü rü nhuxäcü chixri cuchiga nidexagü! ¹⁹iRü tauxü i toxü curüngümaxü! Erü muxtucuxacügürüxü taturae. iRü tauxü i torü uanügü i düraexümexëwa toxü cuwogüxü! ²⁰iRü nüxna nacu_xächi ga yema curü uneta ga torü oxigümaxã cuxüxü! Erü nhuxmax rü nhaa torü nachixüane rü daimaxã nanapã i guxüwama. ²¹iRü tauxü i cunangexrüxü i ngëxguma ngëma duü_xügü i poraexü chixri namaxã chopetügu i ngëma ngearü ngëmaxü_xgüxü! iËcü nüxü natauxchaxêxë nax cuxü yacu_xüügüxüçax i ngëma ngearü diëru_xgüxü rü ngëma ngearü ngëmaxü_xgüxü! ²²iInachi, Pa Tupanax, rü ínapoxü i ngëma cuxçax mexü! iRü nüxna nacu_xächi nax torü uanügü i naechitamare maxëxü rü guxüguma chixexü cumaxã nixugüe! ²³iRü tauxü i

cunangexrüxü i norü guchigagü i ngëma curü uanügü! Erü wüxichigü i ngunexügu rü niyexerachigü i ngëma norü dexa i chixexü.

Tupana rü ä_xgacü ya duü_xügüarü maxüarü ngugüruxü ya mecü nixi

75 ¹Moxë cuxna taxã, Pa Tupanax, moxë cuxna taxã. Rü cuxna nixi i tacaxü i torü yumüxëwa. Rü ngëma mexügü i curü poramaxã cuxüxüchiga nixi i tawiyaegüxü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëxguma nawa nanguxgu i ngëma ngunexü i chama nüxü chaxunetaxü, rü aixcuma tá nüxna chaca i wüxichigü i duü_xü i norü maxüchiga. ³Rü ngëxguma naxi_xächigu i nhaa naane guxüma i norü duü_xügümaxã, rü chatatama nixi i namaxã ichacuáxü nax tama yaxügachixüçax i namaxüwa”, nhanagürü. ⁴Rü chama ya Tupana rü nhachagürü nüxü i ngëma nügü icu_xüügüxü rü ngëma chixexü ügüxü: “iTauxü i pegü íperütägüxü rü pegü pecu_xüügüxü! ⁵iRü tauxü i perü porachiga pidexagüxü! Rü ngëxguma pidexagügu i_rü tauxü i choxü perüyexeragüchaxüxü namaxã i perü cu_x!” nhachagürü. ⁶Rü ngëma tóru ngüxêë rü tama nachixüane_gü i léstewa ngëxmagüxüwa rü_xna ngëma nachixüane_gü i oéstewa ngëxmagüxüwa, rü bai i ngëma nachixüane_gü i súwa ngëxmagüxüwa ne naxü. ⁷Notürü nüma ya Tupana nixi ya aixcuma ä_xgacü ixicü rü nüma nixi i nangugüäxü i wüxíechigüarü maxü. Rü tümáxe rü tüxü naxãneexêxë rü toguxe rü tüxü nicu_xüxü. ⁸Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü naxmexwa nangexma i ngêma cópu i norü nu nawa ngêxmaxũ nhama wüxi ya wífu ya ngúchíaxüchicürüxũ. Rü ngêxguma inabaagu i ngêma norü nu naétü i ngêma duũxügü i chixexũ ügüxũ rü guxũwatáma nangu rü taxuxütáma ninha. ⁹Notürü i chama rü guxũgútáma nüxũ chixuchiga ya yimá Yacúarü Tupana. Rü chorü wiyaemaxã tá nüxũ chicuaxüxũ. ¹⁰Erü nüma rü tá inayanaxoxêxê i norü chixexügü i nügü namaxã yacuaxüüügüxũ i ngêma duũxügü i chixri maxêxũ. Notürü yíxema mexü ügúxe rü nüma rü tá tüxũ nicuaxüxũ.

Tupana rü narüporamae

76 ¹Rü Yudáanewa rü duũxügü ü meama Tupanaxũ nacuaxgü. Rü nüma rü natachigaxüchi i guxüwama i Iraéuanewa. ²Rü yima napata rü Chiáüarü ma xpúnewa nangexma i Yerucharéüarü íanewa. ³Rü yéma nixí ga nagu nabügüxũ ga tóru uanügüarü naxnegü ga poxüruügü rü taragü rü würagü rü chuchigü. ⁴Rü cumax, Pa Corix, rü guxüarü yexera cuxãücumaxüchi! Rü yima ma xpúnegü i guxüguma ngêxmaechanearü yexera quixí. ⁵Rü yema tama cuxü muüechaüxũ rü cuma rü ícunawoxũ. Rü yema nügü írüpörögüxũ rü taxucürüwama taxacü cumaxã naxüe, rü nayuemare. ⁶Rü yema churragü ga cowaruétügu íxũ rü wüxigu norü cowarugümaxã ínayachxgütanüächi rü taxuxüma naxüe ga yexguma nüxna cuhogügux, Pa Yacúarü Tupanax. ⁷Erü cuma rü cuxãücumaxüchi. ¿Rü texé

tapora nax cupexewa itachiamaxũ i ngêxguma cuma tûmamaxã cunuxgu? ⁸⁻⁹Rü dauxügüxũ i naanewatama marü cunaxuegu i curü poxcu namaxã i ngêma chixexũ ügüxũ. Rü ngêmacax i nhama i naane rü niduxrux rü nachianemare i ngêxguma cunaxueguxgu i curü poxcu naxçax i ngêma chixexũ ügüxũ rü ícunanguxüxêëgu i ngêma curü duũxügü i togü chixri namaxã icuaxgüxũ. ¹⁰Rü ngêma norü nu i ngêma cumaxã rüxuanügüxũ rü curü cuaxüxüürüxũ tá nayanguxuchi. Rü woo ngêxguma íxrarüwa nanuegu rü curü ngaxãêruxũ nayanguxuchi i ngêma. ¹¹¡Rü Tupanamaxã ipexunetagü, notürü aixcuma peyanguxêxê i ngêma perü uneta! Rü guxãma i pema ya yimá äücumacüarü duũxügü pexígüxũ rü ¡cú nüxna penana i perü ämaregü! ¹²Rü ngêma äëxgacügü i duũxügümaxã icuaxgüxũ rü nüma ya Tupana rü nanadai. Rü ngêmaäcü nanamuüexêxê i ngêma nachixüanegüarü äëxgacügü.

Naxçax ínicuaxgü nax nhuxãcü Tupana Eyítuanewa ínanguxüxêëxũ

77 ¹Rü tagaäcü Tupanana chaca i chorü yumüxêwa nax choxü naxínüxüçax. ²Rü ngêma ngunexü i guxchaxüwa changexmagu rü Tupanaçax chadau. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxunagüme xêäcüma chütacü chayumüxêxü. Notürü woo ngêmaäcü chayumüxê rü taguma chataxê. ³Rü nüxna chacuaxächi ya Tupana rü chaxaxu. Rü Tupanaarü ngüxêëçax chadau, notürü changechaü erü tama paxa ínangu i norü ngüxêë.

4Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama choxü
 cuyaxtaxêxê. Rü ngêma nax poraäcü
 chanaxixächiaêxü rü taxucürüwa
 chidexa. 5Rü nüxna chacuaxächi ga
 yema ngunexügü rü taunecügü ga nagu
 mexü choxü ngupetüxü. 6Rü nüxna
 chacuaxächi ga yexguma chütacü
 taãxêäcüma chawiyaegu. Rü chauãxêwa
 nagu charüxínü rü chaugüna chaca:
 7“¿Ëxna guxügütáma i nanuxü ya Cori
 ya Tupana? ¿Rü taxütáma êxna wena
 tamaxã nangüxmüxü? 8¿Rü êxna marü
 nüxü narüchau nax tüxü nangechaxüxü?
 ¿Ëxna nüxü narüngümaxüchi ga norü
 uneta ga nüxü yaxuxü? 9¿Ëxna nüxü
 narüxo ya Tupana nax namecümamaxü?
 ¿Ëxna tamaxã nanuxüchi rü ngêmacax
 marü tama nüxü tangechaütümüxügü?”
 nhachagürü. 10Rü ngêma yexera choxü
 ngüxü nixi i ngêxguma nagu
 charüxínüga nax nüma ya Tupana ya
 guxãétüwa ngêxmacü rü marü tama
 noxrirüüäcü tamaxã yixixü. 11Rü chama
 rü tá nüxna chacuaxächi ga yema
 mexügü ga üpa norü poramaxã naxüxü.
 12Rü nagu tá charüxínü ga guxüma ga
 yema naxüxü. 13Pa Tupanax, cuma rü
 cuxüüne rü ngêmacax cunaxü i ngêma
 cuxüxü. Rü nataxuma i taxacü i to i
 tupana i cumaxã wüxiguxü. 14Erü cuma
 nixi ya Tupana ya guxüma i ngêma
 mexü cuxüxü. Rü guxü i
 nachixüãnecüãx i duüxügüpexewa
 cunawex i curü pora. 15Rü ngêma curü
 poramaxã nixi i Eyítuanewa
 ícunanguxüxêxü i curü duüxügü i
 Yacútaagü rü Yúchetaagü. 16Pa
 Tupanax, rü yexguma cuxü nadaxgux ga
 yema már rü cuxü namuü. Rü
 niduxryxchixü woo ínamatamaxüwa.

17Rü yema caixanexügü rü nanapuxêxê.
 Rü dauxüwa rü niduruane rü guxüwama
 naxãemacüane. 18Rü yema cuga ga
 duruanexürüxü ixixü rü buanecü ga
 íxãüxêmacüwa inanaxü. Rü gumá
 ãemacü rü nhama ga naanexü
 nangóonexêxê. Rü naxiãxächi ga nhaa
 naane. 19Rü cuma rü márwaama cuxü
 rü yemaacü cunaxümaxü ga dexá.
 Notürü taxüema nüxü tadau ga
 cucutüchica. 20Rü cunamu ga Moiché rü
 Aróu nax yagagüaxüçax ga curü
 duüxügü nhama carnérugü
 igagüxürüxü.

**Tupanaarü ngüxêê ga nüxcüma
 norü duüxügüçax naxüxü**

78 1Pa Chorü Duüxügüga ;naga
 pexínüe i nhaa ore i pexü
 changüxêxêxü! ;Rü iperüxínüe i nhaa
 pemaxã nüxü chixuxü! 2Rü cuaxruügu
 ixuxü i oreäcü tá pemaxã chidexa. Rü tá
 pemaxã nüxü chixu i ore i êxügüxü ga
 nüxcüma taguma texé nüxü cuáxü.
 3-4Rü yema ore ga marü nüxü ixínüexü
 rü marü nüxü icuáxü ga tóru oxigü
 marü tamaxã nüxü ixugügüxü rü
 taxütáma taxacügüchaxwa itayacux.
 Rü ngêmaäcü i ngêma taweama ügüxü i
 duüxügü tá tóru Corixü nicuáxüxügü rü
 tá naxacügümaxã nüxü nixugü nax
 nhuxäcü naporaxü rü nhuxäcü yema
 norü poramaxã taxü ga mexü naxüxü.
 5-6Rü nüma ga Tupana rü tóru oxí ga
 Yacútanüxüna nanaxã ga norü mugü rü
 namaxã nüxü nixu nax nhuxäcü tá
 namaxêxü. Rü tóru oxigüxü namu nax
 naxacügüxü nangüxêxêxüçax nax
 ngêma naweama ügüxü i nataagü rü ta
 nüxü nacuaxgüxüçax rü nümagü rü ta

naxacügüxũ nangúexêêxũcax. ⁷Yerü nũma ga Tupana nanaxwaxe nax yema tórü oxigüweama ügüxũ ga duũxũgü rü ta nagu nax yaxögüãxũcax nax tama nüxũ iyanangümaexũcax ga yema taxũ ga mexũ ga nüxcüma naxüxũ rü ngêmaãcü naga naxĩnüexũcax i ngêma norü mugü. ⁸Rü yemaacü nanamu ga Tupana yerü tama nanaxwaxe nax yema duũxũgü norü oxigürüxũ yixĩgüxũcax. Yerü nümagü ga norü oxigü rü tama Tupanaga naxĩnie rü tama naãxêxũ nicuax rü tama aixcuma Tupanawe narüxĩ rü tama naxcax namaxê. ⁹Rü yema Efraítanüxũgü rü woo ga nüma rü nixãxne namaxã ga norü würagü rü chuchigü rü tama inaxãgüchaũ ga yexguma nügü nadaixgu, rü norü uanügüchaxwa nibuxmümare. ¹⁰Rü tama nayangüxêëgü ga yema norü uneta ga Tupanamaxã nüxũ yaxugüxũ. Rü yema Tupanaarü mugü rü tama naga naxĩniechaũ. ¹¹Rü nüxũ inarüngümae ga yema mexũgü ga taxũ ga Tupana norü poramaxã napexewa üxũ. ¹²Rü Eyítuanewa ga Choáúanewa rü Tupana rü aixcuma taxũ ga mexũ naxü napexewa ga norü oxigü. ¹³Rü yema már rü nayapoxyexũchixü. Rü nhama naxãtapüxürüxũ nayaxĩxêxê ga yema dexá nax yemaacü paanexũwa yachoũxũcax. ¹⁴Rü ngunecü rü wüxi ga caixanexũ nixĩ ga norü cuaxruxũ ga napexegu ixũxũ. Rü chütacü rü wüxi ga üxüema nixĩ ga norü cuaxruxũ. ¹⁵Rü yema chianexũwa ga ngextá ínataxuxũwa ga dexá rü wüxi ga maxpúnetaüpüxgu naponeta. Rü yema nayagoxũchixü ga dexá rü yemaacü meama naxaxegü ga guxũma. ¹⁶Rü

nümatama nixĩ ga Tupana ga yema maxpúnetaüpüxwa yagóxũchitüxêãxũ ga taxũ ga dexá naxcax ga yema norü duũxũgü. ¹⁷Notürü ga nümagü ga norü duũxũgü rü chixexũ naxügiama napexewa ya yimá guxãétüwa ngêxmacü rü tama naga naxĩniechaũ ga ínachianexũwa. ¹⁸Rü nüxũ naxügümarechaũ, rü yemaçax naxcax ínacagü ga namachi ga nüxũ chixéga. ¹⁹Rü chixri Tupanachiga nidexagü rü nhanagürügü: “¿Ëxna Tupanaaxũ natauxchaxũ nax tüxna naxããxũ i ðna i mexũ i nua chianexũwa? ²⁰Rü aixcuma nixĩ ga Tupana ga nangüxtexêãxũ ga gumá nuta ga taxüchicü. Rü aixcuma yema nayagoxũchixü ga dexá nhama natürüxũ rü ga paanexũ rü nibaxichi. ¿Notürü nüxũ natauxchaxũ nax poü tüxna naxãxũ rü namachi tüxna naxãxũ i yixema nax norü duũxũgü ixĩgüxũ?” nhanagürügü. ²¹Rü yexguma Tupana nüxũ ínügu ga yemaacü nax yadexagüxũ, rü poraacü nanu namaxã ga yema Iraétanüxũgü. Rü yema norü nu rü nhama wüxi ya üxüemarüxũ nixĩ. ²²Yerü ga nümagü rü tama aixcuma Tupanagu nayaxögü rü nagu naxĩnüegu rü tama nüxũ natauxcha nax nüma ya Tupana nüxũ rüngüxêëxũ. ²³⁻²⁴Notürü ga nüma ga Tupana rü caixanexũgüxũ namu nax yema duũxũgüçax nayixêãxũcax ga nawemürüxũ ga poü ga dauxüçüãx ga maná. ²⁵Rü yemaacü Tupanaarü orearü ngerüxü i dauxüçüãxwemü nangõxgü ga tórü oxigü. Rü nüma ga Tupana rü meama nanachibüexêxê. ²⁶Rü Tupana rü norü poramaxã ínangüxêxê ga buanecü ga léstewaama ne üxcü rü buanecü ga

súwaama ne ũxcü, rü poraãcü nibuane. 27Rü Tupana rü gumá buanecügu ínanangugüxêxê ga muxûma ga ngugagü nhama naxnecüxerüxü íxîxü nax namuxüchixü. 28Rü yema duûxügu ínaxâchiüügü Tupana nanayixêxê ga yema muxüchixü ga ngugagü. 29Rü yema nangõxgü rü nhÿxmata mea nüxü yangu. Rü yemaacü nixí ga Tupana ga aixcuma nüxna naxããxü ga yema naxçax ínacagüxü. 30-31Notürü yexguma yexwacax yangugügutama rü naãxwatama nayexmagüyane ga nawemü, rü Tupana norü numaxã nanapoxcue. Rü yema yatügu ga rüporamaegüxüxü nadai. Rü yemaacü nanayuexêxê ga yema rümemaegüxü ga yatügu ga Iraéutanüxü. 32Rü woo nax yemaacü Tupana napoxcuexü notürü wenaxarü chixexü nixüetanüama rü tama aixcuma nagu narüxínüe ga yema taxü ga mexügu ga Tupana norü poramaxã napexewa naxüxü. 33Rü yemaçax nixí ga Tupana ga poxcu ga ãücümáxüchixü naxçax ínanguxêxü, rü noxtacüma nanadai ga muxüma naxüpa ga nawa nax nanguxü ga yema ngunexü ga woelitama nagu nayuexü. 34-35Rü yexguma Tupana napoxcueguama ga yema duûxügu rü yexgumama poraãcü naxçax nadaugü rü naxçax nawoegu. Rü nüxna nacuaçáchie ya yimá Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü ga norü daruxü rü norü poxüruxü íxíci. 36Notürü norü dexawaxicatama nixí i nüxü yaxugüexü nax nawe naxíxü, notürü norü maxüwa rü tama aixcuma ngêmagu narüxínüe. 37Rü taguma aixcuma nawe narüxí rü taguma aixcuma nayanguxêëgu ga norü unetagü ga Tupanamaxã nüxü

yaxugüexü. 38Notürü woo nax yemaacü nax yixígüxü, rü nüma ga Tupana rü nüxü nangechaütümüxügüama. Rü nüxü nüxü inarüngüma ga norü chixexügu rü tama guxüxü nadai. Rü muexpüxcüna ga yexguma namaxã nanuxgu rü yaxna namaxã naxínü rü tama naga naxínü ga norü nu. 39Rü nüma ga Tupana rü nüxna nacuaçáchi nax duûxügümare yixígüxü rü nhama wüxi ya buanecü ya üpetücü rü taguma táegucürüxü nixí i norü maxü. 40Rü muexpüxcüna tama Tupanaga naxínüe rü yema ínachianexüwa rü ngüxü Tupanaxü ningexêëgu. 41Notürü wenaxarü nüxü naxügüxü rü yemaacü poraãcü nanangechaüxêëgu ya yimá Iraéutanüxüaru Tupana ya Üüneci. 42Rü tama nüxna nacuaçáchie ga yema ngunexü ga nagu Tupana norü uanügümexêwa ínanguxüxêëgux. 43Rü nüxü narüngümae ga yema taxü ga mexügu ga Eyítuanewa naxçax naxüxü. 44Rü tama nagu narüxínüe ga yexguma nagüxü yanguxuchixêëagu ga naxtügü, rü nüma ga Eyítuaneciãxgü rü taxucürüwa nawa naxaxegü. 45Rü nüma ga Tupana rü yéma Eyítuaneciãxtanüwa nanamugü ga muxüchixü ga murenügü rü cururugü ga guxüwama namaxã ãanemarexü. 46Rü yema õxmigüxü rü munügüxü nanangõxêxê ga yema Eyítuaneciãxaru nanetügü ga nümatama nawa napuracüexü. 47Rü gáuxümaxã nanadai ga norü nanetügü ga figugü rü úwagü. 48Rü yexgumarüxü ta ga norü wocagü rü norü carnérugü rü nayue ga yexguma gáuxü rü ãêmacü naétügu yixgu. 49Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü norü

numaxã nanapoxcue ga yema duïxũgũ.
 Rũ taxũ ga guxchaxũ rũ ngechaxũ
 naxçax ínanguxêxê. Rũ nanamu ga norũ
 orearũ ngeruũgũ ga dauxũcüãx nax
 nadaiaxũçax ga yema duïxũgũ. ⁵⁰Rũ
 yemaacũ ga nũma ga Tupana rũ tama
 yaxna namaxã naxĩnũ ga norũ nu. Rũ
 yemaçax tama nũxũ
 nangechaũtũmũxũgũ ga yema
 Eyítuanecũãxgũ rũ noxtacũma
 nanayuexêxê. ⁵¹Rũ yema naanewa rũ
 guxũnema ga ípatawachigũ rũ nayamaç
 ga yema Eyítuanecũãx nane ga
 nũxíraxũxũ. ⁵²Rũ Eyítuanewa
 Iraéutanũxũgũxũ ínagaxũ nhama
 carnérugũ naxpũũwa ígaxũxũrũxũ. Rũ
 chianexũwa nanagagũ ga yema norũ
 duïxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. ⁵³Rũ
 yemaacũ meama nũxna nadau nax tama
 yema Eyítuanecũãxũ namuẽxũçax.
 Notũrũ yema norũ uanũgũ ga nawe
 ingêxũtanũxũ rũ yema már-arũ dexã rũ
 naétũ nanagoxũchixũxêxê ga yexguma
 nawe yachoũgu. ⁵⁴⁻⁵⁵Rũ nũma ga
 Tupana rũ yema naane ga nũma nagu
 naxãchiũxũwa nanagagũ ga yema norũ
 duïxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. Rũ nawa
 nanagagũ ga yema maçpũneane ga
 nũmatama nawa ínawoxũãxũ ga yema
 duïxũgũ ga nũxíra yexma ãchiũgũxũ ga
 tama nũxũ yaxõgũxũ. Rũ
 wũxitũcumũchigũxũ nayanu ga yema
 naane. Rũ yemagu nixãchiũgũchigũ.
⁵⁶Notũrũ ga nũma ga yema
 Iraéutanũxũgũ rũ nũxũ naxũgũmare ya
 yimã Tupana ya guxãétũwa ngêxmacũ
 rũ namaxã nanue rũ tama naga
 naxĩnũechaũ ga norũ mugũ. ⁵⁷Rũ yema
 norũ oxigũrũũtama nũxna nixĩgachitanũ
 rũ tama aixcuma nũxũ nayaxõgũ. Rũ

nhama wũxi ya wũra ya wũxũnerũxũ
 nixĩgũ. ⁵⁸Rũ Tupanaxũ nanuxêẽgũ
 namaxã ga yema ãmaregũ ga
 tupanenetagũçax íguxũ. Rũ nũxũ
 nicuãxũxũgũ ga tupanenetachicũnãxãgũ
 rũ yemaacũ Tupanaãewa nananguxêẽgũ.
⁵⁹Rũ yemaxũ nadãxgux ga nũma ga
 Tupana rũ poraãcũ nanu rũ yema
 Iraéutanũxũgũna nixũgachi. ⁶⁰Rũ nũxna
 nixũ ga guma napata ga naxchirunaxçax
 ga duïxũgũtanũwa yexmane ga
 Chĩruwa. ⁶¹Rũ nanayexrũ nax yema
 Iraéuanecũãxgũarũ uanũgũ
 yangegũxũçax ga yema baú ga norũ
 mugũ nawa yexmaxũ. ⁶²Rũ nũma ga
 Tupana rũ poraãcũxũchi namaxã nanu
 ga yema norũ duïxũgũ ga
 Iraéuanecũãxgũ rũ yemaçax norũ
 uanũgũaxũ nanatauxchaxêxê nax
 nadaiaxũçax. ⁶³Rũ norũ ngextũxũcũgũ
 rũ norũ uanũgũ rũ ínanagu rũ yemaçax
 taxucũrũwa nixãtexacũgũ ga yema
 duïxũgũ. ⁶⁴Rũ yema norũ
 chacherdótegũ rũ taramaxã nanadai. Rũ
 naxmaçgũ rũ ta tayue rũ yemaçax
 tataxuma ga yutegũxe ga tũmateçax
 axuxe. ⁶⁵Notũrũ yemawena ga nũma ga
 Cori ya Tupana rũ nhama wũxi i pewa
 ibãxãchixũrũxũ nixĩ. Rũ wũxi i churara
 i wũwĩmaxã poraãxêxũrũxũ nixĩ. ⁶⁶Rũ
 yema namaxã rũxuanũgũxũ
 narũporamae rũ nayabuxmũxêxê. Rũ
 yemaacũ guxũguma nanaxãneexêxê.
⁶⁷Rũ tama nanaxwãxe nax Yũche nane
 ga Efraítanũxũwa ne naxĩxũ ga
 Iraéuanecũãxgũarũ ãẽxgacũgũ. ⁶⁸Rũ
 yemaçax nũxũ naxuneta nax
 Yudátanũxũwa ne naxĩxũ ga norũ
 duïxũgũarũ ãẽxgacũgũ. Rũ nũxũ
 naxuneta ga maçpũne ga Chiãũ nax

gumawa nayexmaxũcax ga napata. ⁶⁹Rü yexma nanaxü ga napata ga máchanene ga dauxüwa nguxüne nax guxũguma ngéma nangexmaechaxũcax nhama i naane ngẽxmaechaxũrũxü. ⁷⁰Rü nüxü naxuneta ga gumá norü duũ ga Dawí ga carnérugüarü daruxü ixĩcü. ⁷¹Rü yemaacü yema carnérugüwe nax ínaxüxüwa nanayaxu nax norü duũxüğü ga Iraéutanüxüğüna nadauxũcax. ⁷²Rü nüma ga Dawí rü meama nüxna nadau ga yema Tupanaarü duũxüğü rü meama Tupana naxwaxexũácüma namaxã inacuax.

**Poraacü ngüxü ningegü yerü
Yerucharéügu napogüe ga norü
uanüğü**

79 ¹Pa Tupanax, ngéma tama cuxü yaxõgüxü rü naxcax ínaxaxüächi ya yima cupata ya üinene rü nanaxãüächixẽ. Rü nüma ya ãane ya Yerucharéü rü nagu napogüe. ²Rü ngéma naxünegü i ngéma aixcuma curü duũxüğü ixĩgüxü rü ngéma nanawogü nax ngémaacü êchawemü rü aigüwemü yixĩgüxücax. ³Rü nhama dexá fibaxũrũxü nixĩ ga gumá nagü ga Yerucharéüarü namagüwa. Rü nataxuma nax texẽ inatãxgüxü. ⁴Rü ngéma nachixüanegü i torü ngaicamána ngẽxmagüxü rü togu nidauxcüraxüğü rü toxü nacugüe. ⁵Pa Cori Pa Tupanax ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü curüchauxü nax tomaxã cunuxü? ¿Rü êxna guxügutáma nhama wüxi ya üxürüxü niyauraecha i ngéma curü nu? ⁶¿Rü êcü namaxã nanu i ngéma nachixüanegü i tama cuxü yaxõgüxü rü taguma yumüxẽwa cuxna cagüexü! ⁷Yerü nümagü nixĩ ga

totanüxü ga Yacútanüxüxü nadaixü rü guxüwama nachixexẽãxü ga tochixüane. ⁸¿Rü tauxü i toguama cuyangutanüxẽxü ga yema chixexüğü ga torü oxigü ügüxü! ¿Rü paxa cuxü tangechaxütümüxüğü! Erü marü toxü narüyexera i nhaa guxchaxüğü. ⁹Pa Tupana ya Torü Maxẽxẽeruxüx ¿rü curü üünegagu rü toxü rüngüxẽxẽ, rü toxü ínanguxüxẽxẽ, rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü! ¹⁰Rü ngéma duũxüğü i tama cuxü yaxõgüxü rü taxucaxma tũxcüü nhanagürüğü: “¿Ngecü nixĩ ya yimá norü Tupana?” nhanagürüğü. Rü nhuxmax rü nüxü tadauxchaü nax nhuxacü tá cunadaixü i ngéma torü uanüğü ga curü duũxüğüxü daixü. Rü woo i ngéma nachixüanecüãxgü i tama cuxü yaxõgüxü rü nümagü rü ta nüxü nadaugüxücax i ngéma cuxüxü. ¹¹¿Rü nüxü naxĩnü i norü axu i ngéma totanüxüğü ipoxcuxü! ¿Rü curü poramaxã ínanguxüxẽeama i ngéma totanüxüğü i dai namaxã naxuegugüxü! ¹²Rü ngéma nachixüanegü i cumaxã guxchigagüxü, Pa Cori Pa Tupanax ¿rü 7 expüxcüna napoxcue! ¹³Rü nhuxüchi i toma nax curü duũxüğü tixĩgüxü rü guxügutáma moxẽ cuxna taxã. Rü torü wiyamaxã guxügutáma gucü ya taunecügügu cuxü ticuaxüxüğü.

**Tupanaarü ngechaücax
ínacagüe**

80 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupana Pa Iraéutanüxüarü Daruxüx, rü cuma nixĩ i carnérugürüüácü Yúchetanüxümaxã icucuaxü. Rü cuma nax ngéma taxre i dauxücüãxchicünaxãgü i

ixãpexátüxüarü ngãxüwa nax curütoxü
 ;rü nüxü naxínü i torü yumüxê! ;Rü
 toxü nangechaxüãcúma mea nüxü
 nadawenü ya Efraítanüxü rü
 Bëyamítanüxü rü Manachétanüxü! ;Rü
 inachi, rü nua naxü nax curü poramaxã
 toxü ícunguxüxêxüçax! ³Pa Torü
 Tupanax ;toxü rüngüxêxê nax
 noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! Rü tanaxwaxe nax
 toxü cungechaxüxü nax ngëmaãcü
 naxmëxwa ítanguxüxüçax i torü
 uanügü. ⁴Pa Cori Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü
 nhuxguxürafátã nüxü curüchaxü nax
 tomaxã cunuxü rü ngëmacax tama toxü
 nüxü cuxínüchaxüxü i torü yumüxêgü?
⁵Rü ngëma namaxã toxü cuxüwemüxü
 rü axu nixí, rü ngëma namaxã toxü
 cuxaxexêxü rü toxgüxüxetü nixí. ⁶Rü
 ngëma nachixüanegü i torü
 ngaicamagüxüarü dauxcüraxüxü toxü
 quixíxêxê, rü ngëma torü uanügü rü
 toxü nacugüe. ⁷Pa Torü Tupanax ;toxü
 rüngüxêxê nax noxrirüütama wüxi i
 nachixüane i poraxü tixígüxüçax! Rü
 tanaxwaxe i toxü cungechaxü nax
 ngëmaãcü naxmëxwa ítanguxüxüçax i
 torü uanügü. ⁸Rü Eyítuanewa toxü
 ícugaxü nhama wüxi i úwa i ngexwacax
 rüxüxü i to i naanewa ngexü rü ngëxma
 yatoxüxüxü. Rü toxçax ícunawoxü ga
 yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü
 nax yema nachica ga nawa
 ícunawoxüxü toxü cumugüxüçax. ⁹Rü
 cunamexêxê ga yema naane naxçax ga
 yema úwa. Rü yema úwa rü mea narüxü
 rü naxãxchumaxã rü guxüwama ga
 yema nachixüanewa rü nimu. ¹⁰Rü
 guma maxpúnegü rü

nanagaxpechitagüxêxê rü yema
 nanetügü ga máchanegü rü ta
 nanagaxpechitaanexêgü. ¹¹Rü yema
 nachacüügü rü guxüwama nangugü rü
 nhüxmata márwa nangugü rü nhüxmata
 natü i Eufrátewa nangugü. ¹²Rü
 nhüxmax, Pa Tupanax ;rü tüxcüü
 cuyawaxêxê i ngëma úwanecüarü
 poxeguxü rü ngëmacax nüxü natauxcha
 i ngëma duüxügü i ngëma chopetüxü
 nax nacauüaxüçax i norü o? ¹³Rü
 ngëma ngüügü rü nanacauümaxügü rü
 ngëma togü i naexügü rü
 nayawacutanügü. ¹⁴Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü toxçax
 natáegu rü dauxüguxü i naanewa toxü
 ínadaawenü! ;Rü wenaxarü toxü nayaxu
 nhama úwa ga ítáxü rü wena
 iyaxuxüxüxü! ¹⁵Rü nhama úwa
 itoxüxüxü rü cuma rü nhaa naanegu
 toxü cumugü. Rü cumatama toxna
 cudau nhama úwa i ngexwacax rüxüxü
 rü igüpúnexüxüxü. ¹⁶;Ëcü curü numaxã
 nadai i ngëma torü uanügü i curü
 duüxügüxü daixü rü üxümaxã
 ínaguxchaxüxü! ¹⁷;Notürü toxü
 rüngüxêxê i toma i woetama toxü
 cuxunetaxü nax curü duüxügü tixígüxü!
 ;Rü toxna nadau i toma ítayaxügüxü
 natanüwa ga yema duüxügü ga
 cumatama nüxü cuxunetaxü! ¹⁸;Ëcü
 toxü rüngüxêxê rü tagutãma cuxna
 tixígachi! ;Rü toxü namaxêxêxê rü
 cuxnaxica tátama nixí i itaçaxaxü i torü
 yumüxêwa! ¹⁹Pa Torü Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;toxü rüngüxêxê
 nax noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! ;Rü toxü
 nangechaxü nax ngëmaãcü torü
 uanügümëxêwa ítanguxüxüçax!

**Tupana rü Iraéutanüxümaxã
namecüma naétüwa i norü
chixexügü**

81 ¹Rü taãxêãcü Tupanaçax
pewiyaegü! Erü nüma nixí i
tüxü naporaexêëxü. ¡Ëcü tagaãcü nüxü
pecuaxüxügü ya yimã Yacúarü Tupana!
²Rü pãdérumaxã rü árpamaxã rü
árpaxacümaxã pegü pepaxpexegüãcüma
pewiyaegü! ³Rü ngêxguma ngexwacax
nangoxgux ya tauemacü ¡rü peyacie ya
cornéta! Rü ngêxgumarüxü ta i
ngêxguma tüema yixíxgu ¡rü peyacie!
Rü ngêma nixí i ngunexü i nagu
naxüchigaxü nax Tupanaxü
icuaxüügüxü. ⁴Erü yema nixí ga mu ga
Yacúarü Tupana Iraéutanüxüna ãxü.
⁵Rü yema nixí ga mu ga Yúchetanüxüna
naxãxü ga yexguma Tupana
Eyítuanecüãxarü ãëxgacüxü
naxãxünegu. Rü chama rü nüxü chaxĩnü
ga wüxi ga naga ga tama nüxü
chacuáxü ga nhaxü: ⁶“Pa
Iraéutanüxügüx, marü pexü
ichaxüxweta rü pexü íchangüxüxê
nawa ga yema puracü ga nagu pexü
nadaixü. ⁷Rü yexguma guxchaxüwa
peyexmagügu ga Eyítuanewa rü choxna
pecagüe, rü chama rü pexü
íchangüxüxê. Rü yema caixanexü ga
duruanexü nawa ínaxüxüwa pexü
changãxü. Rü yexguma Meribáwa
pengugügu rü nataxüxgu ga dexã rü
chama rü pexü chaxümare yerü nüxü
chacuáxchaü ga perü õ. ⁸Pa Chorü
Duüxügüx ¡naga pexĩnie i nhaa chorü
ucüxê i pemaxã nüxü chixuxü! ¡Chierü
chauga pexĩniegux, Pa Iraéutanüxügüx!
⁹Rü tama chanaxwaxe i namaxã

petupanaãxgü i ngêma tama aixcuma
Tupana ixixü rü tama chanaxwaxe i
nüxü pecuaxüxügü i naxchicünãxgü.
¹⁰Rü chama nixí i perü Cori ya Tupana
chixixü ga Eyítuanewa pexü
íchangüxüxêxü. Rü ngêxguma taxacü
pexü taxüxgux ¡rü choxna peca! Rü
chama rü tá pexna chanaxã. ¹¹Notürü i
pema i chorü duüxügü i Iraéutanüxügü,
rü tama choxü ipexĩnie rü tama chauga
pexĩniechaü. ¹²Rü yemacax nixí ga
pexü chayexrüxü nax penaxüamaxüçax
ga perü chixexü rü pema
penaxwaxexüãcüma pemaxêxüçax.
¹³⁻¹⁴Rü yexguma chi chauga pexĩniegu,
Pa Chorü Duüxügüx, rü chi nagu
pexíxgu ga yema pexü chamuxü, Pa
Iraéutanüxügüx, rü chi paxaxüchi
chanaxãneexêxê ga yema pemaxã
rüxuanüãxgüxü rü chi chanapoxcue”,
nhanagürü ga Tupana. ¹⁵Rü ngêma
naxchi aixexü ya Cori ya Tupana, rü norü
muümaxã tá napexegu nayayitanü erü
ngêma norü poxcu rü marü namaxã
naxuegu. ¹⁶Notürü ngêxguma chi norü
duüxügü ya Tupana naga ñniegu rü chi
mexü i trígumaxã nanaxüwemü rü chi
berurewa nayaxaxegüxêxê.

**Ãëxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruüétüwa nangexma ya
Tupana**

82 ¹Rü Tupana ãëxgacü íyixixüwa
i dauxügüxü i naanewa rü
inachí nax poxcu namaxã naxuegüxüçax
i ngêma ãëxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruügü i chixri norü duüxügümaxã
icuaxgüxü. Rü nhanagürü:
²“¡Nhuxgüxüratáta i nüxü perüchaxü
nax chixri duüxügümaxã ipecuáxü rü

ngêma chixri maxêxũétüwaama nax pexügüxũ? ³Rü dücax, rü name nixĩ i nüxũ perüngüxêëgü i ngêma duüxügü i taxucürüwa nügü ípoxügüxũ rü ngêma taxcutagü. Rü êcü nüxũ perüngüxêxê i ngêma ngearü diêruâxgüxũ rü ngêma nüxũ nataxuxũ i norü ngêmaxügü. ⁴¡Rü ngêma chixexũ i duüxügümexêwa ípenanguxüxêxê i ngêma taxucürüwama nügü ípoxügüxũ rü ngêma ngearü diêruâxgüxũ! ⁵Notürü i pemax, Pa ãêxgacügüx, rü tama peãxũ pecuax rü peechitamare pemaxê. Rü ngêmacax nangexma i taxũ i chixexũ i petaniüwa rü ngêma duüxügü i namaxã pecuáxũ rü pemaxã nanue. ⁶Rü chama rü pexũ chaxuxgu rü tupanagü pexügü erü chauxacügü pexügü i chama nax guxãétüwa changexmaxũ. ⁷Notürü i pema rü guxũ i duüxügürüxũ tá peyue. Rü ngexürüüxũ i ãêxgacü i chixri norü duüxügümaxã icuáxürüüãcü tá peyue”, nhanagürü ya Tupana. ⁸Pa Tupanax jêcü inachi rü nüxna naca i norü chixexũchiga i nhama i naanecüâxgü i ãêxgacügü! Erü cuma nixĩ i norü yora quixixũ i guxüma i nachixüanegü.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngüxêëcax ínacagüxũ**

83 ¹Pa Tupanax jtauxũ i curüchianexũ, rü tauxũ i ngêxma curüxãüxmarexũ! ¡Rü nangãxũ i torü yumüxê rü toxũ ínanguxüxêxê! ²¡Dücax i ngêma curü uanügü i cuxchi aiexũ! Rü nümagü rü nananuexêxê i duüxügü nax tama cuga naxínüexũcax. ³Rü nüma rü meama nanangugügü rü naxcax nadaugü nax nhuxãcü tá curü duüxügü i cumatama ícupoxüxüxũ

naporamaegüxũ. ⁴Rü nagu narüxínüie nax nhuxãcü nua toxütawa naxixũ nax toxũ nadaixũcax nax ngêmaãcü itayarüxoxochixüçax rü taxüema nüxũ cuáxüçax i ngêma tochixüaneéga i Iraéu. ⁵Pa Tupanax, cuxcax nügümaxã nangutaquexegü rü wüxigu nügümaxã inaxügagü nax curü duüxügüxũ nadaixüçax. ⁶⁻⁷Rü ngêmaãcü toxçax ínayaxüãchichaũ i ngêma Edóüanecüâxgü, rü Ismaétanüxügü ga Agáchetaagü, rü Moábitanüxügü, rü Gebátanüxügü, rü Amóütanüxügü rü Amaréchitanüxügü rü Firitéutanüxügü, rü Tírucüâxgü. ⁸Rü woo i ngêma Achíriaanecüâxgü rü ngêma Lótanüxügü rü natanügu naxägü. ⁹⁻¹⁰Pa Tupanax jêcü ngêma torü uanügüxũ nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema Miyiáütanüxügü rü ãêxgacü ga Chíchera rü ãêxgacü ga Yabíu ga Chichóüarü ngategu yuxũ ga Eüdüwa! Rü nümagü rü nhuxmax rü waxmüanexũ ga waixümü nixígü. ¹¹⁻¹²Rü ngêma churaragüarü ãêxgacügü i nhuxmax toxçax íyaxüãchichaũxũ ¡rü êcü nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema churaragüarü ãêxgacügü ga Orébe rü Cheébi! ¡Rü nadai i norü ãêxgacügü yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema ãêxgacügü ga Chebá rü Chamúna ga curü duüxügüarü wocachitaxügü nügüxũ yauxgüchaũxũ! ¹³Pa Tupanax, rü ngêma torü uanügü rü tanaxwaxe nax chuchuxüeta i buanecü idixgüxêëxürüxũ cuyaxígüxêxê. ¡Rü nhama naixatü i pagüxũ i buanecü cuenagütanüxürüxũ yaxígüxêxê! ¹⁴⁻¹⁵Rü nhama üxüema i naixnecü íxaxêëxũ rü naguxêëxürüxũ tanaxwaxe i curü

numaxã nawe quingêchigü i ngêma torü uanügü. ¡Rü curü numaxã namuüexêxê!
 16Pa Corix ¡naxãneexêxê i ngêma duüxügü nax ngêmaäcü cuxçax nadaugüxüçax! 17¡Rü êcü naxãneexêxê nax ngêmaäcü guxügutáma naxãneexüçax rü nayuexüçax! 18¡Rü ngêmaäcü tá nüxü nacuaxgü nax cuxicatama yixixü i Cori ya Tupana quixixü rü cuxicatama yixixü i guxãétüwa cungexmaxü i nhama i naanewa!

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changexmaxü**

84 1Pa Cori Pa Tupanax ya Guxãétüwa Ücüx, rü namexechi ya cupata ya üünene. 2Rü poraäcü choxü nangúchaü nax cupataxtügu chaxücuxü. Rü guxüma i chorü taãxêmaxã cuxçax chawiyaechaü Pa Tupana ya Guxüguma Maxücüx. 3Rü woo i chirügü rü togü i werigü rü naxächica i ngêma cupatawa nax ngêxma naxüxchiãxügüxüçax, Pa Chorü Tupana Pa Chorü Äëxgacü ya Guxãétüwa Ücüx. 4Rü tataãxêgü ya yíxema cupatawa ngêxmagüxe rü guxüguma cuxü icuaxüxügüxe. 5Rü tataãxêgü ya yíxema cuxütagu tümaarü ngüxêxü iyangauxe rü yíxema yáxüwa ne íxe nax yima curü maxpúnewa cuxü tayarücuaxüügüxüçax. 6Rü ngêxguma ngêma ngatexü i pachitamaxü i Naxgüxüetügu äëgaxüwa tangupetütanügu rü cuma rü ngêma tá cunamu ya pucü nax ngêmaäcü nayimaxüçax ya burawegü nax ngêma taxaxegüxüçax. 7Rü wüxichigü i ngunexügu rü yexeraäcü tá tiporaetanü.

Rü ngêxguma curü maxpúne ya üünene ya Chiáüwa tangugügu, rü ngêma tá cuxü tadaugü, Pa Tupanax. 8Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacü ya Iraéutanüxügüarü Tupanax ¡rü nüxü naxínü i chorü yumüxê! 9Pa Tupana i Torü Poxüruxüx ¡rü cuxü nangechaxütümüxü ya yimá cuma nüxü cuxunetacü nax Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü yixixüçax! 10Rü ngêma 1,000 i ngunexü i nagu ngextámare changexmaxüarü yexera rü narümemae nixí nax wüxítama i ngunexü cupataxtüwa changexmaxü. Rü narümemae nax cuaxpataarü darüümare chixixü, Pa Tupanax, rü tama chixexü ínaxügüxüwa nax changexmaxü. 11Erü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duüxügüxü nibáixmaxü rü ínanapoxü. Rü yíxema tama naxügüxe i ngêma chixexü rü nüma ya Tupana rü tüxü nangechaü rü tüxü nicuaxüxü rü tama tüxna nanachüxu i norü mexü. 12Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacüx, rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma cugu yaxögüxe.

**¡Wenaxarü toxü rüngüxêxê, Pa
Tupanax!**

85 1Pa Corix, toma nax curü duüxügü i Yacütanüxügü nax tixigüxü rü cuma rü poraäcü tomaxã cumecüma rü wenaxarü toxü cutaãxêxêxê. 2Rü marü toxü nüxü curüngüma i torü chixexügü rü pecádugü ga cupexewa taxüxü. 3Rü yema nax tomaxã cunuxü rü marü ícurüngüxmüxüchi. 4Pa Tupana ya Torü Maxêëeruxüx, rü nhüxmax rü tanaxwaxe i wenaxarü toétüwa cuchogü. Rü tama name i tomaxã cunuecha. 5¡Ëxna

cuyadaxêxê nax guxûgutâma tomaxã cunuechaxû? ⁶¿Rü tama êxna i wenaxarü toxû ícurüdagüxêxê nax ngêmaâcü cumaxã tataâxêgüxûçax i tomax i curü duûxûgü nax tixîgüxû? ⁷Pa Cori Pa Tupanax ;toxû nangechaxû rü toxû ínanguxûxêxê! ⁸Rü nhuxmax rü tá icharüxînú i ngêma nüxû yaxuxû ya Cori ya Tupana erü norü duûxûgü i naga ñnüxêûmaxã tá nüxû nixu nax marü namaxã ínangüxmüxû. Notürü tama nanaxwaxe nax wena norü chixexûçax nawoeguxû. ⁹Rü aixcuma nixî ya Tupana i tüxna nangaicamaxû nax tüxû nangûxêêxûçax ya yíxema naga ñnüexe. Rü ngêmaâcü i ngêma norü üüne rü torü naanewa tá nangexma. ¹⁰Rü ngêxguma Tupana norü duûxûgütanüwa ngêxmagu, rü tá nügü nangechaûgü rü tá nügümaxã nixaixcumagü rü tá nügümaxã inarüngüxmüxe rü tá meama niwexgü i norü maxûwa. ¹¹Rü duûxûgü rü tá nügümaxã nixaixcuma rü ngêma rü guxûwama tá nangox nhama wüxi i nanetü i waixümüwa ngóxürüxû. Rü ngêma nax mea namaxêxû i duûxûgü rü tá ta meama nangox nhama üaxcü i caixanexûpechitawa ngóxürüxû. ¹²Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá pucü ínananguxêxê rü ngêma tórü naanewa rü tá mea narüxügü i tanetügü. ¹³Rü ngêxguma tatanüwa nangexmagu ya Cori ya Tupana, rü tá aixcuma mea naxçax tamaxê. Rü nüma rü tá tüxû narüngüxêê nax nacümagu ixîxû.

Cuxicatama nixî i Tupana quixîxû

86 ¹Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorü yumüxê! Erü poraâcü ngüxû chinge rü guxchaxûwa

changexma. ²¿Rü choxna nadau! Erü chama rü cumaxã chixaixcuma. ;Rü choxû ínanguxuchixêxê! Erü cuma nixî i chorü Tupana quixîxû rü cugu nixî i chayaxôxû. ³¿Pa Cori Pa Tupanax, cuxû changechaxûtümüxû! Erü guxûma i oragu rü chorü yumüxêwa rü cuxna chacaecha. ⁴Pa Corix, chama nax curü duûxû chixîxû ;rü êcü choxû nataâxêxêxê! Erü cumaxã nixî i chidexaxû i chorü yumüxêwa. ⁵Erü cumax, Pa Corix, rü cumecüma rü nüxû ícurüngüma i torü chixexûgü. Rü aixcuma tüxû cungechaû ya yíxema curü ngûxêêçax cuxna caxe. ⁶Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorü yumüxê! ;Rü choxû nangaxû rü choxna naxã i ngêma cuxna naxçax chacaxû! ⁷Rü nhuxmax nax guxchaxûwa changexmaxû, rü cuxna chaca erü cuma rü guxûguma choxû cungaxûga. ⁸Rü nataxuma i to i tupana i cumaxã wüxiguxû, Pa Corix. Rü taxúema tanaxü i ngêma taxû i mexûgü i cuma cuxûxû. ⁹Pa Corix, cuma nixî ga cunangóexêxê i guxûma i nachixüanegü. Rü ngêma nachixüanegü rü tá cuxçax naxî nax cuxû nataxêêgüxûçax rü cuxû yacuaxûüggüxûçax. ¹⁰Erü cuxicatama nixî nax Tupana quixîxû. Rü cuma nixî i nüxû cucuaxûchixû rü cunaxûxü i ngêma taxû i mexûgü i curü poramaxã cuxûxû. ¹¹Pa Corix ;choxû nawex i ngêma cumaxû nax aixcuma nagu chixûxûçax! Rü chanaxwaxe i choxû cunangüchaûxêxê nax cuxû chicuaxüüxûçax. ¹²Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxûma i chorü maxûmaxã tá cuxû chicuaxûxû. Rü guxûgutâma chanataxêxê i cuéga. ¹³Rü nataxüchi i

curü ngechaũ i chauxçax. Rü marü choxna cuyaxũgachixẽxẽ i ngẽma yu nax tama naxmaxũgu chixũcuchixũçax. ¹⁴Pa Tupanax, rü nangexma i nhuxre i duũxũgü i tama cugu rüxinũexũ rü nügu icuaxũxũgũxũ rü máxwaxegũxũ, rü chauxchi aiexũ, rü ngẽma rü choxũ nimaxgũchaũ. ¹⁵Notürü i cumax, Pa Corix, rü Tupana ya mecümacü rü ngechaũwaxecü quixĩ. Rü cuma rü yaxna tomaxã cuxĩnũ, rü poraãcü toxũ cungechaũ, rü guxũguma tomaxã quixaixcuma. ¹⁶¡Rü choxũ nadawenü nax curü duũxũ chixĩxũ! ¡Rü cuxũ changechaxũttimũxũ! ¡Rü pora choxna naxã! ¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũxũgü i choxũ imaxgũchaxũxũ! ¹⁷¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü choxna naxã i wüxi i cuaxruxũ nax ngẽmawa nangóxũçax nax chamaxã cumecümaxũ rü ngẽma chauxchi aiexũ naxãneexũçax i ngẽxguma nüxũ nadaugũgu! Erü cumax, Pa Corix, rü guxũguma choxũ curüngũxẽẽ rü choxũ cutaãxẽxẽxẽ.

**Tupanaarü ãane ya Yerucharéũxũ
nicuaxũxũgü**

87 ¹Rü yima maxpũne ya Chíáũgu nixĩ i naxũxũ ya yima Tupanaarü ãane ya Yerucharéũ. ²Rü nũma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ ya yima ãane guxũnema ya naigü ya Iraéuanearü ãanearü yexera. ³Pa Tupanaarü Ìanex, rü mexechixũ i ore cuchiga nixugü. ⁴Rü natanũwa i ngẽma duũxũgü i choxũ cuaxgũxũ rü nangexma i duũxũgü i Eyítuanegu buexũ, rüexna Babiróniaanegu buexũ, rüexna

Firitéugüanegu buexũ, rüexna Tíruaruü ãanegu buexũ rüexna Echiopíaanegu buexũ. Rü wüxichigü i ngẽmagü rü poraãcü ngẽma ãane i nagu nabuxũmaxã nataãxẽ. ⁵Notürü guxũarü yexera nataãxẽgü i ngẽma Yerucharéũgu buexũ. Erü nümatama ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü nüxũ naxuneta ya yima ãane nax noxrü yixĩxũ. ⁶Rü ngẽma popera i nawa nangoxégagũxũ i duũxũgü, rü Tupana rü tá nüxũ nawüneta i ngẽma duũxũégagü i Yerucharéũgu buexũ. ⁷Rü ngẽma Yerucharéũwa wiyægũxũ rü ngẽma paxetaxgũxũ rü nhanagürügü tá: “Guxũma i chorü taãxẽ rü cuwa nangexma, Pa Yerucharéũx”, nhanagürügü tá.

**Pa Corix çtũxcüü tama choxũ
cucuaxchaxũ?**

88 ¹Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Maxẽeruxũx, ngunecü rü chütaçü rü cuxna chaca nax choxũ curüngũxẽẽxũçax. ²¡Rü choxũ nüxũ naxĩnũ i chorü yumũxẽ, rü choxna naxã i ngẽma cuxna naxçax chacaçaxũ! ³Rü poraãcü taxũ i guxchaxũ chauétü nangu rü nagu charũxinü rü ngẽmamaxã tá chayü. ⁴Rü duũxũgũçax rü marü yuexũtanüwa changexma erü marü nataxuma i chorü pora. ⁵Rü nua yuexũtanüwa choxũ nataxgü. Rü chama rü wüxi i duũxũ i daigu yuxũ rü itáxũrũxũ chixĩ. Rü nhama wüxi i duũxũ i nüxũ cuxoxũ rü nüxũ icurüngũmaxũrũxũ chixĩ. ⁶Rü ngẽma ãxmaxũ i maxmaxũchixũwa choxũ cutax i ngextã ínawaanexũchixũwa. ⁷Rü chauétü cunanguxẽxẽ i ngẽma curü nu.

Rü poraãcü ãücümaxüwa choxü
 cungexmaxëxë nhama dexágu
 inguxgurüxü. ⁸Rü ngëma
 chamücügüãëwa ícunanguxëxë nax
 choxna naxígüxüçax. Rü wüxi i norü
 guxchaxëeruxü choxü quixixëxë. Rü
 nhama wüxi i poxcuxü i taxucürüwama
 inhaxürüxü chixí. ⁹Rü ngëma nax
 poraãcü chaxauxechaxügagu rü düxwa
 chixoxetü. Rü guxüma i ngunexügu rü
 cuxçax chaxunagümejëácüma cuxna
 chaca, Pa Corix, rü auxácüma cumaxã
 nüxü chixu i chorü guxchaxü. ¹⁰¿Rü
 taxacüwa i choxü namexü i ngëma taxü
 i mexügu i curü poramaxã cuxüxü ega
 marü chayuxgu? ¿Rü nhuxãcü i wüxi i
 yuxü rü moxë cuxna naxã? ¹¹Rü
 ngëxguma chayuxgu rü axmaxüwa
 changexmagu ¿rü nhuxücürüwa
 duüxügümaxã nüxü chixu nax nhuxãcü
 quixaixcumaxü rü toxü cungechaxüxü?
¹²Rü ngëma yuexütanüwa i ngextã
 ínaxëanexüwa ¿rü tayíxemaxü ya texé
 ya nüxü ixuxe nax quixaixcumaxü rü
 taxü i mexügu cuxüxü? ¹³Notürü i
 chamax, Pa Corix, rü cuxna nixí i
 chacaxü rü guxüguma i paçmama rü
 cumaxã nixí i chidexaxü. ¹⁴¿Rü tüxcüü
 nixí i choxü cuxoxü, Pa Corix, rü tüxcüü
 nixí i chauxchaxwa iquicúxü? ¹⁵Rü
 changextüxügücürüwatama rü
 guxchaxüwa changexmaecha rü
 ngëmamaxã wixguxuchi chayü. Rü
 poraãcü yaxna namaxã chaxínü ga
 yema guxchaxügu ga cuma chauxçax
 ícunguxëxëxü. Rü nhuxmax rü düxwa
 marü tama namaxã chapora. ¹⁶Rü
 ngëma curü nu i ãücümaxü rü marü
 chauétüwa nangu rü choxü
 narüporamae. ¹⁷Rü guxü i oragu rü

ngëma curü nu rü choxü ínayëguãchi
 nhama wüxi ya tacü ya mucürüxü. ¹⁸Rü
 cuma rü marü choxna cuyaxígachixëxë i
 guxüma i ngëma chamücügu rü yema
 üpa namaxã chaxãmücüxü. Rü
 nhuxmax rü ngëma ëanexüxícatama
 nixí i namaxã chaxãmücüxü.

Tupana rü Dawímaxã ínaxuneta

89 ¹Pa Corix, guxügütama chorü
 wiyæwa nüxü chixu nax cuma
 rü cumecümaxüchixü. Rü guxügütama
 duüxügümaxã nüxü chixu nax cuma rü
 aixcumacü quixixü. ²Rü tá namaxã
 chanacaean nax cuma rü guxüguma
 toxü cungechaxü, rü ngëma nax
 quixaixcumaxü rü taguma naxüchicüü
 nhama dauxüguxü i naane taguma
 üchicüüxürüxü. ³Rü cuma rü gumá curü
 duüxü ga cumatama cuyaxücü ga
 Dawímaxã ícunaxuneta rü nhacurügu
 nüxü: ⁴“Rü tá cutaagümaxã chanaxuegu
 nax nümagü tá yixixü i guxügütama
 cuchicüxü ãëxgacügu yixígüxü i
 Iraétanüwa”, nhacurügu. ⁵Pa Tupanax,
 guxüma i ngëma dauxüwa ngëxmagüxü
 rü cuxü nicuaxüxügü naxçax i ngëma
 taxügu i mexügu i curü poramaxã
 cuxüxü. Rü ngëma curü orearü
 ngeruügu i dauxücüãx rü tá cuxü
 nicuaxüxügü erü aixcumacü quixí. ⁶Rü
 nataxuma i taxacü i woo i dauxügüxü i
 naanewa i cumaxã wüxigüxü, Pa Cori
 Pa Tupanax. ⁷Erü cuma rü Tupana ya
 poracü rü ãücümacü quixí. Rü curü
 orearü ngeruügu i dauxücüãx rü cuxü
 ínachomaeguãchi. ⁸Pa Cori Pa Tupana
 ya Guxãétüwa Ngëxmacüx, rü guxüma i
 pora rü guxüma i ore i aixcuma íxixü rü
 cuwa ne naxü. Rü nataxuma i taxacü i

cumaxã wüxiguxũ. ⁹Rü cuma rü namaxã icucuax i ngêma már i ãücümãxũ rü ícuyachachixêxê i norü yuape ya taxüchicü. ¹⁰Rü cuma rü cunanguxêxê ga Eyítuane nhama wüxi i churara i poraxũ i daigu yuxürüxũ. Rü cuchacüxi ya poraxüchinemãxã cunawoone i ngêma cumaxã rüxuanügüxũ. ¹¹Rü ngêma dauxügüxũ i naane rü nhama i naane rü cuxrügü nixĩ erü cumatama nixĩ i cunaxüxũ rü cunangoxêxũ namaxã i guxũma i ngêma nawa ngêxmagüxũ. ¹²Rü cuma nixĩ i cunangoxêxũ i nórchí rü sú. Rü yima maxpúnegü ya Tabú rü Ermóü rü ngêma cuéga taãxêácü nãgu nicagüxũ. ¹³Rü yima cuchacüxi rü naporaxüchi. Rü yima curü tügünechacüxi rü napora rü yimamaxã nüxũ curüporamae i ngêma cumaxã rüxuanügüxũ. ¹⁴Rü ngêxguma curü tochicaxũwa curütoxgux nax cunangugüxũçax i wüxichigü i duüxũarü maxũ, rü guxũma wüxiguraxũãcúma cunangugü rü aixcuma nawexgu i ngêma namaxã cuxueguxũ i wüxichigü. Rü cuma rü aixcuma ngechaxũwaxecü rü íaixcumacü quixĩ. ¹⁵Pa Corix, nataãxêgü i ngêma duüxũgü i nüxũ cuãxũ nax taãxêácü cuxũ yacuaxüüügüxũ rü aixcuma curü oregu namaxêxũ nax ngêmaãcü curü ngóonexũwa nangexmagüxũ. ¹⁶Rü nataãxêgü i ngêma curü duüxũgü i guxüguma cumaxã taãxêgüxũ rü naxçax daugüxũ nax cucümagu naxixũ. ¹⁷Rü aixcuma nixĩ i curü duüxũgüarü poraxêêruxũ quixixũ rü cuma nixĩ i nüxũ curüingüxêxũ nax cucümagu naxixũçax. Rü ngêma yexeraãcü nax tiporaetanüxũ

rü curü ngüchaũgagu nixĩ. ¹⁸Rü nüma ya Cori rü tóru poxürüxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tóru ãêxgacü ya üüneçü i yixema i Iraéutanüxũ nax ixigüxũ. ¹⁹Rü nüxcúma rü curü duüxũgüxũ nüxũ cudauxêxê i êxügüxũ rü yemaacü namaxã quidexa, rü nhacurügü nüxũ: “Chama rü nüxũ chaxuneta i wüxi i chorü duüxũ i poraxũ rü guxãétüwa chanangexmaxêxê rü poraãcü nüxũ charüingüxêê. ²⁰Rü nüma nixĩ ya yimã chorü duü ya Dawí. Rü yexguma chorü chíxũ i üünexũmaxã chanabaerugu rü nüxũ chaxuneta nax chorü duüxũgüarü ãêxgacü yixixũçax. ²¹Rü chama rü guxügutãma nüxũ charüingüxêê rü chorü poramaxã tá chanaporaxêxê. ²²Rü ngêma namaxã rüxuanüãgüxũ rü taxütãma naxçax ínayaxüãchi. Rü ngêma chixri maxêxũ rü taxütãma nüxũ narüporamaegü. ²³Rü ngêma namaxã rüxuanüãgüxũ rü chama rü tá nãgu chayanaxoxêxê rü tá nüxna chayaxígachixêxê. Rü tá chanadai i ngêma naxchi aiexũ. ²⁴Rü chama rü poraãcü tá nüxũ changechaũ, rü namaxã tá chixaixcuma. Rü tá yexeraãcü chayaporaxêêchigü. ²⁵Rü chama rü tá aixcuma nüxna chanaxã i pora nax namaxã inacuáxũçax i ngêma naane i Már i Mediterániüwa ixügüxũ rü nhüxmata natü i Eufrátewa ngxü. ²⁶Rü nüma rü tá nhanagürü choxũ: ‘Cuma nixĩ i chaunatü quixixũ rü chorü Tupana ya choxũ ípoxüctü rü choxna daucü quixixü’, nhanagürü tá. ²⁷Rü chama rü nhama chaune ya yacürüxũ tá namaxã chixĩ. Rü guxũma i nachixüanegüarü ãêxgacügüétüwa tá chanangexmaxêxê. ²⁸Rü ngêma chorü ngechaũ rü guxügutãma naxütawa

nangexma. Rũ yema chorũ uneta ga namaxã nũxũ chixuxũ rũ tagutãma inayarũxo. ²⁹Rũ ngẽma nataagũ rũ nachicũxũ guxũgutãma nũxĩ Iraeuanecũãxgũarũ ãẽxgacũgũ nixĩgũ nhũxmatãta nagũ i naane. ³⁰⁻³¹Notũrũ ngẽxguma chi nũxna yaxĩgachigu i ngẽma chorũ nguxẽetae rũ tama nagu namaxẽgu i ngẽma chorũ mugũ rũ chixri naga naxĩnũegu i chorũ ore rũ tama yanguxẽẽgũãxgu i ngẽma namaxã nũxũ chixuxũ, ³²rũ aixcuma tá chanapoxcue nagagu nax tama chauga naxĩnũexũ rũ poraãcũ tá nũxna chanacuãixca. ³³Notũrũ taxũtãma nũxũ charũxo nax nũxũ changechaũxũ ya Dawĩ rũ aixcumaxũchi tá chayanguxẽxẽ i ngẽma namaxã nũxũ chixuxũ. ³⁴Rũ taxũtãma chanangexrũ i ngẽma chorũ uneta ga namaxã nũxũ chixuxũ rũ aixcuma tá chayanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma chorũ ore. ³⁵Rũ noxtacũma chorũ üüneégagu ichaxuneta rũ tagutãma chanawomũxẽxẽ. ³⁶Rũ ngẽma nataagũ rũ nũxĩ nachicũxũ guxũgutãma Iraeuanecũãxgũarũ ãẽxgacũgũ nixĩgũ nhama üãxcũ ibãixechaxũrũxũ. ³⁷Rũ nhama tauemacũ guxũguma ngóxũrũxũ rũ ngẽxgumarũxũ guxũgutãma Iraeuanecũãxgũarũ ãẽxgacũgũ nixĩgũ nhama dauxũgũxũ i naane ngẽxmaechaxũrũxũ”, nhacurũgũ choxũ, Pa Tupanax. ³⁸Notũrũ i nhũxmax rũ nũxũ cuxo rũ tama nũxũ cucuãxchaũ ya yimã ãẽxgacũ ya cumatama nũxũ cuxunetacũ. Rũ namaxã cunu. ³⁹Rũ ngẽma curũ uneta ga curũ duũxũmaxã nũxũ quixuxũ rũ marũ cuyanaxoxẽxẽ rũ nũxna cunayaxu nax ãẽxgacũ yixĩxũ. ⁴⁰Rũ ngẽma norũ ãanearũ poxeguxũ rũ

cuyangóxnaxẽxẽ rũ yima norũ ãgũ rũ cuyawãxgũxẽxẽ. ⁴¹Rũ guxũma i ngẽma togũ i duũxũgũ i ngẽma chopetũxũ rũ naxcax nangĩx i taxacũ i nũma nanaxwãxexũ. Rũ ngẽma nachixũãnegũ i nũxna ngaicamagũxũ rũ nũxũ nacugũe ya yima ãane. ⁴²Rũ cuma rũ cunangexrũ i ngẽma namaxã rũxuanũãxgũxũ nax taãxẽãcũma curũ duũxũgũxũ nadaixũ rũ nũxũ naporamaegũxũ. ⁴³Rũ ngẽma curũ duũxũgũarũ tara rũ cuyatãcãxẽxẽ, rũ tama nũxũ curũngũxẽxẽ i ngẽxguma norũ uanũgũmaxã nũgũ nadaixgux. ⁴⁴Rũ ngẽma norũ pora rũ cunanguxẽxẽ, rũ ícunataxũchi ya yimã norũ ãẽxgacũ. ⁴⁵Rũ marũ cunanuxẽxẽ i norũ maxũ, rũ poraãcũ cunaxãneexẽxẽ. ⁴⁶Pa Corix ¿rũ nhuxguxũratãta i nũxũ curũchãxũ nax iquicũxũ? ¿Ëxna guxũgutãma wũxi ya üxũ ya naiechanerũxũ yixĩxũ i curũ nu? ⁴⁷Pa Corix ¿nũxna nacuaãxãchi rũ ngẽma chorũ maxũ rũ nax nanuxũxũ! Rũ yimã duũ ya cuma cuxũcũ rũ tama namãx i norũ maxũ. ⁴⁸Rũ taxũema texé tamaxecha rũ taguma tayu. Rũ taxũema texé nawa ítanguxuchi i yuarũ pora. ⁴⁹Pa Corix ¿ngexũ ga yema curũ ngechaũ ga noxri Dawĩmaxã nũxũ quixuxũ ga yexguma icuxunetagu nax aixcuma guxũgutãma nũxũ cungechaxũxũ? ⁵⁰Pa Corix ¿ducãx i toma nax curũ duũxũgũ tixĩgũxũ, rũ togu nidauxcũraxũgũ i muxũma i duũxũgũ! Rũ ngẽma rũ poraãcũ chorũ maxũnẽwa nangux. ⁵¹Pa Corix, ngẽmaãcũ nixĩ i ngũxũ toxũ ningexẽxẽ rũ chixexũ tomãxã yaxugũexũ i ngẽma curũ uanũgũ. Rũ ngẽmaãcũ ngextã ínãxũxũwa rũ chixri nachiga nidexãgũ ya yimã cumatama nũxũ cuxunetacũ

nax curü duũxũ yixixũ. ⁵²Rü guxũguma namaxechi ya Cori ya Tupana. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

**Tupana rü guxũguma namaxecha
notürü i duũxũgü rü nayuewaxe**

90 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü woetama torü poxũruxũ quixĩ rü guxũguma cuxmexwa tangexmagü. ²Rü nũxcümaxũchima naxũpa nax cunaxũxũ ga nhama ga naane rü norü m̄xpũnegü rü woetama marü Tupana quixĩ. Rü cuma rü guxũgutáma cungexmaecha. ³Rü cuma rü cuxũ natauxcha nax wena waixüümüxũ cuyaxixẽxẽ ya duũxũ i ngẽxguma tomaxã cunaxueguxgu nax tayuexũ rü nhacuxgu: “;Pa Duũxũgũx, wena waixüümüxũ pexĩgũx!” nhacuxgu. ⁴Rü 1000 ya taunecü rü cuxçax rü nhama wüxitama i ngunexũ i ngupetũxũrũxũ nixĩ, rü nhuxre i ora i chũtaxũrũxũ nixĩ. ⁵Rü cuma rü wüxi i paxaãchicaxmare toxna cunaxã i maxũ rü paxama tixüpetü nhama wüxi i pexãchi üpetürũxũ. ⁶Rü toma rü nhama maxẽ i paxmama yauxatũxũ notürü yáuanecü rünhẽxẽxũ rü yuxũrũxũ tixĩgü. ⁷Rü aixcuma i ngẽma curü nu rü toxũ nadai rü toxũ namuũexẽxẽ. ⁸Rü torü pecádugü rü torü chixexũgü i cúacü taxũxũ rü cupexewa nangoxoma. ⁹Rü ngẽmagagu i curü nu rü toétü nangu rü torü maxũ rü paxama nagux. Rü nhama wüxi i ngũãcüürũxũ paxama naxüpetü ya torü taunecügü. ¹⁰Rü 70 ya taunecü nixĩ ya woetama nagu imaxẽcü. Rü yixema rüporamaegũxe rü 80 ya taunecüwa tangugü. Notürü yixema máxarü maxũãgũxe rü tũmacax ínangu i

ngũxũgü rü guxchaxũgü. Rü yimá torü taunecügü rü torũxũ paxama nangupetü. ¹¹Pa Tupanax ;rü texé nüxũ tacuax nax nhuxãcü poraãcü naxãücümaxũ i curü nu? ;Rü texé nüxũ tacuax nax naxçax tamuũxũ i ngẽma curü nu? ¹²Pa Tupanax ;rü toxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nanoxrexũ i torü ngunexũgü! ;Rü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea cuxçax tamaxẽxũ nagu ya yimá taunecügü ya toxna cuxãcü! ¹³Pa Corix ;toxçax natáegu! ;Rü taxũ i cuyamáchigũxẽxẽxũ nax toxçax cutáeguxũ! Rü toma nax curü duũxũgü tixĩgũxũ rü ;cuxũ tangechaxũtümüxũgü! ¹⁴;Rü guxũguma i noxri yangunegu rü toxna naxã i curü ngechaxũ! Rü ngẽxguma i toma rü guxũgutáma taãxẽãcüma cuxçax tawiyaegü. ¹⁵Rü gumá taunecügü ga ngũxũ nagu tingegücüexpũx ;rü toxna naxã ya taunecügü ya nagu tataãxẽgücü! ¹⁶;Rü toxũ nüxũ nadauxẽxẽ i curü üüne rü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxũgü ga mexũgü ga nũxcüma curü poramaxã cuxũxũ nax ngẽmaãcü i toma rü totaagü nüxũ daugũxũçax! ¹⁷Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü tanaxwaxe i tomaxã cumecüma rü toxũ cungechaũ. ;Rü êcü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea ínanguxuchixũçax i ngẽma puracü i taxũxũ! Rü tanaxwaxe i aixcuma ngẽmaãcü mea ínanguxuchi.

**Cori ya Tupana rü tóru
poxũruxũ nixĩ**

91 ¹Rü tataãxẽ ya yixema naxmexwa ngẽxmaxe ya yimá guxãétüwa ngẽxmacü ya Tupana, erü nüma rü tũxna nadau. ²Rü chama rü

nhachagürü cuxĩ: “Pa Corix, rü cuxicatama nixĩ i chorü cuxchicaxũ quixixũ, rü chorü poxũruxũ quixixũ rü chorü Tupana ya cuxũ chayaxöcü quixixũ”, nhachagürü cuxũ. ³Rü Tupanaxicatama nixĩ ya cuxũ ípoxũcü nüxna i ngẽma ãücũmaxũ i cuechita duũxũgũ cuxçax ixügũxũ, rü nüxna i ngẽma ðaxaweanegũ i yuwa tüxũ gaxũ. ⁴Rü nüma rü tá nügũpexátütũwa cuxũ nangexmaxẽxẽ rü ngẽma rü taxuxũtãma cuxũ nangupetũ. Rü nüma rü tá aixcuma cuxna nadau rü tá cuxũ ínapoxũ. ⁵Rü nhuxmax rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ãücũmaxũgũ i chũtacü ngẽmaxũ rü woo yima curü uanügũarü chuxchigũ ya ngunecü cuxçax yamugũne. ⁶Rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ðaxaweanẽ i chũtacü ínguxũ rü woo ngẽma ãücũmaxũ i ngunecü ínguxũ. ⁷Rü woo curü toxoxwecũwagu tayuegu ya 1,000 rü curü tügũnecũwagu tayuegu ya 10,000 notürü i cuxũ rü taxuxũtãma nangupetũ. ⁸Rü cuma rü tá nüxũ cudadu i ngẽma duũxũgũ i chixexũarü poxcu. Notürü i cuma rü taxuxũtãma cuxçax íngangu. ⁹⁻¹⁰Erü nhuxmax nax cunayaxuxũ ya Cori ya Tupana nax curü cuxchicaxũ yixixũçax rü curü poxũruxũ yixixũçax çrü nhuxçürüwa taxacürü chixexũ cuxna nangu rü woo taxacürü ðaxaweanẽ cupatawa nguxgux? ¹¹Rü nüma rü tá norü orearü ngeruũgũ i dauxũcüãxũ namu nax cuxna nadaugũxũçax i ngextã ícuxũxũwa. ¹²Rü nümagü rü tá cuxũ ningĩgũ rü ngẽmaãcü tá cuxũ nigagü nax tama guxchaxũgu cunguxũçax. ¹³Rü ngẽxguma rü tá aitanũgu quixũ rü

ngoxotanũgu quixũ rü ãxtapetanũgu quixũ (rü taxuxũtãma cuxũ nangupetũ). ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü yixema choxũ ngechaxũxe rü chama rü tá tüxũ íchapoxũ rü tá tüxũ chatachigaxẽxẽ erü choxũ tayaxõ. ¹⁵Rü ngẽxguma choxna tacaxgu rü chama rü tá tüxũ changãxũga rütã tũmaxũtawã changexma. Rü ngẽxguma guxchaxũ tüxũ üpetũgu rü tá nawa tüxũ íchanguxuchixẽxẽ rü porãcü tá tũmamaxã chataãxẽ. ¹⁶Rü tá chanamaxẽxẽ i tũmaarü maxũ i nhama i naanewa. Rü tá tüxna çanaxã i maxũ i taguma gũxũ erü choxũ tayaxõ”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

Wiyae i Tupanaxũ namaxã icuãxũxũ

92 ¹Pa Corix ya Guxãétiwa Ngẽxmacũx, rü name nixĩ nax moxẽ cuxna taxãgũxũ rü torü wiyãemaxã cuxũ ticuãxũũgũxũ. ²Rü wũxichigũ i paçmama rü chũtaxũ tanaxunagũ nax cuma rü cumecũmaxũ rü quixaixcumaxũ. ³Rü ngĩxã Tupanaçax tawiyaegũ ãcũnũxũ i paxetarũũmaxã tüxũ napapxexegũãcũma! ⁴Pa Corix, cuma rü ngẽma çauxçax cuxũxũmaxã choxũ cutããxẽxẽ. Rü ngẽma mexũ i cuxũxũ rü taãxẽ choxna naxã. ⁵Pa Corix, namexechi i ngẽma cuxũxũ. Rü curü ínü rü taxumaama nawũxigu. ⁶Rü ngẽma tama naãxẽxũ icuãxũxĩcatama nixĩ i tama nüxũ cuãxgũchaũxũ nax nhuxãcü namexechixũ i curü puracü. ⁷Rü ngẽma chixexũgu rüxĩnüexũ rü chixri maxẽxũ i duũxũgũ rü nimu nhama maxẽ i

bacaxürüxü, notürü yixcúra rü tá narüxoxochi. ⁸Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü guxüguma guxáétüwa cungexmaecha. ⁹Notürü i ngêma curü uanügü, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá inayarüxo. Rü guxüma i ngêma chixexü ügüxü rü tá nawoone. ¹⁰Rü cuma rü yexeraäcü choxü quiporaxêechigü nhama wüxi i tuirürüxü. Rü pumáramaxã choxü cubaeru. ¹¹Rü tá choxü nüxü cudauxêxê nax nhuxäcü poxcu namaxã cuxueguxü i chorü uanügü. Rü chama rü tá nüxü chaxinü i norü axu i ngêma chixri maxêxü. ¹²Rü ngêma mea maxêxü i duüxügü rü nhama tema ya bacacürüxü tá nixígü. Rü tá nimexechi yima ocayiwa ya Líbanuwa ngêmagünerüxü. ¹³Rü Cori ya Tupanapatawa tá nangexmagü rü ngêma tá nataãxêgü. ¹⁴Rü woo ngêxguma nayaegu rü tá nixãxacüetanüma rü guxügutáma napora. ¹⁵Rü tá nüxü nixugügü rü nhanagürügü tá: “Nüma ya Cori ya yimá chorü poxürüxü rü nixaixcuma rü nawa rü nataxuma i taxacürü chixexü”, nhanagürügü tá.

Cori ya Tupana rü äëxgacü nixí

93 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü äëxgacü nixí. Rü norü üüne nicüxcuchi rü naporaxüchi. Rü nüma rü nachicagu nanaxü i nhama i naane nax tama ngêma yaxügachixüçax. ²Rü nüxcümacürüwa, Pa Corix, rü äëxgacü quixí rü guxüguma woetama cuyexmaecha. ³Pa Corix, rü ngêma taxtügü rü naxãügaxüchiügü rü nata i norü yuapegü. ⁴Notürü i cuma nax dauxüwa cungexmaxü, rü yima

taxtügüarü yuape i poraäcü äügaxüari yexeraxüchi cupora. ⁵Pa Corix, ngêma curü mugü rü taguma naxüchicüü rü taguma inarüxo. Rü ngêma curü üüne rü guxüguma yima cupata namaxã nangaxãê. Äëxgacügü i guxchaxüarü mexêrüüétüwa nangexma ya Tupana.

Tupana nixí i namaxã icuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü

94 ¹Rü cugü inawex, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuxmexwa nixí i nangexmaxü nax poxcu namaxã cuxueguxü i ngêma chixexü ügüxü. ²Rü cuma nixí i namaxã icucuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü. ¡Rü inachi rü napoxcue i ngêma nügü icuaxüxügüxü! ³Pa Corix ¿rü nhuxguxüratáta icuyachaxächixêégüxü nax nataãxêgüxü i ngêma chixexü ügüxü? ⁴Rü guxüma i ngêma chixexü ügüxü rü nadauxcüraxüwaxegü rü togüétüwa nügü naxügüxêxê rü norü poramaxã nügü nicuaxüxügü. ⁵Pa Corix, nümagü rü curü duüxügüxü nachixeäëgü rü tüxü nacügü. ⁶Rü tüxü nadai ya yíxema yutegüxe, rü yíxema taxcutagü, rü yíxema to i nachixüanecüäx ixígüxe. ⁷Rü nümagü rü nhanagürügü: “Yimá Cori ya Yacüarü Tupana rü tama nüxü nadau i ngêma ixüxü rü taxütáma nüxü nacuax”, nhanagürügü. ⁸Pa Duüxügü i Ngeãxëmaregüxü rü Tama Peãxêxü Icuáxex ¿rü nhuxguxüratáta i peãxêxü pecuáxü? ⁹¿Rü pexçax rü tama nüxü naxinü ya yimá Tupana ya naxücü i pexmachixê? ¿Rü pexçax rü tama nüxü nadau ya yimá pexetüarü üruxü? ¹⁰¿Rü pexçax rü yimá nachixüanegüarü poxcuruxü rü taxütáma pexü napoxcu?

¿Rü pexçax rü taxütáma nüxũ nacuax ya yimá duũxũgũxũ ngúexêêcü nax naãxêxũ yacuáxũcax? ¹¹Dúcax, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nacuax nax naechitamare namaxêxũ i duũxũgũ. ¹²Pa Corix, rü tataãxê ya yíxema ucuxê tũxna cuxãxe rü yíxema tũxũ cunguxêxêxê. ¹³Erü ngêxguma aixcuma tanayaxuxgu i curü ucuxê rü tá tũmaãêxũ tacuax i ngêxguma guxchaxũgũ tũmacax ínguxgu. Notürü ngêma chixexũarü üruxũ rü cuma rü naxçax cunamexêxê i wixi i ãxmaxũ nax ngêmagu yangucuchixũcax. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tagutáma ínanawogü i norü duũxũgũ rü tagutáma nüxna nixü nax nüxica ngêma nawogũxũcax. ¹⁵Rü ngêma aixcuma mexũ i nacüma rü tá wena duũxũgũcax natáegu. Rü guxũma i duũxũgũ i mexũgu rüxĩnüexũ rü tá nagu naxĩ. ¹⁶¿Rü texé tá choxũ ítapoxũ nüxna i ngêma chixri maxêxũ rü ngêma chixexũarü ürũgũ? ¹⁷Rü ngêxguma chi Cori ya Tupana tama choxũ rüngũxêêgu rü chama rü chi marü chayü. ¹⁸Rü ngêxguma nhachagu: “Pa Corix, ngêmatama chixexũgu changu”, nhachagu, rü cuma rü choxũ cungechãũácüma choxũ curüngũxêê. ¹⁹Rü ngêxguma guxchaxũwa changexmagu rü chauãxê rü namaxã napaxgux, rü cuma rü choxũ ícurüdaxêxê rü choxũ cutaãxêxêxê. ²⁰Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama namaxã cuxãmücü i ngêma ãêxgacügü i guxchaxũarü mexêêruũgü i chixri duũxũgũmaxã icuaxgũxũ rü tama mea mugü nüxũ ixugüácüma nanamexêxê i duũxũgũarü guxchaxũgü. ²¹Erü ngêma

duũxũgũ rü nügũmaxã nagu narüxĩnüe nax nhuxãcü tũxũ napoxcuexũ ya yíxema taxuxũma i chixexũ ügüchiréxe. Rü tũmamaxã nanaxuegugü nax tayuxũ. ²²Notürü nüma ya Cori nixi i chorü cuxchicaxũ rü nhama nutapechita icúxürüxũ choxũ ípoxücü. ²³Rü nüma ya Cori rü tá nanadai i ngêma chixri maxêxũ i duũxũgũ nagagu i ngêma chixexũ i naxgũxũ. Rü tórü Tupana rü aixcumaxũchi tá nanadai i ngêma duũxũgũ.

Taãxêäcü Cori ya Tupanaçax tawiyaegü

95 ¹¡Rü nua pexĩ rü taãxêäcü naxçax tawiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü ngĩxã naxçax tawiyaegü ya yimá tórü poxüruxũ rü tórü maxêxêêruxũ! ²¡Rü ngĩxã naxçax taxĩ rü moxê nüxna taxã rü wiyægũmaxã nüxũ ticuaxũxũgũ! ³Erü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxũchi rü naétüwa naxi i guxũma i ngêma tupanagünetá ixĩgixũ. ⁴Rü naxmexwa nangexma i guxũma i ngêma mairaxũarü aixepewa ngêxmagũxũ rü yima maxpünegü ya máchanexũchigüene. ⁵Rü ngêma már rü noxrü nixi yerü nümatama nanangoxêxê. Rü nümatama nixi ga naxmexmaxã naxüãxũ ga nhama ga naane. ⁶¡Rü nua pexĩ rü ngĩxã napexegu tacaxápüxügü rü nüxũ ticuaxũxũgü ya Cori ya Tupana ya tũxũ ücü! ⁷Rü nüma nixi i tórü Tupana yixĩxũ rü yixema rü norü duũxũgü tixĩgü. Rü yixema rü nhama norü carnérugürüxü nüxũ tixĩgü. ¡Rü nhuxmax rü nüxũ íperüxĩnüe i ngêma pemaxã nüxũ yaxuxũ! ⁸Erü nüma rü nhanagürü: “Tama name nax choxũ pexoexũ yema

perü oxigü choxũ oegurixũ ga yexguma taxúema ixápataxũwa nayexmagügu ga Meribáwa rü Máchawa. ⁹Rü yéma nixí ga perü oxigü ga choxũ naxügüxũ rü woo nüxũ nax nadaugüxũ ga yema taxũ ga mexügü ga napexewa chaxixũ. ¹⁰Rü 40 ga taunecü namaxá chanu ga yema duixũgü rü nhachagürü: ‘Nhaa duixũgü rü tama choxũ inaxĩnuechaũ i chorü ucuxẽgü, rü ngẽma numatama nagu naxĩnuexũgu naxĩ, nhachagürü. ¹¹Rü yemacax chorü numaxá namaxá chanaxuegu nax taxütáma nawa nangugüxũ i ngẽma naane i nagu chanangügüxẽechaũxũ”, nhanagürü ga Tupana.

¡Ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü!

96 ¹Rü ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü i guxãma i pemax i nhama i naanewa maxẽxũ! ²Rü naxcax pewiyaegü rü nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü guxũ i ngunexũgügu penaxunagü nax nüma yixixũ i tüxũ namaxẽxẽxũ! ³Rü guxũma i nachixũanecũãxmaxá nüxũ pexuchiga nax nüma rü naxüünexũ rü naxüãxũ i muxũma i mexügü i norü poramaxá naxixũ! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangexma, rü ngẽmacax name nax nüxũicatama icuaxũũgüxũ. Erü nüma rü naxãũcũmaxũchi rü guxũma i ngẽma duixũgü namaxá tupanaãxũétüwa nangexma. ⁵Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü tupanagü rü taxuxũma nixĩgü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxixũ i guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ. ⁶Rü nüma ínangexmaxũwa rü nangóone. Rü

napatawa nangexma i pora rü guxũma namexechi. ⁷Pa Guxũma i Nachixũanecũãx ¡rü nüxũ pexuchigagü nax nüma ya Tupana rü nüxĩcatama nixĩ i aixcuma naporaxũ rü naxüünexũ! ⁸¡Rü nüxũ pengechaũgüãcũma nüxũ pecuaxũxũgü! Erü nüma rü guxãétüwa nangexma. ¡Rü napataãxtügu pechocuxũ namaxá i perü ãmaregü! ⁹Rü nüxũ pecuaxũxũgü nawa ya yima napata ya mexechine! Rü name nixĩ nax guxũma i duixũgü i nhama i naanewa maxẽxũ rü napexegu nacaxápũxügü. ¹⁰Rü guxũma i nachixũanecũãxgũmaxá nüxũ pexu rü nhapegügü: “Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãẽxgacü ya guxãétüwa ngẽxmacü yixixũ”, nhapegügü! Rü nüma rü wüxitama ga namaxũgu nayaxũxẽxẽ ga nhama ga naane nax tama ngẽma namaxũna yaxũgachixũcax. Rü nüma nixĩ i meama guxũma i nachixũanegũmaxã inacuáxũ. ¹¹Rü nataãxẽgü i dauxũguxũ i naane rü nhama i naane. Rü ngẽxgumarixũ ta norü taãxẽmaxã naxãüga i ngẽma már, rü naxãũgatanü i guxũma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ. ¹²⁻¹³Rü nataãxẽ ta i naane rü guxũma i nanetügü i nagu togüxũ. Rü ngẽma naigü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ rü name nixĩ i taãxẽãcü nicuxcu napexewa ya Cori ya Tupana ya núma ücü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua tá naxü nax nhama i naanemaxá inacuáxũcax. Rü nüma rü aixcuma meama tá guxũma i nachixũanegũmaxã inacuax.

Nüma ya Cori nixĩ i ãẽxgacü yixixũ

97 ¹Nataãxẽ, Pa Nhama i Naanex! Rü Pa Muxũ i Capaxũgüx ¡rü petaãxẽgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana

nixĩ i guxũiarũ ãẽxgacũ yixĩxũ. ²Rũ pamüemaxũ i caixanexũmaxã inaxũmaeguãchi. Rũ nüma nixĩ i ãẽxgacũ i aixcuma mea nangugũxũ i wũxichigũ i duũxũgũarũ maxũ. Rũ aixcuma nawexgu i ngẽma namaxã naxueguxũ i wũxichigũ. ³Rũ wũxi i üxüema rũ napexegu nixũ, rũ ngẽmamaxã inanagu i norũ uanügũ i naciwawa ngẽxmagũxũ. ⁴Rũ yimã norũ ãẽmacũ rũ nhama i naanewa nanguema. Rũ nüma i nhama i naane rũ niduxrux i ngẽxguma nüxna nanguemagu. ⁵Rũ napexewa ya Cori ya nhama i naanearũ yora ixĩcũ rũ yima maxpũnegũ rũ inadexgũ nhama werarũxũ. ⁶Rũ guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ rũ tüxũ nüxũ nacuaqxẽxẽ nax nüma ya Tupana rũ ãẽxgacũ ya mecũ yixĩxũ. Rũ guxũma i duũxũgũ i nhama i naaneciãx rũ nüxũ nadaugũ nax nhuxãcũ naxüünexũ i nümax. ⁷Rũ Tupanapexewa inarũmaxãchitanũ i ngẽma duũxũgũ i namaxã taãxẽgũxũ i tupananetachicũnãxãgũ rũ nüxũ icuaqxũügũxũ. Erũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i namaxã tupanaãxgũxũ rũ Cori ya Tupanapexegu inarũmaxãchitanũ. ⁸Pa Corix, yima ãane ya Yerucharẽũ rũ guxũma ya yima Yudãanearũ ãanegũ rũ nataãxẽgũ namaxã i curũ mugũ. ⁹Erũ cumax, Pa Cori ya Guxãëtüwa Ngẽxmaxex, rũ namaxã icucuaqx i guxũma i nhama naane. Rũ cuma rũ guxũma i ngẽma tupananetagũëtüwa cungexma. ¹⁰Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tüxũ nangechaũ ya yixema nüxũ oxe i ngẽma chixexũ. Rũ tüxna nadau ya yixema aixcuma naga ãnüexe rũ tüxũ inapoxũ

naxmexwa i ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ. ¹¹Rũ ngẽma duũxũgũ i mea maxẽxũcãx nixĩ i yangunexũxũ. Rũ ngẽma taãxẽ i aixcuma ixĩxũ rũ ngẽma duũxũgũ i tama chixexũ ügũxũcãx nixĩ. ¹²Pa Duũxũgũ i Mea Maxẽxũx ;rũ namaxã petaãxẽgũ ya Cori, rũ nüxũ pecuaqxũxũgũ! Erũ naxüüne.

Nüma ya Cori ya Tupana ya
aixcuma guxũëtüwa ücü

98 ¹Rũ ngexwacãxũxũ i wiyaeugu Cori ya Tupanacãx pewiyaeügũ! Yerũ muxũma ga mexũ ga taxũgũ norũ poramaxã naxũ. Rũ nachacũxũ ya üünene rũ poranemaxã tórũ uanügũxũ narüporamae. ²Rũ nüma ya Cori rũ nanaxunagũ nax tórũ uanügũxũ naporamaexũ. Rũ guxũma i nachixũanegũxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax nhuxãcũ tamaxã namecũmaxũ. ³Erũ nüma rũ tüxũ nangechaũ rũ tama nüxũ narüngũma ga norũ uneta ga tórũ oxigũmaxã nüxũ yaxuxũ. Rũ yema nax tórũ uanügũxũ naporamaexũ rũ guxũ i naanewa nanguchiga. ⁴Pa Duũxũgũ i Nhama i Naanewa Maxẽxũx ;rũ taãxẽãcũ naxcãx pewiyaeügũ ya Tupana! ;rũ tagaãcũ perũ wiyaeügũmaxã nüxũ pecuaqxũxũgũ! ⁵;rũ árpamaxã pepaxetagũãcũma naxcãx pewiyaeügũ ya Cori! ;rũ perũ paxetaruũgũ i ãcũnüxũmaxã pegũ pepaxpexegũãcũma naxcãx pewiyaeügũ! ⁶;rũ perũ paxetaruũgũ i nagu picuegũxũmaxã taãxẽãcũma ãẽxgacũ ya Coripexewa pewiyaeügũ! ⁷Rũ name nixĩ nax norũ taãxẽmaxã naxãũgaxũ i ngẽma már rũ guxũma i nawa ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽxgumarũxũ ta i nhama i naane rũ

guxũma i duũxũgũ i nawa maxẽxũ rũ
name nixĩ nax nataãxẽgũxũ. ⁸⁻⁹Rũ
guxũma i natũgũ rũ name nixĩ i Cori ya
Tupanaçax naxãũgatanũxũ nhama
napẽxmẽxgũxũrũxũ. Rũ guxũnema ya
maxpũnegũ rũ name nixĩ i
Tupanaçexewa nataãxẽgũ. Erũ nũma rũ
nua naxũ nax nhama i naanemaxã
iyacuãxũçax. Rũ nũma rũ aixcuma tá
guxũma i nachixũanecũãxmaxã meama
inacuãx.

**Nũma ya Cori ya Tupana rũ
guxũma i ãẽxgacũgũtũwa
nangexma**

99 ¹Nũma ya Cori rũ ãẽxgacũ nixĩ.
Rũ norũ tochicaxũ rũ ngẽma
taxre i dauxũcũãxchicũnaxãgũ i
ixãpexátũxũarũ ngãxũwa nangexma.
Rũ napexewa rũ norũ muũmaxã
niduxrue i guxũma i nachixũanecũãxgũ
rũ woo i nhama i naane rũ niduxrux.
²Rũ nũma ya Cori ya maxpũne ya
Chiãũgu ãchiũcũ rũ guxũtũwa
nangexma. Rũ nũma nixĩ i guxũma i
nachixũanecũãx i duũxũgũmaxã
inacuãxũ. ³Rũ name nixĩ i nũxũ
ticuãxũũgũxũ ya yimã Cori ya
guxãmaxã icuãcũ rũ ãũcũmacũ erũ
nũma rũ naxũũne. ⁴Rũ cumax, Pa Corix,
rũ ãẽxgacũ ya poraxũchicũ quixĩ rũ curũ
me nixĩ nax meama guxũma i
duũxũgũmaxã icucuãxũ. Rũ cumatama
nixĩ i nũxũ quixuxũ nax cupexewa rũ
nawũxiguxũ i guxũma i duũxũgũ. Rũ
toma nax Iraẽutanũxũgũ tixĩgũxũ rũ
cuma rũ aixcuma meama tomãxã
icucuãx rũ ngẽma mugũ ga toxna
cuxãxũ rũ meama niwex. ⁵¡Rũ nũxũ
pecuãxũxũgũ ya yimã Cori ya tórũ

Tupana ixĩcũ! ¡Rũ napexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma rũ naxũũne.
⁶Rũ gumã Moichẽ rũ Arõũ nixĩ ga
Tupanaçexewa tórũ oxigũtũwa
ĩchogũgũxũ. Rũ nũma ga Chamuẽ ga
Tupanaarũ orearũ uruxũ rũ norũ
yumũxẽwa Tupanaarũ ngũxẽẽçax ínaca.
Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ
nanangãxũga ga norũ yumũxẽ. ⁷Rũ
nũma ga Tupana rũ yema caixanexũwa
Moichẽmaxã rũ Arõũmaxã nidexa rũ
nũmagũ rũ meama nayanguxẽxẽ ga
norũ mugũ ga nũxna naxãxũ. ⁸Rũ
cumax, Pa Cori Pa Torũ Tupanax, rũ
cunangãxũgũxũ. Rũ cuma rũ yema torũ
oxigũxũ cupoxcucẽ ga yexguma chixexũ
naxũgũgu, notũrũ nũxũ nũxũ
icurũngũma ga norũ chixexũ ga
yexguma Moichẽ rũ Arõũ naẽtũwa
chogũgũgu. ⁹¡Rũ nũxũ pecuãxũxũgũ ya
yimã Cori ya tórũ Tupana ixĩcũ! ¡Rũ
yima napata ya norũ maxpũne ya
ũũnenewa ngexmanepexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma ya Cori ya
tórũ Tupana rũ naxũũne.

**Cori ya Tupana rũ tũxũ nangõexẽxẽ
rũ noxrũgũ tixĩgũ**

100 ¹Pa Duũxũgũ i Nhama i
Naanewa Maxẽxũx ¡rũ
taãxẽãcũ naxçax pewiyaegũ ya Cori ya
Tupana! ²¡Rũ taãxẽãcũ penataxẽxẽ ya
Cori! ¡Rũ taãxẽãcũ naxçax pewiyaegũ rũ
nũxũ pecuãxũxũgũ! ³¡Rũ nũxna
pecuãxãchie nax nũma ya Cori rũ
Tupana yixĩxũ! Rũ nũma nixĩ i tũxũ
nangõxẽxẽ rũ tama yĩgũtama
tangõxẽxẽ. Rũ norũ duũxũgũ tixĩgũ
nhama carnẽrugũ i norũ yoraarũ
nachitaxũwa ngẽxmagũxũrũxũ. ⁴¡Rũ

nua naxũtawa pexĩ, rü napataga
 pechocu, rü perü wiyaegũmaxã nüxũ
 pecuaxũxũgũ rü moxẽ nüxna pexãgũ!
 ¡Rü nüxũ pexu nax aixcuma
 namexechixũ i nümax! ⁵Erü nüma ya
 Cori rü namecũma rü ngẽma norü
 ngechaũ rü guxũguma nangexmaecha.
 Rü ngẽma nax yaxaixcumaxũ rü taguma
 inayacuax.

Ãẽxgacũ ga Dawĩ rü Tupanamaxã
 inaxuneta

101 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü
 chorü wiyaemaxã cuxũ
 chicuaxũxũ naxçax nax toxũ
 cungechaxũxũ rü tomaxã mea icucuaxũ.
²Rü chanaxwaxe nax aixcuma mea
 cuxçax chamaxũxũ. ¿Rü nhuxgu tá
 chauxũtawa cuxũ nax choxũ
 curũngũxẽxũçax? Rü ngẽmaãcü
 aixcuma tá name i chorü maxũ
 napexewa i chapatacüãxgũ. ³Rü
 taxũtãma marü naxçax íchidau i
 taxacürü chixexũ. Rü tama namaxã
 chataãxẽ i ngẽma duũxũgũ i tama
 Tupanaga ãnüexũ. Rü taxũtãma
 chanayaxu. ⁴Rü tá nüxũ chaxo i ngẽma
 ãnũgũ i chixexũ i chauãxewa ãngugũxũ.
 Erü taxuxũma i taxacürü chixexũ
 chaxũchaũ. ⁵Rü tá
 chayanangeãxgũxẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i
 namücügüechita chixri tümachiga
 idexagũxũ. Rü taxũtãma yaxna namaxã
 chaxĩnũ i ngẽma duũxũgũ i
 toxguãxëtũwa nügũ ügũxẽechaũxũ rü
 ngẽma norü poramaxã nügũ
 icuaxũügũxũ. ⁶Rü tá naxçax chadau i
 yatũgũ i aixcuma mea maxẽxũ nax
 chauxũtawa nangexmagũxũçax rü chorü
 ngũxẽerũgũ yixĩgũxũçax. ⁷Rü ngẽma

womũxẽewaxegũxũ rü tá nangechica i
 chapatawa. Rü taxuxũtãma idorataxãxũ
 chauxũtawa nangexma. ⁸Rü wũxichigũ i
 ngunexũgũ rü tá naxçax chadau i
 guxũma i ngẽma chauchixũanewa
 chixexũ ügũxũ nax íchanawoxũxũçax
 nawa ya daa Cori ya Tupanaarũ ãne.

Naxĩxãchiãeciãrũ yumũxẽ

102 ¹Pa Corix, ¡choxũ nüxũ
 naxĩnũ i chorü yumũxẽ!
 ¡Rü nayaxu i ngẽma tagaãcü cumaxã
 nüxũ chixuxũ! ²¡Rü tauxũ i
 çauxçaxwa iquicũxũ i ngẽxguma
 guxchaxũwa changexmagu! ¡Rü choxũ
 nüxũ naxĩnũ i chorü yumũxẽ! ¡Rü paxa
 choxũ nangãxũ i ngẽxguma cuxna
 chacagũgu! ³Erü nhaa chorü maxũ rü
 nhama caixanexũrũxũ paxa inarũxo. Erü
 poraãcü chidaxawe rü nhama üxũwa
 ãngexmaxũrũxũ chinai nax chixaxũnexũ.
⁴Rü chorü maxũne rü nayarũmaxãchi
 nhama maxẽ yarũmaxãchicürũxũ. Rü
 ngẽmacax chaxoóbũ rü tama chataiya.
⁵Rü chaxauxechamare. Rü ngẽmacax
 dũxwa chixaxũchi rü çauxçaxmũ rü
 chauxchinaxãwa nayaxũx. ⁶Rü wũxi i
 cũchana i chianexũwa ngẽxmaxũrũxũ
 chixĩ, rüxna nhama cũchana i
 ãnechitaxũwa ngẽxmarũxũ chixĩ. ⁷Rü
 tama chape. Rü nhama wũxi i weri i
 nüxicatama ãçaxwexwa axũrũxũ chixĩ.
⁸Rü ngẽma chamaxã rüxuanũgũxũ rü
 taguma nüxũ narũchaue nax chixri
 chauchiga yadexagũxũ rü chauégamaxã
 naguxchigagũxũ. ⁹⁻¹⁰Rü ngẽma nax
 ngũxũ chingexũgagu rü tama chataiya
 rü dũxwa tanimuca chanangõxmare. Rü
 ngẽma chorü axexũ rü
 chauxgũxũtũmaxã naxãxũ erü

chamaxã cunuxüchi. Rü ãëxgacüwa choxü cunxüxë nax yixcüra choxü curütáëxüçax. ¹¹Rü ngëma chorü ngunexüügü rü paxa naxüpetü nhama wüxi i gauxchipetaxürüxü. Rü chayariümaxächí nhama wüxi ya maxërüxü. ¹²Notürü i cumax, Pa Corix, rü guxüguma ãëxgacü quixí. Rü ngëma cuéga rü guxügutáma nüxna nacuaçãchie. ¹³Pa Corix, jinachi rü cuxü naxauxãchitümüxü ya curü ñane ya Yerucharéü! Erü marü nawa nangu i ngunexü nax tomaxã curüngüxmüxü rü toxü nüxü icuyarüngümaxü i ngëma torü chixexü. ¹⁴Rü toma nax curü duüxügü tixügüxü rü nüxü tangechaü ya yimá Yerucharéütapüxaru nutagü, rü poraãcü toxü nangux nax nhuxãcü nagu napogüexü. ¹⁵⁻¹⁶Rü ngëxguma nüma ya Cori norü üünemaxã taxçax nangoxgux rü tüxü nangüxëëgux nax wena tanamexëëxüçax ya yima norü ñane ya Yerucharéü rü guxüma i nachixüãnecüãxgü rü norü ãëxgacügü rü tá nüxü nicuaçüxügü. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxü naxünu i norü yumüxë i ngëma ngëma wogümarexü rü taxütáma nüxü naxo i ngëma naxçax ínacagüxü. ¹⁸Rü ngëma taxçax naxüxü ya Cori rü name nixí i naxümatüxü naxçax i ngëma duüxügü i wixweama ingóetanüxü nax nümagü rü ta Corixü yacuaxüxügüxüçax rü woo i ngëma nhuxmax taxüta buexü. ¹⁹⁻²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngëma dauxüwa ínatoxüwa rü nhama i naanegu nadawenü nax nüxü nangüxëëxüçax i ngëma norü duüxügü i togümeçëwa ngëxmagüxü rü ínanguxüxëëãxüçax i ngëma yu namaxã naxuegüxü. ²¹Rü

ngëmaãcü i norü duüxügü rü tá Chiáüwa Cori ya Tupanaxü nixuchigagü rü Yerucharéüwa rü tá ta nüxü nicuaçüxügü. ²²Rü ngëxguma ngëma togü i nachixüãnecüãxgü nüxü naxüniechigagu rü tá Yerucharéügu nangutaquexegü nax nüxü yacuaxüügüxüçax ya Cori ya Tupana. ²³Notürü i chama i nhuxmax rü changearüporaãx. Rü tautama chayayane rü nüma ya Cori rü nananuxëxë i chorü maxü. ²⁴Rü ngëmacax nhachagürü nüxü: “Pa Corix jtauxü i choxü quigaxü naxüpa nax meama chayaxü!” nhachagürü nüxü. Pa Corix, curü taunecü rü taguma nagux erü guxüguma cunxmaechea. ²⁵Rü noxriaru ügügu rü cuma cunaxü ga nhama i naane. Rü cumatama nixí ga cunaxüxü ga guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü. ²⁶Rü guxüma i ngëma rü tá inayarüxo, notürü i cuma rü guxügutáma cunaxaixrügumaraxü. Rü nhama i naane rü ngëma dauxüwa nüxü idauxü rü wüxi i naxchirürüxü tá nangau. Rü cuma rü tá cunaxüchicüxü rü nhama wüxi i duüxü i naxchiru i ngauxü itáxü rü ngexwacaxüxü i naxchirugu icüxürüxü tá nixí. ²⁷Notürü i cumax rü cunaxaixrügumaraxü rü curü taunecü rü taguma nagux. ²⁸Rü ngëma nataagü i curü duüxügü rü tá nüxna cudau. Rü ngëma naane i toxna cuxãxüwa tá nangexmagüechea.

Tupanaxü tá chicuaxüxü

103 ¹Rü guxüma i chorü ínümaxã rü nhaa chauãëmaxã tá nüxü chicuaxüxü ya nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü.

2Rü guxũma i chorũ ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana rü
 taxũtãma nüxũ icharũngũma i norũ
 ngũxẽẽgũ i chaũxçax naxũxũ rü bai i
 wũxi. 3Rü nüma rü choxũ nüxũ
 inayarũngũma i guxũma i chixexũ i
 chaxũxũ rü chaũxçax nayataanexẽxẽ
 nawa i chorũ daxawegũ. 4Rü nüma nixĩ
 i yuwa choxũ ñnanguxuchixẽxũ. Rü
 nüma rü poraãcü choxũ nangechaũ rü
 chamaxã namecũma. 5Rü nüma nixĩ i
 guxũma i mexũgũ choxna naxãxũ. Rü
 nüma rü choxũ naporaxẽẽchigũama nax
 nhama ñyürũxũ chaporaxũçax. 6Rü
 nüma rü aixcuma mea tümamaxã
 inacuaçax ya yĩxema togũ chixri
 tümamaxã icuaçxgũe. 7Rü nüma ga
 Tupana rü Moichẽxũ rü yema
 Iraéutanũxũxũ nüxũ nacuaçxẽxẽ ga yema
 nagu naxĩnũxũ rü napexewa inanawex
 ga muxũma ga mexũgũ ga norũ
 poramaxã naxũxũ. 8Rü nüma ya Cori rü
 namecũma rü nüxũ tangechaũtũmũxũgũ
 rü yaxna tamaxã naxĩnũ rü poraãcü
 tũxũ nangechaũ. 9Rü tama taxchi naxai
 rü tama tamaxã nanuecha. 10Rü woo
 nax nataxũ i ngẽma chixexũ i ñxũxũ
 notürü i nümax rü tama
 nanangexgumaraxũ i ngẽma poxcu i
 tũxna naxãxũ. 11Erü ngẽma norũ
 ngechaũ rü taguma inayagux tümacax
 ya yĩxema naga ñnüexe. Erü norũ
 ngechaũ rü nataxũchi ngẽma
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanexũ
 yadũxũxũrũxũ. 12Rü ngẽma tórina
 chixexũgũ rü marũ tũxna
 nanayáxũguxẽxẽ nhama léste rü oéste
 nügũna nax nanayáxũguxẽxẽxũrũxũ.
 13Rü nüma ya Cori rü tũxũ nangechaũ
 ya yĩxema naga ñnüexe nhama wũxi i

papá naxacũgũxũ ngechaũxũrũxũ. 14Erü
 nüma rü meama nüxũ nacuaçax nax
 taxacũwa tũxũ naxũxũ rü nüxũ nacuaçax
 nax waixũmũtẽxe ixĩgũxũ. 15Rü
 duũxũgũarũ maxũ rü tama namaç. Rü
 nhama wũxi i natũanerũxũ nixĩ rü
 nhama wũxi i putũra i naixnecũcüãx i
 boxchacuxũrũxũ nixĩ. 16Rü ngẽxguma
 buanecũ nagu nguxgu i ngẽma
 putũrachacu rü ngẽxma narũxo rü
 taguma texé wena nüxũ tãdau.
 17-18Notürü ngẽma Tupanaarũ ngechaũ
 tümacaxax ya yĩxema naga ñnüexe rü
 taguma inayacuaçax. Rü tümacacũgũwa
 naxũe nax guxũgũma Tupana
 tümamaxã mecũmaxũ ya yĩxema mea
 yanguxẽẽgũxe i norũ uneta rü tama
 nüxũ irũngũmaexe nax naga taxĩnũxũ i
 norũ mugũ. 19Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü dauxũguxũ i naanewa
 nanangexmaxẽxẽ i norũ tochicaxũ rü
 ngẽma namaxã inacuaçax i guxũma. 20Pa
 Dauxũcüãx i Orearũ Ngeruxũ i Poraexũ
 i Yanguxẽẽgũxe i Ngẽma Tupana Pexũ
 Muxũx ;rü mexũ Corimaxã pexuegugũ!
 21Rü guxãma i pemax, Pa Dauxũcüãx ya
 Coriaxũ Puracũexe rü Norũ Ngũchaũ
 Ügũxex ;rü mexũ Corimaxã pexuegugũ!
 22Rü guxãma i pema ya Cori ya Tupana
 pexũ ngoxexẽxẽx ;rü Cori ya Tupanaxũ
 pecuaçaxũxũgũ i guxũma i norũ naanewa!
 Rü chama rü tá ta guxũ i chorũ
 maxũmaxã Cori ya Tupanaxũ
 chicuaxũxũ.

Nüxũ ticuaçaxũxũgũ ya yimã guxũxũ
 ngoxẽẽcü

104 1Rü guxũma i chorũ
 ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana. Erü

cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxüétüwa cungexma rü cuxüüne rü cunangóonexêxê. ²Rü cuma rü curü ngóonexüarü ngäxüwa cungexma. Rü cuma rü cuyangéechi ga dauxüguxü ga naane nhama wüxi i tüeruxü ingéechixürüxü. ³Rü dexáétüwa cungexma rü ngëxma dauxügu cuxächü. Rü ngëma caixanexü rü cuwexüxü cuyaxîxêxê. Rü yimá buanecü nixî ya nagu quixücü. ⁴Rü yimá buanecü nixî i yangegücü i cuga. Rü ngëma üxüema nixî i naxüxü i curü ngüchaü. ⁵Rü cuma rü wüxitama ga namaxügu cunaxü ga nhama ga naane nax tama ngëma yaxügachixüçax. ⁶Rü noxriarü ügügu rü yema már ga mátamaxü rü waixümüétügu nixü rü woo ga guma maxpúnegü rü naétügu nixü. ⁷Notürü ga cuma rü cunamu ga yema dexá ga már ixixü nax wüxiwa naxüxüçax. Rü yexguma nüxü naxînúgu ga cuga ga nhama duruanexürüxü ixixü rü paxa wüxiwa naxüxüchixü. ⁸Rü nangóe ga guma maxpúnegü rü ngatexügu yerü ga yema dexá rü wüxiwa naxüxüchixü. Rü yemaacü ga yema dexá rü yema nachica ga namaxâ nüxü cuxunetaxüwa naxü. ⁹Rü yema namaxâ cuxunetaxügu narüxiächî ga yema dexá nax tama wenaxarü waixümüétügu yaxüxüçax. ¹⁰Rü ngëma burawegüarü dexá rü natügu i maxpúneanewa ne dagüxüwa cunamugü. ¹¹Rü ngëma dexáwa naxaxegü i guxüma i naexügu. Rü ngëmawa naxaxegü i ngëma cowügu i naixnecüçax. ¹²Rü natücutügu nixüächixaü i ngëma werigü. Rü ngëma naxae natanüwa ya yima naigü. ¹³Rü

cuma rü yéa dauxüwa ícungexmaxüwa cunamu ya pucü nax maxpúneetügu naxpüçax. Rü yimá pucümamaxü cuyawaimüanexêxê i nhama i naane. ¹⁴Rü ngëmaacü cunaxüguçaxêxê ya maxê naxçax i naxünagü. Rü ngëxgumarüxü ta cunaxüguçaxêxê i nanetügu i nhuxmax düxügu namaxâ toegüxü nax ngëmaacü nüxü nangexmaxüçax i nabü i ingóxü. ¹⁵Rü ngëmaacü düxügüna cunaxâ i norü poraxêëruxü i poü rü norü taäxêxêëruxü i wü rü norü mexêëruxü i chíxü. ¹⁶Rü ngëma naigü rü ngëma dexáwa naxaxegü. Rü woo ya yima ocayiwagü ya taxüne ya Cori ya Tupana Líbanuanegu togüne rü ngëma dexáwa naxaxegü. ¹⁷Rü yima ocayiwagu nixüxchiäü i ngëma werigü i íraxü. Rü yima píütanüwa namaxê i cówagü. ¹⁸Rü maxpúneanewa nangexmagü i ngëma naexügu i naixnecüçax. Rü ngëma maxpúnearü äxmaxüwa namaxê i ngëma chigugü rü ngagü. ¹⁹Rü yimá tauemacü rü cunangoçaxêxê nax yimáwa nangugüçax i ngunexügu. Rü yimá üaçcü rü nüxü nacuçax i norü ora i nagu yanaxücuxü. ²⁰Rü cuma rü cunaxëanexêxê i ngëxguma nachütagu. Rü ngëxguma i ngëma naexügu rü naixnecüwa ínachoxü. ²¹Rü ngëma aigü rü nawemüçax ngëma naxae. Rü ngëmaacü Tupanana nacagüe nax norü õna nüxna naxäxüçax. ²²Notürü i ngëxguma yangunegu rü üaçcü íbáxigu rü naxmaxüwa naxî rü ngëma nayapee. ²³Rü ngëxguma i nüma i düxügu rü norü puracüwa naxî. Rü napuracüe nhuxmata nachüta. ²⁴Rü namuxüchi i ngëma cuxüxü, Pa Corix. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namexechi erü

cumatama curü cuaxmaxã cunaxü. Rü guxüma i ngêma cuxüxü rü namaxã nanapá i nhama i naane. ²⁵¡Rü dücax i ngêma már! Rü natakutüxüchi, rü namaxüchi rü nawa namaxê i naguxüraxüxü i choxnigü rü naexügü i taxü rü ixíraxü. ²⁶Rü ngêmagu narüxixü ya wapurugü ya taxüchine. Rü ngêmawa nangexma i ngêma Leviatáü (i nacoyaraxü taxüchixü) i cumatama cuxüxü nax curü ñnücaxwaxeruxü yixíxücax. ²⁷Rü guxüma i ngêma cuxüxü rü cuxü ñnananguxêégü nax cuma cunachibüexêêxücax i ngêxguma nataiyaeu. ²⁸Rü cuma rü nüxna cunaxã rü nümagü rü nanayauxgü. Rü mea cunaxüwemü rü nümagü rü mea nachibüe. ²⁹Notürü ngêxguma ícunawogügu rü nümagü rü nanaxíxachiãégü. Rü ngêxguma nüxna cunayaxuxgu ya buanecü rü nayue rü wenaxarü waixümüxü nixígü. ³⁰Notürü ngêxguma nüxna cuxãxgu i maxü rü niimu rü ngêmaäcü cuyangexwacaxüchigüxêxê i guxüma i ngêma nhama i naanewa maxêxü. ³¹Rü ngêma Cori ya Tupanaarü üüne rü taguma inayacuax. Rü nüma rü poraäcü nataãxê namaxã i ngêma nüma naxüxü. ³²Rü nhama i naane rü niduxrux i ngêxguma nüma nüxü nadawenügu. Rü ngêxguma yima maxpúnegüxü yangógügu rü nicaixquegü. ³³Rü chama rü nhuxmax nax chamaxüxü rü tá chorü Cori ya Tupanacax chawiyae. ³⁴Rü chierü Cori namaxã taãxëgu i ngêma nagu charüxinüxü. Erü naxüttaguxica nixí i nüxü ichayangaxü i chorü taãxê. ³⁵¡Rü noxtacüma iyanaxo i ngêma

duüxügü i chixri maxêxü i nhama i naanewa! Rü name nixí i nataxuma i ngêma duüxügü i chixexü ügüxü. Rü guxüma i chauãëmaxã rü tá nüxü chicuaxüxü ya Cori ya Tupana. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

Yema mexügü ga taxügü ga Iraétanüxücax naxüxü ga Tupana

105 ¹¡Rü moxê nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxüwama nüxü pexuchiga! ¡Rü guxüma i duüxügümaxã nüxü pexu i ngêma mexügü i pexcax naxüxü! ²¡Rü perü wiyaegümaxã nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü pegümaxã nüxü pexu i ngêma taxü i mexügü i naxüxü! ³¡Rü pegü namaxã pecuaxüxügü ya yimá üünecü! Rü pema nax naxcax pedaügüxü ¡rü petaãxëgü! ⁴¡Rü naxcax pexí ya Cori ya Tupana, rü norü poracax pedaügü! ¡Rü guxüguma norü ngüxêêcax pedaügü! ⁵⁻⁶¡Rü nüxna pecuaxãchie ga yema mexügü ga taxügü ga norü poramaxã naxüxü rü ngêma norü mugü ga pemaxã nüxü yaxuxü i pema nax Tupanaarü duü ya Abraútaagü pexígüxü rü Yacútaagü i Tupana pexü unetagüxe pexígüxü! ⁷Rü nüma nixí i Cori ya tóru Tupana yixíxü. Rü nüma nixí i nhama i naanemaxã inacuáxü. ⁸⁻¹⁰Rü woo chi 1000 i natücumü i tataagü ngupetügu, rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga noxri Abraúmaxã nüxü yaxuxü, rü nawena nane ga Isáquimaxã nüxü yaxuxü, rü yemawena Yacúmaxã rü ta nüxü yaxuxü nax guxügutáma nüxü nangüxêêxü i nataagü i Iraétanüxügü. ¹¹Rü yemacax Yacúmaxã nüxü nixu rü nhanagürü:

“Chama rü tá cuxna chanaxã i guxũma i
 nhaa Canaãane nax guxũgutãma cuxrü
 rü cutaagüarü yixĩxũcax”, nhanagürü.
 12-15Rü nümagü ga tórü oxigü rü woo
 noxretama nixigü ga noxri rü
 toxnamanacũax nixigü, rü woo nhuxre
 ga nachixũanegüwa nichopetüetanü, rü
 nhuxre ga ãëxgacügümexëwa
 ínguxũüetanü nax nhaa naanewa
 nangugũxũcax, notürü nüma ga Tupana
 rü tama nanaxwaxe nax texé chixri
 namaxã icuáxũ. Rü yemaçax yema
 ãëxgacügü ga naxmexwa
 nayexmagũxũmaxã nüxü nixu rü
 nhanagürü nüxü: “Tama chanaxwaxe i
 ngëma chama nüxü chaxunetaxü i
 duũxũgü rü chixri namaxã ipecuax. Rü
 ngëma chorü orearü uruũgü rü tama
 chanaxwaxe i ngũxü nüxü pingexëëgü”,
 nhanagürü. 16Rü nüma ga Tupana rü
 yema naanewa nanangebüanexëxë rü
 yemaçax ínangu ga taxü ga taiya.
 17Notürü Tupana rü naxũpa Eyítuanewa
 nanamu ga Yúche. Rü gumá nixí ga
 naeneegü namaxã taxecü nax
 togümexëwa nayexmaxũcax ga
 Eyítuanewa. 18Rü poxcupataũgu
 nanapoxcu. Rü féruwa nayachotanaxãgü
 rü curëchimaxã nayachotaparagü, rü
 yemaacü nanapixcutü. 19Rü yemaacü
 Tupana Yúchexü naxü rü nhuxmata
 yangu ga yema ore ga Yúche nüxü
 ixuxü. 20Rü yemawena ga
 Eyítuanecüãxarü ãëxgacü ga muxũma
 ga duũxũgümaxã icuácü rü nanamu nax
 Yúchexü poxcupataũwa
 ínganguchigüxëëxũcax. 21Rü nüma ga
 ãëxgacü rü nüxü naxuneta nax norü
 ngũxëëruxü yixĩxũcax. Rü naxmexgu
 nanaxú ga guxũma ga napata rü

guxũma ga norü yemaxũgü nax nüma
 namaxã inacuáxũcax. 22Rü nüma ga
 ãëxgacü rü guxũma ga norü
 ngũxëëruũgüétiwa rü norü
 ucuxëruũgüétiwa nanaxúxëxë ga Yúche
 nax nüma namaxã inacuáxũcax rü
 nangúxëëãxũcax nax cuax nüxü
 yexmagũxũcax. 23Rü yemawena rü
 Eyítuanewa nangu ga Yacú ga Tupana
 Iraégu naxüégacü. Rü yexma
 Eyítuanegu naxãchiũ. Rü yemaacü
 Eyítuanewa nayexma, notürü guxũguma
 nagu narüxĩnü nax noxrütama naanecax
 nawoeguxü ga nataagü. 24Rü Tupana rü
 nayamuxëxë ga yema norü duũxũgü rü
 düxwa Eyítuanecüãxgüarü yexera
 narüporamaegü. 25Rü yemawena ga
 Tupana rü yema Eyítuanecüãxgüna
 naxĩnü nax yema Tupanaarü
 duũxũgüchi naxaieixũcax. Rü yemaçax
 ga Eyítuanecüãxgü nagu narüxĩnüe nax
 nhuxácü naxüáxü nax tama timuxũcax
 ga guxema Tupanaarü duũxũgü. 26Rü
 yemawena ga Tupana rü nanamu ga
 norü duũ ga Moiché rü naenexë ga Aróü
 ga nümatama ga Tupana nüxü unetacü.
 27Rü nümagü ga Moiché rü Aróü rü
 Tupanaarü poramaxã ínananguxëëgü ga
 cuaxruũgü ga ãücümaxü ga Eyítuanewa.
 28Rü nüma ga Tupana rü guxũwama ga
 Eyítuanewa ínananguxëxë ga éanexü.
 Notürü yema Eyítuanecüãxgü rü tama
 naga naxĩnüe. 29Rü nagüxü
 nayanguxuchixëxë ga natügüarü dexã rü
 yemaçax nayue ga choxni. 30Rü
 cururugü yema nachixũanewa
 íngangugüxëxë. Rü woo ãëxgacüarü
 pechicaxügu rü naxigü. 31Rü Tupana rü
 nanamu ga muxüchixü ga murenügü rü
 naxchigü. Rü guxũma ga Eyítuane rü

namaxã nanapá. ³²Rü pucüxchicüxü yema nachixüaneétügu nanayixêxê ga gáuxü. Rü ãemacü inaxüxêxê. ³³Rü yemaacü nanachixexêxê ga norü úwanecügü rü norü figunecügü. Rü guxüwama nanabüütanüxêxê ga norü naigü ga Eyítuanewa. ³⁴Rü Tupana naxçax naca ga muxüchixü ga munügü. Rü taxucürüwa texé tayaxugü ga norü mu. ³⁵Rü nayawaátü ga nanetügü ga naanegüwa yexmagüxü rü guxüma ga yema nachixüanewa rüxügüxü. ³⁶Rü yemawena rü wüxichigü ga Eyítuanecüãxpatawa rü nanadai ga nüxíraxüxü ga nane. ³⁷Rü yemaacü ga Tupana rü Eyítuanewa ínanagaxü ga norü duüxügü. Rü nayana ga taxü ga úiru rü diêrumügü. Rü taxuxüma nidaxawee ga norü duüxügü rü taxuxüma natura. ³⁸Rü nümagü ga Eyítuanecüãxgü rü nataãxêgü ga yexguma nüxü nadaugügu ga nax inaxiãchixü, yerü poraãcü naxchaxwa namuüe. ³⁹Rü Tupana rü naétüwa nanayexmaxêxê ga wüxi ga caixanexü nax yema yadüxétüxüçax naxchaxwa ya üaxcüema. Rü chütacü rü wüxi ga üxüemamaxã nanangóonetanüxêxê. ⁴⁰Rü yexguma namachicax ínacagügu, rü nüma ga Tupana rü ngugagü naxçax ínayachôöchixêxê. Rü pou ga dauxüwa rüyíxümaxã nanachibüexêxê. Rü yemaacü meama nüxü ningügü. ⁴¹Rü yexguma Tupana nuta nangüxtexêëgu rü taxü ga dexá yéma nayagoxüchixü. Rü yema dexá rü nhama wüxi ga natürüxü ínachianexüwa nayax. ⁴²Rü yemaacü aixcuma nayanguxêxê ga yema norü uneta ga üünexü ga nüxcüma norü duü ga Abraúmaxã

nüxü yaxuxü. ⁴³Rü yemaacü nixü ga Tupana ga Eyítuanewa ínagaxü ga norü duüxügü ga nüma nüxü naxunetaxü. Rü yexguma ínagaxüãgu rü poraãcü nataãxêgü. ⁴⁴Rü togü ga duüxügüarü naane nüxna naxã. Rü nabü ga togüarü puracüwa ne üxümaxã nanachibüexêxê. ⁴⁵Rü yemaacü Tupana nüxü narüngüxêë ga yema duüxügü yerü nanaxwaxe nax nagu namaxêxü ga norü mugü rü nagu naxixü ga norü ngüxêëtae ga nüma namaxã nüxü yaxuxü. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Iraéutanüxügü rü guxüguma chixri
Tupanaga naxínüe**

106 ¹Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. ¡Rü moxê nüxna pexã! Erü nüma rü namecüma rü ngêma norü ngechaü rü taguma inayacuax. ²¡Rü texé nüxü tacuax nax nüxü tixuxü i guxüma i ngêma nüma norü poramaxã naxüxü? ¡Rü texé nüxü tacuax nax nüma nanaxwaxexüãcüma nüxü ticuaxüxüxü? ³Rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma mexügu rüxínüexe rü naxügüxe i ngêma aixcuma wexguxü. ⁴⁻⁵¡Rü choxna nacuaxãchi, Pa Corix, i ngêxguma nüxü curüngüxêëgu i curü duüxügü! Rü ngêxguma nüma cuxüxgu nax ícunanguxüxêëxüçax ¡rü choxü rü ta natanüwa nangexmaxêxê nax ngêmaãcü nüxü chadauxüçax i norü taãxê i ngêma curü duüxügü i cuma quidexechixü, rü ngêmaãcü chama rü ta wüxigu curü duüxügümaxã chataãxêxüçax! ⁶Rü toma rü cupexewa poraãcü chixexü taxü torü oxigürüütama. Rü nüxna ítachocu i curü mugü nax toxrütama ngüchaü i

chixexũgu tamaxẽxũcax. 7Rũ nũma ga torũ oxigũ rũ tama aixcuma nagu narũxĩnũe ga yema taxũgũ ga mexũgũ ga curũ poramaxã cuxũxũ. Rũ nũxũ inayarũngũmae nax cuma rũ nũxũ cungechaũxũ. Rũ yema Mår ga Dauchiũxũcutiwa rũ cumaxã nayanue. 8Notũrũ nũma ga Tupana rũ Eyítuanecũq̄axarũ ãẽxgacũmexẽwa ínanguxũxẽẽama yerũ taxucũrũwama inayanaxoxẽxẽ ga norũ uneta ga marũ Abraãũmaxã nũxũ yaxuxũ. 9Rũ nũma ga Tupana rũ yema Mår ga Dauchiũxũxũ namu nax yapayexũcax. Rũ nhama wũxi i naxnecũ i paxũrũxũ nixĩ. Rũ yemawa nayachoũxẽxẽ ga tórũ oxigũ. 10Rũ yemaacũ nixĩ ga norũ uanũgũ ga naxchi aixũmexẽwa ínanguxũxẽẽaxũ. 11Rũ yexguma tórũ oxigũwe yachoũgu ga tũmaarũ uanũgũ rũ nũma ga dexá rũ naétũwa nayax. Rũ guxũma ga tũmaarũ uanũgũ rũ yexma nayue rũ bai ga wũxi ga maxũxũ ga ýaxũxũ. 12Rũ yexgumaama ga tórũ oxigũ rũ dũxwa nayaxõgũ ga Tupanaarũ unetagũ rũ norũ wiyaegũmaxã nũxũ nicuaxũxũgũ. 13Notũrũ paxama nũxũ inayarũngũmaexũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga Tupana naxcax uxũ. Rũ tama ínanguxũxẽẽgũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ. 14Rũ yema ínachianexũwa rũ Tupanaxũ naxũgũ ga tórũ oxigũ. Rũ naxcax ínacagũ nax Tupana paxa nũxũ naxũxũcax ga yema nũmatama ga duũxũgũ nagu rũxĩnũexũ. 15Rũ nũma ga Tupana rũ naga naxĩnũ, rũ nanaxũ ga yema naxcax ínacagũxũ. Notũrũ yemawena rũ naxcax ínanguxũxẽẽ ga daaweane ga namaxã nayuxũ. 16Rũ yẽma ínapegũxũwa rũ

yema duũxũgũ rũ tama gumá Moichéga rũ gumá Tupana nũxũ unetacũ ga Aróũga naxĩnũechaũ yerũ naxcax nixauxãchie nax norũ ãẽxgacũ yixĩgũxũ. 17Rũ yemacax Tupana nanapoxcue. Rũ naxcax nayangexẽxẽ ga naane rũ yemagu nayicu ga Datáũ rũ Abiráũ namaxã ga namũcũgũ. 18Rũ yema namũcũgũ ga tama Tupanaga ãnũexũ rũ Tupana naxcax yẽma nanamu ga uxũema nax yemamaxã yaxaexũcax ga yema chixexũ xũgũxũ. 19Rũ guma maxpũne ga Orébiwa rũ nũma ga Iraéutanũxũgũ nanaxũgũ ga wũxi ga wocaxacũchicũnaãxã ga úrunaxcax. Rũ yemaxũ nicuaxũxũgũ. 20Rũ yemaacũ Tupana ya únecũxũ naxũchicũgũ namaxã ga wũxi ga woca i maxẽ ingóxũchicũnaãxã. 21-22Rũ nũxũ inayarũngũmae ga Tupana ga norũ poxũrũxũ ixĩcũ ga naxũcũ ga taxũ ga guxchaxũgũ ga Eyítuanewa rũ baixãchixẽẽrũgũ ga Cáũtanũxũanewa rũ ãũcũmaxũ ga Mår ga Dauchiũxũwa. 23Rũ nũma ga Tupana rũ nũxũ nixu rũ tá nanadai ga yema duũxũgũ. Notũrũ ga nũma ga Moiché rũ naétũwa nachogũama rũ yemacax narũngũxmũ ga Tupana rũ tama nanadai. 24Rũ yemawena rũ nũxũ naxoe ga yema naane ga mexechixũ yerũ tama nayaxõgũ ga yema Tupanaarũ uneta. 25Rũ nachĩũwachigũ rũ chixri Cori ya Tupanachiga nidexagũ rũ tama naga naxĩnũe ga yema norũ mugũ. 26Rũ yemacax ga nũma ga Cori ya Tupana rũ namaxã nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ yema ínachianexũgu. 27Rũ yexgumarũxũ ta ga nataagũmaxã rũ nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ rũ to ga

nachixũanegũ ga tama nũxũ
 yaxõgũxũgu nawooneãxũ. ²⁸Rũ yema
 tórũ oxigũ rũ tupananeta ga
 Baámexẽwa nũgũ nayexmagũxẽxẽ. Rũ
 nanangõxgũ ga õna ga yema norũ
 tupananetachicũnaãgũ i ngearũ
 maxũãxũcãx nadaixũ. ²⁹Rũ yemaacũ
 norũ chixexũgũmaxã Tupanaxũ
 nanuxẽẽgũ. Rũ yemaçãx ga nũma ga
 Tupana rũ natanũwa ínananguxẽxẽ ga
 daaweane ga nawa iyuxũ. ³⁰Notürũ
 nũma ga chacherdõte ga Finéya rũ
 inaxũãchi rũ nayamax ga yema duũxũ
 ga chixexũ ùxũ. Rũ yexguma
 ínayachaxãchi ga yema daaweane. ³¹Rũ
 yema Finéya ùxũ rũ Tupanapexewa
 name, rũ name nax guxũguma
 wũxichigũ i papá nanegũmaxã nũxũ
 yaxuxũ. ³²⁻³³Rũ yema tórũ oxigũ rũ
 Meribáwa rũ ta Tupanaxũ nanuxẽẽgũ
 ga yexguma Moichéxũ nachixewegũgu
 nax dexá nũxna naxãxũcãx. Rũ yema
 duũxũgũgagu guxchaxũ Moichéxũ
 nangupetũ. Yerũ dũxwa Moichéxũ
 nanuxẽẽgũ rũ yemaçãx naechita chixri
 nidexa. ³⁴Rũ yema tórũ oxigũ rũ tama
 nanadai ga yema Canaãcũãx ga Tupana
 namaxã nũxũ ixuxũ nax nadaiaxũcãx.
³⁵Notürũ namaxã naxãmücũgũama, rũ
 namaxã nixãtegeũ, rũ namaxã
 naxãxmagũ ga yema duũxũgũ ga tama
 Tupanaaxũ yaxõgũxũ. Rũ nacũmagũ ga
 chixexũgũcãx nangúe. ³⁶Rũ yema
 duũxũgũarũ tupananetachicũnaãgũxũ
 nicuãxũxũgũ rũ yemagagu chixexũgu
 nayi. ³⁷Rũ tũxũ ínamugũ ga naxacũegũ
 nax yema ngoxogũcãx tũxũ ínaguxũcãx.
³⁸Rũ yemaacũ yema Canaãanearũ
 tupananetagũcãx tũxũ nadai ga guxema
 nanegũ rũ naxacũegũ ga taxuxũma ga

chixexũ ùgũxe. Rũ nhama ga naane rũ
 guma tũmagũmaxã naxãũãchi. ³⁹Rũ
 yemaacũ ga yema duũxũgũ rũ
 Tupanapexewa yexeraxũ ga chixexũ
 naxũgũ ga yexguma yema
 tupananetagũwe naxĩxgu. ⁴⁰Rũ nũma ga
 Tupana rũ poraãcũ namaxã nanu ga
 yema norũ duũxũgũ. Rũ yemaçãx
 noxtacũma nũxũ naxo. ⁴¹Rũ yema
 uanũgũ ga tama yaxõgũxũna nanawogũ
 nax yema namaxã icuãxgũxũcãx. ⁴²Rũ
 yema norũ uanũgũ rũ nũxũ
 narũporamae rũ chixri namaxã
 inacuãxgũ. ⁴³Rũ nũma ga Tupana rũ
 muexpũxcũnama ínananguxũxẽxẽ.
 Notürũ ga nũmagũ rũ tama nũxũ
 inarũxĩnũechaũ ga yema Tupana nagu
 rũxĩnũxũ rũ norũ chixexũ nũxũ
 narũyexera. ⁴⁴⁻⁴⁵Notürũ yexguma
 Tupana nũxũ ínũgu ga norũ axu rũ
 nũxũ nadãxgux nax taxũ ga
 guxchaxũwa nayexmagũxũ, rũ nũma ga
 Tupana rũ nũxna nacuãxãchi ga norũ
 uneta ga namaxã nũxũ yaxuxũ. Rũ
 yemaçãx nũxũ nangechaũtũmũxũ erũ
 nataxũchi i norũ ngechaũ. ⁴⁶Rũ yema
 norũ duũxũgũarũ uanũgũãxẽwa
 ínananguxẽxẽ nax mea namaxã
 inacuãxgũxũcãx. ⁴⁷Pa Cori Pa Torũ
 Tupanax ¦toxũ rũngũxẽxẽ rũ toxũ
 ínanguxũxẽxẽ naxmexwa i ngẽma to i
 nachixũanegũ nax ngẽmaacũ nũxũ
 ticuãxũũgũxũcãx i cuéga i iũnexeũ! Erũ
 tanaxwãxe i taãxẽacũma cuxũ
 ticuãxũxũgũ. ⁴⁸Rũ guxũguma
 namexechi ya yimá tórũ Cori ya
 Iraéutanũxũarũ Tupana! Rũ name nixĩ i
 guxũma i duũxũgũ rũ: “Ngẽmaacũ yixĩ”,
 nhanagũrũgũ. ¦Rũ ngĩxã tórũ Cori ya
 Tupanaxũ ticuãxũxũgũ!

Cori ya Tupana rü guxǖguma tüxǖ
nangechaǖ

107 ¹Rü moxê nüxna pexägǖ
ya Cori! Erü nüma rü
namecüma rü norü ngechaǖ rü taguma
inayacuax. ²⁻³Rü ngêxgumarüxǖ ta rü
name nixí i Tupanana moxê naxägǖ i
guxǖma i ngêma duǖxügǖ ga norü
uanügümexêwa Cori ínguxǖxêxǖ. Erü
nümagǖ rü ngexta ínawoonexǖwa ga
nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa
rü Tupana rü wena nananutaquexexêxê
rü nachixǖanecax nanawoeguxêxê. ⁴Rü
nümagǖ rü ínachianexǖwa ga ngextá
taxúema íxápataxǖwa nachopetǖ nax
naxçax nadaugǖxícax ga wüxi ga íane
ga nagu naxächiǖgüne. Notürü ínatüe rü
tama nüxǖ inayangaugǖ ga nama ga
wüxi ga íanewa nadaxǖ. ⁵Rü yexguma
yema namacax nadaugǖgu rü nataiyae
rü nitaxawae. Rü yemacax naturae rü
yexma nayuechaǖ. ⁶Notürü yema nax
ngǖxǖ yangegǖxügǖga rü düxwa Cori ya
Tupanana nacagüe. Rü nüma ya Tupana
rü ínananguxǖxêxê nawa ga yema norü
íxächiãêgǖ. ⁷Rü yemawena rü mexǖ ga
namagu nayamugǖ nax nawa
nangugǖxícax ga guma íane ga nagu tá
naxächiǖgüne. ⁸Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxê naxägǖ naxçax i norü
ngechaǖ rü norü ngǖxêê i nüxna
naxãxǖ. ⁹Erü nüma rü tüxǖ naxaxexêxê
ya yíxema itaxawaxe rü taxǖ i òna
tüxna naxã ya yíxema taiyaxe. ¹⁰⁻¹¹Rü
yema duǖxügǖ rü poraãcǖ chixexǖwa
namaxê rü ngêmagagu nhama
êanexǖwa nangexmagǖxürüxǖ nixígǖ.
Rü ngêma norü chixexǖ rü nayanaxǖgǖ
nhama curêchimaxã yanaxǖgǖxürüxǖ.

Rü nanaxǖxächiãêgǖ yerü tama naga
naxínüechaǖ ga Cori ya Tupana, rü
tama nanaxügǖchaǖ ga yema nüma
nagu naxínüxǖ. ¹²Rü yemacax ga
Tupana rü taxǖ ga puracüwa nanawogǖ.
Rü naxwetaarü yamaxã nayayitanǖ rü
taxúema nüxǖ tarüngǖxêê. ¹³Notürü
yema nax ngǖxǖ yangegǖxügǖga rü
düxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü
nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü
guxchaxǖwa ínananguxǖxêxê. ¹⁴Rü
yema taxǖ ga guxchaxǖwa
ínananguxǖxêxê nhama êanexǖwa
ínananguxǖxêxêxürüxǖ. Rü nüxǖ
nanamexêxê ga yema norü guxchaxǖgǖ
nhama curêchi íyawegǖxürüxǖ. ¹⁵Rü
name nixí i Cori ya Tupanana moxê
pexägǖ naxçax i norü ngechaǖ rü norü
ngǖxêê i pexna naxãxǖ. ¹⁶Yerü nüma rü
nayapuxêxê ga yema poxcupataǖarü íax
ga bróchenaxçax rü nanapuxächixêxê ga
yema norü férumenaxägǖ. ¹⁷⁻¹⁸Rü
nümagǖ i ngêma duǖxügǖ ga norü
chixexǖgǖga rü norü pecádugǖgǖga
idaxaweexǖ, rü nanaxǖxächiãêgǖ. Rü
woo ga yema norü ònagǖ rü tama nüxǖ
nachixêgagǖ yerü naturae rü marü
nayuechaǖ. ¹⁹Notürü naétüwa ga yema
norü guxchaxǖgǖ rü Cori ya Tupanana
nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
yema norü guxchaxǖwa
ínananguxǖxêxê. ²⁰Rü namaxã
nanaxuegu nax naxçax yataanegǖxǖ. Rü
naxçax nitaanegǖ. Rü yemaacǖ ga
Tupana rü yuwa ínananguxǖxêxê ga
yema duǖxügǖ. ²¹Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxê pexägǖ naxçax i norü
ngechaǖ rü norü ngǖxêê i pexna naxãxǖ.
²²Rü name nixí i nüxǖ
pecuaxǖgǖgǖacüma moxê nüxna pexägǖ

rü taãxêãcü nüxü pexugüchiga i ngêma mexüğü i naxüxü. ²³Rü yema taxetanüxüğü ga márgu yarüixüxü, rü yáxüwa naxí nagu ga norü wapurugü. ²⁴Rü yema már-arü ngäxütüwa nüxü nadaugü ga yema mexü ga Cori ya Tupana üxü. ²⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu nax inaxüxcax ga buanecü rü yexguma rü tacü ga yuape inaxü. ²⁶Rü yexguma ga guma wapurugü rü poraäcü naxexnagütanüaxü rü narüixüğü. Rü yema nagu íxü rü niduxruxe norü muümaxã. ²⁷Rü nichüxatanüxü nhama nangäxëürüxü. Rü tama nüxü nacuçax nax nhuxäcü íyachaxächixëëgüaxü ga norü wapurugü. ²⁸Notürü yema guxchaxüwa nayexmagügu rü Cori ya Tupanana nacagüe, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxüwa ínananguxüxëxë. ²⁹Rü gumá buanecü ga tacü rü íxracü ga buanecüxü nananguxuchixëxë, rü narüxo ga yuape. ³⁰Rü yexguma nüxü nadaugügu ga nax naxoxü ga gumá yuape rü nataãxëgü. Rü Tupana rü yema ínaxüxüwa nanangugüxëxë. ³¹Rü ngêma duüxüğü rü name nixí i Cori ya Tupanana moxë naxägü naxcax i norü ngechaü rü norü ngüixë i nüxna naxäxü. ³²Rü name nixí i moxë nüxna naxägü i duüxügiarü ngutaquexewa rü äëxgacügiarü ngutaquexewa. ³³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nayachegüxëxë i natüğü rü natüxacüğü, rü naxnecümarexü nayanguxuchixëxë, rü nipagüane. ³⁴Rü ngêma waixümü i nanetü nawa bacaxü rü Tupana rü mairaxü i chixexüxü nananguxuchixëxë nagagu i norü

chixexü i ngêma duüxüğü i nagu ächiüxüxü. ³⁵Notürü ngêma naane i taguma dexááxü rü nextaxaacüğü nawa nayanguxuchixëxë. Rü ngêma naane i pagüanexü rü niburaweãx. ³⁶Rü ngêxma tüxü namugü ya yíxema ingearü ngëmaxüáxe. Rü ngêxma tümaarü íanegü taxüğü. ³⁷Rü ngêxma tixüanegü rü úwamaxã tatoegü rü muxüchixüma i tümanetüarü o tibuxgü. ³⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü narüngüxëxë nax timuxüxcax. Rü nayamuxëxë i tümaarü wocagü. ³⁹⁻⁴⁰Rü ngëxguma tümaarü uanüğü chixri tümamaxã icuaxgügu rü ngüxü tüxü yangexëëgügu rü ngëmagagu tiyuetanü rü tinoxreetanü, notürü Tupana rü tá tüxü naxütanü rü tá nüxü naxoqx i ngêma tümaarü uanüğü. Rü ínachianexügu tá ínayatüexëxë nax nu ne naxímarexüxcax i norü uanüğü. ⁴¹Rü yíxema ingearü ngëmaxüxgüxe rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínananguxüxëxë nawa i tümaarü ngechaü. Rü tüxü nimuxëxë nhama carnërugürüxü. ⁴²Rü ngëmaxü nadaugügu i ngêma duüxüğü i Tupanapexewa mexü rü tá nataãxëgü. Notürü ngêma chixexüarü üruüğü rü tá narüngeaxgümare. ⁴³Rü yíxema tümaãxü cuáxe rü name nixí i nagu tarüxínüxü i nhaa tümamaxã nüxü chixexü nax ngëmaäcü nüxü tacuáxcax nax nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü ya tóru Cori ya Tupana.

**Íchamemare nax Tupanacax
chawiyaexü**

108 ¹⁻²Nhuxma rü íchame, Pa
Chorü Tupanax, rü íchame
nax chorü wiyamaxã cuxü

chicuaxüüxü. Rü paxmama tá ícharüda rü chorü paxetaruügümaxã tá chapaxeta. Rü ngëmaãcü tá nüxü charüimoxë i ngëma ngexwacaxü i ngunexü. ³Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyægümaxã tá cuxü chicuaxüü napexewa i guxüma i nachixüanecüax i duüxügü. ⁴Erü ngëma curü ngechaü rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. Rü ngëxgumarüxü ta i curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxã icucuax rü curü üüne rü nhama i naane namaxã nanapá. ⁶¡Rü toxü nangãxü rü curü poramaxã toxü ínanguxüxëxë i toma nax toxü cungechaüxü! ⁷Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurügü: “Taãxëãcüma tá pexna chanaxã i guxüma i ngëma naane i oëstewaama Chiquëüwa ixügüxü rü nhuxmata léstewaama Sucócharü ngachítamaanexüwa ngxü. ⁸Rü ngëxgumarüxü ta i Yiríáyarü naane rü Manachéarü naane i natü i Yurdáuarü léstewaama ngëxmagüxü rü choxrü nixí. Rü ngëma Efraíarü naane i churaragü i poraxü nawa ne íxü rü choxrü nixí. Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma Yudáarü naane i Iraéutanüxüarü ãëxgacügü nawa ne íxü rü choxrü nixí. ⁹Rü ngëma Moábiane rü Edóüane rü chautüüwa nangexmagü. Rü ngëma Firitéutanüxügü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Pa Tupanax, ¿rü texë tá Edóüanewa choxü taga? ¿Rü texë tá norü íane ya poranegu choxü taxücuxëxë i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? ¹²¡Rü torü

uwanugüchaxwa toxü rüngüxëxë nax nüxü tarüporamaegüxüçax! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxügüarü ngüxëë. ¹³Notürü curü ngüxëëmaxã Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngëma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxëxë.

Tupanaarü ngüxëëçax ínacã

109 ¹Pa Tupanax ¡tauxü i choxü nüxü cuxoxü i chorü yumüxë! ²Erü duüxügü i chixri maxëxü i dorataaxgüxü rü chauchiga nidexagü. Rü wüxi i doramare nixí i ngëma chauchiga i nüxü yaxugüxü. ³Rü chauchi naxaieãcüma nidexagü. Rü notüçaxmamare chixexü chauchiga nixügü. ⁴Rü ngëma chorü ngechaü i naxçax ichaxãxü rü chixexümaxã choxü nanaxütanügü. Notürü i chamax rü naxçax chayumüxëama. ⁵Rü ngëma mexü i naxçax chaxüxü rü chixexümaxã nanatægüxëëgü. Rü chama nüxü changechaüyane rü chauchi naxaie. ⁶Pa Tupanax ¡rü nhuxmax rü ngëma chixexü üxüçax nüxü naxuneta i wüxi i ãëxgacü i chixecüma nax ngëma nüxna çaxaxüçax i norü chixexüchiga! ¡Rü ngëxgumarüxü ta nüxü naxuneta i wüxi i norü uaxürüxü i naxçax íçaxaxü nax napoxcuxüçax! ⁷Rü ngëxguma ãëxgacü nüxna çaxgu i norü chixexüchiga rü name nixí i noxtacüma poxcu namaxã naxuegüxü. Rü ngëxguma nügüçax ínacaxgu nax tama napoxcuxüçax rü name nixí i noxtacüma yexeraãcü nanapoxcuama. ⁸¡Rü nanuxëxë i norü maxü rü noxtacüma nayux nax ngëmaãcü togü noxtacüma nayaxuxüçax i norü puracü! ⁹Rü ngëmaãcü i

naxacügü rü noxtacüma nataxcue rü
 naxmaç rü noxtacüma yutexe tixí. ¹⁰Rü
 ngëmaäcü i naxacügü rü nu ne
 nanaximare rü íxraxú i diëruçax
 nacaxúwaxegü. ¡Rü noxtacüma nawa
 ínawoxú ya yima napatachicawa! ¹¹¡Rü
 guxúma i ngëma norü ngëmaxügü, rü
 ngëma diëru naxütawa nayaxuxú
 noxtacüma yana! ¡Rü togümare i
 duúxügü nüxú yana i ngëma norü
 puracütanü! ¹²Rü name nixí i
 taxúeaxúma nangechaütümüxü rü woo i
 naxacügü i taxcuxé. ¹³¡Rü noxtacüma
 guxú yue i nataagü nax ngëmaäcü
 yanaxoxochixúcax i napexeégagü! ¹⁴Rü
 cumax, Pa Corix, ¡rü nüxna nacuaxáchi i
 nanatüarü chixexú rü tagutáma ínapí i
 ngëma naéarü pecádu! ¹⁵¡Rü guxüguma
 nüxna nacuaxáchi i ngëma chixexú i
 naxüxú! ¡Rü duúxügüáxëwa ínapí i
 naéga! ¹⁶Rü nüma i ngëma chixexú üxú
 rü taguma nüxú tangechaütümüxü ya
 yíxema ingearü diëruáxgüxe rü yíxema
 tama tügü icuaxüügüxe rü yíxema
 guxchaxúmaxá naxíxáchiáxëgüxe. Rü
 nüma rü chixri tümamaxá inacuax rü
 ngëmaäcü tüxú nadai. ¹⁷Rü nüma rü
 naxçax nadau nax chixexú naxüxú. ¡Rü
 ngëmacax noxtacüma chixexú namaxá
 yaxugüe i duúxügü! Rü taguma naxçax
 nadau nax taxacürü mexú naxü. ¡Rü
 ngëmacax noxtacüma taguma texé
 mexú nachiga íxu! ¹⁸¡Rü ngëma nacüma
 i chixexú, rü noxtacüma yadüxá i
 naxüne nhama wüxi i naxchírumaxá
 idüxüxürüxü! ¡Rü naanügu rü
 naxchínaçágu, rü noxtacüma naxücu i
 ngëma chixexú i nagu naxínüxü nhama
 dexá rüexna chíxú tagu ücuxürüxü!
¹⁹Rü ngëma nacüma i chixexú ¡rü

noxtacüma yadüxá i naxüne nhama
 wüxi i naxchíru naxüne idüxüxürüxü, rü
 noxtacüma nüxna yaxáü nhama wüxi i
 goyexürüxü! ²⁰Rü name nixí i Cori ya
 Tupana ngëmaäcü nüxú nanaxütanü i
 ngëma chamaxá rüxuanüáxgüxü rü
 chixri chauchiga ídexagüxü. ²¹Notürü
 cumax, Pa Corix rü chanaxwaxe i choxú
 curüngüxëe rü mea choxna cudau nax
 ngëmaäcü natachigaxúcax i cuéga. ¡Rü
 curü mecümagagu choxú
 ínganguchixëe nawa i ngëma
 chixexügü! ²²Chama rü poraäcüxüchi
 guxchaxúwa changexma rü
 chanaxíxáchiáxë rü chorü maxünewa rü
 poraäcü nangux. ²³Rü ngëma chorü
 guxchaxügümaxá rü inixü nax
 chixachigüxü nhama wüxi i naxchípetá
 íxüxchigüxürüxü. Rü nhuxmax rü marü
 chixaxüchi, rü ngëmacax ya yimá
 buanecü rü choxú niga nhama wüxi i
 muntüxü yagaxürüxü. ²⁴Rü ngëma nax
 tama chachibüxúcax rü chidüxrueápüxü
 rü chixachigü. ²⁵Rü duúxügüarü
 cugürüxü chixí. Rü ngëxguma choxú
 nadaunügu rü nanexáerügü rü choxú
 nacugüe. ²⁶⁻²⁷¡Choxú rüngüxëe, Pa
 Cori Pa Chorü Tupanax! ¡Rü curü
 ngechaügü choxú ínganguchixëe
 nawa i chorü guxchaxügü nax
 ngëmaäcü duúxügü nüxü cuáxúcax nax
 aixcuma cuma yixüxü i choxú
 curüngüxëeüxü! ²⁸Rü nhuxmax nax
 choxú curüngüxëeüxü rü nüétama nixí
 ega woo chixexú chamaxá yaxugüegu i
 ngëma chamaxá rüxuanüáxgüxü. Rü
 name nixí nax naxáneexü. Notürü i
 chama nax curü duúxü chixíxü rü
 chataáxë. ²⁹Rü ngëma chorü uanügü rü
 name nixí nax poraäcü naxáneexü. ¡Rü

ngêma norü ãne rü noxtacüma yadüxã i naxüine nhama wüxi i naxchirumaxã idüxüxürixü! ³⁰Rü nhaa chauãxmaxã rü guxügutãma Cori ya Tupanana moxê chaxã. Rü muxü i duüxügütanüwa tá nüxü chicuãxüxü. ³¹Erü nüma ya Tupana rü tümaétüwa nachogü ya yíxema ngearü ngêmaxüãxgüxe. Rü naxmexwa tüxü ínapoxü i ngêma tüxü íxuaxüxüxü.

Nüma ya Cori rü ãëxgacüna pora naxã

110 ¹Rü nüma ya Tupana rü chorü Corixü nhanagürü: “¡Chorü tügü necüwawa rüto rü nhüxmatáta i ngêma curü uanügü rü curü chicutüxü chayaxüxëgü!” nhanagürü. ²Rü nüma ya Tupana rü Yerucharéüwa cuxü naxuneta nax ãëxgacü quixüxüçax rü namaxã icucuáxüçax i ngêma curü uanügü. ³Rü ngêma ngunexü i curü uanügüxü curüporamaegu rü curü duüxügü rü tá cuxmexwa nügü nangexmagüxëxë. Rü nimexchiruãcüma tá cupexewa nangugü. Rü ngêma curü pora rü guxügutãma nitachigü nhama pucü ya guxüguma paxmama rüngücürüxü. ⁴Rü nüma ya Tupana rü cuxü naxuneta nax Meuquichedéquirüxü guxüguma chacherdóte quixüxü. Rü nüma rü taxütãma inayanaxoxëxë i ngêma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü curü tügü necüwawa nangexma nax cuxü ínapoxüxüçax. Rü ngêma ngunexü i nagu nanuxügu rü tá nanadai i muxüma i ãëxgacügü. ⁶Rü ngêma nachixüãnegüçax rü tá poxcu naxuegu. Rü ngêxma tá nayue i muxüchixü i

duüxügü. Rü guxüwama i nhama i naanewa rü muxütãma i ãëxgacügü tá ínawoxü. ⁷Notürü nümatama ya Tupana rü ngêma namacüwawa ngêxmaxü i natüxacüarü dexáwa tá naxaxe. Rü ngêma dexã rü tá nayaporaxëchigü.

Nüxü ticuãxüxügü ya Cori ya Tupana erü mexü taxçax naxü

111 ¹Name nixü i Cori ya Tupanaxü ticuãxüxügü. Rü chama rü guxüma i chorü maxünemaxã tá Cori ya Tupanaxü chicuãxüxü ngêma duüxügü i mexügu rüxüñüxüarü ngutaquexewa rü guxüma i duüxügüpexewa. ²Rü guxüma i ngêma Cori ya Tupana üxü rü nataxüchi. Rü yíxema aixcuma namaxã taãxëxe i ngêma Tupana üxü rü nawa tangüx. ³Rü ngêma Tupanaarü puracü rü namexechi. Rü nüma rü guxüguma mea tamaxã inacuãx. ⁴Rü yema mexü ga naxüxü rü taxucürüwama nüxü itarüngümae. Erü nüma ya Cori rü namecümamaxüchi rü nüxü tangechaütümüxü. ⁵Rü tüxü naxüwemü ya yíxema nüxü icuãxüüxüxe. Rü nüma rü taguma nüxü inarüngüma i ngêma norü uneta ga nüxü yaxuxü. ⁶Rü nüma rü norü duüxügüpexewa inanawex ga norü pora ga yexguma nüxna naxããgu ga nhaa Iraéuane woo muxüma ga totücümü ga duüxügü ga tama yaxögüxü nawa namaxëchirex. ⁷Rü guxüma i ngêma nüma naxüxü rü name rü aixcuma niwex i norü mugü. Rü ngêmacax name nax nagu yaxöxü. ⁸Rü ngêma norü mugü rü taguma inayarüxo erü guxüma rü aixcuma nixü rü nawexgu. ⁹Rü nüma rü ínanangüxüxëxë ga norü duüxügü

naxmexwa ga norü uanügü. Rü yema norü uneta rü namaxã nüxü nixu nax tagutãma iyanaxoxü. Erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü naxãücümaxüchi. ¹⁰Rü yíxema aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe rü Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü yíxema Cori ya Tupanaxü icuaxüüügüxe rü aixcuma tümaãëxü ticuax. Rü name nixí i guxügüma nüxü ticuaxüxügü.

Nataãxë ya yimá yatü ya mexügu rüxínücü

112 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü nataãxë ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaxü ngechaücü rü norü mugügu imaxücü. ²Rü yimá yatü ya mexügu rüxínücü rü Tupana tá nüxü narüngüxëë i ngëma naxacügü rü tá naporae i nhama i naanewa. ³Rü napatawa ya yimá yatü rü namuarü ngëmaxüãxgü. Rü guxügüma norü ngëmaxügümaxã toxguãxü narüngüxëë. ⁴Rü yimá yatü rü nhama wüxi i omü i éanexüwa ibáxixürüxü nixí naxçax i ngëma togü i duüxügü i mexü. Rü nüma rü namecüma rü nangechaüwaxë rü nixaixcuma. ⁵Rü yimá yatü ya mecümacü rü norü ngëmaxügümaxã togüxü narüngüxëë. Rü mea namaxã inacuax i guxüma i ngëma nüxü ngëxmaxü. ⁶Rü yimá yatü rü taxütãma nagu nayarüchixe woo norü uanügü chixexü namaxã üxgux. Rü duüxügü rü guxügutãma nüxna nacuaxächigü naxçax i ngëma mexü i naxüxü. ⁷Rü nüma rü taxucaxma naxçax nabajxächi i taxacürü chixexü i ore i nachiga i nüxü naxínüxü, erü nüxü nacuax nax Tupana

aixcuma nüxna dauxü. ⁸Rü nüma ya yimá yatü rü taxucaxma norü uanügüxü namuü. Rü nüxü nacugüama erü Tupanagu nayaxö. ⁹Rü yíxema tüxü nataxüxe rü guxügüma norü ngüchaümaxã tüxna nanaxãmare i diëru. Rü ngëma nacüma i mexü rü taguma nüxü narüchau nax naxüãxü. Rü taxucaxma naxãne erü aixcuma nagu namaxü i ngëma nüxü yaxuxü. ¹⁰Rü ngëma chixexü ügüxü rü nanue ega nüxü nadaugügu. Rü norü numaxã nixüxchapütãgü. Notürü ngëma norü ñnü i ngëma chixexüarü üruügü rü tá nagu nayarüchixe.

Norü mecümacax Tupanaxü ticuaxüxügü

113 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Pa Norü Duüxügüx rü nüxü pecuaxüxügü! ²Rü name i nhuxmax rü guxügüma mea nachiga idexagüxü. ³Rü guxãma i pema i léstewa ngëxmagüxe rü nhuxmata pema i oéstewa ngëxmagüxe jrü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxüma i nachixüanegümaxã inacuax. Rü norü pora rü dauxügüxü i naaneétüwa nangu. ⁵⁻⁶Rü taxüema namaxã tawüxigu ya tóriu Cori ya Tupana ya dauxügüxü i naanewa äëxgacü ixücü, notürü ngëma nüxü nadawenü i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. ⁷⁻⁸Rü tüxü narüngüxëë ya yíxema ngearü diëruãxe. Rü yíxema taxüema tüxü rüngüxëxëxe rü tüxü ínarüdaxëxë rü tümaarü íanearü äëxgacügütanüwa tüxü narütöxëxë. ⁹Rü yíxema ngexe ya ngexacüxe rü nüma ya Tupana rü tüxü nataãxëxëxë rü tüxü

narüngüxêê nax taxãxacüxüçax. Pa
Duüxügüx, rü ñngĩxã nüxü ticuaxüxügü
ya Cori ya Tupana!

Nüxna nacuaxãchie ga yexguma
Eyítuanewa ínachoxüxgu ga
Iraéutanüxü

114 ¹⁻²Rü nüxcüma ga
yexguma Eyítuanewa
ínachoxüxgu ga törü oxigü ga
Iraéutanüxügü ga Yacútaagü, rü
Yudáanegu nixĩ ga naxügüãxü ga guma
Tupanapata. Rü nüma ga Tupana rü
yéma nixĩ ga törü oxigümaxã inacuáxü.
³Rü yexguma yema Már ga Dauchiüxü
yema Iraéutanüxüxü daxgu rü
niyauyexüchixü. Rü yexgumarüxü ta
ga yema natü ga Yurdáü rü törü
oxigüçax ínayachaxãchixüchixü. ⁴Rü
yexguma ga guma imáchanexüchine ga
maxpúnegü rü guma rünuexmaegüne ga
maxpúnegü rü Tupanaarü poramaxã
nayuxnagütanü nhama carnéruxacügü
rü býixacügü yuxnagütanüürüxü.
⁵¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Már i
Dauchiüxüx, nax quiyauyexüchiüxü?
¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Natü i
Yurdáü nax ícuyachaxãchixüchiüxü?
⁶¿Rü taxacü pexü nangupetü, Pa
Imáchanexüchine ya Maxpúnegüx rü
pemax Pa Rünuxmaegüne ya
Maxpúnegüx, rü piyuxnetanücüxü
nhama carnéruxacügü rü býixacügü
yuxnagütanüürüxü? ⁷Rü cumax, Pa
Nhama i Naanex ;rü Yacúarü
Tupanapexewa curü muümaxã idüxrux!
⁸Yerü ga nüma rü nutatanüwa
nanangoxêê ga puchugü rü nuta ya
taciüwa inayagoxüchixüxêê ga dexã.

Törü Tupana rü dauxügüxü i
naanewa nangexma

115 ¹Pa Cori Pa Tupanax
;cugütama icuaxüxü rü
tauxü i toxü quicuaxüüxü! ;Rü cugü
icuaxüxü naxçax i curü ngechaü rü
naxçax i ngêma nax quixaixcumaxü!
²¿Rü tüxcüü i ngêma tama yaxögüxü rü
ínacagü rü nhanagürügü: “¿Ngexcü nixĩ
ya peru Tupana?” nhanagürügü?
³Notürü tanangãxü rü nhatagürügü:
“Torü Tupana rü dauxügüxü i naanewa
nangexma. Rü nüma rü nanaxü i
guxüma i taxacü i nüma nanaxwaxexü”,
nhatagürügü. ⁴Rü ngêma norü tupanagü
i ngêma tama yaxögüxü, rü nümatama i
duüxügü naxmexmaxã nanaxügü. Rü
úrumü rü diérumünaxçax nixĩ. ⁵Rü
nüxü nangexma i naãx notürü tama
nidexagü rü nixãxetü notürü tama
taxacüü nadau. ⁶Rü naxãchinü notürü
tama taxacüü naxínüe. Rü naxãxmaraxü
notürü taxuxüma nüxü napa. ⁷Rü
nixãxmex notürü tama tüxü ningógügü.
Rü nixãcutü notürü tama inaxĩ. Rü bai i
wüxi i naga i naãxgüwa íxüxüxü. ⁸Rü
ngêma duüxügü i nügüçaxtama
naxchicünaxãgü ügüxü rü nüxü
yaxögüxü rü naxrüütama nixĩgü nax
taxuwama yamexü. ⁹Pa Iraéutanüxügüx
;rü Cori ya Tupanagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹⁰Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya
Tupanagu peyaxögü! Erü nüma rü tüxü
narüngüxêê rü tüxna nadau. ¹¹Rü
pemax, Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaxü
Ngechaxügüxex ;rü nagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

tagu narixĩnũ rü tá tüxũ narüngũxẽẽ.
 Rü tá nüxũ narüngũxẽẽ i guxũma i
 Iraeütanũxũgũ rü norü chacherdótegü.
 13Rü tá mexũ tümamaxã naxuegu ya
 yixema nüxũ ngechaũgũxe woo yaxe rü
 buxe. 14Rü chanaxwaxe, Pa
 Iraeütanũxũ, nax Cori ya Tupana pexũ
 imuxẽẽxũ rü yamuxẽẽãxũ i pexacügü.
 15Rü nüma ya Cori ya Tupana i
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanearü
 üruxũ rü aixcuma tá pexna nanaxã i
 norü ngũxẽẽ. 16Rü Cori ya Tupanaarü
 nixĩ i dauxũguxũ i naane, notürü
 duũxũgũna nanaxã i nhama i naane.
 17Rü ngẽma marü yuexũ i naxmaxũwa
 ngẽmagũxũ rü taxucürüwama Cori ya
 Tupanaxũ nicuaxũxũgũ i nhama i
 naanewa. 18Notürü i yixema i nhuxmax
 nax imaxẽxũ rü tá nüxũ ticuaxũxũgũ i
 nhuxmax rü guxũgutáma jRü ngĩxã
 nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Yumüxewa Tupanana moxẽ taxã

116 1-2Rü Cori ya Tupanaxũ
 changechaũ erü nüxũ
 naxĩnũ i ngẽma chorü yumüxẽ. Rü
 nhuxmax nax chamaxũxũgũ rü
 guxũgutáma namaxã chidexa i chorü
 yumüxẽwa. 3Rü ngẽma yu rü choxũ
 niyauxchirex rü wixguxuchi choxũ
 nimax. Rü chabajãchi rü chamuũ. 4Rü
 yexguma ga chama rü Cori ya
 Tupanacax aita chaxü rü nhachagürü:
 “jPa Corix, choxũ namaxẽxẽ!”
 nhachagürü. 5Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü aixcumacü nixĩ rü nüxũ
 tangechaũtümüxũwaxe. Erü nüma rü
 woetama guxũguma namecũmaxũchi.
 6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna
 nadau ya yixema taxuxũma ixĩgũxe. Rü

yexguma chaturagu ga nax
 chayuxchaũxũ rü choxũ ínartüxadẽẽama.
 7-8Rü nhuxmax rü wenaxarü chataãxẽ
 yerü nüma ga Cori ya Tupana rü
 chamaxã namecũma rü choxũ ínapoxũ
 nax tama chayuxũcax rü tama axu
 ínguxũcax rü tama chixexũgu
 changuxũcax. 9Rü nhuxmax rü Cori ya
 Tupanaga tá chaxĩnũ natanüwa i ngẽma
 duũxũgũ i nhama i naanewa maxẽxũ.
 10Rü chama rü chayaxõõma woo chorü
 ñnüwa rü nhachagürü: “Nataxüchi i
 chorü guxchaxũ”, nhachagürü. 11Rü
 chorü íxãchiãẽgagu rü nhacharügü:
 “Guxũma i duũxũgũ rü nidorataaxgũ”,
 nhacharügü. 12jNhuxãcü tá Cori ya
 Tupanaaxũ chanaxütanü naxcax i
 guxũma i ngẽma mexũ i chauxcax
 naxüxũ? 13Rü napexewa tá chanange i
 chorü ãmare i wíuchixü rü tá nüxũ
 chicuaxũxũ yerü yuwa choxũ ínapoxũ.
 14Rü guxũma i norü duũxũgũpexewa tá
 nüxũ chicuaxũxũ yema namaxã nüxũ
 chixuxürüxũ. 15Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ i
 norü duũxũgũ, rü poraãcü nüxũ nangux
 i ngẽxguma nayuegu i ngẽma norü
 duũxũgũ i nüxũ ngechaũgũxũ. 16Pa Cori
 Pa Tupanax, chama rü curü duũxũ chixĩ,
 rü curü duũxũ tümane chixĩ. Rü cuma
 nixĩ i choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nawa ga
 yema guxchaxũgũ ga choxũ ináixũ. 17Rü
 ngẽmacax tá moxẽ cuxna chaxã rü
 naxũnagü tá cuxcax chadai rü íchanagu.
 Rü ngẽmaãcü tá cuxũ chicuaxũxũ Pa
 Cori Pa Tupanax. 18-19Rü Yerucharéüwa
 ngexmane ya cupataaxtüwa rü guxũma i
 curü duũxũgũpexewa tá chayanguxẽxẽ i
 ngẽma chorü uneta ga cumaxã nüxũ

chixuxũ. Pa Duũxũgũx, ¡ngĩxã nüxũ
ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Tupanaxũ ticuaxũxũgũ

117 ¹¡Pa Guxũma i
Nachixũanecũãxgũx, rü Pa
Guxũma i Ñanecũãxgũx, rü Tupanaxũ
pecuaxũxũgũ! ²Erü nüma rü poraãcü
tüxũ nangechaũ rü guxũguma
nixaixcuma rü nayanguxẽxẽ i ngẽma
nüxũ yaxuxũ. ¡Rü ngĩxã tórü Corixũ
ticuaxũxũgũ!

**Cori ya Tupanaarü pora rü taguma
inayagux**

118 ¹Pa Duũxũgũx, ¡rü Cori ya
Tupanaana moxẽ pexãgũ!
Erü nüma rü namecũmaxũchi rü
guxũguma tüxũ nangechaũ. ²Pa
Iraéutanũxũgũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ³Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax, Pa
Chacherdótegũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ⁴Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax i tórü Cori ya
Tupanaxũ ngechaũgũxe, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux”,
nhapegürügü. ⁵Rü yexguma taxũ ga
guxchaxũwa chayexmagu rü Cori ya
Tupanaarü ngũxẽcãx íchaca. Rü nüma
rü choxũ naxĩnü rü nawa choxũ
ínanguxuchixẽxẽ ga yema chorü
guxchaxũgũ. ⁶Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nachauxũtagu rü ngẽmacãx
tama chamuũ. ¿Rü nhuxmax rü texé
tapora nax taxacürü chixexũgu choxũ
tanguxẽxũ? ⁷Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü nachauxũtagu, rü nüma nixĩ i
choxũ nangũxẽxũ. Rü tá nüxũ chadau
nax nhuxãcü Tupana tá nüxũ
rüporamaexũ i ngẽma chauxchi aiexũ.
⁸Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxõgũxũ rü tama i duũxũgũgu. ⁹Rü
name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxõgũxũ rü tama i ãẽxgacügü i
poraexũgu. ¹⁰Rü guxũma ga yema togü
ga nachixũanecũãxgũ rü chauxcãx
ínayaxũãchi rü choxũ ínachomaeguãchi
nax choxũ yamauxgũxũcãx. Notürü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹¹Rü
guxũwama choxũ ínachomaeguãchi,
notürü Tupanaégagu nüxũ
charüporamae. ¹²Rü nhama
mãxegürüxũ choxũ ínachomaeguãchi ga
chorü uanügü. Notürü yema nax
nanuexũ rü nhama taxacü i axũ rü
paxama ixoxũrũxũ nixĩgü. Yerü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹³Rü
norü numaxã chauxcãx nibuxmü nax
choxũ yamauxgũxũcãx, notürü nüma ya
Cori ya Tupana rü choxũ ínaxoxũ. ¹⁴Rü
ngẽmacãx chorü wiyaemaxã Cori ya
Tupanaxũ chicuaxũxũ erü nüma nixĩ i
choxũ naporaxẽxũ. Rü nüma nixĩ i
choxũ namaxẽxũ. ¹⁵Rü ngẽma
Tupanaarü duũxũgũ rü napatagüwa
taãxẽãcüma nawiyaegü i ngẽxguma
nüxũ naxĩnüegu nax nhuxãcü Tupana
naporamaegũxẽxũ nüxũ i ngẽma
namaxã rüxuanũãxgũxũ. Rü
nhanagürügü: “Nüma ya Cori ya
Tupana rü norü poramaxã tüxũ ínaxoxũ
nüxna i ngẽma tamaxã rüxuanũãxgũxũ.
¹⁶Erü ngẽma norü pora ya Tupana rü
taxuxũma i to i poramaxã nawüxigu. Rü
ngẽma norü poramaxã nixĩ i nüxũ
nayexeraxũ i ngẽma tamaxã

rüxuanüāxgüxü”, nhanagürügü. ¹⁷Rü nhüxmax rü taxütáma paxa chayü. Rü tá chamaxü nax ngémaācü nüxü chixuxüçax i guxüma i taxaçü i naxüxü ya Cori ya Tupana. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraācü choxü naxü notürü tama choxü ínatax nax chayuxüçax. ¹⁹¡Rü peyawānax i ngéma Tupanapataarü ĩāx! Rü ngēxma chaxücuchaü nax Cori ya Tupanana moxē chaxāxüçax. ²⁰Rü ngéma napataarü ĩāxwa nixĩ i yachocuxü i ngéma aixcuma norü duüxüğü ixīgüxü. ²¹Pa Corix, moxē cuxna chaxā erü choxü nüxü cuxĩnũ i chorü yumüxē rü choxü cungāxüga. Erü cuma rü chorü maxēeruxü quixĩ. ²²Rü yimá nuta ya ĩpataarü üruüğü nüxü oecü rü yimá nixĩ ya nhüxmax nüxĩra yaxüchigüācü. ²³Rü Cori ya Tupana nixĩ ya ngémaācü naxüci rü ngēmacax tataāxēgü erü wüxi i mexechixü nixĩ. ²⁴Rü nhaa nixĩ i ngéma ngunexü i nagu Tupana mexü taxçax üxü. ¡Rü ngĩxā poraācü tataāxēgü! ²⁵Pa Corix ¡paxa torü uanügümexēwa toxü ĩnanguxüxēxē! ¡Rü toxü rüngüxēxē nax mea toxü nangupetüxüçax! ²⁶Rü Tupana rü namaxā nataāxē ya yimá naégagu núma ücü. Rü toma rü Tupanapatawa mexü pemaxā taxuegu. ²⁷Rü nüma ya Cori nixĩ i tórü Tupana yixixü. Rü nüma nixĩ i tüxü yabáixmaxüxü. ¡Rü ngĩxā napatawa ngēxmaxü i āmarechicagu tayanu i ngéma naitanügi i nüxna ixāmaregüxü! ²⁸Rü cuxna moxē chaxā, Pa Corix, rü cuxü chicuaxüxü erü cuporaxüchi rü chorü Tupana quixĩ. ²⁹¡Rü nüxna moxē pexāgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümāxüchi

rü ngēma norü ngechaü rü taguma ĩnayagux.

Tupanaarü mugümaxā tataāxēgü

119 ¹Rü tataāxēgü ya yixema aixcuma nagu maxēxe i Tupanaarü mugü rü tama nüxü rüngümaexe. ²Rü tataāxēgü ya yixema naga ĩnüexe i norü mugü rü guxü i tümaarü maxümaxā Tupanaçax daugüxe. ³Rü tataāxēgü ya yixema taxuxüma i chixexü ügüxe rü aixcuma Cori ya Tupanamaxügu ĩxe. ⁴Cumax, Pa Tupanax, toxna cunaxā i curü mugü nax aixcuma naga taxĩnüexüçax. ⁵⁻⁶Chierüna guxügu mea naga chaxĩnügu i ngéma curü mugü nax ngémaācü taxuçaxma chaxānēxüçax i ngēxguma chayanguxēxēgu i curü mugü. ⁷Rü ngēxguma mea nawa changuxgux i ngéma curü mugü i aixcuma wexguxü, rü guxüma i chorü maxümaxā tá cuxü chicuaxüxü. ⁸Rü choxü nangúchaü nax nagu chamaxüxü i ngéma curü mugü ¡Rü tauxü i choxü ĩcutāxü! ⁹Pa Tupanax ¿rü nhuxācü tá wüxi ya ngextüxüci ĩnamexü i norü maxü i cupexewa? Rü ngēxguma curü ore naxwaxexüācüma namaxüxgucicatama. ¹⁰Rü ngēmacax i chama rü guxüma i chorü maxümaxā cuxçax chadau. ¡Rü choxna nadau nax tama nüxna chixügachixüçax i curü mugü! ¹¹Rü chauāēgu namaxā changuxü i curü ore nax tama cupexewa chixexü chaxüxüçax. ¹²Cumexechi i cumax, Pa Cori Pa Tupanax. ¡Rü choxü nanguxēxē i curü mugü! ¹³Rü chauāxmaxā tá nüxü chixu i guxüma i ngéma curü mugü i nüxü quixuxü. ¹⁴Rü muxüma i ngēmaxügüarü yexera rü

curü mugümaxã chataãxê. ¹⁵Rü tá nagu charüxînüecha i curü mugü rü tá nagu chixü i ngêma cuma cunaxwaxexü. ¹⁶Rü curü mugümaxã tá chataãxê, rü tagutãma nüxü icharüngüma i curü ore. ¹⁷Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü choxna nadau nax tama chayuxüçax rü ngêmaãcü naga chaxînüçax i curü ore! ¹⁸¡Rü choxü idauuchixêxê nax ngêmaãcü meama nüxü chadauxüçax i ngêma curü orewa nüxü quixuxü i mexügu! ¹⁹Chama rü tama nhama i naanecüãx chixî. ¡Rü ngêmacax tauxü i çauxchaxwa icuyacüxü i curü mugü! ²⁰Rü wüxichigü i oragu rü chaxoégaã naxçax i ngêma nüxü nax chacuáxchaüxü i curü mugü. ²¹Rü cumax rü nüxü cuxoregü i ngêma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü chixexü ügüxü rü tama naga înüexü i curü mugü. ²²¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma duüxügü i chixri chauchiga idexagüxü rü choxü cügüexü nagagu nax curü oregu chamaxüü! ²³Rü woo poraexü i ãêxgacügü rü chixexü chamaxã naxügüchaügu, notürü i chama nax curü duüxü chixixü rü tá curü mugügu charüxînüama. ²⁴Erü ngêma curü mugü rü chorü taãxêxêeruxü nixîgü. Rü chorü ucüxêruxü nixîgü. ²⁵Rü marü chatura rü chayuxchaü. ¡Rü maxü choxna naxã i ngêma chamaxã nüxü quixuxüxüü! ²⁶Rü yema chaucüma ga chixexü, rü marü cumaxã nüxü chixu, rü cuma rü marü choxü cungãxü rü nawa choxü ícunguxuchixêxê. ¡Rü nhuxmax rü choxü nanguxêxê i curü mugü! ²⁷¡Rü cuax choxna naxã nax naga chaxînüçax i curü mugü! Erü meama

tá nagu charüxînü i ngêma mexügu i cuma cuxüxü. ²⁸Rü poraãcü chaxaxu erü ngüxü chinge. ¡Rü choxü naporaxêxê, rü choxü nataãxêxêxê yema chamaxã icuxunetaxürüxü! ²⁹¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma doramare ixixü rü choxü nanguxêxê i curü ore i aixcuma ixixü! ³⁰Erü chama rü marü chanayaxu i cucüma i aixcuma ixixü rü nagu chixüxchaü i ngêma curü mugü. ³¹Pa Cori Pa Tupanax, rü curü mugüguama charüxînü. ¡Rü tauxü i ãne choxü quingexêxêxü! ³²Rü pora chaxü nax ngêmaãcü chayanguxêxêçax i curü mugü erü cuma rü taãxêmaxã cunapaxêxê i chorü maxü. ³³Pa Corix ¡choxü nanguxêxê i curü mugü nax nagu chixüxüçax nhuxmatáta ngêmagu chayumare! ³⁴¡Rü cuax choxna naxã nax ngêmaãcü tama nüxü charüngümaxüçax i curü mugü! Rü aixcumaxüchi guxügutãma naga chaxînüchaü. ³⁵¡Rü choxü naporaxêxê nax nagu chixüxüçax i ngêma curü mugü! Erü ngêmagu nixî i nüxü chayangauxü i chorü taãxê. ³⁶¡Rü choxü rüngüxêxê nax ngêma diêru i chixêacü yaxuxüarü yexera choxü nangüchaüxüçax i curü mugü! ³⁷¡Rü choxna yaxügachixêxê i ngêma înü i natüxçaxmamare ixixü nax ngêmaãcü curü înügurica chixüxüçax! ³⁸Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü yanguxêxê nax nüxü chadauxüçax i ngêma curü unetagu i tümacax ixixü ya yíxema curü duêxêgü ixîgüxe! ³⁹¡Rü choxna yaxîgachixêxê i ngêma duüxügü i muü choxna ägüxü i curü mugügagu choxü cügüexü! Erü ngêma curü mugü rü namexechi. ⁴⁰Rü ngêmacax choxü

nangúchaũ. ¡Rü choxũ namaxêxê! Erü cuma rü quixaixcumaxũchi. ⁴¹Pa Cori Pa Tupanax ¡rü ngêma icuxunetaxũrüütama choxũ nangechaũ rü choxũ ínanguxuchixêxê nax tama chayuxúcax! ⁴²Rü ngêmaãcü tá curü oremaxã chanangãxũga i ngêma chorü uanü i cugagu choxũ cugüexũ. Erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁴³¡Rü taxũ i chauãxwa choxna cunapuxũ i ngêma curü ore i aixcuma ixĩxũ! Erü ngêma curü orewa nüxũ quixu nax cuma rü tá choxũ curüngũxêxũ. ⁴⁴Rü chanaxwaxe i guxũgutáma nagu chamaxecha i ngêma curü nguxêêtae. ⁴⁵Rü ngêmaãcü taxucaxtáma taxacúcax chamuũ erü naga chaxĩnü i ngêma curü mugü. ⁴⁶Rü ãêxgacügüpezewa tá nüxũ chixu i curü mugü rü taxucaxtáma chaxãne. ⁴⁷Erü nüxũ changechaũ i ngêma curü mugü rü namaxã chataãxê. ⁴⁸Rü nüxũ changechaũ rü choxũ nangúchaũ i ngêma curü mugü. Rü poraãcü nagu charũxĩnü. ⁴⁹¡Rü nüxna nacuaãxãchi ga yema ore ga chamaxã nüxũ quixuxũ i chama nax curü duũxũ chixĩxũ! Rü yemawa nüxũ quixu nax choxũ tá curüngũxêxũ. ⁵⁰Rü ngêxguma changechaũgu, rü ngêma curü uneta nixĩ i choxũ taãxêxêxũ. Erü curü unetawa nüxũ quixu nax maxũ tá choxna cuxãxũ. ⁵¹Rü ngêma duũxũgü i nügü icuaãxũgũxũ rü taguma nipae nax choxũ nachixexêégüichaũxũ. Notürü i chamax rü taguma nüxna chixügachi i ngêma curü ore i choxũ cunguxêxũ. ⁵²Rü nüxna chacuaãxãchi ga yema curü mugü ga choxna cuxãchiréxũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêmagügu nixĩ i nüxũ ichayangaũxũ i chorü taãxê. ⁵³Rü

ngêma duũxũgü i chixri maxêxũ rü nüxũ oexũ i curü nguxêêtae, rü chama rü poraãcü namaxã chanu. ⁵⁴Rü nhama i naanewa nax paxaãchi chamaxũxũgu, rü ngêma curü mugü nixĩ i chorü wiyae ixĩxũ, erü choxũ nataãxêxêxê. ⁵⁵Pa Cori Pa Tupanax, rü woo chütacü rü cugu charũxĩnü. Erü chanaxwaxe i nagu chamaxũ i curü nguxêêtae. ⁵⁶Rü ngêma cuga nax chaxĩnüxũgagu rü chanayaxu i taãxê i taxũ. ⁵⁷Rü cumax, Pa Corix, nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ. Rü chama rü marü cumaxã nüxũ chixu nax nagu tá chamaxũxũ i ngêma curü ore. ⁵⁸Rü guxũguma cuxna chaca nax choxũ curüngũxêxũ nax curü ngúchaũ chaxũxúcax. ¡Rü cuxũ changechaũtümüxũ i ngêma curü orewa chamaxã icuxunetaxũrüxũ! ⁵⁹Rü nüxũ chicuãxãchi i ngêma chaucüma i tama mexũ, rü wenaxarü ichanaxügu nax naga chaxĩnüxũ i ngêma curü mugü. ⁶⁰Rü nhuxãêãcü chaugü chatáegu, rü paxama ichanaxügu ga nagu nax chamaxũxũ ga yema curü mugü. ⁶¹Rü yema chixexũ ga duũxũgü rü chixexũgu choxũ nanguxêégüchaũ, notürü i chama rü tama nüxũ charüngüma i curü mugü. ⁶²Rü ngãxũcücü ícharüda nax moxê cuxna chaxãxũcax naxcax i ngêma curü mugü i aixcuma mexũ. ⁶³Rü yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü cuga ñnüexe rü chauenexê tixĩgü. ⁶⁴Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêma curü ngechaũ rü guxũwama nangu i nhama i naanewa. ¡Rü choxũ nanguxêxê i ngêma curü mugü! ⁶⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama nax curü duũxũ chixĩxũ, rü mea choxna cudau, ngêma chamaxã icuxunetaxũrüxũ. ⁶⁶¡Rü choxũ nanguxêxê nax mea chauãxêxũ

chacuáxũcax! Erü nagu chayaxõ i ngẽma curü mugü. ⁶⁷Rü naxũpa ga choxũ nax cuxucuxẽxũ rü muxũma ga chixexũ chaxü. Notürü i nhuxmax rü naga chaxĩnü i ngẽma curü mugü. ⁶⁸Rü cuma rü cumecüma, rü mexũ cuxü. ¡rü choxũ nanguxẽxẽ i curü mugü! ⁶⁹Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ, rü notüçaxmamare choxũ nixugüe. Notürü i chamax rü guxũguma chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü. ⁷⁰Rü nümagü rü nachixeãẽgümare, notürü i chamax rü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷¹Rü choxũ rü name ga yema choxũ nax cuxucuxẽxũ. Erü yemaacü nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax naga chaxĩnüxũ i ngẽma curü mugü. ⁷²Rü ngẽma curü ucuxẽgü i choxna cuxãxũ, rü çauxcax rü muxũma i úiru rü diêruarü yexera narümemaxũchi. ⁷³Rü cumatama nixĩ ga choxũ congoxẽẽxũ rü maxũ choxna cuxãxũ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax choxna cunaxãxũ i cuax nax choxũ natauxchaxũcax nax naxcax changúxũ i curü mugü. ⁷⁴Rü yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü tataãxẽgü i ngẽxguma choxũ tadaugügu erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁷⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama rü nüxũ chacuax i ngẽma curü mugü rü meama niwex. Rü tama ícutü i ngẽxguma choxũ icuyaruwexãchixẽegu. ⁷⁶Rü ngẽma curü ngechaũ rü chanaxwaxe nax chorü taãxẽẽeruxũ yixĩxũ, yema chamaxã icuxunetaxũrũxũ. ⁷⁷¡Rü chamaxã namecüma rü choxũ namaxẽxẽ! Erü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷⁸¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü notüçaxmamare ngúxũ choxũ

ingexẽẽgũxũ! Notürü i chama rü chanaxwaxe i nagu charüxĩnüama i curü mugü. ⁷⁹Rü chanaxwaxe i nua chauxũtawana ngexmagü i ngẽma cuxũ ngechaũgũxũ rü curü mugüxũ cuaxgũxũ. ⁸⁰¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax mea chayanguxẽẽxũcax i curü mugü nax taxucaxma chaxãnexũcax! ⁸¹Rü poraãcü cuxũ íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũcax erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁸²Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguxẽẽxũ i ngẽma curü uneta, rü nhachagürü: “¿Nhuxgu tá nua cuxũxũ nax choxũ cuyataãxẽẽxũcax?” nhachagürü. ⁸³Rü woo marü wüxi i yaxguax chixĩ rü taxuwama mexe chixĩ rü nua taxmare chixĩ, notürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü, Pa Tupanax. ⁸⁴¿Rü nhuxreexpüxcüna tá nixĩ i cunaxwaxexũ nax yaxna chaxĩnüxũ? ¿Rü nhuxguxüratáta nixĩ i cunapoxcuxũ i ngẽma chawe ingẽxũtanüxũ? ⁸⁵Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü tama curü nguxẽetaegu íxũ, rü chamaxũgu nanaxügu i wüxi i ãmaxũ nax ngẽmagu chingucuchixũcax. ⁸⁶Pa Tupanax ¡Choxũ rüngũxẽxẽ! Erü ngẽma chorü uanügu rü chawe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Rü guxũma i ngẽma curü mugü rü aixcuma nawexgu. ⁸⁷Rü ngẽma chauxchi aiexũ rü wixgutaax choxũ nimaxgü, notürü tama choxũ narüporamaegü erü naga chaxĩnü i curü mugü. ⁸⁸¡Rü curü ngechaũgagu choxũ namaxẽxẽ! Rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü i cuaxwa íchoxũxũ. ⁸⁹Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽma curü ore rü guxũgucax nixĩ, rü dauxũguxũ i

naanewa naxumatü rü tagutáma
 naxüchicüxü. ⁹⁰Rü cuma nax
 quixaixcumaxü rü guxüguma ngémaãcü
 quixí. Rü cuma nixí ga cunaxüxü ga
 nhama ga naane, rü ngémaçax
 nachicawatama nangexmaecha. ⁹¹Rü
 nhuxmax rü ta rü guxüma i ngéma
 cuxüxü rü nanaxaixrügumagüraxü,
 yema curü mugüwa namaxã
 cunaxuegugüxürüxü. Rü guxüma i
 ngéma cuxüxü, rü cunangoxëxë nax
 curü ngüchaü naxügüxüçax. ⁹²Rü
 ngëxguma chi ngéma curü mugü
 taxüchima taãxë choxna äxgu, rü chi
 chorü ngechaümaxã chayü. ⁹³Rü
 tagutáma nüxü icharüngüma i ngéma
 curü mugü, erü ngëmagagu nixí i maxü
 choxna cuxãxü. ⁹⁴¡Choxü ínapoxü, Pa
 Tupanax! Erü curü duüxü chixí rü nagu
 chixü i ngéma curü mugü. ⁹⁵Rü ngéma
 chauxchi aiexü rü naxçax nadaugü nax
 nhuxãcü choxü yamaçgüxüçax. Notürü i
 chama rü curü mugügu chayaoöoma.
⁹⁶Rü nüxü chacuax rü guxüma i taxacü i
 ngëxmaxü rü nayarüxo. Notürü ngéma
 curü mugü rü taguma inayarüxo. ⁹⁷Rü
 poraãcü choxü nangüchaü i curü
 ucuxëgü, rü wüxichigü i ngunexügu rü
 nagu charüxinü. ⁹⁸Rü ngéma curü mugü
 rü guxüguma chauãxü choxü
 nacuxëxë. Rü ngémaçax chorü
 uanügüarü yexera choxü nangexma i
 cuax. ⁹⁹Rü guxüma i chorü
 nguxëëruügüarü yexera nüxü chacuax,
 erü poraãcü nagu charüxinü i ngéma
 curü mugü. ¹⁰⁰Rü ngéma curü mugüga
 nax chaxínüxügagu, rü ngéma
 yaxguãxgüxü nüxü charücuaxmae.
¹⁰¹Rü guxüma i chixexügüna chixügachi
 nax ngémaãcü naga chaxínüxüçax i

curü ore. ¹⁰²Notürü tama nüxna
 chixügachi i ngéma curü mugü erü
 cuma nixí i choxü cuxucuxëxü. ¹⁰³Rü
 ngéma curü uneta rü taxacü i
 maixcuraxüchixüarü yexera choxü
 name. ¹⁰⁴Rü curü mugüwa chanayaxu i
 cuax, rü ngémaçax naxchi chaxai i
 guxüma i ngéma nacüma i chixexü.
¹⁰⁵Rü ngéma curü ore rü nhama wüxi i
 omürüxü nixí i çauxçax rü choxü
 nibáixmaxü. ¹⁰⁶Rü cumaxã rü marü
 ichaxuneta rü ngéma rü tá aixcuma
 chayanguxëxë. Rü tá nagu chixü i
 ngéma curü mugü. ¹⁰⁷Pa Corix, Pa
 Tupanax, rü poraãcü chanaxixãchiãxë.
 ¡Rü choxna naxã i maxü, ngéma
 chamaxã nüxü quixuxürüxü! ¹⁰⁸¡Rü
 choxü nayaxu nax moxë cuxna chaxãxü!
 ¡Rü choxü nanguxëxë i curü mugü!
¹⁰⁹Rü guxüguma äücümaxü i yuwa
 changexma. Notürü taguma nüxü
 charüngüma i ngéma curü ucuxëgü.
¹¹⁰Rü ngéma chixexü ügüxü rü
 chapexegu guxchaxü naxügü, notürü i
 chama rü tama nüxna chixügachi i curü
 mugü. ¹¹¹Rü ngéma curü mugü nixí i
 chorü ämare i guxüguçax ixüxü. Erü
 ngëmagü nixí i taãxë choxna äxü. ¹¹²Rü
 guxüma i chorü ngüchaümaxã
 guxügutáma nagu chixü i curü mugü
 nhuxmatáta chayumare. ¹¹³Rü nüxü
 chaxo i ngéma duüxügü i nügü
 írümegünetaxü notürü nüxü
 changechaü i curü ucuxëgü. ¹¹⁴Rü cuma
 nixí i choxü curüngüxëxü rü choxna
 cudauxü. Rü curü ore nixí i nagu
 chayaxöxü. ¹¹⁵¡Rü choxna pexígachi, Pa
 Chixexüarü Üruxügüx! Erü chama rü
 chayanguxëëchaü i chorü Tupanaarü
 mugü. ¹¹⁶Pa Tupanax ¡choxü

naporaxêxê ngêma chamaxã
 icuxunetaxürüxü! rü tá chamaxü. ;Rü
 tauxü i choxü cuwomüxêxü! ¹¹⁷;Choxü
 rüngüxêxê nax tama choxü
 yamaxgüxüçax i chorü uanügü! Rü
 ngêmaäcü i chama rü tá guxüguma
 nagu chamaxü i curü mugü. ¹¹⁸Rü cuma
 rü nüxü cuxo i ngêma tama naga ñnüxü
 i curü mugü. Erü ngêma nagu
 naxñnüxü i nümagü rü taxuwama
 name. ¹¹⁹Rü ngêma duüxügü i chixexü
 ügüxü i nhama i naanewa rü cuxçax rü
 wüxi i guxchirerüxü nixügü. Notürü i
 chamax rü nüxü changechaü i curü
 mugü. ¹²⁰Rü cupexewa i chama rü
 chorü muümaxã chiduxrux rü aixcuma
 nagu chixüxchaü i ngêma curü mugü.
¹²¹Rü taguma nüxü icharüchau nax
 chanaxüxü i ngêma cupexewa aixcuma
 mexü. Rü ngêmacax tama chanaxwaxe i
 choxü ícutax nax naxmexgu
 changüxüçax i ngêma choxü
 chixexêégüchaüxü. ¹²²;Rü chauétüwa
 nachogü nax taxuxüma i chixexü choxü
 naxüpëtüxüçax rü tama chixexügu
 choxü nanguxêégüxüçax i ngêma nügü
 icuaxüüügüxü! ¹²³Rü düxwa marü
 chipaxetü nax íchananguxêxü nax
 choxü curüngüxêxü rü choxü
 ícunguxuchixêxü ngêma chamaxã
 icuxunetaxürüxü. ¹²⁴Rü chama nax curü
 duüxü chixixü, rü ;choxü nangechaxü rü
 chamaxã namecüma! ;Rü choxü
 nanguxêxê i curü mugü! ¹²⁵Rü aixcuma
 curü duüxü chixi, rü ngêmacax
 chanaxwaxe i chauãxü choxü
 cucuaxêxê erü nüxü chacuáxchaü i curü
 mugü. ¹²⁶Pa Corix, rü marü nawa nangu
 nax chauétüwa cuhogüxü, erü ngêma
 chorü uanügü rü tama naga naxñnüe i

curü mugü. ¹²⁷Notürü i chamax rü
 ngêma úruarü yexera nüxü changechaü
 i curü mugü. ¹²⁸Rü ngêmacax nixi i mea
 naga chaxñnüxü i curü mugü rü nüxü
 chaxo i guxüma i nacüma i chixexügü.
¹²⁹Rü ngêma curü mugü rü namexechi
 rü ngêmacax naga chaxñnü. ¹³⁰Rü
 ngêxguma texé curü orexü ixuxgu rü
 nangoxêégü rü yixema nüxü ñnüxê rü
 tumaãxü tüxü nacuaxêxê woo
 taxuxüma cuáxe tixügü. ¹³¹Rü nhama
 õna i chixichixüçax ichoxürüxü rü
 choxü nangúchaü i curü mugü. ¹³²;Rü
 choxü nadawentü rü cuxü
 changechaütümüxü, ngêma cuxü
 ngechaügüxüçax cuxüxürüxü! ¹³³Rü
 chanaxwaxe i choxü cunatauxchaxêxê
 nax nagu chamaxüxüçax i curü ore. Rü
 tama chanaxwaxe nax ngêma
 chixexüama chamaxã icuáxü. ¹³⁴;Rü
 naxmexwa choxü ínanguxuchixêxê i
 ngêma duüxügü i choxü imaxgüchaüxü!
 Erü chayanguxêéchaü i curü mugü.
¹³⁵Rü nhuxmax nax curü duüxü chixixü
 ;rü cuxü changechaütümüxü! ;Rü choxü
 nanguxêxê i curü mugü! ¹³⁶Rü poraäcü
 chaxaxu erü ngêma togü rü tama naga
 naxñnüe i curü mugü. ¹³⁷Pa Corix, cuma
 rü quixaixcuma, rü ngêma curü
 mugüwa nüxü quixuxü i poxcu rü
 aixcuma tá ningü. ¹³⁸Erü guxüma i
 ngêma curü mugü rü aixcuma name rü
 aixcuma tá ningü. ¹³⁹Rü ngêma curü
 mugü rü poraäcü chayanuxü. Rü choxü
 nangux nax tama naga naxñnüxü i
 ngêma chorü uanügü. ¹⁴⁰Rü chama nax
 curü duüxü chixixü rü marü meama
 chanangugü i ngêma curü mugü nax
 taxuwama nachixexü rü ngêmacax nüxü
 changechaü. ¹⁴¹Pa Tupanax, chama i

cupexewa rü taxuxũma chixĩ rü duũxũgũ rü choxũ naxoe. Notürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü. ¹⁴²Rü guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũ rü guxũgutãma name. Rü ngẽma curü nguxẽetae rü nixaixcuma. ¹⁴³Rü yexguma taxũ ga guxchaxũwa chayexmagu, rü curü mugü choxũ nataãxẽxẽxẽ. ¹⁴⁴Erü ngẽma curü mugü rü guxũguma name. jRü choxna naxã i cuax nax ngẽmaãcü nagu chamaxũxũcax i ngẽma curü mugü! ¹⁴⁵Pa Corix, chorü ngũchaũmaxã cuxna chaca. jRü choxũ nangãxũ! Erü chayanguxẽchaũ i curü mugü. ¹⁴⁶Pa Corix, cuxna nixĩ i chacaxũ. jRü choxũ rüngũxẽxẽ nax choxũ natauxchaxũcax nax chayanguxẽxũ i curü mugü! ¹⁴⁷Rü naxũpa nax yangunexũ rü ícharũda nax curü ngũxẽcax cuxna chacaxũcax. Rü nagu chayaxõ i ngẽma curü uneta. ¹⁴⁸Rü naxũpa nax nachütaxũ rü daa chauxetügü rü ínamemare nax inadauxũ nax ngẽmaãcü mea nagu ícharũxĩnũxũcax i curü unetagü. ¹⁴⁹Pa Corix, ngẽma nax choxũ cungechaũxũgagu jrü choxũ naxĩnü! jRü choxna naxã i maxũ ngẽma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁵⁰Erü ngẽma chixexũ i duũxũgũ i chawe ingẽxũtanũxũ rü choxna nangaicamagü. Notürü taxucürüwa i taxacü chamaxã naxügü erü tama naga naxĩnüe i curü mugü. ¹⁵¹Cumax, Pa Corix, rü choxna cungaicama. Rü guxũma i curü mugü rü aixcuma nixĩgü. ¹⁵²Rü nüxcümatama nüxũ chacuax i curü mugü i cumatama cuxueguxũ nax guxũguma nangexmagüechaxũcax. ¹⁵³jRü nüxũ nadau nax nhuxãcü chanaxĩxãchiãxũ

rü nawa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! Erü taguma nüxũ icharüngüma i ngẽma curü ucuxẽ. ¹⁵⁴jRü chauétüwa nachogü rü chorü uanügümaxẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! jRü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁵⁵Cuma rü tama nüxũ curüngũxẽẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ erü nümagü rü tama naga naxĩnüe i curü mugü. ¹⁵⁶Pa Corix, cuma rü poraãcü cumecümaxũchi. jRü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma cunaxwaxexũrũxũ! ¹⁵⁷Rü ngẽma chorü uanügü i chauxchi aiexũ rü namuxũchi. Notürü i chama rü tama íchanangex i curü mugü. ¹⁵⁸Rü tama yaxna namaxã chaxĩnü i ngẽma taechitawaxegũxũ i tama naga ínüexũ i curü mugü. ¹⁵⁹Pa Corix jducax, choxũ nadau nax nhuxãcü nüxũ changechaũxũ i curü mugü! jRü curü ngechaũgagu choxna naxã i maxũ! ¹⁶⁰Rü guxũma i curü ore rü aixcuma nixĩ. Rü curü mugü rü namexechi rü taguma inayarüxo. ¹⁶¹Rü ãxgacügü i poraxũ rü chawe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Notürü i chama rü naga chaxĩnü i curü mugü. ¹⁶²Rü chama rü namaxã chataãxẽ i curü uneta nhama wüxi i duũxũ i taxũ i diëru iyanguxũrũxũ. ¹⁶³Rü nüxũ chaxo i ngẽma ore i dora ixĩxũ. Rü tama chanayaxu. Notürü nüxũ changechaũ i ngẽma curü ucuxẽgü. ¹⁶⁴Rü guxũ i oragu cuxũ chicuaxũxũ naxcax i curü mugü i aixcuma mexũ. ¹⁶⁵Rü yixema curü ucuxẽgüga ínüexe rü tataãxẽgü. Rü taxuxũtãma i taxacü i chixexũgu tüxũ nayixẽxẽ. ¹⁶⁶Pa Corix, cuxũ íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũ. Erü marü nagu chamaxũ i ngẽma curü

mugü. ¹⁶⁷Chama rü meama naga chaxĩnũ i curü mugü, rü guxũma i chorü ngüchaũmaxã nüxũ changechaũ. ¹⁶⁸Rü chama rü meama naga chaxĩnũ i curü ucuxëgü rü curü mugü. Rü cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i chaucüma. ¹⁶⁹Pa Corix, ngëma chorü yumüxëgü rü cuxütawa nangugü. ¡Rü choxna naxã i cuax ngëma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁷⁰Rü cupexewa nangu i chorü yumüxë. ¡Rü chorü uanügümexëwa choxũ ínanguxuchixëxë ngëma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁷¹¡Rü choxũ natauxchaxëxë nax cuxũ chicuaxũxũxũ! Erü cumatama nixĩ i choxũ cunguxëëxũ i ngëma curü mugü. ¹⁷²¡Rü choxũ natauxchaxëxë nax chawiyaeãcüma nüxũ chixu i curü unetagü! Erü guxũma i curü mugü rü namexechi. ¹⁷³Ëcü ínamemare ya cuxmex nax choxũ nangũxëëxũ. Erü curü mugüama nixĩ i guxũarü yexera choxũ ngüchaũxũ. ¹⁷⁴Pa Corix, chanaxwaxe i paxa choxũ curüngũxëë rü choxũ ícupoxũ. Erü chama rü poraãcü namaxã chataãxë i ngëma curü ucuxëgü. ¹⁷⁵Rü nhuxmax nax chamaxũxũ rü chanaxwaxe i cuxũ chicuaxũxũ nax ngëmaãcü curü mugümaxã choxũ curüngũxëëxũcax. ¹⁷⁶Chama rü nhama wüxi i carnéru irütaxuxũrũxũ chixĩ. ¡Rü nua naxũ nax chauxcax cuyadauxũcax! Erü tama nüxũ charüngüma i curü mugü.

**Yumüxë i ngëxguma ãñcümaxũwa
ingexmagu**

120 ¹Rü ngëxguma ãñcümaxũwa changexmagu, rü nüxna chaca ya Cori

ya Tupana. Rü nüma rü choxũ nangãxũ. ²Pa Corix ¡choxũ ínanguxuchixëxë nüxna i ngëma duũxũgü i dorataaxgũxũ i chixriãcü chauchiga idexagũxũ! ³¡Rü taxacü tá nixĩ i curü poxcu, Pa Conüx i Dorataxáxũ? ⁴Rü cuma rü tá naxne ya ãmagunemaxã quingóxnatachinü. Rü áxwe ya naicümaxã tá quixa. ⁵Rü chaugümaxã changechaũ erü norü ngãxũwa changexma i ngëma chorü uanügü i Mechécüãxgü rü ngëma Chedátanüxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. ⁶Rü marütama nixĩ nax norü ngãxũwa changexmaxũ i ngëma chauxchi aiexũ i nuegu rüxĩnũexũ. ⁷Rü ngëxguma ngüxmüchiga namaxã chidexagu, rü nümagü rü daichigagu nidexagü.

Tupana rü curü poxũrũxũ nixĩ

121 ¹Rü ngëxguma maxpünegu chadawenügu rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¡Rü ngextá tá nixĩ i ne naxũxũ i chorü ngũxëë?” nhachagürü. ²Rü ngëma chorü ngũxëë rü tá naxütawa ne naxü ya Cori ya Tupana i dauxũguxũ i naanearü üruxũ rü nhama i naanearü üruxũ íxĩcü. ³Rü nüma rü tagutáma nanaxwaxe nax cuyanguxũ rü tagutáma nape ya yimá cuxna daucü. ⁴Rü nüma rü guxũguma ínadau rü naxuãxë. Rü taguma nape ya yimá Iraéutanüxũna daucü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i cuxna nadauxũ rü cuxũ ínapoxũxũ, erü guxũguma cuxütawa nangexma nax cuxũ nangũxëëxũcax. ⁶Rü ngunecü rü yimá üaxcü rü taxuxütáma chixexũ cumaxã naxü rü woo ya tauemacü i chütacü. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

naguxĩraũxũ i ãcũmaxĩwa cuxũ
 ínapoxũ erũ nũma nixĩ i nũxna nadauxũ
 i curũ maxũ. ⁸Rũ ngẽmaãcũ i nũma ya
 Cori ya Tupana rũ guxũwama cuxũ
 ínapoxũ i nhuxmax rũ guxũgutáma.

Yerucharéũxũ nicuaxũxũ

122 ¹Rũ chataãxẽ i ngẽxguma
 choxũ nangĩxãgũgu nax
 Cori ya Tupanapatawa chamaxã naxĩxũ.
²Pa ãane ya Yerucharéũx, marũ curũ
 ãaxarũ aixepewa tangexmagũ. ³Pa
 Yerucharéũx, cuxũ naxũgũ nax cuwa
 nangutaquexegũxũ i Tupanaarũ
 duũxũgũ. ⁴Rũ cuwa nixĩ i naxĩxũ i
 guxũma i Tupanaarũ duũxũgũ i
 Iraéutanũxũ nax Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxũũgũxũcax ngẽma nũma namaxã
 nũxũ yaxuxũrũxũ. ⁵Rũ Yerucharéũwa
 nixĩ i nangexmaxũ i ngẽma tochicaxũgũ
 i ãẽxgacũgũ i guxchaxũarũ mexẽerũgũ
 nawa rũtogũxũ. Rũ ngẽma tochicaxũgũ
 rũ ãẽxgacũ ga Dawípatawa nixĩ i
 nangexmagũxũ. ⁶¡Rũ guxũnema ya perũ
 maxũnemaxã Tupanana peca nax
 Yerucharéũwa nangexmaxũcax i taãxẽ!
 Rũ namaxã nũxũ pexu ya yima ãane rũ
 nhaperũgũ: “Tanaxwaxe i cuwa mea
 namaxẽ i ngẽma cuxũ ngechaũgũxũ”,
 nhaperũgũ. ⁷Pa Yerucharéũx,
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ rũ
 curũ ãẽxgacũgũpatawa nax nataxuxũ i
 guxchaxũgũ. ⁸Rũ nhuxmax rũ
 chaueneegũcax rũ chamũcũgũcax
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ,
 Pa Yerucharéũx. ⁹Rũ yima tórũ Cori ya
 Tupanapatagagu cuxcax chayumũxẽ nax
 mea cuxũ naxũpetũxũcax, Pa
 Yerucharéũx.

Tupanaarũ ngechaũcax ítaca

123 ¹Pa Cori Pa Tupana ya
 Dauxũwa Ngẽxmacũx,
 cuxcax chadaunagũ nax cumaxã
 chidexaxũcax. ²Rũ wũxi i puracũtanũxũ
 norũ corimexẽgu idawenũxũ nax nũxũ
 nacuáxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ rũ
 ngẽxgumarũxũ tixĩgũ nax tórũ Cori ya
 Tupanacax tadaunagũgũ nax namaxã
 idexagũxũcax rũ tamaxã nũxũ
 yaxuxũcax nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. Rũ
 ngẽxgumarũxũ i wũxi i pacũ i ngĩrũ
 chiũraxũ fídawenũchigũxũcũ nax nũxũ
 nacuáxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ, rũ
 ngẽxgumarũxũ ta tixĩgũ i yixema nax
 Tupanaxũtawa ínanguxẽxũ nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. ³Pa Cori Pa
 Tupanax ¡cuxũ tangechaũtũmũxũgũ!
 tanaxwaxe i cuxũ tangechaũtũmũxũgũ
 erũ marũ tama yaxna namaxã taxĩnũe i
 ngẽma norũ guxchigagũ i ngẽma
 tomaxã rũxuanũãxgũxũ. ⁴Rũ ngẽma
 diẽruãxgũxũ rũ toxũ nacugũe rũ ngẽma
 nũgũ icuaxũũgũxũ rũ toxchi naxaie. Rũ
 ngẽmacax poraãcũxũchima ngũxũ
 tingegũ.

Tupana rũ Iraéutanũxũarũ poxũrũxũ nixĩ

124 ¹Rũ yexguma chi Cori ya
 Tupana tama tũxũ ípoxũgũ
 rũ tórũ uanũgũ rũ chi tũxũ nadai, rũ
 name nixĩ i ngẽma nhapegũrũgũ, Pa
 Iraéutanũxũgũx. ²⁻³Rũ yexguma chi Cori
 ya Tupana tama tũxũ rũngũxẽẽgu ga
 yexguma taxcax iyaxũãchigu ga yema
 tũxũ daixchaũxũ rũ chi norũ numaxã
 tũxũ naguxẽxẽ. ⁴⁻⁵Rũ nhama wũxi i

natüarü dexá i poraxũchixũxũ tüxũ
ichagüxêxũ rü taétüwa yaxpetüxũrüxũ
chi tamaxã nixĩgü nax tüxũ nadaixũ.
6Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya
tama naxwãxecü nax tórü uanügü
naxnemaxã tüxũ daixũ. 7Rü yemaacü
nawa ítanguxũ ga yema aũcũmaxũ ga
tórü uanügü taxcãx mexêxũ nhama
wüxi i weri i norü yaxruũwa
inhaxũrüxũ. Rü yema yaxruxũ ga tórü
uanügü taxcãx mexêxũ rü narügáü rü
tibuxmü. 8Rü yimá Tupana ya
daxũgũxũ i naanearü üruxũ rü nhama i
naanearü üruxũ, rü yimá nixĩ ya tüxũ
rüngüxêcũ.

Tupana rü norü duũxũgũna nadau

125 1Rü yima maxpũne ya
Chiáü ya taxúema
ixũgachixêxênêrũxũ nixĩgü i ngẽma Cori
ya Tupanaaxũ yaxõgũxũ nax taguma texê
naxũchicũxũ i norü ñnũ. 2Rü yima ñane
ya Yerucharéü ya maxpũnegũmaxã
íxũmaeguãchine, rü ngêxgumarũxũ ta i
núma ya Cori ya Tupana rü guxũgutãma
norü poramaxã ínanapoxexũ i norü
duũxũgũ. 3Rü ngẽma chixecũmaxũ i
ãêxgacü rü taxũtãma guxũgü
duũxũgũmaxã inacuáxecha nawa i nhaa
naane i Tupana norü duũxũgũxũ nagu
namugũxũ. Erü núma ya Tupana rü tama
nanaxwãxe nax norü duũxũgũ nagu
maxêxũ i ngẽma nacũma i chixexũ. 4Pa
Corix ¡nũxũ rüngüxêxê i ngẽma duũxũgũ
i mea maxêxũ rü aixcuma mexũgü
rüxĩniexũ! 5Notürü ngẽma duũxũgũ i
chixexũ i nacũmagu íxũ ¡rü poxcu
namaxã naxuegu! Erü ngẽmatama nixĩ i
woetama naxcãx ixĩxũ i ngẽma chixexũ
ügũxũ. ¡Rü Iraéutanũxũna naxã i taãxê!

Toma nax to i nachixũanewa tagagũxũ rü tanaxwãxe i toxũ cuwoeguxêxê

126 1Rü yexguma Tupana
Yerucharéüçax tüxũ
woeguxêegu rü taxcãx rü
ixanegüexũrüũmare nixĩ. 2Rü yexguma
ga yixema rü tórü taãxẽmaxã tacugüe rü
aita taxüe. Rü yemaçax ga yema tama
Tupanaaxũ yaxõgũxũ rü nhanagürügü:
“Nũma ya Cori ya Tupana rü taxũ i
mexũ naxcãx naxü i ngẽma norü
duũxũgũ”, nhanagürügü. 3Rü aixcuma
Cori ya Tupana rü taxũ i mexũ taxcãx
naxü rü ngẽmacãx poraãcü tataãxêgü.
4Notürü, Pa Corix, nangexma i
tomücügü i nhuxmax rü ta to i
nachixũanegüwatama ngêxmagũxũ. Rü
ngẽma rü ta tanaxwãxe nax
Yerucharéüçax cunawoeguxêxũ nax
nũmagü rü ta nataãxêgũxũçax nhama
paanexũ i pucũmaxã taãxêxũrüxũ. 5Rü
yixema auxãcũma toegũxe rü
taãxêãcũma tanayaxu i tümanetüarü o.
6Rü yixema auxãcũma yangexpũxũxe i
tümaarü nanetũchire nax tayatõxũçax
rü ngêxguma yaxõxgu rü tayabuxgũgü i
tümaarü nanetü rü wiyaeãcũma tá
ítayangepũxũ i muxũchixũ i tümaarü
nanetüarü o.

Tupana nanangoxêxê i guxũma

127 1Rü ngêxguma chi tama
Tupanaarü ngũxêẽmaxã
yixĩxgu nax naxũxũ ya wüxi ya ípata rü
notũçaxmamare chi nixĩ i nawa
napuracüexũ i ngẽma norü üruügü. Rü
ngêxguma chi núma ya Cori tama
nũxna nadãxgux ya wüxi ya ñane rü

notiçaxmamare chi nixí i nüxna nadaugüxü i ngēma norü daruüğü. ²Rü taxuwama name ega texé puracügu tüğü imaxgu nhuxmata üaxcü tüxü yarüxücumare nax ngēmaäcü ngüxü tingeäcüma tüxü nangexmaxü i tümaarü òna. Erü yíxema norü duüxüğü ixíğüxe rü Tupana tüxna nanaxä i ngēma tüxü taxuxü woo ítapeeyane. ³Rü ngēma taxacüğü rü wüxi i ngüxēē i taxü i Tupana tüxna äxü nixíğü. ⁴Rü ngēma taxacüğü i ngextüxügutama tüxü ngēmagüxü rü törü poxüruüğü nixíğü nhama churagüine rü norü poxürüxü yixixürüxü nixíğü. ⁵Rü nataäxē ya yimá duü ya muxacücü erü nhama namuxnexüchixürüxü nixí. Rü taxütáma namuü ega äëxgacüpeyewa norü uanümaxä nüğü ínaxuaxüğügu.

Cori ya Tupanaarü ngüxēēchiga

128 ¹Rü cutaäxē i cumax erü nüxü quicuaxüxü rü naga cuxínü ya Cori ya Tupana. ²Rü cuma rü tá cunangöx i ngēma curü puracüwa ne üxü i cunetüarü o. Rü tá cutaäxē rü mexü tá cuxü naxüpetü.

³Rü cupatawa i cuxicatama cumaxmaxä ícungexmaxüwa rü tá itaäxē. Rü nhama wüxi i úwa i oxochixürüxü tá nimu i cuxacüğü. Rü nhama oríwachacüxü i ngexwacax rüxüğüxürüxü tá naporae i ngēma cuxacüğü i curü mechacüwawa rütogüxü. ⁴Rü ngēmaäcü Tupana tá nüxü narüngüxēē ya yimá duü ya Tupanaxü ngechaücü. ⁵Rü Cori ya Tupana ya Chiáügu äpatacü cuxü rüngüxēxē! ;Rü Tupana cuxü rüngüxēxē nax guxüma i curü maxügu nüxü

cudauxü nax nhuxäcü nüma ya Tupana Yerucharéüxü nangüxēxü! ⁶;Rü Tupana cuxü namaxēxē i curü maxü nax ngēmaäcü nüxü cudauxü i cutaagü! ;Rü Tupana tüxü rüngüxēxē nax nua Iraéutanüwa nangexmaxü i taäxē rü törü uanüğü tama tüxü chixewexü!

Tupana rü Iraéuanexü ínanguxuchixēē nüxna i norü uanüğü

129 ¹Rü nhuxmax i Iraéuane rü nhanagürü: “Chama rü muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxüğü. ²Rü aixcuma muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxüğü, notürü taxuxüma choxü narüporamae i chorü uanüğü. ³Rü poraäcü choxü nacuaüxüğü rü choxü nanapixēēğü. ⁴Notürü nüma ya Cori ya aixcuma mecümacü rü choxü ínanguxuchixēē naxmexwa i ngēma chorü uanüğü i chixexügu maxēxü”, nhanagürü i Iraéuane. ⁵Rü ngēma Yerucharéüarü uanüğü rü chanaxwaxe nax yaxānetanüächixü rü taxchaxwa yabuxmüxü. ⁶Rü name nixí nax yanamaächigüxü i ngēma norü uanüğü nhama wüxi ya maxē ya íäxcaxwexwa üaxcü paxa rümaächixēēcürüxü. ⁷Rü name nixí i nhama trügu i taguma norü owa nguxü rü taguma ibuxarü oóxürüxü nixíğü. ⁸Rü ngēxguma texé nüxü daxgu rü taxúematáma nhatagürü nüxü: “;Tupana pexü rüngüxēxē! ;Rü Cori ya Tupanaégagu mexü pexü ngupetü!” nhatagürü nüxü.

Cori ya Tupanagu tayaxögü

130 ¹Rü nhuxmax nax taxü i guxchaxüğü chauétüwa ngēxmaxü, rü curü ngüxēēcax

íchacaama, Pa Cori Pa Tupanax. ²¡Rü choxú nüxü naxĩni i chorü yumüxë, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü nangãxü namaxã i ngëma tagaãcü naxçax íchacaxaxü! ³Pa Cori Pa Tupanax, rü ngëxguma chi nüxü cudawenügu i ngëma chixexügu i cupexewa taxüxü çrü texé chi cupexewa tame? ⁴Notürü i cumax rü toxú nüxü icurüngüma i ngëma torü chixexügu i cupexewa taxüxü nax ngëmaãcü cuxü ticuaxüügüxüçax. ⁵Rü guxüma i chorü maxümaxã cuxü íchananguxëxë, Pa Corix, rü nagu chayaxõ i ngëma curü ore. ⁶⁻⁷Chama rü nhama dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxüarü yexera cuxü íchananguxëxë, Pa Cori Pa Tupanax. Rü Pa Iraéuanecüãxgüx, rü ngëma dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxürüxü rü name nixĩ i ípenanguxëxë i norü ngüxëë ya Cori ya Tupana. Erü nüma rü tüxü nangechaü rü tüxü ínanguxüxëxë naxmexwa i tórü uanügu. ⁸Rü nüma tá nixĩ i Iraéutanüxüxü ínanguxüxëxëxü guxüma i norü chixexüguwa.

Cori ya Tupanagu tayaxõgu

131 ¹Pa Cori Pa Tupanax, chama rü tama chaugü chicuaxüxü rü tama choxú nangüchaü i guxüma i ngëma nüxü chadauxü. Rü tama naxçax chadau i ngëma taxucürüwa choxú ngëxmaxü. ²Notürü chachianemare rü nhama wüxi i buxü i maiwa nüxü rüchaxü i naéchacüxü caxürüxü charümeweemare. Rü ngëmaãcü wüxi i buxü i ngexwacax maiwa rüchaxürüxü chixĩ. ³Pa Iraéutanüxüx, rü name nixĩ i nhuxmax

rü guxüguma Cori ya Tupanaarü ngüxëë ípenanguxëxë.

Dawímaxã inaxuneta ga Tupana

132 ¹⁻²Pa Cori Pa Yacúarü Tupana ya Poraxüchicüx ¡rü nüxna nacuaxãchi ya Dawí rü norü oégaãë naxçax ga guma cupata! ¡rü nüxna nacuaxãchi ga yema norü uneta ga cumaxã nüxü yaxuxü ga yexguma nhaxgu: ³⁻⁵“Chama rü taxütáma chapatagu charüxãüx rü taxütáma ichaca nax icharüngüxüçax, rü taxütáma chapexetü, rü bai i nhuxgu tá chapexü nhuxmatáta chanaxü ya wüxi ya ípata naxçax ya Cori ya Yacúarü Tupana ya poraxüchicü nax ngëma nangexmaxüçax i ngëma baú i norü mugüchixü”, nhaxgu! ⁶Rü noxri rü nüxü taxĩnüechiga nax Efrátawa nayexmaxü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. Rü yixçura rü Yáaarü íanechipenügu nüxü itayangau. ⁷¡Rü nhuxmax rü ngixã Tupanapatagu tachocu nax ngëma napexewa nüxü yarücuaxüügüxüçax! ⁸¡Rü inachi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cupatagu naxücu namaxã i curü mugüchixü i curü poraarü cuaxruxü ixixü nax ngëma cupatawa cungexmaxüçax! ⁹Rü ngëma chacherdótegü i curü puracütanüxügu rü tá nicómüchiru rü ngëma curü duüxügu rü norü taãxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁰Rü curü duü ga Dawígagu ¡rü tauxü i choxü cuxoxü i chama i nachicüxü choxü cuxunetaxü nax aëxgacü chixixüçax! ¹¹Yerü cumax, Pa Corix, rü chaunatu ga Dawímaxã icuxuneta namaxã i wüxi i uneta i taxucürüwama cuxüchicüxü. ¹²Yerü nhacurügu nüxü: “Rü cuchicüxü tá wüxi i cunexü chaxuneta nax nüxi

ãëxgacü yixĩxũcax. Rü ngëxguma cunegü chauga naxĩnũegu rü yanguxëëgũãgu i ngëma chorü mugü i namaxã nüxũ chixuxũ rü ngëma nanegü rü tá ta nüxí guxũgutáma ngëma curü tochicaxũwa narütogü nax Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü yixĩgũxũcax”, nhacurügü.

¹³Rü nüma ga Cori rü nüxũ naxuneta ga yima maxpúne ga Chiáũ nax yimagu naxãchiũxũcax. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Daa nixĩ ya yima maxpúne i chanaxwaxene nax guxũguma nawa changexmaxũ. Rü ngëxma tá chaxãchiũ erü chorü me nixĩ. ¹⁵Rü ngëma chorü duũxũgüaru nanetügü rü tá poraãcü nüxũ chayaxoxëxë nax ngëmaãcü tama nataiyaexũcax i woo i ngëma duũxũgü i ngearü diëruãxgũxũ. ¹⁶Rü tá cuax nüxna chaxã i Iraéutanüxũaru chacherdótegü nax natanüxũétüwa nachogüexũcax i chapexewa. Rü ngëma chorü duũxũgü rü norü taãxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁷Rü marü namaxã ichaxüga ga gumá ãëxgacü ga Dawí ga chama nüxũ chaxunetacü. Rü nataagü rü guxũgutáma ãëxgacügü nixĩgü nhama wüxi i omü i ngëma náiechaxürüxũ. Rü Dawítaatanüwa tá chanangoxëxë ya wüxi ya ãëxgacü ya poraxüchicü. ¹⁸Rü norü uanügü rü poraãcü tá chanaxãneexëxë. Notürü i nüma ya ãëxgacü rü tá chanataxëxë rü tá nüxũ chicuaxũxũ”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

**Wüxi i taãxë nixĩ ega Tupanaarü
duũxũgü nügü ngechaũgügu**

133 ¹Rü dücax nax nhuxãcü namexechixũ i ngëxguma ngëma Tupanaarü duũxũgü rü aixcuma

wüxigu Tupanaga naxĩnũegu rü nügü nangechaũgügu. ²Erü ngëxguma ngëmaãcü nügü nangechaũgügu rü nhama pumára i paacaxũ i namaxã chacherdótegüxũ nabaerugüxũ nhuxmata naxchinaguxgu rü naxchirugu irüyaexürüxũ taãxë tuxna naxã. ³Rü nhama cherena ya maxpúne ya Ermóũétügu nguxũ rü maxpúne ya Chiáũétügu nguxürüxũ tuxũ nataãxëxëxë. Rü Chiáũwa nixĩ i ne naxũxũ i Tupanaarü ngüxëë nax namáxũcax i norü maxũ i norü duũxũgü.

¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxëxë!

134 ¹Pa Duũxũgüx i Cori ya Tupanaarü Puracütanüxũ Ixĩgüxex ;rü nüxũ pecuaxũxũgü i guxãma i pemax i chütacü napatawa nax pengexmagüxũ! ²¡Rü ngëma nachica i üunexũguama pexuenümxëgü rü Cori ya Tupanaxũ pecuaxũxũgü! ³¡Rü nüma ya Cori ya Tupana ya dauxũguxũ i naane rü nhama i naanearü üruxũ, rü yima maxpúne ya Chiáũwa cuxcax ne nanamu i norü ngüxëxë!

**Ngëma taxũ i mexũgü i Tupana
üxũchiga**

135 ¹⁻²Name i nüxũ ticuaxũxũgü ya Cori ya Tupana. ¡Rü nüxũ pecuaxũxũgü i naéga i guxãma i pema i tórü Cori ya Tupanapatawa rü napataxtüwa puracütanüxũ ixĩgüxex! ³¡Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecúma! ¡Rü wiyaegü i naégagu ixuxũgu pewiyaegü erü nüma

rü tamaxã namecúma! ⁴Rü nüma rü nüxũ naxuneta ga Yacú ga Iraéugü ãégacü nax norü meruxũ yixĩxũcax. ⁵Rü chama rü meama nüxũ chacuax rü nüma ya tórü Cori ya tórü Tupana rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaáxũétüwa naxũ. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxü i guxũma i taxacü i nüma nanaxwaxexũ i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa. Rü ngẽxgumarixũ ta nanaxü i ngẽma nüma nanaxwaxexũ i márwa rü natamawa. ⁷Rü nüma rü guxũwama i nhama i naanewa nayachũxãchixẽxẽ ya cherena. Rü nanayaaneanecüixẽxẽ nax ngẽmawa nüxũ icuáxũcax nax napuxchaũxũ. Rü ngẽma ngextá namaxã ínanguxũxũwa ya buanecü rü inanamuãchi. ⁸Rü nüma nixĩ ga nüxcúma nadaiaxũ ga yema Eyítuanecüãx nanegü ga nüxĩraxũxũ rü nadaiaxũ ga yema nüxĩraxũxũ ga naxũnaxacügü. ⁹Rü Eyítuanewa nanangoxẽxẽ ga taxũ ga guxchaxũgü naxcax ga Eyítuanecüãxaru ãẽxgacü rü norü ngũxẽeruũgü. ¹⁰⁻¹¹Rü nanadaiãcu ga muxũma ga nachixũanegü. Rü nanadai ga ãẽxgacügü ga iporaexũ ga Cheú ga Amuréutanüxũgüaru ãẽxgacü rü Óyi ga Bacháũanearü ãẽxgacü rü guxũma ga yema ãẽxgacügü ga Canaãanewa yexmagũxũ. ¹²Rü yema norü naanegü ga yema ãẽxgacügü rü nüma ga Tupana rü norü duũxũgü ga Iraéutanüxũgüna nanaxã nax guxũgutáma noxrü yixĩxũcax. ¹³Pa Cori Pa Tupanax, cuéga rü tagutáma inayarüxo, rü guxũgutáma i duũxũgü rü nüxna nacuãxãchigü. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcumama mea namaxã

inacuax rü mea nüxna nadau i norü duũxũgü. Rü nüxũ nangechaũtümüxũgü i ngẽma norü duũxũgü. ¹⁵Rü ngẽma tama yaxõgũxũaru tupanagnetagü rü úiru rü diërumünaxcaxgümare nixĩ. Rü naxchicünaxãgü i duũxũgü naxmexmaxã ümarexũ nixĩgü. ¹⁶Rü nixããxchirex notürü tama nidexagü. Rü nixãxetüchirex notürü tama tüxũ nadau. ¹⁷Rü naxãmachixẽ notürü tama tüxũ naxĩnue. Rü nangearu maxũãx. ¹⁸Rü ngẽma duũxũgü i ngẽma naxchicünaxãgü ügũxũ, rü ngẽma naxchicünaxã i nagu yaxõgũxũrũxũ taxuwama name. ¹⁹Pa Iraéutanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! Rü pema Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! ²⁰Rü pema Pa Lewítanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! Rü pema nax Cori ya Tupanaxũ pengechaũgũxũx ;rü nüxũ pecuãxũxũgü ya Cori ya Tupana! ²¹Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya maxpũne ya Chiáũgu áchiũcü i Yerucharéüwa. Rü name nax nüxũ icuãxũügũxũ.

**Tupana rü guxũgutáma
Iraéutanüxũgũxũ nangechaũ**

136 ¹¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecúmaxũchi rü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ²¡Moxẽ nüxna pexã ya yimá Tupana ya guxũma i tupanagnetagüétüwa ngẽxmacü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ³¡Rü moxẽ nüxna pexã ya Cori ya Tupana ya guxũma i corigüaru ãẽxgacü ixĩcü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ⁴Rü nüxícatama

nixĩ i naxũãxũ i taxũ i mexũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁵Rũ nũma nixĩ i norũ cuaxmaxã naxũãxũ i dauxũguxũ i naane. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁶Rũ nũma nixĩ ga dexáétũwa nangoxẽãxũ ga waixũmũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁷Rũ nũma nixĩ ga naxũãxũ ga uãxcũ rũ tauemacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁸Rũ nũma rũ nanaxũ ga uãxcũ nax ngunecũ inabáixũcãx. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁹Rũ nũma rũ nanaxũ ga tauemacũ rũ ẽtagũ nax chũtacũ inabáixgũcãx. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ¹⁰Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga nũxĩraxũgũxũ ga nanegũ ga yema Eyítuanecũãxgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹¹⁻¹²Rũ nũma nixĩ ga norũ poramaxã Eyítuanewa ínanguxũẽãxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹³Rũ nũma nixĩ ga Már ga Dauchiũxũ ga taxregu yayauxyeũchixũãxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁴Rũ nũma nixĩ ga yema már ga yayauxyeũchixũxũwa yachoũẽãxũ ga yema Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁵Rũ nũmatama nixĩ ga yema Már ga Dauchiũxũgũ nanguxẽãxũ ga Eyítuanecũãxaruã ãẽxgacũ ga Faraóũ namaxã ga norũ churragũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁶Rũ nhũxũchi nũma nixĩ ga yema naane ga taxũema nagu

ãpataũgu yagagũaxũ ga yema norũ duũxũgũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũxũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁷Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga to ga nachixũãnegũiarũ ãẽxgacũgũ ga poraexũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁸Rũ woo nax naporaexũ ga yema ãẽxgacũgũ notũrũ nũma ga Tupana rũ nanadaiaama. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁹⁻²⁰Rũ yemaacũ nanadai ga ãẽxgacũgũ ga Cheú ga Amuréutanũgũiarũ ãẽxgacũ rũ Óyi ga Bacháũãnearũ ãẽxgacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ²¹⁻²²Rũ Tupana nixĩ ga nũxũ yanucũ ga yema ãẽxgacũgũiarũ naane nũxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ²³Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nacuaãxãchi ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa ingexmagũgux. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcãx rũ taguma inayagux. ²⁴Rũ nũma nixĩ i tũxũ ínapoxũxũ nũxna i tóruã uanũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcãx rũ taguma inayagux. ²⁵Rũ nũma nixĩ i duũxũgũxũ rũ naexũgũxũ nachibũexẽxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ²⁶¡Rũ moxẽ nũxna pexãgũ ga yimá Tupana ya dauxũwa ngẽxmacũ! Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux.

Babiróniaanearu natũcutũgũwa

Yerucharẽcãx taxauxe

137 ¹Rũ yexguma Babiróniaanearu natũcutũgũwa tarũtogũgũ rũ taxauxe

yerü nüxna tacuaxãchi ga Yerucharéü.
 2Rü Babiróniaanearü naitanügu
 tanachogü ga torü paxetarüügü ga
 árpagü. 3Rü yema Babiróniaanecüãx ga
 yéma toxü gagüxü ga torü yemaxügu
 toxna puxüxü, rü toxü namu nax
 taãxéacü naxçax tawiyægüxü nagu ga
 wiyægü ga Yerucharéücüãx. 4¿Rü
 nhuxäcü tá nagu tawiyægü ya torü Cori
 ya Tupanaarü wiyægü i ngëxguma
 ngëma naane i tama toxrü ixixüwa
 tangexmagügu? 5Rü ngëxguma chi
 Tupanapexewa cuxü icharüngümagu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü
 tügünechacüxü rü nüxü iyanangüma nax
 cuxçax napaxetaxü! 6Rü ngëxguma cuxü
 charüngümagu rü tama choxrütama
 taãxéétüwa cuxü chaxíxëxëgu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü conü rü nua
 chauxmanaxãwa yaxü nax taguma wena
 chawiyægüçax! 7Pa Cori Pa Tupanax ;rü
 tauxü i cunangupetüxëxëmarexü nax
 cupoxcuexü i ngëma Edóütanüxü ga
 Babiróniaanecüãxgüxü muxü nax
 noxtacüma iyanaxoxüçax ga torü ñane ga
 Yerucharéü! 8Rü cumax, Pa
 Babiróniaanex, rü tá icuyarüxo. Rü tá
 nataãxë ya yimá cuxü iyarüxoxëëcü
 naxçax ga yema tomaxã cuxüxü. 9Rü tá
 nataãxë ya yimá curü buxügüxü
 ýauxücü nax nutagu yachixgüãcüma
 nadaiaxüçax.

Cori ya Tupanana moxë naxã ya Dawí

138 1Rü guxüma i chorü
 maxümaxã tá moxë cuxna
 chaxã, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngëma
 togü i nachixüanegüarü ãëxgacügü i
 tama cuxü cuaxgüxüpexewa tá cuxçax
 chawiyæ. 2Rü yima cupata ya üinene

íngexmaxüguama chadawenüãcüma tá
 ichacaápxü nax ngëmaacü moxë cuxna
 chaxãxüçax naxçax i curü ngechaü rü
 nax aixcumacü quixüxü. Erü cuma rü
 cugüégagu icuxuneta, rü aixcuma
 cuyanguxëxë i guxüma i ngëma nüxü
 quixuxü. 3Rü yexguma cuxna chacaxgux
 nax choxü cuporaxëëxü rü cuma rü
 choxü cüngãxüga rü aixcuma choxü
 cuporaxëxë. 4Rü guxü i nachixüanegüarü
 ãëxgacügü rü tá cuxü nicuaxüxügü i
 ngëxguma nüxü naxünüegu nax nhuxäcü
 cuyanguxëëxü i ngëma nüxü quixuxü i
 curü unetagü. 5Rü nümagü rü aixcuma tá
 Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü naxçax i
 ngëma mexügü i taxügü i naxüxü. Erü
 nüma ya Tupana rü naporaxüchi. 6Rü
 woo dauxüwa nax nangemaxü ya Cori ya
 Tupana notürü ngëma nüxü nadawenü i
 ngëma tama nügu icuaxüüxü. Notürü i
 ngëma nügu icuaxüüxü rü yáxügutama
 nüxü nacuax i nhuxäcü nax yixüxü. 7Rü
 ngëxguma ãücümaxüwa changexmagu,
 rü cuma rü choxü ícupoxü nax tama
 choxü yamaxgüxüçax. Rü icunawex i
 curü pora rü choxü ícunguxuchixëxë
 naxmexwa i chorü uanügü i chamaxã
 nuexü. 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 aixcuma tá nayanguxëxë i ngëma mexü i
 chorü maxüçax nagu naxünüxü. Erü
 cumax, Pa Corix, rü taguma inayagux
 nax choxü cungechaüxü rü chamaxã
 cumeçümaxü. ;Rü tauxü i choxü ícutáxü,
 Pa Cori Pa Tupanax! Erü cumatama nixi i
 choxü cungoxëëxü.

Guxüxüma nacuax ya Tupana

139 1Pa Cori Pa Tupanax, cuma
 rü marü choxü cüngügü rü
 meama nüxü cucuax i chorü maxü. 2Rü

cuma nüxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. Rũ woo curũ yáxũwa changexmagu rũ nüxũ cucuaxama i ngẽma nagu charũxĩnüxũ. ³Rũ ngẽma íchixũgũxũwa rũ cuma rũ nüxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. ⁴Rũ woo taxũta namaxã chachonagũxũ i ore, rũ cumax, Pa Corix, rũ marũ nüxũ cucuax i taxacũmaxã tá chadexaãchixũ. ⁵Rũ chorũ guxũcũwawa cungexma rũ chauétũ cuwéxmex. ⁶Rũ guxũma i ngẽma cuax rũ chauãxẽ rũ tama ningũ nax nüxũ chacuáxũ i ngẽma. Rũ ngẽma nax nataxũchixũ i ngẽma cuax rũ tama nüxũ chacuax i nhuxãcũ nax yixĩxũ. ⁷¿Rũ ngextá tá chaxũ naxchaxwa i cuãxẽ? ¿Rũ ngextá tá chanha nax cuxna chayáxũxũcax? ⁸Rũ ngẽxguma chi dauxũguxũ i naanegu chaxĩnagũgu, rũ ngẽma cungexma i cumax. Rũ ngẽxguma chi mairaxũtũũgu chaxũcuxgu rũ ngẽma rũ ta cungexma i cumax. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽxguma chi chagonagũgu rũ ùaxcũ ne ùxũwa chanhaxgu rùexna ùaxcũ írũxũcuxũgu chaxãchiũgu, rũ woo i ngẽma rũ chauétũ cuwéxmex rũ curũ tũgũnemexẽ rũ tagutãma choxũ ningex. ¹¹⁻¹²Rũ ngẽxguma chi nagu charũxĩnũgu nax ãanexũgu chicũxũ rùexna ngẽma ngóonexũ rũ ãanexũxũ yanguxuchigu, rũ ngẽma ãanexũ rũ taxucũrũwama cuxchaxwa choxũ inicux, erũ ngẽma ãanexũ rũ nhama nangunexũrũũtama nixĩ i cuxcax. Rũ ngẽma ãanexũ rũ ngẽma ngóonexũ rũ cuxcax rũ nawũxigumare. ¹³Rũ cuma nixĩ ga cunaxũxũ i nhaa chaxune. Rũ cuma nixĩ ga chauéanũwa choxũ cuxũxũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax cuxũ chicuaxũxũ naxcax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ, erũ curũ ù rũ

namexeci. Rũ ngẽma rũ meama nüxũ chacuax. ¹⁵Rũ taxuxũma cuxcax naxẽxũgu ga yexguma chauéanũwa noxri chanaxĩxichigu rũ chiyachigũgu ga taxũema choxũ ídaxũwa. ¹⁶Rũ cuxetũ rũ nüxũ nadau ga chaxune ga yexguma noxri chanaxĩxichigu. Rũ naxũpa nax chabuxũ rũ curũ poperagu naxũmatũ ga nhuxãcũ tá nax choxũ cuxũxũ. Rũ naxũpa nax chamaxũxũ rũ cuma nüxũ cucuax i nhuxre i ngunexũ tá choxũ nangexmaxũ. ¹⁷Pa Tupanax, rũ ngẽma nagu curũxĩnũxũ rũ chorũ cuax rũ tama nawa nangu. Erũ ngẽma curũ ñnũgũ rũ taguma ñnagayax. ¹⁸Rũ ngẽxguma chi chayaxugũxgu i ngẽma curũ ñnũgũ i chauxcax nagu curũxĩnũxũ rũ naxnecũtẽxearũ yexera chi nixĩ i norũ mu. Rũ woo ngẽxguma paxmama chabãxãchigu rũ ngẽxguma rũ ta chagu curũxĩnũ. ¹⁹⁻²⁰¿Pa Tupanax, rũ nüxna nayaxu i norũ maxũ i ngẽma chixexũ ùgũxũ! ¿Rũ choxna yaxĩgachixẽxẽ i ngẽma máetagũxũ i chixexũmaxã cuchigagu idexagũxũ rũ notũcaxma cumaxã nuexũ! ²¹Pa Cori Pa Tupanax ¿ẽxna taxũtãma naxchi chaxaixũ i ngẽma duũxũgũ i cuxchi aixũ rũ nüxũ chaxoxũ i ngẽma cumaxã nuexũ? ²²Rũ ngemãacũ guxũ i chorũ maxũmaxã naxchi chaxai i ngẽma duũxũgũ rũ nüxũ chacuax i ngẽmagũ rũ chorũ uanũgũ nax yixĩgũxũ. ²³Pa Tupanax, ¿nangugũ i chorũ maxũ i nhuxãcũ nax yixĩxũ i cupexewa! ¿Rũ choxũ naxũ nax nangóoxũcax rũ aixcuma name i ngẽma nagu charũxĩnũxũ! ²⁴¿Rũ choxũ nadawenũ rũ ngoxi chixexũ i namagu chixũ! ¿Rũ ngẽma nama i maxũwa choxũ gaxũgu choxũ ixũxẽxẽ!

**Dawí rü Tupanaarü ngüxêêçax
ínaca i norü yumüxêwa**

140 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupanax
jñaxmexwa choxü
ínanguxuchixêxê i ngêma chixexü
ügüxü i duüxügü! jRü choxü ínapoxü
nüxna i ngêma máxwaxegüxü rü ngêma
chixexüçax daugüxü rü guxü i oragu rü
dajçaxax daugüxü! ³Rü yimá norü conü
rü nhama äxtapearü conürüxü
naxámagu. Rü ngêma norü dexe rü
äxtapeguchatarüxü nixí. ⁴Pa Corix
jçoxna nadau naxçaxwa i ngêma
chixri maxêxü i duüxügü! jRü choxü
ínapoxü nüxna i ngêma máxwaxegüxü
rü naxçax daugüxü nax nhuxäcü
chixexügu choxü nanguxêêgüxü! ⁵Rü
ngêma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü
chapexegu nanaxügu i wüxi i norü
yaxruxü. Rü choxü niwaiyemaxügu
namaxã i ngêma norü yaxruxü rü norü
bocupararuxü. ⁶Rü chama rü marü
cumaxã nüxü chixu rü nhachagürü
cuxü: “Cuma nixí i chorü Tupana
quixixü. jRü nüxü naxínü i ngêma
cuxna naxçax chacaxü! ⁷Pa Cori Pa
Tupana Pa Chorü Maxêêruxü ya
Poracüx, rü cuma nixí i choxü
ícupoxüxü i daiwa”, nhachagürü
cuxü. ⁸⁻⁹Pa Cori Pa Tupanax jrü tauxü i nüxü
cunatauxchaxêxü i ngêma chixexüaru
üruxü nax naxüäxüçax i noxrütama
ngüchaü! jRü nüxna nachuxu nax tama
yanguxêxêäxüçax i ngêma norü ínü i
chixexü! Rü ngêma chorü uanügü i
choxü íchomaeguächixü rü inachigü nax
choxü yamaxgüxüçax. jNotürü
naxçaxtama natáeguxêxê i ngêma
chixexü i çaxçaxax naxügüxü nax

nümatama nagu nayixüçax! ¹⁰jRü
naétügu nayixêxê i curü poxco nhama
áxwe ya inaicürüxü! jRü wüxi i äxmaxü
i taguma nawa ínachoxüxügu nawocu!
¹¹jRü tauxü i cunamaxêêchaxü i
nhama i naanewa i ngêma
guxchigawaxexü! jRü ngêma
máxwaxexü rü nüxna nangu i ngêma
chixexü nax ngêma yamáxüçax! ¹²Rü
chama nüxü chacaxax rü nüma ya Cori
ya Tupana rü mea namaxã inacuax i
ngêma ngearü diêrüáxü. Rü tüxü
ínapoxü ya yíxema naxixächixêgüxê.
¹³Rü ngêma duüxügü i aixcuma mexü
rü tá cuyü nicuaxüxügü. Rü cuyütawa tá
nangexmagü i ngêma cupexewa
ixaixcumagüxü.

**Cuxüicatama chadawenü, Pa
Tupanax**

141 ¹Rü nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü, Pa Cori Pa
Tupanax, jrü paxa choxü rüngüxêxê!
jRü choxü naxínü i nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü! ²Rü nhaa chorü yumüxê i
cumaxã nüxü chixuxü jrü nayaxu
nhama pumáratexê i yáuanecü
chaxunagüchacüxüäcúma cuxçax
chiguxürüxü! ³Pa Cori Pa Tupanax jrü
choxü rüngüxêxê nax tama ore i
chixexüxü chixuxüçax i cuchiga! ⁴jRü
choxna nayaxu i ngêma chixexügu nax
charüxínüxü! jRü tauxü i choxü
quingexü nax chixexügu chixüxüçax rü
bai i natanü nax chaxäxüçax i norü
önawa i ngêma duüxügü i chixexü
ügüxü! ⁵Rü choxü rü wüxi i ngüxêê
nixí ega ngêxguma choxü nawexächixêgu i
wüxi i duüxü i cupexewa mexü. Notürü
ngêma norü ucuxê i ngêma chixexü

ügüxũ rü tama choxũ name rü taxütáma naga chaxĩnũ. Rü guxũgutáma chayumüxẽ nax nixũ naxoexũcax i ngẽma chixexũ i nagu ínamaxẽxũ. ⁶Rü ngẽma chixexũ ügüxũ i duũxũgüarũ ãëxgacügü rü tá nayayitanũ nhama ma xpúnewa nayixũrũxũ. Rü ngẽxgumama tá nüxna nacuxãchie nax namexũ ga yema ore ga namaxã nüxũ chixuxũ. ⁷Rü yima naxchinãxãgü i ngẽma chixexũ ügüxũ rü naxmaxũxũtagu tá nawoone nhama mairaxũ i aixmüanexũ ngẽxma woonexũrũxũ. ⁸Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ nixĩ i chadawenũxũ. Rü cuxcax nixĩ i chinaxũ nax choxũ ícupoxũxũcax. ;Rü tauxũ i choxna quixũgachixũ! ⁹;Rü choxũ ínapoxũ nawa i ngẽma yaxruxũ i chãuxcax yanuagũxũ i ngẽma chixexũarũ üruũgũ! ¹⁰Notürũ nümatátama nagu nayi i ngẽma yaxruxũ i chãuxcax yanuagũxũ. Rü yoxni i chamax rü tá chinha.

Cuma nixĩ i chorũ cuxchicaxũ, Pa Cori Pa Tupanax

142 ¹Rü tagaãcü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü tagaãcü naxcax íchaca nax nüxũ changechaũtümüxũxũcax. ²⁻³Rü napexewa naxcax chayarüdexa i ngẽma guxchaxũgü i choxũ ngẽxmaxũ. Rü ngẽxguma chauétũ nanguxgu i ngẽma guxchaxũgü rü napexewa nüxũ chixu nax nhuxãcü ngúxũ chingexũ. Pa Corix, cuma nüxũ cucuax i chamaxũ i nagu chixũxũ. Rü ngẽma nama i nagu chixũxũwa rü chorũ uanügü rü ngẽxma chapexegu nanaxũgü i wüxi i yaxruxũ. ⁴Rü ngẽxguma chorũ tügü necüwagu

chadawenügu rü tataxuma ya texé ya chorũ ngũxẽewa üxe. Rü tataxuma ya texé ya choxũ ípoxũxe. Rü tataxuma ya texé ya chãuxcax oegaxãxẽxe. ⁵Rü cuxna nixĩ i chacaxũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ nhachagürũ: “Cuma nixĩ i chorũ cuxchicaxũ quixĩxũ. Rü cuma nixĩ i choxna cunaxãxũ i guxũma i taxacü i choxũ ngẽxmaxũ i nhama i naane i nawa chamaxũwa”, nhachagürũ. ⁶;Rü naxcax irixĩnũ i chauga nax aita chaxũxũ! Erü marũ nataxuma i chorũ pora. ;Rü nüxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma chawe ingẽxũtanũxũ! Erü nüma rü choxũ narüporamaegü. ⁷;Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i nhaa chorũ guxchaxũgü nax ngẽmaãcü cuxũ chicuaxũxũcax! Rü nhuxũchi i ngẽma duũxũgü i aixcuma mexũgu rüxĩnũexũ rü tá choxũ ínachomaeguãchi i ngẽxguma chamaxã cumecümagu.

Pa Corix, cugu nixĩ i chayaxõxũ

143 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nüxũ naxĩnũ i chorũ yumüxẽ! ;Rü naxcax irixĩnũ i ngẽma cuxna naxcax chacaxũ! ;Rü êcü choxũ nangãxũ! Erü cumecüma rü aixcuma cuyanguxẽxẽ i ngẽma nüxũ quixuxũ. ²;Rü tauxũ i choxna naxcax cucaxũ i chorũ chixexũgü nax poxcu chamaxã cuxueguxũcax! Erü cupexewa rü tataxuma ya texé ya tama nüxũ cuáxe nax chixexũ taxũxũ. ³Rü ngẽma chorũ uanügü rü chawe ningẽxũtanũ rü waixũmüwa choxũ nipotügü. Rü êanexũgu choxũ napoxcu nax ngẽma chamaxũxũcax naxrũxũ ga yema nüxcüma yuexũ. ⁴Rü nhuxmax rü chayaxĩxãchiãxũchi rü chauãewa poraãcü chamuũ. ⁵Rü nagu

charüxĩnú ga yema mexũgũ ga taxũ ga
nũxcũma toxçax cuxũxũ. Rũ nũxna
chacuaxãchi nax nhuxãcü poraãcü toxũ
curũngũxẽxũ. ⁶Rũ ngẽma nax
chacuxwaxexũchixũ rũ cuxçax
chaxunagũmexẽ nhama waixũmũ i paxũ i
dexá naxwaxexũchixũrũxũ. ⁷Pa Cori Pa
Tupanax ¡paxa choxũ nangãxũ! Erũ
ngẽmatama chayũ. ¡Rũ taxũ i cuxoxũ
nax choxũ curũngũxẽxũ! Erũ ngẽxguma
tama choxũ curũngũxẽxũ rũ tá chayũ
naxrũxũ i ngẽma yuexũ. ⁸¡Rũ paxmama
choxũ nawex nax nhuxãcü poraãcü choxũ
cungechaũxũ! Erũ cugu nixĩ i chayaxõxũ.
¡Rũ choxũ nũxũ nacuxaxẽxẽ nax nhuxãcü
cunaxwaxexũ nax cupexewa chamaxũxũ!
Erũ cumaxã nixĩ i nũxũ chixuxũ i ngẽma
chorũ ngũchaũ. ⁹Pa Cori Pa Tupanax
¡nũxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma
chorũ uanũgũ! Erũ cuxçax nixĩ i chinhaxũ
nax cuxũtagu chaugũ chicũxũçax. ¹⁰¡Rũ
choxũ nanguxẽxẽ nax chanaxũxũçax i
curũ ngũchaũ! Erũ cuma nixĩ i chorũ
Tupana quixĩxũ. Rũ chanaxwaxẽ i cuãxẽ i
ũunexũ rũ mexũ i nacũmagu choxũ
nixũxẽxẽ. ¹¹Pa Corix, cuéagagu cuxna
chaca nax choxũ cumaxẽxũçax. ¡Rũ
choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i nhaa
ngũxũ i chingexũ! Erũ cuma rũ
cumecũma. ¹²Rũ cuma rũ cuyanguxẽxẽ i
ngẽma nũxũ quixuxũ. ¡Rũ ngẽmacax
nadai i ngẽma chorũ uanũgũ! ¡Rũ êcü
guxũxũma nadai! Erũ chama rũ curũ
duũxũ chixĩ.

**Ãẽxgacũ ga Dawĩ rũ Tupanana
moxẽ naxã**

144 ¹Namexechi ya Cori ya
Tupana ya chorũ poxũruxũ.
Rũ nũma nixĩ i choxũ nanguxẽxũ rũ

choxũ nũxũ nacuxaxẽxũ nax nhuxãcü tá
daiwa chaxũxũ. ²Rũ nũma nixĩ i
aixcuma chamũcü yixĩxũ rũ chorũ
poxũruxũ yixĩxũ. Rũ naxçax nixĩ i
chinhaxũ nax ngẽxma chicũxũçax. Rũ
nũma nixĩ i chorũ nguxuchixẽeruxũ rũ
chorũ tüpexeruxũ. Rũ namaxã nixĩ i
chaugũ chatüpexexũ. Rũ nũma nixĩ i
chaxmexwa nangexmagũxẽxũxũ i
ĩanegũ. ³Pa Cori Pa Tupanax ¿taxacũwa
cuxũ name ya yimá duũ rũ ngẽmacax
nagu curũxĩnũxũ? ¿Rũ curũ taxacũ nixĩ
ya yimá duũ rũ ngẽmacax poraãcü nũxũ
cungechaũxũ? ⁴Rũ yimá duũ rũ wũxi i
ngũãcüürũxũ nixĩ i norũ maxũ. Rũ
ngẽma norũ maxũ rũ nhama wũxi i
gaxchipetaxũ üpetũxũrũũmare nixĩ.
⁵Pa Corix ¡yawãxna i dauxũguxũ i
naane rũ nhama i naanegu írũxĩ! ¡Rũ
nũxũ ingógũ ya maxpũnegũ nax
yanaigũxũçax rũ yacaixquegũxũçax!
⁶¡Rũ inacuxgũ ya cuxnegũ ya ãẽmacũgũ
ixĩgũne nax ngẽmachaxwa
yabuxmũxũçax i curũ uanũgũ! ⁷⁻⁸¡Rũ
êcü chauxçax rũxue i dauxũguxũ i
naanewa nax nawa choxũ
ícuyaxuchixũçax i nhaa taxũ i guxchaxũ
i nawa changexmaxũ! ¡Rũ choxũ napu
naxmexwa i nhaa chorũ uanũgũ i
dorataaxgũxũ i norũ doramaxã choxũ
íxuaũgũxũ! ⁹Pa Corix, ngexwacaxũxũ i
wiyaeu tá cuxçax chawiyae chorũ
paxetarũmaxã. Rũ ngẽmaãcü chorũ
wiyamaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ¹⁰⁻¹¹Rũ
cuma nixĩ i nachixũanegũarũ
ãẽxgacũgũxũ curũngũxẽxũ nax norũ
uanũgũxũ naporamaegũxũçax. Rũ cuma
nixĩ ga curũ duũ ga Dawĩxũ
ícunguxuchixẽxũ naxmexwa ga norũ
uanũgũ. ¡Rũ nhuxmax rũ choxũ ínaxpoxũ

nax tama norü taramaxã choxü
yamaxgüxüçax i chorü uanügü! ¡Rü
choxü napu naxmexwa i nhaa chorü
uanügü i dorataxgüxü i norü doramaxã
choxü íxuaxüügüxü! ¹²Rü ngëxguma
Tupanaga ixĩnüegu rü aixcuma
tataãxëgü. Rü tanegü rü mea nayae
nhama nanetügü i bacaxürüxü. Rü
taxacügü rü iyamexechi nhama
Tupanapataarü caxtagürüxü. ¹³Rü tóru
trígupataügü rü nixãacu namaxã i
naguxüraxüxü i nabü. Rü tóru
carnérugü rü poraäcü nimu i tóru
nachitaxüwa. ¹⁴Rü tóru wocagü
nixãacügü rü mea nabue i naxacügü.
Rü tóru ñanemaxüguwa rü taxüema
ãücümaxügü gagu aita taxü. ¹⁵Rü ngëma
duüxügü i guxüma i nhaa mexü nüxü
ngëxmagüxü rü aixcuma nataãxëgü. Rü
ngëmatama taãxë nüxü nangexma i
ngëma duüxügü i Tupana namaxã
icuaüxü.

Rü name nixí nax guxü i duüxügü
rü Cori ya Tupanaxü yacuaxüügüxü

145 ¹Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü
nüxü cucuaxüchixü, Pa Tupana Pa
Chorü ãëxgacüx. Rü guxügutáma cuxü
chicuaxüxü. ²Rü wüxichigü i ngunexügu
rü mexü i cuchigaxü tá chixu rü
guxügutáma cuxü chicuaxüxü. ³Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü
nacuaxüchi rü ngëmacax name nax
nüxü icuaxüügüxü. Rü ngëma tóru cuax
rü tama nawa nangu nax nüxü
icuaxüçax i nhuxäcü nüxü nacuaxüchixü
i nümax. ⁴Rü papágü rü naxacügüwa tá
nananguxëgü nax cuxü yacuaxüügüxü
naxçax i ngëma cuxüxü. Rü tá nüxü

nixugügü i ngëma mexügü i curü
poramaxã cuxüxü. ⁵Rü chama rü tá
nüxü chixu nax nhuxäcü torü ãëxgacü
ya üüncü nax quixixü i cumax. Rü tá
nüxü chixu i ngëma mexügü i toxçax
cuxüxü. ⁶Rü duüxügü rü nachiga tá
nidexagü i ngëma ãücümaxü i curü
poramaxã cuxüxü. Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü guxüétüwa
cungexmaxü. ⁷Rü duüxügü rü tá cuxü
nixuchiga nax nhuxäcü
cumecümaxüchixü. Rü tagaäcü tá nüxü
nixugügü nax cuma rü ãëxgacü i
aixcuma mea guxãmaxã icuäcü quixixü.
⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
namecüma rü nüxü tangechaütümüxü
rü yaxna tamaxã naxĩnü rü tüxü
nangechaü. ⁹Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü guxãmaama namecüma rü
ngëma naxüxüwa inanawex nax
nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü.
¹⁰Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü tá cuxü
nicuaxüxügü, Pa Cori Pa Tupanax. Rü
ngëma curü duüxügü rü tá cuxü
nicuaxüxügü. ¹¹Rü tá nüxü nixugügü
nax cuma rü aixcuma ãëxgacü ya
üüncü quixixü rü nhuxäcü
namexechixü i ngëma curü puracü i
curü poramaxã cuxüxü. ¹²Rü ngëmaäcü
tä duüxügü nüxü nacuax nax nhuxäcü
cuporaxüchixü rü nhuxäcü ãëxgacü ya
üüncü quixixü. ¹³Rü cuma rü
guxügüma ãëxgacü quixí rü
guxügutáma namaxã icuaxü i guxüma.
¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü
ínarüdagüxëxë ya guxãma ya yíxema
iyayitanüxe. Rü tüxü naporaexëxë ya
guxãma ya yíxema turaexe. ¹⁵Rü
guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü
narüdaunü nax cuma

cunachibüexêẽxũcax i ngêxguma nataiyeagu. ¹⁶Rü cuma rü cuyaxüwemügü rü curü ngúchaũmaxã mea cunataãxêxê i guxũma i ngêma maxêxũ. ¹⁷Rü nüma ya Cori rü guxũma i ngêma nagu naxĩnũxũwa rü aixcuma nawexgu. Rü guxũma i ngêma naxĩxũwa rü namecũma. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nangaicama ya yixema aixcuma naga taxĩnũeãcũma norü ngũxêẽcax ícagũxe. ¹⁹Rü yixema nüxũ ngechaũgũxe, rü tüxna nanaxã i ngêma naxcax ítacaxũ. Rü ngêxguma norü ngũxêẽcax nüxna tacagũegu, rü nüma rü tüxũ naxĩnũ rü tümaarũ guxchaxũwa tüxũ ínanguxũxêxê. ²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ ya yixema nüxũ ngechaũgũxe, notürü nanadai i ngêma duũxũgũ i tama naga ínũechaũxũ. ²¹Rü Cori ya Tupanaxũ chicuaxũxũ. Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgũ nüxũ nicuaxũxũgũ ya yimá Üünecü i nhuxmax rü guxũgutãma.

Tupanaxũ ticuaxũxũgũ naxcax i ngêma naxũxũ

146 ¹Name nixĩ i nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana. Rü chama rü guxũma i chorü maxũmaxã tá Cori ya Tupanaxũ chicuaxũxũ. ²Rü nhuxmax naxchamaxũxũ rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuaxũxũ. Rü nhama rü ta chamaxũ rü naxcax tá chawiyae ya yimá chorü Tupana. ³Rü tauxũ i nagu cuyaxõxũ i yatügü i nügü nüxũ cuaxêẽxũ! Erü nümagü rü duũxũgũmare nixĩgü rü tama maxũ tüxna naxã. ⁴Rü ngêxguma nayuegu rü wenaxarü waixũmũxũ

nixĩgü. Rü ngêma ngunexũgutama inayarũxo i guxũma i taxacü i nagu naxĩnũxũ. ⁵Rü tataãxê ya yixema Yacúarü Tupanaxũtawa nayaxũxe i tümaarü ngũxêẽ rü nagu yaxóxe ya Cori ya Tupana. ⁶Rü nüma nixĩ i naxũãxũ i dauxũguxũ i naane rü nhama i naane, rü ngêma már, rü guxũma i taxacü i nawa ingexmachigũxũ. Rü nüma rü guxũguma nayanguxêxê i ngêma nüxũ yaxuxũ. ⁷Rü nüma rü tümaétiwa nachogü ya yixema togü chixri tümamaxã icuáxe. Rü yixema taiyagu ímaxêxe rü tüxũ nachibüexêxê. Rü yixema poxcupataũwa ngêxmagũxe rü tüxũ ínanguxũxêxê. ⁸Rü yixema ingexetũxe rü tüxũ nidauuchigũxêxê. Rü yixema ya iyayitanũxe rü tüxũ ínarüdagũxêxê. Rü nüma ya Cori rü nüxũ nangechaũ i ngêma duũxũgũ i mexũ ügũxũ. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngêma duũxũgũ i tama Iraéutanũxũ íxĩgũxũ i to i nachixũanewa ne íxũ. Rü ngêxgumarũxũ ta tüxũ narüngũxêẽ ya taxcutagü rü yutegũxe. Notürü ngêma duũxũgũ i chixexũ ügũxũarü ínũ rü nagu nayanachixexêxê. ¹⁰Pa Yerucharéũx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxũgutãma ãêxgacü nixĩ. Rü yimá curü Tupana rü gucü ya taunecügu rü tá pemaxã inacuax. ¡Rü ngĩxã nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Tupana rü poraãcü Iraéutanũxũxũ narüngũxêẽ

147 ¹Rü ngĩxã nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana! Rü name nixĩ i naxcax

tawiyaegü. Erü wüxi i taãxë nixí nax nûxû icuaxüügüxû. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wena ínanadaxëxë ya Yerucharëü rü nananutaquexe i ngëma Iraéutanüxügü i to i nachixüanegügu woonexü. ³Rü nüma rü tüxü nataãxëxëxë ya yíxema poraãcü ngechaü ingegüxe rü tüxü nananaxëxë ya yíxema ngúxü ingegüxe. ⁴Rü nüma rü nûxü nacuax nax nhuxre yixíxü ya êxtagü rü wüxichigü rü naégamaxã nüxna naca. ⁵Rü nüma ya tórü Tupana rü âëxgacü ya guxüétüwa ücü nixí rü naporaxüchi. Rü norü cuax rü taguma inayagux. ⁶Rü nüma rü nûxü narüngüxëxë i ngëma duüxügü i tama nügü icuaxüügüxü notürü nanaxãneexëxë i ngëma chixexü ügüxü. ⁷¡Rü árpamaxã naxçax pewiyaegü rü moxë nüxna pexãgü ya tórü Tupana! ⁸Rü nüma rü caixanexümaxã nanatüxchipeta i nhaa naane. Rü nanamexëxë ya pucü nax nhaa naanexü yawaixëëxüçax, rü maçpúnegüwa nanaxügüxëxë ya maxë. ⁹Rü nüma rü nanachibüexëxë i naexügü. Rü ngëxgumarüxü ta nanachibüexëxë i ngëma weri i cúrwucacügü i ngëxguma naxauxegu. ¹⁰Rü tama ngëma cowuarü poramaxã nataãxë ya Tupana rü bai i yatügüarü poragu narüxinü. ¹¹Notürü ngëma aixcuma namaxã nataãxëxü nixí nax nûxü ticuaxüügüxü ya yíxema nagu yaxögüxe i norü ngechaü. ¹²Pa Yerucharëücüãxgüxü ¡rü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! Rü Pa Chiáüx ¡rü curü Tupanaxü icuaxüxü! ¹³Erü nüma rü nanataixëxë i perü íanearü íãx naxçaxwa i perü uanügü. Rü mea

nüxna nadau i pexacügü i perü íanewa. ¹⁴Rü nüma nixí i pexü nangüxmüexëëxü i pechixüanewa rü muxüchixü i trígumaxã pexü nataãxëxëëgü. ¹⁵Rü nüma rü nhama i naanewa nanamu i norü ore. Rü ngëma norü ore rü paxama guxüma i nhaa naanewa nangu. ¹⁶Rü nüma rü nanangoxëxë i cherena i gáuxü i pamüemaxü i nhama carnérutaxarüxü cómüxü. Rü ngëma gáuxü i âtexëxümaxã nanagüane. ¹⁷Rü nüma rü nanayixëxë i gáuxü i âpüxüxü. Rü ngëma gáuanexü i núma namuxümaxã rü ngëma dexá rü ínitai. ¹⁸Notürü yixcüama ínanangüxëxë ya buanecü ya naicü. Rü yimá buanecü rü ínanadexëxë i ngëma gáuxü. Rü ngëxguma i ngëma dexá rü iniyax. ¹⁹Rü nüma nixí ga Iraéutanüxüxü nûxü nacuaxëëxü ga norü ore rü norü mugü. ²⁰Notürü yema togütücumü ga duüxügü rü taguma nûxü nacuaxgü ga yema norü ore rü norü mugü. ¡Rü ngíxã nûxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupanaxü nucuaxüxügü i ngëma nüma naxüxü

148 ¹⁻²Rü name nixí i Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü pemax, Pa Dauxücüãx, rü name nixí i ngëma dauxüwa nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Orearü Ngeruügü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Tupanaarü Churaragü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ³Rü cumax, Pa Üaxcüx, rü cumax, Pa Tauemacüx, rü pemax, Pa Êxtagüx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ⁴Rü cumax, Pa Dauxügüxü i Naanex, rü cumax, Pa

Dexá i Caixanexũétuwa Ngẽxmaxũx, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. ⁵¡Rü nüxũ pexuchiga ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixĩ ga namaxã nadexaächixũ nax nangóxũcax i guxũma i taxacü ingexmaxũ. ⁶Rü yemaacü nanangoxẽxẽ ga guxũma nax guxũgutáma nüma nanaxwaxexũãcũma nangexmaxũcax. Rü inanaxã ga mugü ga taxúema üchicüüxũ. ⁷¡Rü nhama i naanewa rü nüxũ pecuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana, Pa Naexũgü i Taxüchigüxũ i Mar-arü Mátamaxũwa Maxẽxũx! ⁸Rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ, Pa Aẽmacü, rü Gáuxũ i Ãpũxũxũ, rü Gáuxũ i Ãtexexũ, rü Cherena, rü Tacü ya Buanecü ya Tupanaarü Ngúchaũ Ücũx. ⁹⁻¹⁰Rü pemax ya máxpúnegü, rü máxpũxanegü, rü guxũma i naigü i taxũne, rü nanetügü, rü naxũnagü, rü naexũgü, rü werigü, rü guxũma i taxacü i natanecamaxã ixĩxũ, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. ¹¹¡Rü guxũma i aẽxgacügü i wüxichigü i nachixũanemaxã icuaxũ, rü guxũma i norü ngũxẽeruügü i aẽxgacügü, rü guxũma i norü duũxũgũmaxã rü Tupanaxũ pecuaxũxũgũ! ¹²¡Rü yatügü rü ngexũgü rü ngextũxüçügü rü paxũgü rü oxigü, rü Tupanaxũ pecuaxũxũgũ! ¹³Rü ngẽmaãcü i guxãma i pema rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. Erü nüma ya Tupana rü guxãétuwa nangexma. Rü nüma rü namaxã inacuaç i guxũma i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa ngẽxmaxũ. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽẽ ga norü duũxũgü ga Iraéutanüxũ nax norü uanügüxũ naporamaegüxũcax. Rü ngẽmacax, Pa Iraéutanüxũ i Aixcuma

Tupanaarü Duũxũgü Ixĩgüxex, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgü. Erü nümatama nixĩ i pexũ naxunetaxũ nax norü duũxũgü pexĩgüxũcax. ¡Rü ngĩxã nüxũ ticuaxũxũgü ya Cori ya Tupana!

Tupana ya guxũarü üruxũ rü aẽxgacü nixĩ

149 ¹¡Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxcax pewiyae nagu i wüxi i wiyae i ngexwacaxũxũ! ¡Rü ngẽmaãcü nüxũ pecuaxũxũgü i guxãma i pema nax norü duũxũgü pexĩgüxũ! ²Rü pemax, Pa Iraéutanüxũ i Yerucharẽcüãx i Tupanaarü Duũxũgü Pexĩgüxex ¡rü namaxã petaãxẽgü! Erü nüma nixĩ i perü aẽxgacü ga nügüxũ pexũ nangoxẽẽxũ. ³Rü pemax, Pa Iraéutanüxũx ¡rü Tupanaéragu ípexĩächitanü rü ngẽmaãcü nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü perü ápagũmaxã rü perü pãdérugũmaxã pepaxetagüãcũma naxcax pewiyaegü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i norü duũxũgü i nüxũ icuaxũügüxũ. Rü tüxũ namaxẽxẽxẽ ya yixema tama tügü icuaxũügüxẽ. ⁵Rü pemax, Pa Norü Duũxũgüx ¡rü Corimaxã petaãxẽgü! ¡Rü woo i pechicawa rü naxcax pewiyaegü! ⁶⁻⁷¡Rü peãxmaxã nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü pexmexwa peyange i tara i guxũcüwawa téxũ nax ngẽmamaxã penadaixũcax i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü ngẽmaãcü penapoxcuxũcax i ngẽma togü i nachixũanegü! ⁸⁻⁹Rü ngẽma norü aẽxgacügü rü norü ngũxẽeruügü i poraexũ ¡rü curẽchimaxã peyachotagü nax ngẽmaãcü peyanguxẽẽxũcax i

ngẽma poxcu i Tupana namaxã ueguxũ!
 Rũ nũma ya Tupana rũ aixcuma tá
 tũmamaxã nataãxẽ ya guxãma ya
 yíxema aixcuma naga ínũexe. ¡Rũ nũxũ
 pecuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

**Guxũma i ngẽma Tupana ũxũ rũ
 nũxũ nicuaxũxũgũ**

150 ¹¡Cori ya Tupanaxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ
 napatawa rũ nũxũ pecuaxũxũgũ! ¡Rũ
 pema i dauxũguxũ i naanewa
 ngẽxmagũxe i nũma ínangexmaxũwa rũ
 nũxũ pecuaxũxũgũ! ²¡Rũ nũxũ
 pecuaxũxũgũ naxcax i ngẽma mexũ i
 norũ poramaxã naxũxũ! ¡Rũ nũxũ

pecuaxũxũgũ erũ guxũguma
 nangexmaecha rũ natakuma i norũ ũgũ
 rũ norũ gux! ³¡Rũ cornétamaxã rũ
 árpamaxã rũ árpaxacũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁴¡Rũ pãdérugũmaxã
 ípexĩáchitanũácũma nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ wowerugũmaxã rũ
 paxetaruũgũ i átũxũxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁵¡Rũ paxetaruũgũ i
 átachinũxũ rũ itagaxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ paxetaruũgũ i
 átachinũxũ rũ ígaxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁶¡Rũ guxũma i ngẽma
 ingũátanũcũxũ rũ Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxũxũgũ! ¡Rũ ngĩxã Cori ya
 Tupanaxũ ticuaxũxũgũ!

PROVÉRBIOS

(Ucuxëgüchiga)

Ucuxëgü i aixcuma tüxü mexü

1 ¹Nhaa nixi i norü ucuxëgü ya Dawi nane ya Charumáu ya Iraéutanüxügüarü ãëxgacü ixicü. ²Rü nüma rü norü duüxügüçax nanaxümatü i nhaa ucuxëgü nax namaxã nangüexëëãxüçax nax nhuxäcü tá nügü nangechaügüäcüma namaxëxüçax rü nhuxäcü tá nügümaxã namexëëgüaxüçax ega taxacürü guxchaxü nügüçax ínangüxëëgügu. ³Rü nüma nanaxwaxe nax norü duüxügü rü mea naãxëxü yacuáxüçax nax ngëmaäcü Tupanapexewa yamexü rü mea duüxügüpexewa namaxëxüçax. ⁴Rü nanaxwaxe nax ngëma tama ixuãëgüxü rü mea naãxëxü yacuáxüçax. Rü ngëma ngextüxügüxü i naechitamare maxëxü rü nüma nanaxwaxe nax ngëma cuax i aixcuma mexü nüxü ngëxmaxü. ⁵Rü ngëma aixcuma naãxëxü icuáxü rü tá naga naxínü i nhaa ucuxëgü nax ngëmaäcü yexeraxü i cuax nüxü ngëxmaxüçax. ⁶Rü ngëmaäcü tá nüxü nacuax i taxacüchiga yixixü i ngëma ucuxëgü rü ore i cuaxruügü i ngëma duüxügü i aixcuma nüxü icuaxüchixü

nüxü ixugüxü. ⁷Rü texé tixi ya yíxema aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe? Rü yíxema Tupanaga ínixe rü yíxema tixi ya aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe. Notürü yíxema tama Tupanaga ínixe rü wüxi i ngeãxëmarexü tixi.

Ucuxëgü i ngextüxügüxüçax ixixü

⁸Pa Chaunex jnaga naxínü i nhaa cunatiarü ucuxë! jRü tauxü i nüxü curüingümaxü i ngëma cué namaxã cuxü ngüxëxü! ⁹Erü ngëma ucuxëgü rü wüxi i curü meruxü nixi nhama wüxi i cuchagü rüexna wüxi i curü ngaxcueruürüxü nixi. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma chixexüarü üruügü cuxü womüxëëgüchaügu jrü taxütama naga cuxínü, Pa Chaunex! ¹¹Erü nhanagürügü tá cuxü: “jnua naxü rü totanügu naxã! jRü ngixã ítayacuxeügü nax yamaxgüxüçax rü nüxü ingíexüçax i ngexürüxü i ngëma üpetüxü! ¹²Rü nüétama ega woo duüxügü i mexü yixígu rü tá tanadai. Rü nhama wüxi i duüxü i yuxü i waixümü ígaxürüxü tá namaxã tixígu. ¹³Rü guxüma i mexügü rü tá tüxü nangexmagü rü tachiügü rü tá tayapaxëxë namaxã i ngëma naxçax

ingixgũxũ. ¹⁴¡Rũ nua naxũ rũ totanũgu naxã! Rũ toma rũ cumaxã tá tangau i ngẽma naxçax ingixgũxũ”, nhanagũrũgũ tá. ¹⁵¡Notũrũ taxũtãma namaxã cuxãmũcũ, Pa Chaunex! ¡Rũ paxa nũxna ixũgachi i ngẽma duũxũgũ i ngẽmaãcũ chixexũgu rũxĩnũexũ!

.....

**Ngẽma ucuxẽgũ rũ poracũ wũxi i
mexũ tũxũ nixĩ**

2 ¹Pa Chaunex ¡naga naxĩnũ i nhaa chorũ ucuxẽ! ¡Rũ cugũãẽgu namaxã nanguxũ! ²¡Ëcũ irũxĩnũ i nhaa ore i cuax nawa iyaxuxũ! Rũ ngẽmawa tá cuax cuxũ nangexma. ³Rũ ngẽxguma cuyumũxẽgu ¡rũ guxũ i curũ ngũchãũmaxã naxçax ínaca i ngẽma cuax nax aixcuma cuãẽxũ cucuãxũçax! ⁴¡Rũ noxtacũma cugũ inaxã nax naxçax cudauxũ i ngẽma cuax nhama diẽru i irũtaxuxũçax cudauxũrũxũ! ⁵Rũ ngẽxguma rũ tá nũxũ cucuax i Cori ya Tupanaxũ nax cungechãũxũ, rũ tá nũxũ icuyangau nax nhuxãcũ aixcuma Tupanaxũ cucuãxũ. ⁶Erũ nũma ya Cori ya Tupana nixĩ i cuax tũxna naxãxũ, rũ naãxwa nixĩ i íyachoxũtanũcũũxũ i ngẽma cuax. ⁷Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tũxũ narũngũxẽẽ rũ tũxna nadau ya yĩxema aixcuma mea napexewa maxẽxe rũ taxuxũma i chixexũ ũgũxe. ⁸Rũ tũxna nadau ya yĩxema mexũ i nacũmagu ãxe rũ tũxũ ãnapoxũ ya yĩxema aixcuma naga ãnũexe. ⁹Rũ ngẽxguma naga cuxĩnũgu rũ tá nũxũ cucuax i ngẽma nacũma i aixcuma wexguxũ rũ tá naxçax cudau i ngẽma aixcuma mexũ. ¹⁰Rũ tá mea cuãẽxũ cucuax rũ tá nũxũ cucuax nax

nhuxãcũ taãxẽ cuxna naxãxũ i ngẽma cuax. ¹¹Rũ ngẽma nax mea napexewa imaxẽxũ rũ taãxẽxũ icuãxũ rũ ngẽma nixĩ i guxũguma chixexũna tũxũ ípoxũxũ. ¹²⁻¹⁵Rũ ngẽma mexũ i cuax rũ mexũ i ãnũ rũ tá cuxũ ãnapoxũ nax tama wũxi i nacũma i chixexũgu quixũxũçax, rũ tama naga cuxĩnũxũçax i ngẽma duũxũgũ i chixexũ i nũxũ rũxoxẽũ i nacũma i mexũ rũ chixexũ i nacũmaçax daugũxũ, rũ taãxẽãcũma chixexũ ũgũxũ rũ yaxũchigũgũxũ i ngẽma norũ chixexũ. ¹⁶⁻¹⁷Rũ ngẽma cuax i Tupanawa ne ũxũxicatama tá nixĩ i cuxũ ípoxũxũ nũxna i ngẽma ngexũ i ngeãxẽxũ i natexũ ítãxũ rũ tama Tupanaarũ mugũga ãnũxũ rũ norũ dexamaxã chixexũwa cuxũ gachaũxũ. ¹⁸Rũ ngẽma nama i ngẽma ngexũchiũwa daxũgu texẽ ixũxgu, rũ nhama yuwa taxũxũrũxũ tixĩ. ¹⁹Rũ yĩxema ngẽma ngexũpatagu chocuxe rũ marũ chixexũgu tũgũ tayixẽxẽ, rũ tũxũ naguxcha nax wena mexũ i maxũçax tadaugũxũ. ²⁰Pa Chaunex ¡rũ ngẽma nama i mexũwa tũxũ gaxũgu ixũ! ¡Rũ nagu ixũ i ngẽma nacũmagũ i aixcuma Tupanapexewa mexũ! ²¹Erũ yĩxema mea Tupanapexewa maxẽxe rũ tama chixexũ ũgũxe, rũ tá namãx i tũmaarũ maxũ nawa i nhaa naane i Tupana tũxna ãxũ. ²²Notũrũ ngẽma duũxũgũ i chixexũ i tama Tupanaga ãnũexũ rũ tá ãnawoxũ i nhaa Iraẽuanewa.

Ucuxẽgũ i cuax tũxna ãxũ

3 ¹Pa Chaunex ¡tauxũ i nũxũ icuyarũngũmaxũ i chorũ ore i cuxũ changuxẽxũ! ¡Rũ mea cugũãẽgu namaxã nanguxũ i nhaa chorũ ucuxẽgũ!

²Rü ngêmaãcü tá namax i curü maxũ rü aixcuma tá cutaãxê. ³¡Rü tauxũ i nüxũ curüxoxũ nax cumecumaxũ rü quixaixcumaxũ! ¡Rü nagu namaxũ rü cugüãêgu namaxã nanguxũ nhama wüxi i nachagü yigü nagu ixüechaxürüxũ! ⁴Rü ngêmaãcü ya Tupana rü duũxügü rü ta cumaxã nataãxê rü cuxũ nicuaxüxügü. ⁵¡Rü guxũ i curü maxũmaxã nagu yaxõ ya Cori ya Tupana! ¡Rü tauxũ i cuxrütama cuaxgu curüxínxũ! ⁶¡Rü guxũma i taxacü icuxüxüwa rü Tupanamexêgu naxü! Rü nüma rü tá cumaxã inacuaq rü mea tá ínguxuchi i ngêma cuxüxũ. ⁷¡Rü tauxũ i nagu cuyaxõxũ i cuxrütama cuaq! ¡Rü nüxna ixügachi i ngêma chixexũ rü Tupanaga naxínü! ⁸Rü ngêma nixĩ i üxüxũ i aixcuma mexũ nax cuporaxüçax. ⁹¡Rü Tupanamaxã nangau i curü ngêmaxügü rü nüxna naxã i ngêma nüxíraxüxũ i norü o i curü nanetügü i nüxna üxũ! ¹⁰Rü ngêxguma ngêmaãcü cunaxüxgux rü nüma rü tá nayamuxêxê i curü nanetügü nax napaãcugüxüçax i curü wíuchixügü rü ngêma curü chacugü rü tá naãcugümaxã narügáugü. ¹¹Pa Chaunex ¡tauxũ i nüxũ cuxoxũ i ngêxguma Cori ya Tupana cuxũ rüwexãchixêêgu! ¡Rü tauxũ i cunuãmaxũ ega ngêxguma cuxũ naxucüxêgu! ¹²Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ naxucüxê ya yíxema tüxũ nangechaxüxe nhama wüxi ya papá ya nane ya nüxũ nangechaüçüxũ naxucüxêxürüxũ.

.....

²⁷Rü ngêxguma texé curü ngüxêçax ícaxgu, rü tama name i tüxna cunachüxu ega cuxũ nangexmagu i

ngêma cuxna naxçax taçaxũ. ²⁸Rü tama name i moxüçax ícunaxüxüchi i ngêma ngüxêxê i nhuxmatama cuxũ tauxchaxũ nax cunaxüxũ. ²⁹Rü tama name i nagu curüxínü i taxacürü chixexũ tümamaxã cuxü ya yíxema cuxũ yaxõgüxe. ³⁰¡Rü tauxũ i naxçax cudauxũ nax texémaxã cunuxũ ega taxúema taxacürü chixexũ cumaxã üxgux! ³¹¡Rü tauxũ i cuxũ nangüchaüxũ i nacüma i ngêma yatü i máxwaxexũ rü tauxũ i nüxũ cuyadauxüxũ! ³²Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ naxo i ngêma chixexũ ügüxũ, notürü tüxũ nanatauxchaxêxê nax namaxã taxãmüçüxü ya yíxema mexügu rüxínüexe. ³³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chixexũ napatacüãxmaxã naxuegu i ngêma chixexũ i duũxũ, notürü mexü tümapatacüãxmaxã naxuegu ya yíxema napexewa mexe. ³⁴Rü nüma ya Cori rü nüxũ nacugü i ngêma cugüwaxegüxũ, notürü tümamaxã namecüma ya yíxema mecümagüxe ya tama tügü icuaxüügüxe. ³⁵Erü nüma ya Tupana rü tümamaxã nataãxê ya yíxema mexügu rüxínüexe, notürü nüxũ naxo i ngêma tama naga ínüechaüxũ.

.....

Ucuxêgü nax mexũ i nacümagu ixüçax

4 ¹⁸Rü ngêma mexũ i duũxügücüma rü nhama ngexwacax yangunegurüxü nixĩ nax nangóxũ rü ngêmaãcü yexera ningóchigü nhuxmata nangóonexüchi. ¹⁹Notürü ngêma nacüma i ngêma duũxügü i chixri maxêxũ nagu íxũ, rü nhama éanexürüxũ nixĩ. Rü ngêmacax tama nüxũ nadaugü

nax taxacürü ãücümaxũ napexewa ngêxmaxũ. ²⁰Pa Chaunex ;naga naxĩnũ i nhaa chorü ore i cumaxã nüxũ chixuxũ rü nagu namaxũ! ²¹;Rü tauxũ i nüxũ cuyarüngümaxũ! ;Rü mea cugüãëgu namaxã nanguxũ! ²²Erü ngêma chorü ore rü aixcuma maxũ tüxna naxã ya guxãma ya yíxema naga ñnüexe. Rü tümaxũneçax rü nhama wüxi i üxüxürüxũ nixĩ. ²³Rü nhama i naanewa rü ngêma guxũarü yexera nüxna cudauxũ tá nixĩ i curü ñnü, erü ngêma curü ñnü nixĩ i maxũwaama cuxũ gaxũ. ²⁴;Rü cugüna nadau nax tama doraxũ quixuxũçax rüexna texéxũ cuwomüxêxũçax!

.....

Ucuxê nax tama nai i ngemaxã taxünearü ngüchaũgu ingúxũçax

5 ¹Pa Chaunex ;choxũ irüxĩnũ i nhaa ucuxê i cumaxã nüxũ chixuxũ! Erü chama rü nüxũ chacuax nax tüxcüũ cumaxã nüxũ chixuxũ. ²Rü ngêmaãcü tá cuxuãë rü nüxũ cucuããcüma tá quidexa. ³Rü ngêma ngexũ i ngeãxêxũ rü mexechixũ i dexamaxã nidexa erü nüxũ nacuaxüchi nax nhuxãcü tüxũ íyapuxêxũ. ⁴Notürü ngêxguma naga cuxĩngu rü yixcama rü poraãcü tá cuxũ nangux nhama wüxi i tara i taxrectiwawa téxũgu cunguxürüxũ. ⁵Rü ngêma ngexũ i ngeãxêxũga nax cuxĩnüxũ rü yuwa nixĩ i cuxũ nagaxũ, rü ngêmaãcü tá nawa cingu i ngêma poxcu i tagutãma gúxũ.

.....

⁸;Rü nüxna ixügachi i ngêma ngexũ, rü bai i íxrarüwa nachĩna cungaicamaxũ!

.....

¹⁸Rü name nixĩ i taãxêãcü ngĩmaxã cumaxũ i ngêma cuxmaxüchi. Rü wüxi i taãxê nixĩ i ngêma pexacügü i ngĩmaxã cuxũ ngêxmaxũ. ¹⁹Rü name nixĩ i ngĩrü meãxêmaxã cutaãxê. ;Rü ngêma curü ngüchaũ rü ngĩmaxãxicatama naxü!

²⁰Pa Chaunex ;Rü tüxcüũ namaxã cumaxũ i wüxi i ngexũ i ngeãxêxũ? ;Rü tüxcüũ nüxna cunapax i wüxi i ngexũ i tama cuxmax ixĩxũ? ²¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü cuxũ ínadawenü rü meama nüxũ nadau i ngêma cuxüxũ. ²²Rü ngêma norü chixexũ inaxüxũgagu tá napoxcu i ngêma duũxũ i chixexũ üxũ. Rü ngêma norü chixexütama nixĩ i yanáixũ nhama wüxi i naxpaxnaxãmaxã yanáixürüxũ. ²³Rü ngêma tama ucuxê i mexũ nax naxĩnüchaũxũgagu rü tá yuwa naxũ. Rü ngêma nax nangeãxêmarexũgagu rü tá inayarütaxu.

.....

Ngêma cuax i mexũ rü ngêma ngeãxê rü tama namaxã nawüxigu

9 ⁸Rü ngêxguma cunaxucuxêgu i ngêma tama ucuxê irüxĩnüchaũxũ rü tá cumaxã nanuama. Notürü ngêxguma cunaxucuxêgu i ngêma naãxêxũ cuáxü rü tá cumaxã nataãxê. ⁹Rü ngêxguma cunanguxêëgu i ngêma duũxũ i cuax nüxũ ngêxmaxũ, rü yexeraãcü tá nüxũ nacuax. Rü ngêxguma cunanguxêëgu i wüxi i duũxũ i mecümaxũ rü tá yexeraãcü cuaxwa nangu. ¹⁰Rü yíxema cuax tüxũ ngêxmaxe rü Tupanaga taxĩnü. Rü ngêma Tupanaga nax taxĩnüxũwa nüxũ tacuax nax aixcuma tümaãxêxũ tacuáxũ.

.....

¹³Rü ngêma ngexũ i ngeãxẽmarexũ rü naxoregütaax rü nidexaechamare. Rü tama naãxẽxũ nacuax, rü tama naxãne ega taxacürü chixexũ naxũxgu. ¹⁴Rü napataãxwa narüto i ngextá guxũma i duũxũgü nüxũ ídauxũwa. ¹⁵Rü tümacax naca ya yíxema ngêma chopetuxe, rü nhanagürü: ¹⁶⁻¹⁷“Pa Ngextũxücügü i Tauxta Ngeãẽxũ Cuaxgũxũx ¡rũ ngĩã chauchiũwa taxí! Rü ngêma dexá i naxçax ingĩxũ rü narüchĩxmae rü ngêma poĩ i cúãcü ingóxũ rü nachĩx”, nhanagürü tüxũ ya yíxema tama ixuãẽgũxe. ¹⁸Notürü i tümagü rü tama nüxũ tacuaxgü nax yuwa taxĩxũ ga guxema tüxna naxugũxe.

**Nacüma i mexũchiga rü
nacüma i chixexũchiga**

12 ¹⁶Rü wüxi i duũxũ i tama naãxẽxũ cuáxũ rü nanuãchiwaxe. Notürü ngêma duũxũ i naãxẽxũ cuáxũ rü nüxũ nanataxuraxũmare ega woo texé nangaxgu. ¹⁷Rü yimá yatü ya ixaixcumacü rü ore i aixcumaxũ nixu. Notürü ngêma duũxũ i dorataxáxũ rü doraxũ nixu. ¹⁸Rü nangexma i duũxũ i norü dexamaxã tüxũ chixexẽẽxũ, notürü ngêma duũxũ i aixcuma nüxũ cuáxũ rü norü dexamaxã tüxũ nataãxẽxẽxẽ.

²²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nawaxtümüxũ i ngêma idorataaxgũxũ. Notürü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema aixcumaxũ ixugũxe.

²⁵Rü ngêma ¡xãchiãxẽ rü yatüxũ narümaxãchixẽxẽ. Notürü ngêma ore i mexũ rü nanataãxẽxẽxẽ.

²⁸Rü ngêma mexũ i nacümagü rü maxũwa tüxũ naga. Notürü ngêma chixexũ i nacümagü rü yuwa tüxũ naga.

**Ngêma nüxũ cuáxũarü
ucuxẽ rü name**

13 ¹Rü wüxi i nane i naãxẽxũ cuáxũ rü mea nanatüarü ucuxẽ nayaxu. Notürü ngêma tama ixĩnũchaũxũ rü nüxũ naxo i ngêma ucuxẽ i mexũ.

¹⁸Rü texé ya nüxũ oxé i ucuxẽ i mexũ rü tagutáma cuaxwa tangu rü duũxũgü rü chixri tá tümachiga nidexagü rü tangearü ngẽmaxũãx. Notürü yíxema naga ¡nũxe i ucuxẽ i mexũ rü duũxũgü rü tá mea tümachiga nidexagü. ¹⁹Rü ngẽxguma texé taxacü tüxũ ngũchaũgu rü tanayaxuxgu i ngêma nagu tarüxĩnũxũ, rü tüxũ rü wüxi i taãxẽ nixĩ. Notürü ngêma duũxũgü i naechitamare maxẽxũ rü taxucürüwa nüxna nixĩgachi i ngêma chixexũ i naxũgũxũ. ²⁰Rü ngẽxguma duũxũgü i nüxũ cuáxũmaxã cuxãmücügu rü naxütawa tá cunayaxu i cuax. Notürü ngẽxguma ngêma duũxũgü i naechitamare maxẽxũmaxã cuxãmücügu rü naxrũxũ tá icyarütaxu.

²⁴Rü texé ya tama tümanexũ ucuxẽxe rü tama nüxũ tangecháũ. Notürü yíxema nüxũ ngechaxũxe rü tayanawexãchixẽxẽ. ²⁵Rü yimá yatü ya aixcuma mexũgu rüxĩnücü rü guxũguma nüxũ nangexma i taxacü nax nangóxũ. Notürü ngêma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ rü nüxũ nataxu i norü õna.

**Duúxũgũ i naãxêxũ icuáxũ rũ
duúxũgũ i naechitamare maxêxũ**

15 ¹Rũ ngêma ngãxũga i memarexũ rũ nu inarũxoxêxê. Notürũ ngêma ngãxũga i nuãcü ixĩxũ rũ nanayexeraxêxê i ngêma nu. ²Rũ ngêma duúxũgũ i naãxêxũ icuáxũãxwa rũ ínaixũxũ i mexũ i ore i cuax nawa iyaxuxũ. Notürũ ngêma duúxũgũ i naechitamare maxêxũãxwa rũ ínaixũxũ i dexa i chixexũ. ³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ guxãxũma nadau erũ guxũwama nangexma rũ tũxũ nangugũ ya yíxema mea maxêxe rũ nanangugũ ta i ngêma chixri maxêxũ.

.....

⁸Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tama nanayaxu i norũ ãmare i ngêma duúxũgũ i chixexũ ügũxũ. Notürũ taãxêãcü nanayaxu i tũmaarũ yumüxê ya yíxema aixcuma mea maxêxe. ⁹Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tama nacũmamaxã nataãxê i ngêma duúxũgũ i chixexũ ügũxũ, notürũ tũxũ nangechaũ ya yíxema mea napexewa maxũxê. ¹⁰Rũ yíxema nũxũ rũxoxe nax nagu tixũxũ i ngêma mexũ i nacũma rũ Tupana rũ poraãcü tá tũxũ inayarũwexãchixêxê. Rũ yíxema tama nayaxúxe i ucuxê i mexũ rũ tá tayu.

.....

¹⁶Ngêma muarũ ngêmaxũãxgũxũ rũ guxchaxũgu ínamaxũ naxcax i norũ ngêmaxũgũ. Rũ ngêmacax i yixema rũ narũmemae i namaxã tataãxê i ngêma noxre i tórũ ngêmaxũgũ i tũxũ ngêxmaxũ rũ Tupanaga taxĩnũe.

.....

²⁹Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nũxna nixũgachi i ngêma chixexũ ügũxũ.

Notürũ tũxũ nũxũ naxĩnũ i tũmaarũ yumüxê ya yíxema aixcuma mexũ ügũxe.

.....

**Tupanaarũ ínũ rũ yatũgũarũ
ínũétũwa nangexma**

16 ¹Rũ wũxichigũ ya yatũ rũ nagu narũxĩnũ nax taxacũ narũxchaũxũ, notürũ Tupana nixĩ ya nũxũ cuácũ nax nhuxãcü tá ínanguxuchixũ i ngêma yatũ nagu rũxĩnũxũ. ²Rũ wũxichigũ ya yatũ rũ naxcax name i guxũma i ngêma naxũxũ, notürũ Cori ya Tupana nixĩ ya nangugũcü i ngêma norũ ínũgũ ya yimá yatũ. ³Rũ ngêma cuxũxchaũxũ ꞑrũ Cori ya Tupanamexêgu naxú! Rũ ngêmaãcü i ngêma nagu curũxĩnũxũ rũ tá mea cuxũ ínanguxuchi.

.....

⁹Rũ name nixĩ i meama nagu tarũxĩnũe i taxacũ tá taxũ. Rũ nhũxũchi tanaxwaxe i Tupanamexêgu tanaxú nax nũma namaxã inacuaũxũcax.

.....

¹⁸Rũ ngêma nax yigũ icuaxũügũxũgagu rũ guxchaxũgu tayi. Rũ ngêma nax inuexũgagu rũ chixexũgu tayi. ¹⁹Rũ tama name nax ngêma diêruãxgũxũ i nügũ icuaxũügũxũrũxũ yigũ tixĩgũxêxê. Rũ narũmemae nixĩ i ngêma ngearũ diêruãxgũxũ i tama nügũ icuaxũügũxũrũxũ yigũ tixĩgũxêxê. ²⁰Rũ Tupana tũxũ narũngũxêxê ya yíxema naga ínũexe. Rũ nataãxê ya yimá yatũ ya Cori ya Tupanagu yaxöcü.

.....

²⁵Rũ nangexma i nacũmagũ i duúxũgũcax mexũ, notürũ ngêma nacũmagũarũ guxwa rũ yu nixĩ.

.....

³³Rü nüma ya yatü rü nümatama nagu naxĩnũxũãcũma nanaxü i ngẽma naxũxchaũxũ. Notürü ngẽma Cori ya Tupana naxwaxexũãcũ tá nixĩ i íngauxuchixũ i guxũma.

**Ĩnügü i Tupanapexewa
mea iwéxũ**

17 ¹Rü taxuwama name i guxũ i ngunexũgu taxũ i õna nangõxgũxũ ega nueãcũma nügũmaxã namaxẽgu i ngẽma duũxũgũ. Rü narũmemaexĩ nixĩ i nügü nangechaũgũãcũma íxraxũ i õna nügũmaxã nangõxgũ.

.....

⁵Rü texé ya yíxema ngearü diẽruáxexũ cugũxe, rü Tupana ya tüxũ ngoxẽcũpexewa chixexũ taxũ. Rü yíxema taãxẽxe ega ngẽxguma guxchaxũ tüxũ üpetügu ya yíxema ngearü diẽruáxe, rü tá tapoxcu.

.....

⁹Rü ngẽxguma texé tümamücũaxũ nüxũ rüngũmagu i ngẽma guxchaxũ i naxũxũ, rü nüxũ tangechaũ. Notürü texé ya nagu rüxĩnũechaxe i ngẽma chixexũ i togü tümamaxã üxũ rü aigu tarũxĩnũ, rü tümamücũgũ tüxna tá nixĩgachixẽxẽ.

.....

¹⁷Rü ngẽma aixcuma tamücü ixĩxũ, rü guxũguma tüxũ nangechaũ. Rü ngẽxguma guxchaxũ taxçax ínguxgu rü nhama wüxi i taenexẽxũchirũxũ nixĩ.

.....

²⁷Rü yíxema cuax tüxũ ngẽxmaxe rü nanoxre i tümäärü dexa. Rü yíxema tümããxũ cuáxe rü tangeãxmare rü yaxna tümamücũmaxã taxĩnũ.

.....

18 ⁸Rü ngẽma oregütax rü nhama wüxi i maixcuraxũrũxũ nixĩ, rü tauxchaãcũ duũxũgũarü maxũwa nixücu.

.....

²¹Rü yimá tórü conü nüxũ ixuxũ i oregagu nixĩ nax imaxẽxũ rüexna iyuxũ. Rü yíxema idexaxũchixe rü tümäärü oregagu ngúxũ tinge. ²²Rü ngẽma nax wüxi ya ngecü icuyangauxũ cuxmãxruuxũ rü ngẽma rü guxũarü yexera rümemaexũ nixĩ i nüxũ cuyangauxũ. Rü ngẽmawa nüxũ cucuax nax Tupana cuxũ rüngũxẽxũ.

.....

19 ¹¹Rü wüxi i duũxũ i naãxẽxũ cuáxũ rü yaxna namaxã naxĩnũ ega texé namaxã nuxgu. Rü norü meruxũ nixĩ nax nüxũ iyanangũmaxũ i ngẽma guxchaxũ.

.....

¹⁴Rü tórü papá rü tórü mamáxũtawa tanayaxu ya ípata rü ngẽmaxũgũ, notürü Tupanaxũtawa ngĩxũ tayaxu i taxmãx i aixcuma ngĩãxẽxũ cuaxcũ.

.....

¹⁸Rü nüxna nachogü ya cune nhamarüta cuxũ natauxcha nax cunawexãchixẽxũ! Notürü ngẽma nax cuyanawexãchixẽxũ rü tama name nax cuyamãxũchixũ.

.....

**Ngẽma ngúxũ i nacuchixü rü
duũxũgũxũ nanuexẽxẽ**

20 ¹Rü ngẽma ngúxũ i nacuchixü rü duũxũgũxũ nuxica naxuegaxẽxẽ. Rü ngẽma ngúxũ i axchiügü rü duũxũgũxũ nanuexẽxẽ. Rü

ngëxguma nangãxegu rü taxúema
túmaãxũ tacuáácüma tidexa.

.....

³Rü wüxi ya yatü ya naãxëxũ cuácü rü
tama nachoxũgawaxe. Notürü ngëma yatü
i tama naãxëxũ cuáxũ rü nucax nadau.

.....

⁹Rü taxucürüwa texé tügü tixu rü
nhatarügü: “Chorü maxũ rü name rü
changearü pecáduãx”, nhatarügü.

.....

¹⁹Rü ngëma oregütaxáxũ rü tama
nüxũ nacuax nax namaxã nanguxũxũ i
ngëma ore i tama guxãcax ixixũ. Rü
ngëmacax tama name i namaxã
cuxãmücü i ngëma oregütaxáxũ.

.....

²⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i
tamaxã inacuáxũ. Rü taxúema nüxũ
tacuax nax taxacü tá tüxũ ngupetüxũ.

.....

**Tupanapexewa rü nawüxigu i
ngëma diëruáxũ rü ngëma
ngearü diëruáxũ**

22 ²Rü ngëma muarü diëruáxũ rü
ngëma ngearü diëruáxũ rü
nawüxigu i Cori ya Tupanapexewa erü
ngëma taxre rü nüma nanaxü.

.....

⁵Rü ngëma nama i ngëma duüxũgü i
chixri maxëxũ nagu íxü rü äücümáxũmaxã
nanapá. Notürü ya yíxema túmaarü
maxĩna dáuxe rü tama ngëmagu tangu.
⁶₁Rü nabuxgutama mexü i nacüma
nanguxëxë ya bucü, rü ngëxguma nayaxgu
rü tagutáma nüxũ inarüngüma!

.....

⁹Rü yimá yatü ya mecümacü rü
Tupana rü mexũ tá namaxã naxuegu erü

yíxema ngearü diëruáxgüxemaxã
nangau i norü ðna. ¹⁰Rü ngëxguma
noxtacüma cuyamugachigu i ngëma
tama ixinüchaũxũ, rü marü nataxutáma
i nu i duüxũgütanüwa, rü tá inayarüxo
nax nügüna nangaexũ rü nügümaxã
naguxchigagüxũ. ¹¹Rü nüma ya äëxgacü
rü tümamaxã nataãxë ya yíxema
ixaixcumagüxe. Rü tümamaxã
naxãmücü ya yíxema mexü i oremaxã
idexagüxe. ¹²Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nüxna nadau i ngëma duüxũ
i naãxëxũ icuáxũ notürü inayanaxoxëxë
i ngëma idorataxáxũ nüxũ ixuxü i ore.
.....

²²⁻²³Rü tama name i chixri namaxã
icucuax i ngëma ngearü diëruáxũ i
taxucürüwa nügüétüwa idexaxũ. Rü
tama name i äëxgacüxütawa ícunaxuaxũ
i ngëma tama nüxũ cuáxũ nax
nügüétüwa yadexaxũ. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rü norü poxũruxũ nixĩ rü tá
cuxũ napoxcu. ²⁴⁻²⁵₁Rü tauxũ i namaxã
cuxãmücüxũ i ngëma duüxũgü i
nuewaxëxũ rü chixecümaxü! Erü
ngürüächi tá nacümacax cudadütae rü
ngëmaäcü äücümáxüwa tá cugü
cungexmaxëxë.
.....

**Tama name i texé
tügütama ticuaxüxũ**

27 ¹₁Rü tauxũ i cugü quicuaxüxũ
naxcax i ngëma moxü
cuxüxchaũxũ! Erü tama nüxũ cucuax i
taxacü tá cuxü ngupetüxũ i moxüarü
ngunexügu. ²Rü tama name i cugütama
quicuaxüxũ. Rü narümemae i togü cuxü
nicuaxüxüxü.
.....

¹⁵Rü ngêma ngexũ i nuxwaxexũ rü oregütaxáxũ rü nhama wexweanexũ i tama íyachaxächixũrũxũ nixĩ nax tama ínayachaxächixũ i norü dexawa. ¹⁶Rü taxucürüwa nüxũ nüxũ tarüxoxêxê i nacüma i chixexũ, erü nhama buanecü ya taxucürüwa íyachaxächixêcürũxũ nixĩ. Rü nhama chíxũ i ächixũxũ i taxucürüwama taxmexwa ingexmaxêëxürũxũ nixĩ.

.....

Mexũ tayaxu ega mea imaxêgu

28 ¹Rü ngêma chixexũ üxũ rü ninhã ega woo taxúema nawe ngêchigügu. Notürü ngêma aixcuma mexũ rü nhama wüxi i airũxũ taxucaxma namuũ. ²Rü ngêxguma wüxi i nachixũanearü äëxgacü chixri norü duũxũgümaxã icuaxgu, rü ngêma norü duũxũgü rü nanue. Rü ngêmacax ngêma norü äëxgacüxũ ínatäxüchigü rü toguexũ naxunetagü. Notürü ngêma äëxgacü i aixcuma mexũ i mea norü duũxũgümaxã icuáxũ rü norü duũxũgü rü namaxã nataãxêgü.

.....

⁹Rü yíxema tama naga ínüchaxũxe i Tupanaarü mugü, rü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxũ nüxũ naxĩnũ i túmaarü yumüxê. ¹⁰Rü ngêma duũxũ i chixexũwa tüxũ gagüxũ ya yíxema mexũgu rüxĩnúxe, rü norü guxchaxũgu tátama nangu. Notürü ngêma yatügü i Tupanapexewa mea rümaxũãxgüxũ, rü mexũ tá nayauxgü.

.....

¹³Rü ngêma duũxũ i norü pecádu icüxũ rü taxütáma mexũ nüxũ naxüpetü. Notürü ngêma duũxũ i nüxũ ixuxũ i

norü pecádu rü nüxũ rüxoxũ, rü Tupana rü tá nüxũ nüxũ inayarüngüma.

.....

²³Rü ngêma duũxũ i tüxũ icuaxüüxüarü yexera mexũ tamaxã naxü i ngêma duũxũ i tüxũ ixuxũ ega nüxcüra mea nagu rüxĩnúgu.

.....

Nataãxê i ngêma duũxũgü i Tupanaarü mugügu imaxêxũ

29 ¹Rü yíxema tama nayaxúxe i ucuxê rü paxã tá chixexũgu tangu rü marü tataxutáma nax texê tüxũ rüingüxêëxũ.

.....

¹⁸Rü ngextã duũxũgü tama Tupanaga ínaxĩnüexũwa rü taxuxũma mea inixũ. Notürü ngêma duũxũgü i aixcuma Tupanaga ínüexũ rü nataãxêgü.

.....

²⁵Rü ngêma nax yatügügamare íxĩnüexũ rü wüxi i äücümaxũ nixĩ. Notürü ngêma nax Tupanaga íxĩnüexũ rü ngêmaxaxi nixĩ i aixcuma mexũ.

.....

Agúruarü ucuxêgü

30 ¹Rü nüma ga Agúru rü Yáque ga Machácüãx nane nixĩ. Rü nhaa nixĩ ga Agúruarü ore ga Itiéxmaxã rü Ucámaxã nüxũ yaxuxũ. ²Rü norü orewa rü nhanagürü: “Rü chama rü taxuxũma chacuax natanüwa i nhaa duũxũgü. Rü chawa rü nataxuma i duũxũgüarü cuax. ³Rü ngêxguma tama nüxũ chacuaxgu i ngêma duũxũgüarü cuax çrũ nhuxãcü tá nüxũ chacuax nax nhuxãcü yixĩxũ ya Tupana ya üünecü? ⁴Rü texê tixĩ ya yíxema marü dauxũguxũ i naanegu

ĩnagũxe rũ ngẽma írũxĩxe? ¿Rũ texé tũgũmexẽgu tayayauxema ya buanecũ?
 ¿Rũ texé tũmachirugu
 tananuquepũũchixũ i taxũ i taxtũ? ¿Rũ texé tanaxũ ga nhama ga naane, rũ nũxũ tixu nax ngexta yacuáxũ? ¿Rũ tama ěxna Tupana yixĩxũ ga naxũcũ? Rũ ngẽxguma nangexmagu i to ¿rũ taxacu yixĩxũ i naéga rũ naneéga ega nũxũ cucuaxgu? ⁵Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tũxũ ínapoxũ ya yĩxemagũ nagu yaxõgũxe. Rũ guxũma i norũ uneta i tamaxã nũxũ yaxuxũ rũ aixcuma nixĩ rũ name nax yaxõxũ. ⁶Rũ tama name i cunaxũétũ i ngẽma Tupanaarũ ore i nũxũ yaxuxũ. Erũ ngẽxguma cunayexeraguxẽxẽ rũ nũma rũ tá cuxũ nanga rũ ngẽmaãcũ tá dorataxáxũ cuxũ nixĩxẽxẽ. ⁷Pa Tupanax, rũ taxre i ngũĩxẽxicatama nixĩ i cuxna naxçax chacaxũ. ¿Rũ choxna naxã i ngẽma taxre naxũpa nax chayuxũ! ⁸¿Rũ choxũ rũngũxẽxẽ nax tagutãma chidoraxũçax rũ tama texéxũ chawomũxẽxũçax! Rũ tama chanaxwaxe nax chamuarũ diẽruáxũ rũexna changearũ diẽruáxũ. ¿Rũ ěcũ choxna naxã i ngẽma nagu mexũ nax choxũ nangexmaxũçax i wũxichigũ i ngunexũarũ õna! ⁹Erũ ngẽxguma chi chamuarũ diẽruãxgu rũ íyaxũxgu rũ ngũrũãchi ngẽmagagu chi cuxũ icharũngũma. Rũ ngẽxguma chi changearũ diẽruãxgu rũ ngũrũãchi changĩx rũ ngẽmagagu chi chixri cuchiga nidexagũ i duũxũgũ”, nhanagũrũ.

.....

Ngĩxũ nicuaxũxũ i ngẽma nge i mecũ

31 ¹⁰Rũ tama natauxcha nax ngĩxũ iyariũgauxũ i wũxi i nge i aixcuma ngĩaxẽxũ cuaxcũ. Rũ ngĩma rũ nhama nutagũ ya ngaxãẽruũarũ yexera iyixĩ nax namexechixũ. ¹¹Rũ ngĩte rũ aixcumama ngĩxũ nayaxõ. Rũ ngĩma rũ nũxũ irũngũxẽẽ nax ngẽmaãcũ taxuxũma nũxũ taxuxũçax. ¹²Rũ ngĩma rũ guxũ i ngunexũgu nax namaxũxũ ya ngĩte rũ inataãxẽxẽ.

.....

²⁰Rũ ngĩma rũ guxũguma taxacu tũxna ixã ya yĩxema ingearũ diẽruãxgũxe rũ yĩxema taxacu tũxũ taxúxe.

.....

²⁵Rũ ngĩma rũ wũxi i nge i poraãẽcũ rũ mecũ iyixĩ, rũ tama naxçax ixoegaãxẽ i moxũarũ ngunexũ.

.....

²⁸Rũ ngẽma ngĩxaciũgũ rũ ngĩte rũ ngĩxũ nicuaxũxũgũ rũ nhanagũrũgũ:
²⁹“Rũ imuxũchi i nge i mecũmacũ, notũrũ i cumax rũ guxcũma i ngecũgũ curũmecũmamae”, nhanagũrũgũ. ³⁰Rũ ngẽma ngĩrũ pa i wũxi i nge rũ paxaãchimare nixĩ rũ ngẽma ngĩrũ mechametũ rũ ta ningupetũchigũ. Notũrũ ngẽma nge i Tupanaga ínũcũ rũ name nax ngĩxũ icuaxũũgũxũ.

.....

ECLESIASTÉS

(Nguxěẽtaeruïarü ore)

**Guxüma i ngúchaũ rü
notüçaxmamare nixĩ**

1 ¹⁻²Rü nhaa nixĩ i norü ore ga nüxũ yaxuxũ ga gumá orearü uruxũ ga Dawí nane ga Yerucharéüwa ãëxgacü ixĩcü: “Rü guxüma i ngẽmaxũgü rü notüçaxmamare nixĩ, rü guxüma rü nayacuax. ³¿Rü taxacürü mexũ nayaxu ya wüxi ya yatü nawa nax poraãcü napuracüxũ i nhama i naanewa? ⁴Rü duũxũgü rü nibuetanü rü togü rü niyuetanü, notürü nhama i naane rü nanaxaixrügumaraxũmare.

.....

Orearü uruũxũ ngupetüxũchiga

¹³Nagu charüxĩnũ rü ngugüxũ icharüxãũx. Rü naxçax changux i guxüma i nhama i naanewa ixüxũ. Rü taxũ i guchaxũ nixĩ i yatügüetü naxúnagüxũ ya Tupana nax ngẽmatüüwa nangexmagüxũçax. ¹⁴Erü guxüma i taxacü ixüxũ i nhama i naanewa rü wüxi i notüçaxmamare nixĩ erü nhama wüxi ya buanecü ya taxucürüwama texé yayauxemacürüxũ nixĩ.

.....

¹⁶⁻¹⁷Rü yexguma rü chaugünatama chaca rü nhachagürü: ‘Nhxmax rü duũxũgü rü nüxũ nixugü nax chama rü nüxũ chacuaxüchixũ norü yexera ga yema nüxıra ãëxgacügü ixĩgüxũ ga Yerucharéüwa. Yerü chaugü ichaxã nax naxçax chadauxũ nax cuax choxũ yexmaxũ nax nüxũ chacuaxũçax i taxacü nixĩ i aixcuma mexũ rü taxacü nixĩ i notüçaxmamare ixüxũ.’ Notürü nüxũ chicuaxãchi rü guxüma i ngẽma nagu charüxĩnũ rü nhama buanecüxũ yayauxchaüçürüũmare nixĩ. ¹⁸Rü ngẽxguma yexera nüxũ icuaxgux, rü yexera tachixeãxê. Rü ngẽxguma yexeraxũ i cuax tüxũ ngẽxmagux, rü yexera ngüxũ tinge.”

**Ngẽma ngúchaũ rü ngẽma cuax rü
ĩnü i notüçaxmamare ixĩgüxũ nixĩ**

2 ¹“Rü chaugümamaxã nhachagürü: ‘Nhxma rü tá nüxũ chaxü i ngẽma duũxũgü nagu maxẽxũ rü namaxã nataãxëgüxũ, rü chaugüxũ tá chanadetaquexe i muxüma i ngẽmaxũgü.’ Notürü woo i ngẽma ĩnü rü notüçaxmamare nixĩ. ²Rü ngẽmawa

nüxü chachuax i ngêma cugü rü wüxi i notüçaxmamare yixixü, rü ngêma chaxunearü ngúchaüügü rü taxuwama namexü. ³Rü chauäxêwa nagu charüxinü rü tá nüxü chaxü ya yimá wíu ya ngúchiaciariü pora. Rü namaxã chaugü changãxêxê nax ngêmaäcü nüxü chacuáxüçax rü name nax ngêma naxüxü ya yatü nagu i ngêma ngunexüügü i nhama i naanewa nax namaxüxü. ⁴Rü taxü ga puracü chaxü. Rü íchanaxüxü ga äëxgacüpata ga taxüchine rü mexechine. Rü choxrütama úwanecü choxü nayexma. ⁵Rü chama ichanato ga nanetügü rü chorü putüranecügü. Rü yexma chanatogü ga naguxüaraxüxü i nanetü i oriçnaxçax. ⁶Rü puchu íchaxüxüxêxê nax yema dexámaxã yamegüxüçax ga yema nanetügü ga chatogüxêxêxü. ⁷Rü duüxügü ga puracütanüxüxüxü ga yatüxü rü ngexü rü naxçax chataxe. Rü choxü nayexma ta ga togü ga chorü duüxügü ga chauchiügutama buexü. Rü yexgumarüxü ta rü yema Yerucharéüwa nüxíra äëxgacü ixigüxüariü yexera choxü nayexma ga wocagü rü carnérugü. ⁸Rü choxü nayexma ga muxüma ga úiru rü diêrumü ga togü ga nachixüanegüariü äëxgacügüxütawa rü chorü íanegüwa chayaxuxü. Rü choxü nayexma ga duüxügü ga iyatüxü rü ngexü ga chaüxçax wíyaegüxü. Rü chorü ngúchaü chaxü rü choxü nayexma ga ngexügü ga namaxã chamaxmarexü. ⁹Rü yemaacü nata ga chauchiga. Rü guxüma ga yema nüxíra Yerucharéüwa äëxgacü ixigüxüariü yexera choxü nayexma. Rü woo yemaacü nixí notürü taguma choxna nixügachi ga cuax. ¹⁰Rü guxüma

ga yema choxü ngúchaüxü rü chanaxü. Rü taguma chaugüna chanachüxu ga taxacürü taãxê. Rü guxüma ga chorü puracümaxã chataãxê. Rü yema taãxê nixí ga chorü natanü ga yema chaxüxü. ¹¹Rü yemawena rü chanangugü ga guxüma ga yema chaxüxü rü yema puracü ga guxchaxäcü chaxüxü. Rü yemawa nüxü chachuax ga notüçaxmamare nax yixixü ga yema rü nhama buanecü ya yaüxemachaüçürüümare nixí. Rü taxuxüma i taxacü i mexü yixixü i ngêma nhama i naanewa ngêxmaxü. ¹²Rü yemawena rü meama nagu charüxinü rü nügümaxã chanangu i ngêma cuax rü ngêma notüçaxmamare ixixü. ¿Rü taxacü i to i puracü tá naxü i ngêma chawena äëxgacü ixixü? ¿Rü êxna ngêma marü üxütátama chawena naxüxü? ¹³Rü nhüxmax rü nüxü chachuax rü ngêma taãxêxü nax icuáxü rü nüxü narümemae i ngêma nax taechitamare imaxüxü, ngêxgumarüxü i ngêma ngóonexü rü ngêma éanexüxü nax namemaexürüxü. ¹⁴Rü ngêma duüxü i naãxêxü cuáxü rü mea nanangugü ega taxacü naxüxgu, notürü ngêma naechitamare maxüxü rü tama aixcuma mea naxünüäcüma taxacü naxü. Notürü chanangugü i ngêma naãxêxü cuáxü rü ngêma naechitamare maxüxü rü ngêmatátama nixí i norü gux. ¹⁵Rü chaugümaxã nhachagürü: ‘Ngêma naechitamare maxüxüüütátama chayü i chamax. ¿Rü taxacüwa choxü namexü i guxüma i ngêma chorü cuax? Rü ngêma rü ta rü notüçaxmamare nixí. ¹⁶Erü tagutáma texé nüxna tacuaxãchi i ngêma duüxü i

cuax nüxú ngëmaxũ rü ngëma duũxũ i naechitamare maxũxũ. Rü ngëxguma nangupetũxgu i ngunexũgü rü guxũxũ tarüngüma, rü ngëma nüxũ cuáxũ rü ngëma naechitamare maxëxũ rü ta nayue.’

.....

²⁰Rü ngëxguma nüxna chacuaxãchigu ga yema chaxũxũ ga nhama ga naanewa, rü chaugümaxã chiauxãchi nax yemaacü poraãcü chapuracũxũ.

²¹Erü ngëxguma texé ya nüxũ cuáxe rü taxuãëácüma mea puracüxe nax tangemaxũáxũcax rü notüçaxmamare tapuracü, erü guxüma i ngëma tayaxuxũ i tümaarü puracüwa rü togü i tama naxçax ixóóxëxüarü tá nixĩ. Rü ngëmaãcü i tümaarü puracü rü notüçaxmamare nixĩ erü tümaarü ngëmaxũgü rü togüarü tá nixĩ. ²²¿Rü taxacüwa nüxú namexũ ya yatü nax poraãcü napuracũxũ rü naxçax naxoegaãëxũ i nhama i naanewa? ²³Rü guxũguma i nhama i naanewa nax namaxũxũ rü ngúxũ ninge, rü nachixeãxë. Chütacü rü taguma narüngü i naãxë. Ngëma rü ta wüxi i ñnü i notüçaxmamare ixĩxũ nixĩ. ²⁴Rü ngëma rümemaexũ nüxú ya yimá yatü nixĩ nax nachibũxũ rü naxaxexũ rü nangóóxũ i ngëma norü puracütanü. Erü guxüma i ngëma rü ta Tupanawa ne naxü. ²⁵¿Rü texé ëxna tachibü rü ëxna tataãxë ega taxüchima Tupanagagu yixĩxgu? ²⁶Rü aixcuma nixĩ i Tupana tümaãëxũ tüxü cuaxëëxũ rü tüxna naxããxũ i cuax rü taãxë ya yíxema tümamaxã nataãxëxë. Notürü yíxema chixexüarü üruxũ ixĩxe, rü nüma ya Tupana rü tüxũ nayixerü nax tügü

tamarü ngëmaxũgüãxëëxũ, notürü yixcüama ya Tupana rü tüxna nanade i tümaarü ngëmaxũgü nax yíxema tümamaxã nataãxëxëna naxããxũcax. Rü yíxema chixexũ úxe rü guxüma i ngëma tayaxuxũ rü notüçaxmamare nixĩ erü tümaarü ngëmaxũgü rü nhama buanecü ya yauxemachaücürüxũ nixĩ.”

Guxüma i taxacü i ngëmaxũ rü nüxú nangexma i norü ngunexũ nax nawa nanguxũ

3 ¹Rü nhama i naanewa rü guxüma i taxacü i ngëxmaxũ rü nawa nangu i norü ngunexũ, rü nangexma i wüxi i ora i tá nagu ínanguxũ. ²Rü nangexma i ngunexũ i nagu ibuxũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu iyuxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu itoexũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu nabéxũ i ngëma itoxũ. ³Rü nangexma i ngunexũ i nagu namáetagusũ, rü ngunexũ i nagu tüxũ yaxüxũxüxüxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu napogüexũ, rü ngunexũ i nagu naxüpatagusũ. ⁴Rü nangexma i ngunexũ i nagu ixaxuxũ, rü ngunexũ i nagu icugüexũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu iyutanüxũ, rü ngunexũ i nagu ipetaexũ. ⁵Rü nangexma i ngunexũ i nagu nutamaxã nagüanexũ, rü ngunexũ i nagu nuta nadexũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigüna inaixãchigüxũ, rü ngunexũ i nagu yigüna toxnamana ixĩxũ. ⁶Rü nangexma i ngunexũ i nagu taxacüçax idauxũ, rü ngunexũ i nagu irüchaxãchixũ nax taxacüçax idauxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu namaxã inguxüxũ i ngëmaxũgü, rü ngunexũ i nagu ínawogüxũ. ⁷Rü nangexma i ngunexũ i nagu naxchirugu igáugüxũ,

rü ngunexũ i nagu nangaixtaxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu iyarüchianegüxũ, rü ngunexũ i nagu idexagüxũ. ⁸Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigü ingechaüügüxũ, rü ngunexũ i nagu yigüchi ixaixũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigü idaixũ, rü ngunexũ i nagu yigümaxã rüngüxmüexũ. ⁹¿Rü taxacüwa nüxũ namexũ ya yatü nax puracügüxicatama naxixũxũ? ¹⁰Rü mea nagu charixĩnũ i ngẽma naguxũraixũ i puracü i yatügüna naxãxũ ya Tupana nax ngẽmagu inachoxũcax. ¹¹Rü yexguma norü ngunexũwa nanguxgu rü Tupana nanaxü ga guxũma. Rü namexechi ga yema naxixũ. Rü nhüxüchi ga nüma ga Tupana rü duixũgüxũ nügü nacuaxxẽ woo i duixũgü rü tama nawa nangugü nax nüxũ nacuaxgüxũcax i guxũma i ngẽma Tupana marü üxũ, rü ngẽma yixcúra tá naxixũ. ¹²⁻¹³Rü nhüxmax rü nüxũ chacuax rü ngẽma duixũgüçax rümemaxexũ nixĩ nax nataaxxẽ rü mexũ naxügüxũ. Rü ngẽma nax nachibüexũ, rü naxaxegüxũ, rü nayauxgüaxũ i norü puracütanü, rü guxũma i ngẽma rü name erü Tupanawa nixĩ i ne naxixũ. ¹⁴Rü ngẽxgumarixũ ta nüxũ chacuax i guxũma i taxacü i Tupana üxũ rü guxũgutãma nangexmaecha. Rü taxucürüwa tanaxüetü i ngẽma Tupana üxũ, rü taxucürüwa itanaxoxẽ i ngẽma nüma naxixũ. Rü Tupana rü ngẽmaacü nanaxü nax guxãma nüxũ ngechaügüxũcax. ¹⁵Rü woetama marü nüxcüma nayexmagü i ngẽma nhüxmax ngẽxmagüxũ. Rü taxuxütãma yixcúra nangox i taxacü i tama nhüxmax ngẽxmaxũ. Rü nüma ya Tupana rü nüxũ

natauxcha nax natãgexüẽãxũ ga yema marü ngupetixũ.

Taxũ i chixexũ i nhama i naanewa

¹⁶Rü ngẽma to i nüxũ chadauxũ nixĩ nax nangexmaxũ i taxũ i chixexũ i nhama i naanewa i ngextã chi inaxwaxexũwa nax mea nügümaxã inacuaxgüxũ i duixũgü rü mexũgu nügümaxã inaxĩnüexũ. ¹⁷Rü chaugü nhacharügü: ‘Nawa tá nangu i ngunexũ i nagu Tupana tá nüxna nacaxũ ya yimã yatü ya mexũ ücü rü ngẽma yatü i chixexũ üxũ. Erü tá nangexma i norü ngunexũ i nagu tá nangóxũ i ngẽma marü ngupetixũ rü ngẽma cúacü üxũ.’”
.....

Natüçaxmamare nixĩ nax yigü imuarü diëruaxxẽxũ

5 ¹⁰“Rü ngẽma duixũ i diëru nüxũ ngüçaxxũ rü guxũguma yexeraxũ i diëru nanaxwaxe. Rü ngẽma norü diëruguma rüxinüxũ, rü nügüçax rü taguma nüxũ ningü. Rü ngẽma rü ta rü wüxi i ñnü i notüçaxmamare nixĩ. ¹¹Erü ngẽxguma yexera tüxũ nangexmagu rü yexera tanaxaiyaxũ. ¿Rü taxacüwa tüxũ name i ngẽma muxũ i diëru nax nüxũ idawenüxũmaxãxícãtãma itãaxxẽxũ? ¹²Rü yixema puracüxe rü nangexma i ngunexũ i nagu íxrarüwa tachibüxũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu mea tachibüxũ, notürü guxũguma mea tape. Notürü ngẽma diëruaxüchixũ rü norü diërugagu taguma mea nape. ¹³Rü wüxi i nacüma i aixcuma ngechaũ tüxna axũxũ chadau i nhama i naanewa. Rü ngẽma nacüma nax imuarü ngẽmaxũáxũ rü norü yorana tátãma guxchaxũ naxã.

¹⁴Erü ngëxguma tama mea tüxü ínganguxuchigu ega taxacüçax tataxegu, rü ngürüächí ngëxma tá nagux i guxüma i túmaarü diëru. Rü ngëxguma nangexmagu ya wüxi ya túmane, rü taxuxütáma naxçax ngéma tatax. ¹⁵Rü yema taxuüma ga taxacümaxã nhama ga naanewa nax nanguxü, rü ngëmaäcü tátama natáegu. Rü yema noxri nabuxgu rü nax nangexchiruxürüxü tátama nixí i ngëxguma nayuxgu. Rü taxuxütáma ga yema norü puracütanüwa nayaxuxü rü tá ninge.

.....

¹⁸Rü ngëmacax nagu charüxínü rü nhuxmax nax paxaächí nhama i naanewa Tupana tüxü maxëxëxü, rü ngëma rümemaexü rü taãxë tüxna äxü nixí nax nangóxü rü yaxaxüxü i ngëma tórü puracütanü i nhama i naanewa poraäcü naxçax ipuracüxü. ¹⁹Rü ngëxgumarüxü ta ya guxãma ya yíxema Tupana muxü i túmaarü ngëmaxügü tüxna äxë, rü nüma ya Tupana tüxü namu nax tanangóxü rü tayaxaxüxü i ngëma tüxna üxü. Erü ngëma nax tanangóxü rü tayaxaxüxü rü Tupanawa ne naxü. ²⁰Rü ngëma nax Tupana tüxü taãxëxëxügagu rü túma rü tama poraäcü naxçax taxoégaã nax nanuxüxü i túmaarü maxü i nhama i naanewa.”

.....

11 ¹“Rü name nixí i togüxü curüngüxëë, erü yixcüra i nümagü rü tá cuxü narüngüxëëgü.

.....

⁴Rü yíxema guxüguma buanecüxü ínganguxëxëxë nax nangupetüxü, rü tagutáma tatoe. Rü yíxema guxüguma

pucüxü ínganguxëxëxë nax iyanaxoxüçax, rü tagutáma tanabuxu i túmanetüarü o. ⁵Rü ngëxgumarüxü nax tama nüxü cucuáxü nax ngextá naxüxü ya buanecü rü tama nüxü cucuáxü nax nhuxäcü tangóxü ya wüxi ya buxe i túmaéanüwa, rü ngëxgumarüxü ta tama nüxü cucuax nax nhuxäcü taxacü naxüxü ya Tupana ya guxüarü üruxü ixücü. ⁶Rü itoechigüama erü tama nüxü cucuax nax ngexnerüne ya naxchire tá cuxü rüxüxü, rüexna guxüne tá rüxü.

Ucuxëgü i ngextüxücügüçax ixixü

⁹Rü nataãxë Pa Ngextüxücüx, rü nhama rü ta cupora! ¡Rü nataãxë namaxã i ngëma cuxü mexü nhama rü ta cuxü natauxcha! ¡Rü naxü i ngëma nagu curüxínüxü, notürü nüxna nacuaxächí nax guxüma i ngëma cuxüxüçax rü Tupana tá cuxna naxçax naca! ¹⁰Rü cugü nüxü rüngümaxëxë ixoegaãëgü, rü cugüwa nüxü naxoox i guxchaxügü! Erü ngëma mexechixü i ngunexügü i nagu ingextüxüxü rü wüxi i paxaächimare nixí.”

.....

12 ¹“Rü nhuxmax nax cungextüxüxü, rü ¡nüxna nacuaxächí ya yimá Tupana ya cuxü ngoxëëcü rü nhama rü ta taíta cuxçax íngangugü i ngunexügü namaxã i norü guxchaxügü! Erü tá cuxçax íngangugü ya taunecügü ya nagu nhacüü: ‘Rü taxuwama choxü name nax chamaxüxü’, nhacuxü. ²Rü nüxna nacuaxächí ya Tupana ya cuxü ngoxëëcü nhama rü ta nabaxi ya üaxcü, rü tauemacü, rü ëtagü, rü naxüpa nax

naxěächianexũ rü napuxũ! ³Erü tá ínangu i ngunexũgü i nagu cuyaxũ rü cuxune rü tá niduxrux, rü guma cuparagü ga poraene rü tá nanaturaächitanü, rü noxretátama ya cupüta ínayaxügü nax cuchibüxcax, rü taxütáma yáxũgu cudau. ⁴Rü ngěxguma ngěma ngunexũgüwa nanguxgu rü ngěma cuxmachixě rü taxütáma taxacüũ naxĩnü, rü ngěma naga ya yima iwichi rü cuxçax tá nixígachigü. Rü ngěma werigü rü tá naxae notürü taxütáma nüxũ cuxĩnü. ⁵Rü ðauxũ nax cuxĩxũ rü tá cumuũ, rü cumaxũwa rü tá cuxũ naxãücüma. Rü wüxi i yaxguax i puxeruxũ rü turaxũ, rü nügü itúmarexũ

tá quixĩ. Rü cuxmāxcax rü nataxutáma i curü ngúchaũ rü taxuwatáma cume. Rü ngěma nax yuwa cuxũxũ rü íanearü namawa rü tá nüxũ taxĩnü nax naxauxexũ i duũxũgü erü marü cuyu.

¹³Rü ngěxma nayacuax i chorü dexa rü marü nüxũ cuxĩnü. Rü marü guxũxũma chixu. ¡Rü Tupanaxũ nangechaxũ rü naga naxĩnü i norü mugü! Rü ngěma nixĩ i guxũma i ngěma Tupana tüxũ naxwaxexũ. ¹⁴Erü nüma rü tá tüxna naca naxçax i guxũma i taxacü ixũxũ rü mexũ rüçxna chixexũ woo cúãcü naxũxgu” nhanagürü ga Charumáu.

CÂNTICO DOS CÂNTICOS

(Charumáurü wiyae)

.....

Charumáurü wiyae

3 ⁶ꞤRü texé tixí ya yíxema ngéma ínachianexüwa duüxügü tüxü ne ngetaxügüxe naemagu i nagúxüraxüxü i pumáragüarü caxixü? ⁷Rü dücax, rü yimá rü Charumáu nixí ya duüxügü yangetaügücü. Rü ínayaxümücügü i 60 i churragü i rüporamaegüxü i Iraéuanewa. ⁸Rü guxüma i ngéma churragü rü tarawa meama daixü icuáxü nixí. Rü númagü rü nüxü nicuaxüchi nax norü ãëxgacüna nadaugüxü. Rü wüxichigü i nüma rü nügücüwawa nanatuxchixüxëxë i norü tara nax ngémamaxá norü ãëxgacüxü ínapoxügüxüçax ega äncümaxüwa nangexmagügu i chütacü. ⁹Rü nüma ga ãëxgacü ga Charumáu rü Líbanucüãx i ocayiwawa nanaxü ga wüxi ga nawexü nax namaxá yangetaügüaxüçax. ¹⁰Rü guma napawerugü ga guma nawexü rü diêrumünaxçax nixígü. Rü yema norü ngüxçaxwexüruxü rü úirunaxçax nixí. Rü yema norü tochicaxü rü naxchiru i dauxracharaxümaxá natüétü. Rü naxümwawa rü Yerucharéüçüãx ga

pacügü rü meama inangaxãëgü yerü nüxü ingechaügü. ¹¹Pa Pacügü i Chiáüçüãx Ꞥrü ípechoxü nax ípeyadaugüxüçax ya ãëxgacü ya Charumáu rü nüxü pedaçx i ngéma ngaxcueruxü ga naé nüxü üxü ga yexguma yangíxgu rü nawa nanguxgu ga yema ngunexü ga taãxë nagu nayaxuxü!

.....

4 ⁷Rü Charumáu rü nhanagürü: “Cuma rü cumexechi, Pa Çaxmãx, rü cuxü changeçaü rü nataxuma i taçacü i chixexü i cuwa ngëxmaxü. ⁸ꞤRü Líbanuwa rüxüe rü chawe rüxü, Pa Çaxmãx! Rü ngíxã maxpüne ya Amaná rü Chení rü Ermóütaxpexegu taxígü nax ngéma nagu rüdaunüxüçax i ngatexü i nagu naxãxmaügüxü i aigü i leóü, rü aigü i yowaruna. ⁹Pa Mexechicü Pa Çaxmãx, rü choxü cügü cungüçaüxëxë i wüxitama i curü dawenümaxá, rü wüxichimüütama i cuchagümaxá. Rü marü tama yaxna chaxínü nax choxü cungüçaüxü”, nhanagürü ga Charumáu.

.....

Naxmaxarü dexa

6³Rü naxmax rü ngĩgürügü: “Rü chama rü chautearü chixĩ, rü nũma ya chaute rü choxrü nixĩ. Rü nũma rü putũranecũwa nanagagũ i ngẽma norũ carnérügũ”, ngĩgürügü.

.....

8⁶Rü ngĩma rü ngĩgürügü: “ĩCurũ maxũnewa choxũ nangexmaxẽxẽ rü nhama cugũchacũũgu choxũ quigaxũrũxũ choxũ ixĩxẽxẽ! Erũ ngẽma ngechaũ rü nhama yurũxũ naporaxũchi. Rü ngẽma ngũchaũ rü napora nhama

yuwa cunagaxũrũxũ. Rü ngẽma ngechaũ i poraxũ i tawa ínguxũ rü Tupanaxũtawaw nixĩ i ne naxũxũ. ⁷Rü ngẽma dexá i guxũma i márwa ngẽxmaxũ rü tama ningu nax yanaxoxẽẽaxũçax i ngẽma ngũchaũ i tũxũ ngẽxmaxũ, rü woo guxũma i natũgũarũ dexá rü taxucürũwama nayanaxoxẽxẽ. Rü ngẽxguma chi texé ya diẽruãxũchixe gucũma ya tũmaarũ diẽrumaxã naxçax tataxechaũgu i ngẽma ngũchaũ, rü taxucürũwatãma tũxna nangu”, ngĩgürügü.

.....

ISAÍAS

(Ichaía)

Duũxügü ga Yudáanecüãx rü poraãcü chixexũ naxügü

1 ¹Nhaa nixĩ ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxëwa Tupana ínguxëëxũ ga yexguma Yudáanecüãxarü ãëxgacügü yixĩxgu ga Uchía, rü Yotáũ, rü Acáa rü Echequía. Rü yema orewa nüxũ nixu nax taxacü tá nüxũ ngupetüxũ ga Yudáane rü ñane ga Yerucharéũ. ²Rü nhanagürü ga yema ore: “Pa Dauxüguxũ i Naane rü Nhama i Naane ñrũ iperüxĩnue i nhaa chorü ore i nhaxũ: ‘Yema chaunegü ga mea chayaexëëxũ rü nhuxmax rü tama chauga naxĩnue! ³Rü ngëma woca rü norü yoraxũ nacuaç, rü ngëma búru rü nüxũ nacuaç i norü chibüchica i norü yora naxçax ngëxma üxũ, notürü ngëma chorü duũxügü i Iraéutanüxũ rü woo poraãcü nüxũ charüngüxëë rü tama choxũ nacuaçgüchaũ rü tama naãxëxũ nicuaç’”, nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Duũxügü i Chixexüarü Üruxügü rü Poraãcü Chixri Maxëxũx, erü pema rü chixexüarü üruügü nane pexĩgü, rü

nanegü i pecáduãxgüxũ pexĩgü. Pema rü marü nüxna pexĩgachi ya tórü Cori ya Tupana ya üüinecü rü ípenataç.

.....

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: ‘¿Taxacüçax chauxütawa penagagü i ngëma muxũ i pexũnagü nax chauxçax penadaixũçax? Rü marü nüxũ charüchau i ngëma carnérugü i chauxçax ípeguxũ rü ngëma wocaxacügüarü chíxũ i ípeguxũ. Rü yimá nagü i ngëma tuiru rü carnéru, rü bóyixacü rü nawa chanaxoxéga.

.....

¹⁵Rü ngëxguma pema pexunagümexëgügu nax peyumüxëgüxũçax, rü chama rü tá pexçaxwa chidaugachi. Rü woo namaxgu i perü yumüxë, notürü i chama rü taxütama pexũ chaxĩnü. Erü pema rü pemáetagü, rü pexmëxgü rü nagümaxã nixãũãchi’, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

¹⁸Rü nhuxüchi nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¿Ëcü nua pexĩ rü ngĩxã perü chixexüchiga tidexagü! Rü perü chixexügü rü woo poraãcü

nadauxuchigu, notürü i chama rü nhama gáuxũchara i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. Rũ woo wüxi i naxchiru i waxũchixũrũxũ yixĩxgu i perü pecádugü, notürü i chama rü nhama wüxi i carnérutaxa i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. ¹⁹Rũ ngẽxgumachi penaxwaxegu nax chauga pexĩnüexũ, rü mexũwa tá pengexmagü. Rũ tá penangõx i guxũma i nanetüaru o i rümemaegũxũ i nhama i naanewa yaexũ. ²⁰Notürü ngẽxguma taxütáma chauga pexĩnüegu, rü perü uanügümexẽgu tá peyue. Rũ nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya nhacü.”

.....

Cori ya Tupana rü tá guxũma i nachixũanegücüãx nügümaxã inanangüxmüexẽxẽ

2 ¹Rũ nhaa nixĩ ga to ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxẽwa Tupana ínguxẽxũ nachiga ga Yudáanecüãx rü ãane ga Yerucharéücüãx. ²Rũ nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Ngẽma ngunexũgü i nawa iyacuãxgũxũgu, rü daa Yerucharéü rü Cori ya Tupanapata rü tá poraãcü guxũ i nachixũanecüãx i duũxũgüaxũ nangúchaũ nax íyadaugüãxũ. Rũ muxũma i nachixũanegücüãx i duũxũgü rü nua daa maxpũnewa tá naxĩ nax Cori ya Tupanaxũ yanacuãxũgũxũçax. ³Rũ muxũtáma i duũxũgü ínangugü rü nhanagürügü tá: ‘¡Ngĩxã, rü daa maxpũne i Cori ya Tupana íngexmaxũgu taxĩgü rü yima Iraéutanüxũaru Tupanapatana tangaicamagü nax nüma ngẽma tüxũ nangúxẽxẽçax i norü ngúchaũ rü

ngẽmaãcü nüma nanaxwaxexũãcuma imaxẽxũçax!’, nhanagürügü tá. Erü nua maxpũne ya Chiãüwa tá nangõx i Cori ya Tupanaaru nguxẽẽtae rü daa Yerucharéüwa tá ínaxũxü i norü ore. ⁴Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamexẽxẽ i guxũma i nachixũanegüaru guxchaxũgü. Rü ngẽma nachixũanegü i nügümaxã nuexũ rü Cori ya Tupana rü tá nügümaxã nanangüxmüexẽxẽ. Rü ngẽma naxnegü i namaxã nügü nadaixũ rü norü puracüruxũ tá nayaxĩgũxẽxẽ. Rü taxuxũtáma i ãanegü daigu nügümaxã narüxĩnüe rü bai tá i daixçax nügü nax nangúxẽxẽxũ. ⁵Pa Iraéutanüxũgũx i Duũxũgũx, ¡rü ngĩxã, Cori ya Tupanaga taxĩnüe rü nüma nanaxwaxexũãcuma nagu tamaxẽ i norü ore!

.....

Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma nügü icuãxũgũxũ

¹⁰Rũ ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü nutatanügu rü waixũmüaru ãxmaxũgu tá nügü nicuxgü naxchaxwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraãcü ãücümaciü. ¹¹Rũ ngẽma ngunexũ i nagu ínanguxũ ya Cori ya Tupana, rü ngẽma nügü icuãxũgũxũ rü napexewa tá naxãnee, rü ngẽma nügü írütägũxũ rü napexewa rü tá taxuwama nime. Rü nüxicatama ya Cori ya Tupana rü tá inanawex i norü pora i ngẽma ngunexũgu. ¹²Rũ ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxãneeexẽxẽ rü taxuwatáma nime i ngẽma nügü icuãxũgũxũ rü ngẽma nügü írütägũxũ.”

.....

**Úwanecügü ixuxü ga ore nachiga ga
Yudáaneciãx ga duũxügü**

5 ¹Rü ngêma chamücü irümemaexüéagagu tá chawiyae. Rü ngêma wiyae rü norü úwaneciuchiga nixĩ. Rü ngêma chamücü rü wüxi ga naane ga mexüwa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü. ²Rü nanaxaiegumüane rü ínananugü ga nutagü rü yema rümemaexü ga úwa yexma natogü. Rü yemanecügu nanaxü ga wüxi ga dauxütaechica rü wüxi ga nachica ga wíu nawa naxüxü. Rü nüma ga chamücü rü nagu narüxínü nax yema úwa rü chi yamaixcuraxü ga norü o, notürü ga yema úwagü rü ningúchiãx ga norü o. ³Rü nhuxmax rü nhanagürü pexü ya Tupana: ‘Pa ãane ya Yerucharéücüãxgü rü nhaa Yudáaneciãxgüx ;rü nüxü pexu!, ;rü texégagu nixĩ i ngêma úwanecü i nangúchixáxü i norü o? ;Rü nagagutama rü êxna chaugagu? ⁴;Êxna nangexmaxü i taxacü i tama chaxüxü nax tama nangúchixãxüçãx i ngêma chorü úwaneciãrãu o? ;Rü nangemaxü i taxacü i tama naxçãx chaxüxü? Chama rü íchananguxêxê nax namãixcuraxü i norü o. ;Rü taxacüçãx i nhuxmax i nangúchixáxü i norü o? ⁵Rü dücax, rü nhuxmax rü tá pemaxã nüxü chixu i ngêma nagu charüxínüxü namaxã i ngêma chorü úwanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngêma norü poxeguxü nax ngêmaãcü duũxügü nagu pogüexüçãx i ngêma úwanecü. Rü ngêma norü poxeguxü rü tá chanangúxcuxêxê nax duũxügü nagu pügüexüçãx i ngêma úwanecü. ⁶Rü

nhuxüchi tá íchanatax i ngêma úwanecü. Rü taxúxetãma tayayoatü rü taxúxetãma tanangüxcaneçü rü ngêmaãcü tá chuxchuxügü rü chixexü i natüane naneciüwa narüxügü. Rü tá nüxna chaxãga i caixanexü nax tama nanecügu napuxüçãx’, nhanagürü ya Tupana. ⁷Rü ngêma norü úwanecü i nüxü ngúchaüxü ya Cori ya Tupana ya guxãxétüwa ngêxmacü, rü ngêma nixĩ i Iraéutanüxü i Yudáanewa ngêxmagüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwãxe i nagu naxixü i ngêma norü mugü. Notürü ngêma Iraéutanüxügü rü máetaguxicatama narüxínüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxêxê nax nügü nangechaügüxü, notürü ngêma natanüwa nüxü ínúxüxícatama nixĩ nax ngúxümaxã aita naxüexü.”

.....

**Tupana rü Ichãfaxü nayaxu nax
nüxü napuracüxüçãx**

6 ¹Rü gumã taunecü ga ãêxgacü ga Uchãa nagu yucü rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxü ga dauxüwa yexmaxüwa nax natoxü. Rü yema norü úünemaxã nanapã ga yema ínayexmaxüwa. ²Rü naétüwa nayexmagü ga dauxücüãx ga íyãxratãnücüxü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxü nayexma ga 6 ga naxpexátü. Rü taxre ga naxpexátümaxã rü nügü nidüxchíwegü, rü guma náí ga taxre ga naxpexátümaxã nügü nidüxparagü, rü guma náí ga taxremaxã rü nixüüxü. ³Rü guxüma ga yema dauxücüãx rü nügü nhanagürügü: ‘Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü.’ Rü

ngêma norü üüne rü nhama i naane namaxã nanapã. ⁴Rü yema nagamaxã rü guma Tupanapataarü ìãx rü naxìãxãchi. Rü nümatama ga guma Tupanapata rü caixanexümaxã nanapã. ⁵Rü yexguma ga chamax rü nhaxügu charüxînu: 'Nhuxmawaxi rü chaugümaxã changechaü erü tá chayü. Erü chama nax duüxü chixixü rü chauzetümaxã nüxü chadau ya yimã ãëxgacü ya Cori ya guxãétüwa ngëxmacü. Rü chauãx rü naxãüãchi rü duüxügü i ãüãchiarü dexaãxgüxütanüwa chamaxü.' ⁶Rü yexguma rü wüxi ga yema dauxücüãx rü nigoe rü ãmarearü guchicaxüwa wüxi ga ãchataxümaxã wüxi ga áxwe chauxcax nayaxu. ⁷Rü guma áxwe rü chauãxwa nayaxüãchixëxë, rü nhanagürü choxü: '¡Dücac! daa áxwe rü cuãxwa nixüãchi rü ngëmacax i curü chixexü rü marü inayarüxo. Rü ngëma curü chixexügü rü Tupana rü marü curü nüxü narüngüma', nhanagürü. ⁸Rü yexguma rü nüxü chaxînu ga naga ga Cori ya Tupana ga nhaxü: '¿Rü texëxü tá ichamuãchixü i nhuxmax? ¿Rü texë tá tixi ya yíxema tóru orearü ngeruxü íxixe?', nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangãxü rü nhachagürü: 'Daxe chixi, Pa Corix. Ëcü, ¡choxü inamuãchi!' nhachagürü. ⁹Rü nüma rü nhanagürü choxü: '¡Ëcü inaxüãchi rü chorü duüxügümaxã nüxü ixu i nhaa ore!: Rü woo nüxü nax naxîniexü i chorü ore rü taxütãma nüxü nacuxgü nax taxacüchiga yixixü. Rü woo nüxü nax nadaugüxü i ngëma mexü i chaxüxü rü taxütãma nüxü nacuxgüéga nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü ngexrüma nax chorü oremaxã cuyaxucuxëgüxü i ngëma duüxügü i

norü ñnügutama rüxîniexü, erü taxütãma cuga naxînië. Rü nüétama ega nügü yangauxchixëxëgu naxchaxwa i chorü ucuxëgü nax tama nüxü naxîniexücax. Rü nüétama ega nügü yangexetüxgu naxchaxwa i ngëma mexü i naxcax chaxüxü nax tama nüxü nadaugüxücax rü ngëmaãcü tama chauxcax nawoeguxücax nax chama naxcax chayataanexëëgüxücax', nhanagürü choxü. ¹¹⁻¹²Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: '¿Nhuxre i ngunexü tá nixi i ngëmaãcü yixixü, Pa Corix?' nhachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxü nangãxü rü nhanagürü: 'Rü ngëmaãcü tá nixi nhuxmatãta yima ñanegü rü nagu napogüe, rü taxuxütãma i duüxü íyaxü rü nhuxmatãta ya yima ñpatagü rü yangearü duüxüãxgü rü naanegü rü nabáianemare rü nhuxmatãta íchanamuxü i ngëma duüxügü i norü naanewa, rü ngëmaãcü i nachixüane rü nangeãcumare. ¹³Rü woo chi 100 tanüwa rü 10 i duüxügü íyaxüxgu nawa ya yima ñane rü ngëma rü ta nadai nhama wüxi i nai i daxüchixüxü. Notürü ngëma nachimewa rü tá narüxü i wüxi i ngexwacaxüxü i nane i mexü', nhanagürü ga Tupana."

.....

Ichaía rü nüxü nixu i Emanuéarü buxchiga

7 ¹⁴"Rü nümatãtama ya Cori ya Tupana rü tá pexü nüxü nadauxëxë i wüxi i cuaxruxü: 'Rü ngëma pacü i taguma yatüxü cuaxcü rü tá ngürü íxãxacü. Rü yimã ngëne rü tá Emanuégu inaxüéga.'"

**Tupana Nane ya
ngüxmüxêëruüarü buxchiga**

9 ¹“Rü nüma ya Tupana rü woo oõxêwa nayexmaxêëgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóüane rü Nataríane ixíxü, notürü nawena rü nanatachigaxêxê i ngêma naane i natü ya Yurdáüarü tocutüwa ixügüxü, rü nhüxmata márwa ngxü i duüxügü i tama yaxõgüxü íxáchiügüxüwa. ²Rü ngêma Gariréaane ga noxri éanexüwa yexmagüxü rü nüxü nadaugü ga wüxi ga taxü ga omü ga ngóonexêëruxü. Rü yema omü rü poraäcü tüxü nangóonetanüxêxê ga guxema éanexüwa yexmagüxe. ³Rü nhüxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraäcü taãxê toxçax ícungüxêxê rü ngêma taãxê rü aixcuma nataküchi. Rü guxâma tataãxêgü i cupexewa nhama tonetüarü o tibuxgügürüxü rü nhama churaragü i norü uanügüarü ngêmaxügü nügümaxâ itoyegürüxü.

.....

⁶Erü tatanügu nabu i wüxi i õxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nixí i naxããxü i pora nax tamaxâ inacuíxüçax. Rü nhaagü tá nixí i naégagü i namaxâ naxügüãxü: Rü Mexechicü ya Ucuxêruxü, rü Tupana ya Poraxüchicü, rü Tanatü ya Taguma Yucü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxêëruxü ixíci. ⁷Rü nüma rü tá ãëxgacü ya Dawíchicüxü ingucuchicü nixí. Rü ngêma norü pora nax ãëxgacü yixíxü rü guxü i nachixüanegüwa tá nangu. Rü ngêma nügümaxâ nax inangüxmüxêëãxü i duüxügü rü tagutáma inayarüxo. Rü

ngêma nax ãëxgacü yixíxü rü mea tá duüxügümaxâ inacuíxü, rü mexügu tá narüxínü rü guxáarü mexüçax tá nadau i guxüguma. Rü ngêmaäcü tá nanaxü erü ngêma nixí i norü ngúchaü i nagu naxínüxü ya yimá Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü.”

.....

**Ore i Tupana nane ya
ngüxmüxêëruüchiga**

11 ¹“Rü nhama wüxi i naichime írüxüxürüxü tá nixí nax Dawínatü ga Yechéwa nangóxü i wüxi i nataxa i guxáarü ãëxgacü tá ixíxü. ²Rü Cori ya Tupanaãxê rü guxügutáma namaxâ inacuíxü. Rü tá nüxna nanaxâ i cuçax nax mea naãxêxü nacuíxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i tauxcha nax naxuãëxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i pora rü tá nüxü narüngüxêxê nax Tupanaarü ngúchaüxü nacuíxü rü naga naxínüxü. ³Rü nüma rü ngêxguma duüxügüna nacaxgu i norü maxüchiga, rü taxütáma ngêma norü düxétüwa ngóxüçaxicatama nüxna naca. Notürü ngêma norü ínüwa ngêxmaxüçax tá nixí i nüxna nacaxü. Rü taxütáma nanapoxcu naxçax i ngêma togü nüxü ixügümarexü, notürü ngêma chixexü i naxügüxüçax tá nixí i napoxcuexü. ⁴Rü yíxema togümeçêwa ngêxmagüxe rü ngêxguma tümaarü maxüchiga tüxna nacaxgu rü mea tá tümamaxâ nanamexêxê. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diëruãxgüxe i tümaarü ãëxgacü chixri tümamaxâ cuçxgüxe. Rü ngêma norü ore rü nhama wüxi i cuçxruüxü tá nixí naxçax i ngêma chixexü ügüxü. Rü wüxi i

naqxmaxã cue nhaxũmaxã tá nanadai i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ùgũxũ. ⁵Rũ nũma ya yimá ãẽxgacũ rũ meama guxũma i norũ duũxũgũmaxã tá inacuax. Rũ ngẽma ore i aixcuma ixĩũicatama tá nixu. ⁶Rũ ngẽxguma yangucuchigu ya yimá ãẽxgacũ, rũ ngẽma airu i naixnecũcũãx rũ carnérumaxã rũ taxũtãma nũgũchi naxaie. Rũ ngẽma ai rũ tá bõyixacũmaxã wũxigu nacagũ. Rũ ngẽma wocaxacũ rũ ngẽma aixacũ rũ tá wũxigu nayae. Rũ wũxi i buxũ tá namaxã inacuax. ⁷Rũ ngẽma woca rũ ngẽma ócha i dũraxũ rũ nũgũmũcũ tá nixĩgũ rũ naxacũgũ rũ wũxigu tá nacagũ. Rũ ngẽma ai i leóũ rũ wocarũxũ tá maxẽ nanangõx. ⁸Rũ ngẽxguma i wũxi ya buxe ya maixe ãxtapemaxũétũwa naxĩnũcãxwãxegu, rũ woo ngẽma ãxtapemaxũgu yaxũcuchimẽxẽgu rũ taxũtãma nũxũ naxãũcũma. ⁹Rũ guxũnema ya yima maõpũne ya chapata nawa ngexmanewa rũ tataxuma ya texẽ ya chixexũ ùxe. Erũ nhama Már i dexãmaxã napaxũrũxũ rũ nhama i naane rũ ngẽma duũxũgũ i choxũ cuãxgũxũmaxã tá nanapá. ¹⁰Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ tá wũxi i cuãxrxũxũ nixĩ naxcãx i guxũma i duũxũgũ. Rũ guxũ i nachixũanegũcũãx rũ tá naxcãx nayadaugũ rũ naxcãx nangutaquexegũ. Rũ ngẽma nachica i nawa nangexmaxũ rũ tá naxũũne.

**Iraéutanũxũ rũ tá
nachixũanecãx nawoegu**

¹¹Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ

nũma ya Cori ya Tupana rũ tá wena inanawex i norũ pora. Rũ wena tá nanangutaquexexẽ i norũ duũxũgũ i Achíriaanewa, rũ Eyítuanewa, rũ Pátuanewa, rũ Echiopíaanewa, rũ Eráũanewa, rũ Chináruanewa, rũ Amáchianewa rũ nachixũanegũ i márcutũwa ngẽxmagũxũwa. Rũ tá wena Iraéuanecãx nanawoeguxẽxẽ. ¹²Rũ nũma ya Cori rũ guxũ i nachixũanegũxũ tá nũxũ nadauxẽxẽ i wũxi i cuãxrxũxũ. Rũ tá nanangutaquexexẽ i ngẽma Iraéutanũxũgũ i woonexũ. Rũ naanearũ guxũcũwawa tá ne nanagagũ nax nanutaquexẽxũ i ngẽma duũxũgu i Yudãanecũãx ga woonemarexũ”, nhanagũrũ ga Ichaía.
.....

**Iraéutanũxũgũ rũ tá
Babirõnianecũãx ya
ãẽxgacũxũ nacugũe**

14 ^{3,4}“Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Iraéutanũxũgũx, rũ ngẽxguma nũma ya Cori ya Tupana pexũ ínguxũxẽẽgu naxmẽxwa i ngẽma Babirõniaanearũ ãẽxgacũ i ngũxũ pexũ ingegũxẽẽxũ rũ nechaũ pexna ãxũ, rũ nhaa oremaxã tá nũxũ pecugũe rũ penaxuchixe: ‘Dũcax ¿taxacũwa cungu i cuma nax cuchixecũmaxũ? rũ ¿taxacũgu nayagux i ngẽma nax cugũ quicuãxũxũ?’ nhapegũrũgũ tá nũxũ. ⁵Erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanachixexẽxẽ i norũ pora i ngẽma chixecũmaxũ. Rũ íxraxũgu nanabũũgũ ya yimá naxne i ngẽma chixexũarũ ùruxũ.
.....

¹²¿Rũ nhuxãcũ icurũnguxũ Pa Babirõniaanearũ ãẽxgacũx i Nhama

Ngunetüxüarü Woramacurirüxü
Ibaixchiréxex? Rû nhuxmax rû curütáe i
cumax nax guxü i nachixüanegümaxã
icucuaxchiréxü. ¹³Rû cumax rû cugü
curütupana rû cugüãêwa nhacurügü:
‘Chama rû dauxüguxü i naanegu i
Tupanaarü êtagüétügu tá chaxínagü
nax ngéma charütöxícax. Rû yima
maxpúne ya nórchiwaama üxüne i nagu
nangutaquexene i ngéma tupanenetagü
i duüxügü namaxã tupanaãxü rû
yimawa tá chanangexmaxêxê i chorü
tochicaxü’, nhaxügu curüxinü. ¹⁴Rû
cuma rû nhacurügü: ‘Rû ngéma
caixanexüarü yexeragu tá chaxínagü rû
naxruxü tátama chixí ya yimá Tupana
ya guxáétüwa ngëxmacü’, nhacurügü.
¹⁵Notürü tama ngéma cuma nagu
curüxinüxüãcü cuxü ínanuguxuchi, erü
nagu curütáe i ngéma maxüchixü i
ãmaxü i yuexügü nawa ngëxmagüxü”,
nhanagürü ga Ichaía.
.....

**Ichaía rû wiyaemaxã
Tupanaxü nicuaxüxü**

25 ¹“Pa Corix, cuma nixí i chorü
Tupana quixíxü. Rû chama rû
cuxü chicuaxüxü rû mexümaxã cuxü
chixuchiga. Erü ngéma nagu curüxinüxü
rû aixcuma cuyanguxêxê rû
nüxcümacürüwatama
cunaxaixrügumaraxü. Rû taguma
cuxüchicüxü.
.....

⁴Rû yíxema ngearü porãxgüecax rû
cumax, Pa Corix, rû tümaarü poxüruxü
quixí. Rû cuma rû tümaarü ngüxêëruxü
quixí ya yíxema taxúema tüxü
rüngüxêëgüxe. Rû cuma rû tümaétüwa

cuchogü ya yíxema guxchaxüwa
ngëxmagüxe. Rû cuma rû tümaarü
düxpechitaruxü quixí ya yíxema
üaxcüarü naiëmaxü tüxü iguxe. Rû
nüxna tüxü ícupoxü i ngéma duüxügü i
chixexü i nhama taxüchicü ya pucü i
ítapüx i waixümünaxcax idexêëcüürüxü
ixígüxü”, nhanagürü ga Ichaía.
.....

**Norü nguxüchigagu nawiyaegü
i Yudáanecüãxgü**

26 ¹“Rû ngéma ngunexü i nagu
ínanugüxügu i norü
uanügümexêwa i ngéma
Yudáanecüãxgü, rû tá nawiyaegü nagu i
nhaa wiyae: ‘Rû tüxü nangexma ya daa
törü ñane ya porane ya tüxü ipoxüne
nüxna i törü uanügü. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rû tüxü narüngüxêë rû törü
uanügüchaxwa ínanapoxegu ya daa törü
ñane namaxã i poraxü i naxtapüx. ²Rû
peyawãxnax i ngéma norü íãxgü ya daa
ñane nax nachocuxícax i ngéma
duüxügü i Tupanapexewa mexü rû
aixcuma nüxü yaxögüxü! ³Rû cumax, Pa
Corix, rû mexügu tüxü curüxinüexêxê
ya yíxema íxaixcumagüxe, erü cuxü
tayaxögü. ⁴Rû nüxü peyaxõ ya Cori ya
Tupana! Erü nüma nixí i guxüguma
pexna nadauxü’, nhanagürügü tá.”
.....

⁷Rû nhanagürü ga Ichaía: “Yíxema
aixcuma Tupanapexewa mexe, rû
Tupana tüxü narüngüxêë nax mea tüxü
naxüpetüxücax. Rû cumax, Pa Cori Pa
Tupanax, rû mea icyawexêxê i
tümaarü maxü. ⁸Dücax, Pa Corix, wüxi i
torü taãxëmaxã tanaxü i curü ngúchaü.
Rû ngéma toõxêwa nagu tarüxinüexü

nixĩ nax cuxũ ticuaxũũgũxũ. ⁹Rũ chũtacũ rũ guxũma i choru ngũchaũmaxã chauãẽwa guxũguma cugu charũxĩnũ. Rũ ngẽxguma cuma nhama i naanewa cuxũxgu nax nũxna cucaxũcax i duũxũgũ naxcax i norũ maxũ, rũ ngẽxguma tá nixĩ i nũxũ yacuaxãchitanũxũ i ngẽma maxũ i aixcuma cupexewa mexũ”, nhanagũrũ ga Ichaía.

.....

**Tupana nayaxucuxẽ i duũxũgũ i
tama naga ãnũechaũxũ**

29 ⁹Rũ nhanagũrũ ta ga Ichaía: “Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Tama Ixĩnũechaxũxũx, rũ woo nũxũ pedaxgu i ngẽma Tupana ùxũ rũ namaxã pebãxãchiãxẽgũgu, notürũ tama peyaxõgũchaũ. Rũ pema rũ nhama pingexetũxũrũxũ pexĩgũ erũ tama nũxũ pecuax i ngẽma nũxũ pedaxũ. Rũ nhama ngãxẽxũrũxũ pexĩgũ nax pichũxatanũcũxũ i perũ õwa woo taxuxũma i ngũchixãxũ pixaxgũchirexgu. ¹⁰Rũ ngẽmacax i nũma ya Cori ya Tupana rũ yaxta i poraxũ pexcax ngẽma namu. Rũ ngẽma perũ orearũ uruũgũchirex nixĩ i pemaxã icuaxgũxũ. Notürũ tama aixcuma pemaxã nũxũ nixugũe i ngẽma tá pexũ ngupetũxũ, erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ dũxwa nayatũxetũ nax tama nũxũ nacuaxgũxũcax.

.....

¹³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: ‘Nhaa duũxũgũ rũ norũ dexawaxicatama nũgũ nixugũe nax chorũ duũxũgũ yixĩgũxũ, notürũ tama chauga naxĩnũe. Rũ naãxwaxicatama

choxũ nicuaxũxũgũ notürũ norũ maxũnewa rũ tama chagu narũxĩnũe. Rũ ngẽma norũ cuaxũxũgũ rũ ngẽma mugũ i duũxũgũ nagu ãxũwa nanayauxgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i chama rũ taxũ i cuaxruũgũ i chorũ poramaxã chaxũxũ tá ichawex nax ngẽmamaxã íchanabãxgũexũcax. Rũ ngẽma norũ ucuxẽruũgũ i cuax nũxũ ngẽmagũxũ rũ tá chayanatauxẽxẽ i norũ cuax’, nhanagũrũ ya Tupana. ¹⁵¶Rũ tũgũmaxã tangechaxũgũ ya yĩxema Cori ya Tupanachaxwa icuxgũe namaxã i tũmaarũ ãnũ i chixexũ i ãnaxũwa taxũgũxũ! Erũ nhatagũrũgũ: ‘Taxũema tũxũ tadau rũ taxũema nũxũ tacuax i ngẽma ixũgũxũ’, nhatarũgũgũ. ¹⁶¶Rũ tũxcũũ ãpeyatõxẽxẽ i ngẽma mexũ i Tupana pexcax ùxũ? Rũ ngẽma waixũmũ i ùwechiruxũ rũ taxucũrũwama ngẽma duũxũ i tũxũ nawa ùxũmaxã nawũxigu. Rũ wũxi i ngẽmaxũ rũ taxũta norũ ùruxũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama nixĩ i choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ. Rũ wũxi i tũxũ rũ taxucũrũwama norũ ùruũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama cuãxẽxũ cucuax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ.”

**Cori ya Tupana rũ Yerucharẽcũãx
i duũxũgũxũ nataãxẽxẽxẽ**

40 ^{3,4}¶Rũ iperũxĩnũe i Tupanaarũ orearũ uruxũ i tagaãcũ nhaxũ: ‘Cori ya Tupanacax penamexẽxẽ i perũ maxũ, nhama wũxi i nama i chianexũwa dapetũxũ imexẽxũrũxũ! Rũ ngẽma ãnawũxũwa ¶rũ ãpeyanawexãchixẽxẽ! Rũ ngẽma ãnangatexũwa ¶rũ penagũtagũ nax mea yawẽxũcax! Rũ ngẽma

ínangüanexũwa ¡rũ
 ipeyanawexächimüanexẽxê! Rũ ngẽma
 ínangücreanexũwa ¡rũ mea
 penabajmaxẽxê! nhanagürü. ⁵Rũ
 ngẽxguma i nũma ya Cori ya Tupana rü
 tá nügü nangoxẽxê nax nhuxãcü
 naxüünexũ. Rũ guxũma i duũxũgü rü tá
 nüxũ nadaugü i ngẽma norü üüne. Rũ
 nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i
 ngẽma nhaxũ. ⁶Rũ wüxi i naga rü
 tagaãcü nhanagürü: ‘¡Aita naxü!’
 nhanagürü. Rũ chama rü nhachagürü:
 ‘¿Rũ taxacümaxã tá aita chaxüxü?’
 nhachagürü. Rũ choxũ nangãxũ rü
 nhanagürü: ‘Rũ guxũma i duũxũgü rü
 nhama wüxi i natüanerüxũ
 paxaãchítama nixĩ. Rũ wüxi i putüra i
 paxaãchi boxüxürüxü nixĩ. ⁷Rũ ngẽma
 natüane rü nipa rü ngẽma putüra rü
 narünhexe ngẽxguma Cori ya Tupana
 nagu cue, nhaxgu. Rũ aixcuma nixĩ i
 duũxũgü rü nhama natüanerüxũ
 yixĩgüxũ. ⁸Rũ ngẽma natüane rü nipa rü
 ngẽma putürachacu rü narünhexe.
 Notürü ngẽma Tupanaarü ore rü
 taguma inayarüxo rü guxügutáma
 nangexmaecha’, nhanagürü.”

.....

²⁷Rũ nhanagürü ta ga Ichaía: “Pa
 Iraéuanecüãxgü Pa Yacütanüxügüx, ¿rũ
 taxacüçax pidexagüxü rü
 nhaperügügüxü: ‘Cori ya Tupana rü
 tama nüxũ nacuçax nax taxacü tüxü
 üpetüxü. Rũ nüma ya Tupana rü tama
 tagu narüxĩnú’, nhapegügüxü? ²⁸Rũ
 pema nagu perüxĩnüegu rü tama nüxũ
 nacüaxũ, rü tama nüxũ naxĩnũxü. Rũ
 nüma ya Cori ya Tupana ya guxüguma
 ngẽxmacü rü naanearü üruxü ixicü, rü
 taguma nanaxĩxãchiãxê rü taguma nipa.

Rũ ngẽma norü çuax rü taguma
 inayagux. ²⁹Dücax, rü yíxema ipaxe rü
 pora tüxna naxã. Rũ yíxema turáxe rü
 tüxü ínnaporaãchixẽxê. ³⁰Rũ nhama i
 naanewa rü woo i ngẽma ngextüxügüxü
 rü woetama nipae rü nanaxĩxãchiãêgü.
 Rũ woo i ngẽma poraechiréxü rü düxwa
 narüpa. ³¹Notürü yíxema aixcuma Cori
 ya Tupanaaxü yaxóxe rü guxügutáma
 tüxü ningexwacaxüchigü i tümaarü pora.
 Rũ nhama iyügürüxü rü tá taporaama.
 Rũ woo ngẽxguma poraãcü itanhaãchigü
 rü taxütáma nagux i tümaarü pora. Rũ
 woo ngẽxguma yáxüwa taxüxgu, rü
 taxütáma tipa”, nhanagürü.

.....

**Tupana rü Iraéutanüxügümaxã
 inaxuneta nax nüxũ nangüxẽxü tá**

41 ¹⁰“¡Tauxü i pemuüexü, Pa
 Iraéutanüxüx! Erü chama rü
 chapexütagu. ¡Rü tauxü i pemuüexü! Erü
 chama rü perü Tupana chixĩ. Chama rü
 pora pexna chaxã rü pexü charüngüxêê.
 Rũ chama rü chorü tügünechacüümaxã
 pexü chingĩ. ¹¹Rũ guxũma i ngẽma
 pexchi aixü rü tá naxãnee rü tá
 inayarümaãchitanü. Rũ ngẽma pemaxã
 nügü daixü rü tá inayarüxo. ¹²Rũ naxçax
 tá pedaugü i perü uanügü, notürü
 taxütáma nüxü ipeyangau. Rũ ngẽma
 pexü daixchaüxü rü nhama taguma
 nangóexürüxü tá nixĩgü. ¹³Erü chama ya
 Cori nax perü Tupana chixĩxü rü
 pexmexgu chingĩ. Rũ marü pemaxã nüxü
 chixu rü nhachagürü: ‘¡Tauxü i
 pemuüexü! Erü chama tá pexü
 charüngüxêê’, nhachagürü. ¹⁴Rũ chama
 ya Cori ya Tupana rü aixcuma pemaxã
 nüxü chixu, Pa Iraéutanüxüx, Pa

Yacútanüxüx, rü woo nax penoxrexü rü perü uanügüpeḡewa peturaexü, notürü jtauxü i pemuüexü! Erü chama rü tá pexü charüngüxêê. Rü chama ya perü Tupana ya üü necü nax chixixü rü perü ngüxêêruxü chixí.”

.....

Cori ya Tupanaarü duü ya Cristu

42 ¹“Rü daa nixí ya yimá chorü duü ya chaporaxêêcü rü nüxü chaxunetacü rü namaxã chataãxêcü. Rü nüxna nixí i chanamuxü i Chauãxê i Üünexü nax ngêmaäcü guxü i nachixüanegümaxã mea inacuáxüçax.

²Rü nüma rü tá namecüma. Rü tagutáma nipura, rü taxúexütáma nanga i ñanemaxüğüwa. ³Rü nüma rü taxütáma tüxü naxo ya yíxema tümaarü öwa turáxe. Rü taxütáma tüxü

ínayaxöðchixêxê ya yíxema ngexwacax yaxóxe. Rü aixcumaxüchi tá mea guxãmaxã inacuax. ⁴Rü nüma rü tagutáma inarüngü nhuxmatáta mexüxica nawa ngexmax i nhama i naane. Rü woo ngêma nachixüanegü i yáxüwa ngëxmagüxü i már-arü tocutüwa rü tá mea nanayauxgü i norü nguxêetae.”

.....

Cori ya Tupanaxicatama nixí ya maxêêêruxü ixícü

43 ¹“Notürü i nhuxmax, Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duüxügü Ixíğuxex, rü yimá Cori ya Tupana ya pexü ngoxêêcü rü nhanagürü pexü: ‘jTauxü i pemuüexü! Erü chama nixí i pexü íchanguxüxêxê. Rü chama nixí i peégamaxã pexna chacaxü rü pema rü chorü duüxügü pexíğü. ²Rü

ngëxguma guxchaxüwa pechopetüxgu nhama dexá i mátamaxüwa pichoügurüxü, rü chama rü tá chapetanügu. Rü ngëxguma äücümaxüwa pengexmagügu nhama wüxi i natü i poraxüchixüwa pichoügurüxü rü taxütáma ngëxma peyi.

Rü ngëxguma taxü i guxchaxüwa pechopetüxgu rü nhama wüxi i üxüxetüwa pechopetügurüxü pexíğü, rü taxütáma pixae rü yima üxü rü taxütáma niyauxra i petanüwa. ³Rü chama nixí i perü Cori ya perü maxêêêruxü chixixü, Pa Iraéutanüxügüx. Rü chama nixí i perü Tupana ya üü necü chixixü. Rü chama nixí ga äêxgacü ga Chírümexëgu chayixêêxü ga perü uanügu ga Eyítuanecüãxgü rü Echiopíaanecüãxgü rü Chabáanecüãxgü nax yemaacü

naxmexwa ípenguxüxüçax ga pemax. ⁴Rü yemaacü pexü íchapoxü yerü poraäcü choxü pengúchaü rü choxü peme rü pexü changechaü. Rü yemaacü norü uanügümexëgu chanayixêxê ga yema perü uanügu nax pexü chamaxêêêxüçax rü choxrü pexíğüxüçax i pemax. ⁵jRü tauxü i pemuüexü! Erü chama rü chapetanügu. Rü yíxema üaxcü ne üxügu woonexe rü nhuxmata üaxcü írúxücuxügu woonexe rü tá pexü chanutaquexe nax wenaxarü nhaa pechixüanecax pewoeguxüçax nax nua wüxiwa pengexmagüxüçax.’”

.....

.....

.....

Tupana rü nüxü naxoqx nax naxchicünaxägüxü yacuaxüügüxü

44 ⁶“Rü chama ya Cori ya Tupana rü perü äêxgacü chixí rü perü ngüxêêruxü chixí, Pa Iraéutanüxügüx.

Rü chama ya guxiétiüwa ngëxmaxe rü nhachagürü: ‘Chama rü woetama changexmaecha rü taguma icharüxo. Rü natakuma i to i Tupana’, nhachagürü.

.....

¹⁰Rü yíxema naxchicünaḡā tügücaḡ úxe nax ngëmamaxā tatupanaáḡücaḡ rü notücaḡmamare nixí i ngëma taxüxü.

.....

¹⁵Rü ngëxguma texé natuxugu ya wüxi ya nai rü tümaarü üxüruxü tayaxixëxë nax ngëmawa tügü tanaxixücaḡ ega gáuane ixixgu. Rü togü i naxchipeḡe rü tümaarü poüarü guruxü nixí. Rü to i naxchipeḡe rü tümaarü tupanachicünaḡā nawa taxü. Rü ngëmapexegu tacaxápüxü rü nüxü ticuaxüxü. ¹⁶Rü ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü tümaarü üxüxü tayaxixëxë, rü ngëmawa tayagu i tümaarü namachi. Rü ngëxguma nangëxëxgu rü tanangōx. Rü mea tüxü ningü rü tataãxë. Rü ngëxgumarüxü ta ngëxguma nagáuaneḡu rü yima üxüwa tügü tanaxí, rü nhatagürü: ‘Chataãxë erü chanáiwë’, nhatarügü. ¹⁷Rü ngëma nai i tüxü íyaxüxüwa tanaxü i tümaarü tupanachicünaḡā. Rü nüxna taca rü nhatagürü nüxü: ‘¡Choxü ínapoxü! Erü cuma nixí i chorü tupana quixixü’, nhatarügü. ¹⁸Rü ngëma duüxügü i ngëma ügüxü rü tama naãxëxü nicuax. Rü nhama yangexetüxürüxü nixígü. Rü ngëma nax tama Cori ya Tupanaxü nacuaxgüchaügüxü, rü nhama nawätaxürüxü nixí i norü cuax. ¹⁹Rü taxúema mea nagu tarüxínü nax ngëma rü wüxi i naimare yixixü. Rü tama tügümaxā nhatarügü: ‘Ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü chorü üxüxürüxü

chayaxixëxë rü ngëmawa chayagu i chorü poü rü chayagu i chorü namachi rü nhüxüchi chanangōx. Rü ngëma íyaxüxüwa i ngëma nai rü chanaxü i nhaa naxchicünaḡā i notücaḡmamare ixixü. Rü ngëma nhüxmax nüxü chicuaxüxü rü wüxi i naichipeḡmare nixí’, nhatarügü. ²⁰Rü ngëma duüxügü i naechitamare maxëxü rü nagu rüxínüexü nax naxchicünaḡāmarexü yacuaxüxüxügüxü rü ningeãxëmare. Rü nügü namaxā nawomüxëëgü i wüxi i ínü i doramare ixixü. Rü ngëma duüxügü rü taxucürüwama nügütama ínangüxëxë nawa i ngëma nagu naxínüexü. Rü tama nüxü nacuaxgüéga i ngëma naxügüxü rü wüxi i doramare nax yixixü.

Cori ya Tupana rü Iraéutanüxüaxü nüxü inarüngüma i norü chixexügü

²¹Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duüxügü Ixígüxex, ¡rü nüxna pecuaxächie nax chorü duüxügü pexígüxü! Yerü chama pexü changóexëxë. ¡Rü tauxü i choxü iperüngümaexü! ²²Rü chama nixí i pexü íchayanaxoxëxü i perü guxchaxügü rü perü chixexügü nhama caixanexü iyarüxoxgurüxü. ¡Rü ëcü chaüxcaḡ pewoegu! Erü chama nixí i pexü íchangüxüxëxëxü nawa i perü chixexü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Babiróniaanecüãxgü rü norü unanügü tá nüxü narüporamae

47 ⁵“Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Bexma iperücho, Pa Babiróniaanecüãxgüxü, rü ëanexüwa pebuxmü! Erü marü tagutáma

wena ngêma togü i nachixüanegüétüwa pexügü. ⁶Rü yexguma namaxã chanuxgu ga yema chorü duüxügü ya Iraéutanüxügü rü pexna chanawogü nax namaxã ipecuáxücax. Notürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüãxgüx, rü tama pexü nangechaütümüxügü rü woo ga guxema norü yaxguãxgü rü chixri tümamaxã ipecuax.’ ⁷Rü peãxêwa nagu perüxînüe rü nhaperügügü: ‘Guxügutãma ngêma togü i nachixüanegüétüwa taxügü’, nhaperügügü. Notürü tama nagu perüxînüe rü tá iyagüxü nax ngêma togü i nachixüanegümaxã ipecuáxü. ⁸Rü ngêmacax i nhuxmax, Pa Babiróniaanecüãxgüx i Nhama Ngecü i Ngürü Meruxüguxica Rûxinüürüxü Pexügüx, rü pema rü petaãxê nax wüxi i mexüwa pengexmagüxü. Rü pegüãxêwa nhaxügu perüxînüe: ‘Tataxuma ya texé ya taxrîxü poraxe. Rü yixicatãtama tagutãma guxchaxüwa tangexmagü rü tagutãma taturae.’ Rü ngêma nixí i perüxînüe. ⁹Notürü pemaxã nüxü chixu rü ngürüãchi wüxitama i ngunexügu tá pexçax ínangu i ngêma taxre i chixexü nax nayuexü i perü ãëxgacügü i poraexü rü nayuexü i pexacügü. Rü nhama wüxi i ngexü i yutexürüxü tá pexügü rü woo nax peyuëchiréxü rü naguxüraxüxü i ëxügüxü i chixexüxü nax pecuáxü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Tupana rü nanataãxêxê i

Yerucharéücüãx

51 ⁴“Rü nhanagürü ta ga Tupana: ‘Pa Chorü Duüxügüx ¡rü choxü iperüxînüe! ¡Rü chauga pexînüe, Pa Iraéutanüxüx! Rü chama rü tá

chanangoxêxê i ngêma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxü i nachixüanegüarü ngóonexêëruxü tá nixí. ⁵Rü chama rü paxa tá chorü duüxügüétüwa chachogü. Rü paxa tá íchananguxüxêxê naxmexwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxã tá guxü i nachixüanegümaxã ichacuax. Rü ngêma nachixüanegü i yãxüwa már-arü tocutüwa ngëxmagüxü rü tá choxü ínananguxêëgü rü tá chorü poragu nayaxögü. ⁶¡Rü dücax, rü dauxügu perüdaunü rü nhama i naanegu perüdaunü! Erü guxüma i ngêma dauxüwa nüxü pedaxü rü nhama caxixürüxü tá inarütaxu rü nhama i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxürüxü tá nagux. Rü ngêma duüxügü i nawa maxêxü rü nhama murenü yuexürüxü tá nayue. Notürü ngêma maxü i chorü duüxügüna chaxãxü rü taguma nagux. Rü ngêma chorü ngüxêë rü guxügutãma nangexmaecha”’, nhanagürü.

.....

**Yerucharéücüãxgü rü norü
uanümexêwa ínanguxü**

52 ⁷“Rü wüxi i taãxê nixí nax maxpúneanewa taxçax ne naxüxü ya yimá orearü ngeruxü i mexü i ore taxçax nua ngecü rü tamaxã nüxü ixücü nax Tupana tüxü rüngüxêëxü rü tüxü ínanguxüxêëxü naxmexwa i tóru uanü. Rü tamaxã nüxü nixu nax Tupana rü tóru ãëxgacü yixüxü i nhuxmax.

.....

**Ngüxü tá ninge ya yimá Tupanaarü
duü ya Cristu notürü tá nüxü
narüyexeraama**

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Yimá chorü duü ixücü rü tá

norü uanüxü narüporamae rü tá chanatachigaxêxê. ¹⁴Notürü muxüma i duüxügü rü tá namaxã nabajãchie i ngêxguma nüxü nadaugügu i nachiwe i poraãcü napíxü rü äüxü rü ngêmagagu marü tama nanaduêxêchametüraxü.

¹⁵Rü ngêxgumarüxü ta rü muxüma i duüxügü i to i nachixüanecüãxgü rü tá namaxã nabajãchie. Rü ngêma äêxgacügü rü ngêxguma nüxü nadaugügu i ngêma naxüxü rü tá napêxewa nachianegümare rü taxuxütãma nixugüxe, erü tá nüxü nadaugü i ngêma taguma nüxü nadaugüxü rü tá nüxü nacuãxgü i ngêma taguma nhuxgu texéwa nüxü naxinüexü', nhanagürü ga Tupana."

53 ¹¿Texé tá tayaxõ ga yema ore ga nüxü ixuxü? ¿Rü texêçax nixĩ ga nangoxêxêãxü ga norü pora ya Cori ya Tupana? ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwãxe ya yimã norü duü rü nhama wüxi i nanetü i ngexwacãx rüxüxü rü nachümaãã i waixümü i paanewa ixücuxürüxü nax yixixü. Rü nüma rü tama namechiwe rü ngêmacãx taxúexãma nangúchaü. ³Rü ga duüxügü rü tama naga naxinüechaü, rü nüxü naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duü ga poraãcü ngúxü ingecü nixĩ, rü namaxã nixü nax ngúxü yangexü. Rü yixema rü yexguma nüxü idaugügu rü tama nüxü tacuãxgüchaü rü nhama wüxi i duüxü i taxuwama mexürüxü tayaxixêxê. Rü yemaacü nüxü taxoe rü tama tanayauxgüchaü. ⁴Notürü ga nüma rü nayange ga tórü daxaweanegü rü tórü guxchaxügü rü yemagagu nixĩ ga ngúxü yangexü. Rü yixema nagu rüxĩnüegu rü noxrütama chixexügüga

nixĩ ga Tupana ngúxü nüxü ingexêxêxü rü napoxcuãxü rü äne nüxü yangexêxêxü.

⁵Notürü tórü chixexügüga nixĩ ga napixêêgüãxü. Rü tórü pecádugagu nixĩ ga ngúxü yangexü. Notürü yema ngúxü nax yangexügüga nixĩ ga Tupana tamaxã rüngüxmüxü. Rü yema norü oxrigügüga nixĩ ga taxcãx yataanegüxü.

⁶Rü guxãma ga yixema rü itarütaxe nhama carnérugü irütaxeürüxü. Yerü wüxichigü ga yixema rü nagu taxĩ ga tóxrütama ngúchaü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumã norü duücüxü nayangexêxê ga guxüma ga tórü chixexügü. ⁷Rü nanacuãxgü, notürü nüma rü nügü inaxã rü tama nügüétüwa nidexa. Rü nhama carnéru i maãwa nagagüxürüxü namaxã nixigü. Notürü nüma rü nachianemare nhama wüxi i carnéru i yoxtaxawa nagagüxürüxü. ⁸Rü maãwa nanagagü woo taxuxüma ga chixexü naxü, rü tataxuma ga texé ga ínapoxüxe. Rü taxúema texé naétüwa tachogü. Rü ínanatãxüchigü ga nhama ga naanewa. Rü chautanüxügüari chixexügüga nayamaãxgü. ⁹Rü duüxügü ga ichixexüxütagu nanatãxgü. Rü duüxügü i chixri maxêxü

ítãxgüxütanügu nanatãxgü. Rü yemaacü namaxã nixigü woo taguma namáeta rü taguma doramaxã texêxü nawomüxêxê. ¹⁰Rü Cori ya Tupanaarü ínü nixĩ nax ngúxü yangexü. Rü nüma rü nügü naxã naxcãx ga tórü chixexügü. Rü ngêmacãx nüxü nangexma i maxü i taguma gúxü rü tá tamuxüchi ya yixema noxrü ixigüxe. Rü nagagu nixĩ i mea ínanguxuchixü i ngêma Tupana nagu rüxĩnüxü. ¹¹Notürü nawena ga yema poraãcü ngúxü nax yangexü rü nayuxü

rü wena tá namaxũ. Rü yimá Tupanaariü duũ rü tá nataãxê erü tá tüxũ nadau ya muxetama ya marü Tupanapexewa imexe nagagu nax tümaarü chixexũcax nayuxũ. ¹²Rü ngëmacax i nüma ya Tupana rü tá nanatachigaxêxê, rü tá ngëma iporaexüchixũtanüwa nanangexmaxêxê, yerü nügü inaxã nax pecáduçax nayuxũcax. Rü nüma ga duũxũgü rü nhama wüxi i máetaxũrüxũ nayaxĩxêxê, notürü ga nüma rü guxũma ga duũxũgüariü pecádu ninge nax yemaacü naétüwa nachogüxũcax ga yema pecáduãxgüxũ.”

.....

**Taxũ i ngũxêxũ nixu ya
Cori ya Tupana**

55 ¹“Rü guxãma ya texé ya itaxawaexe rü nua taxĩ rü tayaxaxegü! ;Rü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü nua taxĩ rü trígu rü wíü rü léchicax tadaugü rü ngetaniüacü tanangõxgü rü taxaxegü! ²;Rü taxacüçax i diërumaxã penaxütanü i ngëma tama õna ixĩxũ? ;Rü taxacüçax penaxütanü i ngëma tama nawa itaãxêxũ? ;Rü mea choxũ iperüxĩnüe rü tá mexũ i õna pengõxgü rü õna i chíxũmaxã tá pengãxpütüwe!

.....

⁶;Rü naga pexĩnüe ya Cori ya Tupana rü nhama rü ta pexna naxu! ;Rü nüxna peca rü nhama rü ta pexna nangaixcama! ⁷Rü ngëma duũxũ i chixecümaxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma nacüma i chixexũ. Rü ngëma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma chixexũ i nagu naxĩnũxũ. ;Rü Cori ya

Tupanacax pewoegu! Rü tá nüxũ pengechaũtümüxũgü. ;Rü naxcax pewoegu ya tóru Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexũ nüxũ nangümaxũ i perü chixexũgü. ⁸Erü nüma ya Tupana rü nhanagürü: ‘Ngëma chama nagu charüxĩnũxũ rü tama perü ínümãã nawüxigu. Rü ngëma chama chaxüxũ rü tama pema pexüxũmaxã nawüxigu. ⁹Rü ngëxgumarüxũ i dauxũguxũ i naane rü nhama i naaneétüwa nax nangexmaxũ, rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ínü rü perü ínüétüwa nangexma rü ngëma chaxüxũ rü ngëma pexüxüétüwa nangexma. ¹⁰Rü yimá pucü rü ngëma gáuxũ rü dauxũwa narüyi rü tama wena dauxüwa naxĩ, notürü nayawaixêxê i waixümü nax naxügüxũcax i nanetügü rü ngëmaacü nangexmaxũcax i naxchire nax inatoxũcax rü norü o nax nangõxũcax. ¹¹Rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ore i chauãxwa íxüxüxũ. Rü taxütãma ngëmaacümare chauxcax nataëgu. Rü ngëma chorü oregagu rü tá ningu rü naxü i ngëma chama chanaxwaxexü rü ngëma nüxũ chixuxũ’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

**Iraéutanüxũgü rü norü
chixexũgagu napoxcue**

59 ¹“Rü ngëma Tupanaariü pora rü guxũguma nanaxãixrügumaraxũ rü guxũguma ningu nax chixexüwa tüxũ ínanguxüxêxũcax. Rü ngëxgumarüxũ ta i nüma rü tama nangauxchixê, rü ngëmacax guxũguma tüxũ naxĩnü ega nüxna icaxgu. ²Notürü yema perü chixexũgü ga pexüxũ rü Tupanachaxwa

pexũ nitoxyepexe. Rũ ngẽma perũ
pecádugügagu pexchaxwa nügũ
nidüxchametũ ya Tupana nax ngẽmaãcü
tama pexũ naxinũxãçax.”

.....

Tupanaarũ ngũxẽçax ínaca i Ichaía

64 ¹“Ëcü ínangegũ i ngẽma
caixanexũ i dauxũwa
ngẽxmaxũ, Pa Tupanax, nax ngẽma
ícurũxĩxãçax rũ
cunaxĩãxãchitanũxẽxãçax ya
maxpũnegũ i ngẽxguma ícunguxgu! ²Rũ
ngẽxguma núma cuxũxgu rũ nhama üxũ
i chuchuxĩnecũ íxaxexẽxũrũxũ tá nixĩ,
rũ nhama dexá i docachiũxũrũxũ tá nixĩ.
Rũ ngẽxguma i ngẽma curũ uanügũ rũ
tá nüxũ nacuxãçgũ nax aixcuma
cungexmaxũ rũ ngẽma nachixũanegũarũ
duũxũgũ rũ tá cupexewa niduxrue. ³Rũ
yexguma guma maxpũnegũgu
ícurũxĩxgu rũ Moichépxewa
cunaxũxgux ga yema ãücũmaxũ ga tama
duũxũgũ nagu írũxĩnũxũ, rũ guma
maxpũnegũ rũ cupexewa rũ
nixĩãxtanücũxũ. ⁴Rũ taguma texé
nachiga taxĩnũ rũ texé nüxũ tadau nax
nangexmaxũ i to i tupana i naxũxũ i
ngẽma cuma cuxũxũ tũmacãçax ya
yíxema cugu yaxõgũxe. ⁵Rũ cuma rũ
tũxũ cuyaxu ya yíxema tũmaarũ
taãxẽmaxã mexũ üxe rũ nüxna
cuãxãchixe nax tanaxũxũ i ngẽma cuma
cunaxwãxexũ. Notürũ i nhuxmax i cuma
rũ tomaxã cunu erũ cupexewa chixexũ
taxũgũ rũ nüxcũmacürũwatama tama
cuga taxĩnũe. ⁶Rũ guxãma i toma rũ
cupexewa rũ duũxũgũ i ixãũãchixũ
tixĩgũ. Rũ woo i ngẽma taxũxũ i toxçax
rũmexũ, rũ cupexewa rũ nhama wũxi i

wexá i ãũãchixũrũxũ nixĩ. Rũ guxãma
chixexũgu tayitanũ nhama naixatũgũ i
pagũxũ írũyixũrũxũ. Rũ ngẽma tórũ
chixexũgũ rũ nhama buanecũ tãçacũ
cuenagũtanũxũrũxũ chixexũwa tũxũ
nagagũ. ⁷Rũ tataxuma ya texé ya
cumaxã idexãxe rũ pora üxe nax
cuxũtawã ngũxẽçax ítaçaxaxũ. Rũ
ngẽma torũ chixexũgagu nixĩ i
toxchãxwa iquicũxũ rũ toxũ ícuwogũxũ.
⁸Notürũ ngẽmaétũwa, Pa Corix, Pa
Tupanax, rũ cuma nixĩ i Tonatũ quixĩxũ.
Toma rũ waixũmũ tixĩgũ rũ cuma nixĩ i
torũ ürũxũ quixĩxũ. Rũ guxãma i tomãx
rũ cumatama toxũ cuxũ. ⁹Pa Corix, Pa
Tupanax ;tauxũ i tomãxã cunuxũchixũ!
;Rũ tauxũ i nüxna cucuãxãchixũ ga
yema chixexũ ga taxũxũ! ;Rũ dücãx,
nagu rũxĩnũ nax curũ duũxũgũ
tixĩgũxũ!”

.....

Cori ya Tupana rũ duũxũgũmaxã mexũ naxuegu

65 ¹⁷“Rũ Cori ya Tupana rũ
nhanagürũ: ‘Dücãx, rũ guxũma
i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ rũ
ngexwãçãxũxũ tá chaxũ. Rũ
ngẽxgumarũxũ ta i nhama i naane rũ to
i ngexwãçãxũxũ tá chaxũ. Rũ ngẽma
nüxĩraxũxũ rũ marũ tá nüxũ itarũngũma
rũ taxúetãma texé nhuxgu nüxna
tacuãxãchi. ¹⁸Rũ name nixĩ nax
guxũguma namaxã petaãxẽgũxũ i
ngẽma tá chaxũxũ. Erũ tá chanaxũ ya
wũxi ya ngexwãçãxũne ya Yerucharéũ i
taxuxũma i chixexũ nawa ngexmane. Rũ
ngẽma duũxũgũ i nawa maxẽxũ rũ tá
aixcuma nataãxẽgũ. ¹⁹Rũ chama rũ tá ta
namaxã chataãxẽ ya yima ãane ya

Yerucharéũ rü tá namaxã chataãxê i ngêma chorü duũxũgü i nawa maxêxũ. Rü yima ñanewa rü marü taxütáma nüxũ taxĩnü i axu rü taxúetáma ngúxũ tinge rü ngêmagagu aita taxü. ²⁰Rü ngêma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexũ tamaxũ rü paxa yúxe, rü bai ya yaxguãx ya tama mea yarüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxũ ngêxmaxe yuxe rü tá ngextüxütama nixĩ. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxe nax tayuxũ rü tümaarü chixexũgagutama paxa tayu.

.....

²³Rü taxütáma notücaxma naxüane i duũxũgü, rü nataxutáma i naxacügü i paxa yuexũ. Erü nümagü rü ngêma duũxũgü i Tupana nüxũ rüngüxêxütaxa

nixĩgü. Rü ngêxgumarüxũ tá ta Tupana nüxũ narüngüxêe i ngêma nataagütanüxũgü. ²⁴Rü naxũpa nax nüma choxna nacagüexũ, rü chama ya Tupana rü marü nüxũ changãxũ. Rü naxũpa nax yanachianegüxũ nax choxna nacagüexũ, rü chama rü marü nüxũ chaxĩnü. ²⁵Rü ngêma airu i naixnecücüãx rü tá carnêrumaxã wüxiwa nachibüe. Rü yima ai ya leóũ rü wocarüxũ tá maxê nangõx. Rü ngêma äxtape rü marü taxütáma tüxũ nangõx, erü ngêma waixümü tá nixĩ i nawemü. Rü guxũnema ya yima maxpüne ya chapata nawa ngexmane rü tataxuma ya texé ya chixexũ üxe', nhanagürü ya Cori ya Tupana.”

.....

JEREMIAS

(Yeremía)

Cori ya Tupana rü Yeremíaxü
naxuneta norü puracüçax

1 ¹Rü nhaa nixí ga Tupanaarü ucuxê ga Yeremíamaxã nüxü yaxuxü. Rü nüma ga Yeremía rü chacherdóte ga Irichía nane nixí. Rü ïane ga Anatógu naxächíü ga Bëyamítanüxüarü naanewa. ²Rü yexguma Amú nane ga Yochía rü marü 13 ga taunecü ãëxgacü yixíxgu ga Yudáanewa, rü nüma ga Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. ³Rü yexgumarüxü ta Yeremíamaxã nidexa ga Cori ya Tupana ga yexguma Yochía nane ga Yoachí ãëxgacü ixíxgu ga Yudáanewa. Rü yemaacü namaxã nidexa nhuxmata nai ga Yochía nane ga Yedequía rü 11 ga taunecü yanguxêxêã nax ãëxgacü yixíxü ga Yudáanewa. Rü yexguma gumá taunecüarü 5 ga tauemacüwa nanguxgu nixí ga Yerucharéüçüçax ga duüxügü ga to ga nachixüanewa nagagüaxü. ⁴Nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü choxü: ⁵“Rü yexguma taxüta cuxü changoxêëgu rü woetama marü chama cuxü chaxuneta nax choxrü quixíxü. Rü naxüpa nax cubuxü rü chama rü marü

cuxü chayaxu rü nachixüanegüari orearü uruxü cuxü chixíxêxê”, nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga chamax rü chanangãxü rü nhachagürü: “Düçax, Pa Corix, Pa Tupanax, chama rü changextüxüxüchi rü tama nüxü chacuçax nax nhuxãcü chidexaxü”, nhachagürü. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nhanagürü: “¡Tauxü i nüxü quixuxü nax cungextüxüxü! Rü chanaxwaxe i chama cuxü íchamuxüwa nax cuxüxü. Rü tá nüxü quixu i ngëma chama cuxü chamuxü nax nüxü quixuxü. ⁸¡Rü tauxü i texéxü cumuüxü! Erü chama rü tá chacuxütagu nax cuxü íchapoxüxüçax. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i cumaxã nüxü chixuxü i nhaa chorü ore”, nhanagürü. ⁹Rü nhuxüchi nüma ga Cori ya Tupana rü chauçax ningógü rü nhanagürü choxü: ¹⁰“Rü nhuxmax i chama rü cuxna chanaxã i chorü ore nax ngëmamaxã cuyaxucuxêgüxüçax i ngëma ãëxgacügü rü duüxügü i guxü i nachixüanecüçaxgü. Rü ngëxguma tama naga naxínüegu i ngëma chorü ore i namaxã nüxü quixuxü, rü chama rü choxü nangexma i pora nax chanamuxüçax i norü uanügü

nax nagu napogüexũcax i norü ñanegü rü ñawoxũãxũcax i norü duũxũgü rü ngẽmaãcü iyanaxoxũcax i nachixũanegü. Notürü ngẽma naga ñnüexũ i chorü ore i namaxã nüxũ quixuxũ rü ngẽxgumarüxũ ta choxũ nangexma i pora nax wena ichanachixẽexũ rü chanatachigaxẽexũ”, nhanagürü ga Tupana.

.....

¹³Rü nüma ya Cori rü wena chamaxã nidexa rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacü nixi i nüxũ cudauxũ?” nhanagürü. Rü chama rü chanangãxũ rü nhachagürü: “Nüxũ chadau ya wüxi ya buetare ya idocacü rü nõrchiguama baãcuchaũcü i Yudáaru naanewa”, nhacharügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nüxũ nixu rü nhanagürü: “Ngẽma taxũ i guxchaxũ i nõrchiwaama ixügüxũ rü tá nüxna nangu i guxũtãma i duũxũgü i nua Yudáanewa maxẽxũ. ¹⁵Rü chama ya Cori ya Tupana rü aixcuma nüxũ chixu rü tá naxcax changema i guxũma i nachixũanegüarü ãẽxgacügü i nõrchiwaama ngẽxmagüxũ. Rü nua Yudáanewa tá naxi. Rü ngẽma ãẽxgacügü rü Yerucharéũcax íxücuxũgu tá nananu i norü tochicaxũgü napexegu ya yima ñanearü poxeguxũ rü napexegu ya yima náigü ya ñanegü ya Yudáanewa ngẽxmagüne. ¹⁶Rü ngẽma tá nixi i ngẽma poxcu i namaxã chaxueguxũ i ngẽma duũxũgü i chixexũ ügüxũ rü choxna ixĩgachixũ. Erü nüxũ nicuaxũxũgü i ngẽma tupanachicũnãxãgü i to i nachixũanecũãxgü ügüxũ rü ãmare naxcax ínagugü. ¹⁷Rü nhuxmax i

cumax, rü inachi rü cugü naporaxẽxẽ, rü ngẽma duũxũgütanuwa naxü rü namaxã nüxũ yarüxu i ngẽma chama cumaxã nüxũ chixuxũ! ¡Rü taxũ i nüxũ cumuũxũ! Erü ngẽxguma taxũtãma ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũãcũma cunaxũxgux, rü chama rü tá ngẽma duũxũgüpexewa cuxũ chamuũxẽxẽ. ¹⁸Rü nhuxmax i chamax, rü pora cuxna chaxã. Rü nhama wüxi ya ñane ya meama ípoxegunerüxũ rü wüxi ya caxta ya férunaxcãxrüxũ, rü nhama poxeguxũ i bróchenaxcãxrüxũ cuxũ chixixẽxẽ nax ngẽmaãcü tama cumuũãcũma cuxunagüxũ i chorü ore napexewa i Yudáanecũãxaru ãẽxgacügü rü chacherdótegü rü guxũma i duũxũgü i Yudáanewa ngẽxmagüxũ. ¹⁹Rü nümagü rü tá cumaxã nanueama, notürü taxũtãma cuxũ narüporamaegü. Erü chama rü tá chacuxũtagu rü cuxna chadau rü cuxũ íchapoxũ. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxũ chixuxũ i nhaa chorü ore.”

Iraéutanüxũgü rü tama Tupanaga naxĩnue

2 ¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü: ²“¡Dücax, ngẽma naxü rü namaxã idexa i ngẽma Yerucharéũcãx i duũxũgü! ¡Rü nataga nax mea nüxũ naxĩnüexũcax i nhaa chorü ore i nhaxũ! ‘Rü chama ya Tupana rü nüxna chacuãxãchi rü yexguma noxri peyaxõgügu rü mea chauga pexĩnue. Rü yexguma noxri chorü duũxũgü pexũ chixixẽẽgu, rü choxũ pengechaũgü nhama wüxi i nge i ngexwacãx ãtecü rü ngĩtexũ ngechaũcürüxũ. Rü yema choxũ

nax pengechaũxũgagu rü chawe perũxĩ i ngextá ínachianexũwa ga taxuxũma írũxũxũwa. ³Rü pemax, Pa Iraéutanũxũgü rü aixcumama chagu perũxĩnũe ga yexguma, rü pema nixĩ ga mexũ ga chorũ õgũtanũxũgü pexĩgũxũ. Rü ngẽxguma texẽ chixexũ pemaxã ùxgux rü chama rü pexcax tũxĩ chapoxcu, rü tũmacax yéma chanamu i guxchaxũgü.’ Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore”, nhanagürü. ⁴Pa Yacũtaagü i Iraéutanũxũgũx, rü iperũxĩnũe i norü ore ya Cori ya Tupana! ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: “¿Taxacürü chixexũ chawa nüxũ inayangaugü ga perü õxigü rü yemacax choxna yaxĩgachixũ rü nawe naxĩxũ ga tupananchicũnaãxãgü ga ngearü maxũãxgũxũ? Rü yemagagu taxuwama nügü namexẽgü. ⁶Rü nüma ga perü õxigü rü choxũ inarũngũmae nax chama ya Cori ya Tupana yixĩxũ ga Eyítuanewa íchanguxũxẽgũ. Rü chama nixĩ ga íchayagagũxũ nagu ga yema naane ga chianexũ ga taxuxũma nawa rũxũxũ. Rü yéma ínamáxpũxanexũwa ga ínangearü dexáãxũwa chanagagü ga ínaxãũcũmaxũwa rü taxúema nagu ãchiũxũwa, rü taxúema ixũpetũxũwa. ⁷Rü chama nixĩ i nhaa naane i guxũ nawa rũxũxũwa chanagagũxũ nax yemaacü nangõxgũaxũcãx ga nanetũarü ogü ga rümemagũxũ, notürü i pemax rü nua pexĩ rü chixexũ nawa pexũgü i nhaa chorü naane rü ngẽmaãcũ naxchi choxũ pexaixexẽ i nhaa naane i choxrü ixĩxũ. ⁸Rü ngẽma perü chacherdótegü rü tama chaũxcãx nadaugü, rü ngẽma perü ucũxẽruũgü rü tama choxũ

nayauxgü. Rü ngẽma perü ãẽxgacũgü rü chamaxã nanue, rü ngẽma perü orearü uruũgü rü Baáchigaxũama nixugüe rü ngẽma ngearü maxũáãxũ i naxchicũnaãxawe narũxĩ.

Tupana rü nayadaxẽxẽ nax nanuxũ namaxã i Iraéutanũxũgü

⁹Rü ngẽmacãx i chamax ya Cori ya Tupana rü pemaxã nüxũ chixu rü ngẽma perü chixexũgagu tá pemaxã chanuecha i pemax rü woo penegü rü petaagü. ¹⁰⁻¹¹Rü êcü ngẽma nachixũanegü i yáxũwa ngẽxmagũxũwa pexĩ, rü peyangugü rü ngoxi ngẽma nachixũanecũãxgü rü norü tupanachicũnaãxãgũxũ naxoe, ngẽma pema choxũ nax pexoexũrũxũ! Rü woo ngẽma capaxũgü i oéstewa ngẽxmagũxũwa pexĩ, rüexna Chedáruarü chianexũ i léstewa ngẽxmaxũwa pexĩ, rü ngẽma rü taxútama nüxũ ipeyangau nax ngẽma nachixũanecũãxgü, rü norü tupanachicũnaãxãgũxũ naxoexũ woo tama chauxrũxũ Tupanaxũchi nax yixĩxũ. Notürü i chamax nax perü Tupana ya üü necü chixĩxũ rü choxũ ípetãx naxcãx i ngẽma tupananchicũnaãxãgũmare i taxuwama mexũ”, nhanagürü ya Tupana.

.....

Cori ya Tupana rü Iraéuanecũãxmaxã rü Yudáanecũãxmaxã nüxũ nixu nax nüxũ naxoexũcãx i norü chixexũgü

3 ⁶Rü yexguma Yochía ãẽxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa rü yexguma nixĩ ga Cori ya Tupana ga choxũ nhaxũ:

“¿Nüxü cudaduxü i ngêma naxügüxü i ngêma Iraéuanecüãxgü i tama ixîniüechaüxü? Rü nümagü rü ma xpünegüwa rü naixtütüguwa rü tupananetachicünaxãxü nicuaxüxügü rü ngêmaacü choxna nixígachi nhama wüxi i nge i ngítana ngeãxécürüxü. ⁷Rü chama nagu charüxînügu rü chi yema chixexü nax naxügüxügüwena rü chaüxcax nawoegu i ngêma Iraéuanecüãxgü, notürü tama chaüxcax nawoegu. Rü natanüxügü ga Yudáanecüãxgü ga tama yaxögüxü rü yemaxü nadaugü. ⁸Rü yexgumarüxü ta nüxü nadaugü nax chama rü nüxü chaxoxü rü íchanawogüxü ga yema Iraéuanecüãxgü naxcax ga yema chixexü ga naxügüxü. Notürü nümagü ga yema Yudáanecüãxgü rü yema Iraéuanecüãxgürüxü chixexü naxügü rü tama choxü namuüe. Rü nümagü rü ta rü nagu namaxë ga yematama chixexü. ⁹Rü tama naxcax nachixe ga yema chixexü ga naxügüxü rü yemaacü norü taãxëmaxã nanaxügü. Rü tama chauga naxîniüechaü rü yemaçax nutanaxcax ga norü tupanachicünaxã rü nainaxcax ga norü tupanachicünaxãxü nicuaxüxügü. ¹⁰Rü yemaétiüwa rü ngêma Yudáanecüãxgü i duüxügü i tama chauga ñnüexü rü woo nagu narüxîniü nax chaüxcax nawoegüxü, notürü tama aixcuma chaüxcax nawoegu rü choxü nawomüxëgümare. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngêma.

.....

²²¡Rü chaüxcax pewoegu, Pa Chaucacügü ya Tama Ixîniüechaxüxex! Rü chama rü tá pexü nüxü icharüngüma

i ngêma perü pecáduü”, nhanagürü ya Cori ya Tupana. Rü nümagü rü Tupanaxü nangãxügü rü nhanagürtügü: “Daxegü tixígü. Rü cuxcax taxí erü cuma nixi i torü Cori ya Tupana quixixü”, nhanagürügü.

.....

Yeremía rü tupauca ga taxünewa nüxü nixu ga Tupanaarü Ore

7 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: ²⁻³“¡Ngëxma chapataarü ñãxgu naxi rü ngêma duüxügümaxã nüxü ixu i nhaa ore: ‘Pa Duüxügü i Yudátanüxügü i nhaa ñãxwa Ichocuxü nax Corixü Peyarücuaxüüügüxücax, rü dücax, rü iperüxîniü i norü ore ya tórü Cori ya Tupana ya Yudátanüxüétiüwa ngëxmacü!’ Rü nüma rü nhanagürü: ‘¡Penamexëxë i perü maxü rü nüxü perüxoe i pecüma i chixexü i chapexewa pexügüxü! Rü ngêmaacü tá nixi i nhama i naanewa i nüxü chamaçnetaxü i perü maxü.’ ⁴¡Rü tauxü i nüxü peyaxögüxü i ngêma duüxügü i pexü womüxëgüxü rü nhagüxü: ‘Nua Yerucharéüwa nangexma ya yima Cori ya Tupanapata rü ngëmacax taxucürüwa Tupana nanapoxcu ya daa ñane woo chixexü ixügüxgu’, nhagüxü! ⁵⁻⁷Notürü ngëxguma chi penamexëxëxgu i perü maxü rü nüxü perüxoegu nax chixexü pexügüxü, rü chi wüxichigü pegü pengechaügü rü aixcumaxü pegümaxã pexuxgu, rü chi mea nüxü penaxütanügu i ngêma to i nachixüanecüãxgü i pexü puracüexü, rü chi mea namaxã ipecuaxgux i ngêma taxcutagü rü yutegüxe, rü chi tama

nhaa nachicagu notüçaxmamare tüxü
 pimaxgu ya yíxema tama chixexü
 ügüchiréxe, rü chi nüxü perüxoegu nax
 nüxü pecuaxüüügüxü i ngêma
 tupanachicünaxã i ngearü maxüáxü i
 pegütama namaxã pechixexêégüxü, rü
 ngêxguma i chama rü tá nawa pexü
 chamaxêxêxê i nhaa naane ga perü
 oxigüna chaxãxü nax guxügutáma noxrtü
 yixüçax. ⁸Rü pemax, Pa
 Yerucharëüçüçaxgüx, rü ngêma nax daa
 perü ïanewa nangexmaxüçax ya
 chapata, rü ngêmacax nagu perüxínüe
 rü marü taxütáma pexü chapoxcue
 naxçax i perü chixexü. Notürü
 pegütama namaxã pewomüxêégümare i
 ngêma perü ïnü. ⁹Erü pengíe, rü
 pemáetagü, rü nai i ngemaxã pemaxê,
 rü notüçaxma chauéga penaxuxuchi rü
 pidorae, rü Baáčax pumáratexê
 pegugüxü, rü naxçax pengutaquexegüxü
 i tupanenetagü i ngearü maxüáxü. ¹⁰Rü
 ngêmaétüwa rü nua chapexewa
 pengügü nawa ya daa
 ngutaquexepataxü ya çaxçax ixixüne.
 Pema nagu perüxínüegu i nua rü
 taxuxütáma pexü nangupetü, rü marü
 taxütáma pexü chapoxcu ega woo
 penaxügüechaxgu i ngêma chixexü i
 chama tama namaxã chataãxêxü. ¹¹¿Rü
 êxna nagu perüxínüegu ya daa
 ngutaquexepataxü ya çaxçax ixixüne
 rü ngíçaxgüxüpataxü nixí? Rü guxüma
 i ngêma chixexü i pexüxü rü nüxü
 chadau i chamax. Rü chatatama ya
 Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i
 ngêma ore”, nhanagürü.

.....

³⁰Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü:
 “Rü ngêma duüxügü i Yudátanüxü rü

choxü nanuxêégü namaxã i ngêma
 naxügüxü. Rü daa ngutaquexepataxü ya
 çaxçax ixixünegu nananucu i
 naxchicünaxägü i nüxü chaxoxü rü
 ngêmaäcü chixexü nua chapatawa
 naxügü”, nhanagürü.

.....

8³Rü nüma ya Tupana rü
 nhanagürü: “Ngêxguma nua
 chanamüxgux i perü uanügü i
 chixexügü nax pexü nadaixüçax, rü
 ngêma fyaxügüxü rü tá to i
 nachixüanegu chanawoonexêxê. Rü
 ngêma rü tá nagu narüxínüe rü chi
 narümemaë ga noxtacüma nax nayuexü
 rü tama namaxêxü. Rü chatatama ya
 Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngêxmaxe
 nixí i nüxü chixuxü i ngêma ore”,
 nhanagürü.

.....

Ngêma Tupana namaxã taãxêxüchiga

9²³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 nhanagürü: “Rü yíxema çax tüxü
 ngêxmaxe rü tama name i tügü namaxã
 ticuaxüxü i ngêma tümaarü çax. Rü
 woo yíxema nüxü cuáxe nax
 duüxügümaxã itacuáxü rü tama name i
 ngêmamaxã tügü ticuaxüxü. Rü woo ya
 yíxema diêruáxe rü tama name i tümaarü
 diêrumaxã tügü ticuaxüxü. ²⁴Notürü
 ngêxguma texê tügü icuaxüxüçaxü rü
 êcü tügü ticuaxüxü naxçax nax choxü
 tacuáxü i chama i tümaarü Cori ya
 Tupana chixixü rü nhama i naanewa
 tüxü changechaüxü rü mea tümamaxã
 nax ichacuáxü rü aixcuma nawexgüxü i
 chorü ïnü. Rü ngêxguma ngêmaäcü
 çaxçax tügü ticuaxüxügü rü chataãxê.

Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma”, nhanagürü.

.....

**Naxunagü i norü poxcu i ngẽma
chixexũ ügüxũ**

15 Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: “Rü woo chi Moiché rü Chamué nua chauxõtawa İxgu nax naéttiwa yachogüexĩcax i nhaa duũxũgü, rü marü taxũchima nüxũ ichaxĩnũ nax choxũ nangechaütümüxũgüxũ i nhaa duũxũgü. ¡Rü namaxã nüxũ ixu: ‘Rü choxna yaxĩgachitanü!’ ²Rü ngëxguma chi cuxna nacagügu rü ngextá tá nax naxĩxũ rü nhaa nixĩ i chorü ore. ¡Rü namaxã nüxũ ixu!: ‘Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax ḏaxaweanemaxã nayuexũ, rü ḏaxaweanemaxã tá nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax daigu nayuexũ rü daigu tá nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax taiyamaxã nayuexũ rü tá taiyamaxã nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax ínawoxũxũ i nhaa nachixũanewa rü tá ínawoxũ.’

.....

⁶Rü pemax, Pa Yerucharéücüãx, rü choxũ ípetax rü tama choxũ pecuáxchaũ. Rü chama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. Rü ngẽma perü chixexũgagu rü chama rü marü chipa nax pemaxã yaxna chaxĩnũxũ, rü ngẽmacax düxwa pexũ chapoxcu nax perüxoexũcax”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Yeremía rü ngechaũãcũma nidexa

¹⁰Poraãcü changechaũ, Pa Máx, nax nhama i naanewa choxũ cungoxẽxũ.

Rü narümemae chi nixĩ ga nax chayuxũ ga noxritama chabuxgu, erü guxũwama i ngextá íchaxũxũwa rü duũxũgü rü chauxchi naxaie. Rü woo taguma texéaxũ chanangetanü rü taguma texé choxũ tanangetanü, notürü guxũma i duũxũgü rü chixexũ chamaxã nixugüe. ¹¹Notürü nüétama, Pa Corix, nax chixexũ chamaxã yaxugüexũ. Erü cuma rü meama nüxũ cucuax nax aixcuma mea chayanguxẽxũ i ngẽma puracü i choxna cuxãxũ rü poraãcü cupexewa naéttiwa chachogüxũ i ngẽma chorü uanügü nax ícunanguxũẽxũcax nawa i ngẽma norü guxchaxũgü i nagu namaxẽxũ.

**Tupana nanaxunagü nax
Iraéutanüxũgüxũ napoxcuxũ**

¹²Rü Tupana rü nhanagürü: “¿Texé tá nüxũ tarüporamae i ngẽma duũxũgü i Caudéuanecüãxgü i nhama féru rü brócherüxũ poraxũchixũ? ¹³Rü ngẽma perü pecádugügagu, Pa Iraéutanüxũx, rü ngẽmagagu tá perü uanügüna chanana i perü ngẽmaxũgü, rü perü diërugü, rü guxũma i pexũ ngëxmaxũ i perü naanewa nax nüma yanamareãxũcax. ¹⁴Rü nhuxmax rü tá perü uanügümexẽwa pexũ changexmagüxẽxẽ, rü wüxi i naane i tama nüxũ pecuáxũwa tá pexũ nagagü. Erü poraãcüxũchima pemaxã chanu rü nhama wüxi ya üxü ya tüxũ iguxũnerüxũ tá pexũ chaguxẽxẽ”, nhanagürü ya Tupana.

Yeremía rü Tupanana nacaama

¹⁵Rü yexguma ga Yeremía rü Tupanaxũ nangãxũ rü nhanagürü: “Pa

Corix, Pa Tupanax, cuma nũxũ cucuax nax cuxũ changechaũxũgagu nixĩ i ngũxũ chingexũ. Rũ nhaa duũxũgũ rũ chawe ningẽxũtanũ nagagu nax nũxũ chixuxũ i curũ ore. ¡Rũ tauxũ i choxna quixũgachixũ erũ tá choxũ nimaxgũ! ¡Rũ naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ rũ êcũ cuma napoxcue! ¹⁶Rũ yexguma chamaxã quidexagu rũ chama rũ chanayaxu ga yema curũ ore. Rũ yema curũ ore nixĩ ga choxũ poraxẽxũ rũ choxũ taãxẽxẽxũ erũ curũ duũxũ chixĩ, Pa Corix, Pa Tupana ya Guxũétuwa Ngẽxmacũx. ¹⁷Rũ chama rũ tama namaxã chaxãmũcũ i ngẽma duũxũgũ i norũ petaguxicatama rũxĩnũxũ. Rũ yexguma cuma choxũ cuyaxũxgucũrũwatama rũ marũ chaxicatama ichayarũxũũxũ yerũ cuma naxchi choxũ cuxaixẽxẽ i ngẽma norũ chixexũ”, nhanagũrũ ga Yeremía.

.....

Ore i muxũguma ixuxũ

17 ⁵Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ: “Ãũcũmaxũ tũmamaxã chaxuegu ya yĩxema choxna ixũgachixe nagagu nax tũmarũxũ duũxũgũaxũmare tayaxõxũ rũ ngẽmaarũ ngũxẽcax tadauxũ. ⁶Rũ yĩxema duũxẽ rũ nhama wũxi i nai i dexcuxũ i naxnecũtexewa i nutatanũwa rũxũxũrũxũ tixĩ nax taguma texẽ tũxna dauxũ. Rũ nhama wũxi i nai i ínayucũraanexũwa rũ taxũema íxãpataxũwa rũxũxũrũxũ tixĩ ya yĩxema duũxẽ ya choxna ixũgachixe. ⁷Notũrũ mexũ tũmamaxã chaxuegu ya yĩxema choxũ yaxõxe rũ chauxũtawa tũmaarũ ngũxẽcax ícaxẽ. ⁸Rũ yĩxema duũxẽ ya choxũ yaxõxe rũ nhama wũxi

ya nai ya natũianacũ rũxũxũne ya dexáwa nadagũchũmaxãnerũxũ tixĩ. Rũ yima nai rũ tagutãma nagũatũ i ngẽxguma yapaanegu. Rũ natanũ rũ guxũgutãma nabaca rũ guxũgutãma naxoecha.

Duũxũarũ ínũchiga

⁹Rũ nataxuma i taxacũ i tórũ maxũnerũxũ idorataxãxũ rũ chixexũchixũ. ¿Rũ texẽ tá nũxũ cuãxe i ngẽma nawa ngẽxmaxũ? ¹⁰Rũ chama ya Tupanaxicatama nixĩ i aixcuma chanangugũxũ i norũ ínũ i wũxichigũ i duũxũ, rũ chaxicatama nixĩ i nũxũ chacuãxũ nax taxacũgu naxĩnũxũ. Rũ ngẽma nhuxãcũ tamaxũxũãcũtama tá tũxũ chanaxũtanũ ya wũxĩchigũ”, nhanagũrũ ya Tupana.

.....

Üwechirũgu ixuxũ i ore

18 ¹Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ chamaxã nidexa rũ nhanagũrũ: ²“¡Êcũ, írũxĩ rũ yã üwechixũpatawa naxũ! Rũ ngẽma tá cumaxã nũxũ chixu i wũxi i ore”, nhanagũrũ. ³Rũ yexguma ga chama i Yeremía rũ ícharũxĩ rũ üwẽchixũpatawa chaxũ. Rũ yexma nũxũ ichayangau ga guma üwẽchixũ ga máquinawa waixũmũ ímexẽcẽcũ. ⁴Rũ yexguma tama mea nũxũ ínanguxuchigu ga yema nawechi ga naxũxũ rũ wenaxarũ nanaxũ yema waixũmũwatama rũ nhuxmata yema nũma nanaxwaxexũãcũma nũxũ ínanguxuchi. ⁵Rũ yexguma ga nũma ga Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: ⁶“Dũcax, Pa Iraéutanũxũgũx çtama ãxna ínamexũ i ngẽma üwẽchixũ waixũmũmaxã nax üxũrũxũ pemaxã

chanaxixũ? Rũ ngẽma waixũmũ i
 üwechixũ namaxã inacuax rü
 ngẽxgumarũxũ ta nixĩ i chamax i
 pemaxã ichacuáxũ. Rũ chamatama ya
 Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i
 ngẽma. ⁷Rũ ngẽxguma chama
 chanaxwaxegu rü choxũ natauxcha nax
 chanaxoxẽẽxũ i wüxi i nachixũane rü
 íchanataxüchixũ i ngẽma norü ãẽxgacü.
⁸Notürü ngẽxguma chi ngẽma
 nachixũane rü nüxna yaxügachigu i
 ngẽma chixexũ i nagu ínamaxũxũ, rü
 marü taxüchima naxcax ngẽma chanamu
 i ngẽma poxcu i naxcax íchamexẽẽxũ.
⁹Rũ ngẽxgumarũxũ ta ega chama
 chanaxwaxegu rü choxũ natauxcha nax
 chanaporaxẽẽxũ rü chanataxẽẽxũ i wüxi
 i nachixũane. ¹⁰Notürü ngẽxguma chi
 ngẽma nachixũane chixexũ naxüxgu rü
 marü tama naga naxĩnũgu i ngẽma choriü
 ucuxẽ, rü ngẽma mexũgü i namaxã
 chaxueguxũ rü marü taxütáma nüxna
 chanaxã. ¹¹Dücax, Pa Yeremíax, ¡rũ
 namaxã nüxũ ixu i guxũma i
 Yudáanecüãxgü rü Yerucharẽücüãx i
 duixũgü rü chama ya Cori ya Tupana rü
 nhacharügü nüxũ: ‘Nhüxma rü marü
 nagu charüxĩnũ nax pexũ chapoxcuexũ!
 ¡Rũ nüxũ perüxoe i ngẽma chixexũ i
 nagu pemaxẽẽxũ rü mexũgu perüxĩnũe rü
 mexũ pexügü!’ , nhacurügü tá nüxũ!
¹²Notürü i nümagü rü tá
 nhanagürügüama cuxũ: ‘¡Tauxũ i
 notücaxmamare tomaxã nüxũ
 quixuechaxũ! Erü tanaxwaxe nax toma
 nagu tarüxĩnüexũãcũma tamaxẽẽxũ, rü
 ngẽmaãcü taxúegama nax taxĩnüexũ erü
 ngẽma nixĩ i nagu tarüxĩnüexũ’,
 nhanagürügüama tá cuxũ.”

.....

Ore i nawechi ipuxũgu ixuxũ

19 ¹Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü
 nhanagürü choxũ: “¡Ngíxcax
 nataxe i wüxi i tũxũ rü nhüxüchi naxcax
 nangema i nhuxre ya yimá íanearü
 ãẽxgacügü rü chacherdótegüaru
 ãẽxgacügü! ²¡Rũ nhüxüchi Béü-inóüaru
 ngatewa naxü rü daa íanearü íãx i
 ngẽma ngatexũwaama üxüwa namaxã
 nüxũ ixu i ngẽma ore i tá cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ³¡Rũ nhacurügü tá: ‘Pa
 Yudáanecüãxaru ãẽxgacügü rü Pa
 Yerucharẽücüãxgüx, rü iperüxĩnũe ya
 yimá tórü Tupana ya guxãétüwa
 ngẽxmacüaru ore i nhaxũ: Rũ nhaa
 naanewa tá chanamu i wüxi i taxũ i
 guxchaxũ rü guxãtáma ya yíxema nüxũ
 ínüchigaxe rü tá tabãixãchi! ⁴Erü
 ngẽma Iraéutanüxũgü i Yudáanewa
 ngẽxmagüxũ, rü choxna nixĩgachi rü
 nhaa ngatexũwa togümare i tupanacax
 pumáratexe nigügü, rü ngẽmaãcü nüxũ
 nicuaxxũ i ngẽma tupanetagu i tama
 pexcax ixixũ, rü bai i perü oxigücax, rü
 bai i Yudáanecüãxaru ãẽxgacügücax. Rü
 yema tupanetapexewa tũxü ínagu ga
 guxema naxacügü ga taxuxũma ga
 chixexũ ügüxe. ⁵Rü yema ãmarearu
 guchicaxũgü ga naxügüxüwa rü
 naxacüxe tũxü ínagu naxcax ga Baá. Rü
 ngẽma nacüma i chixexũ rü tama chama
 chanamu rü taguma namaxã nüxũ chixu
 rü bai i nhuxgu chauãewa ínguxũ nixĩ
 ga yema. ⁶Rü ngẽmacax rü tá nawa
 nangu i ngunexũgü i nhaa nachica i
 ngatexũ rü marü taxütáma Topéaru
 ngate i Béü-inóügu naxãéga. Rü tá
 ngatexũ i Máetachicagu naxãéga. Rü
 chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i

nüxũ chixuxũ i ngẽma ore. ⁷Rũ nhaa ngatexũgu tá inayarũxo i ngẽma Yudaanecũãxgũ, rü Yerucharẽũcüãxgũ nagu rüxĩnũexũ. Rũ norü uanũgũmexẽgu tá chanayixẽxẽ nax nadaiaxũcax, rü ngẽmaãcü ngurucugũ rü õxchagũ rü aigũ namaxã ãwemũgũxũcax. ⁸Rũ ngẽmaãcü ya daa ãane rü tá wũxi i chianexũxũ chananguxuchixẽxẽ. Rũ ngẽxguma duũxũgũ ngẽmaxũ nadaugũgu rü tá nabãixãchie. Rũ guxãma ya texé ya nawa ãpetũxe rü namaxã tá tabãixãchie nax nhuxãcü nachixexũ. ⁹Rũ daa ãane ya Yerucharẽũwa tá chanamugũ i norü uanũgũ rü tá nüxũ ãnachomaeguãchi. Rũ ngẽmacax taxucũrüwa ngextã naxĩ ya yimã ãanecũãx. Rũ ngẽmagagu taiya tá naxcax ãnangu rü ngẽmacax i ngẽma duũxũgũ rü dũxwa tá naxacũegũ tũxũ nangõxgũ, rü nügũtãtama nangõxcue', nhacurũgũ tá nüxũ. ¹⁰Rũ nhaa orexũ quixuxguwena ;rũ yapuxẽxẽ i ngẽma tũxũ napexegu i ngẽma ãẽxgacũgũ i cuxũ ãmũcũgũxũ! ¹¹;Rũ nüxũ nhacurũgũ tá: 'Cori ya Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacũ rü nhanagũrü: Rũ daa ãane rü tá chanapuxãchixẽxẽ nhama wũxi i tũxũ ngĩxũ ipuãchixẽẽxũrũxũ i taxuacũma wena ngĩxũ imexẽẽcũrũxũ! Rũ nüma i duũxũgũ rü tá nhaa ngatexũ i Topégu nanatãxgũ i norü yuexũgũ erũ marũ taxugu nanatãxgũéga. ¹²Rũ ngẽmaãcü tá namaxã chanaxũ ya daa ãane rü norü duũxũgũ. Rũ ngẽma nax Topéxũ naxoexũrũxũ rü duũxũgũ rü tá nüxũ naxoe ya daa Yerucharẽũ nagagu i ngẽma muxũchixũ i yuexũ i nagu tãxgũxũ.' Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma ore.

¹³Rũ ngẽma ngatexũ i Topérũxũ rü chapexewa rü nixãũãchi ya yima ãpatagũ ya Yerucharẽũcüãx rü yima Yudaanecũãxaru ãẽxgacũpatagũ rü ngẽma ããxtũgũ ga nawa woramacurũgũcax pumãratexe yagugũxũ, rü guma wĩũ ga norü ãmarexũ yexma nabagũcü naxcax ga to ga norü tupananetagu", nhanagũrü ya Tupana. ¹⁴Rũ yemawena rü nüma ga Yeremã rü ãnixũ ga Topéwa ga Cori ya Tupana namaxã idexaxũwa. Rũ Tupanapataãxtũgu nayachi rü yéma guxũma ga duũxũgũmaxã nidexa rü nhanagũrü nüxũ: ¹⁵"Rũ Cori ya tóru Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacũ, rü nhanagũrü: 'Rũ daa ãanewa rü guxũnema ya norü ngaicamagune ya ãanegũwa tá chanamu i guxũma i ngẽma poxcu i pemaxã nüxũ chixuxũ erũ tama naga pexĩnũechaũ i ngẽma chorũ ore'", nhanagũrü ya Tupana.

Yeremã rü ngũxũ ninge

20 ¹⁻²Rũ nüma ga Pachũru ga Imé nane ga tupaucaarũ ãẽxgacũ ga chacherdóte ixĩcü, rü yexguma nüxũ naxĩnũgu ga yema ore ga Yeremã nüxũ ixuxũ, rü norü duũxũgũxũ namu nax yayauxgũãxũcax rü nacuaãxgũãxũcax. Rũ Bẽyamĩgu ãégaxũ ga ããxũtawa yexmaxũ ga poxcuruũwa nayachotaparagũ ga tupaucaarũ ngaicamána. ³Rũ moxũãcũtama rü nüma ga Pachũru rü norü duũxũgũxũ namu nax Yeremãxũ ãyachogũparagũxũ. Rũ yexguma ga nüma ga Yeremã rü nhanagũrü nüxũ: "Nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxũchicũxũ i cuéga, rü

Magúru-Michabígu cuxĩ naxüéga. (Rü ngêma naéga rü 'yatü i muĩacü maxĩxũ' nhaxũchiga nixĩ.) ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: 'Rü muĩ tá cuxcax rü cumücüügücax íchanguxêxê. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cudau nax cupexegu taramaxã cumücüügüxũ nadaixũ i norü uanügü. Rü ngêma Yudáanecüãx rü Babiróniaanecüãx ya ãëxgacümexëgu tá nayi. Rü nüma rü tá Babiróniaanewa nanagagü ya daa ãanecüãx i duĩxũgü norü puracütanüxũ rü ngêxma tá nayadai. ⁵Rü ngêxgumarüxũ ta rü curü uanügüna tá chanana i guxüma ya daa ãanearü diêrugü rü norü ngêmaxũgü i tatanüxũ rü guxüma i diêru i Yudáanecüãxaru ãëxgacüaru i xĩxũ nax Babiróniaanewa nanaãxũcax. ⁶Rü cumax, Pa Pachúru, rü Babiróniaanewa tá cuxũ nagagü wüxigu namaxã i cuxacügü rü cuxmãx rü cumücügü. Rü ngêxma tá nixĩ i cuyuxũ, rü ngêxma tá cuxũ nataxgüxũ i cuxmãx rü guxüma i cumücügü ga dora ga orexũ namaxã quixuxũ'", nhanagürü ga Yeremía.

**Yeremía rü Tupanamaxã
narüxutaga**

⁷Rü nüma ga Yeremía rü Tupanamaxã narüxutaga rü nhanagürü nüxũ: "Pa Corix, Pa Tupanax, cuma rü choxũ cuwomüxêxê, erü chamaxã icuxunetachirex nax choxũ curüngüxêxêxũ. Rü cumax rü choxũ cumuama nax namaxã nüxũ chixuxũcax i curü ore erü cuxrütama ngúchaũ nixĩ i ngêma, rü tama i choxrü. Notürü i nhuxmax rü daa ãanearü cugüruxũ

chixĩ, rü chagu nidauxcüraxũgü. ⁸Rü guxũguma i ngêxguma chidexagu rü chanaxunagü nax cuma rü tá cunadaixũ i daa ãanecüãx. Rü ngêmacãx guxũguma taxacü chamaxã nixugüe rü choxũ nacugüe erü nüxũ chixu i curü ore. ⁹Rü ngêxguma chi nagu charüxĩnügü nax nüxũ charüxoxũ nax nüxũ chixuxũ i curü ore, rü chi ngêma curü ore i chorü aixepena ngêxmaxũ, rü nhama üxü ya choxũ iguxũnerüxũ nixĩ, rü ngêma norü pora rü nhuxmata chauxchinãxãwã nangu. Rü yaxna taãx namaxã chaugü chaxĩnüxêxê nax tama nüxũ chixuxũcax i ngêma curü ore, notürü tama namaxã chapora. ¹⁰Notürü guxũwama nüxũ chaxĩnü i chauchiga nax yadexagüxũ rü choxũ naxãxünegüxũ i duĩxũgü rü ngêmacãx chamuũ. Rü nhanagürügü: 'Rü cuxũ tá ítaxuaxũgü', nhanagürügü. Rü woo i ngêma tama chamücü ixigüxũ rü choxũ nangugügü, rü ínanangüxêëgü nax ngürüächü chixexũ chaxüxũ. Rü nhanagürügü: 'Rü nügütátama nixĩ i chixexügu nanguxêëxũ, rü ngêxguma i yixema rü tá tayayauxgü rü yixema inaxwãxexũ tá namaxã taxü', nhanagürügü. ¹¹Notürü i cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü chauxütawa cungexma, rü chorü poxüruxũ quixĩ rü guxũxũ curüporamae. Rü ngêma chawe ingêxütanüxũ rü cuxmëxgu tá nayi, rü tagutáma choxũ narüporamaegü. Rü ngêma norü ínügü rü chixri tá nüxũ ínanguxuchi rü tá naxãnee. Rü ngêma chixexũ i naxügüxũ rü tagutáma nüxna inarüxo. ¹²Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacüx, cuma rü aixcuma nüxũ cucuãx nax mea cunangügüxũ i guxüma i norü maxũ i

wüxichigü i duïxügü. 1Rü choxü nüxü nadauxêxê nax nhuxäcü tá cunapoxcuxü i ngêma duïxügü! Erü cuxmexgu nixi i chanaxüxü i ngêma guxchaxügü i nagu charüxinüxü. 13Rü nhuxmax rü tá chorü wiyaemaxä cuxü chicuaxüxü rü moxê cuxna chaxä, Pa Cori Pa Tupanax. Rü woo chaturaxgu, notürü i cuma rü choxü ícupoxü nüxna i chorü uanügü”, nhanagürü ga Yeremía.

.....

**Nhuxäcü tá nixi i
Iraéucüãxgü i yixcüama**

23 1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü nügümaxä nangechaügü ya yimá orearü uruügü ya tama mea nüxna daucü i chorü duïxügü rü nawoonexêemareäcü”, nhanagürü. 2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü i ngêma äëxgacügü i Iraéuanecüãxgümaxä icuáxü: “Pema rü penawoonexêemare i chorü duïxügü, rü penaxígüxêemare rü tama aixcuma nüxna pedaugü. Dücax, rü nhuxmax i chama rü tá ngêma chixexü i pecümacax pexü chapoxcue. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i pemaxä nüxü chixuxü i ngêma. 3Rü chamatátama chayagagü i ngêma chorü duïxügü ga togü ga nachixüanegügu chawoonexü. Rü tá chanaxítaquexexê nax wena nachixüanecax nawoexügücax, rü ngêmaäcü ngêma yamuxücax. 4Rü natanügu tá chanamugü i äëxgacügü i aixcuma mea nüxna dauxü nax ngêmaäcü taxucaxma namuüexücax, rü taxuxüma iyarütaxuxücax. Rü chamatama ya Cori

ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngêma.” 5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexü rü wüxi ya nataxaxüchi ya Dawí rü tá Iraéutanüxügüarü äëxgacü nixi. Rü nüma rü tá mea chorü duïxügümaxä inacuax, erü aixcuma tá cuax nüxü nangexma. Rü nüma rü aixcuma tá inayanawexächixixê i norü guxchaxügü i ngêma duïxügü i nhama i naanewa maxêxü. 6Rü ngëxguma nüma äëxgacü yixüxgu rü Yudáane rü taxütáma to i nachixüane namaxä inacuax rü ngêma Iraéuanearü duïxügü rü taxucaxtáma namuüe. Rü ngêma naéga i tá namaxä naxugüaxü ya yimá äëxgacü rü Cori ya Tamaxä Rüporamaecü tá nixi”, nhanagürü ga Tupana.

.....

**Tupana rü Yeremíaxü nüxü
nadauxêxê ga taxre ga pexchi ga
figumaxä ääcucü**

24 1Rü Babiróniaanecüãxarü äëxgacü ga Nabucudonochó rü Babiróniaanewa nanaga ga Yudáanecüãxarü äëxgacü ga Yeconía ga Yoachí nane ixücü. Rü wüxigu namaxä yéma nanaga ga Yeconíaarü ngüxêëruügü ga äëxgacügü, rü norü puracütanüxügü. Rü yemawena ga Tupana rü choxü nüxü nadauxêxê ga taxre ga pexchi ga figumaxä ixääcucü ga Tupaucaarü toxmãxtagu nucü. 2Rü wüxi ga guma pexchiwa rü nayexmagü ga figu ga mexü ga nüxíra idauxü. Rü guma nai ga pexchiwa rü nayexma ga figügü ga poraäcü ichixexü rü taxuacüma imüxü. 3Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxna

naca rü nhanagürü: “Pa Yeremíax ç̣taxacü yixĩxũ i ngẽma nüxũ cudauxũ?” nhanagürü. Rũ chama rü chanangãxũ rü nhachagürü: “Nüxũ chadau i orix i f̣gu i mexechixũ rü togü i chixexüchixũ i taxuacüma ingóxũ”, nhachagürü. ⁴Rũ yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: ⁵“Chama ya Cori ya perü Tupana rü nhachagürü: ‘Rũ ngẽma f̣gu i mexürüüãcü tá nüxũ chadau i ngẽma duũxũgü i Iraétanüxũ i Yudáanecüãxgü ga nhaa naanewa íchawoxũ rü

Caudéutanüxũgüchixũanewa (Babiróniaane) chamugüxũ. Rũ ngẽmagü rü tá namaxã chataãxê rü tá nüxũ charüngüxêxê. ⁶Rũ ngẽma naanewa rü nüxna tá chadau rü nhaa nachixũanecax tá chanawoeguxêxê. Rũ nua tá nüxũ charüngüxêxê rü tagutáma wena chanadai. Rũ nua tá chanangexmagüxêxê rü tagutáma wena íchanawoxũ. ⁷Rũ cuax tá nüxna chaxã nax ngẽmaãcü choxũ yacuaxãchigüxũçax nax chama chixixũ ya Cori ya Tupana. Rũ nümagü rü chorü duũxũgü tá nixigü, rü chama rü tá norü Tupana chixĩ erü guxũ i norü maxũmaxã tá ç̣auxçax nawoegu. ⁸Notürü i ngẽma Yudáanecüãxaru ãëxgacü i Yedequía rü norü ngũxêëruũgü i ãëxgacügü, rü ngẽma Yerucharëücüãxgü i tama íchoxũxũ, rü ngẽma duũxũgü i Eyítuanewa maxêxũ, rü ngẽma f̣gu i chixexũ i taxuacüma ingóxürüüãcü tá namaxã chixĩ nax nüxũ chaxoxũ. ⁹Rũ poraãcü tá chanapoxcue i ngẽma duũxũgü rü ngẽmacax i ngẽma togü i nachixũanecüãxgü rü ngẽxguma ngẽmaxũ nadaugügu rü tá poraãcü namaxã nabãixãchie. Rũ ngẽma

nachixũanegü i nawa nabuxmüxũwa, rü duũxũgü rü tá nagu nidauxcüraxũgü rü nüxũ nacugüe rü nüxũ naxoe rü chixexũ namaxã nixugüe. ¹⁰Rũ ngẽma tá naxçax íchanguxêëxũ i ngẽma Yerucharëüwa yaxügüxũ, rü ngẽxma tá nixĩ nax nadaiaxũ, rü taiya naxçax íngügüxũ nhuxmatáta taxuxütáma íyaxü nawa i nhaa naane ga nüxna chaxãxũ, rü norü oxigüna chaxãxũ”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Yudáanecüãxgü rü 70 ya taunecü tá Babiróniaanecüãxaru ãëxgacümeçewa nangexmagü

25 ⁸Rũ Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü nhanagürü: “Rũ nhuxmax i pemax nax tama naga pexĩnüechaũxũ i ngẽma chorü uçuxê rü tá pexũ chapoxcue. ⁹Rũ naxçax tá changema i guxũma i nachixũanegü i nórchiwa ngẽxmagüxũ rü Nabucudonochó ya Babiróniaanecüãxaru ãëxgacü. Rũ nümagü rü tá nua naxĩ rü tá pexçax ínayaxüãchi, rü tá pexũ nadai, rü tá nanadai i guxũma i nachixũanegü i perü ngaicamána ngẽxmagüxũ. Rũ ngẽmaãcü tá pexũ chaguxêxê. Rũ guxũgutáma pechicaxica ngẽma nangox rü ngẽmaãcü i ngẽma duũxũgü i nüxũ daugüxũ rü tá poraãcü namaxã nabãixãchie rü namuũe. ¹⁰Rũ ngẽmaãcü i nua perü íanegüwa rü taxuxütáma i wiyaexũ taxĩnü, rü taxúetáma tapetae rü tataãxêgü, rü taxuxütáma ãxmaçaru wiyaexũ taxĩnü. Rũ ngẽma tríguaru caruũgü rü marü taxütáma napuracüe rü guxũwatáma naxëanemare erü omügü rü tá nixogü.

11Rü nhaa nachixũiane rü guxũwatáma nachixe, rü nachitaũxicatama ngéma nayaxü. Rü ngéma norü duũxũgü rü 70 ya taunecü rü Babiróniaanecüãxaruã ãëxgacümexëwa tá nangexmagü. 12Rü ngëxguma 70 ya taunecü inguxgu nax ngéma nangexmagüxü i ngéma duũxũgü, rü chama rü tá nüxna chaca i Babiróniaanecüãxaruã ãëxgacü i norü chixexũchiga. Rü ngéma nachixũiane i ngéma Babiróniaanecüãxgü rü nhama taxúema ngëxma ãchiũxũrũxü tá nixĩ i nachica. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxü chixuxü i ngéma ore. 13Rü ngéma nachixũianewa tá chananguxëxë i guxũma i ngéma guxchaxũgü rü ngechaũgü ga Yeremía chauégagu nüxü ixuxü naxçax i guxũma i ngéma nachixũianegü i chixexü ügüxü. 14Erü muxütáma i nachixũianegü, rü poraexü i ãëxgacügü tá ngéma Babiróniaanemaxã inacuax yema nüma ga Babiróniaanecüãxgü rü chorü duũxũgümaxã inacuaxgüxũrũxü. Rü chama rü tá yema nhuxãcü chorü duũxũgümaxã nax inacuaxgüxũrũãcü tátama namaxã chixĩ i ngéma Babiróniaanecüãxgü”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.
.....

**Popera ga Yeremía ümatüxü
naxçax ga duũxũgü ga
Babiróniaanewa gagüxü**

29 1,2Rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanecüãxaruã ãëxgacü rü Babiróniaanewa nanagagü ga Yudáanecüãxaruã ãëxgacü ga Yeconía wüxigu naémaxã, rü yema napatawaurü puracütanüxũmaxã rü yema Yerucharëü

rü Yudáanecüãxaruã ãëxgacügümaxã rü yema corapínagü rü yema togü ga puracütanüxũmaxã. Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü Yerucharëüwa nanaxümatü ga wüxi ga popera naxçax ga yema Yudéugü ga Yudáanecüãxaruã ãëxgacügü, rü chacherdótegü, rü orearü uruũgü rü guxũma ga duũxũgü ga Babiróniaanewa nagagüxü. 3Rü yema popera rü Erácha ga Chapá nane rü Gemaría ga Ichía nanena naxã nax Babiróniaanewa nangegüãxüçax. Yerü yemagüxü nixĩ ga namuxü ga Yudáanecüãxaruã ãëxgacü ga Yedequía nax Babiróniaanewa naxixüçax, rü ãëxgacü ga Nabucudonochóna yaxãgüaxüçax. Rü yema popera rü nhanagürü: 4“Pa Guxãma ya Yerucharëüwa Íchoxüxe rü Babiróniaanewa Pexü Nagagüxex, rü nüma ya Cori ya tórü Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: 5“;Rü pexüpatagü rü yimawa pemaxë! ;Rü nanetü petogü rü ngémaarü o pengõxgü! 6;Rü pexãmxãgü, rü pexãnegü, rü pexãxacügü, rü ngéma penegü rü tá yaxãmxãgü nax yaxãxacüxüçax, rü ngémaãcü pemuxüçax i ngéma ípengexmagüxüwa nax tama penoxretanüxũçax! 7;Rü naxçax pepuracüe ya yima ñane ya Babirónia ya nawa pexü nagagüne rü naxçax peyumüxëgü! Erü ngëxguma mexü naxçax ínguxgu ya yima ñane, rü pexçax rü ta mexü ínangu.’ 8Rü chama ya Cori ya perü Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü pexü chaxucuxë: ‘Rü tama chanaxwaxë nax pegü penawomüxëëgüxëxü i ngéma orearü urüũgünetä rü ngéma iyüüexü i petanüwa ngëxmagüxü. ;Rü tauxü i naga

pexĩnüexũ ega pemaxã nüxũ yaxuxgu i ngẽma nanegũgũ! ⁹Rũ ngẽma nũma chauégagu pemaxã nüxũ yaxugũxũ rü wüxi i doramare nixĩ. Erü tama chama chanamu nax nüxũ yaxugũxũçax. ⁷Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma. ¹⁰Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Ngẽxguma 70 ya taunecü marü inguxgux nax Babiróniaanewa pengexmagũxũ rü ngẽxguma i chama rü tá pexũ charĩngũxẽxẽ rü tá chayangũxẽxẽ i ngẽma chorü uneta ga pemaxã nüxũ chixuxũ nax wena tá pexũ chawoegũxẽxũ naxçax i ngẽma naane i pexna chaxãxũ. ¹¹Rü chama rü nüxũ chacuax i ngẽma pexçax nagu charũxĩnüxũ. Rũ ngẽma chorü ĩnũ rü perü mexçax nixĩ rü tama i perü chixexũçax. Erü chama rü tá chapexũtagu nhũxmatáta naxüpetü i ngẽma gũxchaxũgũ i nhũxmax pexũ ngẽxmaxũ, rü ngẽmawena rü tá pexna chanaxã i wüxi i taãxẽ i aixcuma ixĩxũ.’ Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ¹²Rü ngẽxguma marü wena naxçax pewoeguxgux i ngẽma naane i pexna chaxãxũ, rü ngẽma perü yumũxẽwa tá choxna pecaxgu, rü chama rü tá pexũ chaxĩnũ. ¹³Rü çauççax tá pedaugü rü tá choxũ ipeyangau erü aixcumaxũchi tá choxũ peyaxõgũãcũma çauççax pedaugü’”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Ngexwacaxũxũ i Tupanaarü uneta

31 ³¹Rü nũma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexũgu rü ngexwacaxũxũ

i uneta tá pemaxã chaxü, Pa Iraéuanecũãxgü rü Yudáanecũãxgü. ³²Ngẽma uneta rü taxütáma yema nüxĩraxũxũ ga uneta ga perü oxigũmaxã chaxũxũrũxũ tá nixĩ, yerü yexguma Eyítuanewa tüxũ íchangũxũxẽẽgu rü tümagü rü tama aixcuma tayangũxẽxẽ ga yema chorü uneta woo tümaarü yora nax chixĩxũ ga chamax. Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ³³Rü nhaa tá nixĩ i ngẽma ngexwacaxũxũ i chorü uneta i Iraéutanũxũmaxã chaxũxũ: ‘Rü naãxẽwa tá chanangexmaxẽxẽ i chorü mu rü ngẽma tá nangexma nax tama nüxũ iyanangũmaexũçax. Rũ chama tá nixĩ i norü Tupana chixĩxũ, rü nümagü rü tá chorü duũxũgũ nixĩgũ.’ Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ³⁴Rü ngẽxguma rü tá marü taxuçaxtáma texé toguexũ tangũxẽxẽ nax choxũ tacuáxũçax, rü bai i tümamücü, rü bai i tümatanũxũ. Erü ngẽxguma rü tá guxãma ya yaxe rü woo buxe rü tá choxũ tacuaxgü. Rũ chama rü tá tüxũ nüxũ icharũngũma i tümaarü chixexũ rü marü tagutáma nüxna chacuaxãchi i tümaarü pecádugü. Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma”, nhanagürü.

Iraéutanũxũmaxã inaxũga ga Tupana rü wena tá nüxũ nangũxẽxũ

33 ¹Rü yexguma Yeremía ãẽxgacüpataxtũwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũwa nayexmagu, rü nũma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa rü nhanagürü nüxũ: ²“Chama ya

Cori ya Tupana ga boxpũxũãcü
nangoxẽecü i nhaa naane rü nachicagu
naxücü nax tama ngéma
yaxũgachixũcax, rü chamatama nixĩ i
nhachaxũ cuxũ: ³¡Rü choxna naca rü tá
cuxũ changãxũ! Rü tá cuxũ nüxũ
chacuaxẽxẽ i taxacü i taxũ i ãxũguxũ i
taguma nüxũ cudauxũ’”, nhanagürü ga
Tupana.

.....

**Yeremía rü Barúquixũ namu nax
naxümatüãxũcax i Tupanaarü ore**

36 ¹Rü yexguma Yoachĩ ga Yochía
nane rü marü ägümücü ga
tauncü Yudáanearü äëxgacü yixĩxgu,
rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxã
nidexa rü nhanagürü nüxũ: ²“¡Ëcü
nayaxu i ngéma popera i dixpútaxũ rü
ngëmagu naxümatü i guxũma i ngéma
ore i cumaxã nüxũ chixuxũ i
Iraéuanecüãxgüchiga, rü
Yudáanecüãxgüchiga, rü ngéma togü i
nachixũanecüãxgüchiga! ¡Rü ngëxma
naxümatü i ngéma ore ga cumaxã nüxũ
chixuxũ ga yexguma Yochía äëxgacü
ixĩxgu rü nhuxmatáta nawa nangu i
ngéma ore i nhuxmax cumaxã nüxũ
chixuxũ! ³Rü ngëxguma ngéma
Yudáanecüãxgü nüxũ nacuáchigagügu i
ngéma poxcu i naxcax
íchanguxẽëchaũxũ rü bexmana tá nüxũ
naxoe i nacüma i chixexũ, rü chama rü
tá nüxũ nüxũ charüngüma i ngéma norü
chixexũgü rü norü pecádugü”,
nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga
Yeremía rü Nería nane ga Barúquicax
nangema rü gumáamaxã nüxũ nixuchigü
ga Tupanaarü ore nax naxümatüãxũcax.
⁵Rü nhuxüchi nüma ga Yeremía rü

Barúquixũ naxucuxẽ rü nhanagürü:
“Dücax, nhuxmax chama nax
chapoxcuxũ rü taxucürüwa
Tupanapatawa chaxũ. ⁶Rü ngëmacax i
ngëxguma marü nawa nanguxgu nax
wena naxaurexũ i duũxũgü rü name i
cumax ngéma Tupanapatawa cuxũ nax
ngéma namaxã nüxũ cudaumatüxũcax
ga yema ore ga poperagu cuxũ
chaxümatüxẽxũ. Erü ngéma ngunexũgü
rü tá nangexmagü i muxũma i duũxũgü
i guxũwama i Yudáanewa ne ãxũ, rü
ngémaãcü tá nüxũ naxĩnue i Cori ya
Tupanaarü ore. ⁷Rü bexmana ngëxguma
ngëmaxũ naxĩnuegu i ngéma duũxũgü
rü Tupanacax tá nawoegu, rü nüxũ
naxoe i norü chixexũgü rü Tupanana
nacagüe nax norü chixexũgüxũ
iyanangümaxũcax naxüpa nax
napoxcuxũ. Erü ngéma poxcu i Tupana
namaxã ueguxũ i ngéma duũxũgü rü
poraãcü naxãücumaxũchi”, nhanagürü
ga Yeremía. ⁸Rü nüma ga Barúqui rü
nanaxü ga yema Yeremía namaxã nüxũ
ixuxũ. Rü Tupanapatawa tagaãcü
duũxũgüpexewa nüxũ nadaumatü ga
yema ore ga yema poperagu ümatüxũ.
.....

**Barúqui rü äëxgacügüpexewa nüxũ
nadaumatü ga popera**

¹¹Rü nüma ga Micaía rü nüxũ naxĩnue
ga yema Tupanaarü ore ga Barúqui
nüxũ ixuxũ. Rü Micaía rü Yemaría nane
nixĩ rü Chapátaxa nixĩ. ¹²Rü nüma ga
Micaía rü äëxgacüpatatawa naxü rü nagu
naxücu ga yema ucapu ga nawa
nayexmagüxũ ga yema äëxgacüarü
ngüxẽruũgü. Rü yéma nayexmagü ga
Ericháma ga äëxgacüarü poperaarü

daruxĩ, rü Deraía ga Chemaía nane, rü Enatáũ ga Abúru nane, rü Yemaría ga Chapá nane, rü Yedequía ga Ananía nane rü guxũma ga togü ga ãëxgaciáru ngũxëëruũgü. ¹³Rü nüma ga Micaía rü yema ãëxgaciáru ngũxëëruũgümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga Barúqui duũxũgüpepexewa nüxũ ixuxũ.

.....

¹⁶Rü yexguma yagüegagu ga Micaía nax nüxũ yaxuxũ ga yema ore, rü nümagü ga yema ãëxgaciáru ngũxëëruũgü rü poraãcü namuũe. Rü nhanagürügü: “Rü name nixi i ãëxgacümaxã nüxũ tixu i nhaa ore”, nhanagürügü.

.....

Ãëxgacü ga Yoachí rü nayagu ga yema poperapúta

²²Rü nüma ga ãëxgacü ga Yoachí rü wüxi ga norü ucapuwa nayexma, rü yéma üxüétüwa nügü ínanaixũ yerü gáuanexũarü tauemaciüwa nangu. ²³Rü nüma ga Yeudí ga ãëxgaciáru ngũxëëruxũ rü ãëxgacüçax nüxũ nadaumatü ga yema popera. Rü yexguma tamaepüxchimüxũ rüexna ägümücüchímüxũ naguxuchixëëgu ga nüxũ nax nadaumatüxũ, rü nüma ga ãëxgacü rü norü cüxchi tüxũ nayaxu rü ínanawíe ga yema marü nüxũ nadaumatüxũ, rü üxüwa nayataçcuchi, rü nhüxmata rü yemaacü nagux ga guxũma ga yema poperapúta. ²⁴Rü woo nüma ga ãëxgacü rü norü ngũxëëruũgü ga nüxũ ínüexũ ga yema ore ga Yeudí nawa ngüxũ rü tama namuũe, rü bai ga nax nangechaũgüxũ. ²⁵Rü nümagü ga Enatáũ rü Deraía, rü ãëxgacüxũ

nacãaxũgü nax tama yaguãxũçax ga yema popera, notürü ga nüma ga ãëxgacü rü tama inaxínü. ²⁶Rü yemacax nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Yeraméu ga natanüxüxüchi ixícü rü Cheraía ga Ariéu nane rü Cheremía ga Adeé nane nax wena Yeremíaxũ yayauxgüxüçax wüxigu namaxã ga norü ngũxëëruxũ ga Barúqui. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü inayacüxgü.

Yeremía rü wena Barúquixũ namu nax popera i dixpútaxũgü naxümatüãxüçax i Tupanaarü ore

²⁷Rü yexguma ãëxgacü yema nüxíraxüxũ ga poperapúta igüxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nhanagürü: ²⁸“iRü to i poperapútaçax nadau, rü ngëxma wena naxümatü i ngëma ore ga nüxíraxüxũ ga poperapúta ga ãëxgacü ga Yoachí igüxũgü cuxümatüxũ!” nhanagürü.

.....

³²Rü yexguma ga Yeremía rü to ga poperapúta nayaxu. Rü Barúquixũ wena namu ga yemagu nax naxümatüãxüçax ga yema ore ga nüxíraxüxũ ga poperagu naxümatüxũ. Rü yema nüxíra naxümatüxüxũ narümãxmae ga yema ore.

Yedequía rü Yeremíana naxçax ínaca

37 ¹Rü Nabucudonochó ga Babiróniaanecüãxaru ãëxgacü rü Yedequía ga Yochía nanexü ningucuchixëxë nax Yudáanecüãxaru ãëxgacü yixíxüçax, nachicüxü ga Yeconía ga Yoachí nane. ²Notürü woo ga Yedequía rü norü ngũxëëruũgü, rü

woo ga duñxũgũ rü tama inarũxĩnũe ga yema ore ga Cori ya Tupana Yeremíawa namaxã nüxũ ixuxũ.

.....

¹²Rü nüma ga Yeremía rü Yerucharéũarü íanewa ínaxũxũchaũ nax Bëyamíanewa naxũxũcax nax yéma íyadauãxũcax ga wũxi ga naane ga nüxna üxũ. ¹³Notürü yexguma Yerucharéũarü ïãx ga Bëyamígu ãégaxũwa nanguxgu, rü yéma nadauxũtae ga Yería ga Cheremía nane ga Ananíataxa. Rü nüma ga Yería rü yéma Yeremíaxũ nayachaxãchixëxë, rü nhanagürü nüxũ: “Cuma rü quinha nax natanüwa cuxũxũcax i ngëma torü uanũgü i Babiróniaanecüãxgü”, nhanagürü nüxũ. ¹⁴Rü Yeremía nanangãxũga rü nhanagürü: “Aixcumaxũ chixu rü taxũtama Babiróniaanecüãxtanüwa chaxũ”, nhanagürü. Notürü ga Yería rü tama inaxĩnũ rü Yeremíaxũ niyaxama rü ãëxgacügüpexewa nanaga. ¹⁵Rü nüma ga yema ãëxgacügü rü poraãcü Yeremíamaxã nanue. Rü norü churaragũxũ namu nax nacuaixgüãxũcax. Rü ãëxgacüarü poperaarü daruxũ ga Yonataũpatagu nanapoxcugü yerü guma ïpata rü poxcupataxũ nayaxĩxëëgü. ¹⁶Rü yemaacü ga Yeremía rü yema poxcuchica ga waixũmütũüwa yexmaxũgu nayataxcuchigü. Rü yemaacü muxũma ga ngunexũ yéma nayexma. ¹⁷Rü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü norü churaragũxũ namu nax ãëxgacüpatawa Yeremíaxũ nagagũxũcax. Rü yexguma Yeremía ãëxgacüpexewa nguxgu rü nüma ga ãëxgacü rü bexma Yeremíana naca rü nhanagürü: “¿Nangexmaxũ nax ngexwacax cumaxã yadexaxũ ya Cori ya

Tupana?” nhanagürü. Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ rü nhanagürü: “Ngũ, ngemáacü nangexma. Rü Tupana rü nhanagürü: ‘Rü cumax Pa ãëxgacü rü naxmëxëgu tá cungu i ngëma Babiróniaanecüãxarü ãëxgacü’”, nhanagürü. ¹⁸Rü nhuxũchi nüma ga Yeremía rü ãëxgacü ga Yedequía naca rü nhanagürü: “¿Taxacürü chixexũ cumaxã chaxü, Pa ãëxgacüx, rü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i curü ngũxëerũgü, rü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i duñxũgü rü ngëmacax choxũ pepoxcuxũ? ¹⁹¿Rü ngexũgü yixixũ i nhuxmax ga yema orearü uruũgü ga cumaxã nüxũ ixugüexũ ga Babiróniaanearü ãëxgacü rü taxũtama pexcax rü pechixũanecax íyaxũãchixü? ²⁰¿Rü irũxĩnũ, Pa ãëxgacüx, Pa Chorü Corix! Rü cuxũ chacãaxũ nax tama wena ngëma poxcupataũwa choxũ cumuxũcax nax tama ngëxma chayuxũcax”, nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga ãëxgacü ga Yedequía rü norü churaragũxũ namu nax tama yema noxri nagu napoxcuxũ ga poxcupataũgu namugüaxũcax. Rü yema ãëxgacüpataaxtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nayamugü. Rü yexguma guma íanewa taxũta naguxgu ga poũ, rü wũxichigü ga ngunexũgu rü yexwacãxũxũ ga poũ nüxna naxãgũxũ. Rü yemaacü yema ãëxgacüpataaxtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nanamugü.

Ãxmaxũgu Yeremíaxũ nitãxcuchigü

38 ¹Rü ãëxgacüarü ngũxëerũgü ga Chepatía ga Matáũ nane rü Yedaría ga Pachúru nane rü Yucá ga Cheremía nane, rü Pachúru ga Maraquía nane rü Yeremíaxũ naxĩnũe ga yexguma

duixũgüpexewa nhaxgu: ²“Nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Rü texé ya ñanegu rüxáũxe rü tá tayu nagu i dai, rüexna taiyamaxã tayu, rüexna daxaweanemaxã tayu. Notürü yíxema inhaxe rü Babiróniaanecüãxgüna tügü yaxãxe rü tá tügü ítapoxũ nax tama tayuxïcax.’ ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Daa ñane rü Babiróniaanecüãxaru ãëxgacüaru churaragümexëgu tá nangu. Rü nüma rü tá nagu nachocu, rü taxüetáma ítanapoxũ’”, nhaxgu ga Yeremía. ⁴Rü yexguma yemaxũ naxínuegu ga yema ãëxgacüaru ngüxëeruüügü, rü nhanagürügü ãëxgacüxũ: “Pa ãëxgacüx, name nixí i tayamax i nhaa yatü erü ngëma dexa i nüxũ yaxuxũmaxã rü nananuexëxë i duixũgü rü tórü churaragü i nua tórü ñanewa yaxügüxũ. Rü nhaa yatü rü tama daa ñanearü mexïcax nadau, notürü norü chixexïcax nixí i nadauxũ”, nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü nanangãxũ rü nhanagürü: “Marü name nax ngëma yatümaxã penaxüxü i ngëma pema penaxwaxexũ. Chama rü taxucürüwa pexna chanachüxu i ngëma”, nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nümagü ga norü ngüxëeruüügü rü Yeremíaxũ niyauxgü rü wüxi ga ãxmaxũ ga dauxütaepataxtüwa yexmaxügu nayataxcuchigü. Rü yema ãxmaxũ rü ãëxgacü nane ga Maquíaaru nixí. Rü wüxi ga napanãxãmaxã ínanachüxüegü. Rü yema ãxmaxũ rü nangearü dexáãx notürü naxãcharamã rü yemacax yéma narüwax ga Yeremía. ⁷⁻⁸Rü ãëxgacüpatawa nayexma ga wüxi ga

Echiopíaanecüãx ga ãëxgacü nüxũ ngechaïcü ga Ebemeréquigu ãëgacü. Rü nüma rü nüxũ nacuáchiga nax ãxmaxügu Yeremíaxũ yatãxcuchigüxũ. Rü yema ga ngunexügu rü ãëxgacü rü Yerucharéuarü ñãx ga Bëyamígu ãëgaxüwa duixũgümaxã nangutaquexe. Rü yemacax nüma ga Ebemeréqui rü yéma naxü nax ãëxgacümaxã nüxũ nax yanaxuxïcax ga yema Yeremíamaxã üpetüxũ. ⁹Rü nhanagürü nüxũ: “Pa Chorü ãëxgacüx, rü ngëma Yeremíamaxã naxügüxü i ngëma yatügü rü poraãcü nachixe erü ãxmaxügu nayataxcuchigü. Rü nhuxmax rü tá taiyamaxã ngëxma nayu erü marü wixgutaax nataxu i ñna i nua ñanewa”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexgumatama nüma ga ãëxgacü rü Ebemeréquixũ namu nax 30 ga yatügü yagagüxïcax nax Yeremíaxũ ínamuxüchigüxïcax ga ãxmaxüwa naxüpa ga nax nayuxü. ¹¹Rü nüma ga Ebemeréqui rü nayagagü ga 30 ga yatügü. Rü ãëxgacüpatawa yexmaxü ga ucapu ga naxchiru nagu nucuxüwa naxü, rü yéma wexáta nayaxu rü ínayana nax yema Yeremíacax napanãxã ínachüxüegüxïcax. ¹²Rü nüma ga Ebemeréqui rü Yeremíana naca rü nhanagürü: “¡Ngëma wexágümaxã cügü napépacütüxü nax tama cuxü napixëëxïcax i napanãxã!” Rü nüma ga Yeremía rü yemamaxã nügü napépacütüxü. ¹³Rü yema yatügü ga Ebemeréqui yéma gagüxü rü naxcax nanachüxüegü ga napanãxã rü yemagu nanatúnagügü. Rü yexguma ínguxuchiguwena rü nüma ga Yeremía rü poxcupataxüãxtügu narüxãüx.

**Ãêxgacü ga Yedequía rü
Yeremíacax nangema**

¹⁴Rü nüma ga ãêxgacü ga Yedequía rü Tupanaarü orearü uruxü ga Yeremíacax nangema. Rü tupaucawa namaxã nangutaquexe nawa ga norü tamaepüx ga ãêx. Rü yéma rü nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü nüxü: “Nhuixma rü tá cuxna chaca, rü chanaxwaxe nax chamaxã aixcumaxü quixuxü nax choxü cungãxüxü”, nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxü rü nhanagürü: “Pa ãêxgacüx, ngêxguma chi aixcuma ixixü i oremaxã cuxü changãxügu, rü cuma rü chi cunamu nax choxü yamãxgüxücaç. Rü ngêxgumachi wüxi i ucuxê cuxna chaxãxgu rü taxüchima chauga cuxínü”, nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga ãêxgacü ga Yedequía rü bexma nüxicatama Yeremíamaxã nhanagürü: “Yimá tüxü maxêxêcü ya Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü taxütáma texêxü chamu nax cuxü yamáxücaç, rü taxütáma ngêma cuxü imãxgüchaüxüxümeçegu cuxü changuxêxê”, nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Yeremía rü Yedequíaxü nangãxü rü nhanagürü: “Nüma ya Iraéutanüxüarü Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü rü nhanagürü: ‘Ngêxguma chi cugü nüxna cuxãxgu ya yimá Babiróniaanearü ãêxgacüarü churaragüarü ãêxgacügü, rü cuma rü guxüma i cutanüxügu rü tá pemaxê, rü daa ãane rü taxütáma nayagugü. ¹⁸Notürü ngêxguma taxütáma cugü cuxãxgu nüxna i ngêma Babiróniaanecüãxarü churaragü, rü nümagü rü tá nagu nachocu ya daa ãane rü tá nayagugü. Rü cuma rü taxucürüwa tá quinha’”, nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga

ãêxgacü ga Yedequía nanangãxü rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chamüü i ngêma Yudéugü i Babiróniaanecüãxatanüwa choüxü, erü ngêxguma naxmêxgu changuxgu rü tá choxü nacuaixgü rü ngêmaäcü ngúxü tá choxü ningexêêgü”, nhanagürü. ²⁰Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxü rü nhanagürü: “Notürü, Pa ãêxgacüx, rü taxütáma naxmêxgu cunçu. Rü name nixí, Pa ãêxgacüx, i naga cuxínü ya Cori ya Tupanaarü ore i cumaxã nüxü chixuxü. Rü ngêxguma naga cuxínügu rü taxuxütáma cuxü nangupetü, rü tá cumaxü. ²¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü choxü nüxü nadauxêxê, Pa ãêxgacüx, i ngêma tá cuxü ngupetüxü ega cuma taxütáma cugü icuxãxgu nüxna i Babiróniaanecüãxarü churaragü. ²²Rü guxütáma i ngêma ngexüğü i cupatawa ngêxmagüxü, Pa ãêxgacüx, rü tá nayagagü rü Babiróniaanecüãxgüarü churaragüarü ãêxgacügüna tá nanamugü. Rü nümagü i ngêma ngexüğü rü norü ngechaümaxã tá cumaxã nanue rü nhanagürügü tá cuxü: ‘Dücaç, Pa ãêxgacüx, rü ngêma curü ngüxêêruüğü i namaxã cuxãmücügüxü rü cuxcaç rü mexü i cumücügü nixüğü, rü marü wüxi i taxü i womüxêxê cumaxã naxüğü rü cuxü narüyexeragü rü ngêmaäcü chixêxügu cuxü nanguxêêgü rü tama aixcuma cuxü ínapoxüğü’, nhanagürügü tá cuxü i ngêma ngexüğü.” ²³Rü nüma ga Yeremía rü ãêxgacüxü nhanagürüchigü: “Rü guxüma i ngêma ngexüğü rü cunegü, Pa ãêxgacüx, rü tá Babiróniaanecüãxgüna nanamugü. Rü cumax, Pa ãêxgacüx, rü taxütáma quinha, rü Babiróniaanecüãxgüarü ãêxgacüna tá

cuxũ namugũ. Rũ daa ãane rũ tá nayagugũ”, nhanagũrũ. ²⁴Rũ nũma ga ãẽxgacũ ga Yedequía rũ Yeremíaxũ nangãxũ rũ nhanagũrũ: “Ngẽxguma aixcuma cugũ cungechaũxgu ;rũ taxũtãma texémãxã nũxũ quixu i nhaa chãmaxã nũxũ quixuxũ!” nhanagũrũ.

.....

²⁸Rũ nũma ga Yeremía rũ yema ãẽxgacũpataãxtũwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũwa nayexma nhuxmata nawa nangu nax Yerucharẽũ rũ Babiróniaanecũãxgũmẽxẽgu nanguxũ.

**Norũ uanũgũmẽxẽgu
nangu ga Yerucharẽũ**

39 ¹Rũ yexguma 9 ga taunecũ marũ ãẽxgacũ yixĩxgu ga Yedequía ga Yudáanewa rũ gumá taunecũarũ ügũgu, rũ nũma ga Nabucudonochó rũ norũ churaragũmaxã Yerucharẽũcãx ãnayaxũãchi rũ nũxũ ãnachomaeguãchi. ²Rũ yexguma 11 ga taunecũ marũ ãẽxgacũ yixĩgu ga Yedequía rũ meama norũ ãgũmũcũ ga tauemacũ (yũniu) arũ 9 ga ngunexũgu rũ nayapoxnãgu ga norũ poxeguxũ ga guma ãane rũ yemaacũ nachocu. ³Rũ yemaacũ guxũma ga yema Babiróniaanecũãxgũarũ churaragũeru rũ nachocu rũ yema ããx ga ngãxũwa üxũgu nũgũ ninu. Rũ natanũwa nayexma ga Negári Chariché rũ Chaũganébu. Rũ yéma nayexma ta ga Charichequũ rũ to ga Negári Chariché ga ãẽxgacũarũ ngũxẽeruũerugũ ixĩgũxũ. ⁴Rũ yexguma nũma ga ãẽxgacũ ga Yedequía rũ norũ churaragũ nũxũ daugũgu ga yema ngupetũxũ rũ nibuxmũ nawa ga guma ãane. Rũ chũtacũ ãnachoxũ nawa ga yema ãẽxgacũpataarũ putũranecũwa dapetũxũ

ga nama. Rũ yema ããx ga taxre ga naختapũxaru ngãxũwa yexmaxũwa ãnachoxũ, rũ nama ga Yurdãũarũ ngatewa nadaxũwaama naxĩ. ⁵Notũrũ nũma ga Babiróniaanecũãxgũ rũ Yedequíawe nangẽgũ, rũ Yericóarũ metachinũxũanegu nayayauxgũx. Rũ Amáchianewa yexmane ga ãane ga Dĩbarawa nanagagũ yerũ yéma nayexma ga ãẽxgacũ ga Nabucudonochó. Rũ nũma ga Nabucudonochó rũ yéma namãxã nanaxuegu ga poxcu. ⁶Rũ nhuxũchi Yedequíaxũ ãnadawenũxẽxẽ nax nhuxãcũ tũxũ nadaixũ ga nanegũ rũ guxãma ga natanũxũgũ ga ãẽxgacũgũ ixĩgũxũ ga Yudáanewa. ⁷Rũ yemawena rũ nhuxũchi Yedequíaxũ nacaxũxétũgũ rũ curẽchimaxã yanãixgũãcũma Babiróniaanewa nanagagũ. ⁸Rũ yoxni ga yema togũ ga Babiróniaanecũãxgũ ga churaragũ rũ nãgu nanangixgũ ga guma Yerucharẽũ namãxã ga guma ãẽxgacũpata. Rũ nãgu napogũe ga naختapũx ga guma ãanearũ poxeguxũ. ⁹Rũ nũma ga yema churaragũeru ga Nabucharadãũ, rũ Babiróniaanewa nanagagũ ga yema yéma yaxũgũxũ ga duũxũgũ, rũ yema nawaama nũgũ ügũxẽxũ. ¹⁰Notũrũ guxũma ga Yudáarũ naanewa rũ yéma tũxũ nawogũ ga guxema nhuxre ga yexeraãcũ ngearũ dĩerũãxgũxe. Rũ tũxna nanaxãgũ ga naanegũ rũ úwanecũgũ.

.....

Yeremía rũ

Yedaríaxũtagu narũxãũx

40 ¹Rũ nũma ga Babiróniaanecũãxaru churaragũeru ga Nabucharadãũ rũ

Ramáwa nanaga ga yema
 Yerucharéücüãxgü rü Yudáanecüãxgü
 ga Babiróniaanewa gagüchaũxũ. Rü
 yexguma Ramáwa nangugügu rü
 yemataniwa Yeremíaxũ inyangau ga
 curêchimaxã ichotacü. Rü nüma ga
 Nabucharadáũ rü ínananguxuchixêxê.
 Rü yemawena rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. ²Rü
 nüma ga churaragüeru rü nüxrüguma
 Yeremíamaxã nixũ, rü nhanagürü nüxũ:
 “Nüma ya curü Cori ya Tupana rü marü
 nhaa perü naanewa nananguxêxê i nhaa
 guxchaxũ ga marü pemaxã naxunagüxũ.
³Rü nhuxmax rü marü ningu ga yema
 guxchaxũ ga namaxã pexũ naxãxünexũ.
 Erü ngêma cutanüxügü rü Cori ya
 Tupanapexewa chixexũ naxügü, rü
 ngêmacax nixĩ i ngêmaãcü pexũ
 nangupetüxũ erü tama naga pexĩnie.
⁴Dücax, nhuxmatátama íchayawê ya
 yima curêchi ya namaxã quichotacü. Rü
 ngêxguma cunaxwaxegu nax chawe
 curüxüxũ i Babiróniaanewa ;rü ngixã rü
 chawe rüxũ! Rü chama rü tá cuxna
 chadau. Notürü ngêxguma tama ngêma
 cuxüxchaũgu rü marü name i nuxã
 curüxãũx. Rü nhaa nixĩ i cuchixüane, rü
 cuma i nüxũ cucuãxũ nax ngextá tá
 cungexmaxũ i nawa. ⁵Rü ngêxguma
 cunaxwaxegu nax nuxã cuchixüanegu
 curüxãũxũ ;rü êcü Yedaría ya Aicãũ
 nane ya Chapátaaxütawa naxü! Rü
 yimáxũ nixĩ i naxunetaxũ ya
 Babiróniaanecüãxaruã ãêxgacü nax
 Yudáanewa ngêxmagüne ya íanegüaruã
 ãêxgacü yixixüçax. Rü name nixĩ nax
 yimáxütawa cungexmaxũ namaxã i
 cutanüxũ. ;Rü ngextá cuma
 ícunaxwaxexüwa naxü!” nhanagürü. Rü

nhuxüchi nüma ga churaragüeru
 Yeremíana ãmare naxã, rü õnagü rü ta
 nüxna naxã, rü yemaacü nüxũ
 narüimoxê. ⁶Rü nüma ga Yeremía rü
 Yedaríamaxã Míspawa naxĩ. Rü yéma
 naxütawa nayexma natanüwa ga yema
 duüxügü ga yéma nachixüanewa
 yaxügüxũ.

.....

**Barúquimaxã inaxuneta ya
 Cori ya Tupana**

45 ¹Rü yexguma ägümücü ga
 taunecü marü Yudáanecüãxaruã
 ãêxgacü yixixgu ga Yoachĩ ga Yochía
 nane, rü nüma ga Tupanaarü orearü
 uruxũ ga Yeremía, rü namücü ga
 Barúqui ga Nería nanemaxã nüxũ
 nixuchigü ga Tupanaarü ore nax
 naxümatüãxüçax. Rü yexgumayane rü
 nüma ga Yeremía rü Barúquixũ
 naxucuxê rü nhanagürü nüxũ:
²⁻⁴“Dücax, Pa Barúquix, rü cuma rü
 nhacurügü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana rü
 taxuxüma i ngüxêê choxna naxã. Rü
 ngêma choxna naxãxũ nixĩ i
 guxchaxügü rü ngüxüxícatama. Rü
 ngêmacax marü düxwa chipa nax
 chaxaxuxũ rü taguma wüxi i taãxê
 chayaxu’, nhacurügü. Notürü nüma ya
 Cori rü choxũ namu nax cumaxã nüxũ
 chixuxüçax i cuchiga rü nhanagürü:
 ‘Chama rü ichayanaxoxêxê i ngêma
 chatama chaxüxũ, rü chanabex i
 ngêma ichtatogüxũ. Rü ngêmatátama
 namaxã chaxü i guxüma i nhaa naane.
⁵;Rü cuxçax rü name nax naxçax
 ícucaxũ i taxacü i cugüçaxícatama
 ixixũ? ;Rü tauxũ i naxçax ícucaxũ! Erü
 chama rü tá íchananguxêxê i

guxchaxũgũ naxcax i guxũma i nhaa
 duũxũgũ. Notürü i cuma rü tá cuxna
 chadau nax tama cuyuxũcax i ngextá
 ícuxũxũwa. Rü chatatama ya Tupana

nixĩ i ngẽma nhachaxũ cuxũ',
 nhanagürü ga Tupana", nhanagürü ga
 Yeremía.

LAMENTAÇÕES DE JEREMIAS

(Auxexũchiga)

Nüxíraxũxũ ga auxechiga

1 ¹Rü nhuxmax rü nangeãcumare ya daa ãane ya Yerucharéũ ga ũpa muãcuchiréne. Rü nhama wüxi i ngexũ i yutexũrũxũ nixĩ ya daa ãane ga guxũnema ga ãanegüétüwa üchiréne. Rü guma ãane ga tachirénearü duũxũgü rü nhuxmax rü norü uanügümexêwa nangexma nax ngëmagü poraãcü napuracüexêxũcax. ²Rü daa ãanecüãx rü nhuxmax rü poraãcü ngechaũ nüxũ nangux, rü chütacü rü naxauxe. Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga noxri daa ãane nüxũ ngúchaũgüxũtanüwa rü nataxuma i wüxi i nataãxêxêxũ rü bai i wüxi. Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga noxri daa ãanemaxã ãmücügüxũ rü nhuxmax rü tama ãnapoxũgü rü norü uanügü nügü nixĩgüxêxê.

.....

⁸Rü norü duũxũgü ya daa ãane ya Yerucharéũ rü poraãcü chixexũ naxüe rü ngëmacax i ngëma togü i nachixũanegü rü düxwa nüxũ naxoe. Rü ngëma nachixũanegü ga ũpa namaxã taãxêgüxũ rü nhuxmax rü tama nüxũ

nacuãxgüchaũ erü nüxũ nadaugü nax nhuxãcü poraãcü chixexũgu nanguxũ ya daa ãane. Rü ngëmacax i nhuxmax i daa ãanearü duũxũgü rü naxauxe rü naxãnee rü ngëma togü i nachixũanecüãxgiina naxãcaxwegümare. ⁹Rü daa ãanecüãx rü chixexũna nügü naxãgü rü tama nagu narüxĩnüe nax yixcüra ya Tupana rü tá ngëma norü chixexũcax napoxcuxũ. Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ nax nhuxãcü poraãcü chixexũgu nayixũ rü nataxuma i texé nax nataãxêxêxũ. Rü nhuxmax ya daa ãanecüãx rü Tupanaxũ nhanagürügü: “Dücacax, Pa Corix, nax nhuxãcü toxũ nacugüexũ i ngëma torü uanügü i nügü írütägüxũ”, nhanagürügü.

.....

¹⁸Rü daa ãanecüãx rü nhanagürügü ta: “Nüma ya Cori ya ixaixcumacü rü tagagutama tüxũ napoxcue erü chixexũ taxügü rü tama naga taxĩnüechaũ i norü mugü. ¡Rü dücacax, Pa Guxũma i Nachixũanegücüãx, rü toxũ iperüxĩnüe rü nüxũ pedax nax nhuxãcü ngüxũ tingexũ! Rü torü ngextüxücügü rü ngëma torü pacügü rü yãxũgüxũ i nachixũanewa nanagagü i torü uanügü.

19Rü norü ngüxêẽçax ítaca i ngêma nachixũianegü ga noxri tomaxã taãxêgüxũ, notürü i nümagü rü tama toxü narüingüxêẽgü rü torü uanügüxũ nügü nixigüxêẽ. Rü yema torü chacherdótegü rü torü ãëxgacügü rü taxuwama naxçax ne naxü ga norü ngüxêẽ rü yemaçax nu ne nanaxĩmare nax norü õnacax nadaugüxũçax nax yemaacü namaxêxũçax, notürü düxwa daa ãanegu nayue. 20Rü dücax, Pa Corix, i nhuxäcü ngêma guxchaxügü rü poraäcü ngúxũ toxũ ningexêẽgü rü ngêmacax poraäcü taxoégaãëgü. Rü ngëxguma nagu tarüxĩnüegu nax nhuxäcü tama cuga taxĩnüexũ, rü poraäcü tanaxixächiaãëgü. Rü torü ãanearü poxeguxũarü düxétüwa rü taramaxã toxocügüxũ nadai. Rü nua ãanearü aixepewa rü taiyamaxã rü ðaxaweanemaxã tayue”, nhanagürügü.

Norü tamaepüx ga auxechiga

3 1Rü chama nixĩ ga chayangexũ ga yema ngúxũ ga Tupana norü numaxã ínguxêẽxũ.

.....

7Rü nüma rü wüxi ga poxcuchicaxũ ga ngearü üxüchicaáxũgu choxũ nitacuchi rü curêchimaxã choxũ nichota. 8Rü woo tagaäcü nüxna chaca nax choxũ nangüxêẽxũçax, notürü ga nüma rü tama choxũ nüxũ naxĩnüchaũ ga chorü yumüxê.

.....

12Rü nüma rü ngúxũ choxũ ningexêẽ, nhama norü würamaxã choxũ namáxũxürüxũ. 13Rü ngêma ngúxũ rü nhama naxne ya poraäcü ingaxĩnerüxũ

nixĩ. 14Rü nhuxmax i guxũma i chorü ãanecüãx rü choxũ nacugüe rü guxũ i oragu chauchiga narücutanüxũ. 15Rü nüma ya Cori rü taxũ i guxchaxügü choxũ ningexêẽ rü ngêmagagu poraäcü choxũ nangux. 16Rü nhama waixümütëxegu chapütëxemaxã choxũ nanhaxürüxũ rü chayagatëxëachi. 17Rü ngêma chorü taãxê rü choxna nixügachi, rü marü düxwa nüxü icharüngüma i guxũma i ngêma taãxê ga noxri choxũ yexmaxũ. 18Rü ngêmagagu marü düxwa nagu charüxĩnü nax Corixũ íchatáxchaũxũ. 19-20Rü chauãëwa nangu i ngêma ngechaũ rü ngúxũ i chingexũ rü nhuxäcü chaxica nua nax chatáxũ rü taxúema choxũ rüngüxêẽxũ. Rü ngëxguma ngêmagu charüxĩnügu rü chorü ngúchaũ rü nhaxtüwa naxũ. 21Notürü nangexma i wüxi i ãnü i guxũguma chauãëwa ngëxmaxũ rü poraäcü choxũ rüngüxêẽxũ. 22Rü ngêma ãnü nixĩ nax Coriarü ngechaütümüxũ rü taguma iyacuáxũ rü norü mecüma rü taguma nagúxũ. 23Rü wüxichigü i ngunexũgu rü choxna nüxũ nacuãxächixêẽ nax nhuxäcü aixcuma yanguxêẽãxũ i ngêma nüxũ yaxuxũ. 24Rü ngêmacax chaugümaxã nhachagürü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü chamaxã inacuax, rü ngêmacax nagu chayaxõ”, nhachagürü. 25Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tümamaxã namecüma ya yíxema nagu yaxögüxe rü naxçax daugüxe. 26Rü name nixĩ i bexma mea ítananguxêẽgü ya Cori ya Tupanaarü ngüxêẽ.

.....

37Rü ngëxguma texe tüxũ ixuxgu rüëxna taxacü tüxũ ngupetügu rü

ngêmaãcü nixĩ erü woetama Tupana nanaxuegu nax ngêmaãcü yixĩxũ. ³⁸Rü ngêxgumarüxũ i ngêma mexũgü rü ngêma guxchaxũgü rü Ínangugü erü ya Tupana rü woetama ngêmaãcü nanaxuegu. ³⁹¿Rü tüxcüũ i yixema nax iduüemarexũ rü Tupanamaxã tarüxutaga ega tórü chixexũgagu tüxũ iyanawexãchixêëgu? ⁴⁰Rü ngêmacax ;ngĩxã aixcuma nagu tarüxĩnue i tacüma i mexũ rüexna chixexũ, rü ngĩxã Cori ya Tupanacax tawoegu rü aixcuma naga taxĩnue! ⁴¹¿Rü ngĩxã Tupana ya dauxũwa ngêxmacümaxã tidexagü i tórü yumüxêwa rü namaxã nüxũ tixu i ngêma nagu rüxĩnüexũ! ⁴²Pa Corix, toma rü chixexũ taxü rü tama cuga taxĩnue. Rü cuma i ngêma rü tama cunangupetüxêëmare. ⁴³Rü cuma rü toétügu cunanguxêxê i curü nu rü towe quingêchigü, rü tama cuxũ tangechaũtümüxũãcüma toxũ cudai. ⁴⁴Rü cuma rü wüxi ga caixanexũgu cugü quicux nax tama nüxũ cuxĩnüxũcax i torü yumüxêgü. ⁴⁵Rü guxũma i togü i nachixũanegüpexewa, rü nhama wüxi i guxchirerüxũ toxũ ícuwogü. ⁴⁶Rü guxũma i tórü uanügu rü chixexũmaxã tochiga nidexagü. ⁴⁷Rü ngêmacax poraãcü tamuüe erü toxũ ínayauxũ rü taxüema toxũ ítapoxũ rü tochicaxica nixĩ i ngêma yaxüxũ. Rü ngêma nixĩ i nawa tangexmaxũ. ⁴⁸⁻⁵⁰Rü nhama dexã iyaxũrüxũ nixĩ i

chauxgüxüetü erü naxcax chaxaxu ya yima chorü ñane ya nüxũ changechaxüne rü nhuxmax nagu napogüene. Rü taguma nüxũ charüchau nax chaxauxechaxũ erü nataxuma nax texé choxũ taãxêxêxũ nhuxmatáta dauxũguxũ i naanewa taxcax nadaue ya Cori ya Tupana. ⁵¹Rü poraãcü chorü maxũwa nangux i ngêxguma nüxũ chadaxgu i ngêma guxchaxũgü i naxcax ínguxũ i ngêma paxũgü i Yerucharéücüãx. ⁵²Rü taxuxũma namaxã chaxüyane i ngêma chorü uanügu rü nhama wüxi i weri iyaxuxũrüxũ choxũ niyauxgü. ⁵³Rü wüxi i áchiüxũ i áxmaxũgu choxũ nitaxcuchigü rü nutamaxã choxũ narüxütaũgü nax taxuwama íchaxüxüxũcax. ⁵⁴Rü guxũma ga chaxune rü dexáwa nangexma, rü nagu charüxĩnü nax marü chayuxũ. ⁵⁵Rü chamax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü nhaa áxmaxũwa changexmayane rü cuxna chacagü. ⁵⁶Rü cuma rü choxũ cuxĩnü i ngêxguma cuxna chacaxgu rü choxũ cunayaxu i chorü yumüxê. ⁵⁷Rü ngêma ngunexũ i nagu cuxna chacaxũgu rü chauxütawa cuxũ, rü nhacugürü choxũ: “¿Rü taxucaxma cumuũ!” nhacurügü. ⁵⁸Rü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü choxũ ícupoxũ nüxna i chorü uanügu rü nawa choxũ ícunguxuchixêxê i ngêma yu.

EZEQUIEL

(Echequiéu)

Echequiéu nangoxetü rü Tupanaxü nadau

1 ¹⁻³Rü yexguma marü 5 ga taunecü Babiróniaanewa nayexmagu ga ãëxgacü ga Yoachí ga yéma nax nagagiuxü, rü chama i chacherdóte i Echequiéu ya Buchí nane rü yema Yudéugü ga Babiróniaanewa nagagüxütanüwa chayexma ga natü ga Quebáracutüwa. Rü yexguma ga chama rü 30 ga taunecü choxü nayexmagu rü wüxi ga ngunexü meama norü ägümücü ga tauemacü (yúniu) arü 5 ga ngunexügu rü ngürüächi cháuxcax ningena ga dauxüguxü ga naane rü Tupanaxü chadau. ⁴Rü to ga nüxü chadauxü nixí ga wüxi ga buanecü ga íxãüxëmacü ga nórchiwaama ne ücü. Rü wüxi ga taxü ga caixanexüwa nangox ga wüxi ga üxüema ga ãëmacürüxü ixixü. Rü norü guxüctüwawa rü poracü nangóone. Rü yema üxüemaarü ngãxüwa rü yéma nayexma ga wüxi ga taxacü ga nhama brócherüxü iyauxracüüxü. ⁵Rü yema caixanexüarü ngãxüwa nayexma ga ägümücü ga taxacü ga maxëxü ga naduüxügüraxüxü. ⁶Rü wüxichigü ga

yema rü naxägümücüpexátü rü naxägümücüchametü.

.....

¹⁰Rü nachiwegü ga yema ägümücü ga naduüxügüraxüxü rü nhaacü nixí: rü yema nachametü ga napexewaama üxü rü nanaduüechiweraxü, rü yema norü tügünecüwawaama üxü rü nanaxaichiweraxü, rü yema norü toxoxtwecüwawaama üxü rü nanatuiruchiweraxü, rü yema naxcaxwena üxü rü nanaxiyüchiweraxü. ¹¹Rü taxre ga naxpexátü rü nangenagü rü nügüwa nayaxüxgü rü guma náí ga taxre rü naxünearü düxruxü nixígü. ¹²Rü yexguma inaxixgu rü nügüpexewaama naxí yema Tupanaarü pora ínamugüxüwaama. Rü tama nügüweama naxí.

.....

¹⁵Rü yexguma nüxü chadawenügu ga yema naduüxügüraxüxü, rü wüxichigüxütawa rü nüxü chadau nax yexma waixümianegu naxüxü ga wüxi ga bochicuxü.

.....

²⁰Rü yema naduüxügüraxüxü rü ngextá Tupanaarü pora ínamugüxüwaama naxíxíchitanü. Rü

yema bochicuxĩ rü wüxigu namaxã
 nayachüxãchitanü yerü yema bochicuxĩ
 rü yema naduũxügüraxũxũxũnearü
 datama nixĩgü. ²¹Rü yexguma
 naxĩãxãchitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ rü yema bochicuxĩ rü
 ta naxĩãxãchitanü. Rü yexguma
 íyachaxãchitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ, rü yema bochicuxĩ rü
 ta ínayachaxãchigü. Rü yexguma
 yachüxãchitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ, rü yema bochicuxĩ rü
 ta wüxigu namaxã nayachüxãchitanü,
 yerü yema bochicuxĩ rü yema
 naduũxügüraxũxũxũnearü datama
 nixĩgü. ²²Rü naétüwa ga yema ägümücü
 ga naduũxügüraxũxũ rü ga naanetüwe rü
 nichipetümare rü guxüma namexechi.

.....

²⁶Rü yema naanetüweétüwa nüxũ
 chadau ga wüxi ga taxacü ga
 natochicaxũraxũxũ ga nuta ga mexechicü
 ya chaferénaxçax ixixũ. Rü yema
 tochicaxüwa narüto ga wüxi ga
 naduũxüraxũxũ. ²⁷Rü yema naayearü
 dauxüwaama rü niyauxra nhama wüxi i
 bróche i iguxürüxũ. ²⁸Rü yema naayetüüwaama
 rü nhama wüxi i üxiemarüxũ nixĩ. Rü
 guxücüwawa rü poraãcü nangóone. ²⁸Rü
 yema norü yauxra rü nhama wüxi ya
 würa i pucügu nüxũ idauxürüxũ nixĩ. Rü
 yemaacü nixĩ ga chauxçax nangóxũ ga
 norü üüne ya Cori ya Tupana. Rü yemaxũ
 chadauxgu rü nhaxtüanegu chanangücuchi.

**Tupana rü Echequiéuxũ nayaxu
 norü puracütanüxürüxũ**

2 ¹Rü nhuxüchi nüxũ chaxñü ga
 wüxi ga naga ga nhaxũ choxũ: “Pa
 Yatüx ¡inachi erü tá cumaxã chidexa!”

nhaxũ. ²Rü yexguma chamaxã
 íyadexayane rü choxna nangu ga
 Tupanaãxë, rü choxũ inachixëxë. ³Rü
 nüma ga Tupana rü nhanagürü choxũ:
 “Cumax, Pa Yatüx, rü tá cuxũ natanüwa
 chamu i ngëma cutanüxügü i
 Iraéutanüxũ i tama chauga ínüexũ. Rü
 nümagü rü nhuxmax rü ta nüxcüma ga
 norü oxigürüütama tama chauga
 naxñüe. ⁴Rü nümagü i ngëma duũxügü
 rü yema norü oxigü ga tama chauga
 ínüexürüxũ tama choxũ nacuauxgüchaũ.
 Rü ngëmatanüwa tá nixĩ i cuxũ
 chamuxũ nax namaxã nüxũ
 cuyarüxuxüçax i nhaa chorü ore. ⁵Rü
 ngëma duũxügü i tama irüxñüechaũxũ
 rü ngëxguma cuxũ inaxñüegu rüexna
 tama cuxũ inaxñüegu notürü tá nüxna
 nacuauxãchie nax natanüwa marü
 nangexmaxũ i chorü orearü uruxũ. ⁶Rü
 cumax, Pa Yatüx ¡rü tauxũ i nüxũ
 cumuũxũ, rü tauxũ i naxçax cumuũxũ
 ega cuxũ naxãxñüegügu rü woo cuxũ
 nanguxgu i nhama wüxi i tuxchinawe
 cuxũ chixgürüxũ! ¡Rü tauxũ i
 curümaãchixü ega nuchiweãcü cuxna
 nadaugügu i ngëma duũxügü i tama
 irüxñüechaũxũ! ⁷¡Rü cumax rü namaxã
 nüxũ ixuama i ngëma chorü ore rü woo
 tama cuxũ inaxñüegu! Erü nüma rü
 tama irüxñüechaũxũ nixĩgü”,
 nhanagürü choxũ.

.....

**Tupana rü Echequiéuxũ namu nax
 dauxütaeruxũ yixixüçax**

3 ¹⁶Rü yexguma 7 ga
 ngunexüguwena rü nüma ga Cori
 ya Tupana rü chamaxã nidexa rü
 nhanagürü: ¹⁷“Pa Yatüx, chama rü cuxũ

ichamu nax dauxũtaeruxũ quixĩxũcax natanũwa i ngẽma Iraẽutanũxũgũ. Rũ ngẽxguma taxacũrũ orexũ cumaxã chixuxgu ;rũ namaxã nũxũ ixu i ngẽma chorũ ore nax ngẽmaãcũ nũxũ nacuxgũxũcax! ¹⁸Dũcax, rũ ngẽxguma chi chamax cumaxã nũxũ chixuxgu nax wũxi i duũxũ i chixri maxũxũmaxã chaxueguxũ i poxcu rũ cumax rũ tama cunaxucuxẽgu nax nũxũ naxoxũcax i ngẽma norũ chixexũ, rũ nũma rũ tá nayu nagagu i norũ chixexũ. Notũrũ i chamax rũ tá cuxna chaca naxcax i ngẽma duũxũ erũ tama cunaxucuxẽ. ¹⁹Notũrũ ngẽxguma chi cuma rũ ngẽma duũxũ i chixri maxũxũ cuxucuxẽgu nax nũxũ naxoxũcax i ngẽma nacũma i chixexũ rũ nũma rũ tama nũxũ naxoxchaũgu, rũ ngẽma norũ pecádugagu tátama nayu. Notũrũ i cuma rũ taxucaxtáma cuxna chaca rũ tá cumaxũ. ²⁰Rũ ngẽxguma chi wũxi i duũxũ noxri mea maxũxgu notũrũ yixcũama rũ nũxũ naxoxgu i ngẽma maxũ i mexũ, rũ ngẽxguma cuma rũ tama cunaxucuxẽgu rũ nũma rũ norũ chixexũgu tátama nayu. Rũ yema mexũ ga noxri naxũxũ rũ chapexewa rũ taxũtáma ínanapoxũ. Rũ nũma rũ norũ chixexũgagu tátama nayuama, notũrũ i chama rũ tá cuxna chaca naxcax i ngẽma duũxũ erũ tama cunaxucuxẽ. ²¹Notũrũ i cumax, rũ ngẽxguma chi cunaxucuxẽgu ya yimá duũ nax tama chixexũ naxũxũcax rũ nũma rũ cuxũ inaxĩnũgu nax tama wena chixexũ naxũxũ rũ tá namaxũ erũ cuga naxĩnũ. Rũ cuma rũ tá ta cumaxũ”, nhanagũrũ choxũ ga Tupana.

.....

5 ⁵Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: “Dũcax ya yima íane ya Yerucharẽũ. Rũ chama nixĩ ga chanataxẽẽxũ natanũwa ya yima naigũ ya íanegũ ya togũ i nachixũanecũãx. ⁶Notũrũ yema norũ duũxũgũ ya yima íane ya Yerucharẽũ rũ chamaxã nanue rũ tama naga naxĩnũechaũ i chorũ mugũ rũ ucuxẽgũ. Rũ guxũnema ya yima naigũ ya íanegũ ya pexna ngaicamanearũ duũxũgũarũ yexera chixri namaxẽ rũ tama naga naxĩnũe i ngẽma chorũ mugũ rũ chorũ ucuxẽgũ. ⁷Rũ ngẽmacax i chamax ya Cori ya Tupana rũ nhachagũrũ: ‘Pemax rũ guxũ i togũ i duũxũgũ i pexna ngaicamaxũarũ yexera tama ipexĩnũechaũ rũ tama naga pexĩnũe i ngẽma chorũ mugũ rũ bai peyanguxẽẽgũchaũ i ngẽma togũ i nachixũanegũarũ mugũ.’ ⁸Rũ ngẽmacax i chama ya Cori ya Tupana rũ nũxũ chixu rũ nhachagũrũ: ‘Chama rũ tá ta pemaxã chanu, Pa Yerucharẽũcũãxgũx, rũ tá pexũ chapoxcue napexewa i ngẽma togũ i nachixũanecũãxgũ. ⁹Rũ ngẽmacax tátama perũ chixexũgũgagu poraãcũ pexũ chapoxcue. Rũ nhaa poxcu i nhuxmax tátama pexcax íchanguxẽẽxũ rũ yema poxcu ga ãpama namaxã pexũ chapoxcuxũarũ yexera tátama nixĩ rũ nhaawena rũ nataxutáma i nangẽxgumaraxũxũ i poxcu.

.....

¹⁴Rũ chamax, Pa Yerucharẽũcũãxgũ, rũ tá naga chapogũ ya yima perũ íane. Rũ ípatagũ ya ruyitaxũnexcitama tátama nixĩ ya nũxũ pedauxũne. Rũ ngẽmaãcũ tá guxũ i togũ i nachixũanepexewa pexũ chaxãneexẽxẽ nax pexũ nadaugũxũcax i guxũma i nua chopetixũ. ¹⁵Rũ ngẽxguma

ngêma perü chixexũgagu poraãcü pexũ chapoxcuegu rü guxũarü cugüruxũ tá pexĩgü. Rü guxũma i ngêma togü i nachixũane i pexna ngaicamaxũarü dauxcüraxũruxũ tá pexĩgü. Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu i ngêma. ¹⁶Rü chama rü taxũtama i taiya tá pexçax íchanguxêxê rü nhama chuxchi ya pexũ cúxũneruxũ tá pexũ nadai. Rü ngêma taiya rü tá poraãcü nitachigü rü ngêmagagu tá düxwa pengebüe. ¹⁷Rü aixcuma pexçax tá íchananguxêxê i taiya rü daweanerü rü yu. Rü ngêma tá chanamugü i aigü i pexacügü tüxũ ngõxcuxũ. Rü ngêmaãcü tá tagux ya pexacügü. Rü ngêxgumaruxũ ta ngêma tá chanamugü i perü uanügü nax muxema i pema rü daigu peyuxũçax. Rü chama ya Cori ya Tupana chanaxunagü i ngêma.”

.....

7 ^{5,6}“Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü nhachagürü: ‘Dücax, Pa Yerucharéücüãxgũx, rü marü ningaica i ngêma guxchaxũgü i nügüwe ägũxũ i tá pexçax íchanguxêxêxũ. Erü nataxũchi i perü chixexũgü rü ngêmacax i nhuxmax rü düxwa poxcu pemaxã chaxuegu.

.....

**Tupana rü Yerucharéücüãxgũna
naca norü chixexũçax**

²³Rü cumax, Pa Echequiéux ;rü wüxi ya curêchi ínamexêxê naxçax i chorü duũxũgü i Yerucharéücüãxgü! Erü tá chanapoxcue naxçax nax poraãcü namáetagũxũ. Rü yima norü íane ya Yerucharéü rü poraãcü chixexũmaxã nanapá. ²⁴Rü chama tá ngêma chanamugü i to i nachixũanecüãx i

duũxũgü i chixecümaxũ nax ngêmamaxã yayoraãxũçax ya napatagü i ngêma Yerucharéücüãxgü. Rü ngêmaãcü tá chayanaxoxêxê nax nügü yacuãxũgũxũ i ngêma yatügü i muarü ngêmaxũãxgũxũ. Rü ngêma Yerucharéücüãxgũarü nachicagü i nawa norü tupananetachicünaãxãgũxũ yacuãxũgũxũ, rü tá chanamu i ngêma norü uanügü nax nagu napogüexũçax. ²⁵Rü nüma i Yerucharéücüãxgü rü poraãcü tá namuüe. Rü ngêmacax tá naxçax nadaugü nax norü uanügü namaxã irüngüxmüexũ. Notürü ngêma norü uanügü rü taxũtama naga naxĩnue. ²⁶Rü nügüwe tá naxãgü i ngêma chixexũgü i Yerucharéücüãxgüçax ínguxũ. Rü ngêxgumaruxũ ta i ngêma nachicagü i chixexũ rü tá nügüwe naxãgü. Rü tá naxçax nadaugü i wüxi i chorü orearü uruxũ nax ngêma namaxã nüxũ íxuxũçax nax taxacüchiga yixĩxũ i ngêma ngupetüxũ. Notürü i ngêma rü tá notüçaxmamare nixĩ. Rü nataxutáma i chacherdótegü i nangúxêxêxũ rü bai i yaxguãxgü i tayaxucüxêgũxũ. ²⁷Rü nüma ya Yudáanecüãxarü äëxgacü rü nhama nayutanüxũruxũ tá ngechaũ nüxũ nangu. Rü ngêma äëxgacü nane i duũxũgũmaxã icuáxũ rü tá ta ngechaũ nüxũ nangu. Rü nüma i Yerucharéücüãx i duũxũgü rü norü muũmaxã tá niduxrue. Rü ngêma nax nhuxãcü tama mea namüçügũmaxã ínacüãxgũxũãcü tátama namaxã ichacuãx. Rü ngêmatama poxcu i namüçügũmaxã naxuegüxũãcü tátama chanapoxcue. Rü ngêmaãcü tá nixĩ i nüxũ nacüãxgũxũ nax chama rü Cori ya Tupana nax chixĩxũ’ ”, nhachagürü.

.....

**Tupana rü Echequiéuxü nanawex
nax nhuxäcü tá napoxcuäxü ya
Yerucharéücüãxgü**

9¹Rü yema nhaxguwena rü nüxü chaxĩnü ga wüxi ga naga ga tagaxü ga choxmaxchixéwa nhaxü: “Marü ínangugü i ngéma tá naxçax íyaxüãchixü ya yima íane nax nagu napogüexüçax. Rü wüxichigü i ngéma norü uanügiarü churaragü rü naxmexgu nayange ya naxne ya namaxã tá nadaiane ya yima íanearü duüxügü”, nhaxü. ²Rü nhuxüchi nüxü chadau ga 6 ga yatügü ga guma Tupanapatagu chocuxü nawa ga yema norü íãx ga dauxchitawaama üxü ga nórciwa. Rü wüxichigü ga yema yatü rü nayange ga wüxi ga maxeruxü. Rü yemaarü ngãxütanügu nixüchigü ga wüxi ga yatü ga lífuchimaxã äxchiruxü. Rü norü goyexüwa nayangacuchiweü ga norü ümatüruxü. Rü yema yatügü rü Tupanapatawa nichocu, rü yema amarearü guchicaxü ga bróchenaxçaxütawa nayachaxächitanü. ³Rü Tupanaarü üüne rü nüxna nayachüxãchi ga yema taxre ga ixãpexátüxü ga noxri norü ngãxüwa nayexmaxü, rü Tupanapataarü íãxwaama naxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naxçax naca ga yema yatü ga lífuchimaxã äxchiruxü ga norü goyexügu ümatüruxü ingexü. ⁴Rü nhanagürü nüxü: “¡Ëcü, nagu ixüãgüchigü ya daa íane ya Yerucharéü rü yaxüégacatü i guxüma i ngéma duüxügü i nhaa íanearü chixexügagu ngechaügüxü rü ngüxü ingegüxü!” nhanagürü. ⁵Rü yemawena nüxü chaxĩnü ga Cori ya

Tupana nax yema togü ga yatügüxü nhaxü: “¡Rü ngéma yatüwe pexixütanü nawa ya daa íane! Rü guxüma i ngéma duüxügü i ngeégacatixü ¡rü penadaix! ¡Rü tauxütáma nüxü pengechaxü rü bai tá i pexü nax nangechaütümüxügüxü! ⁶¡Rü chapatawa tá ipenaxügü nax penadaixü rü guxütáma pedai rü yaxguãxgü, rü ngextüxüxügü, rü paxügü, rü buxügü, rü ngexügü! ¡Notürü taxütáma nüxü pedáu i ngéma äégacatixü!”), nhanagürü. Rü yemaacü ínanaxügüe nax nadaiaxü ga yema yaxguãxgü ga Tupanapatamaxã icuãxgüxü. ⁷Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatügüxü namu rü nhanagürü nüxü: “¡Rü nagu pichocu ya yima chapata rü yuexümaxã penaxãüächixëxë! Rü duüxügü i yuexümaxã penapaxëxë i naçxtü!” nhanagürü. Rü nüma ga yema yatügü rü ínachoxü rü ínanaxügüe ga nax nadaiaxü ga yema íanecüãx ga duüxügü. ⁸Rü yema ínaxügüyane rü chaxicatama íchayaxü. Rü yexguma ga chama rü nhaxtüanegu chanangücuchi rü poraäcü changechaüäcüma aita chaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, rü nhuxmax nax yima íane ya Yerucharéücüãxgümaxã nax cunuxü ¿rü tá cunadaixü i ngéma noxretama i Iraéutanüxü i ngéma yaxügüxü?” nhachagürü. ⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nangãxüga rü nhanagürü: “Ngéma Iraéuanecüãxgü rü ngéma Yudaánecüãxgüarü pecádu rü nataxüchi. Rü ngéma nachixüane rü máetagüxümaxã nanapá. Rü yima íane ya Yerucharéüwa rü norü duüxügü rü chixëäcü nügümaxã inacuaçgü. Rü nüma nagu naxĩnüegu rü marü nüxna

chixũ i ngẽma nachixũane, rü ngẽmacax
tama nüxũ chadau i ngẽma naxügüxũ.

¹⁰Notürü taxütáma choxũ
nangechaütümüxũ i ngẽma duũxũgü, rü
nüxna tá chaca naxçax ga yema
nhuxácü chixri nax namaxẽxũ”,
nhanagürü.

.....

**Yerucharéücüax i
duũxũgüarü poxçu**

11 ¹Rü nüma ga Tupanaãxê i
Üünexũ rü choxũ
nayachüxächixẽxê rü Tupanapataarü ãx
ya léstewaama üxüwa choxũ naga ga
Yerucharéüwa. Rü yema ãxwa
nayexmagü ga 24 ga yatügü. Rü
yematanüwa nüxũ chacuáxũ nixĩ ga
Yaachanía ga Achúru nane rü ga Peratía
ga Benaía nane. Rü nümagü rü
Yerucharéücüaxarü ãxgacügü nixĩgü.

.....

**Tupana rü Echequíéumaxá nüxũ
nixu nax wena táxarü
nachixüaneçax nanawoeguxẽãxũ i
Iraéutanüxũgü**

¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
wenaxarü chamaxã nidexa rü
nhanagürü choxũ: ¹⁵“Rü ngẽma
Iraéutanüxũ i Yerucharéüwa yaxügüxũ
rü nidexagü nachiga i ngẽma natanüxũ i
Iraéuanecüãxgü i to i nachixüaneçu
woonexũ rü nhanagürügü: ‘Rü ngẽma
tatanüxũgü i to i nachixüanewa gagüxũ
rü Tupana ngẽxma nanawoone yerü
poraãcü chixri namaxê. Rü nhuxmax i
ngẽma norü naane rü tóxrü nixĩ erü
Cori ya Tupana tüxna nanaxã’,
nhanagürügü. ¹⁶Notürü i cumax, Pa

Echequíéux, rü tá ngẽma Iraéutanüxũ i
to i nachixüaneçuwa gagüxũmaxã nüxũ
quixu i chorü ore i nhaxũ: ‘Rü woo
ngẽma to i nachixüaneçügü pexũ
chawoone, notürü taxütáma guxũgucax
nixĩ. Erü ngẽma nachixüaneçu i nagu
pewoonexüwa rü chamatátama nixĩ i
pemaxã changexmaxũ’, nhachagürü.
¹⁷Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nüxũ
ixu i nhaa to i chorü ore i nhaxũ!

‘Ngẽma nachixüaneçu ga nagu
nawoonexüwa rü tá chananutaquexe rü
wena tá nüxna chanaxã i ngẽma
Iraéuane nax noxrü yixĩxüçax. ¹⁸Rü
nümagü rü tá nawoegu rü tá nagu
napogüe i guxüma i ngẽma
naxchicünaxãgü ga üpa nüxũ
yacuaxüüügüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ
narüxoe i ngẽma nacüma i chixexũ.

¹⁹Rü chama rü tá chanaxüchicüxü ya
yima norü maxüne ya taixüne nhama
nutarüxũ. Rü nüxna tá chanaxã ya wüxi
ya maxüne ya ngexwacaxüne rü
ngexwacaxüxũ i naãxê tá nüxna chaxã.

²⁰Rü nhuxüchi tá naga naxĩnüe i chorü
mugü rü tá nagu namaxê. Rü nümagü
rü tá chorü duũxũgü nixĩgü, rü chama
rü tá norü Tupana chixĩ. ²¹Notürü ya
yíxema nagu maxẽamaxe i ngẽma
nacüma i chixexũ i naxchi chaxaixũ, rü
chama rü tá ngẽmacax tüxna chaca. Rü
chama ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma
nhachaxũ.’”

**Cori ya Tupanaarü üüne rü
Yerucharéüna nixügachi**

²²⁻²³Rü yema ixãpxexátüxũ rü naxügü
rü yema ibochicuxũ rü nawe
nayachüxächitanü. Rü yema Tupanaarü
üüne ga naétügu chüxüxũ rü nüxna

nixũgachi ga guma ãane ga Yerucharéũ.
 Rũ norũ léstewaama yexmane ya
 maḡpũeétũwa nayachaxãchi. ²⁴Rũ
 nhũxũchi ga yema Tupanaãxẽ i Üünexũ
 rũ choxũ niga rũ Babiróniaaneçax choxũ
 natáeguxẽxẽ natanũwa ga yema
 chautanũũgũ ga yéma gagũxũ. Rũ
 guxũma i ngẽma nhũxmax nũxũ
 chixuxũ rũ yema nixĩ ga Tupanaãxẽ i
 Üünexũ choxũ nũxũ dauxẽẽxũ ga
 yexguma choxũ nangoxetũxẽẽgu. Rũ
 yemawena rũ inayarũtaxu. ²⁵Rũ
 nhũxũchi ga chama rũ yema
 chautanũũgũ ga Babiróniaanewa
 gagũxũmaxã nũxũ chixu ga guxũma ga
 yema Tupana choxũ nũxũ dauxẽẽxũ.

**Yerucharéũcũãxgũ rũ tama
 Tupanamaxã nixaixcumagũ**

16 ¹Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ
 chamaxã nidexa rũ nhanagũri:
²“Rũ cumax, Pa Yatũx, rũ chanaxwaxe
 ya yima ãane ya Yerucharéũmaxã
 quidexa nachiga i ngẽma taxũ i chixexũ
 i naxũxũ. ³Rũ nhacurũgũ tá nũxũ ya
 yima ãane ya Yerucharéũ: ‘Rũ nhaa nixĩ
 i ngẽma Cori ya Tupana cumaxã nũxũ
 ixuxũ. Rũ yexguma noxri cungoxgu, Pa
 Yerucharéũx, rũ Canaãarũ naanewa nixĩ
 ga cungóxũ. Rũ cunatũ rũ
 Amuréutanũxũ tixĩ, rũ cué rũ
 Etétanũxũ tixĩ. ⁴Rũ yema ngunexũ ga
 nagu cungóxũgu rũ taxúema cuxũ
 tiwíexũ rũ taxúema cuxũ taxaiya, rũ
 taxúema yucüramaxã cuxũ tachaxũne,
 rũ taxúema cuxũ tinãixãpetũnaçã. ⁵Rũ
 taxúeaxũma cungechaũtũmũxũ, rũ
 taxúema cuxçax taxoégaãẽ ga mea cuxũ
 nax tamexẽẽgũxũçax. Rũ yema ngunexũ

ga nagu cungóxũgu rũ yéa naanewa
 cutaxmare yerũ ga duũxũgũ rũ cuwa
 naxãũxãxgũ. ⁶Notũrũ ga chamax rũ
 cuxũtawa chaxũpetũ rũ cuxũ chadau ga
 nagüétũ nax cuxũxũ rũ yemaçax choxũ
 cungechaũtũmũxũ rũ cuxũ chamaxẽxẽ.

⁸Rũ yemawena rũ wena cuxũtawa
 chaxũpetũ rũ cuxũ chadau ga marũ nax
 cuyaxũ rũ âmücügu nax curũxĩnũxũ. Rũ
 nhũxũchi wũxi ga mámũxũ ga
 naxchirumaxã cuxũ chidũxũ yerũ
 cungexchiru. Rũ nhũxũchi cumaxã
 chaxũga rũ cumaxã nũxũ chixu nax
 choxrũ quixĩxũ. Rũ chama ya Cori ya
 Tupana nixĩ i cumaxã nũxũ chixuxũ i
 ngẽma.

¹³Rũ yemaacũ, Pa Yerucharéũx, rũ
 cugũ ícurũme namaxã i úiru rũ
 diêrumũ. Rũ yema cuxchirugũ rũ
 chédanaxçax nixĩ, rũ lífũchi ga meama
 ixũmatũxũ nixĩ. Rũ yema õna ga
 cungóxũ rũ imexũ nixĩ. Rũ yemaacũ
 yexera cumexechi rũ ãẽxgacũ
 naxmaçwa cunu. ¹⁴Rũ guxũ i
 nachixũanewa rũ cutachiga erũ
 cumexechi. Rũ taxuwama cunanhuçaxũ
 erũ chamatama nixĩ ga cuxũ
 changaxãẽxũ. Rũ chama ya Cori ya
 Tupana nixĩ i cumaxã nũxũ chixuxũ i
 ngẽma. ¹⁵Notũrũ ga cumax rũ curũ
 memaxã cugũ quicuaxũxũ. Rũ yemaacũ
 yema cuchiga ga mexũmaxã wũxi ga
 nge ga ngeãxẽcü cugũ quixĩxẽxẽ, rũ
 guxũma ga duũxũgũ ga yéma
 chopetũxũna cunaxã ga cuxune.

³⁸Rũ nhũxmax nax choxna cungeãẽxũ
 rũ cumáetaxũ, rũ ngẽmacçax cumaxã

chanu rü tá cuxna chixügachi nax
cuyuxũcax’”, nhanagürü.

.....

**Wüxichigü i duũxü rü
nanaxwaxe nax Tupanapexewa
norü maxüna nadauxü**

18 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana
chamaxã nidexa rü nhanagürti:

.....

⁴“Rü guxüma i duũxügüarü maxü rü
chaxmexwa nangexmagü woo yaxü rü
buxügü. Rü yíxema chixexü úxe rü
tümaarü chixexügagu tátama tayu. ⁵Rü
yíxema aixcuma mexe, rü guxãmaxã
tixaixcuma rü aixcuma wexguxü taxü.

.....

⁹Rü nagu tamaxü i chorü mugü rü
aixcuma tayanguxêxê. Rü yíxema tixí ya
aixcuma mexe, rü ngẽmacax taxütãma
tüxü chapoxcu. Rü chama ya Cori ya
Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngẽma.

¹⁰⁻¹³Notürü ngẽxguma chi yimã yatü ya
mecü nüxü nangexmagu ya wüxi ya
nane ya tama nanatürüxü mea maxücü,
notürü wüxi ya nuxwaxecü rü
mãxwaxecü yixíxgu, rü yima nane rü
norü chixexügagu tátama napoxcu. Rü
yima nane rü ngẽxguma chi natanügu
naxãxgu i ngẽma maxpúnetapexegüwa
chibüexü rü ngẽmaãcü norü
tupananetachicünaxãgüxü icuaxüügüxü,

rü chi toguexü yapuxmaxgu,
rü chi yíxema ngearü diëruãxgüxe
rü tüxü nataxuxemaxã chixri
inacuaxgu,
rü chi togueaxü nangíxgux,
rü chi tama tüxü natãgexẽãxgu i
tümaarü ngẽmaxü i ngẽma tümaarü
ngetanüçax nüxna taxãgüxü,

rü chi tupananetagügu yaxõõxgu,
rü chi naxüãxgu i ngẽma chixexü i
naxchi chaxaixü,

rü chi norü diëru toguena ngíxü
naxãxgu nax ngẽmaãcü tüxü
nangíxüçax rü tacü i ngíru
üétüçax ínacaxüçax,

rü yima nane ya ngẽmaãcü chixri
maxücü rü ngẽmacax aixcuma tá nayu
rü nagagu tátama nixí i ngẽma.

¹⁴Notürü ngẽxguma chi yimatama yatü
ya chixri maxücü nüxü ngẽxmagu i
wüxi ya nane ya nüxü daucü i guxüma i
nanatüarü chixexügü, notürü tama nagu
yaxüxgu i ngẽma nanatüçüma rü
taxucürüwa nanatüarü chixexügüagu
nayu. ¹⁵⁻¹⁷Rü yimã nane rü ngẽxguma
chi tama nanatürüxü natanügu naxãxgu
i ngẽma maxpúnetapexegüwa chibüexü
rü ngẽmaãcü norü

tupananetachicünaxãgüxü icuaxüügüxü,

rü chi tama nagu yaxõõxgu i ngẽma
Iraéuanecüãxgüarü tupanagünetã,
rü chi tama toguexü yapuxmaxgu,
rü chi taxúemaxã nachixecümagu,
rü ngẽxguma chi texé diëruçax
nüxna çaxgu rü nüma rü tama
norü diëruçicüxü tümaarü
ngẽmaxüçax ínacaxgu,
rü chi tama texéaxü nangíxgux,
rü chi tüxü nachibüxẽëgu ya yíxema
taiyaxe,
rü chi tüxü naxüxchirugu ya yíxema
ngexchiruxe,
rü chi taxúemaama guxchaxü
naxüxgu,
rü chi ngearü üétüãcüma diëru
ngíxü inaxãxgu,
rü chi chorü mugüga naxínügu rü
nagu namaxügu,

rü nüma rü taxütáma nanatüarü chixexügü nayu. Rü tá namaxü. ¹⁸Notürü ya yima nanatü rü norü chixexügügagu tátama nayu erü nachixecüma rü nangix rü chixexü naxü i natanüxügütanüwa. ¹⁹Rü pema tá choxna peca rü nhaperügügü tá: ‘¿Tüxcüü ya yimá nane rü tama nanatüarü chixexügü napoxcu?’, nhapegürügü tá. Dücax, rü tá pexü changäxü. Erü yimá nane rü aixcuma mexü naxü rü nayanguxëxë ga chorü mugü rü nagu namaxü. Rü ngëmacax taxucürüwama nanatüarü chixexügü nayu. ²⁰Rü yíxema chixexü üxexicatama tá tixí ya tümaarü chixexügü poxcúxe. Rü nüma ya yimá nane ya mecü rü taxütáma nanatüarü chixexügü napoxcu. Rü wüxi i papá i mexü rü taxütáma nanearü chixexü naxütanü. Rü yíxema mexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü ämare naxçax i ngëma mexü i taxüxü. Rü yíxema chixexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu naxçax i ngëma chixexü i taxüxü.

Tupana rü nanapoxcue i duüxügü i ngëma nhuxäcü nax namaxëxüäcütama

²¹Notürü ngëxguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxücü rü nüxü naxoxgu i nacüma i chixexü, rü naga naxínügu i ngëma chorü mugü, rü aixcuma mexü naxüxgu rü tá namaxü rü taxütáma nayu. ²²Rü guxüma i norü chixexügü rü chama rü tá nüxü nüxü icharüngüma, rü nüma rü tá namaxü erü nayanguxëxë i chorü mugü. ²³¿Rü pema nagu perüxínüegu rü chataäxëxü i ngëxguma nayuxgu i duüxü i chixri maxüxü?

Pemaxä nüxü chixu rü tama chataäxë. Rü ngëma chama chanaxwaxexü nixí nax çaxçax natáeguxü, rü nüxü naxoxü i ngëma nacüma i chixexü nax nüxü nangexmaxüçax i maxü. ²⁴Notürü ngëxguma chi wüxi i duüxü i mea maxchiréxü nüxü rüxoxgu nax mea namaxüxü, rü naxüäxgu i guxüma i chixexü i tama namaxä chataäxëxü ¿rü namexü yixixü nax tama napoxcuxü? Rü pemaxä nüxü chixu rü tá napoxcu. Rü guxüma ga yema mexü ga noxri naxüxü rü chama rü tá nüxü icharüngüma. Rü nüma rü tá nayu nagagu i ngëma norü chixexügü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i ngëma nhachaxü.”

.....

Tupana rü Echequiéumaxä nüxü nixu nax nhuxäcü tá Tírucüäxgüarü äëxgacüxü napoxcuxü

28 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chamaxä nidexa rü nhanagürü choxü: ²“Cumax, Pa Echequiéux ¿rü nhacuxü tá nüxü ya íane ya Tírucüäxgüarü äëxgacü! Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Cumax, Pa Tírucüäxgüarü Äëxgacüx, rü cugü quicuaxüxü rü cugü ícurütupanaxü. Rü ngëmacax curü tupanetachicawa curüto, rü cuxçax rü taxucürüwa curü uanügü cuxü narüporamae erü márcutüwa cungexma. Notürü i cumax rü tama wüxi i tupana quixí, rü wüxi i duüxümare quixí woo nagu curüxínügu nax curü tupanetaarü cuax cuxü ngëxmaxü.

.....

⁴Rü cuma rü ngëma curü cuaxmaxä rü ngëma cucüma i mexcüraxümaxä

cuxú natauxcha nax cunanutaquexexú i muxúma i curú ngẽmaxúgü. Rü ngẽmaãcü úirumaxã rü diêrumúmaxã cunapagúxêxê i ngẽma curú diêruchixúgü. ⁵Rü ngẽma nüxú nax cucuáxú nax nhuxácü cutaxexú rü ngẽmagagu nimu i curú ngẽmaxúgü. Rü nhuxmax rü ngẽma curú ngẽmaxúgümaxã cugü quicuaxúxú. ⁶⁻⁷Rü ngẽmacax i chama ya Cori ya Tupana nax chixúxú rü nhachagürü cuxú: ‘Rü nhuxmax nax cugügu curúxĩnũxú rü wüxi i curú tupananaetarü cuax nax cuxú nangexmaxú, rü ngẽmacax to i nachixúanecüãx i duũxúgü i chixecúmaxú tá cuxçax nua chamugü. Rü norú taramaxã tá cuxçax ínayaxúãchi. Rü ngẽmagüpexewa rü taxuwatáma name i ngẽma curú cuax rü curú ngẽmaxúgü’”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Ngechaúgaãcúma Tírucüãxgüarü
ãêxgacüçax nawiya**

¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü choxú: ¹²“Cumax, Pa Yatüx jrü ngechaúgaãcúma Tírucüãxgüarü ãêxgacüçax nawiya rü nhacuxú tá nüxú: ‘Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana cuxú: Cumax, Pa ãêxgacüçax, rü duũxúgüpexewa rü cumexechi rü meama cungaxãxê. ¹³Rü noxri ga cumax rü wüxi ga nachica ga mexechixú ga Edéürüxú chama cuxçax chamexêexúwa cuyexmachirex. Rü cuma cungãxãxê namaxã ga naguxüraxúcü ga nuta ga ngaxãêruúgü ga rubí rü crisólitu, rü

yiamáchi rü topáchiu, rü beríru rü yáspe, rü chaferé rü oníchi rü esmeráda. Rü yema curú ngaxãêgü rü cuxmachinügü rü úirunaxçax nixí. Rü guxúma ga yema curú ngaxãêxúgü rü marú cuxçax ínamemare ga yexguma noxritama cungoxgu. ¹⁴Rü chama rü wüxi ga chorü orearü ngeruxú ga dauxúcüãxmxêwa cuxú chayexmaxêxê nax cuxna nadauxúçax. Rü wüxi ga mǎxpúne ga chama chaxúünexênewa cuyexma. Rü ngextá ícuxúxúwa rü nhama woramacuritanügu ícuxúxúgurüxú cugü quixixêxê. ¹⁵Rü yema cucúma rü meama iniwexchirex ga yexguma noxri cungoxgu nhuxmata yema ngunexú nax cuwa nangóxú ga chixexú. ¹⁶Rü ngẽma nax cumuarü ngẽmaxúãxúchixúgügu cutoóxê rü ngẽmacax chixexúgu cingu. Rü yemagagu chaugüxütawa cuxú íchataxúchi nawa ya yima chorü mǎxpúne. Rü ngẽma chorü orearü ngeruxú i dauxúcüãx ga cuxna dauchiréxú rü cuxú ínamuxúchi nawa ga yema nachica ga ngóonexú ga nawa cuyexmaxú. ¹⁷Rü yema nax cumexechixúgügu cugü quicuaxúxú rü yemacax cuxna chanayaxu ga curú cuax. Rü yema nachica ga mexechixúwa cuxú charútáe nax wüxi i cugürüxú quixixúçax napexewa i ngẽma to i nachixúanecüãx i ãêxgacüçax!’”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Carnérugüarü daruxú ya mecü

34 ¹¹Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxú chixu: “Rü chamatátama namaxã ichacuax rü tá

nüxna chadau i ngẽma chorü duũxũgü. ¹²Rü ngẽxgumarüxũ ya yimá mecü ya carnérugüarü daruxũ rü naxçax naxoegaãxê i norü carnérugü i ngẽxguma nawoonemaregu, rü ngẽxgumarüxũ nixĩ i chamax i naxçax chaxoegaãxê i ngẽma chorü duũxũgü. Rü tá chayagagü i ngextá ínawoonexũwa, rü ínaxêanexũwa, rü buanecü ítaxũwa. ¹³Rü ngẽma to i nachixũanegü i nagu nawoonexũwa rü tá chayagagü rü wüxigu tá chananguataquexexê, rü norü naanewatátama chanagagü. Rü ngẽma norü naane i Iraéuanearü maxpúnegüwa tá chanamugü nax ngẽma nachibüexũcax rü natügüwa naxaxegüxũcax. Rü ngẽmaacü waixümü i mexũ íngexmaxũwa tá nangexmagü i ngẽma chorü duũxũgü.”

.....

¹⁷Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: “¡Iperüxĩnüe, Pa Chorü Duũxũgü i Iraéutanüxũ! Pema i chorü duũxũgü nax pexĩgüxũ rü tá pexũ íchapoxũ nüxna i ngẽma togü i chixri pemaxã icuaxgüxũ. Notürü i nümagü rü tá chanapoxcue”, nhachagürü.

.....

Naxchinaxã ya ipagünechiga

37 ¹Rü nüma ya Cori rü chagu naxũxmex rü choxũ naporaxê namaxã i norü pora. Rü yema Naãxê i Üünexũ rü chamaxã inacuax, rü wüxi ga metachinüx ga naxchinaxãmaxã napaxũwa choxũ naga. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü natanügu choxũ nixügüchigüxêxê ga guma naxchinaxãgu ga yema

metachinüxũwa namaxã napaxũne. Rü namuxüchi notürü nipagümare. ³Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Cuyaxõxũ yixixũ i cumax, rü daa naxchinaxãgü rü tá wena namaxêxũ?” nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangãxũ rü nhachagürü: “Pa Corix, cuxicatama nüxũ cucuax i ngẽma”, nhachagürü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: “¡Chauégagu namaxã idexa ya daa naxchinaxãgü! Rü nhacugürü tá nüxũ: ‘Pa Naxchinaxãgü ya Ipagünex ¡rü iperüxĩnüe i nhaa Cori ya Tupanaarü ore! ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: Rü pegu tá chanaxücxêxê i maxũ nax pengüãtanücüxũcax rü wena pemaxêxũcax. ⁶Rü wena tá chanaxücxêxê i perü tarumagü, rü tá pexũ chaxümachü, rü tá pexũ chaxüchaxmüxũ, rü tá pexna chanaxã i perü ngüãcüxü nax wena pemaxêxũcax. Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxũ pecuaxãchi nax chama chixixũ ya Cori ya Tupana’”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga chama i Echequiéu rü yema Cori ya Tupana chamaxã nüxũ ixuxũãcü guma naxchinaxãgümaxã nüxũ chixu. Rü yexguma namaxã íchidexayane rü nüxũ chaxĩnü ga nax naxĩããchianexũ. Rü guma naxchinaxãgü rü inanaxügü nax wüxichigü nügücax naxixũ. ⁸Rü nüxũ chadau ga ngürü nax yatarumaãxũ rü naxãmachixũ rü naxãchaxmüxũ. Notürü nangearü maxũãxgüxũ. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: “¡Rü chauégagu naxçax naca ya buanecü i maxũ nawa ngẽxmacü, rü nhacuxũ tá nüxũ: ‘Pa

Buanecü i Guxüciwawa ne Ücüx ¡rü nua naxü nax cunamaxëëxüçax i nhaa naxünegü i yuexü!’” nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁰Rü yexguma ga chamax rü Cori ya Tupanaégagu gumá buanecümaxã chidexa yema nüma choxü namuxürüxü, rü gumá buanecü rü ínangu rü yema naxünegügu naxücu. Rü nüma ga yema naxünegü rü wenaxarü namaxë rü inachigü. Rü yemaacü namuxüchi ga yema írüdagüxü. ¹¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Rü ngëma Iraéutanüxügü rü daa naxchinaxägürüxü nixigü. Rü nügümaxã nhanagürügü: ‘Rü yíxemagü rü nhama naxchinaxägü ya ipagünerüxü tixigü erü nataxuma i tóru ngüxëerüxü, rü ngëmacax tagutáma wenaxarü tachixüanecax tawoegu’, nhanagürügü. ¹²Notürü i chama rü cuxü chamu nax chauégagu namaxã quidexaxü ¡rü nhacurügü tá nüxü! ‘Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügüx, rü tá pexü íchangüxüxë nawa i ngëma nachixüanegü i nagu pepoxcuexü, rü tá perü naanecax pexü chawoegüxë. ¹³Rü ngëxguma chama ngëmaäcü pexü charüngüxëëgu nax ípengüxüxüçax nawa i ngëma nachixüanegü, rü tá nüxü pecuaxächitanü, Pa Chorü Duüxügüx, nax chama yixü i perü Cori ya Tupana. ¹⁴Rü chama rü tá pexna chanamu i ngëma Chauaxë i Üünexü, rü pema rü tá íperüdagü. Rü tá perü naanewa tátama wena pexü changexmagüxëxë. Rü ngëxguma tá nixí

i nüxü pecuaxü nax chama ya Cori ya Tupana chixüxü i pemaxã nüxü chixüxü i ngëma, rü chama nixí ichayangüxëxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i ngëma nhachaxü.’

.....

²⁴Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixí ya chorü duüxügüarü äëxgacü ixícu rü nüxica tátama nixí i norü darüxü yixüxü. Rü nümagü rü tá chauga naxínüe rü tá nagu namaxë i chorü mugü rü ucüxëgü. ²⁵Rü nümagü rü nawa tá namaxë i ngëma nachixüane ga norü oxigü nawa maxëxü ga chorü duü ga Yacüna chaxaxüwa. Rü ngëma tá nixí i guxügutáma nangexmagüxü i nümagü, rü naxacügü, rü nataagü. Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixí ya guxügutáma norü äëxgacü ixícu. ²⁶Rü ngëma chorü duüxügümaxã tá chanaxuegu nax norü uanügü namaxã rüngüxmüxüçax, rü ngëmaäcü aixcuma tá nataxëgüxüçax. Rü ngëma namaxã chaxuegüxü rü tagutáma inayacuax. Rü chama rü tá nüxü charüngüxëë nax yamüxüçax. Rü natanüwa tá chanangexmaxëxë ya chapata ya üünene nax guxügutáma ngëma nangexmaechaxüçax. ²⁷Rü chama rü natanüwa tá changexma. Rü chama tá nixí i norü Tupana chixüxü rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü. ²⁸Rü ngëxguma yima chapata ya üünene natanüwa ngëxmagu, rü ngëma togü i nachixüanegü rü tá nüxü nicuaxächitanü nax chanadexü i ngëma Iraéutanüxü nax chorü duüxügü i üünexü yixigüxüçax.”

.....

DANIEL

(Danié)

**Nabucudonochó rü íane ga
Yerucharéũcax ínayaxũachi rü
nayana ga Tupanapataarü
yemaxũgü ga chuxuxũ**

1 ¹Rü yexguma marü tamaepũx ga taunecü ãëxgacü yixĩxgu ga Yoachí ga Yudáanewa, rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãëxgacü rü Yerucharéũcax ínayaxũachi norü churaragümaxã. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Nabucudonochóaxü nanatauxchaxëxë nax Yoachíxü yayaxuxũ rü Babiróniaanewa nagaaxũ muxüma ga natanüxũgümaxã. Rü yexgumarüxü ta nayana ga Tupanapataarü yemaxũgü ga chuxuxũ, rü norü tupanapatagu nananucu ga Babiróniaanewa.

**Daniéxü nigagü nax ãëxgacüarü
ngüxëeruxü yixĩxũcax**

³Rü nhuxüchi nüma ga Nabucudonochó rü norü ngüxëeruxü ga Apenáxü namu nax yema Yudáanearü ãëxgacütanüxüwa yadexechiãxũcax ga yema ngextüxüxüğü ga Yudéugü ga rümemaexü nax norü ngüxëeruxü

yixĩgüxũcax. ⁴Rü yema ngextüxüxüğü ga yadexechixü rü nimechametü rü taxuwama nichixe rü meama naãxëxü nicuax, rü meama poperaxü icuáxü nixĩgü. Rü yemaacü nime nax ãëxgacüpatawaarü ngüxëeruxü yixĩgüxũcax. Rü nhuxüchi ga ãëxgacüarü duüxüğü rü yema ngextüxüxüğüxü nangúexëxë ga naga ga Babiróniaanecüãxgü ga Caudéutanüxüğü rü nacümagü ga ümatüxü. ⁵Rü nüma ga Nabucudonochó rü norü duüxüğüxü namu nax guxüma ga ngunexüğügu yema ngextüxüxüğüna naxãgüãxũcax ga yematama òna ga nümatama nangóxü rü wíü ga nümatama yaxaxäcü. Rü yemaacü tamaepũx ga taunecü meama nanangúexëxë nax yemawena ãëxgacüaxü napuracüexũcax.

**Danié rü namücügü rü
ãëxgacüpatawa nayexmagü**

⁶Rü yema ngextüxüxüğütanüwa nayexmagü ga Danié rü Ananía rü Michaéu rü Acharía. Rü nümagü rü Yudátanüxü nixĩgü. ⁷Rü nüma ga yema ãëxgacüarü duüxüğüeru rü

nanaxüchicüxü ga Daniééga rü
 Betachágu nanaxüéga, rü ga Ananía rü
 Chadráquigu nanaxüéga, rü ga Michaéu
 rü Mecháquigu nanaxüéga, rü ga
 Acharía rü Abenidégugu nanaxüéga.
⁸Notürü nüma ga Danié rü tama
 nanangóxchaü ga yema öna rü gumá
 wíu ga äëxgacü nüxna naxäcü, yerü
 nagu narüxínü nax Tupanapexewa
 naxäüächixü ga yema. Rü yemacax
 äëxgacüarü duüxügüeruna naca nax
 tama yema öna ga äëxgacü nüxna äxü
 nüxü nangöxëëxüçax. ⁹Rü Tupana rü
 yema äëxgacüarü duüxügüeruäxëwa
 nananguxëxë nax äëxgacü ga Betachá
 Daniémaxä namecümäxüçax. ¹⁰Notürü
 yema äëxgacüarü duüxügüeru rü norü
 äëxgacüxü namuü rü Daniéxü
 nhanagürü: —Nüxü chamuü ya yimá
 chorü cori ya äëxgacü. Rü nüma rü
 marü chamaxä nüxü nixu nax taxacürü
 öna rü axexü tá pexna chaxäxü. Rü
 ngëxguma tá pexü nadaxgux rü ngëma
 togü i ngextüxüxügüarü yexera tá
 pexaegux rü nüma ya äëxgacü rü tá
 choxü nimax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma
 ga äëxgacüarü duüxügüeru rü nüxü
 naxuneta ga wüxi ga duüxü nax nüxna
 nadauxüçax ga Danié rü Ananía rü
 Michaéu rü Acharía. Rü nüma ga Danié
 rü yema norü daruümaxä nidexa rü
 nhanagürü nüxü: ¹²—Toma i curü
 duüxügü nax tixígüxü rü cuxna taca nax
 10 i ngunexü towa nüxü cuxüxü nax
 toxna cunaxäxü i nanetü i
 ämaxügüxüicatama rü nhüxüchi dexá.
¹³Rü ngëma 10 i ngunexügüwena rü
 toxü nangugü namaxä i ngëma togü i
 ngextüxüxügü i nangöxgüxü i ngëma
 äëxgacüwemü! Rü nhüxüchi i cuma rü

tá nüxü cucuax i taxacürü öna tá toxna
 cuxäxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü: —Ngü
 —nhanagürü. Rü 10 ga ngunexügu rü
 nanetü i ämaxügüxüicatama rü
 dexámare nixi ga nüxna naxäxü. ¹⁵Rü
 yexguma 10 ga ngunexügü marü
 ngupetügu rü nümagü ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü rü tama
 nidaxawee rü narüporamaegü nüxü ga
 yema togü ga ngextüxüxügü ga
 äëxgacüwemü ngöxgüxü. ¹⁶Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü nügüxü nayange
 ga yema äëxgacüwemü rü gumá wíu ga
 yema ägümücü ga
 ngextüxüxügüçaxchirex ixücü. Rü
 nhüxüchi nanetü ga ämaxügüxüicatama
 nüxna naxä. ¹⁷Rü yema ägümücü ga
 ngextüxüxügü, rü Tupana rü cuax
 nüxna naxä nax yemaacü nüxü
 nacuaxgüxüçax ga naguxüraxüxü ga
 cuax ga poperagu ümatüxü. Rü nüma ga
 Tupana rü naétü Daniéxü narüngüxëë
 nax nüxü nacuáxüçax nax taxacüchiga
 yixüxü ega Tupana texéxü nüxü
 dauxëëgux i taxacü i ëxügüxü rüxna
 texé änegügux. ¹⁸Rü yexguma marü
 yanguxgu ga yema uenü ga äëxgacü ga
 Nabucudonochó nagu unetaxü ga
 napexewa nax nagagüaxüçax ga
 guxüma ga yema ngextüxüxügü ga
 äëxgacüarü puracüçax ngüexü, rü nüma
 ga yema äëxgacüarü duüxügüeru rü
 äëxgacüpexewa nanagagü ga yema
 ngextüxüxügü. ¹⁹Rü nüma ga äëxgacü
 rü namaxä nidexa ga guxüma ga yema
 ngextüxüxügü. Rü natanüwa rü
 nataxuma ga wüxi ga Danié, rü Ananía,
 rü Michaéu, rü Acharíamaxä wüxigüxü
 ga norü cuaxwa. Rü yemacax ga nüma

ga ãêxgacü rü nanade ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü nax norü
 ngüxêëruügü yixüxüxüca. ²⁰Rü nüma
 ga ãêxgacü rü yexguma norü ucuxêcax
 nüxna naxçaxgux nax mea
 nachixüanemaxã inacuáxücax rü nawa
 nüxü inayangau nax 10 expüxcüna
 guxüma ga norü ucuxêruügü ga
 yuüexüaru yexera yixüxüxü nax nüxü
 yacuaxüchixü ga Danié rü namücügü.

Naxãnegü ga Nabucudonochó

2 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü marü
 ãêxgacü yixüxü ga Nabucudonochó
 rü nhuxrexpüxcüna naxãnegü. Rü
 yemaçax naxoegaãxê rü taguma mea
 naxchaxwa nape. ²Rü yemaçax naxçax
 nangema ga norü ucuxêruügü ga iyuüxü
 rü yema êxüxüxü cuaxgüxü rü
 napexearü üxü cuaxgüxü rü yema cuax
 nüxü yexmagüxü nax yemagü namaxã
 nüxü ixügüexü ga taxacüchiga nax yixüxü
 ga yema nagu naxãnegüxü. Rü nüma ga
 yema iyuüxü rü ãêxgacüxütawa naxí.
³Rü nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü:
 —Ngewax rü chaxãnegü rü ngêmacax
 poraãcü chaxoégaãxê. Rü nüxü
 chacuáxchã nax taxacüchiga yixüxü i
 ngêma —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga yema
 iyuüxü ga nüxü icuaxüchigüxü rü
 ãêxgacüxü nangãxü rü nhanagürügü:
 —¡Guxüguma namaxü Pa ãêxgacüxü! ¡Rü
 tomaxã nüxü ixu i cunegü! Rü toma nax
 curü ngüxêëruügü tixüxüxü rü tá cumaxã
 nüxü tixu nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga ãêxgacü rü
 nanangãxüga rü nhanagürü:
 —Ngêxguma taxütãma chamaxã nüxü
 pexuxgu nax taxacügu chaxãnegüxü rü

taxacüchiga nax yixüxü, rü tá pexü
 chadai rü íxraxügu tá pexü nachexe. Rü
 pepatagü rü tá nagu napogüe rü
 caxtaxicatama ngêma tá ninuagü.
⁶Notürü ngêxguma chamaxã nüxü
 pexuxgu nax taxacügu chaxãnegüxü rü
 taxacüchiga nax yixüxü, rü tá pexna
 chanaxã i ãmaregü rü tá pemaxã
 chataãxê. Rü ngêmaãcü tá pemaxã
 chanaxü ega chamaxã nüxü pexuxgu i
 ngêma chaunegü —nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga yema yatügü ga cuax nüxü
 yexmagüxü rü wena nanangãxüga rü
 nhanagürügü: —Pa ãêxgacüxü ¡tomaxã
 nüxü ixu i ngêma cunegü! Rü toma rü tá
 cumaxã nüxü tixu nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürügü. ⁸Rü nüma ga ãêxgacü
 nanangãxü, rü nhanagürü: —Nhuxma rü
 meama nüxü chacuax nax taxacücax
 tama paxa chamaxã nüxü pexuxchãxü
 erü ípenangüxêxê nax choxna nanguxü i
 ngêma äücumaxü i nagu chaxãnegüxü.
⁹Rü ngêmacax ngêxguma tama chamaxã
 nüxü pexuxgu nax taxacügu
 chaxãnegüxü rü taxacüchiga nax yixüxü
 rü guxãtãma i pemax rü tá pexna nangu i
 ngêma poxcu i chaxuegüxü. Rü pemax rü
 wüxigu pegü pexucüxêgü nax doraxü
 chamaxã pexuxücax nax ngêmaãcü nüxü
 charüngümaxü i ngêma chaunegü rü
 tama pexü chapoxcuxücax. ¡Rü êcü
 chamaxã nüxü pexu i nhuxãcü nax yixüxü
 i ngêma chaunegü! Rü ngêmawa tá nüxü
 chacuax nax nüxü pecuáxü nax chamaxã
 nüxü pexuxü nax taxacüchiga yixüxü
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema
 yatügü ga cuax nüxü yexmagüxü rü
 nanangãxügü rü nhanagürügü: —Nhama
 i naanewa rü tataxuma ya texé ya nüxü
 cuáxe nax nüxü tixuxü i ngêma nüxü

cucuáxchaũxũ, Pa ãËxgacũx. Rũ ngëxgumarũxũ ta rũ taguma nhuxgu wũxi ga nachixũanearũ ãËxgacũ ga poracũ norũ ucuxëruũgũna naxcax naca i ngëma nhuxmax cuma toxna naxcax cucaxaxũrũxũ ixĩxũ. ¹¹Pa ãËxgacũx, rũ ngëma naxcax ícucaxũ rũ poraãcũ naguxchaxũchi rũ tataxuma ya texé ya nũxũ cuáxe nax nũxũ tixuxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ i ngëma nagu cuxãnegũxũ. Rũ ngëma tachixũanearũ tupanagũxicatama nixĩ i nũxũ cuáxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ, notürũ nũmagũ rũ tama duũxũgũtanũwa nangexmagũ —nhanagürũgũ. ¹²Rũ yemaxũ naxĩnũgu ga ãËxgacũ rũ poraãcũ nanu rũ nanamu nax nadaiaxũcax ga guxũma ga yema norũ ucuxëruũgũ ga Babiróniaanecũãxgũ. ¹³Rũ yexguma marũ naxunagũgu ga yema ãËxgacũarũ mu rũ norũ churaragũ rũ Daniécax rũ namücũgũcax rũ ta nadaugũ nax nadaiaxũcax.

**Danié nũxũ nixu ga ãËxgacũ nagu
ãnegũxũ rũ nanangoxëxë nax
taxacũchiga yixĩxũ**

¹⁴Rũ yexguma yéma naxũxgu ga ãËxgacũarũ churaragũeru ga Arióqui nax yadaiaxũcax ga yema ãËxgacũarũ ucuxëruũgu rũ Danié rũ naxcax nixũ rũ meama namaxã nidexa. ¹⁵Rũ nũma ga Danié rũ nũxna naca rũ nhanagürũ: —¿Taxacũcax nanuxũchi ya yimá ãËxgacũ rũ ngëmacax naxunagũaxũ i nhaa mu nax cunadaiaxũcax i guxũma i norũ ucuxëruũgũ? —nhanagürũ. Rũ nũma ga Arióqui rũ nũxũ nixu nax taxacũcax yixĩxũ. ¹⁶Rũ yexguma ga nũma ga Danié rũ ãËxgacũxũtawaxũ

nax nũxna yacaxaxũcax, rũ nhanagürũ nũxũ: —¿Pa ãËxgacũx, choxna naxã i nhuxre i ngunexũ! Rũ chama rũ tá cumaxã nũxũ chixu nax nhuxũ nhaxũ i ngëma cunegũ rũ taxacũchiga yixĩxũ —nhanagürũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ yemawena rũ napatawa naxũ. Rũ namücũgũ ga Ananía rũ Michaéu rũ Acharíamaxã nũxũ nixu ga guxũma ga yema nax ãËxgacũ nanadaixchaũxũ rũ yemaacũ Tupana ya dauxũgucũarũ ngũxëëcax ínacagũxũcax nax nũma ya Tupana naxcax nangoxëëxũcax ga yema ãËxgacũ nagu ãnegũxũ, rũ yemaacũ tama nadaiaxũcax wũxigu namaxã ga yema togũ ga ucuxëruũgũ ga Babiróniaanecũãx ixĩgũxũ. ¹⁹Rũ yema ga chũtaxũgu rũ Tupana Daniécax nanangoxëxë ga taxacũchiga nax yixĩxũ ga yema ãËxgacũ nagu ãnegũxũ. Rũ yemacax nũma ga Danié rũ Tupanaxũ nicuaxũxũ rũ nhanagürũ: ²⁰“Rũ guxũguma namecũmaxũchi ya Tupana, erũ noxrũ nixĩ i guxũma i cuax rũ guxũma i pora. ²¹Rũ nũma rũ namaxã inacuax i guxũma i taxacũ i ngupetũxũ. Rũ nũma nixĩ i yamucuchiaxũ rũ ínamuxũchiaxũ i ãËxgacũgũ. Rũ nũma nixĩ i cuax tũxna naxãxũ ya yíxema tũmaãxëxũ icuáxe rũ tũxũ nũxũ nacuaxëëxũ ya yíxema idoeruxe. ²²Rũ nũma rũ tũxũ nũxũ nacuaxëxë i ngëma cuax i ëxũguxũ. Rũ nũxũ nacuax i ngëma ëanexũwa üxũ erũ ngëma ngóonexũ rũ nawa nangexma. ²³Rũ moxë cuxna chaxã rũ cuxũ chicuaxũxũ, Pa Chaunatũgũarũ Tupanax, erũ cuax choxna cuxã rũ choxũ cuporaxëxë. Rũ nhuxmax rũ choxũ nũxũ cucuaxëxë i ngëma cuxna naxcax tacaxaxũ, rũ toxũ nũxũ cucuaxëxë i

ngêma nanegü i ãëxgacü naxçax oégaãëxü”, nhanagürü. ²⁴Rü yemawena ga Danié rü Arióquixütawa naxü yerü yema nixí ga ãëxgacü muxü nax nadaiaxüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxëruügü ga Babiróniaanecüãxgü. Rü yemacax nüxna nayachogü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i cunadaixü i ngêma ucuxëruügü! ¡Rü ãëxgacüxütawa choxü naga! Rü chama tá namaxã nüxü chixu i ngêma nanegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexgumatama ga Arióqui rü Daniéxü ãëxgacü ga Nabucudonochóxütawa naga, rü nhanagürü nüxü: —Pa ãëxgacüx, rü ngêma Yudéugü ga nachixüanewa ígaxüxütanügu nüxü ichayangau i wüxi i yatü i tá cumaxã nüxü ixuxü i taxacüchiga yixíxü i ngêma cunegü —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü Danié ga Betachámamaxã naxugüãcuxü nhanagürü: —¿Cuxü natauxchaxü nax chamaxã nüxü quixuxü ga yema nagu chaxãnegüxü rü taxacüchiga yixíxü ga yema chaunegü? —nhanagürü. ²⁷Rü nüma ga Danié nanangãxüga rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, rü nataxuma i wüxi i duüxü i nüxü cuáxü rü bai i wüxi i ëxüguxüxü cuáxü, rüexna yuüxü, rüexna woramacuriwa ngüexü i nüxü cuáxü i ngêma cunegü i cuma nüxü cucuáxchaxü. ²⁸Notürü nangexma ya wüxi ya Tupana i dauüguxü i naanewa ya nüxü cuáci i ëxüguxü i ore, Pa ãëxgacüx, rü nüma nixí i cuxü nüxü nacuaxëëxü i ngêma tá yixçüra ngupetüxü. Rü tá cumaxã nüxü chixu, Pa ãëxgacüx, ga yema nüxü cudauxü ga cunegüwa ga yexguma cupeyane. ²⁹Rü

cumax, Pa ãëxgacüx, rü curü pechicawa cuyexma rü nagu curüxünü ga taxacü tá nax ngupetüxü ga yixçüra. Rü yexguma cuxãnegügux rü nüma ya Tupana ya nangoxëëcü i ngêma ëxüguxü rü cuxü nüxü nacuaxëëxü i ngêma tá ngupetüxü. ³⁰Rü ngëxgumarüxü ta ya Tupana rü chauxçax nanangoxëëxü ga yematama cuma nagu cuxãnegüxü. Notürü tama ngêma togüarü yexera nüxü charücuaxmaëxüçax nixí i choxü nüxü nacuaxëëxü i ngêma. Rü chauxçax nanangoxëëxü nax cumaxã nüxü chixuxüçax nax taxacüchiga yixíxü ga yema cunegü nax ngêmaãcü cuma rü ta nüxü cucuáxüçax. ³¹Rü yema cunegüwa, Pa ãëxgacüx, rü nüxü cudau nax cupexegu nachixü ga wüxi ga naxchicünaxã ga taxü ga iyauxracüüxü ga namaxã ibajixächixü. ³²Rü naeru rü úirunaxçax nixí, rü naremüwaama rü nachacüügü rü diërumünaxçax nixí, rü naxüne rü naperemagü rü bróchenaxçax nixí. ³³Rü guma naparagü rü férunaxçax nixí. Rü ngãxü ga nacutügü rü férunaxçax nixí rü to ga norü ngãxü ga guma nacutügü rü waixümünaxçax nixí. ³⁴Rü yemaxü ícudawenüyane, Pa ãëxgacüx, rü wüxi ga mǎxpúnewa narüdixi ga wüxi ga nuta taxúema nüxü çuxnetayane, rü meama yema naxchicünaxãcutüwa nadixi rü nayapuxächixëëxü. ³⁵Rü yexguma ga yema féru rü waixümü rü bróche rü diërumü rü úiru rü wüxigutama nixãtëxëächí. Rü nhama trígu icuexechitëxegurüxü nixí ga buanecü yangexü, rü taxuxüma yéma nayaxüächi ga yema naxchicünaxã. Notürü guma nuta ga yema naxchicünaxãëtiwa

dixpútacü rü wüxi ga taxũne ga
 maḡpúnexũ nanacaxichi rü guxũma ga
 nhaa naane rü namaxã nanapá. ³⁶Rü
 yema nixĩ ga yema cunegü. Rü nüxmax,
 Pa ãĕxgacũx, rü tá cumaxã nüxũ chixu
 nax taxacũchiga yixĩxũ ga yema cunegü.
³⁷Rü cuma nixĩ, Pa ãĕxgacũx, i guxũma i
 togü i ãĕxgacügüétüwa cuxũx i
 nhũxmax, erü nüma ya Tupana ya
 dauxũgucü rü cuxũ inamu nax ãĕxgacü
 quixĩxũcax rü cuporaxũcax rü guxũma i
 nachixũanegü cuxũ cuaxgũxũcax. ³⁸Rü
 ngẽmacax i nhũxmax rü guxũma i
 duũxũgũmaxã rü naexũgũmaxã rü
 werigũmaxã icucuax. Erü nüma ya
 Tupana rü cuxmexwa
 nanangexmagũxẽxẽ. Rü cuchiga nixĩ, Pa
 ãĕxgacũx, i ngẽma naxchicũnaḡãeru i
 úirunaxcax. ³⁹Rü cuwena, Pa ãĕxgacũx,
 rü tá nangexma i to i nachixũanecũãx i
 ãĕxgacü i nüxĩ tá ichixũ rü togü i
 nachixũanegũmaxã icuáxũ, notürü
 taxũtãma curü poramaxã nawũxigu. Rü
 ngẽmawena tá nangexma i to i ãĕxgacü i
 muxũma i nachixũanegũmaxã icuáxũ. Rü
 ngẽmachiga nixĩ i ngẽma
 naxchicũnaḡãxũne i bróchenaxcax. ⁴⁰Rü
 ngẽmawena rü tá ínangu i to i ãĕxgacü i
 poraxũ i nhama férurũxũ taixũ. Rü
 ngẽxgumarũxũ i ngẽma féru rü guxũma i
 ḡaxacũxũ napuxãchixẽxẽ rü inanaxoxẽxẽ,
 rü ngẽxgumarũxũ tá nixĩ i ngẽma
 ãĕxgacü rü tá nax nadaiaxũ rü
 iyanaxoxẽãxũ i guxũma i ngẽma togü i
 ãĕxgacügü. ⁴¹⁻⁴²Rü cumax, Pa ãĕxgacũx,
 rü yexgumarũxũ ta nüxũ cudau ga guma
 nacutũmexẽ rü nümane rü
 waixũmũnaxcax nixĩ rü náigü rü
 férunaxcax nixĩ. Rü ngẽma tamaxã nüxũ
 nixu rü ngẽma nachixũane rü woo

nhama férurũxũ natai, notürü ngẽma
 norü duũxũgü rü tama wũxigu narũxĩntie
 rü taxũ i guxchaxũgü nügũmaxãtama
 ínaxũgü. Rü yexgumarũxũ ga guma
 nacutũmexẽ rü nümane rü
 waixũmũnaxcax nixĩ rü náigü rü
 férunaxcax nixĩ rü ngẽxgumarũxũ ta i
 ngẽma nachixũane rü wũxiwa rü tá
 napura rü towa rü tá natura. ⁴³Rü ngẽma
 cunegüwa nüxũ cudauxũ, Pa ãĕxgacũx, i
 ngẽma féru rü waixũmũmaxã nax
 naxãéxũxũ, rü ngẽxgumarũxũ ta i ngẽma
 nachixũanearü ãĕxgacügü rü tá nügũcax
 naxĩ nax ngẽmaãcü nügü
 nangũxẽgũxũcax rü nügũxacũmaxã
 yaxãmaḡgũxũcax. Notürü woo
 ngẽmaãcü tá nanaxũgü rü taxũtãma
 napura i ngẽma nachixũane, erü ngẽma
 féru rü waixũmũmaxã rü taxuacũma
 nügũmaxã tanaxũéxũ. ⁴⁴Rü ngẽma
 ãĕxgacügü rü nhama i naanemaxã
 icuaxgũguyane rü nüma ya Tupana ya
 dauxũwa ngẽxmacü rü tá nayamucuchi i
 wũxi i ãĕxgacü i tagutãma texẽ
 iyanaxoxẽcũ rü tagutãma to i
 nachixũane nüxũ rüyexeracü. Rü nüma
 rü tá inayanaxoxẽxẽ i guxũtãma i ngẽma
 togü i ãĕxgacügũarü ínũ rü ngẽmaãcü i
 nüma rü guxũgutãma ãĕxgacü nixĩ. ⁴⁵Rü
 yimã ãĕxgacũchiga nixĩ ga gumã nuta ga
 nüxũ cudaucü ga taxũtãma nüxũ
 cuxnetaãcũma maḡpũnewa yarũdixicü rü
 íraxũgu napocü ga yema naxchicũnaḡã
 ga férunaxcax, rü bróchenaxcax, rü
 waixũmũnaxcax rü úirunaxcax. Rü
 yemaacü ga nüma ga Tupana ya
 poraxũchicü rü cuxũ nanawex, Pa
 ãĕxgacũx, i ngẽma yixcũra tá ngupetũxũ.
 Rü yema cunegüwa nüxũ cudauxũ rü
 aixcuma nixĩ, rü ngẽma cumaxã nüxũ

chixuchigaxũ rü aixcuma tá ningü —nhanagürü ga Danié. ⁴⁶Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nüxũ inügu ga yema ore rü Daniépegegu nacaxápüxü rü waixümügu nayangücuchi. Rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéna naxägüãxüçax ga norü âmaregü rü pumáratexegü. ⁴⁷Rü yemawena rü Daniéxũ nhanagürü: —Aixcumaxüchima ya yimá perü Tupana nixí ya guxüma i togü i tupanagüxũ rüporamaecü. Rü nüma rü guxüma i ãëxgacügüarü Cori nixí. Rü nüma rü inanawex i ngëma ëxügüxũ rü ngëmacax cuxũ nüxũ nacuxëxë i ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁴⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü Daniéxũ tacü ga ãëxgacüxü ningucuchixëxë. Rü muxüma ga mexechixü ga âmare nüxna naxã. Rü naétüwa nüxũ naxuneta nax Babiróniaanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax rü naeru yixixüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxëruügü ga yema nachixüanewa yexmagüxũ. ⁴⁹Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüna naca nax nüxũ naxunetaxüçax ga namücügü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu nax yemagü norü ngüxëëruügü yixixüçax ga Babiróniaanewa. Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüpatawatama nayexma nax yéma nüxũ nangüxëëxüçax.

**Ãëxgacü nanamu nax úirunaxçax
ga naxchicünaxãxü
yacuaxüügüxüçax**

3 ¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü norü duüxügüxũ namu nax naxügüãxüçax ga wüxi ga naxchicünaxã ga úirunaxçax.

Rü yema naxchicünaxã rü nüxũ nayexma ga 30 métru ga norü máchane, rü norü taxüne rü 3 métru nixí. Rü nhuxüchi nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax metachinüxũ ga Dúragu áëgaxügu nachixëëgüãxüçax íane ga Babiróniaanewa. ²Rü yemawena rü naxçax nangema ga guxüma ga ãëxgacügü ga wüxichigü ga naaneétüwa yexmagüxũ. Rü naxçax nangema ta ga norü churaragüerugü, rü wüxichigü ga íanearü ãëxgacügü, rü ãëxgacügü ga ucuxëruügü, rü ãëxgacügü ga diërumaxã icuaxgüxũ, rü ãëxgacügü ga nachiüanearü mugümaxã icuaxgüxũ, rü togü ga ãëxgacü ga wüxichigü ga íanewa yexmagüxũ. Rü yema ãëxgacügü nixí ga naxçax nangemaxü nawa ga norü äxüchi ga yema naxchicünaxã ga ãëxgacü norü duüxügüxü üxëëxü. ³Rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga yema nachiüanecüãx rü nangutaquexegü napexegu ga yema naxchicünaxã nax naxüchigagüaxüçax ga norü äxüchi. ⁴Rü yema namaxã icuaxü ga yema äxüchichigaarü ügü rü tagaxácü duüxügüxü nhanagürü: —¡Iperüxínüe Pa Duüxügü i Guxü i Íanecüãxgü, rü Guxü i Nachixüanecüãxgü, rü Guxãma i Pemax i To i Nagawa Idexagüchigüxex! ⁵Rü ngëxguma tá nüxũ pexinüegu nax yacuegüãxü rü napaxgüãxü i ngëma paxetarüügü rü pemax, Pa Duüxügüx, rü tá napexegu pecaxápüxügü i ngëma naxchicünaxã i ãëxgacü ya Nabucudonochó duüxügüxü üxëëxü. ⁶Rü guxãma ya texé ya tama napexegu caxápüxügüxe, rü nüxũ icuaxüügüxe, rü noxtacüma tá ngëma poxcuchicaxü i íyaxraxügu tawocu —nhanagürü. ⁷Rü

yemaacü ga yexguma nüxü naxinüegu
ga yema paxetaruügu ga nax
yacuegüäxü rü guxüma ga yema
muxüma ga duüxügu ga yexma
ngutaquexexü rü napexegu
nacaxgüápüxü, rü nüxü nicuaxüxügu ga
yema naxchicünaḡa ga úirunaxcaḡ.
8Notürü nhuxre ga Caudéuanecüḡxgü rü
nayoxniegü nax Nabucudonochópexewa
Yudéugüxü ínauxaxüguḡ rü
nhanagürügu:

.....

12—Dücaḡ, Pa Äḡgacüḡ, rü
nangexma i nhuxre i Yudéugü i cumax
äḡgacüḡ cumucuxü nawa ya daa íane
ya Babirónia. Rü ngémagü rü tama cuga
naxinüechaü, Pa Äḡgacüḡ, rü
ngémacax tama nüxü nicuaxüxügu i
ngéma tóru tupanagü rü woo i ngéma
naxchicünaḡa i úirunaxcaḡ i cumax
duüxüguḡ cuxüxéxü. Rü ngéma
yatügu rü Chadráqui, rü Mecháqui rü
Abenidégu nixí —nhanagürügu. 13Rü
nüma ga Nabucudonochó rü poraäcü
nanu. Rü yemaḡ norü duüxüguḡ
namu nax naxütawa nagagüaxücaḡ ga
Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abnégu. Rü
yexguma marü naxütawa nangugügu rü
nüxna naca rü nhanagürü:

14—¿Aixcuma yixixü i pemax i tama
nüxü pecuaxüüguḡ i ngéma chorü
tupanachicünaḡagü rü woo i ngéma
naxchicünaḡa i máchanexü i chama
duüxüguḡ chaxüxéxü? 15Rü
ngéxguma yacuegüḡxgu i ngéma
paxetaruügu ¿rü pemax rü
ípememarexü nax napexegu
pecaxápüxüguḡ rü nüxü pecuaxüüguḡ
i ngéma naxchicünaḡa i chama
duüxüguḡ chaxüxéxü? Erü ngéxguma

taxütáma nhuxmatama nüxü
pecuaxüüguḡ, rü ngéma poxcuchicaxü
i íyauxraxügu tá pexü chawocu. ¿Rü
taḡacürü tupana tá pexü nawa
ínanguxüxéxé i ngéma? —nhanagürü.
16Rü yexguma ga yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxügu rü nanangäxüḡagü rü
nhanagürügu: —Pa Äḡgacüḡ, rü
taxucaḡma tüxcüü yigü naxcaḡ
tachoxüḡagü i ngéma. 17Rü yimá torü
Tupana ya nüxü ticuaxüügüci rü nüxü
natauxcha nax toxü ínanguxüxéxü
nawa ya yima üxü rü nawa i guxüma i
ngéma poxcu i tomaxá cuxueguxü, Pa
Äḡgacüḡ. 18Notürü ngéxguma chi woo
taxüchima toxü nangüxéégu rü cumaxá
nüxü tixu, Pa Äḡgacüḡ, rü toma rü
taxütáma nüxü ticuaxüxügu i ngéma
curü tupanagü, rü taxütáma napexegu
tacaxápüxügu i ngéma naxchicünaḡa i
úirunaxcaḡ —nhanagürügu.

**Yema tamaepüḡ ga ngextüxüxügu
rü tama nixae nawa ga guma üxü
ga nawa yawocune**

19Rü yema orexü naxinügu ga
Nabucudonochó, rü nanadeächichiwe
yerü yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxügümaxá poraäcü nanu. Rü
norü duüxüguḡ namu nax 7 expüxcüna
naxüxüxüguḡaxücaḡ ga yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxü nax
yemaacü nanaixichixücaḡ. 20Rü
nhuxüchi norü churaragü ga
rüporamaegüxüxü namu nax Chadráqui
rü Mecháqui rü Abenidéguḡ
yanaixgüxücaḡ, rü yemaacü yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxüwa
yawocuaxücaḡ. 21Rü yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxügu rü yamexchiruäcütama

rü nayanaxigü rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxügu nanawocu. ²²Rü yema poxcuchicaxü rü poraacü nanaixichi yerü yemaacü norü duüxügüxü namu ga äëxgacü. Rü yemaçax ga yema churaragü ga yema tamaepüx ga ngextüxügüxü yéma iwocuxü rü nixae rü nayue. ²³Rü nümagü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu rü inaxigüxü yexma nawocu nagu ga yema poxcuchicaxü ga iyaxraxü. ²⁴Rü yexguma nüxü nadaxgux ga nüma ga Nabucudonochó, rü paxa inachi rü poraacü nabaxächiaxë. Rü yema norü ucuxëruügüna naca rü nhanagürü: —¿Tama ëxna yima üxüetüwa yawocuxü i tamaepüx i yatü i naxigüxü? —nhanagürü. Rü yema norü ucuxëruügü nanangaxügü rü: —Ngemáacüx, tamaepüx nixí —nhanagürügü. ²⁵Rü nhuxüchi ga nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —Notürü ngéma nüxü chadau i ägümücü i yatü iwegüxü i üxüetügu íxüxü rü taxuxüma nüxü ngupetüxü. Rü ngéma norü ägümücü i yatü rü nanadaxücüaxraxü —nhanagürü. ²⁶Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Nabucudonochó rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxüçax nixü rü yéma tagaxäcü nhanagürü: —Pa Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abenidégu ya Tupana ya Guxäetüwa Ücüarü Duüxügü Ixigüxüx, rü jípechoxü rü nua pexí! —nhanagürü. Rü yema tamaepüx rü ínachoxü nawa ga guma üxü. ²⁷Rü guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma yexmagüxü rü naxçax naxí ga yema tamaepüx ga yatügü. Rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax yaxaexü ga naxünewa, rü woo ga

nayáe rü naxchiru rü tama nax yaxaxü rü bai ga nax nataxacaemagüxü. ²⁸Rü yexgumatama ga nüma ga Nabucudonochó rü nhanagürü: —¡Ngixá nüxü ticuaxüxügü ya norü Tupana i Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu ya núma namucü i ngéma dauxücüax nax íyapoxüäxüçax i norü duüxügü i tama äëxgacüga ínuechaüxü! Yerü yema tamaepüxçax rü narümema nax nayuexü naxüpa nax togümare ga tupanaxü yacuaxüügüxü. ²⁹Rü ngëmacax i nhuxmax rü chanaxunagü rü ngexerüüxe ya duüxë ya nachiga chixri idexáxe ya norü Tupana i nhaa tamaepüx i ngextüxügü rü noxtacüma ägümücüga tá tüxü tarüchexte, rü tümapata rü tá naachinaxägüxica nügüétü nayi. Rü nüétama ega woo ngexnerüxünemare ya íanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nachixüanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nagawa tidexagux. Erü nataxuma i to i tupana i ngémaacü norü duüxügüxü ípoxüxü —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga nüma ga äëxgacü rü yexera rümemaexü ga puracü yema tamaepüx ga ngextüxügüna naxä ga Babiróniaanewa.

.....

Wenaxarü naxänegü ga Nabucudonochó

4 ¹—Chama i äëxgacü i Nabucudonochó rü taäxëacüma pexü charümoxë, Pa Guxüma i Nachixüanecüaxgü i nhama i Naanewa Maxëxü rü Togü i Nagawa Idexagüxüx. Rü chanaxwaxe i mea pexü nangupetü.

⁴Rü chama i Nabucudonochó rü íchataãxê ga chapatawa rü poraãcü mexû choxû naxüpetü. ⁵Notürü wüxi ga chütaxûngu ga marü chapexgu rü chaxãnegü. Rü namaxã chabajãchi ga yema nagu chaxãnegüxü yerü yema chaunegüwa nüxü chadauxü rü naxãücümaxüchi, rü yemaçax poraãcü chamuü. ⁶Rü yemaçax naxçax changema ga guxüma ga chorü ucüxëruüngu ga Babiróniaanecüãx nax nua choxü íyadaugüxüçax rü chamaxã nüxü yaxugüxüçax nax taxacüchiga yixixü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁷Rü guxüma ga yuüxügu rü êxügüxü cuaxgüxü rü nüxü icuaxüchixü rü woramacuriwa ngüexü ga Babiróniaanecüãxgü rü chauxütawa naxi. Rü chama rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü, notürü tama nüxü nicuax nax taxacüchiga yixixü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁸Rü Danié ga chorü tupanaégagu Betachágu chaxüégaxüwa inayacuax ga nax chauxütawa naxüxü. Rü ngëma norü maxü ya Danié rü Tupana ya üü necüãxê namaxã inacuax. Rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü rü nhachagürü: ⁹“Pa Betachá i Guxü i Chorü Ucüxëruüngüerux, rü chama nüxü chacuax rü yimá Tupana ya üü necüãxê cumaxã inacuax rü ngëmaçax nüxü cucuax i guxüma i êxügüxü. Rü chanaxwaxe i curüxinü i ngëma cumaxã tá nüxü chixuxü i chaunegüwa nüxü chadauxü rü nhüxüchi chanaxwaxe i chamaxã nüxü quixu nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü nhaa nixi ga chaunegüwa nüxü chadauxü ga yexguma ichacayane. Rü nüxü chadau ga wüxi ga nai ga

máchanexüchixü ga meama nhaa naanearü ngãxüwa rüxüxü. ¹¹Rü yema nai rü naya rü natamenaxãxüchi, rü natanügu rü dauxügüxü ga naanewa nangu rü yáxügu nüxü tadau i nhaa naanewa. ¹²Rü naátügu rü nimexechi rü yema nax namuxü ga norü o rü guxüma ga duüxügüçax rü ningu. Rü norü gauxchipe taxüçax natüügu nayacagü ga naxünagü, rü werigü rü nachacüüngügu nixüxchiãügu. Rü guxüma i nhama i naanecüãx i duüxügüçax ningu ga norü o. ¹³Rü ngürüãchi nüxü chadau ga wüxi ga dauxüçax ga dauxütaeruxü ixixü ga dauxügüxü ga naanewa íruxixü. ¹⁴Rü yema rü tagaãcü nhanagürü: ‘jRü penatuxux i ngëma nai rü penadaüchacüxüx, rü penabuxatü, rü ngëma norü o rü namaxã penawoone nax ngëmaãcü yabuxmüxüçax i ngëma naxünagü i norü gauxpechitacax natüügu rüchoxü rü ngëma werigü i nachacüügu ixüãchiãügüxü! ¹⁵jNotürü ngëma nachime rü naxchümaxã rü ngëma waixümüwa penaxüxêxê! jRü férunaxçax rü bróchenaxçax ya curëchimaxã peyachota! Rü ngëma naanearü maxëtexewa penatax nax ngëmaãcü cherena nagu nguxüçax rü wüxigu naexügümaxã maxëtexewa nangexmaxüçax. ¹⁶Rü tá naxüãxê rü nhama wüxi i naexürüüãcü tá namaxü. Rü ngëmaãcü tá nixi i 7 ya taunecü. ¹⁷Rü yema nixi ga yema naimaxã naxuegüxü ga yema ixüünexü ga dauxüçax ga daruxü ixigüxü. Yerü nanaxwaxegü nax guxüma i duüxügü nüxü cuaxgüxü nax nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nüxü nangexmaxü i pora nax namaxã

inacuauxũ i ngẽma nachixũanegũiarũ
 ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Rũ nũma nixĩ i nũxũ
 naxunetaxũ i ãẽxgacũgũ i nũma
 nanaxwaxexũ nax nũxũ naxunetaxũ. Rũ
 nũma rũ nũxũ nangexma i pora nax
 nachiũanearũ ãẽxgacũxũ
 yangucuchixẽããxũ i duũxũ i noxri
 taxuxũma ixĩxũ', nhanagũrũ ga yema
 dauxũcũãx. ¹⁸Rũ yema nixĩ, Pa
 Betacháx, ga yema chaunegũ ga chama i
 ãẽxgacũ ya Nabucudonochó nagu
 chaxãnegũxũ. ;Rũ nhuxmax rũ chamaxã
 nũxũ i xu nax taxacũchiga yixĩxũ ga
 yema chaunegũ! Erũ taxuxũma i ngẽma
 togũ i chorũ ucuxẽruũgũ i nũxũ
 cuaxũchichiréxũ nũxũ nacuauxgũ i
 ngẽma. Notũrũ i cumax rũ tá nũxũ
 cucuax nax taxacũchiga yixĩxũ erũ cuwa
 nangexma i naãxẽ ya yimá Tupana ya
 uũnecũ", nhachagũrũ. ¹⁹Rũ yexguma ga
 nũma ga Danié ga Betachámaxã
 naxugũãcũ rũ paxaãchi yexma
 narũchiane yerũ poraãcũ namuũ naxcax
 ga yema ãnũ ga naãxẽwa nguxũ. Notũrũ
 chamax i ãẽxgacũ rũ nhachagũrũ nũxũ:
 "Pa Betacháx ;tauxũ i cuxoẽgaãẽxũ
 naxcax i ngẽma chaunegũ rũ
 taxacũchiga yixĩxũ!" nhachagũrũ. Rũ
 nũma ga Betachá rũ nanangãxũ rũ
 nhanagũrũ choxũ: "Pa ãẽxgacũx, chierũ
 guxũma ga yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, rũ curũ uanũgũcax yixĩxgux.
²⁰⁻²¹Rũ yema nũxũ cudauxũ ga nai ga
 máchanexũ rũ tanexũ ga dauxũguxũ ga
 naanewa ngutanũxũ ga yãxũanewa
 duũxũgũ nũxũ dauxũ ga meátũxũchixũ
 rũ yemacax norũ gauxpechitacax
 natũũgu narũcho ga naexũgũ, rũ werigũ
 rũ nachacũũgũ nixãxchiãũ. Rũ norũ o

rũ namuxũchi, rũ meama ningu nax
 guxũma nangóxũ, ²²rũ yema nai ga
 taxũchixũ ga cunegũwa nũxũ cudauxũ,
 rũ cuchiga nixĩ, Pa ãẽxgacũx. Rũ cuma i
 nhuxmax rũ cuporaxũchi rũ ngẽma curũ
 ngẽmaxũgũ rũ cunanutaquexe
 nhuxmata dauxũguxũ i naanewa nangu,
 rũ ngẽmaãcũ guxũ i nachixũanegũmaxã
 icucuax. ²³Pa ãẽxgacũx, rũ yema to ga
 nũxũ cudauxũ ga yema cunegũwa, rũ
 nũxũ cudau ga wũxi ga uũnecũ ga
 dauxũcũãx ga daruxũ ixĩxũ ga
 dauxũguxũ ga naanewa írũxĩxũ ga
 nhaxũ: ;Rũ penatuxux ya yima nai rũ
 nagu pechexgũ! ;Notũrũ ngẽma
 nachime rũ naxchũmaxãgũ rũ nũetama
 ngẽma waixũmũwa nangexmax! ;Rũ
 féru rũ bróchenaxcax ya curẽchimaxã
 penangaxũ rũ ngẽma naanearũ
 maxẽanewa penatáx nax cherena nagu
 nguxũcax, rũ wũxigu naxũnagũmaxã
 maxẽ nangóxũcax i 7 ya taunecũ!
 nhaxũ. ²⁴Rũ yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, Pa ãẽxgacũx, rũ cuchiga nixĩ.
 Rũ ngẽmawa yimá Tupana ya
 guxãétũwa ngẽxmacũ cuxũ nanawex i
 ngẽma poxcu i cumaxã naxueguxũ.
²⁵Erũ cumax, Pa ãẽxgacũx, rũ taxũtãma
 duũxũgũtanũwa cungexma, rũ
 naxũnagũtanũwa tá cumaxũ rũ
 wocagũrũxũ tá maxẽ cunangõx, rũ
 cherena rũ tá cuxũ niwaixẽxẽ. Rũ
 ngẽmaãcũ tá cumaxũ i 7 ya taunecũ
 nhuxmatãta naxcax íquicuáx nax texé
 yixĩxũ ya yimá namaxã icuãcũ i guxũma
 i ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Erũ nũma nixĩ i tũxũ
 yamucuchixũ ya yĩxema nũma
 natũmawaxexe nax ãẽxgacũ tixĩxũcax.
²⁶Rũ yema dauxũcũãxaru ore nax yema

nachime rü naxchúmaxã yéma waixümüanewa yaxüügüxêxü rü ngêma rü nüxü nixu, Pa ãêxgacüx, nax wena táxarü chüüanemaxã icucuáxü i ngêxguma nüxna cucuaxächigu nax nüma ya Tupana yixixü ya guxáétüwa ngêxmacü. ²⁷Rü ngêmacax, Pa ãêxgacüx jirüxînü i nhaa chorü ucuxê rü mea namaxã inacuax i duüxügü! ;Rü tauxü i pecádu cuxüxü rü ngêxmatama yacuaxêxê nax cunaxüxü i ngêma chixexü i cuaxêwa ínguxü! ;Rü nagu rüxînü nax nüxü curíngüxêxü i ngêma duüxügü i ngearü ngêmaxüãxgüxü! Rü bexmana ngêmaãcü ya Tupana i taxütáma cuxna nanguxêãxü i ngêma chixexü i cumaxã naxueguxü”, nhanagürü choxü —nhanagürü ga Nabucudonochó.

Yema nagu naxãnegüxü rü ningu

²⁸Rü guxüma ga yema ãêxgacü ga Nabucudonochómaxã ueguxü rü ningu. ²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga taunecü nawena ga yema rü nüma ga ãêxgacü rü napataétügu ínixüächixü ga íane ga Babiróniaanewa, rü nügümaxã nhanagürü: “Dücax nax nhuxãcü nataxü ya daa Babirónia ga chama chorü cuaxmaxã chaxüxüne nax nawa ãêxgacü chixixüçax, rü ngêmawa duüxügü nüxü daugüxüçax nax cuax choxü ngêxmaxü”, nhanagürü. ³¹Rü yexguma íyadexayanetama ga nüma ga ãêxgacü rü nüxü naxînü ga wüxi ga naga ga dauxüwa ínaxüxü ga nhaxü: “;Dücax, íruxînü, Pa ãêxgacü Pa Nabucudonochó! Rü ngêma nax ãêxgacü quixixü rü nhuxmax rü ngêxma nayacuax. ³²Rü duüxügüna tá

quixügachi rü naxünatanüwa tá cumaxü, rü wocagürüxü tá maxêmaxã cuxãwemü i 7 ya taunecü. Rü ngêmaãcü tá quixí nhuxmatáta nüxna cucuaxächi nax Tupana yixixü ya yimá nüxü nangexmacü i pora nax namaxã inacuáxü i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngêxmagüxü. Rü nüma nixí i tüxü yangucuchixêxü nax ãêxgacü tixixü ya yíxema nüma norü me ixíxe”, nhanagürü. ³³Rü yexgumatama ningu ga yema Tupana namaxã ueguxü. Rü nüma ga Nabucudonochó rü naxãüãxê. Rü duüxügüna nixügachi rü wocagürüxü maxê nanangöx rü cherenamaxã niwaxine. Rü nayáe rü narüxü, rü nhama dawüchixirüxü nixí, rü napatü rü nhama dawüpatürüxü nixí.

Nabucudonochóçax nitaane

³⁴—Rü yexguma marü yanguxgu ga gumá 7 ga taunecü nax Tupana choxü poxcuxü, rü chama ga Nabucudonochó rü dauxügu chadawenü rü nüxü chicuaxächi nax çäuxçax mea yataanexü nawa ga nax chaxãüãxêxü. Rü nhuxüchi mexü nachigaxü chixu ya yimá Tupana ya guxáétüwa ngêxmacü ya guxüguma maxücü. Rü nhaa dexamaxã nüxü chicuaxüxü rü nhachagürü: “Pa Tupanax, curü pora rü taguma inayacuax rü cuma rü guxügutáma ãêxgacü quixí. ³⁵Rü ngêma duüxügü i nhama i naanewa maxêxü rü cupexewa, Pa Tupanax, rü taxuxüma nixígü. Rü cuma cunaxwaxexüãcü namaxã icucuax i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. Rü tataxuma ya texé ya curü poraxü rüyexeráxe. Rü tataxuma ya texé ya tüxü nangexmaxe i pora nax

cuxna tacaxũ rü: ‘¿Tũxcũũ cunaxü i ngẽma cuxũxũ?’ nhagũxe. ³⁶Rü yexgumatama chauãxẽxũ chicuãxãchi rü wenaxarü Tupana choxũ narũngũxẽẽ rü chauchicacãxtama choxũ natãeguxẽxẽ nax ãẽxgacũ chixĩxũ. Rü duũxũgũ rü chamaxã nataãxẽgũ, rü noxrirũõtama namaxã ichacuãx rü chapora. Rü yema chorü ucũxẽruũgũ rü chorü ngũxẽẽruũgũ rü chaũxcãx nayadaugũ nax wenaxarü chauchiũanearü ãẽxgacũxũ choxũ yangucuchixẽẽgũxũcãx. Rü noxrirũ yexera pora choxũ nayexma. ³⁷Rü ngẽmacãx i nhũxmax i chamax i Nabucudonochó rü nüxũ chicuãxũxũ rü chanataxẽxẽ ya yimã Tupana i dauxũguxũ i naanewa ãẽxgacũ ixĩcü, erü guxũma i ngẽma naxũxũ rü aixcuma name, rü nüxũ natauxcha nax tũxũ naxãnexẽxũ ya yixema tũgũ írũtaxe” —nhachagürü.

Ore ga ãxtapũxgu ãmatũxũ

5 ¹Rü nüma ga Berchachã ga nüxĩ Babirõniaanecũãxaru ãẽxgacũ ixĩcü, rü nüxna naxu ga 1,000 ga ãẽxgacũgũ ga yema nachixũanecũãxaru naxcãx ga wũxi ga õna ga taxũ. Rü yema chibũwa rü nüma ga ãẽxgacũ rü yema nüxna naxũxũ rü poraãcü wĩu nayaxaxgũ. ²⁻³Rü yema wũumãxã nax nangãxũxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü norü duũxũgũxũ namu nax yanuxũãxũcãx ga yema naxpãxũgũ ga úirunaxcãx rü diẽrumũnaxcãx ga nanatũ ga Nabucudonochó Yerucharẽũwa yexmane ga tupaucawa ne naxũ. Rü nayanuxũ ga yema naxpãxũgũ ga üünexũ rü nawa naxaxegũ ga ãẽxgacũ

rü naxmaxgũ rü naxũtaxũgũ rü guxũma ga yema chibũwa yẽma ãxũ. ⁴Rü guxũma ga yema yẽma yexmagũxũ rü wĩu nixaxgũ rü nüxũ nicuãxũxũgũ ga norü tupanachicũnaxãgũ ga úirunaxcãx, rü diẽrumũnaxcãx, rü bróchenaxcãx, rü fẽrunaxcãx, rü nainaxcãx rü nutanaxcãx ixĩgũxũ. ⁵⁻⁶Rü yexguma ãnaxaxegũyane rü yema ucapuarü ãxtapũx ga cõmũxũwa nangox ga wũxi ga naxmẽx ga omũema ãxtapũxgu ãnaxchũwa iwũacũxũne. Rü gumã naxmẽx ga yẽma iwũacũxũnaxũ nadãxgux ga gumã ãẽxgacũ rü nabãxãchi rü nanachoxõchi rü norü muũmaxã niyoyaxũne. ⁷Rü nhũxũchi tagaãcü aita naxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã, rü naxcãx nangema ga yema norü ucũxẽruũgũ ga ãxũgũxũxũ cuãxgũxũ, rü yema cuãx nüxũ yexmaxũ, rü yema Babirõniaanecũãxgu ga woramacuriwa ngũexũ. Rü nhanagürü nüxũ: —Rü yixema nüxũ daumatũxe i ngẽma ngẽxma ãmatũxũ rü nüxũ ixuxe nax taxacũchiga yixĩxũ, rü naxchiru i dauxracharaxũgu tá tũxũ chicuãxẽxẽ, rü úirunaxcãx ya curẽchimaxã tá tũxũ chaxũchagũ, rü tũma tá tixĩ i chaweama i norü tamaepũxwa taxũxũ nax ãẽxgacũ tixĩxũ —nhanagürü. ⁸Rü guxũma ga yema norü ucũxẽruũgũ ga nüxũ icuãxũchixũ ga yẽma yexmagũxũ rü nichocu nawa ga yema ucapu. Notürü taxũxũma ga yema yatũgũ ga nüxũ cuãxũchigũxũ rü nüxũ nacuãxgũ nax ãẽxgacũmaxã nüxũ yaxugũxũ nax taxacũchiga yixĩxũ ga yema yexma ãmatũxũ. ⁹Rü yexguma nüma ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü poraãcü namuũ rü nanachoxõchi. Rü yema natanũxũ ga ãẽxgacũgũ rü tama nüxũ

nacuaxgü nax taxacü tá naxügüxü.
¹⁰Notürü ga naé rü yéma inha, yerü nüxü ixínü ga aita nax naxüxü ga gumá ngíne rü yema ãëxgacügü ga namaxã yexmagüxü. Rü yemaçax yéma ixü rü ngígürügü nüxü ga ngíne ga Berchachá: —¡Guxüguma namaxü, Pa ãëxgacüx!
 ¡Rü tauxü i cuxoégaãëxü rü tauxü i cubajãchixü! ¹¹Erü nua cuxmexwa nangexma i wüxi i yatü ya Tupana ya Üüneçüãxë nawa ngëxmaxü. Rü yexguma gumá cunatü ya Nabucudonochó ãëxgacü ixíxgu, rü yema yatü inanawex nax tupanagürüxü aixcuma naãxëxü nacuáxü. Rü yemaçax ga gumá cunatü rü guxüma ga norü ucuxëruüügeru nayaxíxëxë. ¹²Rü nüma rü Danié nixí. Rü nüma ga gumá cunatü rü Betachágu nanaxüéga. Rü ngëma yatü rü poraãcü cuax nüxü nangexma rü nüxü natauxcha nax nangoxëëãxü i wüxi i nanegü, rü nangoxëëãxü i taxacü icüxü, rü namexëëãxü i taxü i guxchaxügü. ¡Rü naxçax nangema ya yimá yatü ya Danié! Rü nüma tá nixí i cumaxã nüxü yaxuxü nax taxacüchiga yixíxü i ngëma ngëxma ümatüxü! —ngígürügü. ¹³Rü yexgumatama ãëxgacüpexewa Daniéxü nagagü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Cuma quixíxü i Danié i Yudéu quixíxü ga chaunatü ga Nabucudonochó Yudaánewa pexü ne gagüxü?

¹⁶Rü nüxü chaxínüchiga rü cuma rü cuxü natauxcha nax cunangoxëëxü i wüxi i nanegü rü cunamexëëxü i taxü i guxchaxügü. Rü ngëxguma chi çauxçax nüxü cudaumatügu i ngëma

ore i íxtapüxgu ümatüxü rü chamaxã nüxü quixuxgu nax taxacüchiga yixíxü, rü chama rü naxchiru i dauxracharaxügu tá cuxü chicuxëxë, rü úirunaxçax ya curëchimaxã tá cuxü chaxüchagü, rü cuma tá quixí i chautüüwa norü tamaepüxwa cuxüxü nax ãëxgacü quixíxü —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Danié rü nanangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, tama chanaxwaxë i ngëma ãmaregü. ¡Rü togüxümare naxuneta nax cumaxã ãëxgacüxü cupatawa nangexmaxüçax! Notürü, Pa ãëxgacüx, rü tá cumaxã nüxü chixu i taxacüchiga yixíxü i ngëma dexagü i íxtapüxgu ümatüxü. ¹⁸Rü nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü cunatü ga Nabucudonochóna nanaxã nax nüma ãëxgacü ga poracü rü cuax nüxü ngëxmacü nax yixíxüçax. ¹⁹Rü yema pora ga Tupana nüxna äxügagu rü guxüma ga íanecüãxgü rü nachixüanecüãxgü naguxüraxüxü ga nagawa idexagüxü rü naga naxínüe rü nüxü namüie. Rü naxmexwa nayexma nax tüxü yamáxü rüçxna tüxü namaxëëxü ga guxema norü me ixíxe. Rü tümáxe rü tüxü nataxëxë, rü toguxe rü tüxü naxãneexëxë. ²⁰Notürü yexguma nügü yacuaxüxügu rü taxúegama naxínügu, rü Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü pora, rü ínana taxüchi ga ãëxgacü nax yixíxü. ²¹Rü duüxügiina nixügachi rü yema norü ínü rü naxünagüarü ínü nixí. Rü naixnecücüãx ga búrugütanüwa namaxü. Rü wocagürüxü maxë nanangöx rü cherenamaxã niwaixine. Rü yemaacü nüxü nangupetü nhüxmata

düxwa nüxna nacuaxãchi nax yimá
 Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü nüxü
 ngëxmaxü i pora nax namaxã inacúáxü i
 guxüma i ãëxgacügü i nhama i naanewa
 ngëxmagüxü. Rü nüma rü ãëxgacüxü
 tüxü nixixëxë ya yíxema nüma norü me
 ixíxe nax ãëxgacü tixixüçax. ²²Rü
 cumax, Pa Berchacháx nax nachicüxü
 quingucuchixü ga cunatu ga
 Nabucudonochó, rü nüxü cucuax ga
 yema nüxü ngupetüxü. Notürü cuma rü
 ta narüütama cugü quicuaxüxü.
²³Düçax, Pa ãëxgacüx, cuma rü Cori ya
 Tupana ya dauxüwa ngëxmacügu
 quidauxcüraxü. Erü curü duüxügüxü
 cuyanuxüxëxë i ngëma naxpáxügü ga
 Tupanapataarü ixixü. Rü ngëma nüxna
 cuxuxümaxã wüxigu ngëma
 naxpáxügüwa peyaxaxü ga wíü, rü nüxü
 pecuaxüxügü i ngëma perü
 tupanachicünaxägü i úirunaxçax, rü
 diërumünaxçax, rü bróchenaxçax, rü
 férunaxçax, rü nainaxçax rü nutanaxçax
 i ngearü maxüáxü, rü tama tüxü dauxü,
 rü tama tüxü ínüxü rü taxuxüma cuáxü.
 Notürü tama nüxü quicuaxüxü ya yimá
 Tupana ya naxmëxwa nangexmacü i
 curü maxü rü namaxã icuáci i guxüma i
 taxacü icuxüxü. ²⁴Rü ngëmacax nixí i
 nüma ya Tupana i cuxçax nangoxëxëãxü
 ya yimá naxmëx i íxtapüxgu
 naxümatüne i ngëma dexagü. ²⁵Rü
 nhaagü nixí i ngëma dexagü: MÉNE rü
 MÉNE rü TEKÉL rü PÁRSIN. ²⁶Rü
 ngëma dexagü rü nhaxüchiga nixí:
 MÉNE: Tupana rü marü nayaxugü nax
 nhuxre i ngunexü tá ãëxgacü quixixü,
 Pa ãëxgacüx, rü marü nüxü naxuneta i
 ngëma ngunexü i tá nagu cuyuxü.
²⁷TEKÉL: Pa ãëxgacü, rü Tupana rü

norü ngugüruüwa cuxü inangu, rü
 ngëma curü chixexü rü mexüxü
 narüyamae. ²⁸PÁRSIN: Rü ngëma
 cuchixüane, Pa ãëxgacüx, rü marü
 niyauxye rü tá Médiaanecüãxgüna rü
 Pérchiaanecüãxgüna nanaxã
 —nhanagürü ga Danié. ²⁹Rü
 yexgumatama ga nüma ga ãëxgacü ga
 Berchachá rü norü duüxügüxü namu
 nax Daniéxü dauxracharaxü ga
 naxchirugu yacüxëëgüaxüçax, rü wüxi
 ga curëchi ga úirunaxçaxmaxã
 naxüchagügüaxüçax. Rü guxãmaama
 nüxü nixu nax nüma ya Danié yixixü ga
 norü tamaepüxwa naxüxü nax ãëxgacü
 yixixü. ³⁰Rü yema chütaxügu nixí ga
 yamãxgüaxü ga Berchachá (ga
 Babiróniaanecüãx) ga
 Caudéutanüxügüarü ãëxgacü ixíci. ³¹Rü
 Darü ga Médiaanecüãxgüarü ãëxgacü
 rü Berchacháchicüxü nixücu nax
 ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Darü
 rü 62 ga taunecü nüxü nayexma ga
 yexguma.

Aigü ga leóütanügu nitaxcuchi ga Danié

6 ¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Darü rü
 nüxü naxuneta ga 120 ga
 ãëxgacügü nax norü ngüxëëruügü
 yixígüxüçax, rü wüxichigü ga yema
 nachixüanearü íanegümaxã
 inacüaxgüxüçax. ²Rü yema 120 ga
 ãëxgacügüétüwa nüxü naxuneta ga
 tamaepüx ga naerugü nax nüxü
 yadaugüxüçax ga wüxichigü ga yema
 íanegüarü ãëxgacügüarü puracü, rü
 yemaacü ga nüma ga Darü rü
 taxuxüma ga guxchaxü nüxü
 yexmaxüçax. Rü wüxi ga yema

tamaep̄ix ga naerugü rü Danié nixĩ. ³Rü nûma rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügüarü yexera nüxũ nacuaxũchi. Rü yemaçax ga nûma ga ãẽxgacü rü nagu narüxĩnũ nax namücüxũ nüxũ naxunetaxũ nax yema Babiróniaanemaxã inacuáxũçax. ⁴Rü yemaçax ga yema togü ga ãẽxgacügü rü naxçax nadaugü ga wüxi ga guxchaxũ nax yemaacü Daríupexewa Daniéxũ ínaxuaxũgüxũçax. Notürü nûma ga Danié rü wüxi ga yatü ga aixcuma mecü nixĩ, rü taxuxũma ga chixexũ nawa inayangaugü. ⁵Notürü nûmagü ga yema ãẽxgacügü rü nagu narüxĩnũe nax nhuxacü Daniéxũ chixexũgu nanguxêégüxũ rü yemaçax düxwa nhanagürügü: —Taxucürüwa taxacürü chixexũgu tananguxêxê i Danié. Notürü ngêma naxçax tá ínaxuaxũxũ nixĩ nax noxrütama Tupanaguama naxĩnũxũ rü ngêmacaxicatama tüxũ natauxcha —nhanagürügü. ⁶Rü yemaacü ga yema 120 ga ãẽxgacügü rü naétü ga yema taxre ga Daniémücügü rü nügümaxã inaxügagü ga ãẽxgacü ga Daríumaxã nax yanadexagüxũçax. Rü yexguma marü napexewa nangugügu rü nhanagürügü nüxũ: —¡Guxũguma namaxũ, Pa ãẽxgacü! ⁷Rü guxũma i toma i ãẽxgacügü i cutüũwa namaxã icuaxgüe i nhaa nachixũane rü tangutaquexegü. Rü ngêma ngutaquexewa nagu tarüxĩnũe nax cumax, Pa ãẽxgacüx, rü cunaxunagüxũ i wüxi i mu nax ngêmaacü 30 i ngunexũgu nachuxuxũ nax texé taxacürü tupanana rüexna yatüna ngüxêẽçax tacaxũ rü cuxnaxicatama name nax tacaxũ. Rü texé ya tama naga

ĩnuxe i ngêma mu rü tá aigü ya leóũtanügu titaxcuchi. ⁸Rü ngêmacax, Pa ãẽxgacüx, ega cuxũ namexgu i ngêma mu rü ¡nagu cugü nawüéga nax ngêmaacü taxúema naxüchicüüxũçax! Erü ngêxguma cumax, Pa ãẽxgacüx, cuxunagügu rü taxucürüwa texé itayanaxoxêxê erü ngêmaacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i tórü mugü i yixema i Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü —nhanagürügü. ⁹Rü nûma ga ãẽxgacü ga Darü rü nagu nügü nawüéga ga yema mugüpane. ¹⁰Rü yexguma Danié nüxũ cuaxgu nax nümax ga ãẽxgacü rü marü nügü nagu nawüégaxũ ga yema mu, rü napatawa naxü rü nayawãxna ga norü ucapuarü ããxgü ga Yerucharéũ íyexmaxũwaama ügüxũ. Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü tamaep̄ixcuna inacaxãp̄ixü nax Tupanana moxê naxãxũçax rü namaxã yadexaxũçax aixrügumarüũtama. ¹¹Rü yexguma yema yatügü ga ínaxuaxũgüxũ nüxũ cuaxgügu rü Daniéchiũgu nachocu rü yexma nüxũ inayangaugü ga nax ínayumüxêxũ rü Tupanaxũ íyacuaxũxũ. ¹²Rü yexgumatama norü ãẽxgacü ga Daríuxũtawa naxĩ nax namaxã yanadexagüxũçax nachiga ga yema mu. Rü nhanagürügü nüxũ: —Pa ãẽxgacüx, cuma rü marü cunaxunagü i wüxi i mu i nawa nüxũ quixuxũ rü texé ya nhaa 30 i ngunexũgügu naxüamáxe nax túmaarü tupanaarü ngüxêẽçax ítacaamaxũ rüexna ngexürüüxũmare i yatüna tacaxũ rü tama i cuxna, Pa ãẽxgacüx, rü tá aigü ya leóũtanügu titaxcuchi. ¿Rü tama exna i ngêma nhaxü yixĩxũ i ngêma mu? —nhanagürügü. Rü nûma ga ãẽxgacü rü

nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽmáacü ngẽma nhaxũ nixĩ. Rü ngẽma mu rü nanaxwaxe nax yangxũ erü yixema i Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü rü taxuacüma texé tayanaxoxẽxê i tórü mugü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga nümagü rü nhanagürügü: —Ngẽma Danié i Yudéu ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nua gaxũ rü tama cuga naxĩnü, Pa ãëxgacüx, rü tama naga naxĩnü i ngẽma mu i cuxunagüxũ. Rü toma rü marü nüxũ tadau nax tamaepüxcüna nayumüxéxũ i wüxichigü i ngunexügu —nhanagürügü. ¹⁴Rü yemaxũ naxĩnügu ga ãëxgacü rü poraãcü nangechaũ rü naguxüraxüãcü naxçax nadautaax nax nhuxãcü Daniéxũ ínganguxuchixéxũ nhüxmata yanaxücumare ga üaxcü. ¹⁵Notürü ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxügüxũ rü wenaxarü ãëxgacüxütawa naxĩ rü nhanagürügü nüxũ: —Pa ãëxgacüx, cuma nüxũ cucuax nax nhuxãcü nax yixĩxũ i tórü mugü i yixema Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü rü guxüma i mugü i ãëxgacü nagu nügü wüégaxũ rü marü taxucürüwama texé itayanaxoxẽxê —nhanagürügü. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéxũ yagagüxüçax rü aigü ga leóütanügu yataxcuchigüãxũ. Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü Daniéxũ: —Yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxücü curü ípoxü! —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Danié rü aigü ga leóütanügu nayataxcuchigü rü wüxi ga nutamaxã nanangüxtaügü. Rü nüma ga ãëxgacü rü norü ãnera yexma ngĩxũ naxü cuaxruxũ nax aixcuma marü

yangxũ ga yema mu. ¹⁸Rü yemawena rü nüma ga ãëxgacü rü napatawa naxü rü tama nachibüãcüma nayape. Rü yema aixrügumaãcü naxüxũ ga norü taãxê rü marü tama nanaxü. Rü naétü ga yema chütaxügu rü tama yexma napexchaũ. ¹⁹Rü yexguma noxritama yangunegu ga moxüãcü rü ínarüda rü paxa yema ai ímugüxüwa naxü. ²⁰Rü yexguma nüma ga ãëxgacü marü ngaicamána nanguxgu rü nangechaũgaãcü Daniéna naca rü nhanagürü: —¿Pa Danié ya Tupana ya Maxücüarü Duüxüx, rü yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxücü rü marü curü ínapoxüxũ nataniüwa i ngẽma aigü ya leóügü? —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Danié nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Guxüguma namaxũ, Pa ãëxgacüx! ²²Rü yimá chorü Tupana rü nua nanamu i wüxi i norü orearü ngeruxũ i dauxücüãx. Rü ngẽma nixĩ i yachotaaxgüxũ i nhaa aigü ya leóügü nax tama choxũ nangõxgüxüçax. Erü nüma ya Tupana rü nüxü nacuax nax taxuxüma i chixexü cumaxã chaxüxü, Pa ãëxgacüx —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü poraãcü nataãxê rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéxũ ínamuxüchigüxüçax aigü ga leóütanüwa. Rü yexguma marü ínganguxuchigu ga Danié, rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax napixü yerü aixcumama norü Tupanaaxü nayaxõ. ²⁴Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax yema nagagüaxüçax ga yema yatügü ga Daniéxũ íxuaxügüxũ. Rü wüxigu naxmãxgümaxã rü naxacügümaxã leóütanügu nanawocu. Rü tautama mea

nangucuyane rü nüma ga leóũgü rü marü naxçax nibuxmü, rü nüxna nayuxgü rü nagu nawagüe tũmachinaxãgü. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Darü rü wüxi ga popera naxümatü naxçax ga guxüma ga nachixüanecüãxgü rü ngëma to ga nagawa idexagüxü ga duũxügü. Rü yema poperawa rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü: “Rü chanaxwaxe nax petaãxëgüxü rü pegü pengechaũgüxü. ²⁶Rü pemaxã nüxü chixu rü pexü chamu rü guxüma i nhaa naane i chamax namaxã ichacuáxüwa rü chanaxwaxe i nüxü pengechaũ rü nüxü pecuaxüxügü ya yimá Daniéarü Tupana. Erü yimá Tupana rü maxücü nixí, rü guxüguma nangexmaecha. Rü ngëma nüma nax ãëxgacü yixíxü rü taguma inarüxo, rü ngëma norü pora rü taguma inayagux. ²⁷Nüma rü tórü poxüruxü nixí, rü tórü ngxüxüëeruxü nixí. Rü nüma inanawex i cuaxruũgü i mexü i dauxüguxü i naanewa rü nhama i naanewa. Rü nüma nixí ga Daniéxü inapoxüxü natanüwa ga leóũgü”, nhanagürü. ²⁸Rü nüma ga Danié rü ãëxgacü ga Darüarü ngüxëeruxü nixí rü yexgumarüxü ta Pérchiaanearü ãëxgacü ga Chíruarü ngüxëeruxü nixí.

.....

Danié rü natanüxügüçax nayumüxë

9 ¹—Rü nüma ga Darü ga Achuéru nane ga Médiaanecüãx rü ãëxgacü nixí ga Babiróniaanewa. ²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicüga ga Darü rü chama ga Danié rü nawa íchangux ga yema popera ga orearü uruxü ga Yeremía ümatüxü. Rü yema

ore ga nawa changüxü rü nüxü nixu nax 70 ya taunecü tá ninge nax chixexüwa nangexmaechaxü ya Yerucharéü, yerü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana Yeremíamaxã nüxü yaxuxü. ³Rü yemaçax chayumüxë rü Cori ya Tupanana chaca nax toxü ínangüxüëëxüçax naxmëxwa i torü uanügü rü wena torü naanewa toxü nawoeguxëëxüçax. Rü yemaacü tama chachibüãcuma chayumüxë rü nhoxërüümare ixíxü ga naxchirugu chícux rü tanimucatexewa charüto. ⁴Rü yema chorü yumüxëwa rü Tupanamaxã nüxü chixu ga chorü pecádugü rü chautanüxügüarü pecádugü rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü guxãétüwa cungexma rü cuporaxüchi rü guxüguma cuyangüxëxë i curü unetagü. Rü ngëmawa tüxü cunawex nax tüxü cungechaũxü ya yíxema aixcuma cuga ínüexe rü nagu maxëxe i curü mugü. ⁵Rü toma rü poraãcü pecádu cupexewa taxüe rü chixexü taxüe. Rü tamaxëmare rü tama cugu tarüxínüe. Rü nüxü tarüxoe i curü mugü rü curü ucuxëgü. ⁶Rü gumá curü orearü urüügü ga nawa quidexacü namaxã ga torü ãëxgacügü rü torü oxigü, rü guxüma i tomax i Iraéutanüxügü, rü tama naga taxínüechaũ ga yexguma tomaxã nüxü yaxugüegu ga curü ore. ⁷Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü aixcumacü quixí. Rü ngëmacax poraãcü cupexewa taxãnee i toma i Yerucharéücüãxgü, rü ngëma togü i totanüxü i Iraéutanüxügü i ngaicamawa rü yáxüwa to i nachixüanegu cuwoonexü nagagu nax tama cuga naxínüexü. ⁸Rü nhuxmax i tomax, Pa

Cori Pa Tupanax, rü naxrüütama i ngēma torü ãëxgacügü rü torü oxigü rü taxānee erü cupexewa chixexü taxügü. ⁹Notürü i cumax, Pa Torü Tupanax, rü woetama cucüma nixi nax cumecümaxü rü toxü nüxü curüngümaxü i torü chixexü. Rü ngēmacax cupexewa tangugü erü toma rü poraäcü chixexü taxü. ¹⁰Rü tama cuga taxīnüe rü nüxü tacugüe ga curü mugü ga curü duüxügü ga orearü uruügüwa tomaxā nüxü quixuxü. ¹¹Rü guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügü rü tama naga naxīnüe i curü mugü. Rü cuxna nixigachi rü tama naga naxīnüe i curü ucuxégü. Rü yemacax ga yema poxcu ga curü duü ga Moichéwa nüxü quixuxü rü togu nangu. ¹²Rü yema nax toxçax núma cunamuxü ga yema taxü ga guxchaxü rü yemamaxā cuyanguxëxë ga yema poxcu ga tomaxā rü torü ãëxgacügümaxā cuxueguxü, yerü yema poxcu ga Yerucharéüna cunguxëxü, rü taguma yemaacü cunapoxcu ga to ga ãane. ¹³Rü guxüma ga yema chixexü rü toxna nangu yematama Moiché ümatüxü ga mugüwa nüxü ixuxürüxü. Notürü ga toma rü tama cuxçax tadaugü, Pa Cori Pa Torü Tupanax. Rü tama nüxü tarüxoe ga yema torü chixexügü, rü tama nagu tamaxë ga curü ore i aixcuma ixixü. ¹⁴Rü yemacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü toxçax ícunanguxëxë ga yema taxü ga guxchaxü ga cumatama tomaxā cuxueguxü. Erü cuma rü aixcuma cuyanguxëxë i ngēma nüxü quixuxü. Notürü i toma rü tama cuxü itarüxīnüechaü. ¹⁵Notürü ga cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü nüxcüma icunawex ga yema taxü ga curü pora ga

yexguma Eyítuanewa ícunguxüxëëgu ga curü duüxügü. Rü yemaacü cugü cutachigaxëxë nhuxmata nhama i ngunexüwa nangu. Notürü ga toma rü poraäcü cupexewa chixexü taxü. ¹⁶Pa Cori Pa Tupanax, nüxü tacuax rü cuma rü cumecümaxüchi. Rü ngēmacax cuxna taca nax namaxā icurüngüxmüxüçax ya yima ãane ya Yerucharéücüçaxgü. Erü yima ãane rü cuxrü nixi, rü ngēma nangexma ya curü maçpüne ya üünene. Rü nhuxmax rü guxüma i ngēma togü i nachixüanecüçaxgü i duüxügü rü nüxü nacugüe i ngēma curü duüxügü rü yima Yerucharéü nagagu i ngēma chixexügü i toma taxügüxü rü torü oxigü ügüxü. ¹⁷Pa Torü Tupanax ;rü chamax nax curü duüxü chixixü, rü nüxü naxīnü i chorü yumüxë i nawa cuxü chacaxüxü! ;Rü cuégagagu nüxü nangechaüäcüma nüxü nadau nax nhuxäcü wüxi i taxü i ngechaü yixixü nax nachixexü ya yima cupata! ¹⁸Pa Chorü Tupanax ;toxü nayaxu rü choxü nüxü naxīnü i nhaa chorü yumüxë erü curü duüxü chixi! ;Rü mea nangugü i ngēma torü guxchaxügü rü ngēma norü chixexü ya yima ãane ya Yerucharéü ya cuxrü ixixüne! Rü tama taxacürü mexü i cupexewa taxüxügü nixi i cuxü tacaxaxüxü, notürü cuxna taca erü cuma rü cuxü nangexma i taxüma i curü ngechaü i toxçax. ¹⁹Pa Corix ;rü toxü naxīnü rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü rü toxü rüngüxëxë! ;Rü paxa toxü nangaxü, Pa Corix! Erü cuxrütama ngüchaü nixi i ngēma rü cuma rü nüxü cungechaü ya yima curü ãane ya Yerucharéü rü ngēma curü duüxügü”, nhachagürü.

**Tupana namaxã nüxü nixu ga yema
70 ga yüxügüchiga**

²⁰Rü chama rü íchayadaxêxê ga nax chayumüxêxü rü Tupanamaxã nüxü chixuxü ga chorü chixexügü rü chautanüxü ya Iraéutanüxügüarü chixexügü. Rü Cori ya Tupanaxü chacaxxü naxcax ya yima norü ñane ya Yerucharéü ya norü maxpüne ya üinenewa ngexmane. ²¹Rü yexguma íchayumüxêyane rü chaxcax nangox ga Tupanaarü orearü ngeruxü ya dauxücüax ga Gábi ga üpa chaxcax ngócü ga yexguma Tupana taxacüxü choxü nadauxêegu. Rü yagoeácüma yema íchayexmaxüwa nangu. Rü yema ora ga yáuanecü nagu Tupanacax chayaguxchaüxü ga ãmaregügu nixü ga chauxütawa nanguxü. ²²Rü nhanagürü choxü: “Pa Daniéx, nua chaxü i nhuxmax nax cuxü nüxü chayacuaxêxüçax ga yema Tupana nagu rüxínüxü. ²³Rü yexguma noxritama icunaxügügu ga nax cuyumüxêxü rü Tupana rü marü cuxü nangaxü. Rü ngëmacax i chamax rü nua chaxü nax cumaxã nüxü chayarüxuxüçax nax marü cuxü nangaxüxü, erü nüma ya Tupana rü poraäcü cuxü nangechaü. Rü nhuxmax rü jmea irüxínü i ngëma tá cumaxã nüxü chixuxü nachiga ga yema nüxü cudauxü ga yexguma taxacü ga êxüguxü cuxü nadauxêegu! ²⁴Rü 70 i yüxügü ngupetüguwena rü yima curü ñane ya Yerucharéü rü ngëma curü duüxügü i Iraéutanüxügü rü düxwa tá Tupanaga naxínüe, rü Tupana tá nüxü inanaxoxêxê i ngëma norü chixexügü,

rü tá nüxü nüxü inarüngüma i ngëma norü chixexü ga noxri naxügüxü. Rü tá ningucuchi ya yimá Üüneçü ya aixcuma mecü nax guxügüma norü duüxügümaxã meama inacuáxüçax rü ngëmaäcü yanguxü ga yema Tupana cuxü dauxêxü” —nhanagürü choxü.
.....

**Textü ga Tígricutüwa Tupana
Daniéxü nüxü nadauxêxê i taxacü
tá nax ngupetüxü**

10 ¹—Rü gumá norü tamaepüx ga taunecü ãëxgacü yixügu ga Chíru ga Pérchiaanecüax, rü chama ga Danié ga Betachámaxã choxü naxugüe rü Tupana choxü nüxü nadauxêxê i taxacü tá ngupetüxü. Notürü yema nüxü chadauxü rü poraäcü naguxchaxüchi nax nüxü icuáxü nax taxacüchiga yixüxü. Notürü ga chama rü meama chanangügü nax taxacüchiga yixüxü rü yemaacü nüxü chacuaxama ga yema nüxü chadauxü. ²Rü yexguma yemaxü chadaxgu rü chama ga Danié rü tamaepüx ga yüxü poraäcü changechaü. ³Rü tama chanangöx ga maixcuraxü, rü tama chanangöx ga namachi, rü tama chayaxaxü ga wíü, rü tama chaugü chamexêxê nhuxmata yema tamaepüx ga yüxü ngupetügu. ⁴Rü wüxi ga ngunexü meama gumá taunecüarü nüxíraxü ga tauemacü (abríu)arü 24 ga ngunexügu, rü taxtü ga Tígricutüwa chayexma. ⁵Rü ngürüächü nüxü chadau ga wüxi ga yatü ga lífüchimaxã äxchiruxü rü úrumaxã goyexüáxü. ⁶Rü yema naxüne rü nhama nuta ya topächiruxü niyaxracüxü, rü yema nachiwe rü nhama bajxbeanexürüxü

nixĩ. Rũ guma naxetũgũ rũ nhama ùxiemagũrũxũ nixĩ, rũ guma nachacũũgũ rũ nactũgũ rũ nhama bróche iyaxracũtũxũrũxũ nixĩ. Rũ yema naga rũ nhama muxũ i duũxũgũ idexagũxũrũxũ nixĩ. ⁷Rũ chaxicatama nixĩ ga nũxũ chadauxũ ga yema Tupana chaxuxcax ngoxẽẽxũ. Rũ yema togũ ga chamũcũgũ rũ taxuxũma nadaugũ, yerũ norũ muũmaxã nibuxmũ rũ nicuxgũ.

⁸Rũ yemaacũ chaxicatama yẽma chayexma ga yexguma yemaxũ chadaɣgu. Rũ chabaxĩachiãxẽ rũ chanachoxõchi rũ chaturaxũne. ⁹Rũ yexguma nagaxũ chaxĩnũgu ga nax yadexaxũ, rũ chiyuãchi rũ ichayangu.

¹⁰Notũrũ wũxi ga naxmex rũ choxna natũxũe rũ choxũ nangenagũ nhuxmata chaxmexmaxã rũ chauápũxũmaxã ichachuxenũ. ¹¹Rũ nhuxũchi nhanagũrũ choxũ: “Pa Daniéx, Tupana rũ cuzũ nangechaũ. ¡Rũ mea irũxĩnũ i ngẽma tá cumaxã nũxũ chixuxũ! ¡Rũ inachi! Erũ choxũ nixĩ i cuzũtawa namuxũ ya Tupana”, nhanagũrũ. Rũ yexguma yagũegagu nax yadexaxũ rũ chama rũ chiduxruxãcũma ichachi. ¹²Rũ yexguma ga nũma rũ nhanagũrũ: “¡Tauxũ i choxũ cumuũxũ, Pa Daniéx! Yerũ yema ngunexũ ga nagu nũxũ cucuáxchaũxũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ napexewa cugũ icurũxĩra, rũ nũma rũ cuzũ nũxũ naxĩnũ ga curũ yumũxẽgũ. Rũ ngẽmacax nua cuzũtawa chaxũ.

¹³Notũrũ ngẽma naãxẽ i chixexũ i Pẽrchiaaneccũaxarũ ãẽxgacũmaxã icuáxũ rũ 21 ga ngunexũ rũ choxũ nanaguxchaxẽxẽ. Notũrũ nũma ya Miguéu i ãẽxgacũ i tacũ ixĩxũ i

dauxũccũãxtanuwa rũ nua naxũ rũ choxũ narũngũxẽẽ. Yerũ ga chama ga noxri rũ chaxicatama chaugũmaxã chawũxicax natanũwa ga yema Pẽrchiaaneccũaxarũ ãẽxgacũgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i nhuxmax rũ nua chaxũ nax cumaxã nuxũ chayarũxuxũcax i ngẽma tá ngupetũxũ i yixcũra namaxã i cutanũxũ i Iraéutanũxũgũ. Rũ yema nũxũ cudauxũ ga yexguma Tupana cuzcax nangoxẽẽgu, rũ ngẽma tá yixcũra cutanũxũmaxã ngupetũxũchiga nixĩ” —nhanagũrũ choxũ.

.....

Nawa tá nangu nax ínanguxũ i taxũ i guxchaxũgũ

12 ¹—Rũ nhanagũriama: “Rũ ngẽxguma ngẽma taxũ i guxchaxũgũ ínngxu, rũ nũma ya Miguéu ya dauxũccũãxarũ ãẽxgacũ ya Tupanaarũ duũxũgũna daucũ, rũ tá nangox. Rũ ngẽma ngunexũgu rũ tá nangexma i taxũ i guxchaxũgũ i taguma nhuxgu nũxũ idauxũ. Notũrũ ngẽxguma ngẽmawa nanguxgu rũ guxũma i ngẽma Tupanaarũ duũxũgũ i norũ poperagu ùmatũégaxũ rũ tá namaxẽ naétiwa i ngẽma guxchaxũgũ. ²Rũ guxũma i marũ yuexũ rũ tá ínaruĩdagũ. Rũ tũmãxe rũ maxũ i taguma gũxũcax tá ítarũda, rũ toguegũ rũ ãnecax rũ poxcucax tá ítarũdagũ. ³Rũ ngẽma duũxũgũ i cuax nũxũ ngẽxmaxũ rũ muxema mexũwa tũxũ gagũxũ, rũ nhama ùaxcũrũxũ tá inabaixgũ rũ nhama woramacurĩgũrũxũ tá ngẽma nanaigũecha” —nhanagũrũ choxũ.

.....

OSÉIAS

(Ochéa)

Ochéa naxmax rü nanegü

1 ¹Rü nhaa nixĩ ga ore ga Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ namaxã ga Ochéa ga Béri nane ga yexguma Yudáanewa ãëxgacügü yixĩgüga ga Uchía rü Yotáũ rü Acáa rü Echequía. Rü yexguma nixĩ ga Yerubuáũ ga Yoá nane ga ãëxgacü yixixũ ga Iraéuanewa. ²Rü nhaa nixĩ ga yema nüxíraxixũ ga ore ga Cori ya Tupana Ochéamaxã nüxũ ixuxũ. Rü nhanagürü nüxũ: —Ngẽma Iraéuanecüãxgü rü nhama wüxi i ngexũ i natena ngeãxëxürüxũ choxna nixĩgachi. Rü cumax, Pa Ochéax, rü wüxi i cuaxruxũ tá quixĩ naxçax i ngẽma duũxũgü. ¡Rü ngẽmacax i nhuxmax rü wüxi i nge i chixri maxücumaxã naxãxmax rü ngĩwa naxãxaci! Rü ngẽmaãcü i ngẽma cuxacügü rü wüxi i nge i ngeãxëcücüxacügü tá nixĩgü —nhanagürü. ³Rü yemawena ga Ochéa rü ngĩmaxã naxãxmax ga Gomé ga Dibráiacü. Rü ngĩma rü nüxũ ixãxaci rü nayatü. ⁴Rü nhuxüchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Ochéaxũ: —Yimá cune rü Yechereé tá nixĩ i naéga. Erü paxaxüchitáma chanapoxcue i

ngẽma nataagü ya yimá ãëxgacü ya Yeú naxçax ga yema taxũ ga máeta ga naxixũ nawa ga guma ñane ga Yechereé. Rü ngẽxma tá chayacuãxëxë nax nümagütama i Iraéuanecüãxgü nügümaxã inacuaãxgüxũ. ⁵Erü ngẽma ngunexügu rü yima ñane ya Yechereéarü ngatexũ i metachinüanexügu tá chanadai i ngẽma norü churaragü i Iraéuanecüãxgü rü ngẽxma tá nagux i norü pora —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga ngĩma ga Gomé rü wena ixãxaci, rü nange ga ngĩxaci. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ochéaxũ nhanagürü: —Ngẽma ngĩéga i ngẽma cuxaci rü Duruáma tá nixĩ. (Rü ngẽma naéga rü: “tama choxũ nangechaütümüxũgü”, nhaxũchiga nixĩ.) Erü nhuxmawena rü marü taxütáma choxũ nangechaütümüxũgü i Iraéuanecüãxgü. Rü marü taxütáma nüxũ nüxũ icharüngüma i ngẽma norü chixexũgü. ⁷Notürü ngẽma Yudáanecüãxgü rü tá choxũ nangechaütümüxũgü rü chamatama i norü Tupana nax chixixũ rü tá norü uanügüna íchanapoxũ. Notürü taxütáma taxacürü churaragümaxã rüexna naxnegümaxã rüexna ngẽma

churaragü i cowaruáxũmaxã
 —nhanagürü ga Tupana. ⁸Rü yexguma
 Gomé marü Duruáma ngxĩũ
 yamaieguwena, rü wena ixãxactü, rü
 nayatü. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Cori
 ya Tupana rü Ochéaxũ nhanagürü:
 —Ngẽma cuneéga rü Duamí tá nixĩ. (Rü
 ngẽma naéga rü “tama chorü duũxũgü
 pexĩgü”, nhaxũchiga nixĩ.) Erü pema i
 Iraéuanecüãxgü rü marü tama chorü
 duũxũgü pexĩgü rü chama rü marü tama
 perü Tupana chixĩ —nhanagürü.

.....

**Tupana nixĩgachi ga
 Iraéuanecüãxgü**

2 ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 nhanagürü: —Pa Iraéuanecüãxgüx,
 ípenaxuaxũ i ngẽma pechixũane i nhama
 peérüxũ ixixũ! Norü duũxũgü rü marü
 choxna nixĩgachi, rü ngẽmacax i
 pechixũane rü marü tama choxrü nixĩ rü
 chama rü marü tama norü Tupana chixĩ.
 Rü name nixĩ nax norü duũxũgü nüxũ
 naxoexũ nax nhama wüxi i ngexũ i
 ngeãxécürüxũ yixixũ, rü nüxna nax
 yaxĩgachixũ i ngẽma norü
 tupananetachicünaxãgü i nüxũ
 nangechaũgüxũ. ³Rü ngẽxguma taxütáma
 nüxũ naxoegu i ngẽma tupanachicünaxãgü
 rü tá nüxna chanayaxu i guxũma i ngẽma
 norü ngẽmaxũgü i nüxũ ngẽmaxũ rü
 nhama wüxi i nge i ngexchirucürüxũ tá
 chayaxixêxê. Rü ngẽma nachixũane rü
 noxri nangoxgurüxũ tá chayaxixêxê rü
 nhama mairaxũ i paxũ rü ngearü
 dexáxũrürüxũ tá chayaxixêxê nax
 ngẽmaacü tãxawamaxã nayuexũcax i
 ngẽma choxna ixĩgachixũ.

.....

¹³Rü ngẽma cuchixũanecüãx i
 duũxũgü rü gumá nhuxre ga taunecügü
 ga naxu nüxũ yacuaxũgügü ga yema
 tupanachicünaxãgü, rü ngẽmacax tá
 chanapoxcue. Yerü marü choxũ
 inarüngümae rü norü
 tupananetachicünaxãgücax pumáratexe
 ínagügü ga yexguma ãneramaxã rü
 nachagümaxã nügü yangaxãêgügü nax
 yemaacü yema tupanachicünaxãgüxũ
 yacuaxũgügüxũcax. Rü chamax i Cori ya
 Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

**Tupana rü Iraéuanecüãxgüxũ
 nangechaũama**

¹⁴Notürü i chamax, rü wena táxarü
 ngẽma Iraéuanecüãxgü rü chaugüna
 chayapuexêxê. Rü chianexũwa tá
 chanagagü nax ngẽma mea namaxã
 chidexaxũcax rü wenaxarü choxũ
 nangechaũgüxũcax. ¹⁵Rü ngẽma norü
 úwanecügü rü tá wena chanamexêxê
 nax mea naxügüxũcax rü nabacaxũcax i
 norü úwagü. Rü ngẽma ngatexũ i
 metachinüanexũ ga noxri
 Guxchaxũchicagu ãégaxũ rü
 Taãxêchicaxũ tá chayanguxuchixêxê. Rü
 ngẽma naanewa tá choxũ nangechaũgü
 i ngẽma Iraéuanecüãx ga yexguma
 Eyítuanewa ínaxoxũgurüxũ. ¹⁶Rü
 ngẽxguma rü tá “Pa Cuxũ
 Tangechaxũcux”, nhanagürügü tá
 choxũ, rü tama “Pa Torü Baãx”,
 nhanagürügü. Rü chama i Cori ya
 Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.
¹⁷Rü tá nüxna chanachuxu nax
 tagutáma wena namaxã
 nadexaãchigüxũcax i ngẽma Baágüéga.
¹⁸Rü ngẽma ngunexũgügü rü ngẽma
 Iraéuanecüãxgüxũ tá charüngüxêxê. Rü

ngêma naexũgü i düraexũ, rü werigü, rü äxtapegü rü tá ichanangüxmüexêxê nax tama ngêma duũxũgũxũ nachixeãxêgũxũçax. Rü tá ichanaxoxêxê ya würagü rü taragü. Rü ngêma norü uanügü rü tá ichanangüxmüexêxê nax tama wena naxçax íyaxüãchixũçax, rü ngêmaãcü i chorü duũxũgü rü nataãxêgũxũçax. ¹⁹Rü ngêmaãcü, Pa Iraéuanecüãxgũx, chama rü tá wena pexũ chade nax guxũgutáma choxrü pexĩgũxũçax. Rü ngêmaãcü tá aixcumaxũchi choxrü pexĩgü ngêma mugü nüxũ íxuxũãcü, erü poraãcü pexũ changechaũ. ²⁰Rü chorü duũxũgũxũchi tá pexũ chixĩgũxêxê, rü tagutáma pexũ íchawogü. Rü pema rü tá choxũ pecuax nax perü Tupana chixĩxũ —nhanagürü.

Ochéa rü naxmaxarü chixexũxũ narüngüma

3 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: —¡Ngêma naxũ rü wenaxarü ngĩxçax yadau i cuxmax rü cugũxütawa ngĩxũ naga rü ngĩxũ nangechaxũ, rü woo i ngĩma rü ngĩrü me nixĩ i nai i yatümaxã nax namaxũxũ! Erü chama ya Cori ya Tupana rü ngêxgumarüxũ ngêma Iraéuanecüãxgũxũ changechaũama rü woo i nümagü rü choxna nixĩgachi rü naxçax narümemae nax ngêma tupanenetachicünaxãgüwe naxĩxũ rü nangõxgüaxũ i ngêma maixcuraxũgü i namaxã nüxũ yacuaxũũgũxũ —nhanagürü ga Tupana. ²Rü yexguma ngĩxũ ichayangauxgu rü yema ngĩrü yoraxütawa wenaxarü ngĩxçax chataxe. Rü 15 tachinü ga diêru rü 330 lítrugü

ga chewádagu nixĩ ga naxãtanüxũ. ³Rü nhachagürü ngĩxũ: —Mucütáma ya taunecü choxrü quixĩ. Rü tama name nax cungeãxũ rü nai i yatüna cugü nax cuxãxũ. Rü chama rü tá ta cumaxã chixaixcuma nax mea chamaxũxũ —nhachagürü. ⁴Rü ngêmaãcü ya Tupana rü ngêma Iraéuanecüãxgũxũ nüxũ nacuaxêxê rü mucü ya taunecü rü to i nachixũanegügu tá nawoone rü to i nachixũanearü ãxgacü rü tá namaxã inacuax. Rü ngêmacax i ngêma Iraéuanecüãxgü rü tá nüxũ nataxuma i noxrütama ãxgacü, rü bai i ãxgacü nane, rü bai i norü chacherdótegü, rü bai i norü chacherdótegüchiru, rü bai i norü ãmarechicagü, rü bai i norü tupanenetachicünaxãgü. ⁵Notürü ngêmawena i nüma i Iraéuanecüãxgü rü nachixũanecax tá nawoegu rü tá Cori ya Tupanaçax nadaugü. Rü tá Dawítaaçax nadaugü nax norü ãxgacü yixĩxũçax. Rü ngêma ngunexũgü i nawa iyacuaxgũxũgü rü Cori ya Tupanaçax tá naxĩ, rü nüxũ tá nicuaxũxũgü naxçax i guxũma i norü ngũxêégü.

Cori ya Tupana rü Iraéuanecüãxgümaxã nanu

4 ¹Pa Iraéuanecüãxgũx jiperüxĩnüe i ngêma pemaxã nüxũ yaxuxũ ya Cori ya Tupana! Nüma rü pemaxã nanu, erü petanüwa rü marü tataxuma ya texé ya tütamücümamaxã íaixcumaxe, rü bai ya texé ya aixcuma naxúxe i ngêma Tupanamaxã nüxũ tixuxũ, rü bai ya texé ya aixcuma Tupanaxũ cuáxe. ²Rü tamuxũchi ya notüçaxma Tupanaégagu ixunetaxe rü nataxũchi i dora, rü máeta,

rü ngĩx, rü namu i nai i ngemaxã
ipegũxũ, rü nũgũ daixũ, rü
máetagüechaxũ. ³Rü ngẽmacax i nhaa
nachixũane rü poraãctü ngechaũ nüxũ
nangux rü naanegüwa rü taxuxũma
narũxü. Rü duũxũgü rü nidaxawee rü
nayue, rü ngẽxgumarũxü ta i ngẽma
naexũgü i naixnecüciãx rü werigü rü
choxnigü i márcüãx rü nigüetanü.

**Cori ya Tupana rü
chacherdótegũxü nixugü**

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: —Dücax, Pa Chacherdótex,
cugagu nixĩ i ngẽma guxchaxũ i nagu
nanguxũ i ngẽma cuchixũane. Rü tama
name i toguena cunaxu i ngẽma
chixexũ. ⁵Rü cuma rü ngunecü tátama
nagu cingu i ngẽma guxchaxũ. Rü
nüma ya yima orearü uruũneta rü
chütacü cuxrũxũ tátama nagu nangu.
Rü ngẽxguma i chama rü taxütáma pexũ
íchapoxũ nax perü uanügü pexũ
daixũcax rü pexna napuãxũcax i nhaa
pechixũane. ⁶Rü chorü duũxũgü rü
chixexũgu nayi rü nayue erü tama
chorü mugũxũ nacuãxgü. Rü ngẽma rü
cugagu nixĩ, Pa Chacherdótex, erü cuma
rü ta nüxũ cuxo i chorü mugü. Rü
ngẽmacax i chama rü ta cuxũ chaxo nax
chorü orearü uruxũ quixĩxũ. Erü cumax
rü nüxũ icurüngüma i chorü ucuxẽgü rü
ngẽmacax i chamax rü tá ta nüxũ
icharüngüma i ngẽma cutaagü. ⁷Rü
ngẽxguma yexera yamuxgu i ngẽma
chacherdótegü, rü yexera chixexũ
chapexewa naxügü. Nümagü rü choxna
nixĩgachi nax nawe naxĩxũcax i ngẽma
norü tupananetachicünaxãgü. Rü
ngẽmacax i chama rü taxütáma namaxã

chataãxẽ rü tá nüxũ chaxo. ⁸Rü nüma i
ngẽma chacherdótegü rü duũxũgüaru
pecádumaxã nataãxẽgü erü ngẽxguma
ngẽma duũxũgüaxũ naxũãxgu nax norü
tupananetachicünaxãgücax nadaiaxũ rü
ínaguaxũ i ãmaregü, rü nüma i duũxũgü
rü meama ngẽma chacherdótegüaxũ
nanaxütanü. ⁹Rü ngẽmacax i chama rü
ngẽma duũxũgüxũ chapoxcuxerũxũ
tátama chanapoxcue i ngẽma
chacherdótegü naxcax i norü chixexũgü
—nhanagürü ga Tupana.

.....

**Iraéuanecüãxgü rü nüxũ nixugüe
nax Cori ya Tupanaçax nawoeguxũ**

6 ¹Pa Duũxũgüx ¡rü nua pexĩ ya
guxãma rü ngĩxã Cori ya
Tupanaçax tawoegu! Rü woo nümatama
tüxũ nawoone rü guxchaxũ tüxna naxã,
notürü wena táxarü tüxũ nawoeguxẽxẽ
nax ngẽmaãcü itaãxẽgüxũcax. Rü nüma
rü ngúxũ tüxũ ningegüxẽxẽ, notürü
wena táxarü taxcax nayataanegüxẽxẽ.
²Rü ngẽmaãcü paxa tá wena taxcax
nayataanegüxẽxẽ rü tá tüxũ
ínarüdagüxẽxẽ nax mea napexewa
imaxẽxũcax. ³¡Rü ngĩxã pora taxüe nax
aixcuma Cori ya Tupanaxũ icuáxũcax rü
naga ixĩnüexũcax! Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü aixcuma tá tüxna nangu
nhama üãxcü guxũguma ínguxũrũxũ rü
nhama pucü guxũguma waixümü
iwaixmüanexẽcürũxũ.

Cori ya Tupanaarü ngãxũga

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: —¿Taxacü tá pemaxã chaxü
Pa Efraítanüxũgüx? ¿Rü taxacü tá
pemaxã chaxü Pa Yudáanecüãxgüx? Rü

ngêma choxũ nax pengechaũxũ rü nhama caixanexũ i exũwa paxaãchi ngóxũrũxũ nixĩ, rü yimá cherena ya ngunetũxũ paxaãchi rüngucürũxũ nixĩ. ⁵Rü yema chorü orearü uruũgü ga petanũwa chamugũxũwa pemaxã nüxũ chixu nax pexũ tá chapoxcuxũ, notürü ga pema rü tama iperũxĩnũe rü yemaçax pexũ chadaix. Rü yemaacü ga chorü poxcu rü aixcuma pewa nangu nhama ngóonexũ irügoxũrũxũ. ⁶Rü ngêma chama pexũ chanaxwaxexũ nixĩ nax choxũ pengechaũxũ, rü tama taxacürü naxũnagü chauxçax pedaixũ. Rü ngêma chanaxwaxexũ nixĩ nax aixcuma choxũ pecuáxũ nax perü Tupana chixixũ rü ngexrúma i taxacürü ãmare i chauxçax nax ípeguxũ —nhanagürü ga Tupana.

**Tupana rü
Efraítanũxũgũmaxã nanu**

9 ¹⁷Rü nhaa duũxũgü rü tama chorü Tupanaga naxĩnũechaũ, rü ngêmaçax i nüma ya Tupana rü tá nüxũ naxo. Rü togü i nachixũanegügu tá nawoone, rü tá nu ne nanaxĩmare.

**Nagu tá napogüe i ngêma ãmarearü
guchicaxũgü i Iraéuanecüãxgü norü
tupanenetachicünaxãgücax
naxũgũxũ**

10 ¹Ngêma Iraéuanecüãxgü rü nhaa úwa i muarü oóxũrũxũ nixĩ, notürü ngêxguma yexera namuxgu i norü ngêmaxũgü rü yexera norü tupanenetachicünaxãçax ãmarearü guchicaxũ ínixũxũgü. Rü ngêxguma yexera nanetüarü o inaxãxgu i norü

naane rü yexeraxũ i mexũ i naxchicünaxãgü ínixũxũgü. ²Ngêma Iraéuanecüãxgü rü taxregu narũxĩnũe i norü maxũwa rü tama Tupanaguxica narũxĩnũe. Rü ngêmaçax i nhuxmax rü ngêma norü chixexũgagu rü tá napoxcue. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inanaxoxêxê i ngêma ãmarearü guchicaxũgü i norü tupanenetachicünaxãgücax üxũ rü tá nayapuexêxê i ngêma nutagü i nüxũ yacuaxũũgũxũ. ³Notürü nüma i ngêma duũxũgü rü nhanagürügü tá: “Rü nataxuma ya tórü ãêxgacü nagagu nax tama Cori ya Tupanaxũ ingechaũgũxũ. Notürü nüétama erü çtaxacürü mexũ chi taxçax naxũxũ ya ãêxgacü? ⁴Rü yexũcürü nidexaechamare rü notüçaxmamare tamaxã inaxuneta rü nanaxunagü i mugü notürü taguma nayanguxêëgü. Rü ngêmaçax i tatanüwa rü duũxũgü rü nügũmaxã nanue rü nhama wüxi i nanetü i nawa iyuxũrũxũ nangexma i chixexũ i tatanüwa”, nhanagürügü. ⁵Rü nhuxmax i ngêma Chamárianecüãx i duũxũgü rü niduxrue, rü naxauxe naxçax i ngêma wocaxacüchicünaxã i Betawéũwa rütaxuxũ. Rü naxçax nangechaũgü i duũxũgü rü ngêma chacherdótegü erü marü narütaxu ga yema namaxã nataãxêgũxũ. ⁶Rü ngêma wocaxacüchicünaxã i Iraéuanecüãxgü nüxũ icuaxũũgũxũ rü Achíriaanearü churaragü rü nachixũanewa tá nanangegü nax norü ãêxgacüna naxãgüãxçax. Rü tá naxãnee i ngêma Efraítanũxũgü erü marü nataxu i norü naxchicünaxã i nüxũ yaxögüaxũ. Rü ngêxgumarũxũ ta i guxũma i ngêma

Iraéuanecüãxgü rü ãne tá ningegü. ⁷Rü ngẽma Chamáriaanearü ãëxgacü rü tá narütaxu nhama wüxi i naixtüchi i dexá ichaxëëxürüxü. ⁸Rü ngẽma norü tupanachicünaxächicagü ga Iraéuanecüãxgü chixexü nawa ügüxü, rü tá nagu napogü. Rü ngẽma norü ãmarearü guchicaxügüétüwa tá narüxügü i chuxchuxügü rü toragü. Rü nüma i ngẽma duüxügü rü tá ngẽma máxpüanegüxü nhanagürügü: “¡Toétügu perübuemügü!” Rü yima maxpünegüxü tá nhanagürügü: “¡Toétügu peyixi!” nhanagürügü.

.....

¹²Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: —Chama rü marüchirex pemaxã nüxü chixu rü nhachagürü pexü: “¡Mexü pexüx rü ngẽmaãcü tá pexna nangu i chorü ngechaü! ¡Rü penamexëxë i perü maxü! Erü marü nawa nangu nax chauxcax pedaugüxü nhuxmatáta petanüwa changu nax peétügu chayabaxüçax i chorü pora i namaxã pexü íchapoxüxü.” ¹³⁻¹⁴Notürü i pemax rü nagu pemaxë i chixexü, rü ngẽma ne naxü nax chixri pegümaxã ipecuáxü rü doragu nax pemaxëxü. Rü pema rü nagu peyaxõ i ngẽma muxü i perü churaragü rü yima peweügü ya daiwa namaxã pexixüne —nhanagürü ga Tupana.

.....

**Tupana rü nüxü nangechaüama i
norü duüxügü woo tama naga
naxünegux**

11 ¹—Rü yexguma nhama buxürüxü tauta cuaxwa nangugügu ga chorü duüxügü ga Iraéuanecüãxgü, rü chama rü nüxü

changechaü yerü chauxacügü nixügü rü yemacax íchananguxüxëxë ga Eyítuanewa. ²Notürü yexguma yexeraãcü naxçax chacaxgu nax chawe naxixüçax rü nüma rü yexeraãcü choxna nixígachi. Rü ngẽma chorü duüxügü rü norü tupananchicünaxägüçax ínanagu i ãmaregü rü ngëmachicünaxägüçax ínanagu i pumarátexë. ³Chama nixí ga yema Efraítanüxümaxã ichacuáxü ga yexguma noxri tauta nüxü nacuxgügu ga nhuxãcü tá napugüãxü ga nhaa naane. Rü chanangüexëxë nax nhuxãcü tá inaxixü. Rü chaxmexmaxã nüxü chingí notürü ga nümagü rü tama nüxü nacuxgü nax chama yixixü ga nüxna chadauxü. ⁴Rü nüxü changechaüãcüma chaugüçax chayagagü nax chaugüchametüwa chayapaxëëgüxüçax nhama buxügü i maixëürüxü. Rü naxçax íchayarümaxächí nax chanachibüexëxüçax.

.....

⁷Rü nüma i ngẽma chorü duüxügü rü nanaxügüama nax choxna yaxígachixü. Rü tagaãcü nayumüxëgüchirex, notürü taxúema tanangãxü erü nawe narüxíama i ngẽma tupananchicü i taxucürüwa nüxü rüngüxëëxü. ⁸Notürü taxucürüwa pexna chixügachi, Pa Efraítanüxügüx. Rü taxucürüwa pexü íchawogü, Pa Iraéuanecüãxgüx. Rü taxucürüwa pexü chadai yexgumarüxü ga yema Admácüãxgüxü chadaixgurüxü. Rü taxucürüwama pexü charüxoxëxë guma íane ga Chebofüxü charüxoxëëxürüxü. Erü daa chorü maxünewa rü pexü changechaü rü íchamemare nax choxü

pengechaütümüxügüxũ —nhanagürü ga
Tupana.

.....

**Ochéa rü Iraéuanecüãxgüxũ
nacaaxũ nax Cori ya Tupanaçax
nawoeguxũ**

14 ¹Pa Iraéuanecüãxgüx nax Perú
Chixexügagu Peyixixũx ¡rü
naxçax pewoegu ya Cori ya Perú
Tupana! ²Rü nhaacü peyumüxégü: “¡Pa
Torü Cori ya Tupanax, rü toxũ nüxũ
irüngüma i guxũma i torü chixexügü!
¡Rü mea toxũ nayaxu i nhaa torü
cuaxüxũ i cuxna taxãxũ! ³Rü marü nüxũ
tadaugü rü ngëma Achíriaanecüãxgü rü
tama aixcuma toxũ ínapoxũ, rü woo chi
cowaruétügu taxixgu rü taxüchima
tamaxë. Rü ngëmacax i nhuxmax rü
marü taxütáma namaxã tatupanaãx i
taxacü i tomatama taxüxũ. Erü toma
nax tangearü yoraáxũ rü cuxicatama
nixĩ i aixcuma cuxũ
tangechaütümüxügüxũ” nhaperügü tá.

**Cori ya Tupana rü
Iraéuanecüãxgümaxã inaxuneta
nax ngexwacaxüxũ i maxũ tá
nüxna naxãxũ**

⁴Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana:
—Ngëma duüxügü i tama chauga
ñüexũ rü tá chaugümaxã
ichanagüxmüexëxë. Rü tá nüxũ

changechaüama woo tamachirex ngëma
nixĩ i norü natanü. Erü marü
nangupetü nax namaxã chanuxũ. ⁵Rü
nhuxmax i chama rü tá nüxũ
charüngüxëë i ngëma Iraéuanecüãxgü
nhama cherena nanetügüxũ
iwaixëëcürüxũ. Rü ngëma

Iraéuanecüãxgü rü tá nataãxëgü nhama
putüra i líriu meama ixãchacuxürüxũ.
Rü yima maxpüne ya Líbanu guxügüma
ngëxmaechanerüxũ tá nixĩ i ngëma
Iraéuanecüãxgü nax guxügütáma
nachixüanewa nangexmagüxũ. ⁶Rü
nhama oríwa itaetaxũ rü ibacaxürüxũ
rü tá meama nüxũ naxüpetü i ngëma
Iraéuanecüãxgü i nachixüanewa. Rü
ngëma nachixüane rü duüxügüaru
taãxëxëerüxũ tá nixĩ nhama Líbanuarü
ocayíwaemarüxũ —nhanagürü ga
Tupana.

.....

Norü gux i nhaa ore

⁹Rü yíxema cuax tüxũ ngëxmaxe rü
yíxema aixcuma tümaãxëxũ cuáxe rü
ëcü naga taxínüe i nhaa ore: “Rü ngëma
nacüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma
nawexgu. Rü ngëma aixcuma Tupanaga
ñüexũ i duüxügü rü ngëma nacümagu
naxĩ. Notürü ngëma chixexügü
ruxñüexũ i duüxügü rü ngëma
Tupanacüma rü nüxũ rü wüxi i
guxchaxũ nixĩ.”

JOEL

(Yoéu)

Munügu rü Iraéutanüxüarü nanetü nangõxgü

1 ¹Nhaa nixí ga Cori ya Tupanaarü ore ga Petué nane ga Yoéumaxã nüxü yaxuxü. ²⁻⁴Guxüma ga perü nanetügü rü munü pexü nanangõx. Rü yema íyaxüxëëgüxü rü togü ga munü nanangõxgü. Rü dücax, Pa Yaxguãxgü rü Guxãma i Pemax i Nhaa Nachixüanecüãxgüx, rü pexna chaca ;rü nhuxgu nüxü pedauxü ga wüxi ga chixexü ga nhaarüxü íxixü? Rü nüxcüma ga penatügü rü taguma nüxü tadau i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü. Rü ngëmacax name i pexacügümaxã nüxü pexu i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü, rü nümagü rü tá naxacügümaxã nüxü nixugügü, rü petaagü rü naxacügümaxã ta nüxü nixugügü. ⁵Pa Ngãxëwaxexüx ;rü pebãixãchie! ;Pexauxe, Pa Bínuarü Axruügüx! Erü ngëma úwatüxü rü tá pexna nanayauxgü. ⁶Erü ngëma munügü rü nhama muxüchixü i churaragü i poraexürüxü chauchixüanegu nachocu. Rü napütägü rü nhama ai ya leóüpütärüxü nixígü.

⁷Rü ngëma munügü rü tórü úwanecügu rü tórü iguéraneçügu nawagüe rü nayangeatüxëxë rü ngëmaäcü nachuxtanümare i nachacüxü. ⁸⁻⁹Rü chacherdótegü rü naxauxe nhama wüxi i paxü iyutéxü i nateçax axuxürüxü erü Tupanapatawa rü marü nataxuma i nawemügü rü wíü nax ngëma Tupanana naxãmaregüxüçax. ¹⁰Rü ngëma naanegü rü nachianemare rü waixümügü rü nipagümare. Rü ngëma trígugü rü nayue rü ngëma úwanecü rü nipagü rü ngëma oríwanecü rü narünhëxgü. ¹¹Rü pemax nax naanewa pepuracüexü rü penatoxü ga úwagü rü trígugü rü chewádagü rü poraäcü pengechaügüäcüma pexauxe. Yerü yema trígu rü chewáda ga petogüxü rü pexü nayue, rü yemaçax taxuxüma pibuxgü. ¹²Rü perü úwanecü rü nipagü rü yexma narüxo ga perü figunecügü. Rü nipagü ga perü orixgü ga boxragü, rü cucugü, rü maüsánagü rü guxüma ga perü nanetügü ga peanewa yexmagüxü. Rü yemaacü nüxü inayarütaxu ga norü taãxë ga guxüma ga duüxügü. ¹³Rü pemax, Pa Chacherdótegü i Tupanaarü ãmarearü Guchicaxümaxã Icuaxgüxex,

rü name nixĩ i naxchiru i nhoxêrũxũgu picũxgũ, rü pexauxe erũ yima Tupanapatawa rü marũ nataxuma i trĩgu rü wĩu i perũ ãmarerũxũ ixĩxũ. ¹⁴¡Rũ naxcax pengema i duũxũgũ nax aureãcũma nayumũxêgũxũcax! ¡Rũ Cori ya Tupanapatagu penangutaquexexêxê i perũ ãêxgacũgũ i yaxguãxgũ, rü guxũma i duũxũgũ i nhaa nachixũanecũãxgũ! ¡Rũ ngêma perũ yumũxêwa Tupanana peca nax pexũ nangũxêxũcax! ¹⁵Erũ marũ ningaica i Tupanaarũ poxcu. Rũ ngêma ngunexũ rü poraãcũ tá naxãucũma erũ yimã Guxãétũwa Ngêxmacũ rü tá taxũ i poxcu taxcax ínguxêxê. ¹⁶Rũ yema munũgũ rü tapexewatama tũxna nanapu ga tawemũ rü yemaacũ inarũxo ga Tupanapatawa nax itaãxêgũxũ. ¹⁷Rũ guma nanetũchire rü nayue ga yema ínatogũxũwa, rü yema trĩgu rü inayarũxo rü guma ípatagũ ga nanetũ nagu gücune rü marũ ningeaçu rü nichixe.
.....

**Nũma ya Cori ya Tupana rü nüxũ
nangechaũtũmũxũ i duũxũgũ**

2 ¹¹Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü napexegu nixĩ i ngêma munũgũ i nhama muxũchixũ i churaragũrũxũ ixĩxũ. Rũ nüma ya Tupana rü tagaãcũ nanamu i ngêma munũgũ, rü nüma rü naga naxĩnũe. Rũ ngêma nax namuxũchixũ rü taxucũriuwama texê tayaxugũ. Rũ poraãcũ naxãucũma i nhaa ngunexũ i nagu Tupana tũxũ poxcuexe rü taxúema tapura nax ítayachaxãchixêxêxũ. ¹²Notũrũ nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagũrũ:

“¡Guxũma i perũ ngũchaũmaxã chãxũcax pewoegu nhamarũta pexũ íchanangũxêxê! ¡Rũ chãxũcax pexaureegũ rü pegũmaxã pengechaxũgũ rü pexauxe!” nhanagũrũ. ¹³Rũ ngêmacax i nhũxmax rü name nixĩ i naxcax pewoegu ya Cori ya Tupana. Notũrũ tama nanaxwaxe i pegũchirugu pegãugũe nax ngêmaãcũ penawêxũ i perũ ngechaũ erũ ngêma nüma nanaxwaxêxũ nixĩ nax penaxũchicũxũ i perũ maxũ. Erũ nüma ya Cori ya Tupana rü namecũma rü nüxũ pengechaũtũmũxũ, rü yaxna pemaxã naxĩnũ, erũ pexũ nangechaũ. Rũ nüma rü ínamemare nax íyachaxãchixêxêxũ i ngêma poxcu i pemaxã naxuegũxũ. ¹⁴Rũ ngêxguma chi aixcuma naxcax pewoegũxgux rü bexmana tá ínayachaxãchi nax pexũ napoxcuexũ, rü tá pexũ narũngũxêxê nax wena naxũgũxũcax i perũ trĩgu rü úwagũ nax ngêmamaxã nüxũ pecuaxũũgũxũcax. ¹⁵Rũ pemax, Pa Chacherdótegũx ¡rũ yima maxpũne ya Tupanapata nawa ngexmanewa peyacue ya perũ cornêta rü naxcax peca i duũxũgũ! ¡Rũ penaxunagũ nax aureãcũma nayumũxêgũxũcax! ¹⁶¡Rũ penangutaquexexêxê i ngêma Tupanaarũ duũxũgũ, Pa Chacherdótegũx, nax Tupanapexewa peyamexêgũxũcax i yaxũgũ, rü buxũgũ rü woo i ngêma buxũgũ i maixũ! ¡Rũ ngêxgumarũxũ ta i ngêma ngexwacax ingĩgũxũ, rü norũ ucapuwa ípenachoxũxêxê! ¹⁷¡Rũ pexauxe, Pa Chacherdótegũx i Tupanaarũ Puracũmaxã Icuaxgũxex, rü ãmarearũ guchicaxũpexewa nhapegũ i perũ

yumüxêwa: “Nüxü nangechaxü i nhaa curü duüxügü, Pa Torü Cori ya Tupanax! ;Rü tauxü i cunangexruxü nax taxúema nüxü cugüexüçax! ;Rü tauxü i cunangexruxü nax togü i nachixüanecüãxgü namaxã icuáxüçax! ;Rü tauxü i cunangexruxü i ngêma tama yaxôgüxü nax curü duüxügüxü nacugüexü nhaxümaxã: ‘¿Ngexcü ya yimá perü Tupana?’ nhaxümaxã!”¹⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nangechaütümüxügü yerü poraäcü nüxü nangechaü. ¹⁹Rü nüma rü nhanagürü nüxü: “Rü tá pexna chanaxã i trígu rü wíu rü chíxü nhuxmatáta mea pexü yangu. Rü marü taxütáma wena pexü changexrü nax pexü nacugüexüçax i ngêma togü i nachixüanecüãxgü i tama choxü cuaxgüxü. ²⁰Rü tá pexna chayaxígachixêxê i ngêma munügü ga nórchiwaama ne íxü, rü tá ngextá ínachianexüwa chanamügü. Rü ngêma napexegu íxü rü naxtaxa i ngearü maxüáxüwa tá chanawoü. Rü ngêma wixweama ügüxü rü Már i Mediterániuwa tá chanawoü. Rü ngêma tá niyixe rü tá ngêma nayianegü. Rü ngêmaäcü tá poraäcü pexü charüngüxêê”, nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²¹Rü ngêmacax, Pa Duüxügü rü Guxüma i Taxacü i Nhama i Naanewa Maxêxü, ;rü petaãxêgü rü tauxü i pemuüexü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taxü i mexügü tá pexçax naxü. ²²;Rü tauxü i pemuüexü Pa Naexügüx! Erü ngêma pebüchitaxü rü tá wena narüxügü rü nabaca. Rü ngêma nanetügü i orjgü rü tá nixo. Rü tá namuxüchi i figugü rü úwagü. ²³;Rü petaãxêgü, Pa Yerucharéüçüãxgüx! ;Rü

namaxã petaãxêgü ya Cori ya Tupana! Yerü pexçax nanapuxêxê ga yexguma meama nawa nanguxgu nax mucüçax napuxêêaxü rü taunecüçax napuxêêaxü yema noxri mea napuxêêãxgurüxü. ²⁴Rü ngêmaäcü tá mea pexü nixo i trígu rü poraäcü tá nata ya perü wíu rü chíxü. ²⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü tá pexü chanatáeguxêxê ga yema penetügü ga nhuxre ga taunecü pexü nax nangóðxü ga yema munügü ga yéma chamugüxü. ²⁶Rü nhuxmax rü tá meatáma pechibüe i pemax nhuxmatáta mea pengãxpütüwegü. Rü choxü tá pecuaxüxügü naxçax ga yema taxü ga mexü ga pexçax chaxüxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxãneexêxê Pa Chorü Duüxügüx. ²⁷Rü pemax, Pa Iraéutanüxügüx, rü tá nüxü pecuaxächitanü nax chama ya Cori rü aixcuma petanüwa changexmaxü rü chaxicatama yixüxü i perü Tupana chixüxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxãneexêxê, Pa Chorü Duüxügüx.

Tupana rü nhama i naanewa tá nanamu i Naãxê i Üünexü

²⁸Rü nhaawena rü tá guxüma i duüxügüçax núma chanamu i Chauãxê i Üünexü. Rü ngêma penegü rü pexacügü rü tá chorü orexü nixügüe. Rü ngêma yaxü i duüxügü rü tá nixãnegügü. Rü ngêma ngextüxüxügü rü tá nüxü nadaugü i êxügüxü i taguma texé nüxü dauxü. ²⁹Rü woo i perü puracütanüxü rü pexütaxügü rü tá nüxna chananguxêxê i Chauãxê i Üünexü i ngêma ngunexügügu. ³⁰Rü dauxüwa rü tá chanangoxêxê i taxacü i

taguma texé nüxũ dauxũ. Rũ nhama i naanewa rü tá poraãcü nagü inaba, rü tá nixa ya ãanegü rü taxũ i caxixũ tá naxĩnagüema. ³¹Rũ yimá üaxcü rü tá nixo rü yimá tauemacü rü nhama nagürüxũ tá naduema naxũpa i ngẽma ngunexũ i nagu tá ínanguxũ i chorü poxcu i nhama i naanewa. Rũ ngẽma ngunexũ rü tá poraãcü naxãücüma.

³²Notürü guxãma ya texé ya aixcuma

chauga ñnüxe rü taxütáma tapoxcue. Erü yima ma xpüne ya Chiáü ya Yerucharéü nawa ngexmanewa tá nangox ya yimá Maxẽxẽeruxũ yema chama ya Cori ya Tupana pemaxã ichaxunetaxürüxũ. Rũ yíxema chama tüxũ chidexechixe rü taxütáma tapoxcue”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

AMÓS

(Amú)

Tupana rü tá nanapoxcu i ngêma
togü i nachixüanegü i Iraéuanena
ngaicamagüxü

1 ¹Rü nhaa nixí ga yema ore ga gumá carnérugüarü daruxü ga Amú ga Tecóacüãxmaxã nüxü yaxuxü ga Tupana ga Iraéuanecüãxgüchiga. Rü yema nangupetü taxre ga taunecü naxüpa ga yema ñãxãchiane ga yexguma Uchía Yudáanewa ãëxgacü ixíxgu, rü Yerubuáü ga Yoá nane ãëxgacü ixíxgu ga Iraéuanewa. ²Nüma ya Cori ya Tupana rü ngëxguma yima mǎxpúne ya Chiáü ya Yerucharéü nawa ngexmanewa yadexaxgu, rü naga rü nhama duruanexürüxü nixí. Rü ngëxguma ya yima maxë ya carnérugüchitaxüwa ngëxmacü rü nipagü rü yima maxë ya mǎxpúne ya Carméruwa ngëxmacü rü ta nipagü. ³Rü Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Ngêma Damácucüãxgü rü poraãcü chixexü naxügü rü ngëmacax taxütáma íchayachaxãchi nax chapoxcuxü, yerü nüma rü nanadai ga chorü duüxügü ya Yiriáyicüãxgü nhama férumenǎxãmaxã tǎxacü

ipoxürüxü”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

Iraéuanecüãxgüarü poxcuchiga

2 ⁶Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Rü pema i Iraéuanecüãxgü rü poraãcü chixexü pexügü. Rü tümamaxã petaxe ya yíxema taxuxüma i chixexü üchiréxe. Rü ngëxgumarüxü ta wüxi i chapatutanüxepüx tümamaxã petaxe ya yíxema ngearü diëruáxe. Rü ngëmacax taxütáma íchayachaxãchi nax pexü chapoxcuxü, Pa Iraéuanecüãxgüx.

.....

¹⁰Rü chama nixí ga Eyítuanewa pexü íchagaxüxü, rü 40 ga taunecü ínachianexügu pexü chigagü nax pexna chanaxãxüçax ga Amurétanüxügüarü naane. ¹¹Rü pemax, Pa Iraéuanecüãxgüx, rü taxuacüma ípeyacux nax petanüwa nüxü chaxunetaxü ga chorü orearü uruügü rü chaugüçax chanade ga nhuxre ga perü ngetüxücügü nax Nacharéügü yixíxüçax rü tama wíu yaxaxgüaxüçax. Rü chama nixí i pemaxã nüxü chixuxü i ngêma. ¹²Notürü yema Nacharéügü rü pema

penamu nax wíu yaxaxgüaxïcax. Rü yema chorü orearü uruügü rü nüxna penachuxu nax chorü orexü yaxugüexü. ¹³Rü ngëmacax i chamax rü tá ngúxü pexü chingegüxëxë rü ngëmamaxá tá pexãinetanücüxü nhama wüxi i carétu i trígumaxá ãacuxü rü norü yamaxá ágaxürüxü. ¹⁴Rü woo yíxema ibuxmüxe rü taxuacüma ngëma poxcuchaxwa tibuxmü. Erü yíxema rüporamaechiréxe rü tá tangearü poraãx rü taxúetáma tügü ítapoxü woo ya yíxema tama muüxe.”

.....

**Tupanaarü orearü uruüarü
puraçüchiga**

3 ¹Pa Iraéuanecüãxgüx rü Pa Yudáanecüãxgüx ga Cori ya Tupana Eyítuanewa Ígaxüxüx, rü name nixí i guxáma i pemax rü iperüxínüe i nhaa ore i nüma pemaxá nüxü yaxuxü i nhaxü: ²“Dücax, rü natanüwa i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa maxëxü rü pexüxícatama nixí ga chaxunetaxü nax chorü duüxügü pexígüxücax. Rü ngëmacax yexeraácü tá pexna naxçax chaca i guxüma ga yema chixexü ga pexügüxü”, nhanagürü ya Tupana. ³Rü ngëxguma taxre wüxigu íxgu rü ngëmawa nüxü tacuax nax wüxigu naxínüexü. Notürü i pema rü tama wüxigu chamaxá perüxínüe, rü ngëmacax taxucürüwa wüxigu taxí.
.....

**Nagu tá napogüe ya ñane ya
Chamária**

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Wüxi i to i

nachixüane rü tá pemaxá narixuanü. Rü norü churaragü rü tá pechixüanegu nachocu. Rü tá perü ñanexü ñachomaeguächí. Rü ngëma perü poxüchica rü tá nagu napogüe rü yima ãëxgacüpatagü rü tá nanadeäcu”, nhanagürü.

.....

**Rü woo nax napoxcuechirëxü i
Iraéuanecüãx rü tama
inaxínüechaü**

4 ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü tamaepüx ga tauemacü naxüpa nax peyabuxgüxü ga penetü rü pexçaxwa íchayachaxächixëxë ga pucü. Rü wüxi ga ñanewa rü chanapuxëxë rü náí ya ñanewa rü tama. Rü wüxi ga naanewa rü napu rü to ga naanewa rü nipamare yerü nataxuma ga dexá. ⁸Rü duüxügü rü ñanegügu nixígüetanü nax dexáçax nadaugüxü, notürü taxuxüma ga taxü ga dexáxü ñayangaugü nax yemaacü nüxü yangüxücax nax yataxawaexü. Notürü woo yema pexü nax ngupetüxü ga pemax rü tama chauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ⁹Rü buanecü ga naiëmacü rü naweanegü pexçax íchangüxëxë rü yemaacü narünhexgü ga penetügü rü perü úwanecü. Rü munügü nanangöx ga perü figunecü rü perü oríwanecü. Notürü ga pemax rü woo yema pexü nax ngupetüxü rü tama chauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ¹⁰Rü pexçax íchanangugüxëxë ga naweane yexgumarüxü ga Eyítuanecax íchangüxëëgurüxü. Rü chanayexrü ga

perü ngextüxcügü nax perü uanügu daigu nadaixüçax. Rü pexü chayexrü nax perü uanügu yagagüxüçax ga perü cowarugü. Rü pexü chanapaxêê ga yema yueüarü yixexü ga yema pegü ípedaixüwa. Notürü ga pema rü tama çauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma.

¹¹Rü wüxi ga îâxâchianemaxã chanadai ga nhuxre ga petanüxügü yema Chodómawa rü Gomórawa duüxügüxü chadaixgurixü. Rü pema rü wüxi ga üxü ga marü ixaxü rü íyaxuchixürüxü pexígu. Notürü ga pema rü tama çauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma.

¹²Rü ngêmacax, Pa Iraéuanecüâxgüx, rü ngêxgumarixü tá pemaxã chanaxü. Rü nhuxmax nax ngêmaäcü tá pexü chapoxcuexü, rü name nixí i pegü pemexêêgü nax ngêmaäcü perü Tupanaxü peyangauxüçax”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

**Tupana nüxna naxü nax naxçax
nawoeguxüçax**

5 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chacuax nax nataxü i perü chixexügü, Pa Æëxgacügüx. Rü ngêma perü pecádugü rü tama inayacuax. Rü ngêxguma duüxügü pepexewa norü guxchaxügü yamexêêgüchaügu, rü yíxema aixcumaxü ixuxe rü tama tüxü ípexínüe notürü nüxü ípexínüe i ngêma diêrumaxã pexü naxütanüxü nax naétüwaama pehogüxüçax. Rü ngêmaäcü i pemax, Pa Æëxgacügüx, rü ngêxma tüxü ípeyanaxoxêê i ngêma

guxchaxü i pexütawa naxçax taxüxü nax tüxü penamexêêxüçax.

.....

¹⁴Rü dücax, Pa Æëxgacügüx, rü name nixí i mexü pexü rü nüxü perüxoe i ngêma chixexü. Rü ngêxguma tá pexü nangexma i maxü. Rü ngêmaäcü tá aixcuma Tupanapexewa pime ngêma pegü pexugüxürüxü, rü chama ya Cori ya Tupana ya guxâétüwa changexmaxü rü aixcuma petanüwa tá changexma”, nhanagürü ya Tupana.

.....

²⁰Rü ngêma ngunexü i Tupana nagu pexü poxcuexe rü wüxi i ngunexü i êanexü tá nixí i pexçax, rü marü taxütáma ngóonexüwa pengexmagü. Rü poraäcü tá pexçax nawaanexüchi rü bai i wüxi i taxacürü ngóonexü tá nangexma. ²¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü naxchi chaxai rü nüxü chaxo i ngêma taxü i peta i chauégagu pexügüxü, rü tama namaxã chataâxê i ngêma perü ngutaquexegü. ²²Rü tama chanaxwaxe i naxünagü çauxçax nax ípeguxü, rü woo i ngêma perü âmare i trígu rü tama chanaxwaxe. Rü taxütáma chanayaxu i ngêma wocaxacügü i ngüexü i çauxçax nax pedaixü nax ngêmamaxã choxü perüngüxmüexêêxüçax. ²³Rü choxna pexígachi namaxã i ngêma perü wiyægü i namaxã choxü penaxocáümarexü! Tama nüxü chaxínügachaü i ngêma perü paxetaruxü i árpagü. ²⁴Notürü ngêma pexü chanaxwaxexü nixí nax guxüguma pemücügümaxã pixaixcumaxü nhama natü i nagoxüchixüechaxürüxü. Rü chanaxwaxe i nhama dexá i chuxchuxü i

taguma gúxüríxũ guxũguma mexũ nax pexiũxũ. ²⁵⁻²⁶Rũ dücax, Pa Iraéuanecüãxgũx, rü yexguma 40 ga taunecü ínachianexũwa peyexmagũgu, rü tama çaxçaxicatama penadai ga naxũnagũ rü tama choxnaxicatama âmãre pexãgũ. Notürü peyangegũama ta ga yema perü tupananetachicünaxãgũ ga pematama pexiũxũ ga Chicü rü perü woramacurichicünaxã ga Quiyü nax nüxũ pecuaxũũgũxũcax. Rũ nhuxmax rü ta rü ngẽmaãcü penaxü. ²⁷Rũ ngẽmacax i chama rü ãne ya Damácuarü yáxũwa tá pexũ chawogü. Rũ chama ya Cori ya Tupana ya guxãétũwa ngẽxmacü nixĩ i ngẽma nhachaxũ. Rũ ngẽma nixĩ i çauéga.”

**Chixexũ naxçax ínangu i
Iraéuanecüãxgũ**

6 ¹Rũ pegũmaxã pengechaxũgũ, Pa Yerucharéũcüãx! Rũ pema rü perü diêrugu peyaxõ rü petaãxêgü erü nagu perüxĩnũe rü taxuxũtãma pexũ nangupetü. Rũ ngẽxgumarixũ ta ðpegũmaxã pengechaxũgũ i pema i Chamãriaarü ãnãgu yaxõgũxe! Pema rü nagu perüxĩnũe nax naporaxũ ya yima ãne rü ngẽmacax taxuxũtãma pexũ nangupetü. Rũ duũxũgũ rü ngẽma ãnearü ãẽxgacügũcax naxĩ erü nagu narixĩnũe rü tá ãnanapoxũgũ.

.....

⁴Pema rü pepatagü ya mexechinewa pepetae rü perü toruxũ i mexechixũgu pecagü rü ngẽxma perüngũgũ. Rũ ngẽma penangõx i õna i mexechixũ i carnéruxacümachi rü wocaxacü i ngüexũmachi. ⁵Rũ perü árpagũmaxã pepaxetãgü notürü tama pexũ naxuegu.

Rũ Dawíxũ peyadauxũ nax perü paxetarũgũ ðpexiũxũxũ. ⁶Rũ taxũ i pexpãũwa peyaxaxgü ya wíu, rü pumãra i páacaxũmaxã pegü pepãacaemãgü. Notürü tama nagu perüxĩnũe i ngẽma pechixũane nax chixexũgu nanguxũ. ⁷Rũ pexíra tá nixĩ i to i nachixũanewa pexũ nagagixũ i perü uanügü nax norü puracütãnũxũ pexĩgixũcax. Rũ ngẽxma tá nayacuax nax penaxiũxũ i taxũ i perü õna i nawa pecucuxcũx.

.....

**Taxúetãma nawa tinha i
Tupanaarü poxcu**

9 ¹Rũ nüxũ çadau ga Cori ya Tupana. Rũ nüma rü ngẽma tupananetachicünaxãarü âmãrearü guchicaxũxũtagu nachi, rü nhanagürü choxũ: “ðDaa tupananetapataarü caxtagü rü nagu napogü nax yawaxgũxũcax rü ngẽmaãcü duũxũgüétü nangutaũxũcax i naãxũ rü ngẽxma nayuexũcax! Rũ ngẽma maxêxũ rü woo yabuxmügu rü tá çanamü i norü uanügü nax taramaxã nadaiaxũcax. Rũ ngẽmaãcü taxuxũtãma ninhã. ²Rũ woo waixümãuarü ãxmaxũgu yacuxgũgu rü ngẽma tá íchanawoxũama. Rũ woo maçpũnetapexegu naxĩgũgu rü ngẽma rü tá íchanaxĩgũxêxãma. ³Rũ woo maçpũnetapexẽ ya Carmérugu yanacuxgũgu, rü chama rü tá ngẽxma naxçax çayadauama. Rũ ngẽxguma mártãmagu yanacuxgũgu, rü chama rü tá çanamü i naexũ i taxũchixũ i düraxũ i márcüãx nax ngẽxma nagu nawagũxũcax”, nhanagürü ya Tupana.

.....

⁸Rü nüma ya Cori rü nüxũ nadawenü i Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü i chixexũgu ímaxëxũ rü ngëmacax nhanagürü: “Chama rü tá nhaa naanewa ichayanaxoxëxë i ngëma ãëxgacügü. Notürü taxütáma ichayanaxoxëëxüchi i ngëma Iraéuanecüãxgü. Rü chama ya Cori ya Tupana nüxũ chixu i ngëma.”
.....

**Tupana tá wena ínanadaxëxë i
Iraéuane nax noxrirüxũ wena
naporaxüçax**

¹¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Iraéuanecüãxgüx, rü yema pechixüane ga yexguma ãëxgacü ga Dawí namaxã icuãxgu, rü naporaxüchi, notürü i nhüxmax rü nhama wüxi ya ïpata ya rüngutaxünerüxũ nixĩ. Notürü tá nawa nangu i ngunexũ nax wena íchanadaxëëxũ nax noxrirüxũ wena naporaxüçax. ¹²Rü ngëmaãcü, Pa Iraéuanecüãxgüx, rü pexrü tá nixĩ i ngëma Edóüane i nhüxmax íyaxüxũ rü guxüma i ngëma nachixüanegü ga üpa chorü duüxügümeçëwa chayexmagüxëëxũ. Rü chama ya Cori ya

Tupana nixĩ i ngëma nhachaxũ, rü chama rü tá chayanguxëxë i ngëma. ¹³Rü ngëma ngunexügügu rü tá porãcü nixo i perü trígu. Rü ngëxguma taxüta yagüegu nax penabuxuxũ i perü trígu rü ngëma perü naane rü marü táxaru name nax wena nagu petoexũ. Rü ngëxguma taxüta yagüegu nax penabuxuxũ i perü úwagü rü ngëma perü naane rü marü íname nax perü trígu nagu petoxũ. Rü guxünema ya yima maçpünegüwa rü ngüchitaeruxügüwa rü tá narüyáetüxũ i perü úwagü nhama dexárüxũ. ¹⁴Rü chama rü tá wena nachixüanecax chanawoeguxëxë i ngëma chorü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü nümagü rü tá nayamexëxë ya yima norü íanegü ga nagu nüxũ napogüene rü yimawa tá namaxë. Rü tá norü úwanecü naxügü rü ngëma úwatüxũ i wíüwa tá naxaxegü. Rü nanetümaxã tá natoegü rü ngëmaarü o tá nangõxgü. ¹⁵Rü norü naanewaxüchi tá chanangexmagüxëxë i ngëma Iraéutanüxügü, rü tagutáma texé nawa ítanawoxũ i ngëma norü naane i chama nüxna chaxãxũ. Rü chama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma.”

OBADIAS

(Abdía)

**Tupana rü tá Edóüanecüãxü
naxâneexêxê**

¹⁻²Rü yexguma taxacü ga êxüguxü Abdíaxü nadauxêëgu ga Tupana rü namaxã nüxü nixu nax taxacü tá nüxü ngupetüxü ga yema Edóüane. Rü nüma ga Abdía rü duüxügümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü marü nüxü taxinüe ga Tupanaarü ore yerü guxü ga nachixüanewa nanamu ga norü orearü uruxü nax namaxã nüxü yaxuxüçax rü nhanagürü: ‘ÿËcü ipexiãchi nax Edóüanecüãxmaxã pegü pedaixüçax!’ nhanagürü. Rü nüma ya Tupana rü Edóüanecüãxü nhanagürü: ‘Tá pexü chaxâneexêxê napexewa i ngêma togü i nachixüanegü rü tá pexü charüyixêxê. ³Rü Pemax, Pa Edóüanecüãx, rü pegütama pewomüxêxê erü perü poramaxã pegü pecuaxüxü. Pema rü ínanutaanexüwa pengexmagü i maxpúneanewa. Rü ngêmacax nagu perüxinüe rü taxúetáma pexü tarüporamae. ⁴Nottürü woo nhama ÿyürüxü dauxüwaxüchi pengexmagügu rü maxpúnetapexegu pexächüügu nhama ÿyürüxü, rü ngêma tá pexü charüyixêxê.
.....

**Nagagutama chixexügu nayi ga
Edóüanecüãxgü**

¹⁰Rü pemax, Pa Edóüanecüãxgüx, rü tá poracü pexanee erü tá pexü ichayarüxoxêxê. Yerü chixri namaxã pechopetü ga petanüxü ga Iraéutanüxügü rü penadai. ¹¹Rü yexguma norü uanügü ga churaragü Yerucharéüarü poxeguxüarü ÿãxgu pogüegu, rü nachocuxgu nax nadeaxüçax ga norü yemaxügü, rü pema rü yéma nüxü perüdaunümare, rü tama naétüwa pechogüe. Rü yexguma norü uanügü nügümaxã yatoyeägu ga yema nadexü rü pema rü natanüxü pexügü.
.....

¹⁵Rü yema chixexü ga petanüxü ga Iraéutanüxügümaxã pexüxü rü ngêmaacü tátama pemaxã nangupetü. Erü ngêma nixü i perü natanü naxçax ga yema pexüxü.’ Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Marü ningaica i ngêma ngunexü i chama tá nagu chapoxcuexü i guxüma i nachixüanegü.
.....

¹⁷Notürü Chíáüarü maxpúne ya chapata nawa yexmane rü wüxi i nachica i tüünexü

nixĩ. Rũ ngẽma tá naxĩ i duũxũgũ nax
ngẽma ãicũmaxũwa yabuxmũxũcax. Rũ
ngẽma Iraéutanũxũgũ rũ wena táxaru

nanayauxgũ i norũ naanegũ', nhanagũrũ
ya Cori ya Tupana.”

.....

JONAS

(Yóna)

Tupanachaxwa nixū ga Yóna

1 ¹Rū nūma ga Cori ya Tupana rü Amitái nane ga Yónamaxā nidexa rü nhanagürü: ²—ĲĒcū inaxūāchi rü nawa naxū ya yima ĩane ya taxūne ya Níniwe rü norü duūxūgūmaxā nūxū ixu rü tá chanapoxcue! Erü chauxūtawa nanguchiga nax poraācū chixexū naxūgūxū —nhanagürü. ³Notürü nūma ga Yóna rü tama Tupanaga naxīnū, rü naxçax nadau nax nhuxācū naxçaxwa yaxūxū. Rū yemaçax Yópearü türewa naxū, rü yexma nūxū inayangau ga wūxi ga wapuru ga ixūāchichaxūne ga Tárchiawa ūxūne. Rū gumawa nanaxūtanū nax yexma yaxūxūçax. ⁴Notürü nūma ga Cori ya Tupana rü wūxi ga buanecū ga tacū inanaxūxēxē ga yexguma már-arü ngāxūtūwa nanguxgu. Rū guma wapuru rü nhama yapuxchaūxūrūxū nixī, yerü nataxūchi ga yuape. ⁵Rū yema norü duūxūgū ga guma wapuru rü poraācū namuūe, rü yemaçax wūxichigū norü tupananetaarü ngūxēçax ĩnaca. Rū yema nax iyanguāchixūçax ga guma wapuru rü ĩnanawoxū ga guxūma ga yema naācu.

Notürü nūma ga Yóna rü guma wapuruarü aixepegu naxūcu rü yéma nayape. ⁶Rū nūma ga wapuruarü capitāū rü yéma Yóna ĩpexūwa naxū rü nhanagürü nūxū: —ĲTaxacū ngéma cuxū Pa Pexwaxexūx? ĲĪrūda rü curü Tupanana naca! Rū bexmana nūxū ĩngechaūtümūxūgū nax tama iyexūçax —nhanagürü. ⁷Rū yoxni ga yema norü duūxūgū ga guma wapuru rü nūgūmaxā nhanagürügū: —Ngīxā tananhanagū i wūxi i diēru nax ngēmaācū nūxū ĩcuáxūçax nax texégagu yixīxū nax guxchaxū tūxū ngupetūxū —nhanagürügū. Rū nananhanagūgū rü Yónagu nangu nax nagagu yixīxū ga yema nūxū ngupetūxū. ⁸Rū nūmagū rü nūxna nacagūe rü nhanagürügū nūxū: —ĲTomaxā nūxū ixu rü taxacūçax nixī i taxçax ĩnanguxū i nhaa guxchaxū! ĲRū taxacū nixī i curü puracū i naxçax nua cuxūxū? ĲRū ngextācūāx quixī? ĲRū taxacū nixī i cuchixūane? ĲRū taxacürü duūxū quixī? —nhanagürügū. ⁹Rū nūma ga Yóna rü nanangāxū rü nhanagürü: —Chama rü Iraéutanūxū chixī. Rū Cori ya Tupana i dauxūguxū i naanearü ūruxū rü már-arü ūruxū rü nhama i

naaneartü üruũaxũ nixĩ i chayaxõxũ rü nüxũ chicuaxüüxũ —nhanagürü. ¹⁰Rü nhuxüchi nüma ga Yóna rü meama guma wapuruarü duũxügümaxã nüxũ nixu nax Cori ya Tupanachaxwa nax yaxüxũ. Rü yexguma yemaxũ naxĩnüegu ga nümagü, rü nüxũ nadaugü ga yema már ga nax yexeraãcü nayuapexũ, rü poraãcü namuũe. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: ¹¹—¿Tüxcüũ ngẽmaãcü cunaxü? ¿Rü taxacü tá cumaxã taxüexũ i nhuxmax nax íyachaxãchixüçax ya yimá yuape? —nhanagürügü. ¹²Rü nüma ga Yóna rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¡Ëcü choxũ ípetãe nachixüwa i nhaa már! Rü ngëxguma rü tá ínayachaxãchi ya yuape. Rü chama rü nüxũ chacuax nax chaugagu yixixũ ya daa buanecü ya tacü i nuxã pexũ naxüxũ —nhanagürü. ¹³Rü nümagü ga yema wapuruarü duũxügü rü poraãcü inixãgü nax naxãnacüwa nangugüxüçax, notürü tama yéma nangugü yerü ga már rü yexeraãcü poraãcü nayuape. ¹⁴Rü yexguma ga nümagü rü Cori ya Tupanana nacagüe rü nhanagürügü: “Pa Cori Pa Tupanax ¡Tauxũ i nuxã toxũ cuyuexẽexũ nagagu i nhaa yatü! Rü ngëxguma chi taxuxüma i chixexũ naxüxgux rü ¡tauxũ i cuyatoguãchixẽexũ nax nayuxũ! Ertü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cunaxü i taxacü i cuma cunaxwaxexũãcüma”, nhanagürügü. ¹⁵Rü yema nhagüguwena rü márwa Yónaxũ natãegü, rü ínayachaxãchi ga yuape. ¹⁶Rü yexguma yemaxũ nadaugüga ga yema wapuruarü duũxügü rü poraãcü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü rü naxçax nayamaxgü ga

wüxi ga naxüna rü nayagugü. Rü Tupanamaxã inaxunetagü nax naga tá naxĩnüexũ. ¹⁷Rü yoxni ga nüma ga Cori ya Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga choxni ga taxüchixũ nax Yónaxũ ínagaxüçax. Rü nüma ga Yóna rü tamaepüx ga ngunexũ rü tamaepüx ga chütaxũ yema choxni ga taxüchixũãntüwa nayexma.

Yónaarü yumüxëchiga

2 ¹Rü nüma ga Yóna rü yéma choxni ga taxüchixũãntüwa Cori ya Tupanamaxã nidexa rü nhanagürü: ²“Pa Corix, yexguma poraãcü ãcücümaxüwa chayexmagu, rü cuxna chaca nax choxũ curüngüxëexüçax. Rü cuma rü choxũ cungãxũ. Rü yexguma márwa chayexmagu rü nagu charüxĩnü rü marü tá chayü. Notürü yéma cuxna chaca rü choxũ cuxĩnü. ³Rü yéa már ímatamaxüwa choxũ cutãe, rü yema dexáarü poraxüchixüxügu changu. Rü gumá yuape ga taxüchicü ga icunaxüxëecü rü chauétügu ninhaxüchixü. ⁴Rü nagu charüxĩnü rü marü cugüxütawa choxũ ícutaxüchi. Rü nüxũ chacuaxgu rü tagutáma wena nüxũ chadau ya cupata ya üünene. ⁵Rü dexáarü ngãxüwa chayexma rü chauétü ninhaxüchiüxüchi ga dexá. Rü yema norü mureru rü chaueruwa nayaxüxgü. ⁶Rü yema mártamagu changu rü chama nagu charüxĩnügu rü marü taguchima yéma íchanguxuchi. Notürü cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü choxũ ícuyaxuchi nawa ga yu. ⁷Rü yexguma nagu charüxĩnügu ga marü nax chingoxõchixũ nax chayuxüçax, rü cuxna chacuaxãchi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cumaxã chidexa.

Rü yema chorü yumüxê rü yima cupata ya üinene ya nawa cunxemanewa nangu. ⁸⁻⁹Rü ngêma duïxügü i naxchicünaxägüxü icuaxüügüxü, rü tama cumaxã nixaiccumagü. Notürü i chamax rü tá moxê cuxna chaxã rü tá cuxçax chayagu i âmaregü. Rü tá chayanguxêxê ga yema cumaxã ichaxunetaxü. Rü cuxicatama nixi, Pa Corix, Pa Tupanax, i nüxü cucuaxü nax choxü cumaxêxü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema choxni ga taxüchixüxü nanaxoégaxêxê nax Yónaxü ínoxochixüçax márpechinügu.

Níniwecüãxgü rü nüxü narüxoe ga nacümagü ga chixexü rü Tupanaçax nadaugü

3 ¹Rü wenaxarü Yónamaxã nidexa ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: ²—jËcü yima taxüne ya ïane ya Níniwewa naxü rü duïxügümaxã nüxü ixu i ngêma tá cumaxã nüxü chixuxü! —nhanagürü. ³Rü nüma ga Yóna rü Tupanaga naxínü rü inaxüächi nax Níniwewa naxüçax. Rü guma Níniwearü ïane rü tamaepüx ga ngunexü ninge nax nagu yaxüägüchigüxü. ⁴Rü nüma ga Yóna rü guma ïanegu naxücu rü guxüma ga yema ngunexü rü nagu nixüägüchigü, rü tagaäcü nhaxümaxã yexma nicaechigü: —Rü 40 i ngunexüwa nanguxgu rü Tupana tá nayanaxoxêxê ya daa ïane ya Níniwe —nhanagürü. ⁵Rü yexguma yemaxü naxínüegu ga yema Níniwecüãx ga duïxügü ga iyaexü rü buxügü, rü Tupanaaxü nayaxögü. Rü nanaxunagügü nax Tupanaçax naxaurexü rü nagu yacüxgüxü ga naxchirugü ga nanhoxêraxü, yerü

poraäcü nügümaxã nangechaügü. ⁶Rü yexguma Níniwearü äëxgacüxütawa nanguxgu ga yema dexa, rü nüma rü norü tochicaxüwa ínachi rü ínacuxuchi ga norü äëxgacüchiru rü nanhoxêraxü ga naxchirugu nicüx rü waixümüarü ätêxexüwa narütomare. ⁷Rü nhüxüchi nüma ga äëxgacü rü norü ngüxêrüügüxü namu nax naxunagügüaxüçax ga aurechiga. Rü nhanagürügü: “jTaxüetãma texé tachibü! jRü ngëxgumarüxü ta rü taxüetãma texé tanachibüexêxê rü tayaxaxegüxêxê i tümaarü wocagü rü carnérugü!”, nhanagürügü. ⁸Rü yexgumarüxü ta nanaxunagü ga äëxgacüarü ore ga nhaxü: “jGuxãma i pemax, Pa Duïxügüx, rü nanhoxêraxü i naxchirugu picüxgü rü ngêmaäcü ípenawex nax pegümaxã pengechaügüxü! jRü aixcuma Tupanana pecagü rü namaxã nüxü pexu i perü chixexügü! jRü wüxichigü i pemax rü nüxü perüxoe i pecüma i chixexü rü ngêma nax pegü pedaixü rü pemáetawaxegüxü! ⁹Rü bexmana ngëxguma ya Tupana rü tá nüxü ingechaütümüxügü rü tá narüngüxmü nax tamaxã nanuxü, rü taxütãma tüxü nadai”, nhanagürügü. ¹⁰Rü Tupana rü nüxü nadau ga yema Níniwecüãx ga duïxügü ügüxü nax nhuxäcü nüxü naxoexü ga nacüma ga chixexü. Rü yemaçax ga nüma ga Tupana rü ínayachaxächi ga yema poxcu ga noxri namaxã naxuegüxü.

Nanu ga Yóna

4 ¹Rü tama Yónaãxêwa name ga yema mexü ga Níniwecüãxmaxã naxüxü ga Tupana rü poraäcü nanu.

²Rü yemacax nhaãcü nayumüxê:

“Dücax, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêma nhuxmax Níniwewa ngupetüxü nixí ga yema nüxü chixuxü ga yexguma chauchixüanawatama chayexmagu. Rü yemacax nixí ga cuxchaxwa chixüxütáax nax Tárchiawa chaxüxüçax, yerü nüxü chacuax rü cuma rü wüxi ya Tupana ya mecümacü rü ngechaxüwaxecü quixí rü tama paxa cunu. Rü ngêma curü ngechaü rü nataxichi, rü ngêmacax woo texémãxã poxcu cuxueguxgu rü paxama nagu curüxínü, rü tama tüxü cupoxcu ega nüxü tarixoegu i tümacüma i chixexü.

³Rü ngêmacax Pa Cori Pa Tupanax, rü chanaxwaxe nax noxtacüma choxna cunayaxuxü i nhaa chorü maxü. Erü chauxçax narümemae nax chayuxü rü tama nax chamaxechaxü” nhanagürü.

⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxü rü nhanagürü: —¿Rü cuxü namexü nax ngêmaãcü cunuxü? —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Yóna rü ínaxüxü nawa ga guma ñane rü üaxcü ne íxüxüwaama naxü rü yexma nanaxü ga norü düxenü ga naixatünaxçax. Rü yéma nüxü nadawenü rü tá taxacü nüxü ngupetü ga guma ñane. ⁶Rü nüma ga Tupana rü naxçax yéma nanaxüxêxê ga wüxi ga nanetü ga áatüxü nax yemamaxã nagauxchipetaxüçax, rü tama nangechaüxüçax. Rü nüma ga Yóna rü poraãcü yemamaxã nataãxê.

⁷Notürü ga moxüãcü yangunegu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga baxü nax yema yawaechümaçãxüçax, rü narünhexe. ⁸Rü yexguma üaxcü ngunagügu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga buanecü ga naiëmacü ga üaxcü ne íxüxüwaama ne bucü. Rü nüma ga üaxcü rü Yónaerugu nabaxi rü yemaacü poraãcü nüxü nanguxema rü namaxã nayuéga yerü poraãcü nanguxema. Rü yemacax nhanagürü: “Narümemae nixí nax noxtacüma chayuxü rü tama nax chamaxüxü”, nhanagürü. ⁹Notürü nüma ga Tupana rü nanangãxü rü nhanagürü: —¿Cuxçax rü namexü nax ngêmaãcü cunuxü nagagu nax nanhexexü i ngêma nanetü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yóna rü Tupanaxü nangãxü rü nhanagürü: “Ngemáacüx, chauxçax name i ngêma, erü ngêma chorü numaxã chayuxchauü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —Cuma rü tama icunato ga yema nanetü rü tama cunayaxêxê. Rü wüxitama ga chütaxü rü nangox rü to ga chütaxü rü marü nayu. Notürü i cumax rü cuxü nangux nax nayuxü. ¹¹Rü dücax, chama rü yexeraãcü choxü nangux nax nayuxü i ngêma duüxügü i Níniwecüãxgü, erü yima ñanewa nangexmagü i 120,000 i buxügü i taxuxüma i chixexü ügüxü rü muxüma i naxünagü —nhanagürü ga Tupana.

MIQUÉIAS

(Miquéa)

Miquéa nūxū nixu nax Tupana tá napoxcuxū ga Chamáriaciūāxgū

1 ¹Rū yexguma Yudáanecūāxarū āēxgacūgū yixīgūgu ga Yotáū rü Acáa rü Echequía, rü yexguma nixī ga Cori ya Tupana ga Miquéa ga Morechéciūāxū nawéāxū ga yema āñcūmaxū ga Chamáriaciūāxgūcax rü Yerucharéūciūāxgūcax tá ínguxū. ²Rü nhūxūchi nūma ga Miquéa rü nhanagürü: —¡Pa Guxūma i Nhaa Nachixūanearū Īnecūāxgūx, rü Pa Guxūma i Duñxūgū i Nhaa Nachixūanewa Ngēxmagūxūx, rü iperūxīnue i nhaa ore! Rū nūma ya Cori ya Tupana rü napata ya üinenewa pexū nixugūchiga.

.....

⁵¿Rū tūxciū pexū nixugū? Rū pexū nixugū erū nūma rü nūxū nacūax i ngēma chixexū i pexūxū rü tama naga nax pexīnūexū i pemax, Pa Yacútaagū i Iraéutanūxūgūx. Rū bexmana pema rü nhaperūgūgū: “¿Rū ngextá nixī i tama Tupanaga taxīnūexū i toma i Iraéutanūxūgū?” nhaperūgūgū. Rū pemaxā nūxū chixu rü yima ĩane ya

Chamáriawatama nixī. Rū pema rü bexmana nhaperūgūgū: “¿Rū ngextá nixī i tupananchicūnāxāgūxū ticuaxūūgūxū?” nhaperūgūgū. Rū pemaxā nūxū chixu rü Yerucharéūwatama. ⁶Rü ngēmacax i nūma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yima ĩane ya Chamária rü tá nagu chapogū rü naxtapūxgū i nūgüétūgu yixixūxica tá ngēma tadau. Rū ngēma nachica rü naanexū tá nananguxuchi rü úwagū nagu natogū. Rū yimá nutagū ya namaxā ĩnapoxegune ya yima ĩane, rü tá ngachitamaxūgu nawoonemare. Rū ngēmaācū tá nangox ya yimá nutagū ya naxtapūxarū ügū. ⁷Rü guxūma i ngēma norū tupanachicūnāxāgū rü tá nipue rü tá ĩnagu i ngēma norū naigū i namaxā natupanaāxgūxū. Rū ngēma diēru i ngēma Iraéutanūxūgū norū tupanachicūnāxāgūxū namaxā icuaxūūgūxū, rü norū uanūgū rü nachixūanewa tá nananagū nax ngēma norū tupanachicūnāxāgūxū namaxā yacuaxūūgūxū”, nhanagürü ya Tupana.

**Miquéa rü norū
ngechaūmaxā naxaxu**

⁸Rü ngēmacax taxū i chorū ngechaūmaxā tá chaxaxu, rü ngearū

chapatuáxê rü ngexchiruxe tá chixü, rü airu i dauxchitacüãxrixü tá chaxaxu rü weri i abetrúxacürüxü aita tá chaxü.

9Erü ngêma Chamáriacüãxgiarü guxchaxü rü nataxüchi rü taxüema tanamexêxê. Rü yima ñane rü tagutáma wena noxrirüxü nixí. Rü ngêma norü guxchaxü rü Yudáanewa nangu rü nhüxmata nawa nangu ya yima ñane ya Yerucharéü i chautanüxügü nagu ächixüne.

.....

Ore i ãëxgacügü i chixri duüxügümaxã icuaxgüxüchiga

2 6Rü pemax, Pa ãëxgacügü i Chixri Chorü Duüxügümaxã Icuaxgüxüx, rü nhaperügügi: “Tama torü me nixí i tomaxã nua nüxü cuyarüxu i ngêma ore i chixexü. Erü ngêma guxchaxü i nüxü quixuxü rü tagutáma towa nangu.

7;Ëxna toma i Iraéutanüxü nax tixígüxü rü Tupana rü chixexü tomaxã naxuegu? ;Ëxna ya Tupana rü marü nüxü narüxo nax yaxna tomaxã naxínüxü? ;Rü ngêmaacü ëxna yixixü i nacüma ya Tupana? ;Tama ëxna i tüxü nangüxêëxü i ngêma Tupanaarü ore ya yíxema aixcuma mea nagu maxêxe?”

nhaperügügi. 8Notürü ga Tupana rü nhanagürü pexü: “Pemax, Pa ãëxgacügüx, rü namaxã perüxuanü i ngêma chorü duüxügü rü chixexü namaxã pexü. Rü yíxema churaragü i daiwa ne ñxe rü tataãxêgü erü nagu tarüxinüe rü tümapatawa rü marü taxuxütáma taxacürü guxchaxü tüxü nangupetü. Notürü ngëxguma ítangügü rü pemax rü tüxna penapu i ngêma tümachiru i tatanüxü. 9Rü

yíxema yutegüxe rü pema nax ãëxgacügü pexígüxü rü tüxna penapu ya yima tümapata ya nügümaxã tüxü wüxicane. Rü yíxema tümaxacügü rü ngêmaacü tüxü pengepatagüechaxêxê erü tüxna penapu i ngêma chorü ngüxêê i tüxna chaxãxü. 10;Rü êcü ipechigü rü ípechoxü i nua! Erü nhaa ñane rü taxütáma nawa pengexmagü. Erü ngêma chixexü i nua pexüxü rü nataxüchi, rü ngêmacax i guxüma i nhaa ñane rü nachixe. 11Rü ngëxguma chi ínanguxgu i wüxi i orearü uruñeta i doraxümare ixuxü, rü nhaxgu: ‘Rü nhüxmax rü chama rü chanaxunagü rü marü name i peyaxaxüxü ya wíu rü tooma i axchiügü’ nhaxgu, rü pexçax rü ngêma nixí i wüxi i mexüma i orearü uruxü ixíxü”, nhanagürü ya Tupana.

Chixexü i ãëxgacügüchiga

3 1;Rü iperüxinüe, Pa Iraéutanüxügüarü ãëxgacügüx! ;Rü tama ëxna pexna naxüxü nax nüxü pecuáxü i taxacü nixí i mexü rü taxacü nixí i chixexü? 2-3Notürü i pemax rü naxchi pexai i ngêma mexü rü perü me nixí i ngêma chixexü. Rü pema rü nhama woca imáxürüxü pexígü namaxã i chorü duüxügü. Rü pema rü nhama woca icauçxaxmüxürüüäcü namaxã ipecuax. Rü peyacuáixgü rü nhama namachi i íxraxügu chexexü nax imuxraxürüxü namaxã pechopetü i ngêma chorü duüxügü. 4Rü wüxi i ngunexü rü tá nüxna pecagü ya perü Cori ya Tupana notürü i nüma rü taxütáma pexü nangãxüga. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexçaxwa

inicux nagagu i ngēma chixexū i pexügüxū. ⁵Rü ngēma chorü duüxügü rü nacüma i chixexügu naxī nagagu i ngēma orearü uruügüneta i doramaxā nangüexēxū. Rü yixema naxüwemüxe rü taāxē tūmamaxā naxuegu. Notürü yixema tama naxüwemüxe rü dai tūmamaxā naxuegu.

.....

¹¹Rü daa ĩanearü ãëxgacügü i guxchaxüarü mexēeruxū rü ngēma nüxū naxütanüxügaxica naxīnū. Rü ngēma chacherdótegü rü ngëxguma nüxū tanaxütanüguxicatama tüxū nangüexēxē. Rü ngēma orearü uruügü rü ngëxguma nüxū naxātanügu rü taāxēruxū i orexū nixu. Notürü guxūma i nūmagü rü nhanagürügüneta: “Rü Cori ya Tupana rü nataxütagu rü taxuxütáma i chixexū tüxū nangupetü”, nhanagürügüneta. ¹²Rü ngēmacax, Pa ãëxgacügüx, rü pegagu tá nixī nax ĩchicüxū yanguxuchixū rü nachipexica ngēma inuägüxū ya yima ĩane ya Yerucharéü ya ma xpüne ya Chiáüwa ngexmane. Rü yima ma xpüne ya Tupanapata nawa ngexmane rü wüxi i naane i ngëxma rüxümarexürüxū tá nixī.

**Tupana rü tá duüxügüxū
inarüngüxmüexēxē**

4 ¹Rü yixcüra rü tá nawa nangu nax yima ma xpüne ya Tupanapata nagu üxüne rü tá guxünema ya náigü ya ma xpünegüarü yexera natachiga. Erü ngēma Tupanapatawa tá naxī i guxūma i nachixüanecüãxgü i duüxügü nax nüxū yacuaxüüügüxcax. ²Rü muxchixütama i duüxügü tá ngēma nangugü rü

nhanagürügü tá: “ĭRü nua pexī rü ngīxā daa ma xpünewa dauxū taxīgü nax nawa ingugüxüxcax ya yima Iraéutanüxügüarü Tupanapata nax nüma tüxū nangüexēxüxcax i ngēma mexū i nacüma nax ngēmagu ixīxüxcax!” nhanagürügü tá. Erü daa ma xpüne ya Chiáüwa tá nixī ya Cori ya Tupana i tüxū nangüexēxū. Rü Yerucharéüwa tá nixī i ne naxüxū i norü ore. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixī i namexēãxū i nachixüanegüarü guxchaxügü rü woo i ngēma nachixüanegü i yáxüwa ngëxmagüxüarü guxchaxügü. Rü ngēma duüxügü rü aiegümüaneruxū tá nayaxīgüxēxē i norü taragü, rü yima norü wocaegü, rü tríguarü buxruxū tá nayaxīgüxēxē. Rü taxuxütáma to i nachixüane rü wena naxāxnegü nax togümaxā nügü nadaixüxcax rü taxüetáma texé tanangüexēxē i daixchiga. ⁴Rü guxātáma taxütáma muñeäcü tamaxē. Rü wüxíechigü rü tá tūmaarü úwapechitagu, rü tūmaarü figupechitagu tarüngü. Rü nhaa ore rü noxrütama nixī ya yimá Cori ya Tupana ya guxäétüwa ücü. ⁵Rü ngēma togü i nachixüanecüãx i duüxügü rü woo noxrütama tupanagüneta naxīnuegu, notürü i yixema rü guxügutáma naga taxīnue ya yimá tóru Cori ya Tupana.

**Tupana tá ĩnanangüxüxēxē
i norü duüxügü**

⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yixcüra rü tá nachixüanecax chanawoeguxēxē i ngēma chorü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü wüxiwa tá chanangëxmagüxēxē i ngēma noxri to ga nachixüanegu

woonexũ rü turaexũ rü ipaexũ. 7Rü ngẽma woeguxũmaxã wüxigu namaxã i ngẽma Yerucharéüwa yaxügüxũmaxã tá wena ichanachixẽxẽ i wüxi i nachixũiane i poraxũ. Rü chama ya Tupana rü guxũgutãma namaxã ichacuax i ngẽma chorü duũxũgü nawa ya yima maxpũne ya Chiãũ. 8Rü cumax, Pa Yerucharéü i Iraéutanüxũgüarü Poxüchicaxü Ixixe i Maxpũne ya Chiãũwa, rü wena táxarü guxũ i Iraéuanearü íanegüétüwa cungexma rü cuwa tá nixi i nangexmaxũ i nhaa nachixũanearü ãëxgacüpata”, nhanagürü ya Tupana.

.....

**Tupana rü tá Iraéutanüxũgüxũ
naxüarü ãëxgacüãx**

5 2Rü cumax, Pa Beréü i Efráta ixixex, rü woo wüxi ya ñane ya íxrane quixi natanüwa ya guxünema ya Yudáanecüãx ya íanegü, notürü cugu tá nixi i nabuxũ ya yimá Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ya woetama marü ngëxmaechacü. 3Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü norü duũxũgüna nixügachi nax norü uanügü namaxã icuáxüçax nhuxmatáta naxíraxacü i ngẽma nge i wüxi ya ngĩne tá ngĩxü ngëxmacü. Rü ngëxguma tá nixi i ngẽma Iraéutanüxũgü i to i nachixũanegügu woonexũ rü tá nachixũanecax nawoeguxũ nax wüxiwa nangexmagüxüçax namaxã i natanüxũgü ga nachixũanewatama yaxügüxũ. 4Rü nüma ya yimá Iraéutanüxũgüarü ãëxgacü ya ínguchaücü rü Cori ya Tupanaarü poramaxã rü norü üünemamaxã tá ngẽma

norü duũxũgümaxã inacuax. Rü ngẽma norü duũxũgü rü taxucaxtãma namuüe erü guxütãma i duũxũgü i nhama i naanewa ngëxmagüxü rü tá Cori ya Tupanaxü nicuaxxüxü. 5Rü nüma ya yimá ãëxgacü rü tá nanangüxmüexẽxẽ i duũxũgü. Rü ngëxguma ngẽma Achíriaanecüãxgü tachixũanegu chocuxgu rü ãëxgacüpatagügu chocuxgu rü yimá ãëxgacü rü naxütawa tá nanamugü i 7 i duũxũgüarü darüügü rü 8 i ãëxgacügü nax nüxü naporamaegüxüçax. 6Rü nümagü rü norü taramaxã tá nixi i Niróyichixũane i Achíriaanemamaxã inacuaxgüxũ. Rü tá tüxü ínanguxüxẽxẽ naxmexwa i ngẽma Achíriaanecüãxgü i tórü naanegu chocuxü rü tüxna yapugüxü.

.....

**Ngẽma Cori ya Tupana duũxũgüaxü
naxwaxexü**

6 6Rü taxacümaxã tá nüxü chayariücuaxüxü ya yimá Cori ya Tupana ya dauxücüãx? ¿Ëxna wocaxacü i wüxi i taunecü nüxü ngëxmaxü tá naxçax chiguxü nax ngëmamaxã nüxü chicuaxüüxüçax?

.....

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cumaxã nüxü nixu, Pa Duũxüx, i taxacü nixi i napexewa mexü rü taxacü nixi i ngẽma cuxü nanaxwaxexü. Rü ngẽma cuxü nanaxwaxexü nixi nax mexü cuxüxü rü quixaixcumaxü rü tama cugü quicuaxüxüãcüma naga cuxinüxü ya curü Tupana.

.....

**Iraéutanüxüarü aëxgacügü rü chixri
norü duüxügümaxã inacuax**

7 ²Rü nhama i naanewa rü marü nataxuma i duüxü i mexügu rüxínüxü rü Tupanamaxã ixaixcumaxü. Rü ngëxguma guxchaxü ngëxmagu, rü guxüma rü ínamemare nax nügü nadaixü. Rü wüxichigü rü naxcax nadau nax nhuxãcü guxchaxü toguecax naxixü. ³Rü nümagü rü nüxü nicuaxüchi nax naxügüaxü i guxchaxügü. Rü ngëma aëxgacügü rü naxcax ínacagü nax nüxü naxütanügüaxü. Rü aëxgacügü i guxchaxüarü mexëeruxü rü ngëma nüxü naxütanüxüétüwaama naxü. Rü ngëma aëxgacügü i nachixüanemaxã icuaxgüxü rü tümamaxã inacuaxgü ya norü duëxëgü i ngëma nüma nanaxwaxexüãcüma, rü ngëmaãcü nanachixexëxë ya norü ñane.

.....

⁶Rü ngëma nanegü rü tauxütáma nanatüga naxínüe, rü ngëma ingexü i naxacügü rü naémaxã tá nanue. Rü ngëma naneaxgü rü naxëgüchi tá naxai.

Rü ngëma tümäärü uanü ixígüxü rü tümatanüxü tátama nixígü.

Tupana rü tüxü narüngüxëë

⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaarü ngüxëecax tá chadau. Rü tá nagu chayaxõ ya yimá Tupana ya chorü poxüruxü ixícü, erü nüma rü tá choxü naxínü. ⁸Pa Torü Uanügüx ¡tauxü i petaãxëgüxü nax guxchaxü toxü ngupetüxü! Erü woo itayayixgu rü wena táxarü ítarüdagüama. Rü woo ëanexüwa tangexmagügu i nhuxmax, rü nümatama ya Cori ya Tupana rü torü omü nixí. ⁹Rü aixcuma chixexü taxü Cori ya Tupanapexewa, rü ngëmacax nhuxmax nax toxü napoxcuexü rü tá yaxna namaxã taxínüe. Rü nüma rü tá toxü ínapoxü nüxna i guxüma i torü uanügü, rü tá nanapoxcue naxcax i ngëma chixexü i tomaxã naxügüxü. Rü nüma ya Tupana rü tá ëanexüwa toxü ínangüxüxëxë rü ngóonexüwa tá toxü nagagü. Rü tá toxü nanawex nax nhuxãcü torü uanügüxü naporamaexü —nhanagürü ga Miquéa.

.....

NAUM

(Naú)

Nanu ga Tupana

1 ¹Rü nhaa nixĩ ga yema ore ga Naú ga ãane ga Ércucüãx Tupanaxũtawa nayaxuxũ ga yexguma nüxũ nüxũ nacuaãeëgu. Rü yema ore rü ãane ga Níniwearü poxcuchiga nixĩ. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ tachuxu ya yíxema nüxũ ngechaũgüxe rü ngëmacax tüxũ napoxcue ya yíxema tama naga ãnuxe. Rü ngëma norü uanügümaxã rü nanu. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü woo nax naporaxũ notürü yaxna duũxũgümaxã naxĩnü. Notürü yíxema chixexũ úxe rü tama nüxũ narüngüma nax tüxũ napoxcuxũ. Rü nüma rü inanawex i norü pora nawa ya yimá poracü ya buanecü. Rü ngëma caixanexũgü rü nhama nacutügüaru cajãchitexexũrürüxũ nixĩgü.

.....

⁶¿Rü texé tá yaxna namaxã taxĩnü ega tãmamaxã nanuxgu ya Tupana? ¿Rü texé tá naétüwa tamaxama i ngëma norü nu? Erü ngëma norü nu rü üxiëmaaru naiëmaxũrürüxũ nixĩ. Rü ngëxguma nanuxgu rü yimá nutagü ya taxüchicü rü narüngüxtegu. ⁷Rü nüma

ya Cori ya Tupana rü namecüma. Rü ngëxguma guxchaxũ ínguxgu rü nüma nixĩ i tüxna nadauxũ. Rü nüma rü tüxũ ínapoxũxũ ya guxãma ya yíxema nagu yaxögüxe. ⁸Notürü ya yíxema norü uanügü rü tá tüxũ nadai nhama dexá tümaétü inhaxüchiüxürüxũ, rü ëanexüwa tá tangexmagü. ⁹¿Rü taxacürü chixexũ nixĩ i Cori ya Tupanapexewa nagu perüxĩnüexũ? Rü nüma rü noxtacüma tá pexũ inayarüxoxëxë. Rü ngëxma tá nayacuax nax namaxã perüxuanügüxũ.

.....

2 ¹Pa Níniwecüãxgüx, rü ngëma pexũ yadaixũ rü marü pexçax inaxĩãchi. ¿Rü perü dauxütaeruüchicawa rü penamugü i dauxütaeruügü! ¿Rü perü namagüwa rü pedauxütaegu! ¿Rü pegüxünegu penaxü i ngëma perü tara! ¿Rü penanutaquëxe i perü churaragü nax perü uanügümaxã pegü pedauxüçax! ²Yerü ga pemax rü penadeäcu ga Iraéuane rü Yudáane rü nhama úwa ga ngechacüüxürüüãcü yéma penawogü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena ínanadagüxëxë nax noxrürüxũ naporaexüçax ga yexguma noxri tauta

penadeãcugurixũ. ³Rũ ngẽma perũ
uanũgũarũ poxũruxũ rũ nadáutachinũ,
rũ nidáuxchiru i norũ churaragũ. Rũ
ínamemare nax pexũ nadaixũ rũ yima
naweũgũ rũ nhama ùxũarũ
yauxraemarixũ nixĩgũ, rũ ngẽma norũ
cowarugũ rũ nanaxĩxãchiãxẽtanũ.

.....

⁵Rũ nũma ya perũ ãẽxgacũ rũ norũ
churaragũerucax naca rũ nũma i
ngẽma norũ churaragũeru rũ
nhuxããcũ inaxũãchi. Rũ nũgũmaxã
narũbuxmũ nax naxtapũxna nax

yadaugũxũcax. ⁶Notũrũ yema norũ
uanũgũcax rũ marũ natauxcha nax
nachocuxũ erũ ngẽma naxtapũxaru ããx
i natũwaama ùxũ rũ niwãxna, rũ marũ
taxucũrũwama ítayachaxãchixẽxẽ i
ngẽma dexá, rũ ngẽmacax ya yima
ãẽxgacũpata rũ niwax. ⁷Rũ ngẽma
ãẽxgacũ naxmax rũ to i nachixũanewa
ngĩxũ nagagũ namaxã i ngĩxũtaxũgũ.
Rũ nhama muxtucurũxũ
iyaxaxunetanũgũ rũ ngĩgũ
napaxremũgũãcũma ixauxe.
.....

HABACUQUE

(Abacúqui)

Abacúqui rü nidexa naxçax nax
chixexũ ngupetũxũ

1 ¹Nhaa nixĩ ga yema ore ga Cori ya
Tupana rü orearũ uruxũ ga
Abacúqui xũ nawéxũ. ²Rü nüma ga
Abacúqui rü nhanagürü: —Pa Corix
çnhuxguxüratáta nixĩ i choxũ cuxĩnũxũ
nax yexũcürü tagaãcü cuxna
chacaechaxũ nax toxũ curüngũxẽxũçax
notürü i cuma rü tama choxũ cuxĩnũ?
çRü nhuxguxüratáta i tagaãcü cumaxã
nüxũ chixuechaxũ naxçax nax
yanaxoxũçax i ngẽma dai i totanũwa
ngẽxmaxũ notürü i cuma rü tama nua
cuxũ nax nawa toxũ ícunguxũxẽxũçax?
³çRü tüxcüũ choxũ nüxũ cudaduxẽxẽ i
nhaa taxũ i guxchaxũ rü chixexũ i
guxũwama ngẽxmaxũ? Rü choxũ
ínachomaegu i duũxũgü i chixexũ
ügũxũ rü máetagũxũ. Rü guxũwama i
duũxũgü rü nügũmaxã nanue rü nügü
nadai. ⁴Rü duũxũgü rü tama aixcuma
nagu namaxẽ i ngẽma tochixũanearü
mugü. Rü ngẽma mugü i duũxũgüétüwa
idexaxũ rü tama naga naxĩnüe. Rü
ngẽma duũxũgü i chixri maxẽxũ rü tüxũ
napoxcu ya yíxema mexũ ügũxe. Rü

ngẽmaãcü ínayatóxẽẽgü i ngẽma
aixcuma wexguxũ —nhanagürü.

Cori ya Tupanaarü ngãxũga

⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Abacúqui xũ nangãxũ rü nhanagürü:
—jDüçax, nüxũ pedau i ngẽma
nachixũanegü i pexũ íchomaeguãchixũ
nax taxacü nüxũ ngupetũxũ! jRü nüxũ
pedau rü pebajxãchie! Erü ngẽma tá
chaxũxũ rü pema rü taxũchima
peyaxögü woo ega texé pemaxã nüxũ
ixuxgu. ⁶Rü chama rü tá
ichanachigüxẽxẽ i ngẽma
Caudéutanũxũgü (i Babiróniaanecüãx)
nax guxũwama dai naxügũxũçax. Rü
nümagü rü duũxũgü i tama togü i
duũxũgüxũ ngechaũgüxũ nixĩgü, rü
ínamemaregü nax nayauxanegüaxũçax i
ngẽma naanegü i tama noxrü ixĩxũ
—nhanagürü ga Tupana.

.....

Abacúqui rü wenaxarü
Tupanamaxã narũxutaga

¹²—Düçax, Pa Corix, Pa Chorü
Tupanax çtama çxna i cuma i
guxũguma cungexmaechaxũ? Erü cuma

rü üüneçü rü taguma yucü quixĩ. Pa Corix, Pa Chorü Poxũruxũx, cuma nixĩ i pora nüxna cuxãxũ i ngẽma Caudẽtanũxũgũ nax nawa cuyanguxẽẽxũcãx i ngẽma curü poxcu i toxçãx ixĩxũ. ¹³Rü cumax, Pa Tupanax, nax aixcuma üüneçü nax quixĩxũ rü tama yaxna namaxã cuxĩnũ i ngẽma chixexũ rü tama namaxã cutaãxẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. ¿Rü nhuxũcũrũwa i cunangexrũ rü taxu nhacurũgũmare i nhũxmax nax toxũ nadaixũ i ngẽma Caudẽtanũxũgũ i torü yexera chixexũ ügũxũ? —nhanagürü ga Abacũqui.
.....

**Ore ga Cori ya Tupana Abacũquixũ
nüxũ cuãxẽẽxũ**

2 ¹Rü nüma ga Abacũqui rü nhanagürü: —Chama rü nhama wüxi i dauxũtaexũrũxũ tá ichaxuãxẽ, rü tá ichadawenü nax ngẽmaãcü nüxũ chacuãxũcãx rü taxacũmaxã choxũ nangãxũ ya Tupana naxçãx i ngẽma nax namaxã charũxutagaxũ —nhanagürü. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nangãxũ rü nhanagürü: —¡Wüxi i mürapewatachinügu naxümatü i ngẽma tá cuxũ chawéxũ nax ngẽmaãcü tauxchaãcü duũxũgũ nüxũ daumatũxũcãx! ³Rü nhũxmax rü taxũta nawa nangu nax yanguxũ ga yema cuxũ chawéxũ. Notürü taxũtãma nangupetũmare nax yanguxũ. ¡Cumax rü mea ínanguxẽxẽ ega woo tama paxa yanguxgu! Erü aixcuma tá ningu i ngẽxguma norü ngunexũwa nanguxgux. ⁴¡Rü naxümatü i nhaa ore! “Ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ rü nügü

nicuãxũxũgũ. Notürü yíxema chapexewa imexe rü tá tamaxẽ erü chamaxã tixaixcumagü” —nhanagürü ga Tupana.
.....

**Ngẽma Caudẽtanũxũgũmaxã tá
ngupetũxũ**

⁸Düçax, Pa Caudẽtanũxũgũx, pema rü muxũma ga nachixũãnegũmaxã poraãcü chixexũ pexü, rü penadeãcu ga norü ãnegü. Notürü i nhũxmax rü ngẽma nachixũãnegü rü tá pexçãx nügü nanutaquẽxe rü tá nüxĩ perü ãnegü nadeãcugü yema pema penadeãcuxũrũxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ peyangutanũxẽxẽ ga yema máeta ga norü ãnegüwa pexũxũ.
.....

¹²Rü wüxi i taxũ i ãũcũmaxũwa pengexmagü, Pa Caudẽtanũxũgũx, yerü penadai ga duũxũgũ rü penapuxũ ga norü yemaxũgũ nax yemaacü perü ãnegü pexũgũxũcãx. ¹³Rü napexewa ya Cori ya Tupana ya guxãẽtũwa ngẽxmacü rü ngẽma perü puracü i nagu pipaexũ rü notũcãxmamare nixĩ. Erü guxũma i ngẽma pexũxũ rü üxũwa tá nayagu.
.....

²⁰Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üünenewa nangexma. Rü guxãma i pema i nhama i naanecũãx rü name nixĩ i napexewa pechianegũmare.

Abacũquiarü yumũxẽ

3 ¹Rü nhaa nixĩ ga norü yumũxẽ ga orearü uruxũ ga Abacũqui: ²“Pa Corix, Pa Tupanax, rü ngẽma nüxũ chaxĩnũxũ i cuchiga rü nachiga ga guxũma ga yema cuxũxũ rü poraãcü

choxũ nagu narũxĩnũxẽxẽ nax nhuxãcü
 cuxũünexũ. 1Rũ torũ maxũwa naxũ i
 ngẽma mexũ ga yema ãpa cuxũxũ nax
 ngẽmaãcü i toma rũ ta nũxũ
 tacuáxũçax! Rũ woo tomaxã nax cunuxũ
 notũrũ ;toxũ nawexama nax nhuxãcü
 cuxũ tangechaũtũmũxũgũxũ! 3Rũ nũxũ
 chadau ya Cori ya Tupana i
 Temáũanewa ne naxũxũ nawa ya yima
 Paráũarũ ma xpũne. Rũ dauxũguxũ i
 naane rũ norũ ũnemaxã nanapá. Rũ
 guxũ i nhama i naanewa rũ nũxũ
 nicuãxũxũgũ. 4Rũ iyaũraemacũũxũgu
 ngẽma ne naxũ. Rũ naxmexwa ínaxũxũ i
 omũema. Rũ ngẽmawa nangox i ngẽma
 norũ pora.

.....

13Rũ cuma rũ dauxũwa ícuxũxũ nax
 curũ duũxũgũxũ ícupoxũxũçax, rũ nũxũ
 nax curũngũxẽxẽxũçax ya yimá ãẽxgacũ
 ya cumatama nũxũ cuxunetacũ. Rũ
 cuma rũ cuyama x i ngẽma duũxũ i
 chixexũ ũxũ nhama wũxi ya ípatagu
 ipogũxũrũxũ.

.....

16Rũ yexguma nũxũ chaxĩnũgu ga
 yema áũcũmaxũ ga cuxũxũ rũ chamuũ,
 rũ poraãcü chiduxruchicũra. Rũ
 taxucũrũwa ichachi rũ guxũma i
 chaxune rũ inayaturaãchi. Notũrũ woo
 ngẽmaãcü nax yixĩxũ rũ mea tá
 íchananguxẽxẽ i ngẽma ngunexũ i
 Tupana tá nagu guxchaxũ naxçax
 ínguxẽxũ i ngẽma churaragũ i chixexũ
 tamaxã ũgũxũ. 17-18Rũ woo i ngẽma
 ffgunecũ rũ yangechacugu, rũ woo i
 ngẽma úwa rũ ngẽma oríwa rũ
 nangearũ oõxgu, rũ ngẽma naanegũ rũ
 taxuxũma nawa rũxũxgu, rũ woo
 nayuegu i ngẽma carnérugũ i
 nachitaxũwa, rũ marũ nataxuxguma i
 ngẽma wocagũ i naxpũũwa, notũrũ i
 chamax rũ Cori ya Tupana ya chorũ
 maxẽerũũmaxã tá chataãxẽ. 19Erũ nũma
 ya Cori ya Tupana rũ pora choxna naxã,
 rũ nhama wũxi i cowũ i poraxũrũxũ
 choxũ naporaxẽxẽ. Rũ wũxi ya
 ma xpũneétiwa tá choxũ naga rũ ngẽma
 tá choxna nadau nax taxuxũma choxũ
 naxũpetũxũçax.”

SOFONIAS

(Chofonía)

Tupana rü Yudáanecüãxgüxü tá napoxcue

1 ¹Rü nhaa nixĩ ga ore ga Cori ya Tupana Chofoníamaxã nüxü ixuxü ga yexguma Yochía ga Amóu nane ãëxgacü ixĩxgu ga Yudáanewa. Rü nüma ga Chofonía rü Cúsi nane nixĩ, rü Cúsi rü Yedaría nane nixĩ, rü Yedaría rü Amaría nane nixĩ, rü Amaría rü Echequía nane nixĩ. ²Rü ngẽma norü ore i Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Noxtacüma tá ichayanaxoxëxë i guxüma i taxacü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. ³Rü tá ichayanaxoxëxë i duüxügü, rü naexügü, rü ngëxgumarüxü tá ta i werigü, rü choxnigü. Rü tá naxçax íchayagoõchi i ngẽma chixexüarü üruügü, rü tá chanadai. Rü tá ichayanaxoxëxë i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa rü taxuxütáma ínayaxü.” Rü ngẽma nixĩ i nüxü yaxuxü ya Cori ya Tupana. ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü ta: “Yudáanecüãxétü tá poxcumaxã chawéxmex. Rü ngëxgumarüxü tá ta poxcumaxã naétü chawéxmex i guxüma i duüxügü i Yerucharéüwa maxëxü. Rü

tá ichayanaxoxëxë i ngẽma tupananeta i Baáchicünaxã namaxã i norü tupaucagü rü norü chacherdótegü. Rü ngẽmaãcü rü woo i naégagü i ngẽma chacherdótegü rü taxúetáma nüxna tacuãxãchi. ⁵Rü tá chanadai i ngẽma duüxügü i norü íarü dauxnagu ígüxü nax nüxü yacuãxüüügüxüçax ya üãxcü rü tauemacü rü woramacurigü. Rü ngëxgumarüxü tá ta chanadai i ngẽma chauégagu norü tupananeta i Micóüxü icuãxüüügüxü. ⁶Rü ngëxgumarüxü tá ta ichayanaxoxëxë i ngẽma duüxügü i choxna ixígachixü, rü tama çãuxçax daugüxü rü tama choxna cagüexü ega taxacü nanaxwãxegügu”, nhanagürü. ⁷₁Rü Cori ya Tupanapexewa perüchiane! Erü ngẽma norü ngunexü i ãñcümãxü i nagu tá tüxü napoxcuexü rü marü ningaica. Rü nüma rü ínanamexëxë nax nadaiaxüçax i ngẽma nüxna ixígachitanüxü. Rü nüma rü marü nüxna naxu i ngẽma tá nadaixü. ⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngẽma ngunexü i nagu tá nadaiaxü i ngẽma duüxügü rü tá chanapoxcue i ngẽma Yudáanearü ãëxgacügü rü ngẽma ãëxgacügü nanegü rü guxüma i

ngêma chorü duïxügü i to i
nachixüanearü tupananetaxü
icuaxüüügüxü.

.....

¹²Rü ngêma ngunexügu rü omümaxã
guxüwama i Yerucharéüwa tá mea
naxçax chadau i ngêma duïxügü i
chixexü ügüxü. Rü tá chanapoxcue i
ngêma duïxügü i nhama wíu ya
íchaxchixümarecürüxü ixígüxü. Rü
nümagü rü inarüchomare rü taxuguma
narüxinüe rü nügümaxátama
nhanagürü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana
rü taxuxütáma i mexü rüçxna chixexü
tamaxã naxü’, nhanagürü”,
nhanagürü ya Tupana.

.....

2 ¹Rü pengutaquexegüx, Pa
Duïxügü i Tama Áneexü
Cuaxgüxüx, rü Tupanaçax pedaugü!
²Rü nüxü perüxoe i ngêma chixexü i
Tupanaçax pexügüxü! ¡Rü naga
pexínüe nhama rü ta nangema i
ngunexü naxüpa nax pexü ínawogüxü
nhama maxêchapaxa buanecü ngexta
cuexürüxü, rü naxüpa nax nawa
nanguxü i ngêma ngunexü i äücümaxü i
norü numaxã nagu pexü napoxcuexü!
³Rü ngêmacax name nixí i naxçax
pedaugü, Pa Guxãma i Aixcuma
Napexewa Mecümagüxe rü Naga
Ínüexex. ¡Rü mea napexewa pemaxê!
Rü bexmana ngêmaäcü nüma tá pexü
ínapoxü i ngêma ngunexü i nagu poxcu
ínguxgu.

.....

⁸⁻⁹Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüüarü
Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü
nhanagürü: “Marü nüxü chaxínü nax
nhuxãcü ngêma Moábitanüxügü rü

Amóütanüxügü chorü duïxügüchiga
chixri yadexagüxü. Erü nümagü rü
chorü duïxügümaxã naguchigagü rü
tümaarü naanegu nachocu. Rü
ngêmacax i chama rü chauégagutama
nüxü chixu rü tá chayanaxoxêxê i
ngêma Moábitanüxügü rü
Amóütanüxügü guma íanegü ga
Chodómarüxü rü Gomórarüxü. Rü
ngêma norü naane rü tá chuxchüñecü
chayanguxuchixêxê. Rü tá nayücüraane
rü taxuxütáma i taxacürü nanetü nawa
narüxü, rü guxügütáma
nachipétüanemare. Rü ngêma chorü
duïxügü i to i nachixüanewa gagüxüwa
íyaxügüxü rü tá nanayaugü i ngêma
Moábitanüxügü rü Amóütanüxügüarü
naanegü rü noxrü tá nixí.”

.....

**Ngêma duïxügü i Yerucharéüwa
yaxügüxü rü tá Tupanaaxü
nayaxögü**

3 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: “Pa Yerucharéüx, cuwa
tá chayaxügüxêxê i duïxügü i
mecümaxü i chauga ínüexü. Rü nümagü
rü tá chagu nayaxögü. ¹³Rü ngêma
Iraéutanüxügü i Yerucharéüwa
yaxügüxü rü taxütáma chixri
natanüxügümaxã inacuax, rü taxütáma
doraxü nixugüe rü tagütáma texéxü
nawomüxêgü. Rü mea tá ínachibüe, rü
tama namuüeäcüma tá inarüngügü”,
nhanagürü.

**Tupana rü tá nanataãxêxêxê i
Yerucharéücüaxgü**

¹⁴¡Rü pewiyaegü, Pa Duïxügü i
Chíäücüãx! ¡Rü taãxêcü picagüxü, Pa

Iraéuanecüãxgüx! ;Rü petaãxê, Pa Yerucharéücüãxgüx, rü guxünema ya perü maxünemaxã petaãxêgü! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü ínayachaxáchi nawa i ngêma poxcu i pemaxã naxueguxü rü marü ínanawoxü i ngêma perü uanügu. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü ãêxgacü rü petanüwa nangexma, rü ngêmacax marü taxuçaxma pemuüe. ¹⁶Rü ngêma ngunexügu rü duüxügu rü Yerucharéücüãxmaxã tá nüxü nixu rü nhanagürügu tá: “;Petaãxêgü, Pa Chiáücüãxgüx, rü tauxü i muümaxã piduxruexü! ;Rü tauxü i pegü peturaexêxü! ¹⁷Erü nüma ya Cori ya perü Tupana ixïcü, rü petanüwa nangexma, rü nüma rü poracü nixí, rü pexü tá namaxêxêxê. Rü nüma ya Cori

ya Tupana rü tá pemaxã nataãxê. Rü ngêma pexü nax nangechaüxügagu rü ngexwacaxüxü i maxü tá pexna naxã. Rü ngêma nax pemaxã nataãxêxü rü norü taãxêmaxã tá nawiyaê”, nhanagürügu tá.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Rü ngêma ngunexügu rü pechixüanegu tá pexü chanutaquexêxê. Rü ngêma perü naanewa rü tá pexü charüngüxêê nax wena mea pexü nangupetüxüçax. Rü ngêmaãcü tá petachiga napexewa i guxüma i duüxügu i nhama i naanewa ngêxmagüxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma”, nhanagürü pexü.

.....

AGEU

(Ayéu)

**Tupana nüxna namaxã nacuaxãchi
nax naxügüãxüçax ya napata**

1 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü
ãëxgacü yixixgu ga Daríu, rü norü
6 ga tauemaciärü ügügu, rü nüma ga
Cori ya Tupana rü norü orearü uruxü ga
Ayéuwa nidexa. Rü nüxna nanaxã ga
ore ga Yudáanecüãxaruãëxgacü ga
Chorobabé ga Charatié nanecax ixixü rü
chacherdótegüaruãëxgacü ga Yuchué
ga Yochadáchi nanecax ixixü. ²⁻³Rü
nhaa nixí ga yema ore ga Ayéuwa nüxü
yaxuxü ga nüma ga Cori ya Tupana ya
guxüétüwa ngëxmacü, rü nhanagürü:
“Nhaa duüxügü rü nüxü nixugüe nax
taxüta nawa nanguxü nax wena
naxügüãxüçax ya chapata. ⁴Ëxna
pexicatama penaxwaxexü nax mexüne
ya ípatawa pemaxëxü, rü yoxni ya yima
chapata rü naxtapüx nügüétügu yixü
nax nachixexü? ⁵Rü chamax ya Cori ya
Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe rü
pemaxã nüxü chixu: ¡Mea penangugü i
pecümagü! ⁶Rü pema rü muxüma i
penetü petogü notürü noxretama i norü
o pibuxgü, pechibüe notürü tama pexü
ningu, rü pexaxegü notürü

petaxawaeama, rü pegü pedüxgü notürü
taguma penaiwe. Rü yíxema puracüxe
rü tanayauxtänü i túmaarü puracü
notürü paxama tüxü nagu erü nhama
chacu irügáuxügu tananucuxürüxü nixí.
⁷Rü chama ya Cori ya Tupana ya
guxãétüwa ngëxmaxe, rü pemaxã nüxü
chixu: ¡Mea penangugü i pecümagü!
⁸¡Rü dauxchitawa pexí rü ngéma
mürapewa peyaxüx! ¡Rü nua penana rü
ngëmamaxã wena penaxüx ya yima
chapata! Rü chama rü tá taãxëcü
ngéma changexma rü ngéma tá
ichanawex i chorü ütine. ⁹Rü pemax rü
poraäcü pepuracüe nax pexü
nangexmaxüçax i muxü i perü
nandetüaru o, notürü noxretama nixí i
ngéma pibuxgüxü. Rü ngéma penetüaru
o i pechiügu namaxã penguxüxü rü
wüxi i cue nhaxümaxã ichayanatauxëxë.
[¿]Rü tüxücüü ngémaäcü nixí? Erü yima
chapata rü naxtapüxica nügüétü nayi
nax nachixexü rü pemax rü
pepataçaxica pexoégaãxë. Rü chama ya
Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i
ngéma. ¹⁰Rü ngëmacax nixí i tama
pexçax chanapuxëxü rü ngéma
waixümü rü tama mea pexü nayaxëëxü

i penetügü. ¹¹Rü chama nixĩ ga íchananguxëëxũ ga nax yapagüanexũ ga peanewa rü ma_xpúnegüwa, rü trígü necü, rü úwanecü, rü oríwanecü rü guxũma ga taxacü ga petogüxünecüwa. Rü yema nax yapagüanexügüga rü pexçax ínangu ga taiya rü perü wocagüçax rü ta”, nhanagürü ga Tupana. ¹²Rü nüma ga Chorobabé rü Yuchué rü guxũma ga togü ga duïxügü rü aixcuma Tupanaga naxĩnüe yerü namüie ga yexguma nüxũ naxĩnüegu ga yema ore ga Cori ya Tupana Ayéuwa nüxũ ixuxũ. ¹³Rü yexguma ga nüma ga Ayéu ga Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ, rü Cori ya Tupanaégagu duïxügümaxã nidexa rü nhanagürü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: ‘Chama ya Cori ya Tupana rü pexütawa changexma’”, nhanagürü. ¹⁴Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü nanataãxëxë ga Chorobabé ga Yudáanecüãxarü ãëxgacü, rü Yuchué ga chacherdótegüarü ãëxgacü rü guxũma ga yema togü ga duïxügü. Rü yexguma ga nümagü rü yéma naxĩ rü inanaxügüe nax naxügüãxũ ga guma napata ga Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü. ¹⁵Rü yexguma taxre ga taunecü Pérchiaanearü ãëxgacü yixĩxgu ga Darü, rü meama norü 6 ga tauemacüarü (setébru) 24 ga ngunexũ nixĩ ga inaxügüãxũ ga nax wena namexëëgüaxũ ga guma Tupanapata.

**Ngexwacaxũne ya
Tupanapata rü namexechi**

2 ¹Rü gumá 7 ga tauemacü (utúbru) rü norü 21 ga ngunexügü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü orearü

uruxũ ga Ayéumaxã nidexa. ²Rü nanamu nax Chorobabémaxã, rü Yuchuémaxã, rü guxũma ga yema togü ga duïxügümaxã nüxũ yaxuxüçax ga norü ore ga nhaxũ: ³“¿Texé i petaniüwa rü nüxna cuaxächixũ ga nax nanhuxraxũxũ ga chapata ga noxrix? Rü guma rü namexechi. Notürü nhuxmax nax nüxũ pedauxũ rü taxuwama name. ⁴¡Notürü nataãxë, Pa Chorobabé! ¡Rü nataãxë, Pa Yuchué ya Chacherdótegüarü ãëxgacü! ¡Rü petaãxëgü Pa Guxũma i Duïxügüx! ¡Rü pora pexüe rü pepuracüe! Erü chama ya perü Cori ya Tupana rü pexütawa changexma. ⁵Rü yexguma Eyítuanewa ínachoxügü ga perü oxigü rü ichaxuneta rü ngëma Chauãxë rü guxũgutáma pexũ naxümücü. Rü ngëmacax taxuçaxma pemüie i nhuxmax. ⁶⁻⁸Erü íxraxũ nataxu nax chanaxiãxächixëxũ i dauxüguxũ i naane, rü nhama i naane, rü ngëma már, rü tá chanamuïexëxë i guxũma i nachixüanegü. Rü ngëma togü i nachixüanegüarü duïxügü rü nua tá nanana i norü diërugü rü úirugü. Rü ngëmaacü ya daa chapata rü tá namexechi. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma erü choxrü nixĩ i guxũma i diërugü rü úirugü. ⁹Rü nhuxmax nax wena namexëëxũ ya daa chapata rü yexguma noxri naxüxguarü yexera tá namexechi. Rü ngëxguma rü tá ichayanaxoxëxë i guxũma i nu i nhaa nachicawa, rü nua tá petaãxëgü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma.

¹⁸⁻¹⁹Rü nhuxmax daa taunecü rü norü 9
 ya tauemaciarü (diciembre) 24 i
 ngunexũgu nixĩ i ipenaxügüxũ nax
 penanucuxũ ya yimá nutagü ya namaxã
 inaxügüne ya chapata. ¡Rü dücax, rü mea
 penangügü! Rü woo i nhuxmax rü

nangearü oxõx i perü trígu, rü úwagü, rü
 ffigügü, rü boxragü rü oríwagü, nottirü i
 nhuxmawena rü tá pexũ charüngüxẽẽ rü
 tagutáma pexũ nataxu i ngẽma penetiarü
 o”, nhanagürü ya Tupana.

ZACARIAS

(Yacaría)

**Cori ya Tupana rü norü duüxügüna
naxu nax naxçax nawoeguxüçax**

1 ¹Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Darü rü meama norü 8 ga tauemacügu (nowébru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yacaríamaxã nidexa. Rü nüma ga Yacaría rü Berequía nane nixí rü Ídu nixí ga norü oxí. Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: ²“Chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe, rü poraãcü namaxã chanu ga yema perü oxigü. ³Rü ngëmacçax i nhuxmax rü chanaxwaxe i cutanüxügümaxã nüxü quixu i nhaa chauga i nhaxü: ‘¹Chaxçax pewoegü! Rü chama rü tá pexçax chatáegu.’ Rü chamax i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i ngëma nhachaxü. ⁴Rü tama name nax yema perü oxigürüxü pexígüxü. Yerü yexguma nüxna chaxágagu ga chorü orearü uruügü nax namaxã nüxü yaxuxüçax ga chauga nax nüxü naxoexüçax ga chixexü ga nacümagü rü chixri nax namaxëxü, notürü ga nümagü rü tama chauga naxñüechaü rü tama choxü nacuxgüchaü. Rü chama i Cori

ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ⁵¿Notürü i nhuxmax rü ngexügü yixixü ga yema perü oxigü? Rü chorü orearü uruügü rü ta rü marü nayue. ⁶Notürü yema chorü ore rü yema chorü mugü ga chorü orearü uruügümexëgu chaxüxü, rü perü oxigüwa nangu. Rü nhuxre ga nümagü rü chaxçax nawoegu, rü naxçax ínicuaxgü ga chixexü nax naxügüxü, rü nhanagürügü: ‘Aixcuma nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü ngëma tórtü chixexüãcütama tamaxã nanangupetüxëxë’, nhanagürügü”, nhanagürü ga Tupana.

**Tupana rü Yacaríaxü nanawex i
wüxi i dauxüçüçax i cowaruétüwa
rütogüxü**

⁷Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Darü rü meama norü 11 ga tauemacügu (feweréru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa i chamax i orearü uruxü i Yacaría i Berequía nane ya Ídutaxa nax chixixü. ⁸Rü wüxi ga chütaxügu rü Tupana choxü nüxü nadauxëxë ga wüxi ga norü orearü ngeruxü ga dauxüçüçax ga cowaru ga

dauxiéttügu aunagüxi. Rü wüxi ga ngatewa yexmaxü ga naixtanüpechitagu norü cowarumaxä nachi. Rü yemaweama nayexmagü ga wüxitücumü ga cowaru ga idauxü, rü to ga idáuxraxü rü to ga icómüxü. ⁹Rü chama rü yema dauxiücüãx ga cowaruéttügu aunagüxiüna chaca rü nhachagürü: “Pa Corix çtaxacügü nixi i ngëma cowaruéttügu augüxiü?” nhachagürü. Rü nüma ga yema dauxiücüãx ga chamaxä idexaxü, rü choxi nangäxiüga rü nhanagürü: “Chama rü tá cuxü chanawex i taxacü nax yixigüxiü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga yema dauxiücüãx ga naixtanüpechitagu chixü rü nhanagürü choxi: “Nhaagü nixi i Cori ya Tupana nua mugüxiü nax nhama i naanegu íyachoeguxüçax”, nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga yema togü ga cowaruéttügu augüxiü, rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga naixtanüpechitagu chixümaxä nidexagü rü nhanagürügü: “Guxüwama i nhama i naanegu itayachoeü, rü guxiüma i duüxiügü rü nügümaxä ínataäxëgü, rü taxuxüma i taxacü i guxchaxüxi itayangaugü”, nhanagürügü. ¹²Rü nüma ga yema Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga dauxiücüãx rü nhanagürü: “Pa Corix, Pa Tupana ya Guxäétiwa Ngëxmacüx, rü marü 70 ya taunecüwa nangu nax Yerucharéücüãxgümaxä rü ngëma togü i Yudáanearü íanecüãxgümaxä cunuxü. çRü nhuxre ya taunecü taxuxü nax wenaxarü cuxü nangechaütümüxiü-güxiü?” nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxi nangechaüácüma mea yema dauxiücüãx ga chamaxä idexaxüxiü nangäxiüga. ¹⁴Rü yexguma ga

nüma ga dauxiücüãx rü choxiü namu nax chaxunagüxiü. “Rü nhaa nixi ya Cori ya Tupana ya guxiäétiwa ngëxmacü nüxiü ixüxi: ‘Chamax rü nüxiü changechaüxiüchi ya Yerucharéü rü yima maxpüne ya Chiáü. ¹⁵Rü yexguma íxrariwatama chanapoxcuchaügu ga yema Yerucharéücüãxgü, notürü yema togü ga nachixüanegücüãx ga yéma chamugüxiü rü nanangupetüxiëxë ga yema poxcu ga Yerucharéücüãxgümaxä chaxuegüxiü. Rü ngëmacax namaxä chanu i ngëma nachixüanegü i nügü írüporaëxiü rü taxüguma rüxiüxiüxiü. ¹⁶Notürü ngëma nax choxiü nangechaütümüxiügüga ya Yerucharéücüãxgü, rü naxçax chatáegu. Rü tá nüxiü chanangüchaüxiëxë i duüxiügü nax wena namexëëgüxiüçax ya chapata, rü guxiünema ya yima íane’, nhanagürü ga Tupana.” ¹⁷Rü yema dauxiücüãx rü nhanagürü ta choxiü: “Nhaa tá nixi i to i ore i tá nüxiü quixüxiü rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxiäétiwa ngëxmacü rü nhanagürü: ‘Rü chama rü tá wena nüxiü charüngüxiëë ya yima chorü íanegü nax yamexüçax rü mea iyaxüxiüçax. Rü wena tá chanataäxëxiëxë ya yima maxpüne ya Chiáü. Rü wena tá chanaxunagü nax chorü íane yixüxiü ya Yerucharéü’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Wüxi i ngexwacaxüxiü i naxchiru i Yuchuëna naxäxiüchiga

3 ¹Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü choxiü nanawex ga Yuchuë ga chacherdótegüariü äëxgacü. Rü nüma ga Yuchuë rü Cori ya

Tupanaarü duũxũpexegu nachi. Rü Yuchuérü tũgũnecũwawa nayexma ga Chataná ga nüxũ ixugũchaũxũ. ²Rü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü Chatanáxũ nhanagürü: “¡Nüma ya Cori ya Tupana cuzũ nangax! ¡Rü yimátama Cori ya Tupana ya Yerucharéũxũ ngechaũcü rü cuzũ nangax! Erü nhaa yatü rü nhama wüxi ya áxwe ya üxiétiwa yaxucürũxũ Babiróniaanewa táeguxũ nixĩ”, nhanagürü. ³Rü nüma ga Yuchué rü poraãcü naxãũächichiru rü yemaacü Cori ya Tupanaarü duũxũpexegu nachi. ⁴Rü yexguma ga yema dauxũcüãx ga orearü ngeruxũ rü norü ngũxẽerũũgũxũ namu rü nhanagürü: “Ngẽma ãũächixũ i Yuchuéchiru ¡rü ípenacuxuchixi!” Rü nhuxũchi Yuchuéxũ nhanagürü: “Dúcax, rü marü cuzna chanayaxu i ngẽma curü pecádu rü ngaxãẽchirugu cuzũ chicuxẽxẽ”, nhanagürü. ⁵Rü yexgumatama norü ngũxẽerũũgũxũ namu ga Yuchuéxũ yanãixerugũxũcãx namaxã ga wüxi ga ngẽmataxũ ga naxchirutachinü. Rü yemawena rü petachirugu nayacuxẽẽgü. Rü nüma ga yema dauxũcüãx rü yexmatama nachiecha. ⁶Rü nhuxũchi ga nüma ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ ga dauxũcüãx rü Yuchuéxũ nhanagürü: ⁷“Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü nhanagürü cuzũ: ‘¡Chaucũmagu ixü rü yanguxẽxẽ i guxũma i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ! Rü ngẽxguma ngẽmaãcü cunaxũxgux, rü cumexgu tá chanaxú ya chapata rü naãxtü nax nüxna cudadũcãx, rü tá cuzna chanaxã i cuchica i natanüwa i nhaa chorü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx

i choxũ puraciũxũ. ⁸¡Rü dúcax, Pa Yuchuéx, rü mea iperũxĩnũie i guxãma i pemax nax chacherdótegüwa pexũgũxũ! Rü pema rü wüxi i cuãxruxũ pexĩgü naxcãx i ngẽma mexũ i tá ínguxũ. Erü paxa tá nua petanüwa chanangoxẽxẽ i wüxi i Dawítaxa i chorü duũxũ ya perü ãẽxgacü tá ixĩcü (Cristu). ⁹Rü chamax rü Yuchuépexegu chanaxú ya wüxi ya nuta ya 7 wa ãcüwacü nüxũ ngẽxmacü. Rü chama tátama yimá nutagu chanaxumatü. Rü nhuxũchi i chama rü wüxítatama i ngunexũgu nüxna chanayaxu i norü pecádu i nhaa nachixũane. ¹⁰Rü ngẽxguma ngẽma ngunexũwa nanguxgu rü tá pegüna pexugü nax perü úwagũpechitawa, rü perü fígugũpechitawa pegũmaxã petaãxẽgũxũcãx. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma’, nhanagürü.”

Yacaríá nüxũ nadau ga wüxi ga omüarü úruxü rü taxre ga oríwagü

4 ¹Rü yema dauxũcüãx rü wena chaũcãx natáegu, rü choxũ ínabãixgü nhama pewa ibãixãchigurũxũ. ²Rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacũxũ cudadũxũ?” nhanagürü. Rü chama rü chanangãxũga rü nhachagürü: “Chama rü nüxũ chadau i wüxi i omü i úirunaxcãx. Rü norü queruyĩnupãũwa ne nadagü i 7 i naxchiraxũ. ³Rü ngẽma omüxũtawá narũxũgü i taxre i oríwa rü wüxi i norü tũgũnecũwawa rü to i norü tãxwecũwawa”, nhachagürü. ⁴Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca ga yema dauxũcüãx ga chamaxã idexaxũ rü nhachagürü: “Pa Chorü Corix ¿taxacũchiga nixĩ i ngẽma?” nhachagürü.

⁵Rü nüma ga dauxücüâx rü choxü nangâxüga rü nhanagürü. “¿Tama êxna i nüxü cucuáxü nax taxacüchiga yixixü?” nhanagürü. Rü chama chanangâxüga rü nhachagürü: “Tama nüxü chachuax, Pa Corix”, nhachagürü. ⁶Rü nüma ga dauxücüâx rü nayadaxêxê ga nax yadexaxü rü nhanagürü: “Nhaa nixi i Cori ya Tupanaarü ore i Chorobabêcax ixixü i nhaxü: ‘Tama churaragüarü poramaxã rü bai i taxacü rü to i poramaxã, notürü Chauâxêarü poramaxã tá ningü i ngêma chanaxwaxexü’, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü. ⁷Rü woo nhama taxüne ya maxpünerüxü yixixgu i guxchaxügü nax tama naxügüâxüçax ya yima Tupanapata, notürü Chorobabêpexewa rü tá inayarüxo i ngêma guxchaxügü nhama wüxi ya maxpüne rüdöxöchixêxürüxü. Rü nümatama ya Chorobabê rü tá nayaxücuchi ya yimá nuta ya nawa inaxügücü nax yanguxüçax ya yima Tupanapata. Rü ngêxguma yanguxgu rü nüma i duüxügü rü tagaäcü nhanagürügü tá: ‘¿Namexechi, namexechi ya yima Tupanapata!’ nhanagürügü tá.” ⁸Rü yemawena ga nüma ga yema dauxücüâx rü chamaxã nüxü nixu ga to ga ore ga Tupanawa ne üxü ga nhaxü: ⁹“Rü Chorobabê nixi ga inanücü ga gumá nuta ga nextapüxarü ügü ya daa Tupanapata rü nüma tátama nixi i yanguxêäxü. Rü ngêmawa tá nüxü pecuax i pemax nax Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü yixixü ya yimá núma choxü mucü. ¹⁰Rü yema tama aixcuma yaxögücüraxüxü ga yexguma noxri inaxügüga ga yema puracü, rü nhuxmax nax nüxü

nadaugüxü i Chorobabê nax yanguxêxü i nhaa puracü, rü tá nataâxêgü”, nhanagürü. Rü yemawena ga yema dauxücüâx rü nhanagürü ta: “Rü nhaa 7 i omügü rü Cori ya Tupanaxetügüchiga nixi i guxü i nhaa naanegu rüdaunüne”, nhanagürü. ¹¹Rü chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: “¿Taxacüchiga nixi i nhaa taxre ya oríwane i nhaa omücüwawa ngêxmagüxü?” nhachagürü.

¹⁴Rü nüma ga yema dauxücüâx rü choxü nangâxüga rü nhanagürü: “Yima taxre ya oríwane rü nachiga nixi i ngêma taxre i duüxügü i marü chíxümaxã ibáerüxü nax naxügüâxüçax i norü puracü ya Tupana ya yimá nhama i naanearü yora ixixü”, nhanagürü.

Cori ya Tupanaarü uneta

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü rü nhaa orexü chamaxã nixu rü nhanagürü: ²⁻³“Nhaa nixi i ore i chamax i Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmaxe nüxü chixuxü: ‘Rü nüxü changechaü ya yima maxpüne ya Chiáü rü ngêmaçax poraäcü choxü nachuxu. Rü Yerucharéüçax tá chatáegu nax ngêma changexmaxüçax. Rü ngêxguma chatáeguxgux rü yima ñane ya Yerucharéü rü ñane ya Aixcuma Chauga Ñünemaxã tá nanaxugü. Rü ngêxgumarüxü ta ya yima chorü maxpüne ya Chiáü rü Maxpüne ya Üünenemaxã tá nanaxugü. ⁴Rü chama i Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmaxe rü nhachagürü: Wena táxarü norü caxüxümaxã Yerucharéüarü plazagüwa tá naxi i yaxgüâxgü i yatüxügü rü ngexügü nax

ngéma yanatogüxüçax rü nataãxëgüxüçax. ⁵Rü ngëxgumarüxü ta i buxüğü i yatüxüğü rü ngexüğü, rü tá nanapáxëxë i Yerucharéüarü plazagü rü ngéma tá naxinüçaxwaxegü. ⁶Rü ngëxguma ngémaäcü wena namexgu ya Yerucharéü rü chorü duüxüğü i núma yaxüğüxü rü tá nabáxächie, erü taguma nagu narüxünüe nax wena tá namexü ya yima ñane. Notürü çaxçax rü taxuxüma naguxcha i ngéma. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngéma. ⁷Rü chama rü tá íchananguxüxëxë i ngéma chorü duüxüğü i petanüxüğü naxmexwa i ngéma nachixüane i perü léstewaama ngëxmaxü rü ngéma nachixüane i perü oéstewaama ngëxmaxü. ⁸Rü Yerucharéüwa tá chanagagü nax ngéma namaxëxüçax. Rü nümagü rü tá chorü duüxüğü nixí, rü chamax rü tá norü Tupana ya ixaixcumacü rü mea namaxä icuácu chixí”, nhanagürü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: “Pema rü yexguma noxritama nanucuxgu ga gumá nutagü ga chapataarü ügü rü yexgumacürüwa nixí ga nüxü pexinüexü ga chauga ga chorü orearü uruüğüwa pemaxä nüxü chixuxü. ¹⁰Rü nhuxmax rü pora pexüe nax mea peyangüxëxüçax i ngéma puracü! ¹⁰Rü yexguma taxüta inaxüğügu ga chapataarü puracü rü nataxuma ga perü natanü naxçax ga perü puracü rü perü wocagüarü puracü. Rü yema perü uanüğügagu rü äücümáxüwa peyexmagü rü chatatama rü pegümáxä pexü chanuexëxë. ¹¹Notürü i nhuxmax rü tümacax ya yíxema daa ñane ya Yerucharéüwa íyaxüğüxe, rü taxütáma yema ngunexüğü ga ngupetüğüxürüxü nixí. Rü chama ya Cori ya Tupana ya

guxáétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngéma. ¹²Erü ngéma taãxë rü tá petanüwa nangexma. Rü ngéma perü úwanecü rü tá meama nixo. Rü dauxüğüxü i naanewa tá narüngu ya pücü nax ngémaäcü i penetüğü i peanewa ngëxmagüxü namuarü oóxüçax”, nhanagürü.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Muxüma i togü i nachixüanegüarü ñanegücüäx rü tá nua naxí nax choxü yacuaxüüğüxüçax. ²¹Rü ngéma duüxüğü i wüxi ya ñanecüäxgü rü ná i ya ñanecüäxgüna tá naxugüe rü nhanagürüğü tá: ‘ÍNgíxä naxçax tadaugü ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü, rü ngíxä norü ngüxëçax ítacagü!’ nhanagürüğü tá. Rü ngéma togü i duüxüğü rü tá nanangäxüggagü rü nhanagürüğü tá: “Toma rü tá ta ngéma taxí”, nhanagürüğü tá. ²²Rü ngémaäcü tá muxütáma i duüxüğü i muxü i nachixüanewa ne íxü rü Yerucharéüwa tá naxí nax çaxçax yadaugüxüçax nax nüxü charüngüxëxüçax”, nhanagürü ga Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü.

Iraéutanüxüğüarü ãëxgacü rü tá ínangu

9 ⁹Rü poraäcü petaãxëgü, Pa Chiáücüäxgü! ¹⁰Rü perü taãxëmaxä pewiyaegü, Pa Yerucharéücüäxgü! Erü pexçax ínangu ya perü ãëxgacü ya poracü ya mea pemaxä icuácu. Notürü i núma rü tama nügü nicuaxüxüäcüma ínangu. Rü wüxi i búraxacüétügumare ínangu. ¹⁰Rü nüma rü tá inayanaxoxëxë i Efraítanüxüğüarü churaragüweü, rü ngéma

Yerucharéücüãxgiarü churaragiariü
 cowarugü, rü yima würagü ya dai namaxã
 naxügüne. Rü guxü i nachixüanegüçax tá
 nanaxunagü i taãxê. Rü tá namaxã inacuax
 i ngêma naane i Már i Mediterániuwa
 ixügüxü rü nhuxmata Már i Dauchiüxüwa
 nangu. Rü ngêma naane i taxtü i Eufrátewa
 ixügüxümaxã tá inacuax rü nhuxmata
 guxüwama i nhama i naanewa nangu.

.....

12 ¹⁰Rü nhanagürü ga Tupana:
 “Ngêma Dawítaagütanüwa rü
 Yerucharéücüãxgütanüwa tá chanamu i
 Chauãxê nax yamecümaxüçax rü
 yumüxêgu naxînüexüçax. Rü ngêxguma
 nüxü nadaugügu ya yimá
 nacanapacütüxügüãcü rü tá nangechaügü.
 Rü naxçax tá naxauxe nhama wüxi i nane
 i nügümaxã wüxicacüçax naxauxexürüxü.
 Rü nhama nüxíraxüçü ya nane yuxguçax
 naxauxegurüxü tá naxçax naxauxe”,
 nhanagürü ga Tupana.

.....

**Yerucharéüçax tá ínayaxüãchi i
 norü uanügü**

14 ¹Rü marü ningaica i Cori ya
 Tupanaarü poxcu, Pa
 Yerucharéücüãxgüx. Rü ngêxguma

ínanguxgu, rü perü uanügü rü
 pepexewa tátama nügü nayanu i perü
 ngêmaxügü i pexna napuxüxü. ²Rü
 düçax, Pa Yerucharéücüãxgüx, rü
 ngêma ngunexügu rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü tá guxü i nachixüanecüãxü
 nangutaquexexê nax pemaxã nügü
 nadaixüçax. Rü nagu tá nachocu ya
 yima perü íane, rü wüxichigü ya
 ípatagü rü tá nanadeãcu. Rü ngeaxgü rü
 tá tüxü ínayaxü rü tá tümamaxã
 namaxê. Rü ngãxü i petanüxügü rü tá
 nayagagü. Rü ngêma norü to i
 ngãxüçica tá ngêma nayaxügü.

**Tupana rü tá Yerucharéücüãxgiarü
 uanügüxü narüporamae**

³Notürü ngêmawena i nüma ya Cori ya
 Tupana rü tá ngêma nachixüanegümaxã
 nügü nadai nhama churaragü norü
 uanügümaxã nügü daixgurüxü.

.....

⁹Rü ngêma ngunexügu rü nüma ya
 Cori ya Tupana rü ãëxgacü tá nixí i
 guxüwama i nhama i naanewa. Rü
 nüxicatátama ãëxgacü nixí rü
 nataxutáma i to i naéga i duüxügü nüxü
 icuaxüügüxü.

.....

MALAQUIAS

(Maraquía)

Iraéutanüügüxü nangechaü ya Tupana

1 ¹Rü nhaa nixi i ore i Cori ya Tupana Iraéutanüügümaxã nüxü ixuxü nawa ya orearü uruxü ya Maraquía. ²⁻³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü pexü changechaü”, nhanagürü. Notürü i pemax rü penangãxüga rü nhapegürügü nüxü: “¿Nhuxãcü nüxü tacuax nax toxü cungechaxüxü?” nhapegürügü nüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pexü nangãxüga rü nhanagürü: “Chama rü gumá nüxcümaücü ga perü oxi ga Yacúxü changechaü rü ngëmawa pexü chanawex nax nhuxãcü poraãcü pexü changechaxüxü. Rü woo nügüeneegü nax yixigüxü notürü Yacúxü changechaü rü Echaúxü chaxo. Rü yema perü oxi ga Yacúxü changechaüxürüxü nixi i pexü changechaüxü. Rü tama Echaúmaxã chataxë rü yemaçax norü naane i maçpüneane nax yixixü rü chianexü i taxüema ixãpataxüxü chananguxuchixëxë, rü naexügü i düraexü nawa changexmagüxëxë”, nhanagürü.

.....

Cori ya Tupana rü chacherdótegüxü ningagü

⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü rü chacherdótegüxü nhanagürü: “Rü buxügü rü nanatügüxü nangechaü, rü ngëma naxütaxügü rü norü coriga naxñü. Rü chama nax Penatü chixixü ¿rü tñxcüü i tama choxü pengechaüxü? Rü chama nax perü Cori chixixü ¿rü tñxcüü i tama chauga pexñüexü? Notürü i pemax rü choxü pexo, rü naéti nhaperügügü: ‘¿Taxacüwa i cuxü taxoxü?’ nhaperügügü. ⁷Rü pema rü chorü ãmaregüarü guchicaxüwa penana i ãmaregü i tama imexü, rü ngëxguma rü ípeca rü nhaperügügüama: ‘¿Taxacüwa i chixexü cumaxã taxüexü?’ nhaperügügü. Dücax, pema rü chixexü chamaxã pexüe erü chorü ãmarechicawa penana i ãmare i tama imexü. ⁸¿Ëxna tama pexçax nachixe ega woo naxüna i ngexetüxü rüexna ngemaeparaxü rüexna idaxawexü çaxuçax piguxgu? ¿Rü êcü perü ãëxgacügüxütawa penana nax ngëmaãcü nüxü pecuáxüçax ngoxi taãxëãcü pexü nayauxgüã i ngëma perü

ãmaregü!” nhanagürü. ⁹¡Rü dücax, Pa Chacherdótegüx, rü Tupanana peca nax nüxü pengechaütümüxüçax! Notürü ngëxguma chixemarexü i ãmaregü nüxna pexägügu ¡rü taxütáma nagu perüxínüe nax ngëmamaxã nataãxëxü i nümax!

.....

**Tupana rü chacherdótegüxü
naxucuxë**

2 ¹Rü Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Nhuxmax, Pa Chacherdótegüx, rü nhaa nixi i chorü ucuxë i pexçax ixixü: ²Rü dücax, rü name nixi i chauga pexínüe rü chanaxwaxe i aixcuma choxü pengechaügü. Rü ngëxguma taxütáma chauga pexínüegu rü chama rü tá guxchaxü pemaxã chaxuegu. Rü nhuxmax nax tama aixcuma choxü pengechaügüxü rü chama rü ngëma perü natanü i peyaxügüxü naxçax nax chacherdótegü pexígüxü rü tá perü guxchaxürüxü chayanguxuchixëxë”, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü. ³Rü nhanagürüama: “Chama rü tá pexna chanayaxu i ngëma puracü ga pexna chaxãxü. Rü pechiwegu tá chanawogü ya yima naxünaügü i ngëma naxünagü i chauxçax pedaxü. Rü wüxigu yima naügümaxã tá pexü íchawogü i pemax. ⁴Rü ngëmaãcü düxwa tá nüxü pecuax nax chamax yixixü i pexna chaxãxü i nhaa ucuxë nax naxçax pewoeguxüçax i ngëma chorü mugü ga perü oxi ga Lewímaxã nüxü chixuxü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixi i nüxü chixuxü i ngëma. ⁵Rü yema chorü uneta ga Lewímaxã chaxueguxü rü nüxna

chanaxã nax duüxügüaxü nangexmaxüçax i maxü rü taãxë. Rü Lebína chanaxã ga yema uneta yerü chanaxwaxe nax chauga naxínüxü rü choxü namuüxü. Rü nüma rü aixcuma chauga naxínü rü choxü nangechaü. ⁶Rü nüma ga Lewí rü mexümaxã nanangüexëxë ga duüxügü rü taguma chixexümaxã nayaxucuxë. Rü nüma rü aixcuma chamaxã naxãmücü rü togümaxã tataãxëgü. Rü tamu ga guxema duëxëgü ga chixexüna tüxü ínganguxüxëxë. ⁷Rü wüxi i chacherdóteari puracü nixi nax duüxëgü tüxü nangüexëxëxü nax choxü tacuaxgüxüçax. Rü ngëmacax name nax guxüma i duüxügü naxütawa íxü nax tüxü nangüexëxëxüçax, erü chama nax guxãétüwa changexmaxü rü nüxü chaxuneta nax chorü oreari uruügü yixígüxüçax. ⁸Notürü i pemax, Pa Chacherdótegüx, rü nüxna pexígachi i ngëma ore i mexü. Rü ngëma perü nguxëëtae i chixexümaxã muxema ya duüxëgü chixexügu tüxü peyixëxë. Rü ngëmaãcü i pemax rü ípeyatöxëxë ga yema uneta ga Lewímaxã nüxü chixuxü. ⁹Rü ngëmacax i chamax rü chixexü pemaxã chaxuegu nax guxüma i duüxügü rü chixexümaxã pexü nadaunüxüçax rü pexü naxoexüçax. Erü ngëxguma duüxügüxü pexucuxëgügu rü tama mea wüxigu pegü pexucuxëgü. Rü ngëma nhachagürü i chamax ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe.”

**Tama Tupanamaxã nixaixcumagü
ga Iraëutanüxügü**

¹⁰¿Ëxna tama i yimátama yixixü ya Tanatü ya guxãxüma ücü? ¿Rü tüxücüü i

nhuxmax yigü tawomüxêxê ya wüxfechigü, rü ngêmaäcü tama tayanguxêxê i ngêma mugü ga Tupana tóru oxigümaxâ nüxü ixuxü? ¹¹Rü ngêma Yudáanecüâxgü rü tama Tupanaga naxînie, rü taxü i chixexü naxügü i Yerucharéüwa rü Iraéuanewa. Rü ngêma Yudáanecüâx rü nanaxâüächixêxê ya yima Tupanapata ya üinene ya nüma nüxü nangechaxüne, erü ngêma yatügü i Yudáanecüâx rü ngexügü i tupananetaxü icuaxüüügüxümaxâ nixâxmaxgü. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chierüna iyanaxoxêêägu i ngêma duüxügü i nua tachixüanewa ngêma chixexü ügüxü, rü nüetama ega woo taxacürü duüxü yixixgu rü woo ämare ngêma Tupanapatawa nangexgu. ¹³Rü pema nax ngexügü i tupananetaxü icuaxüüügüxümaxâ ixâxmaxgüxe, rü naétü pegüxüetümaxâ peyawaixêxê i Cori ya Tupanaarü ämarearü guchicaxü rü taxü i perü ngechaümaxâ pexauxe erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxâ nataaxê i ngêma perü ämare. ¹⁴Rü pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Tüxcüü tüxna nixügachi ya Tupana?” nhaperügü. Rü pemaxâ tá nüxü chixu nax tüxcüü nax yixixü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nadau i ngêma chixexü i cuxüxü namaxâ ga yema uneta ga ngîmaxâ nüxü quixuxü ga yema nge ga ngîmaxâ quingicü ga yexguma cungextüxügu. Rü cumücü iyixi, rü nüxü quixu nax ngîmaxâ tá quixaixcumaxü. ¹⁵¿Rü tama êxna yimátama Tupana yixixü ya naxücü i taxüne rü taãxê? ¿Rü taxacü nixi i pexü

nanaxwaxexü ya Tupana? Rü ngêma pexü nanaxwaxexü nixi nax noxrü yixigüxü i ngêma pexacügü. ¿Rü mea nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name i nüxü icuyarüngüma ga yema uneta ga cuxmaxmaxâ nüxü quixuxü ga yexguma cungextüxügu ngîmaxâ cuxâxmaxgu. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüxügüarü Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü rü nhanagürü: “¿Nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name nax pidoraexü. Rü chamax rü tama namaxâ chataaxê i ngêma yatü i naxmaxü ítaxü rü ngêmaäcü nachixexêxü i norü maxü”, nhanagürü.

Tupana rü tá nanapoxcue i ngêma chixexü ügüxü

¹⁷Rü pema rü perü dexamaxâ marü düxwa peyapaxêxê ya Tupana. Rü ngêmaétüwa i pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Rü nhuxü nhatarügügu i tomax rü ngêmacax tayapaxêxü nax toxü naxînüxü?” nhaperügü. Rü dücax, pema rü nhaperügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namaxâ nataaxê i ngêma duüxügü i chixexü ügüxü rü taxütáma nanapoxcue”, nhaperügü. ¿Tama êxna peyaxögü nax Tupana rü aixcumacü yixixü?

3 ¹¿Dücax, rü mea iperüxînie! Erü nüma ya Cori ya guxâétüwa ngêxmacü rü nhanagürü pexü: “Chama rü chaugüpexe tá chayamu i chorü orearü ngeruxü nax yoxni chauxüpa nügü íyamexêégüxüçax i duüxügü”, nhanagürü. Rü yimá Cori ya naxçax pedaxcü rü ngürüächi tá napatagu naxücu. Rü ngêmaäcü tá ínangu ya yimá perü maxêxêxüxü ga Tupana nüxü

ixücü ga yexguma Perú oxigümaxã inaxunetagu. ²¿Notürü texé tá namaxã tapora ya yimá Cori i ngêma ngunexũ i nagu ínanguxũ? ¿Rü texé tá napexegu tachiama? Erü ngêxguma ínanguxgu rü nhama üxüema i úiruxũ mexêxürüxũ tá tüxũ nanamexêxê i tórü maxũ, rü nhama wüxi ya chaürüxũ tá nixĩ nax guxũma i tórü ãũãchixũ ínayixêxũ. ³Rü nüma ya Cori rü tá nanamexêxê i ngêma chacherdótegü i Lewítaagüarü maxũ nhama diêrumü rü úiru norü üxaxüçax üxüwa iguxürüxũ. Rü ngêmawena rü tá marü name i ngêma chacherdótegü nax Cori ya Tupana naxwaxexüãcü ngêma napexewa nangegüãxũ i norü ãmaregü. ⁴Rü ngêxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxê i ngêma Yudáanecüãxgüarü ãmaregü rü Yerucharéücüãxgüarü ãmaregü yexguma noxri duüxügüarü ãmaregümaxã nataãxêgurüxũ. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü nhanagürü: “Chama rü tá aixcuma pexna chaca i Perú chixexüçax. Rü chama tátama nüxũ chixugüe i ngêma yuüexũ, rü ngêma nai i ngemaxã maxêxũ, rü ngêma chauégamaxã nügü ípoxüxũ, rü ngêma norü puracütanüxügümaxã rü yutegüxemaxã, rü taxcuxemaxã chixri cuaxgüxũ. Rü tá nüxũ chixugüe i ngêma chixri tûmamaxã maxêxũ ya duüxêgü ya to i nachixüãnecüãxgü rü ngêma tama chauga ínüexũ.

**Ngêma dízmu rü ãmaregü i
Tupanaarü ixixũ**

⁶Chama nixĩ ya Cori ya Tupana chixixũ. Rü taguma naxüchicüxü i chorü

ínü. Rü ngêmacax i pemax Pa Iraéutanüxügüx, rü tama iperüxoxũ erü guxügüma choxũ pengechaütümüxügü. ⁷Pema rü chorü mugüna pexígachitanü, yema nüxcümaüxũ ga Perú oxigü choxna ixígachixürüxũ. Rü tama naga pexínüechaũ i ngêma chorü mugü. Notürü i nhuxmax i chamax i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmaxe rü nhachagürü pexũ: ‘¿Chaxçax pewoegu! Rü chama rü tá pexçax chatáegu’, nhachagürü. Notürü i pemax rü nhaperügügü: ‘¿Rü taxacüwa chi i cuççax tawoeguxũ?’ nhaperügügü. ⁸Rü nhuxmax i chama rü pexna chaca: ¿Ëxna namexü yixixũ i wüxi i duüxũ rü choxũ nangixũ? Rü dücax i pemax, rü aixcuma nixĩ i choxũ pengíexũ. Rü ngêxguma rü ta rü ípecagüamaxũ rü nhapegügüxũ: ‘¿Rü taxacüwa i cuxü tangíexũ?’ nhapegügüxũ. Rü dücax, rü choxũ pengíe nawa i ngêma dízmugü rü ãmaregü i choxrü ixixũ. ⁹Rü guxãma i pemax i nhaa nachixüãnecüãx ixígüxe rü choxũ pengíe, rü ngêmacax tá chixexũ pemaxã chaxuegu. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmaxe nüxũ chixu i ngêma. ¹⁰Rü chapataarü diêruchüügu peyaxü i ngêma diêru i choxrü ixixũ! Rü ngêmaãcü tá nangema i õna i chapatawa. ¿Rü dücax, choxũ pexüx! Rü ngêmaãcü tá nüxũ pedau nax dauxügüxü i naanearü íãx chiwãxnaxũ rü peétügu chanabaxũ i ngêma mexü. ¹¹Rü penetü rü tá mea nixo erü chama tá nüxna chadau nax taxuxütama i naweane rü daweane nachixexêxũ i ngêma penetügüarü o. ¹²Rü guxütama i togü i nachixüãnegü rü tá pexü nixuchigagü nax ípetaãxêgüxũ erü

pemax rü tá pexú nanggexma i wüxi i nachixüane i mexechixü. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngëma.”

Tupanaaxü nangechaütümüxü i norü duüxügü

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pemax rü poraäcü chixexü chamaxã pexugüe. Rü ngëxguma rü ta ípecaama: ‘¿Taxacürü chixexü nixi i cumaxã tixugüxü?’ nhapegürügü. ¹⁴Rü nhaa nixi i ngëma nüxü pexuxü: ‘Taxuwama name i Tupanaaxü nax ipuracüexü. ¿Rü taxacürü mexü tayaxu i ngëxguma naxüxgu i ngëma nüma tüxü namuxü? ¿Rü taxacüwa tüxü name nax ingechaügüxü ega taxacürü chixexü ixügügu i napexewa ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü? ¹⁵Rü yixema rü nüxü tadau i ngëma duüxügü i nügü írütägüxü rü nataãxëgü. Rü ngëma chixexüarü ürüügü rü guxüma i taxacü i naxügüxüwa rü mea nüxü ínanguxuchi. Rü woo Tupanaxü naxügügu rü taxuxüma i poxcu naxcãx ínangu’, nhaperügü”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁶Rü yexguma ga yema duüxügü ga Tupanaga ínüexü rü wüxichigü namücümaxã nidexa ga Cori ya Tupanachiga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inarüxínü ga yema nüxü yaxugüxü. Rü napexewa ga Tupana rü wüxi ga poperagu nanaxümatü ga naéga ga yema duüxügü ga naga ínüexü rü namaxã taãxëgüxü nax taguma texé nüxü rüngümaxüicãx. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Chamax rü íchanamexëxë i wüxi i ngunexü i nagu tá wena chorü

duüxügü yixügüxü. Rü nhama wüxi i papá i nane i nüxü puracüxüxü ngechaüxürüxü, rü ngëmaäcü tá choxü nangechaütümüxügü. ¹⁸Rü ngëxguma i pemax rü tá nüxü pecuãxãchitanü nax nhuxãcü tama nawüxiguxü i ngëma mexü ügüxü namaxã i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma choxü icuãxüügüxü rü tama namaxã nawüxigu i ngëma tama choxü icuãxüügüxü”, nhanagürü ya Tupana.

Ngunexü i Cori ya Tupana nagu tá íngüxüchiga

4 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Rü ningaica i ngëma ngunexü i äücümaxü i nagu tá chanapoxcuexü i ngëma chixexü ügüxü nhama üxüemawa yaxaexürüxü. Rü guxüma i ngëma duüxügü i nügü írütägüxü rü chixexü ügüxü rü nhama maxë i pacü i üxüxétüwa yatãxcuchichapãxacürüxü tá nixügü. Rü ngëma ngunexügu rü guxütáma nixae rü taxuxütáma ínayaxügü. ²Notürü i pemax nax aixcuma choxü pengechaügüxü rü ngëma chorü üüne rü nhama üãxcü i pexü baxixürüxü tá maxü pexna naxã, rü tá petaãxëgü. Rü pemax rü taãxëmaxã tá piyuxnagütanü nhama wocaxacügü naxpüüwa iyayixürüxü. ³Rü ngëma ngunexü i äücümaxü i nagu chapoxcuexü i ngëma chixexü ügüxü rü pema rü nawa tá pengagü i ngëma chixexü ügüxü nhama waixümutëxewa pengagüxürüxü. ⁴Rü nüxna pecuãxãchi ga yema mugü ga chorü duü ga Moichéna chaxãxü ga mãxpüne

ga Chinaíwa! Rũ yema ucuxẽgũ rũ
mugũ rũ guxũma ga Iraéutanũxũgũcax
nixĩ nax nũmagũ naga naxĩnũexũcax.

⁵Rũ dũcax, nua tá pexcax chanamu ya
chorũ orearũ uruxũ ya Ería naxũpa i
ngẽma ngunexũ i ãũcũmaxũ i nagu
chapoxcuexũ i ngẽma chixexũ ùgũxũ.

⁶Rũ nũma ya Ería rũ duũxũgũmaxã tá
nũxũ nixu i chorũ ore nax papágũ rũ

nanegũmaxã nangũxmũexũcax, rũ
nũma i nanegũ rũ nanatũgũmaxã
nangũxmũexũcax. Erũ ngẽxguma tama
nũxũ naxoegu i norũ chixexũgũ rũ
chama rũ tá ngẽma chaxũ rũ
noxtacũma tá chanapoxcue i ngẽma
nachixũanecũax i duũxũgũ, rũ
noxtacũma tá chayanaxoxẽxẽ”,
nhanagũrũ ya Cori ya Tupana.